

Príloha:
Podrobné správy o plnení úloh vyplývajúcich z Národného
programu aktívneho starnutia
na roky 2014 – 2020

Zoznam gestorov

1. Úrad vlády Slovenskej republiky
2. Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu
3. Ministerstvo dopravy a výstavby SR
4. Ministerstvo financií SR
5. Ministerstvo hospodárstva SR
6. Ministerstvo kultúry SR
7. Ministerstvo obrany SR
8. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
9. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
10. Ministerstvo spravodlivosti SR
11. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
12. Ministerstvo vnútra SR
13. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR
14. Ministerstvo zdravotníctva SR
15. Ministerstvo životného prostredia SR
16. Združenie miest a obcí Slovenska
17. Združenie samosprávnych krajov
18. Jednota dôchodcov na Slovensku
19. Združenie kresťanských seniorov Slovenska
20. Fórum pre pomoc starším – národná sieť
21. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
22. Úrad geodézie, kartografie a katastra SR
23. Národná banka Slovenska
24. Úrad pre reguláciu sieťových odvetví
25. Rozhlas a televízia Slovenska
26. Úrad verejného zdravotníctva SR
27. Národný inšpektorát práce

Gestor č. 1

Úrad vlády Slovenskej republiky

Cieľ „Zabezpečiť dostupnosť, kvality a opatrenie č. 1.3.: „Vytvoriť podmienky na využitie prostriedkov grantových programov, štrukturálnych fondov, najmä z Európskeho sociálneho fondu (Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia), Regionálneho operačného programu (prioritná os 2, Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately) a dotácií v rámci dotačnej politiky MPSVR SR na rozvoj a modernizáciu sociálnych služieb, s celoplošným pokrytím, bez vylúčenia bratislavského kraja.“

Plnenie: Úrad vlády Slovenskej republiky je Národným kontaktným bodom pre granty EHP a Nórska, v rámci ktorých je v programovom období 2014-2021 implementovaný program s názvom „Rozvoj obchodu, inovácií a MSP“. Úrad vlády Slovenskej republiky je tiež zmluvnou stranou programovej dohody podpísanej 7. októbra 2019 o financovaní tohto programu. Jednou z oblastí podpory na ktoré je program zameraný, je aj oblasť s názvom „Verejnoprospešné technológie a pomoc starším a chorým osobám pri samostatnom bývaní“. Oblasť sa zameriava na podporu MSP a veľkých podnikov pri aplikovaní, vývoji a komercializácii verejnoprospešných technológií, procesov, riešení a pomoci starším a chorým osobám pri samostatnom bývaní a tiež na podporu tzv. start-upov investíciami do technológií, strojov, vybavenia vedúceho k rozvoju podnikania. Projekty môžu byť zamerané na oblasti, akými sú: telemedicína; biotechnológie; robotika a automatizované technológie; vývoj produktov a inovácie, ktoré pomôžu ľuďom s rôznym postihnutím; produkty na monitorovanie životných funkcií, ktoré môžu byť vhodné na použitie v domácnostiach; používané systémy v domácnostiach na lekársku starostlivosť o chronicky choré osoby; technológie inteligentných domovov; inteligentné textilné tkaniny; IKT systémy, atď. Program je implementovaný v Slovenskej republike Výskumnou agentúrou, ktorá plánuje vyhlásiť v tejto oblasti celkovo tri výzvy na predkladanie žiadostí o projekt v priebehu roku 2020.

V nadväznosti na Vás list č. 7427/2020-M_ODSP z 28. januára 2020 tiež pripájam informáciu k plneniu cieľov č. 2 až 4 v rámci podkapitoly Národného programu č. 6.2.1. „Vekový manažment“, pri ktorých bol Úrad vlády Slovenskej republiky uvedený ako spolupracujúci subjekt (v rámci subjektov verejnej správy).

Plnenie: Úrad vlády Slovenskej republiky, v ktorého pôsobnosti sú právne predpisy upravujúce štátnozamestnanecké vzťahy, ako i pracovnoprávne vzťahy zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme, nebol v sledovanom období zo strany gestora cieľov oslovený s požiadavkou identifikujúcou potrebu prípadných legislatívnych zmien, ktoré by mohli prispieť k naplneniu sledovaných cieľov. Zákon č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako i zákon č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov obsahujú ustanovenia, ktorými sa vytvárajú predpoklady pre rovnaké zaobchádzanie so zamestnancami ako i zákaz diskriminácie pri vstupe do zamestnania, resp. počas neho, čím sú vytvorené legislatívne východiská pre uplatňovanie rovnakého zaobchádzania pre skupinu zamestnancov v kategórii 50+ zo strany samotných zamestnávateľov (v podmienkach štátnej služby služobných úradov).

Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu

ÚPVII zabezpečuje v zmysle **bod 6.2.4. Celoživotné vzdelávanie plnenie** Cieľa 4 zameraného na zvyšovanie digitálnej gramotnosti starších ľudí. Ide najmä o vytváranie a podporu programov na zlepšovanie digitálnej gramotnosti, podporu informovanosti na zvýšenie záujmu a odbúranie obáv starších ľudí v súvislosti s využívaním IKT, ako aj o zintenzívnenie a podporu vzdelávania v oblasti IKT vrátane využívania moderných technológií. Opatrenie sa priebežne plní. Realizuje sa v rámci Operačného programu integrovaná infraštruktúra (OPII), ako aj na základe opatrení uvedených v nadrezortnej Stratégii digitálnej transformácie Slovenska 2030 (SDT; uzn. vlády SR č. 206/2019) a Akčného plánu digitálnej transformácie Slovenska na roky 2019-2022 (AP; uzn. vlády SR č. 337/2019).

1. Operačný program Integrovaná infraštruktúra

V rámci programového obdobia 2014-2020 je v prioritnej osi 7 OPII zadefinovaný špecifický cieľ 7.6. Zlepšenie digitálnych zručností a inklúzie znevýhodnených jednotlivcov do digitálneho trhu, ktorý nadväzuje na iniciatívu inkluzívneho eGovernmentu.

Každý, vrátane znevýhodnenej skupiny občanov vo veku od 55 do 74 rokov, má mať prístup k výhodám eGovernmentu, aj keď nedisponuje najmodernejšími informačnými a komunikačnými technológiami alebo ich nevie dostatočne využívať, Cieľom je výrazné zníženie digitálnej priepasti a zapájanie znevýhodnených občanov do diania vo verejnej správe prostredníctvom využívania prostriedkov elektronických komunikácií. Snahou je tiež predĺžiť obdobie, počas ktorého môže človek žiť autonómne v preferovanom prostredí, v ktorom sa cíti sebaisto, bezpečne a dostatočne mobilne. Výsledkom je zvyšovanie využívania nástrojov na podporu asistovaného života, zvyšovanie dostupnosti vzdelávacích materiálov a digitálneho obsahu vo vhodnom formáte, zvyšovanie intenzity využívania služieb a vzdelávania v digitálnom prostredí a tiež zvyšovanie aktívneho zapojenia znevýhodnených skupín do ekonomického a sociálneho diania v svojom okolí. Realizáciu opatrení sledujeme prostredníctvom merateľných ukazovateľov relevantných pre špecifický cieľ 7.6. Ako ukazovatele výstupov boli zadefinované zvýšenie používania elektronických služieb znevýhodnenými skupinami a zvýšenie počtu znevýhodnených jednotlivcov benefitujúcich z používania nástrojov asistovaného života alebo participácie na digitálnom trhu.

ÚPVII dňa 23. septembra 2019 vyhlásil v rámci špecifického cieľa 7.6. prioritnej osi 7 OPII dopytovú výzvu s kódom OPII-2019/7/9-DOP zameranú na Digitálnu inklúziu. Cieľom výzvy je zabezpečenie inklúzie znevýhodnených skupín do digitálneho prostredia, zlepšenia ich digitálnych zručností a zvýšenia využívania asistenčných technológií. 27.1.2020 bolo uzatvorené druhé hodnotiace kolo pre predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok, pričom v súčasnosti už prebieha vyhodnocovanie predložených žiadostí. Prvé spustené projekty v rámci danej dopytovej výzvy tak možno očakávať koncom roka 2020.

2. Stratégia digitálnej transformácie Slovenska 2013 (SDT) a Akčný plán digitálnej transformácie Slovenska na roky 2019-2022 (AP)

Infraštruktúra, ľudský kapitál a regulačný rámec predstavujú nevyhnutné hybné sily SDT v oblasti vzdelávania. Na Slovensku poskytujú viaceré spoločnosti kvalitné ďalšie (celoživotné) vzdelávanie v oblasti IKT. Digitálna koalícia založená v roku 2017 z iniciatívy IT Asociácie Slovenska a s podporou ÚPVII je úspešným príkladom aktivizácie naprieč spektrom verejných, súkromných, akademických a občianskych organizácií a inštitúcií na Slovensku pre zlepšovanie digitálnych zručností občanov.

V AP sa v rámci modernizácie a otvárania trhu práce zameriavame na skvalitňovanie vzdelávacích procesov a prispôsobovanie sa požiadavkám digitálnej doby pre všetky stupne vzdelávania žiakov a študentov, zamestnancov a ďalšieho vzdelávania dospelých a seniorov. Vzhľadom na zraniteľnosť jednotlivých vekových skupín navyše ÚPVII pripravuje aj efektívny mechanizmus na boj s dezinformáciami. ÚPVII participuje na vytváraní štandardov digitálnej gramotnosti pre občanov aj prostredníctvom projektov ako napríklad „Buď KOMPetentný — Zamestnaj sa!“ a „eSMART.“ Národný štandard digitálnej gramotnosti pre občanov stanoví digitálne kompetencie potrebné pre štúdium, prácu a život všetkých skupín obyvateľstva vrátane seniorov. Základné východisko pre určovanie digitálnej kompetencie občanov tvorí Európsky rámec digitálnych kompetencií pre občanov (Digital Competence Framework for Citizens).

Ministerstvo dopravy a výstavby SR

7.2. Bývanie

Cieľ: Zlepšiť prístup k dôstojnému a cenovo dostupnému bývaniu s dôrazom na podporu sociálneho nájomného bývania.

Opatrenie 1.1. Zabezpečiť podporu výstavby nájomných bytov v rámci Programu rozvoja bývania a Štátneho fondu rozvoja bývania v súlade s možnosťami štátneho rozpočtu.

T: priebežne 2014 – 2020

Opatrenie 1.2. Motivovať mestá a obce vo výstavbe nájomných bytov pre sociálne ohrozené skupiny poskytovaním podporných nástrojov, ako sú dotácie, zvýhodnené úvery a iné stimulačné opatrenia.

T: priebežne 2014 – 2020

Opatrenie 1.3. Podporovať opatrenia zvyšujúce energetickú efektívnosť v bývaní, keďže sa tým znižujú náklady užívateľov, a preto sa zvyšuje dostupnosť bývania.

T: priebežne 2014 – 2020

Spôsob plnenia:

Ministerstvo dopravy a výstavby SR (ďalej len „ministerstvo“) každoročne pri tvorbe štátneho rozpočtu navrhuje vyčleniť finančné prostriedky pre Program rozvoja bývania

a Štátny fond rozvoja bývania (ŠFRB). V roku 2018 a rovnako aj v roku 2019 bolo v rámci programu rozvoja bývania na výstavbu a obnovu bytového fondu rozpočtovaných 40 mil. eur a v rámci ŠFRB bolo v roku 2018 na účel obstarania nájomných bytov obcami vyčlenených 97,6 mil. eur a 30 mil. eur na rovnaký účel pre právnické osoby a v roku 2019 bolo na tento účel vyčlenených 72,6 mil. eur pre obce a 25 mil. eur pre právnické osoby.

V roku 2018 bola v rámci Programu rozvoja bývania poskytnutá dotácia na obstaranie nájomných bytov vo výške 26,34 mil. eur k 73 zmluvám, čím sa podporilo obstaranie 1 385 nájomných bytov a dotácia vo výške 1,52 mil. eur bola poskytnutá na súvisiacu technickú vybavenosť. V roku 2019 bola poskytnutá dotácia vo výške 18,14 mil. eur na obstaranie nájomných bytov k 59 zmluvám, čím sa podporilo obstaranie 999 bytov a dotácia vo výške 1,20 mil. eur bola poskytnutá na súvisiacu technickú vybavenosť.

Zo Štátneho fondu rozvoja bývania bola v roku 2018 na obstaranie nájomných bytov poskytnutá podpora obciam vo forme zvýhodneného úveru vo výške 36,91 mil. eur k 72 uzatvoreným zmluvám o poskytnutí úveru na obstaranie 1 379 nájomných bytov a 0,85 mil. eur na prislúchajúcu technickú vybavenosť. V roku 2019 bola zo ŠFRB na obstaranie nájomných bytov poskytnutá podpora obciam vo výške 28,55 mil. eur k 61 uzatvoreným zmluvám o poskytnutí úveru na obstaranie 1 017 nájomných bytov a 0,72 mil. eur na prislúchajúcu technickú vybavenosť.

Na obstaranie nájomných bytov poskytol v roku 2018 ŠFRB podporu 1 právnickej osobe vo výške 0,48 mil. eur na obstaranie 12 nájomných bytov a v roku 2019 poskytol podporu vo výške 2,12 mil. eur 3 právnickým osobám na obstaranie 63 nájomných bytov.

Stavby, na ktoré je poskytnutá dotácia ministerstva alebo výhodný úver zo ŠFRB, musia spĺňať všetky zákonom ustanovené tepelnotechnické kritériá.

Plnenie úloh sa priebežne zabezpečuje.

7.7. Skvalitňovanie života starších ľudí

7.7.1 Mobilita starších ľudí, ľahko prístupná a cenovo dostupná doprava

Cieľ 1: Vytvárať podmienky na udržateľnú kvalitu života starších ľudí, pre mobilitu starších ľudí a cenovo dostupnú dopravu.

Opatrenie: Udržať a podľa možností aj zlepšovať súčasnú úroveň poskytovaných zliav z cestovného pre starších cestujúcich.

T: priebežne 2014 – 2020

Spôsob plnenia:

V rámci modernizácie a dispečerizácie železničných tratí, ako aj pri rekonštrukciách prijímacích budov a nástupísk sa budujú v železničných staniciach a zastávkach vizuálne

a automatické hlasové informačné systémy pre cestujúcu verejnosť. Tieto informačné systémy informujú cestujúcich a čakajúcich o aktuálnom chode vlakov (príchody, odchody, prestupové možnosti, meškania, atď...) a o prevádzkových a bezpečnostných opatreniach súvisiacich s osobnou dopravou.

V snahe zjednodušiť cestovanie vlakom imobilným cestujúcim zrealizovali slovenské železnice projekt zavedenia zdvíhacích plošín, a súbežne s modernizáciou železničných tratí v našej sieti prebieha budovanie bezbariérových prístupov imobilných cestujúcich v rámci areálu železničných staníc, a to stavebnými úpravami ako sú rampy, rozšírenie dverí pre imobilné osoby na invalidnom vozíku, bezbariérové prechody na peróny; zriadenie alebo rekonštrukcia hygienických zariadení pre osoby na invalidných vozíkoch; ako aj ostatné vizuálne a audio značenia prístupov a pod. Neustále taktiež prebieha projekt obnovy vozového parku železničného osobného prepravcu (ZSSK), v rámci ktorého dochádza

k výmene regionálnych a prímestských vlakov na slovenských železničiach. Tieto vlaky sú nízkopodlažné, s multifunkčnými priestormi pre imobilných cestujúcich s vozíkmi a taktiež sú vybavené informačným systémom.

Čo sa týka zachovania cenovej dostupnosti, tá bola nielen zachovaná, ale bola dokonca rozšírená zavedením bezplatnej dopravy v novembri 2014.

Cieľ 2: Podpora mobility starších ľudí formou zlepšovania prístupnosti dopravnej infraštruktúry a služieb verejnej osobnej dopravy

Opatrenie: Zvýšenie počtu bezbariérových prístupov k dopravnej infraštruktúre a zvýšenie počtu nízkopodlažných vozidiel verejnej osobnej dopravy.

T: priebežne do konca roku 2020

Spôsob plnenia:

Opatrenia na zabezpečenie bezbariérovosti sa realizujú pri všetkých projektoch modernizácie koľajovej infraštruktúry železníc (mimoúrovňový prístup na nástupištia železničných staníc, nájazdové rampy, kabínové výťahy, zdvíhacie plošiny a pod.), infraštruktúry MHD (električkové trate) a pri nákupoch dráhových vozidiel (vlaky, trolejbusy a električky).

Spolupracujúcimi prijímateľmi pomoci sú Železnice Slovenskej republiky (železničná infraštruktúra, vybavenie infraštruktúry zdvíhacími plošinami), Železničná spoločnosť Slovensko, a. s. (železničné koľajové vozidlá), mestá Košice a Bratislava (električková infraštruktúra), mestá Žilina a Prešov (infraštruktúra trolejbusových dráh), Dopravný podnik Bratislava, a. s. (trolejbusy, električky), Dopravný podnik mesta Košice, a. s. (električky), Dopravný podnik mesta Žilina, spol. s r. o. (trolejbusy) a Dopravný podnik mesta Prešov, a. s. (trolejbusy).

Modernizácia železničnej infraštruktúry je takmer výhradne financovaná z fondov EÚ a v rámci každého projektu sú pri výbere a schvaľovaní hodnotené a následne monitorované horizontálne princípy (rovnosť mužov a žien a nediskriminácia). V praxi sa sleduje pokrok

v realizácii sledovaných indikátorov (počet bezbariérových prístupov do budov

a na nástupištia, počet výťahov pre imobilných, hlasových a vizuálnych informačných systémov, vybavenie prístupových trás a perónov vodiacimi prvkami pre nevidomých, počet upravených bezbariérových WC prístupných pre vozičkárov, počet zdvíhacích plošín, popis ovládacích prvkov Braillovým písmom a pod.).

Modernizácia koľajovej infraštruktúry v rámci miest Bratislava, Košice, Prešov a Žilina je z pohľadu zabezpečenia prístupu osôb s obmedzenou mobilitou a orientáciou zameraná na odstránenie bariér pre vozičkárov, pri prístupe na zastávky (nástupištia)

z chodníkov a komunikácií, osvetlenie nástupíšť, vyznačenie prístupov pre osoby s poruchami zraku, vybavenie zastávok obrazovými informačnými systémami a pod.

V rámci Operačného programu Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020 (OPII) vyjadrujú v tejto oblasti ciele a ich naplnenie horizontálne princípy rovnosti mužov a žien

a nediskriminácia, ktoré sa sledujú za všetky projekty financované z tohto operačného programu. Stav napĺňania indikátorov za jednotlivé roky programového obdobia 2014 – 2020 je súčasťou príslušnej výročnej správy OPII.

Železničné koľajové vozidlá a infraštruktúra

V roku 2018 neboli uvedené do prevádzky žiadne nové železničné koľajové vozidlá a ani ukončené a odovzdané do prevádzky žiadne železničné stanice, ktoré boli financované z OPII. V roku 2019 boli uvedené do prevádzky 4 nové ľahké motorové jednotky radu 861 financované z OPII a bolo odovzdané do prevádzky parkovisko (terminál P&R) v meste Pezinok vybavené v zmysle TSI PRM (bezbariérový prístup do podchodu na nástupištia s kabínovým výťahom, vodiace prvky pre slabozrakých na chodníkoch, hlasový a obrazový informačný systém).

V rokoch 2018 – 2019 prebiehali stavebné práce na modernizácii traťového úseku Púchov – Považská Teplá, ktorý by mal byť postupne uvedený do prevádzky koncom roku 2021. Na úseku prebieha komplexná modernizácia existujúcej trate a výstavba cca 9 km novej trate vrátane výstavby bezbariérových prístupov. V roku 2019 boli uvedené do prevádzky železničné stanice Považská Bystrica a Považská Teplá plne vybavené v zmysle TSI PRM.

Vozidlá a infraštruktúra MHD

V rokoch 2018 – 2019 bolo dodaných a uvedených do prevádzky v meste Žilina (DPMŽ) spolu 19 ks nízkopodlažných trolejbusov. Trolejbusy sú vybavené manuálnou výklopnou plošinou pre uľahčenie nástupu cestujúcich na vozíku. Priestor pre detský kočík

a invalidný vozík je vyčlenený oproti týmto dverám, je vybavený zariadením na ukotvenie vozíka počas prepravy a ovládacím tlačidlom pre privolanie asistenčnej služby pre výstup

a nástup. Vozidlá sú vybavené hlasovým a obrazovým informačným systémom pre cestujúcich.

V roku 2018 boli uvedené do prevádzky modernizované električkové trate

v meste Košice (projekt II. etapa MET) s celkovou dĺžkou 4,475 km, pričom bolo zmodernizovaných spolu 7 zastávok. V roku 2019 bola uvedená do prevádzky modernizovaná električková trať v meste Bratislava „Karloveská radiála“ v dĺžke cca 4,8 km, kde bolo zmodernizovaných 6 zastávok, ktoré sú prístupné pre osoby s obmedzenou mobilitou a orientáciou, sú vybavené vodiacími pásmi pre slabozrakých a nevidiacich a obrazovým informačným systémom (resp. aj hlasovým pre slabozrakých a nevidiacich).

Opatrenia:

- dopravná osвета seniorov zameraná na vyzdvihnutie potreby dodržiavania dopravných predpisov a výučbu bezpečného správania sa seniorov v cestnej premávke,
- vzdelávať seniorov, ako sa správať v premávke, konkrétne na priechode pre chodcov, ako dodržiavať predpisy cestnej premávky s dôrazom na počty nehôd zavinených osobami v dôchodkovom veku,
- dopravná osвета seniorov formou prednášok o nových legislatívnych zmenách v pravidlách cestnej premávky SR.

T: priebežne počas celého trvania realizácie stratégie „Národný plán na zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky na roky 2011-2020“.

Spôsob plnenia:

Ministerstvo v rámci svojej pôsobnosti vykonávalo počas obdobia 03/2018 až 02/2020 osvetovú, vzdelávaciu a propagačnú činnosť v oblasti zvyšovania bezpečnosti cestnej premávky medzi širokou verejnosťou vrátane seniorov. V sledovanom období ministerstvo propagovalo dôležitosť zvyšovania bezpečnosti cestnej premávky prostredníctvom organizácie podujatí určených pre širokú verejnosť, na ktorých sa zúčastňovali aj seniori (napr. osvetové a vzdelávacie podujatia „BECEP v akcii“ na autosalóne v Bratislave, na autosalóne v Nitre, na Motosalóne v Bratislave, na oslavách patróna hasičov sv. Floriána v Pezinku; preventívne aktivity spol. Elektro vozíky, zaoberajúcej sa predajom a servisom elektrických invalidných vozíkov pre seniorov, založené na poskytovaní reflexných a vzdelávacích materiálov seniorom, ktoré bezplatne poskytlo ministerstvo a preventívne aktivity domu seniorov Archa v Bratislave, založené na poskytovaní reflexných a vzdelávacích materiálov klientom, ktoré bezplatne poskytlo ministerstvo). Tiež poskytlo viacerým zariadeniam pre seniorov reflexné materiály pre zvýšenie viditeľnosti v cestnej premávke (napr. reflexné pásy, reflexné prívesky, pexesá BECEP s dopravnými značkami a pod.) a distribuovalo tiež informačný leták „Stále aktívni za volantom“ venovaný téme šoférovania vo vyššom veku.

7.7.2 Informovanosť a dostupnosť kultúry, podpora solidarity a súdržnosti medzi generáciami

Opatrenie: Podporiť rozvoj cykloturistiky a pešej turistiky na Slovensku.

T: 2014 a následne

Spôsob plnenia:

Pri podpore NPAS v oblasti cykloturistiky a pešej turistiky došlo k poskytnutiu dotácií v zmysle § 29 ods. 10 pís. f) zákona č. 91/2010 Z. z. „O podpore cestovného ruchu“ na infraštruktúru cestovného ruchu, okrem výstavby zariadení určených na ubytovanie, ako boli oprava značenia, preznačenie a vyznačovanie cykloturistických trás a chodníkov pre cykloturistiku a pešiu turistiku. Taktiež v oblasti cykloturistiky bol prijatý zákon o dotáciách na rozvoj cyklistickej dopravy a cykloturistiky č. 151/2019 Z. z. , kde v zmysle § 3 boli schválené dotácie spojené s budovaním a rekonštrukciou cyklistickej infraštruktúry, ako aj s osvetovými a propagačnými kampaňami, ktorých cieľom je podpora cyklistickej dopravy a cykloturistiky, boli začaté výstavby cyklospojení, organizované a vyhlásené rôzne výzvy na zvýšenie povedomia a propagáciu cykloturistiky ako jednej z foriem trvalo udržateľného cestovného ruchu. V prvej výzve uspelo 61 žiadateľov a prerozdedia si celkovo 13 mil. eur.

Cieľ 3: Umožniť širšiu účasť občanov so zníženou schopnosťou pohybu a orientácie na cestovnom ruchu prostredníctvom potrebného stavebno-technického riešenia.

Opatrenie: Splnenie cieľa zabezpečiť prostredníctvom novej vyhlášky, ktorou sa ustanovia technické požiadavky na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie v ubytovacích a stravovacích zariadeniach.

T: v priebehu roka 2014 (v súvislosti s prijatím stavebného zákona)

Spôsob plnenia:

Splnenie cieľa je zabezpečené prostredníctvom novej vyhlášky o všeobecných technických požiadavkách, ktorá je prílohou návrhu zákona o výstavbe, ktorý bol od 16.04.2019 do 10.05.2019 predmetom medzirezortného pripomienkového konania.

V uvedenej vyhláške sa ustanovujú aj technické požiadavky na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu alebo orientácie v ubytovacích a stravovacích zariadeniach. Návrh zákona bol predložený dňa 15.01.2020 na rokovanie vlády SR, ktoré bolo prerušené. Uznesenie vlády SR nebolo vydané.

Cieľ 4: Podpora filatelistických združení, a to pri usporadúvaní filatelistických podujatí, ktoré majú vzdelávací a náučný charakter a sú určené prevažne pre širokú verejnosť.

Opatrenie: Poskytnutie technicko-organizačnej podpory filatelistickým podujatiam, najmä Dňom filatelie Slovenska, národným a regionálnym výstavám, Dňu slovenskej poštovej známky a filatelie, inaugurácii poštových známok a iným, a to formou finančného príspevku (napr. na prenájom priestorov, príležitostnú poštovú pečiatku, prevoz výstavných panelov, propagačnú a publikačnú činnosť, kultúrny program a pod.).

T: priebežne 2014 – 2020

Spôsob plnenia:

2018:

Medzi ministerstvom a Zväzom slovenských filatelistov (ďalej len „ZSF“) bol k Zmluve o spolupráci č. 103/C500/2018 podpísaný Dodatok 3, ktorého súčasťou bol Plán spolupráce ministerstva a filatelistických občianskych združení zastúpených ZSF na rok 2018. Ministerstvo poskytlo na plnenie predmetného uznesenia na uvedený rok finančné prostriedky vo výške 4 800 €.

V priebehu roka 2018 sa podľa uvedeného plánu spolupráce uskutočnili nasledovné aktivity, na ktorých sa podieľali filatelisti - seniori.

Pri príležitosti osláv viacerých významných výročí roka 2018, ktorými boli 100. výročie spoločného štátu Čechov a Slovákov, 25. výročie slovenskej známkovej tvorby a 1150. výročie uznania slovanského liturgického jazyka, sa v Divadle A. Bagara v Nitre konala 2. slovensko-česká filatelistická výstava NITRAFILE 2018 (4. – 7. 7. 2018, Galéria Mlyny, Nitra). Na tejto medzinárodnej filatelistickej výstave získali viacerí slovenskí filatelisti-seniori významné ocenenia. Najvyššie hodnotenie, zlatú medailu, dostali F. Divok za exponát „Poštovníctvo na Spiši 1918 – 1939“, P. Csicsay za exponát „Poštmajstrovské recepisy zo severného Uhorska“ a P. Moravčík za

exponát „Začiatky lietania na území Rakúsko-Uhorska“, ktorý si z výstavy zároveň odniesol aj cenu ministra MDV SR. Vyhlásenie výsledkov sa uskutočnilo dňa 7. 7. 2018 v Ponitrianskom múzeu v Nitre. Súčasťou otvorenia výstavy bolo aj vyhlásenie výsledkov Ankety o najkrajšiu slovenskú poštovú známku roka 2017. Finančný príspevok ministerstva bol použitý na propagačné materiály k podujatiu (tlač pozvánok, diplomov, ďakovných listov, katalógov a banner).

V dňoch 27. 10. – 4. 11. 2018 sa na Západnej terase Bratislavského hradu uskutočnilo ďalšie významné filatelistické podujatie, a to jubilejná medzinárodná filatelistická výstava C-S SALON 2018, ktorú usporiadal ZSF v spolupráci s Klubom filatelistov Bratislava. Výstava bola súčasťou celoštátneho kalendára podujatí usporiadaných k oslavám 100. výročia spoločného štátu Čechov a Slovákov. Na tejto výstave sa so svojimi exponátmi, vytvorenými počas Filatelistickej olympiády v Beluškých Slatinách, zúčastnili aj mladí filatelisti organizovaní v Krúžkoch mladých filatelistov. Finančný príspevok ministerstva bol použitý na organizačno-technické zabezpečenie, ako aj propagačné materiály k podujatiu (tlač pozvánok, diplomov, plagátov, letákov, filatelistického dotazníka a výroba príležitostných pečiatok).

Ďalšou výstavou, ktorú zabezpečil ZSF v spolupráci s Klubom filatelistov Holíč

v dňoch 15. – 16. 6. 2018 bola propagačná filatelistická výstava venovaná oslavám 100. výročia vzniku spoločného štátu Čechov a Slovákov a 75. výročia založenia klubu. Výstava sa konala v areáli Holíčskeho zámku v rámci podujatia „Tereziánske dni Holíč“. Finančný príspevok ministerstva bol použitý na propagačné materiály k výstave (známky na pamätný list a personalizovaný kupón).

V spolupráci so ZSF sa v dňoch 4. – 23. 9. 2018 uskutočnilo v priestoroch nitrianskej Synagógy kultúrno-spoločenské podujatie XXXV. ročník Dní filatelie Slovenska. Podujatie sa konalo v rámci Dní európskeho kultúrneho dedičstva a organizačne ho zabezpečil klub filatelistov Nitra, ktorý v Synagóge pripravil aj propagačnú filatelistickú výstavu venovanú československým poštovým známkam a oceneným slovenským poštovým známkam. Finančné prostriedky poskytnuté na uvedené podujatie boli použité na technicko-organizačné zabezpečenie podujatia, ako aj tlač a zaslanie pozvánok.

Filatelisti-seniori sa v roku 2018 úspešne zúčastnili svojimi filatelistickými exponátmi na zahraničných filatelistických výstavách, a to na Svetovej výstave poštových známok IZRAEL 2018 (27. – 31. 5. 2018). Vystavovali J. Piša s exponátom „50 rokov používania perfinov na českom a slovenskom území“ a J. Pálka s exponátom „Doteraz neznáme predznámkové pečiatky Uhorska“, ktorý získal veľkú striebornú medailu. Na Svetovej výstave poštových známok PRAGA 2018 (15. – 18. 8. 2018) vystavovali J. Máj s exponátom „Listy dokumentujúce poštové linky v období 1850 – 1866 na území dnešného Slovenska“, ktorý získal veľkú pozlátenú medailu, O. Pisztón s exponátom „Maďarské perfiny“, ktorý dostal postriebrenú medailu a M. Bachratý s exponátom „Posta militare v službách

čs. legionárskeho zboru z Talianska“. Finančné prostriedky ministerstva boli použité

na výstavné plochy pre uvedených vystavovateľov.

Slovenská filatelistická akadémia, vedecké odborné filatelistické spoločenstvo, v rámci plánu spolupráce zabezpečila z príspevku ministerstva vydanie Filatelistickej štúdie č. 19, ktorá je venovaná 35 ročníkom filatelistického podujatia Dni filatelie Slovenska (od ich založenia v roku 1984 až po rok 2018) a Zborníka prednášok 2018 s príspevkami autorov P. Severína (Príručka celistvosti a poštových pečiatok z územia Slovenskej republiky na poštových známkach Rakúska 1850 – 1867), H. Dobála (Pošta Zakarpatskej Ukrajiny),

A. Urminského (Plte na pohľadniciach) a O. Sula (Rakúsko-Uhorská poľná pošta 1914 – 1919).

S finančnou podporou ministerstva naďalej pokračovalo vydávanie filatelistických bulletinov, a to bulletinu Spoločenstva zberateľov kresťanskej filatelie „Sv. Gabriel“ (4 čísla) a bulletinu Klubu filatelistov Bytča „Bytčianska filatelia“ (5 čísiel).

V závere roka 2018 sa uskutočnila slávnosť Dňa slovenskej poštovej známky

a filatelie, ktorá sa konala v Košiciach a Banskej Bystrici (15. 12. 2018) a v Bratislave (18. 12. 2018). Pri príležitosti slávnosti v Košiciach bol vydaný s príspevkom ministerstva zborník „Košice vo filatelii č. 29“. Finančné prostriedky ministerstva boli v Košiciach a Banskej Bystrici použité na technicko-organizačné zabezpečenie podujatia, ako aj na propagačné materiály. Slávnosť v Bratislave v plnom rozsahu financovala Slovenská pošta, a. s.

Filatelisti-seniori, ktorí spolupracujú s mládežou v rámci medzigeneračnej spolupráce, sa zúčastnili s mladými filatelistami na propagačnej výstave poštových známok POPRADFILA 2018 (27. 4. – 6. 5.

2018), ako aj na svetovej výstave poštových známok PRAGA 2018 (Česká republika, 15. – 18. 8. 2018). Taktiež zabezpečili aj Filatelistickú olympiádu mládeže, ktorá sa konala v Beluškých Slatinách (18. – 20. 5. 2018).

Ministerstvo zabezpečilo v závere roka prípravu podmienok na realizáciu finančnej podpory filatelistických aktivít na rok 2019, a to na základe Zmluvy o spolupráci medzi ministerstvom a Zväzom slovenských filatelistov č. 163/C500/2019. Finančné prostriedky vo výške 4 800 EUR (podľa uznesenia vlády SR č. 688/2013 k Národnému programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020) boli zaslané na ZSF dňa 18. 4. 2019.

2019:

Medzi ministerstvom a Zväzom slovenských filatelistov (ďalej len „ZSF“) bol k Zmluve o spolupráci č. 163/C500/2019 protokolárne schválený Plán spolupráce ministerstva a filatelistických občianskych združení zastúpených ZSF na rok 2019. Ministerstvo poskytlo na plnenie predmetného uznesenia na uvedený rok finančné prostriedky vo výške 4 800 €.

V priebehu roka 2019 sa podľa uvedeného plánu spolupráce uskutočnili nasledovné aktivity, na ktorých sa podieľali filatelisti - seniori.

V spolupráci s Klubom filatelistov Nitra ZSF usporiadal v dňoch 17. – 25. 5. 2019

v priestoroch Galérie Mlyny propagačnú filatelistickú výstavu 50 rokov ZSF. Výstava bola venovaná uvedenému výročiu, súťažným výstavám na Slovensku, ako aj známkovým krajinám sveta, pričom súčasťou jej otvorenia bolo vyhlásenie výsledkov Ankety o najkrajšiu slovenskú poštovú známku roka 2018. Finančný príspevok ministerstva bol použitý

na organizačno-technické zabezpečenie výstavy a propagačné materiály k podujatiu (podklady na exponáty, poštovné a toner).

Pri príležitosti 50. výročia založenia ZSF bola s finančným príspevkom ministerstva vydaná publikácia Filatelistické výstavy ZSF 1969 – 2019 (autor M. Naršík a kolektív). Publikácia je venovaná pamiatke všetkých členov ZSF, ktorí sa podieľali na uskutočnení 185 súťažných filatelistických výstav na Slovensku počas 50 rokov činnosti ZSF. Príprava publikácie trvala tri roky a okrem uvedeného výročia bola venovaná aj 2. snemu ZSF. Finančný príspevok ministerstva bol venovaný na tlač publikácie.

Slovenská filatelistická akadémia zabezpečila vydanie Zborníka prednášok 2019, ktorého autormi príspevkov sú Ing. J. Brichtová (Výstupy odborných štúdií o poštových službách riešených pre Európsku komisiu v rokoch 2018 – 2019), F. Divok (Príspevok

k poznaniu používania slovenských výplatných strojov po roku 1993), JUDr. O. Gát'a (JUDr. Viktor Weinert v kontexte dobového filatelistického diania), MVDr. J. Máj (Listy dokumentujúce poštové linky) a I. Tvrďý (Poštové múzeum a filatelisti). Finančný príspevok ministerstva bol použitý na tlač zborníka.

S finančnou podporou ministerstva pokračovalo aj vydávanie filatelistických bulletinov, a to bulletinu Spoločenstva zberateľov kresťanskej filatelie „Sv. Gabriel“ (3 čísla) a bulletinu Klubu filatelistov Bytča „Bytčianska filatelia“ (3 čísla).

Filatelisti - seniori sa v roku 2019 zúčastnili so svojimi filatelistickými exponátmi aj na zahraničných filatelistických výstavách, na ktorých získali významné ocenenia. Na svetovej výstave poštových známok CHINA 2019 (11. – 17. 6. 2019) dostal pozlátenu medailu R. Rakovský za exponát „Výplatné známky s portrétom Andreja Hlinku“.

Na medzinárodnej výstave poštových známok HUNFILA 2019 (4. – 6. 10. 2019), získal M. Linder veľkú striebornú medailu za exponát „Šerm – od počiatkov šermu po moderný šerm“. Na Majstrovstvách Európy v tematickej filatelii VERONA 2019 (22. – 24. 11. 2019) dostal I. Banáš veľkú striebornú medailu za exponát „Kráľovná športov – jazdecký šport“

a M. Linder za exponát „Šerm – od počiatkov šermu po moderný šerm“ striebornú medailu.

Na medzinárodnej výstave LIBEREC 2019 (25. – 29. 9. 2019) získali pozlátene medaily F. Sopko za exponát „Hry z Olympie, hry zo všetkých najslávnejšie“, J. Píša

za exponát „Dierkované Hradčany“ a M. Šajgalík za exponáty „Konštantín – filozof a štvrtý jazyk“ a „Dve miesta pod Zoborom v Nitre“. M. Šajgalík zároveň dostal aj veľkú striebornú medailu za exponát „Virtuálna púť do Santiaga na poštových známkach“ a striebornú medailu za exponát „Nitra pohľadom filatelistu“.

Striebornú medailu ďalej získali D. Letko za exponát „Výplatné odtlačky pošty Nitra 1“, J. Máj za exponát „Uhorský poštový listok

z roku 1882“ a J. Dobrovolský za exponát „Z vozička na stupne víťazov“. Bronzovú medailu dostal O. Pisztoň za exponát „Kôň v poštovníctve“. Na výstave v Liberci sa zúčastnili so svojimi exponátmi aj mladí filatelisti. Finančné prostriedky ministerstva boli použité na výstavné plochy pre uvedených vystavovateľov.

V spolupráci s Klubom filatelistov Holíč zorganizoval ZSF v dňoch 14. – 15. 6. 2019 v areáli Holíčskeho zámku konanie propagačnej filatelickej výstavy, a to v rámci kultúrno-spoločenského podujatia „Tereziánske dni 2019“. Finančný príspevok ministerstva bol použitý na propagačné materiály k výstave (poštové lístky a prítlač).

Ďalším podujatím zahrnutým do plánu spolupráce v rámci Národného programu aktívneho starnutia bolo uvedenie poštovej známky z emisného radu Kráasy našej vlasti: Demänovská ľadová jaskyňa, ktorá sa konala 21. 6. 2019 v Slovenskom múzeu ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši. Finančný príspevok ministerstva bol venovaný na propagačné materiály k podujatiu (poštové lístky, obálky a zaslanie pozvánok).

V závere roka sa uskutočnilo kultúrno-spoločenské podujatie Deň slovenskej poštovej známky a filatelie v Košiciach (4. 12. 2019) a v Bratislave (18. 12. 2019). Finančný príspevok ministerstva bol v Košiciach použitý na technicko-organizačné zabezpečenie podujatia,

ako aj na propagačné materiály a poštovné. Slávnosť v Bratislave v plnom rozsahu financovala Slovenská pošta, a. s. S príspevkom ministerstva bol pri príležitosti konania slávnosti v Košiciach vydaný zborník „Košice vo filatelii č. 30“.

Filatelisti-seniori, ktorí spolupracujú s mládežou v rámci medzigeneračnej spolupráce, zabezpečili aj konanie Filatelickej olympiády mládeže uskutočnenej v priestoroch Posádkového klubu v Trenčíne (14. – 16. 6. 2019).

Ministerstvo zabezpečilo v závere roka prípravu podmienok na realizáciu finančnej podpory filatelistických aktivít na rok 2020, a to na základe Zmluvy o spolupráci medzi ministerstvom a Zväzom slovenských filatelistov č. 163/C500/2019. Finančné prostriedky vo výške 4 800 EUR (podľa uznesenia vlády SR č. 688/2013 k Národnému programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020) boli zaslané na ZSF dňa 6. 2. 2020.

Ministerstvo financií SR

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

Cieľ: Zabrániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi.

Opatrenie 1.3. Sprísniť reguláciu, dohľad a sankcie na predaj tovarov a služieb seniorom formou prezentácií a súťaží, ktoré majú manipulatívny a nátlakový charakter. Informovať verejnosť o najčastejšie sa vyskytujúcich nekalých obchodných praktikách. Zvážiť prijatie právnej úpravy, podľa ktorej by za určitých podmienok bolo možné odňať oprávnenie na výkon činnosti subjektom poskytujúcim finančné služby v prípade porušenia zákona.

Vyhodnotenie úlohy

Gestor úlohy Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky a Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky nepožiadali Ministerstvo financií Slovenskej republiky v kontrolnom termíne o spoluprácu.

6.2 Starší ľudia na trhu práce

6.2.4. Celoživotné vzdelávanie

Cieľ 5: Implementovať programy na zlepšenie finančnej gramotnosti starších ľudí.

Vyhodnotenie úlohy

Gestor úlohy Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky nepožiadalo v kontrolnom termíne Ministerstvo financií Slovenskej republiky o spoluprácu.

7.2. Bývanie

Cieľ: Zlepšiť prístup k dôstojnému a cenovo dostupnému bývaniu s dôrazom na podporu sociálneho nájomného bývania.

Opatrenia: 1.1. Zabezpečiť podporu výstavby nájomných bytov v rámci Programu rozvoja bývania a Štátneho fondu rozvoja bývania v súlade s možnosťami štátneho rozpočtu.

Vyhodnotenie úlohy

Na podporu rozvoja bývania boli v kapitole MDV SR na podprogram 01701 Výstavba a obnova bytového fondu čerpané výdavky:

Rok	suma
2014	37,9 mil. eur
2015	34,9 mil. eur
2016	28,1 mil. eur
2017	29,9 mil. eur
2018	30,1 mil. eur
2019	25,6 mil. eur

V schválenom rozpočte roku 2020 MDV SR sú rozpočtované finančné prostriedky v sume 20,0 mil. eur.

V ŠFRB boli na nájomné byty (07R01 Výstavba bytu a kúpa bytu) čerpané výdavky:

Rok	suma
2014	57,9 mil. eur
2015	59,6 mil. eur
2016	30,9 mil. eur
2017	59,8 mil. eur
2018	38,4 mil. eur
2019	31,4 mil. eur

V schválenom rozpočte roku 2020 ŠFRB sú rozpočtované finančné prostriedky v sume 77,0 mil. eur.

7.3. Dôchodkový systém

Cieľ 10: Zanalyzovať možnosti zavedenia poistenia v odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby.

Vyhodnotenie úlohy

Gestor úlohy Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky nepožiadalo v kontrolnom termíne Ministerstvo financií Slovenskej republiky o spoluprácu.

Ministerstvo hospodárstva SR

5.2. cieľ 1.

Právna ochrana seniorov

Cieľ 1. : Zabezpečiť osvetu seniorov v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok a zneužívajúcich praktík poskytovateľov služieb alebo dodávateľov tovarov

Plnenie:

Európske spotrebiteľské centrum v SR pravidelne organizuje vzdelávacie aktivity, ktorými sa snaží zvyšovať povedomie spotrebiteľov aj v oblasti neprijateľných zmluvných podmienok a nekalých obchodných praktík. V decembri 2019 ESC v SR zorganizovalo 2 vzdelávacie semináre pre seniorov (v Lučenci a v Bytčici), na ktorých sa zúčastnilo celkom 57 seniorov.

Európske spotrebiteľské centrum v SR, rovnako ako každý rok, pripravilo diár na rok 2020, ktorý obsahuje základné informácie o právach spotrebiteľov vrátane osobitného upozornenia na predajné akcie, neprijateľné zmluvné podmienky a nekalé obchodné praktiky predávajúcich. Tieto diáre boli distribuované širokej verejnosti vrátane organizácií seniorov (Jednota dôchodcov na Slovensku, denné centrá, Jednota aktívnych seniorov).

5.4.

Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

Cieľ 1.3. : Sprísniť reguláciu, dohľad a sankcie na predaj tovarov a služieb seniorom formou prezentácií a súťaží, ktoré majú manipulatívny a nátlakový charakter. Informovať verejnosť o najčastejšie sa vyskytujúcich nekalých obchodných praktikách. Zakotviť právnu úpravu, podľa ktorej by za určitých podmienok bolo možné odňať oprávnenie na výkon činnosti subjektom poskytujúcim finančné služby v prípade porušenia zákona.

Plnenie:

MH SR už v roku 2014 prijal zákon č. 102/2014 Z. z. o ochrane spotrebiteľa pri predaji tovaru alebo poskytovaní služieb na základe zmluvy uzavretej na diaľku alebo zmluvy uzavretej mimo prevádzkových priestorov predávajúceho a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý obsahuje osobitné ustanovenia týkajúce sa predaja tovaru mimo prevádzkových priestorov predávajúceho, vrátane ustanovení upravujúcich predaj tovarov a služieb počas predajných akcií. Po uzákonení tejto právnej úpravy došlo k výraznému poklesu počtu organizovaných predajných akcií podvodnými podnikateľskými subjektmi, ako aj k zníženiu počtu podnetov spotrebiteľov týkajúcich sa porušovania ich práv počas predajných akcií či v súvislosti s nimi. Dohľad nad ponukou a predajom výrobkov a poskytovaním služieb počas predajnej akcie alebo v súvislosti s ňou uskutočňuje Slovenská obchodná inšpekcia priebežne. Na webovom sídle SOI sú zverejňované všetky predajné akcie oznámené v súlade so zákonom.

MH SR a Európske spotrebiteľské centrum v SR informujú verejnosť o najčastejšie sa vyskytujúcich nekalých obchodných praktikách prostredníctvom vzdelávacích seminárov a propagačných materiálov.

- Právna úprava ochraňujúca zraniteľné skupiny spotrebiteľov, pokiaľ ide o predajné akcie, stále platí bezo zmien
- K cieľu 1.3. *Zakotviť právnu úpravu, podľa ktorej by za určitých podmienok bolo možné odňať oprávnenie na výkon činnosti subjektom poskytujúcim finančné služby v prípade porušenia zákona* – konštatujeme, že táto skutočnosť je v kompetencii MF SR resp. orgánu dohľadu NBS.

7.7.6. cieľ 1, Jednoduché technológie pre starších ľudí, prispôsobovanie tovarov a služieb potrebám starších ľudí

Cieľ 1: Podpora technických inovácií v oblasti výroby jednoduchých zariadení pre starších ľudí

MH SR v rámci podpory technických inovácií využíva jednoduchý podporný nástroj: tzv. Inovačné vouchere - ide o podporenie podnikateľských subjektov, ktoré majú potenciál zvyšovať svoju konkurencieschopnosť prostredníctvom inovácií vlastných produktov, služieb a procesov pri riešení inovačných projektov riešiteľmi projektu – oprávnenými organizáciami aj v oblasti sociálnych inovácií.

V sledovanom období v priebehu roku 2019 neboli rezortu MH SR predložené žiadne projekty so zameraním na technické inovácie jednoduchých zariadení pre domácnosti, ktoré dokážu starší ľudia samostatne využívať aj vo vyššom veku.

Ministerstvo kultúry SR

Oblasť: 7. 7. 2. Informovanosť a dostupnosť kultúry, podpora solidarity a súdržnosti medzi generáciami.

Cieľ 1: Rozvíjať aktívny prístup seniorov ku kultúre, podporovať rozvoj ich kultúrnych potrieb s cieľom motivovať ich k tvorbe kultúrnych hodnôt a tým aj k zmysluplnej tvorbe vlastného života, napomáhať ich začlenenie do spoločnosti a proces sociálnej inklúzie.

1.1. Podporovať prostredníctvom dotačného systému MK SR aktívnu účasť seniorov na tvorbe kultúrnych hodnôt.

Plnenie: Podmienky na plnenie úloh vyplývajúcich z predmetného dokumentu boli zabezpečené prostredníctvom dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín (dotačný systém v rámci rozpočtovej kapitoly Kultúra). Dotačný program je efektívnym a dlhodobým fungujúcim finančným nástrojom na podporu sociálnej inklúzie, rovnosti príležitostí a nediskriminácie. Prostredníctvom tohto dotačného programu sú podporované kultúrne aktivity osôb so zdravotným postihnutím alebo inak znevýhodnených skupín obyvateľstva, a to aj kultúrna aktivita týchto osôb a skupín zahŕňajúca podporu rovnosti príležitostí, integrácie do spoločnosti, prevencie a eliminácie všetkých foriem násilia, diskriminácie, rasizmu, xenofóbie a extrémizmu, podporu výchovy k tolerancii, posilnenia sociálnej a rodinnej súdržnosti a rozvoja medzikultúrneho dialógu. V rokoch 2018 a 2019 išlo v rámci predmetného programu - každoročne - o prerozdelenie finančných prostriedkov v celkovej sume 980 000 €. V roku 2018 bolo z dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín podporených 23 kultúrnych aktivít pre seniorov v celkovej sume 74 800 €. V roku 2019 bolo podporených celkom 34 podujatí pre seniorov v celkovej sume 119 500 €.

V podprograme periodická tlač – boli podporené 2 periodiká na podporu aktívneho starnutia: projekt časopis Schody (v rokoch 2018 a 2019 podporený sumou celkom 3 800 €), ktorý realizuje Žilinská Univerzita v Žiline a časopis Fórum seniorov (v roku 2019 bol podporený sumou 7 400 €), ktorý realizuje OZ Fórum pre pomoc starším – národná sieť. Oba časopisy sú zamerané na sprístupňovanie kultúry a tiež informácií o kultúre, ako aj na ochranu kultúrnych práv seniorov. V podprograme zameranom na neformálne vzdelávanie so zdravotným postihnutím bolo pre cieľovú skupinu seniorov v roku 2018 podporených 6 projektov v celkovej sume 10 300 €, v roku 2019 bolo podporených 8 projektov v celkovej sume 14 900 € (išlo o rôzne súťaže a tvorivé dielne na posilňovanie pamäti prostredníctvom interaktívnych formátov). Podujatia v podprograme živá kultúra mali formu tvorivých dielní, prehliadok, výstav, festivalov a pod.

V sledovanom období išlo o podporu nasledovných subjektov napr.: Jednota dôchodcov na Slovensku, Mestská knižnica mesta Piešťany, Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi, Gemersko-malohontské osvetové stredisko Rimavská Sobota, Kultúrne zariadenia Petržalky, Galantské osvetové stredisko, Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne, OZ Eurosia, obec Dlhé Klčovo, Zemplínske osvetové stredisko v Michalovciach, OZ Ars pro femina, Malokarpatský banický spolok v Pezinku, OZ Bagar, OZ Dizajn Fórum, OZ Annogallery, OZ Korálky, OZ K-art, Nemocnica s poliklinikou n. o. Kráľovský Chlmec, Vlastivedné múzeum v Považskej Bystrici, Hornozemplínske osvetové stredisko vo Vranove nad Topľou, Zemplínske osvetové stredisko v Michalovciach, Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou, Zemplínska knižnica v Trebišove, Solidaritas n.o., Klub LUNA Senior Friendly, OZ K-2000, Fórum pre pomoc starším - národná sieť, SLAVONIC. o. z., OZ Programing - Project – Marketing, OZ Perute, Fórum sociálnej spravodlivosti a ďalšie.

1.2. Podporovať dostupnosť kultúry pre seniorov prostredníctvom organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR.

Plnenie: Organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „MK SR“) napomáhajú k rozvoju aktívneho prístupu seniorov ku kultúre, podporujú rozvoj ich kultúrnych potrieb s cieľom motivovať ich k tvorbe kultúrnych hodnôt a tým aj k zmysluplnej tvorbe vlastného života a ich začleneniu do spoločnosti a procesu sociálnej inklúzie širokou škálou svojich činností. V sledovanom období organizácie v pôsobnosti MK SR zrealizovali nespočetné množstvo kultúrnych aktivít a podujatí prístupných seniorom, čím prispeli k rozvíjaniu ich kultúrneho

povedomia. Štátne kultúrne organizácie podporujú dostupnosť kultúry pre seniorov predovšetkým poskytovaním zliav na vlastné podujatia v rozmedzí 30% – 50 % z ceny vstupeniek.

Slovenské národné divadlo – zľavy pre seniorov na predstavenia všetkých troch súborov: Činohra SND – 40 % z ceny vstupenky na vybrané kategórie a určené predstavenia, Opera a Balet SND – 50 % z ceny vstupenky na vybrané predstavenia a na miesta 3. a 4. kategórie.

Slovenská filharmónia – zľavy pre dôchodcov z ceny sezónnej abonentky a na jednotlivé koncerty realizované v rámci koncertnej sezóny na vlastnom pódii.

Štátny komorný orchester Žilina – 40 % zľavy pre dôchodcov nad 60 rokov na všetky podujatia v Dome umenia Fatra v Žiline.

Divadlo Nová scéna – zľavy pre dôchodcov vo výške 30% na všetky vlastné tituly okrem predstavení v Štúdiu Olympia, dopoludňajších predstavení, generálok, predpremiér, premiér, derniér a iných príležitostných predstavení divadla.

Štátna opera Banská Bystrica – zľavnené vstupné pre seniorov vo výške 50 % na vybrané druhy predstavení (okrem premiér nových titulov).

Štátne divadlo Košice – 50 % zľavy z ceny vstupenky na dopoludňajšie i večerné predstavenia divadla.

Štátna filharmónia Košice – seniori tvoria významnú časť cieľovej skupiny Štátnej filharmónie Košice, ktorým poskytuje zľavy zo vstupného na jednotlivé koncerty a sezónne abonentky, a to v priemernej výške 35%.

Divadelný ústav – zľavy pre seniorov na predstavenia v Štúdiu 12, bezplatné vstupné na aktivity DÚ (ako napr. prezentácie kníh, konferencie, besedy a pod.) či bezplatné vstupné pre dôchodcov nad 70 rokov na divadelné festivaly organizované DÚ. Zároveň umožňuje seniorom bezplatnú registráciu a prolongáciu čitateľských preukazov v knižnici organizácie, bezplatné zapožičiavanie knižných titulov (nad 70 rokov) a bezplatnú prezenčnú výpožičku DVD vo videotéke DÚ.

Hudobné centrum – zľavnené vstupné na koncerty vo výške 50 %, ktoré organizuje v rámci pravidelného festivalu Allegretto (Stredoeurópsky festival koncertného umenia) v Žiline a festival Melos-Étos, ktorý realizuje ako bienále v Bratislave. V blízkej budúcnosti plánuje v študovni Hudobného centra zaviesť bezbariérový prístup pre potreby osôb so zdravotným postihnutím a seniorov, kde si budú môcť nájsť hudobné publikácie a odborné hudobné časopisy, a tiež si vypočuť z hudobných nosičov hudbu na základe vlastného výberu.

Slovenské centrum dizajnu – poskytuje bezplatné vstupné do expozícií Slovenského múzea dizajnu a galérie Satelit. Rovnako zápisné do knižnice SCD je bezplatné.

Slovenský filmový ústav – opatrenia na dostupnosť kultúry pre seniorov SFÚ realizuje prostredníctvom Kina Lumière. Na všetky filmy premietané v Kine Lumière platí celoročná zľava (1 euro). V roku 2019 kino zaviedlo špeciálny cyklus SENior kino (predstavenia každý utorok o 10:00 a piatok o 16:00), v ktorom seniorská zľava predstavuje 3 eurá, pričom rovnakú zľavu má k dispozícii i sprievod seniora/seniorky, čím sa podporuje medzigeneračná inklúzia (rodičia a deti/starí rodičia/vnuci a vnučky a pod.). Kino Lumière zároveň v snahe vyjsť v ústrety seniorom a seniorkám realizuje počas vybraných dní premietania, ktoré začínajú už v popoludňajších hodinách (14:00, 15:00, 16:00).

Umelecký súbor Lúčnica – podporuje dostupnosť kultúry pre seniorov hlavne prostredníctvom svojej organizačnej zložky Dom umenia Piešťany, ktorý poskytuje seniorom zľavy na podujatia. Spolupracuje s Jednotami dôchodcov Piešťany, Hlohovec, Krakovany, Moravany, Trnava, Nové Mesto nad Váhom, Vrbové, Radošina, Nitrianska Blatnica, Bojná a ďalšie.

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky – v záujme aktivizácie seniorov prizýva PÚ SR svojich bývalých zamestnancov na významné odborné podujatia organizované úradom (napr. výročné konferencie založenia úradu, udeľovanie cien A. G. Mayerovej, udeľovanie výročných cien revue Pamiatky a múzeá, podujatia, konané v rámci Dní európskeho kultúrneho dedičstva, ako aj na každoročný verejný odpočet a prezentáciu činnosti úradu a pod.).

Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči – zvláštna pozornosť je v SKN trvalo venovaná seniorom, ktorí tvoria väčšiu časť používateľov knižnice a pre ktorých má knižnica neoceniteľný a v mnohých prípadoch aj nenahraditeľný význam. Prostredníctvom webového sídla knižnice môžu naši používatelia využívať aj digitálnu knižnicu, kde majú k dispozícii 7 080 on-line zvukových kníh a časopisov. Pre levočských starších a imobilných používateľov zabezpečuje knižnica

pravidelný týždenný donáškový servis, prostredníctvom ktorého im doručuje knihy priamo domov. Všetky knižnično-informačné služby poskytuje svojim používateľom bezplatne.

Slovenský ľudový umelecký kolektív – SEUK spolupracuje najmä s organizáciami Jednota dôchodcov a Klub dôchodcov v miestnej časti Bratislava-Rusovce. Na základe dlhodobej spolupráce im poskytuje zľavnené vstupenky na predstavenia a možnosť organizovaných návštev predstavení a verejných generálok.

Slovenská národná knižnica - SNK realizovala v sledovanom období prehliadky knižnice aj s prednáškou o histórii, poslaní a možnostiach využitia knižnično-informačných služieb pre seniorov. V rokoch 2018 – 2019 navštívili SNK Spolok seniorov z Krupiny (15 osôb), Ženský spolok (dôchodkyne) z Humenného (40 osôb), Spolok dôchodcov z Trstenej (20 osôb) a približne 30 členov Klubu martinských dôchodcov navštívilo Konzervačné a digitalizačné centrum vo Vrútkach. SNK raz ročne, počas Týždňa slovenských knižníc, organizuje stretnutie so seniormi - bývalými zamestnancami (cca 50 ľudí). V roku 2018 pre nich pripravili hudobno-zábavné podujatie s humoristom, spisovateľom, spevákom a hudobníkom Braňom Jobusom. V roku 2019 to bolo podujatie "Ako starnúť s noblesou?" s režisérkou, scenáristkou, autorkou motivačných článkov pre seniorov Evou Borušovičovou. Seniori sa pravidelne zúčastňujú vernisáží v Literárnom múzeu SNK a podujatí Kultúra na kopci v sídelnej budove SNK. Pozvánky na všetky podujatia SNK posíla študentom Univerzity tretieho veku UMB, ktorí v Martine študujú humanitné odbory a kultúru. Rovnako pravidelne posíla SNK pozvánky Klubu dôchodcov v Martine. Pre dôchodcov sa poskytuje bezplatná registrácia do knižnice.

Slovenské technické múzeum - seniorom poskytuje STM vo všetkých svojich pobočkách zľavy zo vstupného a seniori nad 70 rokov navštevujú všetky expozície bezplatne.

Slovenská ústredná hvezdáreň - pravidelne sprístupňuje svoju programovú ponuku pre seniorov za zvýhodnených podmienok formou 50% zľavy zo vstupného.

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici - v rokoch 2018 – 2019 pripravila knižnica 13 podujatí špeciálne pre seniorov. Išlo o rozmanité aktivity zamerané na mentálnu stimuláciu seniorov, kurzy určené pre začiatočníkov a mierne pokročilých zamerané na získanie a upevnenie základných zručností pri práci s výpočtovou technikou, textom a internetom, prednášky pre seniorov Denného centra Harmónia v Banskej Bystrici, či workshopy o tom ako sa orientovať v dnešných médiách a informáciách a ako sa vyvarovať klamlivým zdrojom.

Štátna vedecká knižnica v Košiciach - knižnica ponúka všetkým používateľom, vrátane seniorov, možnosť zúčastňovať sa na kultúrno-spoločenských a vzdelávacích podujatiach, poskytuje priestor na stretávanie (záujmové skupiny starších ľudí - dejepisný spolok a pod.).

Univerzitná knižnica v Bratislave - UKB poskytuje pre seniorov zľavu v podobe bezplatného vystavenia identifikačnej karty a zníženia poplatku za aktiváciu identifikačnej karty na jeden rok o 50 %, čím podporuje dostupnosť knižnično-informačných služieb vrátane prístupu k internetu (k 31. 12. 2019 evidovala UKB 806 takýchto používateľov). UKB v sledovanom období bezplatne realizovala exkurzie zamerané na oboznámenie sa s priestormi a službami knižnice a podľa záujmu taktiež odborné prednášky pre skupiny, ku ktorým patrili aj organizované skupiny seniorov. Počas 19. ročníka Týždňa slovenských knižníc (4. 3. – 10. 3. 2018) sa uskutočnilo niekoľko odborných exkurzií, účastníkmi ktorých boli predovšetkým seniori.

Ústredie ľudovej umeleckej výroby - systémovou starostlivosťou o ľudovú umeleckú výrobu je pozornosť venovaná cez výtvarné vedenie, poradenskú, konzultačnú a výskumnú činnosť vo veľkej miere aj starším ľudovo-umeleckým výrobcam. Niektorí z nich aktívne spolupracujú s ÚĽUV aj viac ako 40 rokov a táto skupina výrobcov ako nositeľov tradícií (zanikajúcich a ohrozených ľudových výrob a tradičných remesiel) je veľmi dôležitá. Zabezpečením odbytu výrobkov prispieva ÚĽUV aj k ekonomickému zhodnoteniu ich práce. Pre špecifické činnosti ÚĽUV nie je vysoký vek externých spolupracovníkov diskriminačným faktorom, práve naopak, ich odborná erudícia je mimoriadne prínosná, vyhľadávaná a oceňovaná. V rámci vydavateľskej činnosti pravidelne oslovuje ÚĽUV na spoluprácu autorov, renomovaných etnológov v dôchodkovom veku. Seniorským používateľom knižnice sú knižničné služby ponúkané za zvýhodnené členské poplatky a účastníkom vzdelávacích aktivít z radov seniorov sú počas trvania kurzu knižničné služby poskytované zdarma. V rámci každoročne realizovaného významného podujatia Dni majstrov ÚĽUV je umožnená verejná prezentácia majstrov a ľudovo-umeleckých výrobcov z celého Slovenska ako aj ich tvorby, konfrontácie a priameho kontaktu s verejnosťou, z ktorých je veľký počet v seniorskom veku.

1.3. Rozvíjať neformálne celoživotné vzdelávanie seniorov prostredníctvom kultúrnych mechanizmov a kultúrnych inštitúcií s cieľom zvyšovať povedomie o význame aktívneho starnutia, predchádzať diskriminácii a sociálnemu vylúčeniu.

Plnenie: Podmienky tohto opatrenia sú napĺňané prostredníctvom rôznorodej činnosti viacerých podriadených organizácií MK SR a ich ponúkaných kultúrno-vzdelávacích programov pre seniorov.

Slovenská filharmónia

Výrazný podiel na neformálnom celoživotnom vzdelávaní seniorov má programová štruktúra koncertov, o ktorú sa stará dramaturgia SF. Zabezpečuje zosúladenie dramaturgického obsahu a organizačnej stránky s cieľom zapojiť do diania čo najväčší počet seniorov a oboznámiť ich so svetom klasickej hudby. V programovej skladbe v rokoch 2018 – 2019 figurovali symfonické, symfonicko-vokálne, vokálne a komorné koncerty z diel tak domácej, ako aj zahraničnej hudobnej proveniencie.

Slovenské národné divadlo

Činohra SND a Opera SND uvádza v svojom repertoári niekoľko inscenácií, ktoré sa venujú aj seniorskej tematike, histórii a dobovým kontextom, ktoré sú tejto generácii blízke.

Predpoludňajšie predstavenia Opery SND so zvýhodnenými cenami vstupeniek sú prevažne navštevované seniormi Zároveň ponúka Opera SND pred večernými opernými predstaveniami tzv. dramaturgické úvody pre všetkých záujemcov vrátane seniorov.

Balet SND prostredníctvom aktuálnej tvorby, ktorej základom je dôraz na klasické hodnoty, prezentujúce humanizmus, toleranciu, etiku, morálne posolstvo sú baletné predstavenia smerované k výchove detí a mládeže, k úcte k starším a akcentujú aj tému spoločnosť a starší spoluobčania.

Štátna opera Banská Bystrica

V spolupráci so Štátnou vedeckou knižnicou v Banskej Bystrici pravidelne pripravuje kultúrno-informačné stretnutia zamerané na prezentáciu pripravovaného titulu aktuálne uvádzaného na doskách Štátnej opery. Laická i odborná verejnosť, vrátane seniorov, má možnosť stretnúť sa a viesť dialóg v neformálnej atmosfére s členmi inscenačného tímu participujúcimi na danom predstavení. V roku 2018 sa mohla verejnosť zúčastniť piatich takýchto stretnutí (k premiére klasického baletu *Romeo a Júlia*, opery *La Gioconda* a autorského diela svetoznámeho míma Milana Sládka *Dubčekova jar*, ktoré malo u seniorských divákov silnú pozitívnu odozvu, nakoľko v diele autor mapuje obdobie Pražskej jari, obdobie, ktoré práve seniori reálne zažili. Uskutočnili sa aj k detskej opernej rozprávke *Ružové kráľovstvo* a muzikálu *Hello, Dolly!*. V roku 2019 pokračovala Štátna opera v populárnych prednáškových besedách k pripravovaným premiéram opery *Otello*, operného dvojtitulu *Sedliacka česť/ Komedianti*, opery *Eva* a operety *Slečna vdova*. Tieto prednáškové besedy sú bezplatné, aby boli prístupné širokej verejnosti.

Štátna opera nadviazala na úspech z predošlých sezón a v rokoch 2018 a 2019 pokračovala v populárnom cykle *Hudobné soirée*. Spája v ňom odbornú výkladovú časť s umeleckými vstupmi sólistov, zboru či orchestra Štátnej opery. Pri príležitosti stého výročia úmrtia Milana Rastislava Štefánika uviedla Štátna opera hudobnodramatickú kompozíciu *Pocia Štefánikovi*. Kvalitné prevedenie danej kompozície ocenili diváci, zväčša seniori, v mnohých kútoch Slovenska.

Slovenský filmový ústav

SFÚ realizuje v Kine Lumière vzdelávací program Filmový kabinet, do ktorého sa každý rok majú možnosť prihlásiť i seniori a seniorky. Keďže je projekt určený pre všetky osoby staršie ako 15 rokov, práve Filmový kabinet je výborným nástrojom, ktorý na jednej strane umožňuje seniorom doplnkové vzdelávanie, na strane druhej zabezpečuje ich inklúziu medzi ostatné sociálne skupiny (študentov, dospelých v aktívnom veku).

Múzeum Slovenského národného povstania

Múzeum SNP prostredníctvom svojho Vzdelávacieho centra už niekoľko rokov spolupracuje s Dennými centrami seniorov v Banskej Bystrici. Každý rok sa snažia priniesť rozšírenú ponuku aktivít, ktoré by uvedenú cieľovú skupinu oslovili. Ponúkajú stále vzdelávacie programy pre seniorov: Naučte sa s nami angličtinu, Zábavno-vedomostný kvíz Páli Vám to? a umelecký medzigeneračný projekt s vybranou skupinou seniorov *Za čias minulých...*, ktorý je obsahovo zameraný na vznik ČSR. Záujem zo strany seniorov o výučbu anglického jazyka, ktorá je obohatená o historické dobové pojmy, sa každým rokom zvyšuje.

Národné osvetové centrum

Problematike aktívneho starnutia, témam vzťahujúcim sa na nežiaduce sociálne javy a sociálno-patologické javy vo vzťahu k cieľovej skupine seniorov sa NOC venovalo v rokoch 2018 – 2019 v rámci programu odborných seminárov, ktoré sa konali v rôznych regiónoch SR, prostredníctvom publikovania odborných príspevkov v časopise Sociálna prevencia a prostredníctvom celoštátnej súťaže Slovenská kronika 2018.

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky

PÚ SR obsadzuje do odborných pracovných komisií a sekcií úradu, ktoré sú poradnými orgánmi generálneho riaditeľa úradu, aj odborníkov z radov bývalých zamestnankýň a zamestnancov. Bývalí zamestnanci sú zo strany úradu oslovovaní aj v rámci spolupráce pri riešení úloh, kde môžu naplno využiť svoj odborný potenciál.

Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči

Okrem uspokojovania vlastných čitateľských potrieb seniorov im svojou ponukou knižnica napomáha k zmysluplnému využitiu voľného času – knižnica sa stáva pre nich miestom aktívneho odpočinku, inšpiratívneho stretávania i spoločenského vyžitia. Každoročne pre seniorov SKN pripravuje množstvo zaujímavých kultúrno-spoločenských podujatí. Oddelenie redakcie SKN vo svojich 17 periodikách priebežne prináša články na tému staroby, jesene života a s tým spojené súvislosti. Prevažnú časť čitateľskej obce slepeckých časopisov tvoria seniori a stredná generácia. Knižnica aktívne spolupracuje so SNM-Spišským múzeom v Levoči a spoločne pripravujú haptické výstavy pre zrakovo znevýhodnených spoluobčanov.

Slovenské národné múzeum

SNM - Múzeum v Martine sa dlhodobo podieľa na celoživotnom vzdelávaní seniorov v rámci Univerzity tretieho veku pri Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici. Zamestnanec múzea (Mgr. A. Bendík, PhD.) je odborným garantom vedného odboru „Prírodné bohatstvo Slovenska“.

Slovenské technické múzeum

V roku 2019 STM pripravilo pre cieľovú skupinu seniorov v spolupráci s Fotoklubom pri Jednote dôchodcov Slovenska v Lamači a rodinným centrom Obláčik v Bratislave, amatérsku súťaž "Lamačský fotomaratón - Múzeum cez fotoobjektív". Deti mládež, dospelí a seniori v nej ponúkali a prezentovali svoje vizuálne videnie STM - Múzea Dopravy v Bratislave. Aktivita mala medzigeneračný a integračný rozmer. Starší a skúsenejší účastníci tu mohli odovzdávať svoje skúsenosti mladšej generácii. Aktivita prebiehala od 2. 4. 2019 do 31. 8. 2019 v STM - Múzeu dopravy v Bratislave.

Slovenská ústredná hvezdáreň

SÚH je odborným garantom Pomaturitného štúdia astronómie (PŠA), ktorého sa môžu zúčastňovať aj seniori. Od septembra 2019 navštevuje PŠA jeden študent z radov seniorov. SÚH pravidelne spolupracuje s Univerzitou tretieho veku pri UK, kde umožňuje študentom seniorom absolvovať jednodňovú odbornú prax v oblasti astronómie.

Štátna vedecká knižnica v Prešove

ŠVK v Prešove v období rokov 2018 – 2019 pripravila pre seniorov niekoľko seminárov, prednášok a besied.

Univerzitná knižnica v Bratislave

UKB realizovala v sledovanom období takmer 800 kultúrno-vzdelávacích podujatí reflektujúcich aktuálne témy z rôznych oblastí života, ktoré boli bezplatne dostupné pre širokú verejnosť, teda aj pre seniorov (ktorí tvoria výraznú časť návštevníkov podujatí). UKB tak podporuje celoživotné vzdelávanie ako jednu z možností sebarealizácie a získavania duševnej a fyzickej rovnováhy a kvalitného a plnohodnotného využitia voľného času starších ľudí. Seniori tvoria podstatnú časť publika aj na koncertoch žiakov základných umeleckých škôl a pedagógov a študentov Konzervatória v Bratislave, organizátorom ktorých je Hudobný kabinet UKB. V hodnotenom období sa uskutočnilo 15 koncertov.

Ústredie ľudovej umeleckej výroby

V rámci vzdelávacej činnosti (neformálne celoživotné vzdelávanie) prostredníctvom Školy remesiel ÚEUV v Regionálnych centrách remesiel Bratislava, Banská Bystrica a Košice možno vidieť narastajúci trend počtu účastníkov vo všetkých seniorských skupinách.

1.4. Zvýšiť dostupnosť informácií o kultúre a možnostiach aktívnej participácie na tvorbe kultúrnych hodnôt pre seniorov.

Plnenie: Podmienky tohto opatrenia sa snaží rezort kultúry naplňať hlavne zlepšovaním prístupu seniorov ku kultúre a sprístupňovaním možnosti ich participácie na kultúrnom živote.

Slovenská filharmónia

Ako zamestnávateľ špičkových hudobníkov celonárodného významu poskytuje možnosť profesionálnej realizácie aj svojim bývalým členom v dôchodkovom veku, s ktorými spolupracuje pri uvádzaní diel vyžadujúcich väčšie obsadenie orchestra, či zboru, ktoré dramaturgia SF zaradiť do programu, prípadne umeleckého turné do zahraničia. Ide o tzv. „umelecké výpomoci“ bývalých členov umeleckých telies Slovenskej filharmónie, ktorí sú síce v dôchodkovom veku, ale sú aktívni tak po psychickej, ako aj fyzickej stránke a vyšší vek im nič neubral z ich profesionality.

Oddelenie propagácie a styku s verejnosťou SF sa stará o zvyšovanie dostupnosti informácií o koncertoch, v rámci spolupráce s Klubom priateľov Slovenskej filharmónie, ako aj s jednotlivými združeniami dôchodcov, ako napr. Jednotou dôchodcov Petržalka, Klubom priateľov Opery Slovenského národného divadla, ale aj spoluprácu s mestskou časťou Bratislava-Staré Mesto a iné. Pravidelne im uvedené oddelenie zasiela ponuku vybraných koncertov s cenovo zvýhodnenými vstupenkami.

Klub priateľov Slovenskej filharmónie združuje predovšetkým dlhoročných abonentov Slovenskej filharmónie práve z radov staršej generácie. Klub svojou činnosťou rozvíja aktívny prístup k návšteve koncertov Slovenskej filharmónie a podporuje rozvoj kultúrnych hodnôt, čím napomáha ich začlenenie do spoločnosti, a tak sa podieľa na procese sociálnej inklúzie. Klub organizuje a ponúka svojim členom pravidelné stretnutia s aktívnymi profesionálnymi umelcami formou besied spojených s vystúpením. V mesiaci máj 2019 oslávil klub 25. výročie svojho založenia a pri tejto príležitosti za účasti hostí, priaznivcov a členov si pripomenul aktivity klubu za spomínané obdobie.

Slovenské národné divadlo

Činohra SND – edukačné programy činohry (Od textu po predstavenie a Hovorme o divadle) sú dostupné nielen pre študentov, ale aj jednotlivcov, medzi nimi i skupiny seniorov, ktoré sa môžu projektov zúčastniť. SND plánuje takúto možnosť bližšieho kontaktu zabezpečiť aj priamym výjazdom lektorky dramaturgie do seniorských zariadení.

Opera SND spolupracuje s Klubom Priateľov Opery SND, ktorého členom ponúka tematicky blízke zvýhodnené vstupenky na predstavenia (napr. Carmen, Nabucco) a koncerty (napr. koncert Zboru Opery SND).

Balet SND – prostredníctvom cieleného projektu *Legendy*, ktorý rozvíja už ôsmu sezónu, upriamuje pozornosť na tematiku seniorov. Zameriava sa v ňom na bývalých členov Baletu SND, významných sólistov najstaršej a strednej generácie tanečníkov. Pri príležitosti ich životných výročí organizuje slávnostné predstavenia, ktoré im venuje a na ktorých pripomína ich pôsobenie a ich prínos v rámci SND. Touto aktivitou včleňuje Balet SND baletných "seniorov" do súčasného diania baletu SND, ktoré sa rozvíja aj vďaka ich odkazu.

Divadlo Nová scéna

Divadlo ponúklo v sledovanom období inscenácie s tematickou a žánrovou blízkosťou pre seniorov (opereta *Veselá vdova* či retro komédia s pesničkami *Sluha dvoch šéfov*) a zrealizovala špeciálne predstavenie *DOMOV (kde je ten tvoj?)* s cieľovou diskusiou pre seniorov o otázkach vysťahovalectva Slovákov v dejinách Československa a Slovenska.

Do tvorivého procesu skúšania a hrania v inscenáciách DNS zapojila herecké osobnosti Divadla Nová scéna – seniorov.

Štátna opera Banská Bystrica

Klub priateľov opery bol aktívny aj v rokoch 2018 a 2019. Jeho členovia, najmä seniori, sa zúčastňovali pravidelných stretnutí, ktorých hosťami boli i členovia umeleckých zložiek Štátnej opery. Štátna opera aktívne spolupracuje s klubmi dôchodcov z rôznych kútov Slovenska a organizuje predstavenia v dopoludňajších i večerných hodinách, podľa preferencií daných klubov seniorov.

Štátna opera v rokoch 2018 a 2019, okrem tradičných foriem informovania divákov o programe a kultúrnych podujatiach v tlačovinách (suflér, plagát...), populárnych najmä v kruhoch seniorov, zefektívnila informovanosť verejnosti aj na sociálnych sieťach. Webová stránka Štátnej opery prešla

menšími zmenami; repertoár, program, rezervovanie a kúpa vstupeniek sú prehľadnejšie, čo ocenia hlavne seniorskí návštevníci

Štátne divadlo Košice

Aktívne komunikuje s klubmi dôchodcov (v databáze vyše 40 klubov), ktorí aktívne navštevujú divadlo a ktorým je pravidelne zasielaný program divadla. Taktiež pre nich pravidelne pripravuje divadelné predstavenia i špeciálne ponuky (napr. návšteva predstavenia spojená s obhliadkou divadla s výkladom a pod.)

Umelci pôsobiaci v divadle sa pravidelne stretávajú s divákmi na podujatí *Divadelný klub*, ktorý je časovo situovaný do obdobia vždy pred blížiacou sa premiérou. Aktívnymi členmi tohto klubu sú práve dôchodcovia, ktorí sa aktívne zapájajú do besied s umelcami (majú priestor na prezentovanie vlastných názorov a myšlienok). Dôchodcovia sú súčasťou divadla aj "z druhej strany", sú súčasťou fungovania divadelnej prevádzky ako uvádzacia a požiarňa služba. Majú tak možnosť vidieť prípravu predstavenia a byť súčasťou divadelného života "z vnútra".

Štátny komorný orchester Žilina

Podporoval v sledovanom období skladateľskú a interpretačnú činnosť slovenských umelcov v seniorskom veku, hlavne v rámci koncertov venovaných životným jubileám slovenských umelcov. Uskutočnil pre seniorov niekoľko besied s umelcami – jubilantmi a umožňuje voľný vstup na generálky abonentných koncertov. Pravidelne aktívne spolupracuje so seniorskými organizáciami v Žiline a okolí: Senior Klub Žilina – centrum, Jednota dôchodcov (viac pobočiek, aj v obciach v okolí Žiliny), Klub dôchodcov Žilina – Vlčince, Senior country klub pri Krajskom kultúrnom stredisku Žilina.

Štátna filharmónia Košice

Jednou z aktivít je aj starostlivosť o Kruh priateľov hudby (KPH), čo je neformálne združenie seniorov – stálych návštevníkov koncertov ŠfK s aktívnym záujmom o hudobné umenie. Na stretnutiach s členmi KPH ich vedenie ŠfK informuje o dianí vo filharmónii, pripravovaných programoch, umelcoch a zároveň od týchto kmeňových návštevníkov získava cennú spätnú väzbu ku svojej činnosti. Aktivity KPH sú účinným nástrojom pre zapájanie seniorov do spoločenského života, príležitosťou na nadväzovanie a udržiavanie medziľudských vzťahov založených na spoločnom záujme o hudbu a umenie.

ŠfK dbá na pravidelné informovanie o koncertnej ponuke prostredníctvom tlače a masmédií, ktoré sú najviac využívané a sledované staršou generáciou. Pred začiatkom koncertnej sezóny vydáva programový bulletin, ktorý je bezplatne distribuovaný o. i. aj dôchodcom. Za pravidelnú osvetu v oblasti hudobného umenia s cieľom prehľbovať záujem návštevníkov koncertov ŠfK o hudbu považuje aj programové bulletiny, ktoré sú pripravované ku každému koncertu a obsahujú muzikologické texty k uvádzaným dielam. Podrobné informácie o koncertoch poskytuje osobne aj telefonicky vo vstupenkovej pokladni, čo je spôsob veľmi často využívaný práve seniormi.

Hudobné centrum

Spolupracuje s jednotlivými usporiadateľmi pri realizácii koncertných podujatí pri príležitosti životných jubileí seniorov z radov hudobného umenia.

Divadelný ústav

K najvýznamnejším projektom Priestoru pre novú drámu - Štúdio 12 DÚ patrí už 14 rokov projekt *Periférne videnie*, ktorý ponúka platformu na prezentáciu umeleckej činnosti marginalizovaných skupín rôzneho zamerania, ako sú bezdomovci, seniori, telesne postihnutí, zrakovo či sluchovo postihnutí, národnostné menšiny, ľudia s inou sexuálnou orientáciou atď. V snahe o odstránenie bariér v ponímaní života seniorov poskytol DÚ priestor v rámci *Dňa starých rodičov* – 13. 10. 2019 na realizáciu inscenácie *Mladosť nemá vek* – ochotníckeho združenia seniorov pod názvom Alžbetínske naivné divadlo.

Pre pracujúcich dôchodcov zabezpečuje rovnaké práva a výhody ako pre zamestnancov v produktívnom veku, napr. podporu trvalého pracovného pomeru pre pracovníkov v dôchodcovskom veku, odbornú spoluprácu so staršími teatroológmi na recenziách, štúdiách, materiáloch a iných odborných teatrologických článkoch pre odborný časopis Divadelného ústavu, spoluprácu so staršími slovenskými teatroológmi pri tvorbe odborných publikácií vydávaných Divadelným ústavom v rôznych funkciách. Podporuje odbornú spoluprácu so staršou generáciou recenzentov v rámci projektu Monitoring divadiel na Slovensku, ktorý zaštituje Slovenské centrum divadelných kritikov AICT. Aktívne zapája seniorov z radov divadelníkov i milovníkov divadla pri organizovaní a zabezpečovaní

podujatí Divadelného ústavu, minimálne raz ročne realizuje stretnutie s bývalými zamestnancami DÚ, na ktorom sú informovaní o činnosti organizácie.

Slovenský filmový ústav

Kino Lumière, aj napriek veku online technológií, vydáva tlačené programové materiály, na základe ktorých môžu ľudia, ktorí nepracujú s internetom, získať informácie o programe kina. Zároveň v tlačenej podobe vydáva raz za dva mesiace špeciálny bulletin s programom pre seniorov – SENior kino.

Umelecký súbor Lúčnica

Členovia klubu Aktívny senior v Piešťanoch (Aksen) sa pravidelne zúčastňujú vernisáží výstav, besied a koncertov organizovaných organizačnou zložkou US Lúčnica Domom umenia Piešťany.

Múzeum Slovenského národného povstania

V roku 2018 bolo zamestnaných seniorov v Múzeu SNP vo veku od 50 do 60 rokov v počte 22 osôb, nad 60 rokov v počte 12 osôb. V roku 2019 bolo zamestnaných seniorov v Múzeu SNP vo veku od 50 do 60 rokov v počte 24 osôb, nad 60 rokov v počte 10 osôb.

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky

PÚ SR vydáva v spolupráci so Slovenským národným múzeom revue Pamiatky a múzeá a dvakrát ročne odborné periodikum Monument revue, určené predovšetkým profesionálnym znalcom z oblasti pamiatkového fondu Slovenska. Priestor v oboch periodikách dostávajú pravidelne aj bývalí zamestnanci PÚ SR, ktorí sa venovali, alebo sa venujú vedecko-výskumnej činnosti. Úrad s nimi naďalej úzko spolupracuje a podnecuje ich k tvorivosti a publikovaniu svojich odborných príspevkov. Svoje miesto nachádzajú v časopisoch okrem iného tiež profily osobností, ktoré v minulosti pracovali v oblasti ochrany pamiatkového fondu, a ktorým úrad takto prejavuje svoje uznanie a rešpekt.

Slovenský ľudový umelecký kolektív

SEUK spolupracuje s Miestnym úradom Bratislava, prostredníctvom ktorého informuje seniorov, najmä členov Jednoty dôchodcov a Klubu dôchodcov v Rusovciach o podujatiach na umeleckej scéne a v kine SEUK.

Slovenská ústredná hviezdáreň

SÚH dáva možnosť publikovať knižné diela o astronómii ako vede a dejinách astronómie na Slovensku aj autorom z radov seniorov, pričom ich autorský vklad je neoceniteľný vzhľadom na historické skúsenosti. V rokoch 2018 a 2019 vydala SÚH publikáciu Astronomická ročenka, ktorej zostavovateľom bol senior. V roku 2019 bol vydaný zborník Štefánik Muž Slnka, na ktorom sa autorsky aktívne podieľali seniori. SÚH má vo svojich poradných orgánoch ako Redakčná rada časopisu Kozmos, Komisia na tvorbu zbierok viacero renomovaných odborníkov z radov seniorov, ktorí aktívne prispievajú k zvyšovaniu kvality činností v gescii týchto poradných orgánov.

Univerzitná knižnica v Bratislave

Veľký počet seniorov spomedzi používateľov UKB, aj spomedzi bývalých pracovníkov UKB, je aktívnymi členmi občianskeho združenia Spoločnosť priateľov Univerzitnej knižnice v Bratislave (SPUK), na platforme ktorého môžu iniciatívne prinášať nápady na ďalší rozvoj služieb a zamerania podujatí UKB, a to pre všetky vekové kategórie – čím môžu využívať svoj tvorivý potenciál aj v seniorskom veku. Práve u členov SPUK, bývalých zamestnancov UKB, sa s mimoriadnym úspechom stretli dve podujatia, ktoré SPUK pripravil pri príležitosti 100. výročia založenia UKB. Spomienkové stretnutie na Viléma Pražáka, knihovníka a etnografa a na prvé roky UKB, na jej dvoch riaditeľov – Josefa Schütznera a Vincenta Kútika, pod názvom Riaditelia UKB.

Ústredie ľudovej umeleckej výroby

V sledovanom období sa na pôde ÚEUV uskutočňovali pravidelné stretnutia klubov a priateľov remesiel. V Bratislave sa stretávali tri kluby a v Banskej Bystrici dva kluby. Program klubovej činnosti je realizovaný na základe participácie samotných členov klubov a priateľov remesiel, pozostávajúcich prevažne z radov seniorov. Na webovej stránke ÚEUV je vedený Register (databáza) výrobcov ľudovej umeleckej výroby ako súčasť „Virtuálnej galérie ľudovej umeleckej výroby“ – internetovej encyklopédie, vytvorenej a trvale aktualizovanej ÚEUV-om, v ktorej nielen širokej verejnosti, ale aj odborným kruhom, kultúrnym inštitúciám, záujmovým organizáciám ÚEUV približuje zviditeľňuje výrobcov vo všetkých vekových kategóriách, ktorí bývajú následne oslovení pre účasť na rôznych podujatiach, predvádzaniach výrob, výstavách a i. ako aktívni účastníci alebo odborná verejnosť.

6.2.4. Celoživotné vzdelávanie

Cieľ 1: V záujme zvýšenia kvality života vytvárať nové a rozvíjať existujúce príležitosti na vzdelávanie ľudí vo vyššom veku na podporu ich aktívneho života a širšieho lepšieho uplatnenia sa na trhu práce.

Plnenie uvedeného cieľa zabezpečujú vzdelávacie aktivity UTV, ktoré sú realizované Centrom vzdelávania Akadémie ozbrojených síl. Seniori si môžu rozširovať vedomostí a zručností prostredníctvom ponúkaných študijných odborov: Anglický jazyk (rôzne úrovne pre začiatočníkov aj pokročilých), Počítače a internet pre začiatočníkov, Počítače a internet pre pokročilých a prostredníctvom kurzov: Tajomstvá ľudskej psychiky, Ako porozumieť počasiu a Včelie produkty pre výživu, zdravie i krásu.

7.7.2. Informovanosť a dostupnosť kultúry, podpora solidarity a súdržnosti medzi generáciami

Cieľ 1: Rozvíjať aktívny prístup seniorov ku kultúre, podporovať rozvoj ich kultúrnych potrieb s cieľom motivovať ich k tvorbe kultúrnych hodnôt a tým aj k zmysluplnej tvorbe vlastného života, napomáhať ich začlenenie do spoločnosti a proces sociálnej inklúzie.

Realizácia: Uvedený cieľ v akademickom roku 2018/2019 naplňal študijný odbor UTV Dejiny umenia a Dejiny hudby a v akademickom roku 2019/2020 študijné odbory Hudobné umelecké dielo a Dejiny hudby, ktoré seniorom sprostredkujú nielen poznatky z uvedených oblastí kultúry, ale aj podporujú ich aktívny prístup ku kultúre návštevou galérií, aktuálnych výstav a propagáciou rôznych kultúrnych podujatí.

7.7.4. Životné prostredie, jeho kvalita a udržateľnosť

Cieľ 1: Zabezpečiť starším ľuďom prístup k vzdelávacím, kultúrnym a duchovným aktivitám v oblasti starostlivosti o životné prostredie a poskytnúť im dostatok príležitostí na ich osobnostný rozvoj aj vo vyššom veku.

Uvedený cieľ je v odbornej lektorskej spolupráci so Slovenským múzeom ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši realizovaný prostredníctvom študijného odboru UTV Environmentálna výchova. Seniori sa v rámci uvedeného vzdelávacieho programu oboznamujú nielen so zložkami životného prostredia a vzájomnými interakciami medzi nimi, ale aj s princípmi trvalo udržateľného rozvoja a ochrany prírody.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

Dostupnosť, kvalita a finančná udržateľnosť sociálnych služieb

Cieľ: Zabezpečiť dostupnosť, kvalitu a finančnú udržateľnosť sociálnych služieb.

Opatrenie 1.3. Vytvoriť podmienky na využitie prostriedkov grantových programov, štrukturálnych fondov, najmä z Európskeho sociálneho fondu (Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia), Regionálneho operačného programu (prioritná os 2. Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately) a dotácií v rámci dotačnej politiky MPSVR SR na rozvoj a modernizáciu sociálnych služieb, s celoplošným pokrytím, bez vylúčenia bratislavského kraja, Integrovaného regionálneho operačného programu (prioritná os 2 - Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám)

Gestor: MPSVR SR, MPRV SR, Úv SR

Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 — 2020

Plnenie úlohy:

Príspevok Integrovaného regionálneho operačného programu (ďalej „IROP“) za programové obdobie 2014-2020 k Národnému programu aktívneho starnutia na roky 2014 — 2020 sa realizuje prostredníctvom obsahovej náplne a implementácie prioritnej osi 2 - Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám, v rámci investičnej priority

č. 2.1: Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné.

Cieľ prioritnej osi 2 IROP je definovaný špecifickým cieľom č. 2.1.1: Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni.

Špecifický cieľ 2.1.1 sa dosiahne realizáciou nasledovných aktivít:

- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia vhodných stavebných objektov pre vytvorenie priestorových podmienok na poskytovanie a zabezpečenie komunitnej starostlivosti v súlade s princípmi deinštitucionalizácie;
- rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia stavebných objektov existujúcich zariadení, ktoré už poskytujú a zabezpečujú služby na komunitnej báze;
- zriaďovanie a výstavba nových stavebných objektov zariadení sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej aj „SPOaSK“) vrátane tých, ktoré poskytujú inovatívne formy komunitnej starostlivosti a opatrení na podporu zotrvania/návratu detí v prirodzenom rodinnom prostredí, resp. podporu náhradného rodinného prostredia;
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku v záujme zosúladenia rodinného a pracovného života;
- investovanie do materiálno-technického vybavenia zariadení vrátane motorových vozidiel pri zriaďovaní zázemia pre terénne služby a výkonu opatrení SPOaSK v prirodzenom rodinnom, náhradnom rodinnom prostredí a otvorenom prostredí;
- opatrenia na zvýšenie energetickej hospodárnosti budov.

Podporované aktivity predstavujú najmä:

- vytváranie prirodzeného fyzického prostredia na zabezpečenie starostlivosti o deti v komunite s dočasným charakterom v rodinných domoch/bytoch (najviac 1 skupina detí v jednom rodinnom dome/byte integrovanom v komunite),
- vytváranie priestoru na aktívnu spoluprácu s biologickými rodinami (vrátane širšej rodiny) a žiadateľmi o náhradnú rodinnú starostlivosť aj s umožnením krátkodobého pobytu rodín, potenciálnych náhradných rodín, blízkych osôb deťom v rodinných domoch/bytoch,

- vytváranie priestoru na aktívnu odbornú činnosť odborných zamestnancov (sociálnych pracovníkov, psychológov, pedagógov apod.), na realizáciu rôznych programov, odborných metód a techník práce na predchádzanie a riešenie konfliktných a krízových situácií,
- vytváranie priestoru na aktívnu odbornú spoluprácu s profesionálnymi rodinami detských domovov a na zabezpečenie starostlivosti o deti umiestnených v profesionálnych rodinách v krízových situáciách, resp. v rôznych životných situáciách profesionálnych rodín.

Oprávnení prijímatelia:

1) v sociálnych službách:

- a. obec,
- b. vyšší územný celok,
- c. právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou,
- d. právnická osoba zriadená vyšším územným celkom alebo založená vyšším územným celkom a
- e. iná osoba (neverejný poskytovateľ sociálnej služby, neverejný zriaďovateľ sociálnej služby),

2) v sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kurately:

- zriaďovatelia zariadení na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately:
 - a. obec,
 - b. vyšší územný celok,
 - c. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR,
 - d. akreditované fyzické a právnické osoby.

Cieľové skupiny:

- deti, plnoleté fyzické osoby a ich rodiny, ktorým sa poskytujú sociálne služby,
- deti, plnoleté fyzické osoby a rodiny, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia SPOaSK,
- verejní a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb a zamestnanci zriaďovateľov,
- zriaďovatelia poskytovateľov sociálnych služieb a subjektov vykonávajúcich opatrenia SPOaSK,
- subjekty vykonávajúce opatrenia SPOaSK a ich zamestnanci,
- zamestnanci vykonávajúci politiky a opatrenia v oblasti prevencie diskriminácie a /alebo sociálneho začlenenia vo verejnom aj v neverejnom sektore,
- fyzické osoby — rodičia (najmä matky), ktorým sa pomohlo zosúladiť pracovný a súkromný život.

Cieľové územie:

- celé územie SR

Výsledok podpory IROP:

- transformácia a DI existujúcich zariadení s celoročným pobytom na zariadenia poskytujúce služby a zabezpečujúce výkon opatrení SPOaSK na komunitnej báze, t.j. v prirodzenom sociálnom prostredí alebo v prirodzených spoločenstvách organizačne a kultúrne čo najviac podobných bežnej rodine;
- skvalitnenie a rozšírenie ponuky existujúcich a zabezpečenie nových služieb a opatrení SPOaSK, ktoré sa poskytujú na komunitnej báze, v prirodzenom rodinnom prostredí, resp. náhradnom rodinnom prostredí, vrátane inovatívnych služieb komunitnej starostlivosti a inovatívnych opatrení;
- budovanie siete zariadení starostlivosti o deti do 3 rokov s cieľom podpory zosúladenia rodinného a pracovného života a zvýšenia zamestnanosti žien.

V rámci špecifického cieľa 2.1.1 sa plánujú dosiahnuť nasledovné výsledky:

- V menej rozvinutých regiónoch zvýšiť podiel osôb (detí so zdravotným postihnutím, občanov so zdravotným postihnutím, občanov v nepriaznivej sociálnej situácii, seniorov), ktorým je poskytovaná sociálna služba na komunitnej úrovni na celkovom počte osôb, ktorým sa poskytujú sociálne služby z 19,7% v roku 2012 na 27% v roku 2023,

- Vo viac rozvinutých regiónoch zvýšiť podiel osôb (detí so zdravotným postihnutím, občanov so zdravotným postihnutím, občanov v nepriaznivej sociálnej situácii, seniorov), ktorým je poskytovaná sociálna služba na komunitnej úrovni na celkovom počte osôb, ktorým sa poskytujú sociálne služby z 49% v roku 2012 na 62% v roku 2023,
- V menej rozvinutých regiónoch zvýšiť podiel detí v detských domovoch, ktorým je poskytovaná starostlivosť v rámci komunity na celkovom počte detí v detských domovoch z 54% v roku 2012 na 62% v roku 2023,
- Vo viac rozvinutých regiónoch zvýšiť podiel detí v detských domovoch, ktorým je poskytovaná starostlivosť v rámci komunity na celkovom počte detí v detských domovoch z 57% v roku 2012 na 65% v roku 2023.
- V menej rozvinutých regiónoch zvýšiť podiel detí do troch rokov veku, ktorým je poskytovaná služba starostlivosti na celkovom počte detí do troch rokov veku z 19,63% v roku 2015 na 28,80% v roku 2023.
- Vo viac rozvinutých regiónoch zvýšiť podiel detí do troch rokov veku, ktorým je poskytovaná služba starostlivosti na celkovom počte detí do troch rokov veku z 39,49% v roku 2015 na v roku 2023.

V rámci špecifického cieľa 2. I , I prioritnej osi 2 IROP bola dňa 22. mája 2017 vyhlásená výzva s kódom IROP-P02-SC211-2017-17 na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok (ďalej len ŽONFP) na podporu prechodu poskytovania sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately z inštitucionálnej formy na komunitnú (proces deinštitucionalizácie existujúcich zariadení). Celková alokácia na výzvu predstavuje 59 413 353 EUR (zdroj EÚ), Ku dňu ukončenia 9 hodnotiaceho kola bolo predložených spolu 19 žiadostí o nenávratný finančný príspevok (ďalej len „ŽONFP”) v sume 25 085 542,- EUR (zdroj EÚ). Zostatok disponibilnej alokácie na výzvu k 09. 01. 2020 predstavuje 36 937 043 EUR (zdroj EÚ).

RO pre IROP vyhlásil dňa 27. 06. 2018 výzvu na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na podporu poskytovania nových a existujúcich sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadeniach na komunitnej úrovni (IROP-P02-SC2112018-27) s celkovou alokáciou na výzvu 72 363 394 EUR (zdroj EÚ) s termínom uzavretia výzvy 31. 05. 2019.

Aktuálne RO/SO pre IROP zabezpečuje vyhodnocovanie predložených žiadostí. Posudzovanie projektov je zabezpečené v úzkej spolupráci s gestorom sociálnej a rodinnej politiky, Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVR SR”).

Bezpečnosť a kvalita potravín

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (ďalej len MPRV SR”) v rámci svojej pôsobnosti vo vzťahu k starším ľuďom zabezpečuje úlohy najmä v nasledovných oblastiach:

- oblasť potravinárstva — usmerňuje výrobcov potravín prostredníctvom profesijných odborových zväzov, v ktorých sú jednotliví výrobcovia začlenení, na potrebu výroby výrobkov nutrične vhodných pre starších ľudí; v oblasti pripravovanej európskej legislatívy presadzuje uplatňovanie prvkov pokrývajúcich špecifické požiadavky starších ľudí (napr. veľkosť písma na balených potravinách, výživová hodnota, návrh na prípravu); podporuje odborné prednášky a mediálne diskusie v elektronických médiách s akcentom na racionálnu výživu populačne starších ročníkov; podporuje publikovanie článkov týkajúcich sa problematiky správnej výživy starších ľudí cestou príslušných rubriek dennej tlače, ako aj odborne orientovaných časopisov; uverejňuje informácie v oblasti potravinového práva a práva na ochranu spotrebiteľa s osobitným zameraním na starších ľudí;
- oblasť realizácie operačných programov, ktoré priamo (napr. rekonštrukcie domovov sociálnych služieb), či nepriamo (napr. regenerácie sídiel) prispievajú k podpore zlepšenia kvality života starších ľudí.

Cieľ 1: Zabezpečiť medzigeneračnú výmenu v poľnohospodárstve.

Medzigeneračná výmena je dôležitá najmä v poľnohospodárstve, kde prevláda veková kategória zamestnancov nad 50 rokov. Podľa štatistických zisťovaní najväčší pokles zamestnancov v poľnohospodárstve bol zaznamenaný vo vekovej kategórii 35 — 49 rokov. Naopak, najpočetnejšou vekovou kategóriou je kategória 50 — 59 rokov, mladí farmári tvoria iba cca 16 % z celkového počtu farmárov. Táto situácia je alarmujúca, pretože každý rok klesá počet mladých, ktorí vstupujú do poľnohospodárstva a naopak, zvyšuje sa vekový priemer zamestnancov v poľnohospodárstve. Výmena skúseností pomôže mladým začínajúcim farmárom, umožní zatraktívniť poľnohospodárstvo pre mladých a motivuje starších na odovzdávanie skúseností.

Opatrenie: Zabezpečiť medzigeneračný tútoring v poľnohospodárstve priamo v teréne.

Gestor: MPRV SR v spolupráci s Agroinštitútom Nitra (štátny podnik)

Spolupracujúce subjekty: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, ÚPSVaR

Termín plnenia: 2014 — 2020

Plnenie úlohy:

Mladým poľnohospodárom je prostredníctvom PRV SR 2014-2020 poskytovaná možnosť pomoci formou vzdelávacích aktivít a poradenských služieb a to v oblasti legislatívy, výroby, spracovania a predaja produktov ako i osobitné poradenstvo pre efektívne riadenie podniku.

Agroinštitút Nitra, štátny podnik realizuje akreditovaný vzdelávací program pre mladých a začínajúcich farmárov, ktorí nemajú poľnohospodárske vzdelanie v rozsahu 40 hodín s názvom Základy podnikania a podporné opatrenia v agrosektore. V tabuľke nižšie uvádzame účasť mladých farmárov na vzdelávaní tohto druhu v priebehu rokov 2016 — 2019.

Základy podnikania a podporné opatrenia v agrosektore	roky				Spolu
	2016	2017	2018	2019	
Počet opakovaní	3	3	4	2	12
Počet účastníkov		71	104	48	319

Uľahčenie vstupu nových mladých farmárov do odvetvia poľnohospodárstva a najmä generačnú výmenu by malo uľahčiť aj osobitné poradenstvo pre poľnohospodárov, ktorí prvýkrát zakladajú poľnohospodársky podnik, mladých poľnohospodárov v oblasti legislatívy, výroby, spracovania a predaja produktov a osobitné poradenstvo pre efektívne riadenie podniku. V rámci programového obdobia 2014-2020 bolo zatiaľ certifikovaných pre oblasť poľnohospodárstva 60 poradcov. Certifikovaní poradcovia môžu tak poskytovať medzigeneračný tútoring priamo v teréne a to prostredníctvom podopatrenia 2.1. Poradenské služby zamerané na pomoc poľnohospodárom a obhospodarovateľom lesa PRV 2014 — 2020.

Cieľ 2: Zabezpečiť celoživotné vzdelávanie pre starších ľudí pracujúcich v poľnohospodárstve.

Celoživotné vzdelávanie pre starších ľudí pracujúcich v poľnohospodárstve by malo byť zamerané najmä na oblasť IKT, aby aj starší ľudia vedeli využívať súčasné, ako aj nové nástroje a fonty komunikácie, ktoré majú k dispozícii.

Opatrenie: Školenia seniorov pracujúcich v poľnohospodárstve, najmä v oblasti IKT (kurzy, semináre, vzdelávacie víkendy špeciálne navrhnuté a prispôbosené pre seniorov zamerané na aktuálne požiadavky trhu práce, rozvíjanie počítačovej gramotnosti a PC zručností, komunikácie prostredníctvom internetu i špecifické témy podľa požiadaviek respondentov).

Gestor: MPRV SR v spolupráci s Agroinštitútom Nitra (štátny podnik)

Spolupracujúce subjekty: ÚPSVaR

Termín plnenia: 2014 — 2020

Plnenie úlohy:

Účasť seniorov na vzdelávacích aktivitách je otvorená v rámci všetkých vzdelávacích programoch realizovaných Agroinštitútom Nitra, štátny podnik. Percento účasti seniorov na vzdelávaní kopíruje percentuálny podiel seniorov pracujúcich v poľnohospodárstve. Počet osôb vo veku 50 — 60 rokov a nad 60 rokov zúčastnených na akreditovaných vzdelávacích kurzoch za obdobie rokov 2016 až 2019 znázorňuje tabuľka.

	rok 2016	rok 2017	rok 2018	rok 2019
Celkový počet osôb zúčastnených na akreditovaných kurzoch	948	355	425	428
z toho vo veku 50 - 60 rokov	192	47	65	73
nad 60 rokov	61	10	16	23
vo veku 50 - 60 rokov v %	20,25	13,24	15,29	17,06
vo veku nad 60 rokov v %	6,43	2,82	3,76	5,37

V roku 2016 bol najväčší podiel seniorov zaznamenaný v kurze Agroenviromentálnoklimatické opatrenie, čo bolo predovšetkým ovplyvnené potrebou absolvovať tento kurz v rámci PRV 2014-2020. Kurzu sa v roku 2016 zúčastnilo celkom 359 osôb, z toho bolo 97 osôb vo veku 50 — 60 rokov a 35 osôb vo veku nad 60 rokov. V roku 2019 bol najväčší počet seniorov vo veku 50 — 60 rokov zaznamenaný v rámci kurzu k získaniu odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými látkami (22 osôb) a rovnako v rámci vzdelávania pôdohospodárskych poradcov, tiež 22 osôb. V kategórii nad 60 rokov najviac osôb sme zaevidovali v rámci kurzov k získaniu odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými látkami, odbornej spôsobilosti na prevádzkovanie liehovarnického závodu na pestovateľské pálenie ovocia a odbornej prípravy pôdohospodárskych poradcov. V každom kurze 6 osôb nad 60 rokov. Vzdelávanie seniorov v oblasti IKT a nových nástrojov komunikácie je podporené ponukou záujmového vzdelávania v rámci UTV, ktorú organizuje SPU V Nitre.

Cieľ 3: Zabezpečiť vzdelávanie v oblasti kvality potravín.

Podpora vzdelávania v oblasti výživy obyvateľstva s osobitným zameraním na starších ľudí, osvetu o zdravej výžive (publikačná činnosť, výstavy, atď.).

Opatrenie: Seminára na témy kvality potravín a najmä ich zdravotnej bezpečnosti, ktoré tunožia starším ľuďom zistiť, ktoré potraviny sú kvalitné. Toto opatrenie by bolo realizované v spolupráci so staršími ľuďmi pracujúcimi v poľnohospodárstve a ktorí by sami mohli poskytnúť ich pohľad na výrobu potravín a ich kvalitu.

Gestor: MPRV SR v spolupráci s Agroinštitútom Nitra (štátny podnik)

Spolupracujúce subjekty: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Štátna veterinárna a potravinová správa SR, Úrad verejného zdravotníctva, Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky

Termín plnenia: 2014 — 2020

Plnenie úlohy:

Odbor bezpečnosti potravín a výživy bol v roku 2018 organizátorom, alebo spoluorganizátorom 5 konferencií a v roku 2019 bol odbor bezpečnosti potravín a výživy organizátorom alebo spoluorganizátorom 6 konferencií zameraných na bezpečnosť potravinového reťazca. Z hľadiska ochrany spotrebiteľov úzko spolupracuje so spotrebiteľskými organizáciami i priamo so spotrebiteľmi. V roku 2018 sa elektronická komunikácia so spotrebiteľmi týkala najmä informácií o botulizme, slamonelóze a exotických zvieratách, salmonelle v pieskoviskách, toxických semenách plodu čerimoja. Okrem toho bolo v roku 2018 na webovom sídle MPRV SR zverejnených 45 tlačových správ a na sociálnej sieti Facebook 126 príspevkov. Zverejnené boli napríklad informácie o nákaze spôsobenej Salmonella Agona v dojčenskej výžive, o zvýšenom výskyte listerióz u zraniteľných skupín obyvateľstva, o neonicotinoidoch a o súvisiacich rizikách pre včely, o aktuálnom stave afrického moru ošipaných. V roku 2019 bolo na webovom sídle MPRV SR zverejnených 30 tlačových správ. Z týchto tlačových správ boli 4 sprevádzané kampaňami na

zvýšenie informovanosti spotrebiteľov. V roku 2019 bolo na sociálnej sieti Facebook zverejnených viac ako 135 príspevkov. Zverejnené boli napríklad informácie o stave mikrobiálnej rezistencie v EÚ, o toxínoch a kontaminantoch v potravinách, o zoonózach a alimentárnych nákazách, o aktuálnom stave afrického moru ošipovaných, o referenčných výživových hodnotách a mnoho iných príspevkov zameraných na zvýšenie povedomia spotrebiteľov o rizikách v potravinovom reťazci a pre zachovanie verejného zdravia. Na zvýšenie informovanosti spotrebiteľov založil odbor bezpečnosti potravín a výživy v roku 2019 tiež profil na sociálnej sieti Instagram, kde uverejnil celkom 7 príspevkov (príspevky venované zoonotickým ochoreniam, výživovým hodnotám v potravinách, ale i welfare zvierat). Sekcia potravinárstva a obchodu sa priebežne podieľa na poskytovaní informácií ako súčasť vzdelávania aj starších ľudí ako prostredníctvom výstavy Agrokomplex, prostredníctvom prípravy podkladov pre tlačové konferencie MPRV SR ako aj prostredníctvom domovského internetového sídla MPRV SR, kde sú zverejňované informácie pre rôzne kategórie spotrebiteľov.

SPU v Nitre v Univerzity tretieho veku realizuje inovatívny model výučby pre vidiecke obce, ktorého cieľom je sprístupniť záujmové vzdelávanie formou Univerzity tretieho veku seniorom žijúcim vo vidieckych obciach (napr. vzdelávací program „Potraviny a spotrebiteľ“)

Cieľ 4: Zohľadnenie požiadaviek starších ľudí v komunitárnej legislatíve v oblasti potravín.

V pripravovanej európskej legislatíve v oblasti potravín trvalo presadzovať prvky pokrývajúce špecifické požiadavky starších ľudí.

Opatrenie: Zabezpečenie systematického uplatňovania špecifických požiadaviek staršej časti obyvateľstva prostredníctvom nových potravinárskych komunitárnych prepisov. Gestor: MPRV SR

Termín: priebežne 2014 - 2020

Plnenie úlohy:

V rámci prípravy a pripomienkovania európskej legislatívy sa priebežne zohľadňujú požiadavky starších ľudí, ako napríklad v rámci nariadenia (EÚ) č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom, ktoré upravuje problematiku označovania potravín. Toto nariadenie rieši oblasť označovania výživových hodnôt potravín — t. j. informácie o energetickej hodnote, množstve tuku, nasýtených mastných kyselín, sacharidov, cukrov, bielkovín a soli, prípadne aj ďalších živín, ako sú mononenasýtené mastné kyseliny, polynenasýtené mastné kyseliny, alkoholické cukry (polyoly), škrob, vláknina, vitamíny a minerálne látky. V súčasnosti sa pristupuje k označovaniu potravín aj grafickou formou (prostredníctvom symbolov alebo obrázkov) pre lepšie porozumenie informácií o potravinách spotrebiteľom. Taktiež je tu riešené označovanie, resp. zvýraznenie určitých látok alebo výrobkov spôsobujúcich alergie alebo neznášanlivosť, ktoré sú obsiahnuté v danej potravine. Zároveň uvedené nariadenie upravuje aj informačné postupy, aby spotrebiteľ nebol uvádzaný do omylu, ak ide o vlastnosti potraviny, zákaz uvádzania takých účinkov alebo vlastností, ktoré potravina nemá, alebo pripisovanie osobitných vlastností potraviny hoci v skutočnosti majú takéto vlastnosti všetky podobné potraviny. Tieto požiadavky okrem označovania príslušnej potraviny platia aj na reklamu a prezentáciu potravín. Nariadenie tiež predpisuje minimálnu veľkosť písma a ďalšie povinnosti, ktoré musia byť splnené pri označovaní potravín.

V súčasnosti ako na úrovni EÚ, tak aj na národnej úrovni sa rieši otázka znižovania množstva soli v potravinách a znižovania množstva cukru v potravinách.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

K časti 6.2. Starší ľudia na trhu práce

Cieľ: Zvýšiť mieru zamestnanosti a zamestnanosť starších ľudí vo veku 50 a viac rokov
Vyhodnotenie: V 1-3. štvrtroku 2019 dosahovala priemerná miera zamestnanosti starších osôb (vo veku 50-64) rokov 66,0 %, čo bolo o 2,6 p. b. viac ako v rovnakom období roku 2018. V porovnaní s celkovým priemerným rastom miery zamestnanosti v SR v produktívnom veku (15-64 rokov) bol jej medziročný rast výrazne rýchlejší čím sa jej úroveň postupne približuje k priemernej úrovni miery zamestnanosti obyvateľov v produktívnom veku. Keď v roku 2018 bol rozdiel medzi priemernou úrovňou miery zamestnanosti obyvateľov v produktívnom veku a úrovňou miery zamestnanosti starších osôb 3,8 p.b. v 1-3 štvrtrok bola miera zamestnanosti starších osôb nižšia už len o 2,4 p.b.

K časti 6.2.2. Služby zamestnanosti pre starších zamestnancov a podpora rozvoja striebornej ekonomiky

Cieľ 5: Aktualizovať existujúce a vytvárať nové nástroje aktívnych opatrení trhu práce na udržanie osôb nad 50 rokov veku na trhu práce

Vyhodnotenie: Aktívne opatrenia na trhu práce (AOTP) upravuje zákon č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Občania starší ako 50 rokov veku sú považovaní za jednu zo znevýhodnených skupín na trhu práce (§8 ods. 1 písm. b) zákona o službách zamestnanosti). Integrácia uchádzačov o zamestnanie (UoZ) starších ako 50 rokov veku na trh práce bola v sledovanom období podporovaná prostredníctvom nenávratných finančných príspevkov v intenciách jednotlivých nástrojov AOTP cielených najmä na znevýhodnené skupiny na trhu práce (napr. §50 , §50j), ako aj prostredníctvom pilotných projektov podľa §54 zákona o službách zamestnanosti, do ktorých aktivít bola táto skupina zapájaná.

A. Národné projekty realizované podľa § 54 zákona v rámci Operačného programu Ľudské zdroje – prioritná os 3 Zamestnanosť.

Podľa svojho obsahového zamerania a cieľov boli tieto projekty zamerané na rôzne AOTP, do ktorých sú zaraďovaní aj UoZ vo veku 50+:

1.NP „Chceme byť aktívni na trhu práce“ (50+)

Cieľom NP je zlepšenie postavenia znevýhodnených UoZ podľa § 8 ods. 1 písm. b) zákona o službách zamestnanosti – občanov vo veku 50+ , zvýšenie ich zamestnateľnosti a zamestnanosti prostredníctvom poskytovania finančných príspevkov na podporu vytvorenia pracovného miesta.

2.NP „Šanca na zamestnanie“

Cieľom NP bolo zlepšenie postavenia znevýhodnených UoZ podľa §8 zákona na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti znevýhodnených UoZ, zníženie dlhodobej nezamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti. NP bol ukončený v roku 2018.

3.NP „Cesta na trh práce“

Cieľom NP je zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti UoZ a znevýhodnených UoZ podporou vytvárania pracovných miest, zníženie nezamestnanosti, osobitne dlhodobej nezamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti v najmenej rozvinutých okresoch.

NP sa realizuje prostredníctvom šiestich aktivít:

Aktivita č. 1 Poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvárania pracovných miest pre UoZ/ZUoZ.

Aktivita č. 2 Poskytovanie finančných príspevkov na podporu vytvárania pracovných miest pre znevýhodnených UoZ v sociálnych podnikoch pracovnej integrácie.

Aktivita č. 3 Podpora vytvárania pracovných miest u verejných zamestnávateľov.

Aktivita č. 4 Zamestnám sa sám aj v poľnohospodárskej prvovýrobe.

Aktivita č. 5 Poskytovanie finančného príspevku na dochádzanie za prácou.

Aktivita č. 6 Poskytovanie individualizovaných služieb UoZ.

4. NP „Cesta na trh práce 2“

Cieľom NP je zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti UoZ a znevýhodnených UoZ podporou vytvárania pracovných miest, zníženie nezamestnanosti, osobitne dlhodobej nezamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti v najmenej rozvinutých okresoch.

NP sa realizuje prostredníctvom troch opatrení:

Opatrenie č. 1 Poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvárania pracovných miest pre UoZ/ZUoZ.

Opatrenie č. 2 Podpora vytvárania pracovných miest u verejných zamestnávateľov.

Opatrenie č. 3 Zamestnám sa sám aj v poľnohospodárskej prvovýrobe.

5. NP „Cesta na trh práce 3“

Cieľom NP je zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti UoZ a znevýhodnených UoZ podporou vytvárania pracovných miest, zníženie nezamestnanosti, osobitne dlhodobej nezamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti v najmenej rozvinutých okresoch.

NP sa realizuje prostredníctvom troch opatrení:

Opatrenie č. 1 Podpora vytvárania pracovných miest pre UoZ/znevýhodnených UoZ.

Opatrenie č. 2 Podpora vytvárania pracovných miest u verejných zamestnávateľov.

Opatrenie č. 3 Poskytovanie finančného príspevku na dochádzanie za prácou.

6. NP „Cesta z kruhu nezamestnanosti“

Cieľom NP bola podpora zamestnanosti a znižovanie nezamestnanosti dlhodobo nezamestnaných UoZ podľa § 8 ods. 1) písm. c) zákona o službách zamestnanosti prostredníctvom získania a prehlbovania pracovných zručností. NP bol ukončený v roku 2018.

7. NP „Reštart – Príležitosť pre dlhodobo nezamestnaných vrátiť sa na trh práce“

Cieľom NP bolo prostredníctvom poskytovania finančných príspevkov motivovať dlhodobo nezamestnaných občanov (ďalej len „DNO“), vedených v evidencii UoZ viac ako 24 mesiacov, k nájdeniu si zamestnania alebo k účasti na zapracovaní za účelom získania resp. prehlbovania praktických skúseností pre potreby trhu práce.

NP bol realizovaný prostredníctvom dvoch opatrení:

Opatrenie č. 1 Podpora aktívnych DNO.

Opatrenie č. 2 Zapracovanie u zamestnávateľa za účelom získania a obnovy pracovných návykov.

NP bol ukončený v roku 2019.

8. NP „Umiestňovanie dlhodobo nezamestnaných občanov na trhu práce s využitím neštátnych služieb zamestnanosti“

Cieľom NP bolo zlepšenie postavenia dlhodobo nezamestnaných UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti, obnova pracovných návykov a aktívna pomoc pri ich umiestnení na trhu práce, prostredníctvom agentúr dočasného zamestnávania (ADZ). NP bol ukončený v roku 2019.

9.NP „Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva - 2“

Cieľom NP je zlepšiť postavenie UoZ a znevýhodnených UoZ na trhu práce, zvýšiť ich zamestnateľnosť a zamestnanosť, znížiť dlhodobú nezamestnanosť a podporiť rozvoj miestnej a regionálnej zamestnanosti poskytovaním finančných príspevkov oprávneným zamestnávateľom na podporu vytvorenia krátkodobých pracovných miest pre nezamestnaných v širšej oblasti obnovy kultúrneho dedičstva.

10.NP „Podpora individualizovaného poradenstva pre dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie“

NP sa realizuje prostredníctvom dvoch aktivít:

Aktivita č. 1 Bilancia kompetencií pre dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie.

Aktivita č. 2 Podpora individualizovaného poradenstva pre dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie.

11. NP Vzdelávanie UoZ – 2 Podpora rekvalifikácie UoZ (REPAS+) - § 54 odsek 1 písm. d) zákona Rekvalifikácia (REPAS+) je príprava UoZ na uplatnenie sa na trhu práce s cieľom nadobudnúť odborné vedomosti a zručnosti v rekvalifikačnom kurze.

12.NP Vzdelávanie UoZ – 2 Podpora kľúčových kompetencií (KOMPAS+) - § 54 odsek 1 písm. d) zákona. V rámci kompetenčných kurzov (KOMPAS+) sa podporujú vybrané kľúčové kompetencie UoZ uplatniteľné na trhu práce – komunikačné zručnosti (vrátane sociálnych kompetencií), osobnostný rozvoj (vrátane manažérskych a podnikateľských kompetencií), počítačové a jazykové zručnosti.

13. NP Spoločne hľadáme prácu – Projekt sa realizuje prostredníctvom 2 aktivít, prvá je venovaná každoročnej realizácii „Veľtrhu práce – JobExpo a medzinárodnej burzy práce pod názvom „Európske dni pracovných príležitostí“. Cieľom druhej aktivity je rozsiahlejšie a účinnejšie poskytovať služby súvisiace s podporou voľného pohybu pracovných síl v rámci EÚ/EHP prostredníctvom EURES. Plne informovať o pracovných príležitostiach, projektoch, o pracovných a životných podmienkach v krajinách EÚ/EHP, ako aj o službách, ktoré EURES ponúka.

B. Projekty, realizované podľa § 54 zákona o službách zamestnanosti, financované zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky

1.Motivačný interný projekt pre dlhodobo nezamestnaných: „Zvýšenou aktivitou k zamestnaniu“ (ZAZ)

Cieľom realizácie tohto projektu je zvýšenie zamestnanosti a uplatniteľnosti DNO na trhu práce prostredníctvom intenzívneho individuálneho prístupu zo strany zamestnancov úradu PSVR (poskytovanie informačno-poradenských služieb, vydávanie odporúčení, zaraďovanie na výberové konania, AOTP...), ale aj zo strany DNO (aktívna práca s ISTP, využívanie bezplatného internetového sprievodcu www.istp.sk).

2. Projekt „Šanca na zamestnanie pre BSK“

Cieľom projektu bolo zlepšenie postavenia znevýhodnených UoZ podľa § 8 zákona na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti znevýhodnených UoZ, zníženie dlhobodej nezamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti. NP bol ukončený v roku 2018.

3.Projekt „Pripravený na prácu“

Projekt je zameraný na podporu zamestnanosti UoZ prostredníctvom prípravy pre trh práce formou inkluzívneho vzdelávania a následného vzdelávania v akreditovanom odbornom vzdelávaní.

Nezamestnanosť v SR je na historicky najnižšej úrovni a oživením ekonomiky dochádzalo k postupnému nárastu voľných pracovných miest. Na podporu riešenia tejto situácie boli prijaté aj opatrenia v oblasti riešenia podpory pracovnej mobility. Na základe novely zákona o službách zamestnanosti (zákon č. 64/2018 Z.z.) sa od 1.5.2018 úspešne implementovali atraktívnejšie podmienky pre vznik nároku na príspevok na dochádzku za prácou (§53) a príspevku na podporu mobility za prácou (§ 53a). Uplatnilo sa zvýšenie maximálnej mesačnej výšky príspevkov, poskytovanie príspevku na dochádzku za prácou bez ohľadu na vymedzenie spôsobu dopravy do zamestnania a došlo k predĺženiu obdobia jeho poskytovania pre znevýhodnených UoZ vrátane starších ako 50 rokov veku. Opätovne sa zaviedol príspevok na presťahovanie za prácou (§ 53c), ktorý je určený na úhradu nákladov súvisiacich s presťahovaním občana do nového miesta trvalého pobytu. S účinnosťou od 1.5.2018, nadväzne na prijatie zákona č. 112/2018 Z.z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, sa zaviedli 2 nové AOTP, a to Príspevok integračnému podniku (§ 53f) na podporu a pomoc znevýhodneným osobám počas ich zamestnania v integračnom podniku tak, aby si najneskôr do šiestich mesiacov od končenia zamestnania v integračnom podniku našli zamestnanie na otvorenom trhu práce, t.j. bez iných podporných finančných mechanizmov a Kompenzačné príspevky integračnému podniku (§53g) na mzdové a dodatočné náklady spojené so zamestnávaním osôb, ktoré sú znevýhodnenými osobami z dôvodu spočívajúcim v ich zdravotnom stave a náklady vynaložené na pomoc zamestnaným znevýhodneným osobám. Tieto dva príspevky boli s účinnosťou od 1.1.2020 modifikované (zákon č. 374/2019 Z.z.). V prípade príspevku podľa § 53f sa pre jasnejšiu identifikáciu, že ide o príspevok integračnému podniku ako odmenu za to, že umiestnil znevýhodnenú osobu na otvorený trh práce, „Príspevok integračnému podniku“ premenoval na „Umiestňovací príspevok integračnému podniku“ (§ 53f), upravili sa podmienky a parametre jeho poskytovania. Z dôvodu nastavenia jednoznačného mechanizmu sa upravili podmienky poskytovania umiestňovacieho príspevku integračnému podniku v prípade dodržania lehôt pri skončení pracovného pomeru so zamestnancom, ktorý bol znevýhodnenou osobou a nájdení si nového zamestnania na otvorenom trhu práce, podmienky pre nepriznanie príspevku, ak zamestnávateľ poberá na pracovné miesto, na ktoré prijme tohto nového zamestnanca, iný príspevok na mzdové náklady podľa zákona o službách zamestnanosti alebo podľa zákona č. 292/2014 Z.z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov. Ďalej sa spresnilo poskytovanie príspevku v prípade prerušenia alebo ukončenia pracovného pomeru znevýhodneného zamestnanca u nového zamestnávateľa, tzv. reťazenie príspevku, upravil sa výpočet výšky príspevku, tak že základňou sa stala priemerná mzda zamestnanca v hospodárstve SR, rozšírila sa podmienka, že nové zamestnanie znevýhodneného zamestnanca v chránenej dielni nezakladá nárok na poskytnutie tohto príspevku integračnému podniku a z dohody o poskytnutí príspevku sa vypustila maximálna výška príspevku, nakoľko sa výška príspevku mení v priebehu jeho poskytovania. V prípade príspevku podľa § 53g sa taktiež upravil jeho názov z „Kompenzačného príspevku integračnému podniku“ na „Vyrovnávací príspevok integračnému podniku“ (§ 53g), aby v aplikačnej praxi nedochádzalo k zámene s kompenzačnou pomocou v zmysle zákona o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch, spresnilo sa poskytovanie príspevku, došlo k zjednoteniu výšky poskytovania príspevku s maximálnym stropom, ktorý sa môže poskytnúť a akceptovala sa požiadavka z praxe, aby sa príspevok upravil z pôvodne trojročného obdobia na ročnú výšku poskytovania. Predmetným zákonom došlo s účinnosťou od 1.1.2020 aj k úprave príspevku na podporu udržania pracovných miest (§50k), ktorá súvisela s priaznivejšej nastavením výšky poskytovania tohto príspevku.

K časti 6.2.3.Nediskriminujúce, bezpečné a zdravé pracovné podmienky

Cieľ 1: Zvýšiť bezpečnosť zamestnancov starších ako 50 rokov a ochranu ich zdravia pri práci prostredníctvom dôslednej cielenej inšpekcie práce realizovanej jedenkrát za dva roky zameranej na dodržiavanie právnych predpisov v oblasti pracovnoprávných vzťahov a v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Vyhodnotenie: Cieľom celoslovenských previerok v roku 2014, 2016 a 2017 bola kontrola stavu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s konkrétnym zameraním na vytvorenie vhodných pracovných podmienok zohľadňujúcich potreby zamestnancov vo veku nad 50 rokov, úpravu ich pracovísk a pracovných miest z ergonomického hľadiska, podmienky práce so zohľadnením zdravotného stavu, psychosociálnej záťaže, faktorov spôsobujúcich stres a vyvolávajúcich zdravotné problémy a pod. Inšpektori práce pri previerke vychádzali z hodnotenia rizík zamestnávateľov, t. j., či v písomnom hodnotení rizík zamestnávateľa zohľadnili špecifiká týkajúce sa vyššieho veku zamestnancov. Kontrolovaným subjektom bolo v zmysle platnej legislatívy v rámci vykonávaných previerok poskytované aj odborné poradenstvo. Celoslovenské úlohy boli vykonané v podnikateľských subjektoch, v ktorých sa predpokladalo zamestnávanie zamestnancov rôznych vekových kategórií. V rámci tejto úlohy bolo inšpektorátmi práce vykonaných spolu 168 previerok, pričom najviac previerok bolo vykonaných u zamestnávateľov s počtom zamestnancov 50 až 249. Najpočetnejšie zastúpenou právnou formou kontrolovaných subjektov bola spoločnosť s ručením obmedzeným. Výber sa sústredil na rôzne odvetvia, prednostne na odvetvie priemyselnej výroby, stavebníctvo, veľkoobchod a maloobchod. Prednostný výber týchto odvetví je zdôvodnený tým, že ide o odvetvia, kde je vyšší predpoklad fyzicky namáhavej práce. V priemyselných podnikoch bola kontrola pracovných podmienok zameraná na vykonanie opatrení v súvislosti s manipuláciou so spracovávaným materiálom a manipuláciou s bremenami, nakoľko v zmysle platnej legislatívy je to oblasť, kde sú zamestnávateľa povinní vykonať opatrenia aj vzhľadom na vek zamestnancov. Inšpektori práce sa zamerali na povinnosť zamestnávateľov posúdiť zdravotnú spôsobilosť na prácu preventívnymi lekáorskými prehliadkami vo vzťahu k práci, na dodržanie podmienok výkonu prác na rizikových pracoviskách, ako aj na všeobecné povinnosti zamestnávateľov v záujme zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V zmysle zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v znení neskorších predpisov zamestnávateľa majú prihliadať pri zaradení zamestnancov na výkon práce na ich zdravotný stav, posúdenie zdravotnej spôsobilosti na prácu, schopnosti na ich vek, kvalifikačné predpoklady a odbornú spôsobilosť. Vykonanými kontrolami možno konštatovať, že zamestnávateľa rešpektujú zákonom stanovené podmienky a pracoviská kontrolovaných zamestnávateľov boli ergonomicky prispôsobené všetkým zamestnancom bez rozdielu veku. Pri náboe a prijímaní nových zamestnancov sú rešpektované požiadavky zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej „Zákonník práce“). Zamestnávateľa uvádzali, že vekové kritériá nie sú prekážkou pri prijímaní nových zamestnancov, ale je to hlavne odbornosť. Najmä v priemyselných odvetviach sú uprednostňovaní zamestnanci s príslušným vzdelaním, odbornou spôsobilosťou a predchádzajúcou praxou. Viacero sociálnych výhod bolo zistených u tých zamestnávateľov, u ktorých pôsobí odborová organizácia, snažiaca sa presadiť pre zamestnancov výhody nad rámec Zákonníka práce. Zamestnanci napr. pri dovŕšení 50 rokov veku dostávajú finančnú odmenu podľa počtu odpracovaných rokov, alebo dostávajú odmenu pri pracovných jubileách, ako aj nárok na zvýšené odstupné pri skončení pracovného pomeru výpoveďou. Získané informácie, týkajúce sa postavenia starších zamestnancov a úrovne ich bezpečnosti a ochrany zdravia na pracoviskách zamestnávateľov boli tiež využité aj ako podklad na prípravu a získanie príkladov „Dobrej praxe“ k súťaži vyhlásenej Európskou agentúrou pre bezpečnosť a zdravie pri práci v rámci kampane 2016 – 2017 zameranej na vytvorenie zdravých pracovísk pre všetky vekové kategórie. Závery inšpekcie práce slúžili aj na prípravu tematického dňa SLIC počas slovenského predsedníctva v Rade EÚ v druhom polroku 2016. V súvislosti s vyššie uvedeným ďalej uvádzame, že v súčasnosti prebieha celoslovenská úloha s týmto zameraním, ktorá v zmysle obsahového zamerania má byť ukončená 18. 12. 2020.

Cieľ 2: Odhaľovať a následnými účinnými opatreniami odstraňovať diskrimináciu na trhu práce z dôvodu veku a zabezpečiť tak starším ľuďom rovnaké zaobchádzanie v profesionálnom živote.

Vyhodnotenie: V dňoch 14.-18.10.2013 a 18.-22.10.2013 bolo zrealizované vzdelávanie inšpektorov práce financované z Európskeho sociálneho fondu v rámci projektu „Zvyšovanie kvality poskytovaných verejných služieb vzdelávania zamestnancov inšpekcie práce“ na tému rozpoznávanie diskriminácie za účelom efektívneho výkonu inšpekcie práce v rozsahu 40 hodín týždenne. Predmetného vzdelávania sa zúčastnili 2 zamestnanci Národného inšpektorátu práce a 21 zamestnancov inšpektorátov práce. Národný inšpektorát práce v zmysle Koncepcie odborného

vzdelávania zamestnancov sústavy inšpekcie práce s účinnosťou od 01. 01. 2018 zabezpečuje špecializačné kompetenčné vzdelávanie inšpektorov práce v oblastiach, ktorého cieľom je nadobudnutie alebo rozšírenie odbornosti inšpektora práce vo vybranej dozorovanej oblasti. K dnešnému dňu eviduje Národný inšpektorát práce v sústave inšpekcie práce 18 špecialistov v oblasti Diskriminácia a rodová rovnosť.

Cieľ 3: Zlepšiť právne postavenie starších zamestnancov vo veku 50 a viac rokov v pracovnoprávných vzťahoch najmä v prípade výpovede a okamžitého skončenia pracovného pomeru. Spôsob plnenia: V právnom systéme zakotviť požiadavku na neplatnosť právnych úkonov s diskriminačným obsahom.

Vyhodnotenie: Starší zamestnanci vo veku 50 a viac rokov majú v pracovnoprávných vzťahoch rovnaké postavenie ako ostatní zamestnanci. Vek nie je podľa zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce samostatným výpovedným dôvodom na skončenie pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa. V čl. 1 Zákonníka práce je zakotvený princíp nediskriminácie. Fyzické osoby majú právo na prácu a na slobodnú voľbu zamestnania, na spravodlivé a uspokojivé pracovné podmienky a na ochranu proti svojvoľnému prepusteniu zo zamestnania v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania ustanovenou pre oblasť pracovnoprávných vzťahov osobitným zákonom o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon). Tieto práva im patria bez akýchkoľvek obmedzení a diskriminácie z dôvodu pohlavia, manželského stavu a rodinného stavu, sexuálnej orientácie, rasy, farby pleti, jazyka, veku, nepriaznivého zdravotného stavu alebo zdravotného postihnutia, genetických vlastností, viery, náboženstva, politického alebo iného zmýšľania, odborovej činnosti, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, majetku, rodu alebo iného postavenia s výnimkou prípadu, ak rozdielne zaobchádzanie je odôvodnené povahou činností vykonávaných v zamestnaní alebo okolnosťami, za ktorých sa tieto činnosti vykonávajú, ak tento dôvod tvorí skutočnú a rozhodujúcu požiadavku na zamestnanie pod podmienkou, že cieľ je legitímny a požiadavka primeraná. Podľa § 13 ods. 1 Zákonníka práce zamestnávateľ je v pracovnoprávných vzťahoch povinný zaobchádzať so zamestnancami v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania ustanovenou pre oblasť pracovnoprávných vzťahov osobitným zákonom o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon). V pracovnoprávných vzťahoch sa zakazuje diskriminácia zamestnancov z dôvodu pohlavia, manželského stavu a rodinného stavu, sexuálnej orientácie, rasy, farby pleti, jazyka, veku, nepriaznivého zdravotného stavu alebo zdravotného postihnutia, genetických vlastností, viery, náboženstva, politického alebo iného zmýšľania, odborovej činnosti, národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, majetku, rodu alebo iného postavenia alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti (§ 13 ods. 2 Zákonníka práce). Zamestnanec má právo podať zamestnávateľovi sťažnosť v súvislosti s porušením zásady rovnakého zaobchádzania podľa odsekov 1 a 2 a nedodržaním podmienok podľa odsekov 3 a 4; zamestnávateľ je povinný na sťažnosť zamestnanca bez zbytočného odkladu odpovedať, vykonať nápravu, upustiť od takého konania a odstrániť jeho následky (§ 13 ods. 6 Zákonníka práce). Podľa § 13 ods. 7 Zákonníka práce zamestnanec, ktorý sa domnieva, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli dotknuté nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania alebo nedodržaním podmienok podľa odseku 3, môže sa obrátiť na súd a domáhať sa právnej ochrany ustanovenej osobitným zákonom o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov tzv. antidiskriminačný zákon). V § 14 Zákonníka práce je ustanovené, že spory medzi zamestnancom a zamestnávateľom o nároky z pracovnoprávných vzťahov prejednávajú a rozhodujú súdy. Z uvedeného vyplýva, že v právnom systéme je v pracovnom práve zakotvená možnosť domáhať sa neplatnosti právnych úkonov s diskriminačným obsahom na súde.

6.2. Starší ľudia na trhu práce

Cieľ: Zvyšovať mieru zamestnanosti a zamestnateľnosť starších ľudí vo veku 50 a viac rokov.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „ÚPSVaR“), vedecko-výskumné a akademické inštitúcie, sociálni partneri

Termín: priebežne 2014 – 2020

V tejto súvislosti dávame do pozornosti prijatie zákona č. 266/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, ktorý okrem iného upravuje uplatňovanie odvodovej úľavy pracujúcich dôchodcov, ktorým bol priznaný starobný dôchodok, invalidný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný výsluhových dôchodok, výsluhový dôchodok a dovŕšili dôchodkový vek.

Od 1.7.2018 uvedení dôchodcovia majú právo určiť si dohodu o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, na základe ktorej nemajú postavenie zamestnanca na účely dôchodkového poistenia. Oni a ich zamestnávateľia sú oslobodení od platenia odvodov na povinné dôchodkové poistenie (starobné a invalidné) a zamestnávateľia aj do rezervného fondu solidarity. Oslobodenie je v rovnakej výške vymeriavacieho základu ako je tomu u študentov - 200 eur mesačne, čo predstavuje maximálny príjem 2 400 eur ročne.

Hlavným dôvodom na prijatie tejto právnej úpravy bol rast ekonomiky Slovenskej republiky a s ním súvisiaci vyšší dopyt po pracovnej sile. Zmena právnej úpravy priniesla dôchodcom pracujúcim na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru rovnakú výhodu, akú majú žiaci stredných a študenti vysokých škôl.

6.2.4. Celoživotné vzdelávanie

Cieľ 5: Implementovať programy na zlepšenie finančnej gramotnosti starších ľudí.

Opatrenia:

Vypracovať orgánmi verejnej správy metodiky a realizovať osvetové kampane zamerané na finančné vzdelávanie starších ľudí.

Gestori: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: Centrum vzdelávania MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MF SR, Inštitút bankového vzdelávania Národnej banky Slovenska, RTVS

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

MPSVR SR vzhľadom na neskorší termín plnenia predmetného cieľa a priebežné plnenie iných opatrení NPAS na roky 2014 – 2020 v sledovanom období nevykonalo aktivity pre realizáciu stanoveného cieľa.

7. Nezávislý, bezpečný a kvalitný život starších ľudí

7.1. Zdravotná starostlivosť

Cieľ 7: Zachovať dotácie na podporu rekondičných aktivít seniorov podľa § 6 ods. 1 písm. b) zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR v znení zákona č. 393/2012 Z. z. v súlade s možnosťami štátneho rozpočtu.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- V hodnotenom období pokračovalo poskytovanie dotácií na podporu rekondičných aktivít Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR, za podmienok ustanovených zákonom č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, občianskym združeniam, ktorých predmet činnosti je v sociálnej oblasti, teda vrátane seniorských organizácií, aj odborovej organizácií alebo združeniu odborových organizácií (§ 6 ods. 1 písm. b) zákona č. 544/2010 Z. z.). Novelou zákona č. 544/2010 Z. z., vykonanou s účinnosťou od 1. septembra 2019 zákonom č. 222/2019 Z. z., sa zvýšila suma na poskytnutie dotácie na podporu rekondičných aktivít nepracujúcich dôchodcov, ktorú možno najviac poskytnúť v príslušnom rozpočtovom roku, na sumu 697 490 eur (ide o zvýšenie o 100 tisíc eur oproti doterajšej maximálnej sume na

poskytnutie tejto dotácie). Tento druh dotácie poskytlo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR aj na rozpočtový rok 2018 a 2019 (Jednote dôchodcov na Slovensku na rozpočtový rok 2018 vo výške 237 000 eur a na rozpočtový rok 2019 vo výške 350 000 eur). Prehľad schválených žiadostí podľa jednotlivých druhov dotácií je zverejnený na webovom sídle Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR www.employment.gov.sk (Ministerstvo, Poskytovanie dotácií, Schválené žiadosti 2018, Schválené žiadosti 2019).

7.3. Dôchodkový systém

Cieľ 1: Ustanoviť minimálny dôchodok v závislosti od počtu odpracovaných rokov tak, aby sa fyzické osoby, ktoré odpracujú zákonom ustanovený počet rokov neocitli v systéme sociálnej pomoci.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: Sociálna poisťovňa

Termín: 2014 – 2015

Stav plnenia: cieľ splnený

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Zákon č. 140/2015 Z. z., ktorým bol zavedený inštitút minimálneho dôchodku s výškou odvíjajúcou sa od počtu odpracovaných rokov, nadobudol účinnosť 1. júla 2015.

Cieľ 2: Priebežne vyhodnocovať zvyšovanie dôchodkových dávok vyplácaných zo systému sociálneho poistenia aj v závislosti od ekonomického vývoja a v prípade potreby prijať opatrenia na ochranu primeranosti dôchodkových dávok.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: Sociálna poisťovňa

Termín: priebežne 2014 – 2020

Stav plnenia: cieľ sa priebežne plní

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

MPSVR SR priebežne vyhodnocuje zvyšovanie dôchodkových dávok vyplácaných zo systému sociálneho poistenia.

Cieľ 3: Zvážiť možnosti zavedenia alternatívy k odchodu do starobného dôchodku.

Spôsob plnenia:

Analyzovať možnosti pre zásadné zvýšenie minimálneho počtu rokov dôchodkového poistenia potrebných pre nárok na plný starobný dôchodok až na úroveň 30 rokov. Stanoviť počet rokov dôchodkového poistenia, nad ktoré nebude ďalšou podmienkou pre nárok na plný starobný dôchodok fyzický vek. Pripraviť konštrukciu čiastočného starobného dôchodku. Na základe výsledkov analýzy zvážiť realizáciu formou novely zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: Sociálna poisťovňa

Termín: analýzu vypracovať do 31.12.2017, rozhodnutie o realizácii do 01.03.2018

Cieľ 4: Zvážiť možnosť postupného odchodu do dôchodku.

Spôsob plnenia:

Pripraviť návrh konštrukcie postupného odchodu do dôchodku. Realizovať informačnú kampaň o tejto možnosti a následne realizovať prieskum potenciálneho záujmu o tento inštitút. Pripraviť dopadovú štúdiu a na základe jej výsledkov rozhodnúť o možnej realizácii opatrenia.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: Sociálna poisťovňa

Termín: návrh konštrukcie postupného odchodu do dôchodku do 30.06.2017, informačná kampaň, prieskum potenciálneho záujmu do 31.12. 2017, rozhodnutie o realizácii do 01.03.2018

Cieľ 6: Stanoviť optimálne podmienky vyplácania doplnkového výsluhového dôchodku zo systému doplnkového dôchodkového sporenia.

Spôsob plnenia:

Vypracovať analýzu rizikovosti jednotlivých zamestnaní u zamestnancov, ktorí vykonávajú práce zaradené do kategórie 3 a 4 z medicínskeho, ekonomického a právneho hľadiska. Na základe výsledkov analýzy rozhodnúť o novelizácii príslušných legislatívnych noriem, najmä zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov s cieľom optimálne nastaviť podmienky vyplácania doplnkového výsluhového dôchodku zo systému doplnkového dôchodkového sporenia.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MZ SR

Termín: do 31.12.2017

Stav plnenia: cieľ splnený

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

MPSVR SR vypracovalo k cieľom 3,4 a 6 analytický materiál Analýzy k Národnému programu aktívneho starnutia na roky 2014 až 2020. Cieľom predmetnej analýzy je posúdiť súčasné podmienky a flexibilitu možnosti skoršieho, resp. neskoršieho odchodu do dôchodku a nastavenia súbežného poberania dôchodku a zárobku. Ďalšou úlohou je na základe existujúcich štatistických údajov zhodnotiť oprávnenosť argumentov na zavedenie dodatočných/alternatívnych možností odchodu do dôchodku a popísať tieto možnosti vrátane poukázania na ich výhody, resp. nevýhody. Materiál obsahuje aj medzinárodné prehľady, ktoré mapujú skúsenosti iných členských krajín Európskej únie a poskytujú porovnanie vybraných štatistických údajov.

Cieľ 5: Zanalyzovať možnosti sprísnenia podmienok nároku na predčasný starobný dôchodok.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: Sociálna poisťovňa

Termín: do 31. 12. 2014

Stav plnenia: cieľ splnený

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Z analýzy MPSVR SR vyplýva, že ďalšie sprísňovanie nie je potrebné, keďže podmienky nároku na predčasný starobný dôchodok sú v súčasnosti nastavené tak, že ho využívajú prevažne tí poistenci, ktorí sa nevedia uplatniť na trhu práce, čo korešponduje aj s prvotným účelom predčasného starobného dôchodku.

Cieľ 7: Analyzovať vymožitelnosť práva pri povinných príspevkoch zamestnávateľov na doplnkové dôchodkové sporenie tých zamestnancov, ktorí vykonávajú práce zaradené do kategórie 3 a 4.

Spôsob plnenia:

Realizovať analýzu reálnych počtov dotknutých zamestnancov a stavu dodržiavania príslušných ustanovení zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Pripraviť metodické usmernenie pre inšpektoráty práce na realizáciu pravidelných kontrol danej oblasti.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: inšpektoráty práce, ADDS, sociálni partneri

Termín: analýzu súčasného stavu vypracovať do 31. 12. 2015, metodické usmernenie pre inšpektoráty práce do 30. 06. 2016, realizácia kontrol priebežne

Stav plnenia: cieľ splnený

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Národný inšpektorát práce

Metodické usmernenie pre inšpektoráty práce (IP) zaslalo MPSVR SR Národnému inšpektorátu práce (NIP) v marci 2016 a následne ukončilo práce na vypracovaní predmetnej analýzy. V rámci realizácie tohto cieľa boli vykonané mimoriadne previerky NIP tzv. Škrtič I až III. Nakoľko výsledky previerok poukázali na okruhy problémov, ku ktorým boli predstreté viaceré opatrenia a odporúčania, ktoré však vychádzajú z existujúcej legislatívy, nie je potrebné meniť súčasné nastavenie regulačného rámca. Výnimku predstavuje problematika odmietania uzatvárania účastníckej zmluvy zo strany zamestnanca vykonávajúceho tzv. rizikové práce (ďalej len „rizikár“), čo bráni zamestnávateľovi platiť povinné príspevky. V závere analýzy preto MPSVR SR navrhuje, aby účasť rizikára nebola podmienená uzatvorením účastníckej zmluvy. V zmysle ďalších záverov analýzy je potrebné zamerať sa najmä na efektívnejší výkon dozoru NIP a bežné previerky cieľiť na tých zamestnávateľov, u ktorých je zvýšený predpoklad nedodržovania zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 650/2004 Z. z.“), teda najmä malé a stredné podniky z oblasti priemyselnej výroby.

Vo vzťahu k plánovanej mimoriadnej previerke v roku 2017 – Škrtič IV sa prehodnotil účel a znenie niektorých častí metodického usmernenia s cieľom, aby výsledky Škrtiča IV už neboli len zdrojom pre vypracovanie analýzy ale najmä účinným nástrojom na monitorovanie celkovej situácie v tejto oblasti a z tohto dôvodu MPSVR zaslalo NIP prepracované znenie metodického usmernenia v auguste 2017.

Cieľ 7: Analyzovať vymožitelnosť práva pri povinných príspevkoch zamestnávateľov na doplnkové dôchodkové sporenie tých zamestnancov, ktorí vykonávajú práce zaradené do kategórie 3 a 4.

Spôsob plnenia:

Realizovať analýzu reálnych počtov dotknutých zamestnancov a stavu dodržiavania príslušných ustanovení zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Pripraviť metodické usmernenie pre inšpektoráty práce na realizáciu pravidelných kontrol danej oblasti.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: inšpektoráty práce, ADDS, sociálni partneri

Termín: analýzu súčasného stavu vypracovať do 31. 12. 2015, metodické usmernenie pre inšpektoráty práce do 30. 06. 2016, realizácia kontrol priebežne

Cieľ splnený:

Metodické usmernenie pre inšpektoráty práce (IP) zaslalo MPSVR SR Národnému inšpektorátu práce (NIP) v marci 2016 a následne ukončilo práce na vypracovaní predmetnej analýzy. V rámci realizácie tohto cieľa boli vykonané mimoriadne previerky NIP tzv. Škrtič I až III. Nakoľko výsledky previerok poukázali na okruhy problémov, ku ktorým boli predstreté viaceré opatrenia a odporúčania, ktoré však vychádzajú z existujúcej legislatívy, nie je potrebné meniť súčasné nastavenie regulačného rámca. Výnimku predstavuje problematika **odmietania uzatvárania účastníckej zmluvy** zo strany zamestnanca vykonávajúceho tzv. rizikové práce (ďalej len „rizikár“), čo bráni zamestnávateľovi platiť povinné príspevky. V závere analýzy preto MPSVR SR navrhuje, aby **účasť rizikára nebola podmienená uzatvorením účastníckej zmluvy**. V zmysle ďalších záverov analýzy je potrebné zamerať sa najmä na **efektívnejší výkon dozoru NIP** a bežné previerky cieľiť na tých zamestnávateľov, u ktorých je zvýšený predpoklad nedodržovania zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 650/2004 Z. z.“), teda najmä malé a stredné podniky z oblasti priemyselnej výroby.

Vo vzťahu k plánovanej mimoriadnej previerke **v roku 2017 – Škrtič IV** sa prehodnotil účel a znenie niektorých častí metodického usmernenia s cieľom, aby výsledky Škrtiča IV už neboli len zdrojom pre

vypracovanie analýzy ale najmä účinným nástrojom na monitorovanie celkovej situácie v tejto oblasti a z tohto dôvodu MPSVR zaslalo NIP prepracované znenie metodického usmernenia v auguste 2017.

Cieľ 9: Zanalyzovať možnosti zavedenia novej dávky poskytovanej z doplnkového dôchodkového sporenia, ktorá by bola určená pre občanov v preddôchodkovom veku.

Spôsob plnenia:

Zanalyzovať konštrukciu dávky z doplnkového dôchodkového sporenia, ktoré by umožnila účastníkom systému odísť skôr z pracovného trhu a financovať svoje životné náklady súkromnými prostriedkami z osobného účtu. Na základe výsledkov analýzy zvážiť realizáciu formou novely zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MZ SR, ADDS, zástupcovia zamestnávateľov, KOZ SR

Termín: priebežne 2014 – 2020

Cieľ splnený:

MPSVR SR analýzu vypracovalo s cieľom poskytnúť všetky relevantné podklady a dáta v tejto oblasti a navrhnúť vhodné nastavenie tzv. preddôchodku z doplnkového dôchodkového sporenia (DDS). Z analýzy jednoznačne vyplynulo, že v priebehu najbližších desiatich rokov budú nasporené sumy účastníkov DDS vo veku 50+ stále pomerne nízke na to, aby im zabezpečili dávku vo výške, ktorá by im postačovala ako jediný zdroj príjmu a pritom by ju bolo možné poberať dlhšie obdobie. Dáta zároveň poukázali na to, že vyššie nasporené sumy dosahujú účastníci z okresov s nezamestnanosťou nižšou ako 5,5 %. Predmetná analýza poskytla základ pre vypracovanie legislatívneho návrhu preddôchodku. Návrh konštrukcie preddôchodku, ktorý MPSVR SR pripravilo v dialógu so sociálnymi partnermi, bol inšpirovaný českou dávkou tzv. preddôchodku s tým, že zároveň zohľadňoval aj situáciu a reálne možnosti účastníkov DDS. Návrh preddôchodku, ako súčasť novely zákona č. 650/2004 Z. z. bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania dňa 25. októbra 2017. Na základe záverov prijatých na rokovaní Hospodárskej a sociálnej rady SR dňa 11. decembra 2017 však boli z novely zákona č. 650/2004 Z. z. vypustené ustanovenia týkajúce sa novej dávky preddôchodok a do ďalšieho legislatívneho procesu bol návrh zákona predložený bez návrhu na zavedenie preddôchodku. Preddôchodok by mal byť predmetom ďalších rokovaní s Ministerstvom financií Slovenskej republiky (MF SR) a sociálnymi partnermi. Ďalšie smerovanie však bude už na budúcej vláde a konkrétne riešenie bude známe až v ďalšom programovom období.

Cieľ 10: Zanalyzovať možnosti zavedenia poistenia v odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MF SR

Termín: priebežne 2014 – 2020

Stav plnenia: cieľ splnený

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

MPSVR SR v spolupráci s Inštitútom pre výskum práce a rodiny SR v priebehu rokov 2019/2020 vypracovalo analytický materiál Možnosť zavedenia poistenia v odkázanosti na pomoc inej osoby – analytické východiská. Analytický materiál bol spracovaný participatívnym spôsobom ako výsledok činnosti expertnej pracovnej skupiny zloženej zo všetkých kľúčových aktérov angažovaných v otázkach pomoci jednotlivcom odkázaným na pomoc inej osoby na Slovensku.

Analytický materiál je dostupný na: <https://ivpr.gov.sk/moznost-zavedenia-poistenia-v-odkazanosti-na-pomoc-inej-osoby-analyticke-vychodiska-kvetoslava-repkova-2019/>.

7.4. Sociálne služby

7.4.1. Dostupnosť, kvalita a finančná udržateľnosť sociálnych služieb

1.1. Na základe záverov auditu verejnej správy prehodnotiť možnosť poskytovania finančného príspevku zo štátneho rozpočtu na poskytovanie sociálnej služby podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy v súlade s možnosťami štátneho rozpočtu.

Gestor: MPSVR SR, MF SR

Spolupracujúce subjekty: ZMOS

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- V hodnotenom období štát prostredníctvom kapitoly Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR spolufinancoval sociálne služby poskytované neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb na lokálnej i regionálnej úrovni a verejných poskytovateľov sociálnych služieb na lokálnej úrovni v zariadeniach sociálnych služieb pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby, ktorými sú zariadenia podporovaného bývania, zariadenia pre seniorov, zariadenia opatrovateľskej služby, rehabilitačné strediská, domovy sociálnych služieb, špecializované zariadenia a denné stacionáre. Uplatňovala sa tým právna úprava zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“), účinná od 1. januára 2018 (nadobudnutím účinnosti novely zákona o sociálnych službách vykonanej zákonom č. 331/2017 Z. z.). Úroveň tohto spolufinancovania je ustanovená vo väzbe na štruktúru prijímateľov sociálnej služby podľa stupňa ich odkázanosti na pomoc inej osoby pri sebaobsluhy a podľa formy sociálnej služby, ktoré determinujú nákladovosť poskytovanej sociálnej služby. Poskytnutý finančný príspevok je účelovo viazaný na spolufinancovanie ekonomicky oprávnených nákladov na mzdy a platy zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby a súvisiace odvody platené zamestnávateľom z tohto príjmu. Takto ustanovený mechanizmus posilňuje viacdrojové financovanie sociálnych služieb a prispieva k ich dlhodobej udržateľnosti a dostupnosti, prispieva tiež k podpore zamestnanosti a zamestnateľnosti a riešeniu úrovne odmeňovania zamestnancov v sociálnych službách.

- Na základe splnomocňovacieho ustanovenia zákona o sociálnych službách, dňa 1. januára 2019 nadobudlo účinnosť nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 185/2018 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby, a pre fyzické osoby, ktoré dovšili dôchodkový vek na rok 2019. Dňa 1. januára 2020 nadobudlo účinnosť nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 175/2019 Z. z. ustanovujúce výšku tohto finančného príspevku na spolufinancovanie sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb podmienených odkázanosťou zo štátneho rozpočtu na rok 2020. Výška finančného príspevku na rok 2020 sa oproti roku 2019 medziročne zvyšuje o cca 8,4 % tak, aby sa zachovala reálna úroveň doterajšieho spolufinancovania týchto sociálnych služieb zo štátneho rozpočtu.

1.2 Vytvoriť právne podmienky na zabezpečenie finančnej udržateľnosti a dostupnosti sociálnych služieb zavedením viacdrojového financovania sociálnych služieb.

Gestor: MPSVR SR, MF SR

Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: 2014

Priebežné plnenie:

- V záujme finančnej udržateľnosti sociálnych služieb v zariadeniach podmienených odkázanosťou, poskytovaných neverejnými poskytovateľmi tejto sociálnej služby, novela zákona o sociálnych službách, vykonaná s účinnosťou od 1. októbra 2019 zákonom č. 280/2019 Z. z., upravila podmienky finančnej podpory neverejných poskytovateľov

sociálnych služieb z rozpočtov obcí a vyšších územných celkov pri poskytovaní finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby. Predmetné zmeny upravujú spôsob určenia výšky finančného príspevku na prevádzku tak, aby sa na rozdiel od doterajšieho právneho stavu, pri určení výšky tohto finančného príspevku na príslušný rozpočtový rok nezohľadňoval, a tento finančný príspevok sa neznižoval o

1. príjem z úhrady ošetrovateľskej starostlivosti na základe verejného zdravotného poistenia dosahovaný verejnými poskytovateľmi porovnateľného druhu sociálnej služby za predchádzajúci rozpočtový rok, a
2. skutočne dosiahnuté príjmy z platenia úhrad za sociálnu službu poskytovanú neverejným poskytovateľom sociálnej služby v príslušnom rozpočtovom roku, ktoré sú vyššie ako priemerné skutočne dosiahnuté príjmy z platenia úhrad za sociálnu službu poskytovanú v pôsobnosti obce alebo vyššieho územného celku za predchádzajúci rozpočtový rok.

1.3. Vytvoriť podmienky na využitie prostriedkov grantových programov, štrukturálnych fondov, najmä z Európskeho sociálneho fondu (Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia), Regionálneho operačného programu (prioritná os 2. Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately) a dotácií v rámci dotačnej politiky MPSVR SR na rozvoj a modernizáciu sociálnych služieb, s celoplošným pokrytím, bez vylúčenia bratislavského kraja.

Gestor: MPSVR SR, MPRV SR, ÚV SR

Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- V období rokov 2014 – 2020 môžu byť Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF), konkrétne Európsky sociálny fond (ESF) , v súlade so schváleným Operačným programom Ľudské zdroje (OP ĽZ), čerpané aj oprávnenými prijímateľmi z Bratislavského samosprávneho kraja. Tento operačný program sa v *prioritnej osi 4 Sociálne začlenenie prostredníctvom Investičnej priority 4.2 Zlepšenie prístupu k cenovo prístupným, trvalo udržateľným a kvalitným službám, vrátane zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb všeobecného záujmu*, zameriava na podporu, najmä vytváranie a rozširovanie vysoko kvalitných služieb/opatrení poskytovaných v rámci komunity, resp. na úrovni komunity, vrátane služieb/opatrení, ktorých cieľom je predchádzať inštitucionalizácii. Aktivitami je podporovaný aj postupný prechod na komunitnú starostlivosť postupným uzatváraním veľkokapacitných objektov s dlhodobým pobytom, v ktorých žijú deti, osoby so zdravotným postihnutím, starší ľudia, vrátane podpory prípravy zamestnancov a klientov na proces deinštitucionalizácie, vzdelávania, prípravy širšieho prostredia a výskumu v oblasti deinštitucionalizácie. Oprávneným prijímateľom finančných prostriedkov na tento, ale aj iné projekty (napr. *Národný projekt Terénna sociálna práca, Budovanie odborných kapacít na komunitnej úrovni*) sú taktiež subjekty z Bratislavského samosprávneho kraja.
- Žiadatelia, z Bratislavského samosprávneho kraja, o poskytnutie dotácie na podporu rozvoja sociálnych služieb v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, podľa podmienok poskytovania tejto dotácie, ustanovených v zákone č. 544/ 2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, nie sú vylúčení z okruhu oprávnených osôb pre možnosť poskytnutia tejto dotácie.

1.4. Zabezpečiť spolufinancovanie sociálnych služieb z verejných zdrojov pre všetkých prijímateľov bez rozdielu či čerpajú služby u verejných alebo neverejných poskytovateľov tak, aby vplyvom platenia úhrady za sociálnu službu nebolo ohrozené uspokojovanie životných nákladov (životných potrieb) platiteľov tejto úhrady (prijímateľa sociálnej služby, spoločne posudzovaných osôb, resp. ďalších povinných osôb).

Gestor: MPSVR SR, VÚC, obce

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- Zákon o sociálnych službách reguluje aj v hodnotenom období u verejných poskytovateľov sociálnej služby a neverejných poskytovateľov sociálnej služby, ktorí ju neposkytujú s cieľom dosiahnutia zisku, spôsob určenia maximálnej sumy úhrady za poskytovanú sociálnu službu. Táto regulácia v zásade vychádza z možnosti zohľadnenia len ekonomicky oprávnených nákladov konkrétneho poskytovateľa na poskytovanú sociálnu službu, a to len vybraných nákladových položiek, resp. stanovených limitov nákladových položiek. Ďalej ide pri tejto regulácii úhrady za poskytovanú sociálnu službu o povinnosť zohľadnenia (započítania) príjmu, získaného z verejných zdrojov na spolufinancovanie poskytovania sociálnej služby konkrétnym poskytovateľom podľa zákona o sociálnych službách (príjem z finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby z Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, príjem z finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby z obce, resp. VÚC (ak ide o neverejného poskytovateľa sociálnej služby) , príjem z úhrady nákladov ošetrovateľskej starostlivosti na základe verejného zdravotného poistenia zo zdravotných poisťovní).

- Zákon o sociálnych službách garantuje aj v hodnotenom období zároveň právnu ochranu prijímateľa sociálnej služby pred platením úhrady za sociálnu službu neprimeranej jeho príjmu a majetku ku dňu splatnosti tejto úhrady (garancia zostatku z príjmu napr. pri poskytovaní celoročnej pobytovej sociálnej služby s poskytovaním stravovania vo výške 25 % sumy životného minima pre jednotlivca). Nezaplatená úhrady v dôsledku uplatnenia tejto ochrany sa však eviduje ako pohľadávka poskytovateľa voči tomuto prijímateľovi a môže sa vymáhať pri zmene príjmových a majetkových pomeroch prijímateľa, ktoré umožňujú domáhať sa jej splatnosti, najneskôr v konaní o dedičstve po prijímateľovi. Ak má prijímateľ sociálnej služby napr. v zariadení pre seniorov zaopatrené plnoleté deti, tak táto prijímateľom sociálnej služby nezaplatená časť úhrady za poskytovanú sociálnu službu (vzniknutá v dôsledku priznanej právnej ochrany prijímateľovi sociálnej služby ku dňu splatnosti úhrady) sa vymáha od týchto detí, a to podľa ich príjmu a majetku- zákon o sociálnych službách im však garantuje zostatok z príjmu po zaplatení tejto úhrady mesačne najmenej vo výške 1, 65- násobku sumy životného minima.

1.6. Zabezpečiť uplatňovanie štandardov kvality sociálnych služieb a hodnotenie podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby.

Gestor: MPSVR SR,

Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- V súlade so zákonom o sociálnych službách, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR v rámci svojej pôsobnosti pri poskytovaní sociálnych služieb, hodnotí podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby, a túto svoju pôsobnosť vykonáva od 1. septembra 2019. Dňa 14.12.2017 bol schválený projektový zámer *Národného projektu Kvalita sociálnych služieb*. Od júna 2019 je *Národný projekt Kvalita sociálnych služieb* implementovaný.

Národný projekt Kvalita sociálnych služieb je podporený v rámci Operačného programu Ľudské zdroje – *Prioritná os 4 – Sociálne začlenenie*. Plánovaná dĺžka trvania projektu je 48 mesiacov (03/2019 – 02/2023), na celom území SR, s predpokladanou výškou nenávratného finančného príspevku 3 830 889,13 eura.

Cieľom národného projektu je podpora sociálneho začlenenia zraniteľných cieľových skupín (osôb odkázaných na sociálne služby) prostredníctvom poskytovania kvalitných sociálnych

služieb. Operačným cieľom národného projektu je podpora zavádzania kvality sociálnych služieb cestou metodickej podpory poskytovateľov sociálnych služieb pri implementácii podmienok kvality („poskytovateľský“ aspekt kvality), zároveň cestou zavádzania systému hodnotenia podmienok kvality sociálnych služieb („hodnotiteľský“ aspekt kvality).

1.7. Zabezpečiť celoživotné vzdelávanie zamestnancov v sociálnych službách, najmä odborných zamestnancov v priamom kontakte s prijímateľmi sociálnych služieb, v záujme dosiahnutia integrovaného prístupu k zdraviu, pohode a starostlivosti o starších ľudí so zohľadnením sociálnych a psychologických aspektov starostlivosti ako jedného z prostriedkov zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb.

Gestor: MPSVR SR, poskytovatelia sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- V procese deinštitucionalizácie starostlivosti o osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, nepriaznivým zdravotným stavom alebo s dovŕšením dôchodkového veku sa pokračuje aj v hodnotenom období prostredníctvom *Národného projektu Deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb – Podpora transformačných tímov*. Cieľom tohto národného projektu s predpokladanou alokáciou 8 569 262,05 eura, je príprava, kreovanie a systematická metodická podpora transformačných tímov pri tvorbe transformačných plánov konkrétnych zariadení sociálnych služieb, zapojených do procesu prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť, a naštartovanie transformačných procesov v komunitách, kde sa tieto zariadenia nachádzajú. Výsledkom tejto podpory je vytvorenie transformačných plánov pre konkrétne zariadenia sociálnych služieb, ktoré sú nevyhnutné pre zabezpečenie synergie s Integrovaným regionálnym operačným programom (ďalej len „IROP“), ktorý zabezpečuje budovanie infraštruktúry komunitných sociálnych služieb. Príprava zariadení sociálnych služieb zapojených do projektu sa uskutočňuje predovšetkým prostredníctvom zabezpečenia kontinuálnej metodickej podpory, vzdelávania relevantných osôb a subjektov, diseminačných aktivít podporujúcich proces deinštitucionalizácie a vzťahov v komunite, supervízie, informačných aktivít o procese deinštitucionalizácie.
- Projekt je realizovaný v rámci územia celej Slovenskej republiky. Zapojiť sa do tohto národného projektu je umožnené každému veľkokapacitnému pobytovému zariadeniu sociálnych služieb, ktoré o podporu pri procese deinštitucionalizácie prejaví záujem a bude spĺňať Hlavné zásady výberu operácií pre Špecifický cieľ 2.1.1 v súlade s IROP. Podpora zapojených zariadení v rámci tohto projektu bude prebiehať až do obdobia vytvorenia transformačných plánov, začiatku ich realizácie, resp. do začiatku realizácie investičných projektov deinštitucionalizácie v rámci IROP s ukončením realizácie aktivít projektu najneskôr v prvom štvrtroku 2023.
- Počas celej dĺžky trvania projektu sa predpokladá zapojenie 96 zariadení sociálnych služieb v štyroch výberových cykloch. V súčasnosti aktívne prebieha prvý cyklus podpory 24 vybraným zariadeniam sociálnych služieb. Boli vykonané hodnotenia pripravenosti, ktoré realizujú partneri projektu prostredníctvom dvoch hodnotiteľov za každého partnera. V procese hodnotenia je aplikovaný certifikovaný nástroj hodnotenia kvality starostlivosti od Svetovej zdravotníckej organizácie. Prebiehajú akreditované vzdelávania, workshopy a informačné semináre. Zároveň bolo v decembri 2019 vybraných ďalších 24 zariadení do druhého cyklu podpory a vzdelávania, s ktorými bude podpísaná zmluva o spolupráci v prvom polroku 2020. Ďalších 47 zariadení by sa malo vybrať v rámci posledných dvoch cyklov pred ukončením projektu v októbri 2023.
- Projekt je realizovaný v partnerstve s Implementačnou agentúrou MPSVR SR a tromi partnerskými organizáciami – Rada pre poradenstvo v sociálnej práci; Výskumné a školiace centrum bezbariérového navrhovania Fakulty architektúry Slovenskej technickej univerzity

v Bratislave (CEDA) a Slovenská únia podporovaného zamestnávania. Každý zapojený partner je vecne zodpovedný za príslušnú oblasť podpory v procese deinštitucionalizácie – sociálne služby, zmeny fyzického prostredia, zamestnávania a aktivizácia.

1.12. Dôsledne vyhodnocovať vplyvy reforiem a opatrení v oblasti sociálnych služieb na súčasnú i budúcu situáciu starších ľudí.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s VÚC a obcami

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- Na prípravu návrhov legislatívnych materiálov predkladaných do medzirezortného pripomienkového konania a na rokovanie vlády SR v súlade s Legislatívnymi pravidlami vlády SR, a aj na prípravu návrhov nelegislatívnych materiálov, ktorých súčasťou je uznesenie vlády SR, predkladaných v súlade so Smernicou na prípravu a predkladanie materiálov na rokovanie vlády SR, sa vzťahuje Jednotná metodika na posudzovanie vybraných vplyvov, schválená uznesením vlády č. 24 zo 14. januára 2015 v znení uznesenia vlády SR č. 513 zo 16. septembra 2015 a uznesenia vlády SR č. 76 z 24. februára 2016. Súčasťou *Doložky vybraných vplyvov* je aj *Analýza sociálnych vplyvov, vplyvy na hospodárenie domácností, prístup k zdrojom, právam, tovarom a službám, sociálnu inklúziu, rovnosť príležitostí a rodovú rovnosť a vplyvy na zamestnanosť*. V rámci špecifikácie ovplyvnených skupín domácností, ktoré budú pozitívne/ negatívne ovplyvnené sú uvádzaní aj starší ľudia, resp. dôchodcovské domácnosti.

7.4.2. Rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí

1.4. Riešiť nedostatočné financovanie prijímateľov domácej opatrovateľskej služby u neverejných poskytovateľov.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: obce, zástupcovia prijímateľov SS, poskytovatelia SS

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Priebežné plnenie:

- *Národný projekt Podpora opatrovateľskej služby* v novom programovom období 2014-2020, podporený z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu v rámci *Operačného programu Ľudské zdroje ; Prioritná os 4 Sociálne zabezpečenie; Špecifický cieľ: 4.2.1. Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť*, bol realizovaný po dobu 33 mesiacov na celom území Slovenskej republiky s celkovou výškou alokácie 49 892 538,62 eura, s predpokladaným počtom podporených pracovných miest opatrovateľiek/opatrovateľov 3 300. Realizátorom tohto národného projektu bola Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, v období od novembra 2015 do júla 2018.

- Hlavným cieľom *Národného projektu Podpora opatrovateľskej služby* bolo podporiť ďalší rozvoj domácej opatrovateľskej služby za účelom predchádzania potrebe umiestňovania fyzických osôb odkázaných na pomoc inej osoby pri sebaobslužbe do pobytových zariadení sociálnych služieb. Ambíciou projektu bolo umožniť poskytovanie opatrovateľskej služby väčšiemu počtu osôb odkázaných na pomoc inej osoby v prirodzenom domácom prostredí, zvýšiť dostupnosť opatrovateľskej služby, vytvoriť vhodné prostredie pre zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzických osôb a ich rodín viesť samostatný život, podporiť poskytovanie opatrovateľskej služby v tých lokalitách, ktoré ju neposkytujú z dôvodu nedostatku zdrojov a vytvoriť/udržať pracovné miesta a podporiť tým zamestnanosť vo všetkých regiónoch SR. V projekte boli vykonané rozsiahlejšie zmeny, ktoré vychádzali z implementačnej praxe z ukončeného *Národného projektu Podpora opatrovateľskej služby* v predchádzajúcom programovom období. Nanovo sa nastavili podmienky podpory tak, aby sa

zabezpečila napríklad územná proporcionalita podpory podľa veľkosti samosprávnych krajov a zároveň prišlo aj k rozšíreniu aktivít na územie Bratislavského samosprávneho kraja. Nový projekt umožnil aj väčšiu flexibilitu úväzkov opatrovateliek tak, aby poskytovateľ mohol lepšie pokryť potreby opatrovaných. Výstupom projektu, okrem samotného zabezpečenia výkonu opatrovateľskej služby, je aj návrh systému zabezpečenia optimálnej finančnej podpory tejto sociálnej služby. Do súčasného obdobia sa pomocou implementácie tohto národného projektu podporilo 3783 pracovných miest pre opatrovateliek/opatrovateľov a počet opatrovaných klientov v rámci národného projektu je 5 537.

- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR v roku 2018 opätovne pristúpilo po ukončení *Národného projektu Podpora opatrovateľskej služby*, realizovaného v období od novembra 2015 do júla 2018, k následnej podpore domácej opatrovateľskej služby prostredníctvom zdrojov európskych štrukturálnych fondov, a to kombináciou dvoch foriem možnosti podpory, formou dopytovo orientovaných projektov aj formou národného projektu. Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR vyhlásila v júni 2018 výzvu na predkladanie dopytovo orientovaných projektov s názvom "*Podpora opatrovateľskej služby*" s celkovou výškou alokovanej sumy 58 mil. eur na podporu min. 2 700 pracovných miest opatrovateliek/opatrovateľov. Doba realizácie projektu bude 26 mesiacov. Výzva je určená tak pre verejných poskytovateľov, ako aj neverejných poskytovateľov sociálnych služieb. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR zároveň nastavilo podmienky na zabezpečenie podpory opatrovateľskej služby aj pomocou menšieho *Národného projektu „Podpora rozvoja a dostupnosti terénnej opatrovateľskej služby“* s celkovou výškou alokovanej sumy 5 mil. eur. Doba realizácie projektu od roku 2019 bude 28 mesiacov. Finančná podpora z európskych investičných štrukturálnych fondov je zacielená na malé obce (verejných poskytovateľov domácej opatrovateľskej služby) do 1 000 obyvateľov s nízkym rozpočtom obce, ktoré majú najväčšie problémy s poskytovaním opatrovateľskej služby z dôvodu nedostatku finančných zdrojov, ako aj nedostatku odborného personálu na prípravu projektov na zabezpečenie spolufinancovania opatrovateľskej služby formou dopytovo orientovaných projektov. Okrem podpory výkonu približne 240 pracovných miest pre opatrovateľky/opatrovateľov sa národným projektom podporia ďalšie aktivity, ako napr. vzdelávanie opatrovateliek/opatrovateľov a zástupcov samospráv v oblasti poskytovania a zabezpečovania domácej opatrovateľskej služby.

7.4.3. Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

1.1. Vytvoriť podmienky na deinštitucionalizáciu sociálnych služieb - náhradu inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí vyžadujúcich dlhodobú pomoc a starostlivosť alternatívnym modelom siete spolupracujúcich a navzájom prepojených sociálnych služieb poskytovaných v integrovaných podmienkach miestnych komunít. Ide o potrebu poskytovania takých sociálnych služieb, ktoré zabezpečia jednotlivcovi nezávislý život, aktivity a sociálnu participáciu.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s VÚC a obcami

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- V rámci nelegislatívnych zmien podporujúcich proces deinštitucionalizácie sociálnych služieb Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, v hodnotenom období (v roku 2019) pristúpilo k aktualizácii Stratégie deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb v Slovenskej republike (ďalej len „Stratégia DI“), a to v nadväznosti na navrhované ex ante kondicionality pre programové obdobie 2014 – 2020. Bola vytvorená pracovná skupina pre prípravu aktualizácie Stratégie DI, ktorej pracovné rokovanie sa uskutočnilo dňa 4.11.2019. Členmi pracovnej skupiny sú zástupcovia MPSVR SR, Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím, Asociácie prijímateľov sociálnych služieb v SR, Zväzu poskytovateľov

sociálnych služieb v SR, Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, Rady pre poradenstvo v sociálnej práci, Výskumného a školiaceho centra bezbariérového navrhovania, Slovenskej únie podporovaného zamestnávania, SOCIE – Nadácie na podporu sociálnych zmien, Združenia miest a obcí Slovenska a VÚC. Vybraní členovia tejto pracovnej skupiny sú zároveň členmi Výboru expertov pre deinštitucionalizáciu. Na predmetnom pracovnom rokovaní boli odkonzultované a navrhnuté zmeny a úpravy textu Stratégie DI, ktoré sú v súčasnosti zapracovávané. Ďalší termín pracovného stretnutia tejto pracovnej skupiny sa predpokladá do konca prvého štvrtroku tohto roku.

1.2. Podporiť rozvoj terénnej sociálnej práce v obci poskytujúcej starším ľuďom a ich rodinám podporu a flexibilné služby a prispievajúcich k nezávislosti a sociálnej participácii starších ľudí.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- *Národný projekt Terénna sociálna práca v obciach I.* (ďalej len „NP TSP I.“) je podporený v rámci *Operačného programu Ľudské zdroje – Prioritná os 4 Sociálne začlenenie*, implementovaný v období 4 rokov (10/2015-09/2019 - 48 mesiacov), vo všetkých krajoch SR, vrátane Bratislavského samosprávneho kraja s celkovou výškou nenávratného finančného príspevku 29 340 353,16 eura. Je kontinuálnym pokračovaním *Národného projektu Terénna sociálna práca v obciach*, ktorý bol implementovaný v r. 2011 – 2015 prostredníctvom *Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia*.

- NP TSP I je zameraný na pomoc osobám, ktoré žijú v riziku chudoby, sú ohrozené sociálnym vylúčením alebo sú sociálne vylúčené. Táto pomoc je poskytovaná formou priamej podpory týchto osôb, alebo zvyšovaním dostupnosti a kvality služieb, celkovej sociálnej infraštruktúry a ďalších nástrojov pomoci prostredníctvom preventívnych opatrení, vzdelávania, odbornej prípravy, výskumu, zdravotnej starostlivosti a pod. NP TSP I prispieva k zvýšeniu aktívnej účasti ľudí na riešení svojej sociálnej situácie, na zefektívnení súčasných a zavedení nových nástrojov pomoci a podpory s aktívnou účasťou cieľových skupín. Do projektu bolo priemerne zapojených cca 230 subjektov (obce a MVO). Priemerne vykonávalo terénnu sociálnu prácu 219 subjektov v 215 obciach/mestách. Zo zazmluvneného počtu 600 TSP/TP vykonávalo k 31.03.2019 terénnu sociálnu prácu 516 pracovníkov (266 TP a 250 TSP). K 31.03.2019 z projektu profitovalo 48 812 osôb (najmä ľudia z marginalizovaných rómskych komunít a ľudia bez domova). K 31.03.2019 im bolo poskytnutých 1 513 732 intervencií (zamestnanosť 11%, bývanie 14%, zdravie 15%, sociálno-patologické javy 11%, financie a hospodárenie 18%, vzdelávanie 6%, sociálne zabezpečenie 21% a v kategórii iné 4%).

- *Národný projekt Podpora vybraných sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni* (ďalej len „NP PVSSKIKÚ“) - bol rovnako implementovaný v období 4 rokov (10/2015-09/2019 - 48 mesiacov), vo všetkých krajoch SR, vrátane Bratislavského samosprávneho kraja s celkovou výškou nenávratného finančného príspevku 20 915 000 eur. Realizáciou NP PVSSKIKÚ sa rozšírila cieľová skupina o fyzické osoby v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu svojich životných návykov, spôsobu života, závislosti od návykových látok alebo návykových škodlivých činností a z dôvodu, že fyzická osoba nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, rozšíril rozsah poskytovaných odborných činností a aktivít realizovaných v oblasti podpory osôb ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením v regiónoch a súčasne sa rozšírila podpora výkonu zaregistrovaných poskytovateľov sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni (komunitné centrum (KC)) o podporu nízkoprahových denných centier (NDC) a nízkoprahových sociálnych služieb pre deti a rodinu (NSSDR)). Priemerne bolo vo výkone 96 poskytovateľov KC/NDC/NSSDR, z toho 61 verejných poskytovateľov a 35

neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, celkovo s 274 zamestnancami. Počet podporených klientov v KC/NDC/NSSDR bol celkovo viac ako 41 000.

- Dňa 21.2.2019 bol Komisiou pri Monitorovacom výbore OP ĽZ pre prioritné osi 2,3 a 4 schválený projektový zámer *Národného projektu Podpora a zvyšovanie kvality terénnej sociálnej práce* (NP TSP II), ktorý v období 46 mesiacov (3Q 2019 – 4Q 2022) podporí činnosť 250 terénnych sociálnych pracovníkov, 200 terénnych pracovníkov a 50 špecialistov vo vybraných oblastiach (zamestnanosť, bývanie, finančná oblasť – exekúcie a oddlžovanie). Alokovaná suma na projekt je vo výške 32 127 960,47 eura. Ako v predchádzajúcom projekte aj do tohto sa budú môcť zapájať organizácie, ktoré sa systematicky venujú sociálnej práci s ľuďmi bez domova vo vybraných mestách SR. Rovnako bol 21.2.2019 schválený projektový zámer *Národného projektu Budovanie odborných kapacít na komunitnej úrovni*, ideové pokračovanie NP PVSSKIKU, prostredníctvom ktorého budú podporená sociálne služby v komunitných centrách, nízkoprahových denných centrách a nízkoprahové soc. služby pre deti a rodinu. Implementácia projektu 3Q/2019 – 4Q/2022; celkovo sa predpokladá podpora 300 pracovníkov; alokácia na projekt je vo výške 21 227 287,26 eura. Aktuálne sú oba projekty vo fáze spúšťania a zazmluvňovania zapojených subjektov.

1.3. Podporovať opatrenia na prevenciu inštitucionalizácie a závislosti na dlhodobej starostlivosti.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s MZ SR

Spolupracujúce subjekty: obce a VÚC, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- V rámci legislatívnych zmien podporujúcich proces deinštitucionalizácie novela zákona o sociálnych službách, vykonaná s účinnosťou od 1. januára 2018 zákonom č. 331/2017 Z. z. vzhľadom na povahu a charakter služby včasnej intervencie a najmä jej preventívne pôsobenie z hľadiska nepriaznivých dôsledkov zdravotného postihnutia dieťaťa od 0-7 rokov veku na jeho sociálne začlenenie a začlenenie jeho rodiny, novo ustanovila povinnosť vyššieho územného celku poskytovať finančný príspevok na prevádzku tejto sociálnej služby, ak o poskytovanie vyšší územný celok požiada neverejného poskytovateľa tejto sociálnej služby. Právnou podmienkou je neposkytovanie tejto sociálnej služby s cieľom dosiahnuť zisk, a žiadosť vyššieho územného celku o poskytovanie tejto sociálnej služby neverejného poskytovateľa sociálnej služby, a to pri viazanosti právom výberu poskytovateľa sociálnej služby fyzickou osobou, ktorá je odkázaná na sociálnu službu a žiada o jej zabezpečenie a realizáciu práva informovaného výberu poskytovateľa tejto sociálnej služby (vrátane dostupnosti informácií v zrozumiteľnej forme o spôsobe poskytovania sociálnej služby, o úhrade za sociálnu službu a cieľovej skupine, ktorej je poskytovaná). Takto realizovaná finančná podpora poskytovateľov služby včasnej intervencie od 1. januára 2018 priaznivo prispela k rozvoju, dostupnosti a udržateľnosti tejto sociálnej služby. Tento rozvoj dokumentuje aj zvýšenie počtu poskytovateľov služby včasnej intervencie v prospech rodín s deťmi so zdravotným postihnutím. Na základe aktuálnych údajov z Centrálného registra poskytovateľov sociálnych služieb sa na území Slovenskej republiky služba včasnej intervencie poskytuje na 80. miestach – 30. verejnými aj neverejnými poskytovateľmi tejto sociálnej služby.

7.4.4. Poskytovatelia neformálnej starostlivosti (opatrovatelia) a ich sociálna ochrana

1.3. Zvýšiť úroveň sociálnej ochrany neformálne opatrovujúcich fyzických osôb tak, aby sa predchádzalo riziku ich chudoby a riziku sociálneho vylúčenia a zvýšila sa schopnosť členov rodín prevziať starostlivosť o starších rodinných príslušníkov.

Gestor: MPSVR SR

Termín plnenia: 2018

Priebežné plnenie:

- Právne vzťahy pri poskytovaní peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia upravuje zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Novelizáciou uvedeného zákona, vykonanou s účinnosťou od 1. júla 2018 zákonom č. 191/2018 Z. z., sa prispelo k zvýšeniu úrovne sociálnej ochrany opatrovujúcich osôb, úpravou výšky peňažného príspevku na opatrovanie v závislosti od počtu opatrovaných osôb a rozsahu opatrovania:

- výška peňažného príspevku na opatrovanie sa ustanovila pevnou sumou a zaviedla sa možnosť jej zmeny prostredníctvom nariadenia vlády SR vždy k 1. júlu,

- pre poberateľov v produktívnom veku vzrástla základná výška peňažného príspevku na opatrovanie o cca 120 eur, a to z pôvodných 249,35 eura na 369,36 eura,

- zásadne sa zvýšila aj výška peňažného príspevku na opatrovanie pre poberateľov dôchodkovej dávky o cca 92 eur, a to z pôvodných 92,52 eura na 184,71 eura pri opatrovaní jednej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,

- upustilo sa od krátenia výšky peňažného príspevku na opatrovanie pri hospitalizácii osoby s ťažkým zdravotným postihnutím presahujúcej 30 dní (v prípade, že osoba vykonávajúca opatrovanie je sprievodcom osoby s ťažkým zdravotným postihnutím v zdravotníckom zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti),

- zvýšila sa hranica ochrany príjmu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím z 1,7 na 2 násobok sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu.

- K ďalšiemu zvýšeniu peňažného príspevku na opatrovanie pre obe skupiny poberateľov prišlo od 1. júla 2019, a to na základe nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 172/2019 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška sadzby na jednu hodinu osobnej asistencie a výška peňažného príspevku na opatrovanie. Od uvedeného dátumu je základná výška peňažného príspevku na opatrovanie u poberateľov v produktívnom veku 430,35 eura mesačne, teda v sume čistej minimálnej mzdy. U poberateľov, ktorým je poskytovaný dôchodok, výška peňažného príspevku vzrástla na 215,18 eura mesačne, pri opatrovaní jednej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím.

1.5 Podporovať poskytovanie dlhodobej starostlivosti v komunitách s previazanosťou a kontinuitou neformálnej starostlivosti aj formálnej starostlivosti v záujme vytvorenia podmienok na zosúladenie pracovného a rodinného života.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VUC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- V nariadení vlády Slovenskej republiky č. 185/2018 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby, a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek na rok 2019, sa novo diferencuje výška finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou pre pobytovú sociálnu službu v zariadení a pre ambulantnú sociálnu službu v zariadení. Novo sa priznáva východiskový pomer tejto potrebnej osobnej starostlivosti, na účely určenia výšky tohto finančného príspevku, pri poskytovaní ambulantnej sociálnej služby v zariadení oproti pobytovej sociálnej službe v zariadení vo výške 2/3- t.j. cca 66,67 % podielu časového

rozsahu (podľa prílohy č. 6 k zákonu o sociálnych službách, účinnnej do 31. 12. 2018, tento pomer premietnutý do výšky finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou, pri poskytovaní ambulantnej sociálnej služby v zariadení oproti pobytovej sociálnej službe v zariadení predstavoval len 1/2).

Výška finančného príspevku pre ambulantnú sociálnu službu v zariadení podmienenom odkázanosťou vo svojich dôsledkoch totiž predstavuje vyššiu mieru finančnej podpory, a to aj v záujme vytvorenia motivačných nástrojov pre širšiu preferenciu tejto formy poskytovanej sociálnej služby pred pobytovou formou sociálnej služby a jej želateľný rozvoj. Tento prístup k určeniu vzájomného pomeru výšky finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou pre pobytovú sociálnu službu v zariadení a pre ambulantnú sociálnu službu v zariadení sa uplatnil aj v nariadení vlády Slovenskej republiky č. 175/2019 Z. z. ustanovujúce výšku tohto finančného príspevku na spolufinancovanie sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb podmienených odkázanosťou zo štátneho rozpočtu na rok 2020.

1.6. Zabezpečiť odbornú podporu, informácie a pomoc (vrátane finančnej podpory) rodinám a opatrovateľom (vrátane ich psychosociálnej podpory).

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- Novelou zákona o sociálnych službách, vykonanou s účinnosťou od 1. januára 2018 zákonom č. 331/2017 Z. z. sa vykonali viaceré zmeny a doplnky právnej úpravy dotýkajúcej sa služby včasnej intervencie. Novo sa vymedzila stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím, a to v záujme precizovania obsahu tejto odbornej činnosti, ktorej obsahom je vykonávanie konkrétnych postupov a techník, ktoré podporujú psychomotorický vývoj dieťaťa, rozvoj komunikácie a adaptáciu dieťaťa na vonkajšie prostredie, a to v súlade s jeho individuálnymi potrebami vychádzajúcimi z dôsledkov jeho zdravotného postihnutia. Zamestnanci aplikujúci tieto konkrétne postupy a techniky musia podľa jednotlivých druhov používaných techník a postupov spĺňať kvalifikačné predpoklady. Identifikácia individuálnych potrieb a schopností dieťaťa so zdravotným postihnutím je pritom realizovaná na základe multidisciplinárneho posúdenia so zapojením odborníkov príslušných profesií. Toto zapojenie novo predpokladá obsah služby včasnej intervencie, v rámci ktorej sa predpokladá aj utváranie podmienok na zabezpečenie integrovanej a koordinovanej sociálnej, zdravotnej, pedagogickej a psychologickkej podpory a pomoci dieťaťu.
- Do stimulácie komplexného vývinu dieťaťa právna úprava predpokladá zapájať aj členov rodiny dieťaťa tak, aby získali potrebné zručnosti, vedomosti a prax v oblasti starostlivosti o svoje dieťa so špecifickými potrebami. Stimuláciu komplexného vývinu dieťaťa so zdravotným postihnutím, ktorá je odbornou činnosťou, nie je novo možné vykonávať samostatne, teda ako samostatný druh sociálnej služby, ale len v spojení s ďalšími odbornými činnosťami v rozsahu ustanovenom pre službu včasnej intervencie. Dôvodom tejto novej úpravy je aj nové obsahové vymedzenie stimulácie komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím, ktorá môže účinnším spôsobom kompenzovať dôsledky zdravotného postihnutia dieťaťa a prispieť k sociálnemu začleneniu celej rodiny dieťaťa len v spojení s ďalšími odbornými činnosťami poskytovanými v rámci služby včasnej intervencie.
- Služba včasnej intervencie vyžaduje prierezovú participáciu odborníkov z viacerých oblastí, nadrežortnú spoluprácu, a to aj z hľadiska identifikácie potreby prijatia prípadných opatrení v legislatívnej i nelegislatívnej oblasti za účelom zabezpečenia jej dlhodobej udržateľnosti, dostupnosti aj kvality.
- S pôsobnosťou vyššieho územného celku vo veci zabezpečenia poskytovania služby včasnej intervencie je novo previazaná aj obligatórnosť financovania tejto sociálnej služby zo

strany vyššieho územného celku. Služba včasnej intervencie vyžaduje prierezovú participáciu odborníkov z viacerých oblastí, a to aj z hľadiska analýzy skutkového a právneho stavu v tejto oblasti a identifikácie potreby prijatia prípadných opatrení v tejto oblasti, a to tak v legislatívnej i nelegislatívnej oblasti. Z tohto dôvodu bola na úrovni štátneho tajomníka Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR vytvorená pracovná skupina pozostávajúca aj zo zástupcov rezortu školstva, vedy, výskumu a športu, zdravotníctva, VÚC, poskytovateľov služby včasnej intervencie a v neposlednom rade rodičov detí, ktorým sa táto služba poskytuje. Táto pracovná skupina realizovala pracovné stretnutia aj v hodnotenom období (dňa 15.11.2018, 11.11.2019 a 15.1.2020) a jej činnosť bude kontinuálne pokračovať.

1.7. Iniciovat' a podporovat' vzdelávacie a výcvikové programy pre neformálnych poskytovateľov zamerané na starostlivosť o starších ľudí, integrovaný prístup k zdraviu, pohodu a starostlivosť o starších ľudí, na sociálne a psychologické aspekty starnutia.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

Opatrenie sa vo vecnej pôsobnosti sekcie sociálnej a rodinnej politiky doposiaľ nezačalo realizovať.

7.4.5. Koordinácia a integrácia dlhodobej zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb

Cieľ 1: Vytvoriť právne podmienky na možnosť úhrady nákladov za zdravotnú starostlivosť v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti poskytovanej vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb zo zdrojov verejného zdravotného poistenia.

Gestor: MZ SR v spolupráci s MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: obce a VÚC, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotné poisťovne, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: 2014

Priebežné plnenie:

- Viac zdroje financovania sociálnych služieb posilnil s účinnosťou od 1. januára 2018 aj zákon č. 351/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, a to za ustanovených podmienok garantovaným poskytnutím paušálnej platby za ošetrovateľskú starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb (zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, domov sociálnych služieb a špecializované zariadenie) zo zdrojov verejného zdravotného poistenia, a to v rámci ustanoveného limitu minimálneho počtu určených lôžok na paušálnu úhradu za poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti.

- Poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti vo vybraných druhoch zariadení sociálnych služieb v súlade so zákonom o sociálnych služieb, ako aj podmienky jej poskytovania, rozsah a podmienky úhrady ošetrovateľskej starostlivosti a uzatváranie zmlúv o poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti upravuje zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení zákonov v znení neskorších predpisov.

Problematika zabezpečenia integrovanej dlhodobej zdravotno - sociálnej starostlivosti aj z hľadiska riešenia problému starnutia obyvateľstva a z neho vyplývajúcich dôsledkov dostupnosti a dlhodobej udržateľnosti je postupne riešená novelizáciami právnych predpisov v oblasti zdravotnej starostlivosti a v oblasti práva sociálneho zabezpečenia a zabezpečením ich vzájomnej previazanosti.

- Ministerstvo zdravotníctva SR a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR po analýze zdravotného systému a sociálneho systému neidentifikovali právne prekážky, aby sa poskytovatelia zdravotnej starostlivosti mohli registrovať a poskytovať zároveň zdravotnú starostlivosť aj sociálne služby a následne ich mali hrať podľa predpisov jedného alebo druhého rezortu. Preto sa oba rezorty dohodli na úpravách vlastných systémov, pretože ich považujú za realizovateľnejšie z hľadiska časového (príprava právnej úpravy, uvedenie zmien do praxe) aj vecného (jednoduchšie a zrozumiteľnejšie zavedenie zmien do praxe) pred prípravou zákona o dlhodobej starostlivosti, na ktorého potrebu prípravy v danom čase, nedošlo ku konsenzu všetkých zúčastnených strán.

- Do Národnej rady Slovenskej republiky bol dňa 23.08.2019 predložený vládny návrh zákona ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (tlač 1613), ktorý reagoval aj na skúsenosti aplikačnej praxe poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti vo vybraných druhoch zariadení sociálnych služieb. Tento vládny návrh zákona bol prerokovaný Národnou radou Slovenskej republiky len v prvom čítaní a bolo rozhodnuté o nepokračovaní v rokovaní o tomto vládnom návrhu zákona (v dôsledku nedosiahnutia zhody o problematike stratifikácie nemocníc, ktorá bola tiež obsahovou náplňou predmetného návrhu).

7.5. Hmotná núdza a chudoba

Cieľ: Znížiť riziko chudoby a sociálneho vylúčenia

Priebežné plnenie:

- V sledovanom období od marca 2018 do februára 2020 sa v zmysle novely zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pomoci v hmotnej núdzi“), vykonanej zákonom č. 42/2019 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť od 1. apríla 2019, zvýšili sumy pomoci v hmotnej núdzi o 5%, a to dávky v hmotnej núdzi na všetkých jej šiestich úrovniach, ako aj aktivačného príspevku, ochranného príspevku a príspevku na nezaopatrené dieťa. Zároveň sa uvedenou novelou zákona o pomoci v hmotnej núdzi, v záujme zachovania reálnej hodnoty predmetných súm v čase, a to na základe vývoja sociálnoekonomickej situácie, zaviedol pravidelný valorizačný mechanizmus, ktorým sa budú každoročne upravovať sumy pomoci v hmotnej núdzi, a to na základe úpravy sumy životného minima k 1. júlu predchádzajúceho kalendárneho roka. Od 1. januára 2020 sa v súlade s § 15 ods. 3 zákona o pomoci v hmotnej núdzi zvýšili sumy pomoci v hmotnej núdzi, konkrétne sumy dávky v hmotnej núdzi, sumy ochranného príspevku, sumy aktivačného príspevku, suma príspevku na nezaopatrené dieťa a sumy príspevku na bývanie, a to koeficientom 1,025, ktorým sa upravili sumy životného minima k 1. júlu 2019.

- V rámci zákona o pomoci v hmotnej núdzi sa naďalej uplatňuje ochranný princíp vo vzťahu k seniorom, tzn. u fyzickej osoby, ktorá dosiahla vek potrebný na nárok na starobný dôchodok sa neskúma možnosť zabezpečenia alebo zvýšenia si príjmu vlastnou prácou. Od 1. apríla 2019 sa v zmysle novely zákona o pomoci v hmotnej núdzi, vykonanej zákonom č. 42/2019 Z. z., uvedená povinnosť neskúma ani u fyzickej osoby, ktorá je poberateľom predčasného starobného dôchodku. Takýmto osobám vznikne nárok na ochranný príspevok v rámci pomoci v hmotnej núdzi.

- Naďalej sa v rámci pomoci v hmotnej núdzi uplatňuje aj možnosť vzniku nároku na príspevok na bývanie v rámci poskytovanej pomoci v hmotnej núdzi aj v prípade osôb, ktorým sa poskytuje starostlivosť v zariadení sociálnych služieb pre seniorov, domove sociálnych služieb alebo v špecializovanom zariadení.

- Za príjem na účely nároku na pomoc v hmotnej núdzi sa nepovažuje 25 % zo starobného dôchodku, bez jeho zvýšenia na sumu minimálneho dôchodku, a z predčasného starobného dôchodku, pričom dôchodcov, ktorý získal obdobie dôchodkového poistenia viac ako 25 rokov, sa táto suma zvyšuje o 1 % priznaného starobného dôchodku bez jeho zvýšenia na sumu minimálneho dôchodku a predčasného starobného dôchodku a vyplácaného starobného dôchodku a predčasného starobného dôchodku za každý ďalší rok dôchodkového poistenia získaného po 25. roku dôchodkového poistenia.

- Podľa dostupných administratívnych údajov bolo v roku 2018 priemerne mesačne 3162 osôb vo veku 65+ evidovaných v systéme v hmotnej núdzi, čo predstavovalo 2% z celkového počtu osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi. V roku 2019 v systéme pomoci v hmotnej núdzi predmetná skupina, tvorila 1,9% z celkového počtu osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi. Medziročne došlo k zníženiu v absolútnom počte osôb vo veku 65+ v systéme pomoci v hmotnej núdzi, a to o 14,4%. Tento pokles sa však prejavil aj v znížení pomeru danej skupiny na celkovom počte osôb v systéme pomoci v hmotnej núdzi. Pokiaľ ide o vek osôb s nárokom na pomoc v hmotnej núdzi, tento ukazovateľ patrí medzi najrizikovejšie faktory vytvárajúce profil chudoby. Podľa EÚ SILC 2018 bolo v riziku chudoby 12,2 % obyvateľov Slovenska, t. j. 650 tis. ľudí. V porovnaní s výsledkami EÚ SILC 2017 nastal mierny pokles, a to o 0,2 percentuálneho bodu. Podiel starších ľudí 65 + ohrozených rizikom chudoby bol na úrovni 6,4% (zdroj údajov EÚ SILC 2018, Štatistický úrad SR).

- Pomoc seniorom bola v sledovanom období poskytovaná aj prostredníctvom Operačného programu potravinovej a materiálnej pomoci z Fondu Európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby, formou poskytovania potravinových balíčkov a hygienických balíčkov. V roku 2018 bola potravinová pomoc formou potravinových balíčkov distribuovaná 4247 osobám vo veku 65+, čo tvorí 2,2 % z celkového počtu osôb, ktorým bola poskytnutá potravinová pomoc a 31 osobám vo veku 65 + bola distribuovaná základná materiálna pomoc formou hygienických balíčkov.

K bodu 7.6. Sociálne začlenenie starších ľudí, ktorí majú ťažké zdravotné postihnutie

Cieľ: Podporovať sociálne začlenenie starších ľudí, ktorí majú ťažké zdravotné postihnutie.

Opatrenie:

Poskytovať účelovo viazané peňažné dávky za účelom zmiernenia znevýhodnení vyplývajúcich z ťažkého zdravotného postihnutia.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: ÚPSVaR

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Priebežné plnenie:

- Právne vzťahy pri poskytovaní peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia upravuje zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Novelizáciou uvedeného zákona vykonanou s účinnosťou od 1. júla 2018 zákonom č. 191/2018 Z. z. sa prispelo aj k podpore sociálneho začlenenia starších ľudí, ktorí majú ťažké zdravotné postihnutie, a to konkrétne týmito úpravami:

- **Peňažný príspevok na opatrovanie:**

Zvýšila sa výška peňažného príspevku na opatrovanie v závislosti od počtu opatrovaných osôb a rozsahu opatrovania, a to

- výška peňažného príspevku na opatrovanie sa ustanovila pevnou sumou a zaviedla sa možnosť jej zmeny prostredníctvom nariadenia vlády SR vždy k 1. júlu,

- pre poberateľov v produktívnom veku vzrástla základná výška peňažného príspevku na opatrovanie o cca 120 eur, a to z pôvodných 249,35 eura na 369,36 eura,

- zásadne sa zvýšila aj výška peňažného príspevku na opatrovanie pre poberateľov dôchodkovej dávky o cca 92 eur, a to z pôvodných 92,52 eura na 184,71 eura pri opatrovaní jednej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,

- upustilo sa od krátenia výšky peňažného príspevku na opatrovanie pri hospitalizácii osoby s ťažkým zdravotným postihnutím presahujúcej 30 dní (v prípade, že osoba vykonávajúca opatrovanie je sprievodcom osoby s ťažkým zdravotným postihnutím v zdravotníckom zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti),

- zvýšila sa hranica ochrany príjmu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím z 1,7 na 2 násobok sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu.

- K ďalšiemu zvýšeniu peňažného príspevku na opatrovanie pre obe skupiny poberateľov prišlo od 1. júla 2019, a to na základe nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 172/2019 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška sadzby na jednu hodinu osobnej asistencie a výška peňažného príspevku na opatrovanie. Od uvedeného dátumu je základná výška peňažného príspevku na opatrovanie u poberateľov v produktívnom veku 430,35 eura mesačne, teda v sume čistej minimálnej mzdy. U poberateľov, ktorým je poskytovaný dôchodok, výška peňažného príspevku vzrástla na 215,18 eura mesačne pri opatrovaní jednej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím.

- **Ďalšie významné zmeny**

- rozšíril sa okruh osôb, ktorým je možné vyhotoviť parkovací preukaz (napr. aj osobám so zníženou imunitou v dôsledku akútnej onkologickej liečby),

- rozšíril sa okruh osôb, ktorým je možné poskytovať peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla (t.j. aj fyzickým osobám s ťažkým zdravotným postihnutím, ktoré nie sú odkázané na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, ale sú zaradené do chronického dialyzačného programu, do transplantáčného programu a ktorým sa poskytuje akútna onkologická liečba a pri hematoonkologickom ochorení aj udržiavacia liečba),

- znížila sa administratívna záťaž pre osoby s ťažkým zdravotným postihnutím napr. v týchto situáciách:

- parkovací preukaz je vyhotovený automaticky v prípade, ak bola fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím posúdená za odkázanú na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom (bez nutnosti osobitného konania);

- zrušila sa povinnosť predložiť vyhlásenie o majetku (ak tento doklad bol predložený úradu v priebehu posledného štvrtroka);

- zefektívnila sa aj lekárska posudková činnosť (pri ďalšom posudzovaní zdravotného stavu posudkový lekár nemusí byť viazaný iba skutočnosťami uvedenými v lekárskom náleze všeobecného lekára, ale môže vychádzať aj z lekárskeho nálezu odborného lekára).

K časti 7.1., cieľ 7 - Zachovať dotácie na podporu rekondičných aktivít seniorov podľa § 6, odsek 1 písm. b) zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR v znení zákona č. 393/2012 Z. z. v súlade s možnosťami štátneho rozpočtu.

V roku 2019 MPSVR SR poskytlo podľa § 6, odsek 1 písm. b) zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR v znení neskorších predpisov dotáciu zameranú na predchádzanie sociálneho vylúčenia a na podporu obnovenia psychickej a fyzickej kondície fyzickej osoby, ktorá je poberateľom starobného, predčasného starobného alebo výsluhového dôchodku a nevykonáva činnosť, ktorá zakladá nárok na príjem zo závislej činnosti alebo z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej

činnosti v sume 697 000 eur prostredníctvom 3 subjektov – Konfederácie odborových zväzov Slovenskej republiky, Odborového zväzu potravinárov SR a Jednoty dôchodcov na Slovensku. Príspevok bol poskytnutý pre 13 940 osôb.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR je riadiacim orgánom pre Operačný program Ľudské zdroje, ktorý sa zameriava na podporu rozvoja ľudských zdrojov, celoživotného vzdelávania, plnohodnotného uplatnenia sa jednotlivcov na trhu práce, ako aj na zlepšenie sociálnej situácie a zvýšenie kvality života dotknutých osôb. V rámci predmetného operačného programu sa implementujú aj projekty, prostredníctvom ktorých sa zvyšuje úroveň kvality života osôb nad 50 rokov.

V tejto súvislosti si Vás dovoľujeme informovať, že v súlade s predmetným operačným programom prebiehala napr. implementácia národného projektu Terénna sociálna práca v obciach I., s ukončením do 30.09.2019. V elektronickom monitorovacom systéme ITMS2014+ pre sledovanie počtu účastníkov projektu bolo evidovaných 107 osôb vo veku nad 50 rokov. V uvedenom národnom projekte išlo o poskytnutie pomoci osobám, ktoré sú ohrozené sociálnym vylúčením zvyšovaním dostupnosti a kvality služieb, sociálnej infraštruktúry a ďalších nástrojov prostredníctvom preventívnych opatrení, vzdelávania a odbornej prípravy, zdravotnej starostlivosti a pod.

Ďalší národný projekt Podpora opatrovateľskej služby, ktorý bol ukončený 31.07.2018, sa orientoval na rozvoj domácej opatrovateľskej služby za účelom predchádzania umiestňovania osôb odkázaných na pomoc inej osoby do pobytových zariadení sociálnych služieb. V tomto projekte boli zaznamenané 4 osoby nad 50 rokov.

V procese deinštitucionalizácie sa pokračuje v rámci implementácie národného projektu Deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb – Podpora transformačných tímov. Hlavným cieľom uvedeného národného projektu je príprava, kreovanie a systematická metodická podpora transformačných tímov pri tvorbe transformačných plánov konkrétnych zariadení sociálnych služieb zapojených do procesu prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť. V projekte je zapojených 191 osôb nad 50 rokov.

Národný projekt Terénna sociálna práca v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunit s počtom účastníkov nad 50 rokov 9 963 osôb sa zameriaval na poskytovanie najkvalitnejších a najefektívnejších služieb klientom, a následne profesionalizáciu sociálnej práce v marginalizovaných rómskych komunitách. Realizácia projektu trvala do 31.12.2019. Pokračovaním predmetného projektu je Národný projekt Terénna sociálna práca v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunit II, v ktorom je do februára 2020, zaznamenaných 4 330 osôb vo veku nad 50 rokov.

Gestor č. 10

Ministerstvo spravodlivosti SR

Cieľ 2: Zverejňovať právne rubriky a čitateľské poradne v časopisoch pre seniorov, organizovať pravidelné regionálne poradne a prednášky na témy ochrany práv seniorov v závislosti od konkrétnych problémov, ktoré rezonujú v spoločnosti – vytvoriť priestor pre osobné konzultácie a riešenie konkrétnych právnych problémov.

Gestor: seniorské organizácie zastúpené vo Výbore pre seniorov Spolupracujúce subjekty: MS SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, RTVS, vysoké školy a univerzity, inštitúcie ďalšieho vzdelávania

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Cieľ 1: Zabezpečiť osvetu seniorov v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok a zneužívajúcich praktík poskytovateľov služieb alebo dodávateľov tovarov.

Gestor: seniorské organizácie zastúpené vo Výbore pre seniorov v spolupráci s obcami a VÚC 16

Spolupracujúce subjekty: MS SR, MH SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, Rozhlas a televízia Slovenska (ďalej len „RTVS“), univerzity a vysoké školy, inštitúcie ďalšieho vzdelávania

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Plnenie:

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky prevzalo v osobe pána ministra spravodlivosti Slovenskej republiky záštitu nad konferenciou s názvom: Zneužívanie a násilie a starších – nový fenomén spoločnosti. Konferencia sa uskutočnila dňa 31. januára 2019 v Trnave v aule Trnavskej univerzity v Trnave.

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky zorganizovalo dvojdnú otváraciu konferenciu k projektu „Zvyšovanie účinnosti súdnictva prostredníctvom ochrany/posilnenia postavenia obetí a zraniteľných strán“, ktorá sa uskutočnila v dňoch 10. februára 2020 až 11. februára 2020 vo Vzdelávacom a rehabilitačnom centre prokuratúry Slovenskej republiky v Starej Lesnej. Predmetom konferencie bolo okrem iného aj postavenie osobitne zraniteľných obetí.

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky zorganizovalo 16. pracovné stretnutie sudcov vybavujúcich agendu P v dňoch 9. – 10. apríla 2018, ktorého predmetom boli okrem iného témy odborníkov:

- doc. MUDr. Igor Škodáček, CSc., Klinika detskej psychiatrie LF UK a DFNSP Bratislava: Duševné poruchy detí a dospelých vo svetle rozhodovacej činnosti poručenských a opatrovníckych súdov
- JUDr. Zuzana Stavrovská, Komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím: Zneužívanie právomoci opatrovníkov a nedostatočná kontrola zo strany súdov.
- JUDr. Róbert Dobrovodský, PhD., LL.M., sekcia legislatívy, Ministerstvo spravodlivosti SR; JUDr. Martin Maliar, sekcia civilného práva, Ministerstvo spravodlivosti SR; JUDr. Marica Pirošiková, zástupkyňa SR pred Európskym súdom pre ľudské práva v Štrasburgu: Správa o pokroku v legislatívnych prácach na Vecnom zámere reformy opatrovníctva dospelých a ochrany seniorov v Slovenskej republike. Pokračovanie konzultácií.

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky na základe zmluvy o poskytnutí dotácie na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie č. D034/2019/13 poskytlo v roku 2019 pre Fórum pre pomoc starším ako prijímateľovi dotáciu z prostriedkov štátneho rozpočtu Slovenskej republiky na realizáciu projektu vo výške 15 000 eur.

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky okrem iného prispelo k ochrane práv seniorov aj publikačnou činnosťou jej zamestnancov:

- napríklad pán JUDr. Róbert Dobrovodský, PhD., LL.M. (Tübingen) publikoval v časopise Sociálna prevencia danú publikáciu: Ochrana seniorov pred novodobými formami podvodov : občianskoprávne aspekty.
In: Sociálna prevencia : vybrané riziká a ohrozenia súčasnej spoločnosti. - ISSN 1336-9679. - Roč. 14, č. 2 (2019), s. 28-30,

- napríklad pán JUDr. Róbert Dobrovodský, PhD., LL.M. (Tübingen) publikoval v časopise Sociálna prevencia: Miera chudoby a zadlženia spotrebiteľov. In: Sociálna prevencia : sociálnopatologické javy a nežiaduce sociálne javy. - ISSN 1336-9679. - Roč. 13, č. 2 (2018), s. 22-24,
- napríklad pán JUDr. Róbert Dobrovodský, PhD., LL.M. (Tübingen) publikoval v časopise Sociálna prevencia: Limity slovenskej právnej úpravy v ochrane dospelých . In: Sociálna prevencia : riziká a ohrozenia internetu a iné nežiaduce sociálne a sociálnopatologické javy. - ISSN 1336-9679. - Roč. 13, č. 1 (2018), s. 17-19,
- napríklad pani štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky Mgr. Edita Pfundtner a pán JUDr. Róbert Dobrovodský, PhD., LL.M. (Tübingen) dňa 17. júla 2019 poskytli rozhovor pre denník Hospodárske noviny a tento rozhovor bol publikovaný s názvom „Seniori budú pri zmluvách chránení“,
- napríklad pán JUDr. Róbert Dobrovodský, PhD., LL.M. (Tübingen) poskytol v mesiaci február 2020 za Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky rozhovor redaktorky relácie Reflex pre MARKÍZA - SLOVAKIA, spol. s r.o. na tému prípravy Vecného zámeru reformy opatrovníctva dospelých a ochrany seniorov v Slovenskej republike.

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky v rámci projektu financovaného z Nórskeho fondu s názvom „Zvyšovanie účinnosti súdnictva prostredníctvom ochrany/posilnenia postavenia obetí a zraniteľných strán“ podporuje, aby na súdoch boli vytvorené špeciálne miestnosti, ktoré pomôžu pri zisťovaní názoru dieťaťa a obzvlášť zraniteľnej obete. Obzvlášť zraniteľnou obeťou je aj senior. Okrem samotných miestností sa vďaka projektu zabezpečí aj vytvorenie metodiky na zisťovanie názoru dieťaťa a zraniteľných obetí, ako aj edukačný program a mediálna kampaň.

Ciel 5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi Odstránenie všetkých foriem násilia a diskriminácie starších ľudí je zásadnou požiadavkou i pri zabezpečovaní a poskytovaní sociálnej ochrany a podpory starších ľudí. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi má mnoho podôb (napr. fyzické, psychologické, emocionálne, finančné zneužívanie). Odborní zamestnanci v sociálnych službách sa musia naučiť rozoznávať zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi, najmä zo strany formálnych a neformálnych poskytovateľov doma, v komunite i v zariadeniach sociálnych služieb. Potreba zabezpečenia bezvýhradného dodržiavania ľudských práv klientov pri poskytovaní sociálnych služieb s akcentom na ich náležité sociálne začlenenie predpokladá aj vytvorenie právnych i skutkových podmienok na zabezpečenie efektívneho výkonu pôsobnosti MPSVR SR v oblasti hodnotenia podmienok kvality poskytovaných sociálnych služieb a výkonu dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb.

Ciel: Zabrániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi.

Plnenie:

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky v období od marca 2018 do februára 2020 zintenzívnilo práce na príprave dokumentu: Vecný zámer reformy opatrovníctva dospelých a ochrany seniorov v Slovenskej republike. V tomto dokumente sa Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky zameralo okrem iného na posilnenie ochrany seniorov v týchto dvoch oblastiach:

- ochrana pred podvodmi pri prevodoch obydla a to skúmaním zvýšenej náležitosti formy právneho úkonu (prevodnej zmluvy), zmluvy o zriadení záložného práva na obydlie a zmluvy o zriadení vecného bremena na obydlie,
- zavedenie ochranného mechanizmu ochrany seniorov v podobe úpravy vstupu do obydla seniora v prípade podozrenia, že je podrobený alebo vystavený ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu, ktoré nie je možné overiť inak

Zamestnanci Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky sa v rámci medzirezortnej expertnej skupiny zúčastnili na viacerých rokovaní expertnej skupiny na pomoc obetiam domáceho násilia a pomoc obetiam všeobecne pod záštitou gen. JUDr. Jany Maškarovej 1.viceprezidentky Policajného zboru Slovenskej republiky či kancelárie ministerky vnútra Slovenskej republiky. Rovnako sa podieľali aj na výcviku príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky v oblasti ochrany obetí domáceho násilia. Aj na základe záverov a skúseností, ktoré vyplynuli z vyššie uvedenej spolupráce Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky pripravilo návrh vyhlášky Ministerstva

spravodlivosti Slovenskej republiky č. 407/2019 z 21. novembra 2019, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov. Touto novelou došlo k zlepšeniu postavenia obetí ako napríklad:

- bola zavedená osobitná čakáreň pre obeť trestných činov a rodinných príslušníkov obeť trestných činov. Na základe ustanovenia § 35a na účely zabránenia druhotnej viktimizácii obeť trestných činov a rodinných príslušníkov obeť trestných činov sa v budove súdu nachádza osobitná čakáreň pre obeť trestných činov a rodinných príslušníkov obeť trestných činov.
- bola zavedená doplnková informácia o poškodenom alebo svedkovi, ktorú zasiela ústavu na výkon väzby v nariadení výkonu trestu odňatia slobody alebo ústavu, v ktorom odsúdený vykonáva trest odňatia slobody o poznámku, že poškodeným je obeť trestného činu domáceho násillia.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „MŠVVaŠ SR“) v sledovanom období spolupracovalo so strešnými organizáciami zastrešujúcimi záujmy seniorov a starších dospelých; zástupcovia odboru celoživotného vzdelávania sa zároveň aktívne zúčastňovali pravidelných stretnutí Asociácie univerzít tretieho veku na Slovensku.

Zvyšovanie kvality vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania a rozvíjanie existujúcich príležitostí na vzdelávanie ľudí vo vyššom veku je jednou z priorít MŠVVaŠ SR. Motivovanie ľudí k ďalšiemu vzdelávaniu, starších dospelých obzvlášť, však naďalej ostáva veľkou výzvou. V tejto súvislosti by sme radi upozornili na aktuálne vzdelávacie programy univerzít tretieho veku rozširujúce právne povedomie, posilňujúce kultúrnu identitu (dôraz na slovenské pamiatky zapísané v zozname UNESCO resp. pamiatky vhodné na zápis), programy podporujúce medzigeneračné vzdelávanie, rozvoj dobrovoľníctva vo vzdelávaní, programy zvyšujúce jazykové kompetencie, zručnosti v práci s IKT a vzdelávacie programy pracujúce s témami vekového manažmentu. Tieto považujeme za spoločensky obzvlášť významné, pretože špecificky reflektujú životné situácie našich seniorov a pomáhajú im adekvátne na ne reagovať a riešiť ich.

MŠVVaŠ SR v sledovanom období podporovalo implementáciu vzdelávacích aspektov iniciatívy Svetovej zdravotníckej organizácie pod názvom “Age Friendly Cities” (mestá priateľské k veku), pričom základná filozofia tejto iniciatívy v mnohom korešponduje s aktivitami Národného programu aktívneho starnutia. Ministerstvo podporilo implementáciu tejto iniciatívy aj finančne. Podpora zahŕňala:

- Zhromažďovanie príkladov dobrej praxe zameraných na záujmové vzdelávanie, medzigeneračné vzdelávanie, dobrovoľníctvo vo vzdelávaní seniorov.
- Prípravu a realizáciu dotazovania na tému „Občianska a sociálna participácia seniorov na živote miest a obcí“. Cieľom dotazníkového zisťovania bolo:
 - zmapovať participáciu seniorov na rozhodovaní, živote a rozvoji miest a obcí,
 - charakterizovať a analyzovať jej špecifiká, predpoklady a efekty,
 - zhodnotiť jej mieru a intenzitu,
 - identifikovať sféry, oblasti a formy, dôvody motivácie/demotivácie.

Dotazovanie prebehlo na vzorke takmer 550 respondentov, ktorí v zimnom semestri akademického roku 2018/2019 boli študentmi univerzít tretieho veku na Slovensku. Dotazovanie bolo vyhodnotené a v zimnom semestri akademického roka 2019/2020 iniciatívu už priamo podporili aj vzdelávacie aktivity realizované na členských univerzitách tretieho veku združených v Asociácii univerzít tretieho veku na Slovensku.

Ministerstvo v minulosti finančne podporilo aj vzdelávanie starších dospelých v oblasti finančnej gramotnosti. Je však evidentné, že témy, ktoré sú módne (napr. zdravý životný štýl, psychohygiena, ...) alebo spoločensky pozitívne akceptované (napr. vzdelávanie v IKT, jazykové vzdelávanie) sú z pohľadu záujmu a účasti na tom lepšie. Pri témach napomáhajúcich odhaľovať alebo upozorňovať na problematické oblasti každodenného života, ktoré sú aj z celospoločenského pohľadu identifikované ako mimoriadne dôležité, je často oveľa ťažšie bez priamej finančnej podpory vzdelávacie aktivity naplniť. Mnohé univerzity tretieho veku tieto témy preto zo samostatných vzdelávacích aktivít pretransformovali do osnov populárnych vzdelávacích programov (napr. právo, človek a spoločnosť). S potešením vnímame, že tému finančnej gramotnosti si osvojili a aktivity v tejto oblasti začali vykonávať aj ďalšie zodpovedné inštitúcie (napr. Národná banka Slovenska).

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

1.3. Sprísniť reguláciu, dohľad a sankcie na predaj tovarov a služieb seniorom formou prezentácií a súťaží, ktoré majú manipulatívny a nátlakový charakter. Informovať verejnosť o najčastejšie sa vyskytujúcich nekalých obchodných praktikách. Zvážiť prijatie právnej úpravy, podľa ktorej by za určitých podmienok bolo možné odňať oprávnenie na výkon činnosti subjektom poskytujúcim finančné služby v prípade porušenia zákona.

Gestor: MH SR, MV SR

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Nová právna úprava zákona č. 250/1997 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, zvýšila úroveň ochrany spotrebiteľov, posilnila právnu istotu vo vzťahoch medzi spotrebiteľom a predávajúcim a eliminovala nežiadúce faktory pri predaji tovaru a poskytovaní služieb. Uvedenými úpravami sa posilnili právomoci Slovenskej obchodnej inšpekcie, ktorá postupuje podľa § 58 ods. 1 písm. c) živnostenského zákona v prípade, že podnikateľ pri prevádzkovaní živnosti poruší podmienky alebo povinnosti určené zákonom ako osobitne závažné, miestne, príslušný živnostenský úrad zruší živnostenské oprávnenia. Ministerstvo vnútra (sekcia verejnej správy odbor živnostenského podnikania) na základe takýchto podnetov doručených Slovenskou obchodnou inšpekciou ako aj Národným inšpektorátom práce Slovenskej republiky, taktiež postupuje podľa § 58 ods. 1 písm. c) živnostenského zákona.

S cieľom informovania verejnosti o najčastejšie sa vyskytujúcich spôsoboch páchania trestnej činnosti na senioroch, Policajný zbor vykonáva celoslovenské preventívne aktivity zamerané na bezpečnosť, ochranu života, zdravia a majetku osôb vyššieho veku. Úrad kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru (ÚKP P PZ) v hodnotenom období aktívne spolupracoval s oddelením komunikácie a prevencie Prezídia Policajného zboru (OKAP P PZ) v oblasti preventívnych aktivít zameraných na ochranu seniorov pred trestnou činnosťou a poskytovaním informácií najmä v oblasti podvodov, krádeží a predaja tovaru prostredníctvom podomových predajcov. Informácie boli uverejňované v masovokomunikačných prostriedkoch formou reportáží, televíznych relácií, článkov v časopisoch a novinách. Informácie boli využívané na besedách, prednáškach, rozhovoroch a stretnutiach so seniormi, organizovaných odborom prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra Slovenskej republiky v rámci prebiehajúceho národného projektu „Zlepšenie prístupu obetí trestných činov k službám a vytvorenie kontaktných bodov pre obeť“.

Policajný zbor spracoval Správu o vývoji kriminality páchanej na senioroch za rok 2017 a 2018 (ďalej len „správa“) o prehľade kriminality páchanej na senioroch podľa jednotlivých druhov kriminality so zameraním aj na špecifickú kriminalitu páchanú na senioroch a doterajší odpočet preventívnych opatrení, ktoré boli vykonané na ochranu seniorov pred trestnou činnosťou. Správa zahŕňa i aktualizované informačné materiály (leták, plagát), zamerané na konkrétne rady a odporúčania pre seniorov ako sa nestáť obeť podvodníctva zlodejov.

Správa za rok 2017 a 2018 bola prerokovaná na zasadnutí Rady vlády pre práva seniorov a prispôbovanie verejných politík procesu starnutia populácie (ďalej len „rada vlády“) a vyhodnotená na zasadnutí ako prínos s odporúčením, aby poskytnuté informácie členovia rady vlády a iné subjekty využili na ochranu seniorov pred ich zneužívaním a násilím vo svojich organizáciách a čo najviac ich zverejňovali v miestnych masovokomunikačných prostriedkoch.

V hodnotenom období ÚKP P PZ na ochranu seniorov pred trestnou činnosťou:

- sa zúčastnil Konferencie občianskeho združenia Fórum pre pomoc starším s témou „Domáce násilie na senioroch z pohľadu Policajného zboru“ (november 2018, január 2019, október 2019), z ktorej spracoval informácie na pomoc starším a ochranu seniorov za účelom zverejnenia v časopise Fórum seniorov;
- aktualizoval informácie o špecifickej kriminalite páchanej na senioroch na webovej stránke www.minv.sk v časti kriminálna polícia - úrad kriminálnej polície pod názvom „Podvody na senioroch so zameraním na poskytnutie informácií k ochrane finančných úspor seniorov pred volajúcimi podvodníkmi“;

- spracoval preventívne opatrenia, ktoré boli zverejnené na sociálnej sieti Facebook www.facebook.com/policiaslovakia pod názvom „Seriál pre seniorov“ (november – december 2018);
- spracoval informačný leták „Seniori, pozor na telefonáty, v ktorých vás niekto žiada o peniaze!“ a „Seniori pozor“ za účelom ochrany seniorov pred najčastejšie používanou legendou tzv. „vnuk“;
- poskytol informácie a účasť pri nakrúcaní rozhovoru pre RTVS do relácie „Generácia – zlaté roky života“ k trestnej činnosti páchanej na senioroch (február 2019);
- spracoval informáciu pre reportérku TV JOJ do reportáže o podvodníkoch, ktorí kontaktujú seniorov cez telefón s poskytnutím rád a odporúčaní (február 2019) a pre redaktorku rádia Regina vo veci poskytovania informácií k najčastejším spôsobom okrádania seniorov (marec 2019);
- uskutočnil v oblasti vzdelávania príslušníkov PZ celoslovenské inštruktážno-metodické zamestnania pre príslušníkov PZ, za účelom výmeny vedomostí a praktických skúseností zameraných na efektívne odhaľovanie a objasňovanie špecifickej kriminality páchanej na senioroch;
- spracoval preventívne opatrenia pod názvom „Podvodník mňa neokradneš!“ (seniorom distribuovaných 40 000 samolepkových letákov), opatrenia a odporúčania boli zverejnené v „Obecných novinách pre seniorov“ (október 2019).

Policajný zbor na informovanie verejnosti využíva aj sociálnu sieť Facebook www.facebook.com/policiaslovakia, prostredníctvom ktorej informuje verejnosť o možnostiach ochrany pred trestnou činnosťou, poskytuje preventívne rady a odporúčania, zverejňuje konkrétne prípady, kedy sa seniori stali obeťou trestnej činnosti, uverejňuje pozitívne príspevky, kedy sa seniori nenechali oklamať, zdieľa aktivity a informácie iných subjektov a inštitúcií zamerané na prevenciu kriminality a ochranu osôb pred trestnou činnosťou. Aktuálne informácie o špecifickej kriminalite páchanej na senioroch prostredníctvom zaužívaných legiend s poskytnutím rád a odporúčaní ako sa nestáť obeťami podvodníkov a zlodejov, sú dostupné na webovej stránke Ministerstva vnútra SR <http://www.minv.sk/?podvody-na-senioroch>.

Policajný zbor za roky 2018 – 2019 zrealizoval „Celoslovenské preventívne opatrenia na úseku ochrany seniorov pred podvodmi a inou trestnou činnosťou páchanou prostredníctvom zaužívaných legiend“ (262 aktivít s účasťou 7870 seniorov).

1.5. Zvyšovať bezpečnosť, ochranu života, zdravia a majetku starších ľudí, brániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi a násiliu voči starším ľuďom – pokračovať v realizácii preventívnych projektov zameraných na seniorov (celoslovenský projekt „Bezpečná jeseň života“ a projekty na regionálnej úrovni).

Gestor: MV SR

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

V rámci zvyšovania bezpečnosti, ochrany života, zdravia a majetku starších seniorov realizoval Policajný zbor v hodnotenom období vlastné projekty s názvom „Polícia s poštou za seniormi“, ktorý bol realizovaný v spolupráci so Slovenskou poštou, a. s., „Záleží nám na senioroch“ v spolupráci s Centrom ďalšieho vzdelávania na Technickej univerzite vo Zvolene.

Realizáciou celoslovenského projektu „Bezpečná jeseň života“, Policajný zbor naďalej prispieva k zvyšovaniu bezpečnosti, ochrane života, zdravia a majetku seniorov. Súčasťou projektu je informačný leták, ktorý obsahuje rady a odporúčania bezpečného správania na ulici i v cestnej premávke, ako si zabezpečiť majetok i ako sa vyhnúť podvodom. V letáku je uvedený zoznam kontaktov, na ktoré sa možno obrátiť v prípade potreby pomoci.

V rokoch 2018 – 2019 sa v rámci projektu uskutočnilo 541 aktivít s účasťou 20 021 seniorov a bolo distribuovaných 23 487 materiálov.

Mimo projektu „Bezpečná jeseň života“ boli v hodnotenom období realizované aj aktivity pre seniorov:

- „Práca polície, zvyšovanie dôvery k Policajnému zboru“ – 5 aktivít (257 seniorov);
- „Bezpečne na internete“ – 10 aktivít (109 seniorov);
- „Dopravná výchova“ – 123 aktivít (3149 seniorov);

- „Trestnoprávna zodpovednosť“ – 37 aktivít (2074 seniorov);
- „Celoslovenské preventívne opatrenia na úseku ochrany seniorov pred podvodmi a inou trestnou činnosťou páchanou prostredníctvom zaužívaných legiend“ – 262 aktivít (7870 seniorov);
- „Krádeže vlámaním“ – 9 aktivít (323 seniorov);
- „Obchodovanie s ľuďmi“ – 3 aktivity (36 seniorov);
- „Násilie na senioroch a domáce násilie“ – 12 aktivít (229 seniorov);
- „Auto nie je výklad!“ – 1 aktivita (40 seniorov);
- „Podvodník, mňa neokradneš“ – rozdávanie nálepiek 88 aktivít (1859 seniorov);
- Medializácia na úseku prevencie – 96 tlačových správ, 6 reportáží, 724 článkov, príspevkov, informácií, videí, TV, RV, Print, Web, FB).

6.2.1. Vekový manažment

Cieľ: 4 Stanoviť minimálny rozsah nutne aplikovaných zásad vekového manažmentu vrátane systému auditu pre ich aplikáciu.

Gestor: MPSVR SR a MV SR

Ministerstvo vnútra v hodnotenom období nebolo oslovené k spolupráci smerujúcej k napĺňaniu stanoveného cieľa.

6.2.3. Nediskriminujúce, bezpečné a zdravé pracovné podmienky

Cieľ: 1 Zvýšiť bezpečnosť zamestnancov starších ako 50 rokov a ochranu ich zdravia pri práci prostredníctvom dôslednej cielenej inšpekcie práce realizovanej jedenkrát za dva roky zameranej na dodržiavanie právnych predpisov v oblasti pracovnoprávných vzťahov a v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Gestor: inšpektoráty práce

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Oddelenie inšpekcie práce a požiarneho dozoru sekcie krízového riadenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ako orgán inšpekcie práce ministerstva vnútra vykonalo v hodnotenom období 11 komplexných kontrol na vybraných okresných úradoch a krajských riaditeľstvách Hasičského a záchranného zboru. V rámci uvedených kontrol nebolo zistené porušovanie predpisov v oblasti diskriminácie zamestnancov starších ako 50 rokov a ich bezpečných a zdravých pracovných podmienok a ani porušovanie právnych predpisov v tejto oblasti.

K uvedenej problematike inšpekcia práce ministerstva vnútra nezaznamenala žiadny podnet.

7.7.1. Mobilita starších ľudí, ľahko prístupná a cenovo dostupná doprava

Opatrenia:

- dopravná osвета seniorov zameraná na vyzdvihnutie potreby dodržiavania dopravných predpisov a výučbu bezpečného správania sa seniorov v cestnej premávke,
- vzdelávať seniorov ako sa správať v premávke, konkrétne na priechode pre chodcov, ako dodržiavať predpisy cestnej premávky s dôrazom na počty nehôd zavinených osobami v dôchodkovom veku,
- dopravná osвета seniorov formou prednášok o nových legislatívnych zmenách v pravidlách cestnej premávky SR.

Gestor: MDVRR SR

Spolupracujúce subjekty: MV SR

Termín plnenia: priebežne počas celého trvania realizácie stratégie „Národný plán na zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky na roky 2011 - 2020“.

V rámci stratégie „Národný plán na zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky na roky 2011 - 2020“, Policajný zbor v hodnotenom období neustále prijímal opatrenia na zvýšenie bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky s cieľom zníženia dopravnej nehodovosti a jej následkov. V súvislosti so zvýšením intenzity cestnej premávky počas Sviatku všetkých svätých a Pamiatky zosnulých ako aj vianočných sviatkov, bol zabezpečený zvýšený dohľad nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky na

hlavných cestných ťahoch a ostatných cestách s predpokladanou zvýšenou intenzitou cestnej premávky. V období letnej turistickej sezóny v rámci preventívneho pôsobenia Policajného zboru pri zvyšovaní bezpečnosti cestnej premávky, boli vykonané dopravno-preventívne akcie spojené s rozdávaním reflexných prvkov nemotorovým účastníkom cestnej premávky a chodcom.

V hodnotenom období mimo projektu „Bezpečná jeseň života“ s tematickým zameraním „Dopravná výchova“ bolo zrealizovaných 123 aktivít s účasťou 3149 seniorov. V súčinnosti Policajný zbor participoval na 12 preventívno-bezpečnostných a dopravno-bezpečnostných aktivitách, pri ktorých bolo oslovených 852 seniorov.

7.7.6. Jednoduché technológie pre starších ľudí, prispôsobovanie tovarov a služieb potrebám starších ľudí

Cieľ 1: Podpora technických inovácií v oblasti výroby jednoduchých zariadení pre starších ľudí.

Gestor: MH SR

Spolupracujúce subjekty: vývojové pracoviská, VŠ, akadémie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Od 1. 1. 2018 ministerstvo vnútra rozšírilo spôsob prístupu k službám na číslo tiesňového volania 112 o možnosť oznámenia tiesňovej informácie prostredníctvom krátkej textovej správy, tzv. SMS pre občanov, teda aj seniorov a osôb zdravotne znevýhodnených (napr. so sluchovým postihnutím) nachádzajúcich sa v tiesni, v ohrození života alebo majetku. Za hodnotené obdobie bolo evidovaných približne 55 000 SMS, ktoré boli zaslané na číslo tiesňového volania 112.

Úlohy vyplývajúce z Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020 plnilo ministerstvo vnútra s vecne príslušnými útvarmi v rámci stanovených limitov pridelených finančných prostriedkov bez dodatočných nárokov na rozpočet kapitoly ministerstva vnútra.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky napriek skutočnosti, že nie je priamym nositeľom úloh vyplývajúcich z predmetného programu, pozorne sleduje agendu pracovnej skupiny pre starnutie, ktorá bola vytvorená rezolúciou Valného zhromaždenia OSN č. 65/182 v roku 2010 a ktorá zasadá v New Yorku.

Úlohou tejto pracovnej skupiny je hodnotenie existujúceho medzinárodného rámca pre ochranu ľudských práv starších osôb, identifikácia jeho možných nedostatkov a tvorba návrhov v záujme eliminácie týchto medzier. Pracovná skupina sa zaoberá aj úvahami o vytvorení ďalších právnych nástrojov a opatrení, vrátane možného prijatia medzinárodného dohovoru pre túto oblasť.

Rezort diplomacie venuje oblasti presadzovania a ochrany práv seniorov náležitú pozornosť v rámci spolupráce s medzinárodnými organizáciami a inštitúciami a podporuje všetky aktivity zamerané na podporu aktívneho starnutia. Prostredníctvom Stálych misií Slovenskej republiky pri OSN a ďalších medzinárodných inštitúciách systému OSN v New Yorku a v Ženeve Slovenská republika aktívne participuje na činnosti nezávislej expertky pre ľudské práva starších osôb, ktorej mandát bol vytvorený v roku 2014 rezolúciou Rady OSN pre ľudské práva.

Informácia o aktivitách Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky v predmetnej agende bola na základe vyžiadania člena Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť p. Miloša Nemečka zo Združenia kresťanských seniorov Slovenska podaná generálnou riaditeľkou Sekcie medzinárodnoprávnej, konzulárnej a krízového manažmentu aj na 37. zasadnutí Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť 12. decembra 2019.

Ministerstvo zdravotníctva SR

7.1.Zdravotná starostlivosť

Cieľ 1: Znížiť úmrtnosť na srdcovocievne ochorenia.

Opatrenie:

Redukcia štandardizovanej úmrtnosti na ischemickú chorobu srdca u ľudí pod 75 rokov, redukcia miery fajčenia, najmä u vysokorizikových osôb, ktoré prekonali infarkt myokardu, cievnu mozgovú príhodu, tranzitórnu ischemickú ataku alebo majú diabetes, resp. ochorenie periférnych ciev dolných končatín, zlepšenie včasnej detekcie hypertenzie a zníženie počtu neliečených hypertonikov a súčasne zlepšenie liečby hypertenzie.

Gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: ÚVZ SR

T: priebežne 2014 – 2020

Úrady verejného zdravotníctva v SR realizujú celospoločenskú prevenciu prostredníctvom poradenskej činnosti v 36 poradenských centrách ochrany a podpory zdravia (Poradniach zdravia) a zdravotno-výchovnými aktivitami pracovníkmi odborov podpory zdravia. Poradne zdravia sú zriadené pri každom regionálnom úrade verejného zdravotníctva v SR, poskytujú aj fajčiarom aktívnu akútnu pomoc a podchytávajú ľudí vo fáze rozhodovania sa. Ponúkajú individuálne aj skupinové poradenstvo ako prestať fajčiť. Poradne sú určené všetkým obyvateľom SR, ktorí prejavia záujem o svoje zdravie a chcú poznať svoje individuálne riziko vzniku chronických neinfekčných ochorení. V roku 2018 bolo vo vekovej kategórii 55 – 64 rokov vyšetrených spolu 930 klientov a vo vekovej skupine nad 65 rokov 750 klientov. Úrady verejného zdravotníctva SR na podporu prevencie v oblasti kardiovaskulárnych ochorení každoročne participujú na kampani MOST (Mesiac o srdcových témach).

Cieľ 2: Zlepšiť včasnú diagnostiku kolorektálneho karcinómu, karcinómu prsníka, karcinómu krčka maternice prostredníctvom vyššej účasti obyvateľstva na preventívnych programoch zameraných na prevenciu kolorektálneho karcinómu, karcinómu prsníka, karcinómu krčka maternice.

Opatrenie:

Program prevencie kolorektálneho karcinómu, program prevencie karcinómu prsníka, program prevencie karcinómu krčka maternice; vytvorenie národného skriningového centra, vyšetriť čo najväčšiu časť populácie Slovenska nad 50 rokov tak, aby sa odhalilo čo najviac včasných štádií ochorenia, čo by viedlo k zníženiu úmrtnosti na kolorektálny karcinóm (KRCa), karcinóm krčka maternice a karcinóm prsníka.

Gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: ÚVZ SR

T: priebežne 2014 – 2020

Rok 2019 bol vyhlásený Ministerstvom zdravotníctva SR za Rok prevencie. Jedným z kľúčových rozmerov roku prevencie bolo upozorňovať verejnosť na dôležitosť preventívnych prehliadok. Medzi priority rezortu zároveň patrilo plnenie úloh Národného onkologického programu. V súvislosti s týmto strategickým plánom bol na Slovensku spustený populačný skrining zameraný na včasné odhalenie rakoviny hrubého čreva a konečníka, prsníka a krčka maternice. Cieľom týchto aktivít je podchytiť čo najskôr onkologické ochorenie, a tým zvýšiť úspešnosť liečby a šancu na uzdravenie. V januári 2019 sa začalo pilotným skriningom rakoviny hrubého čreva a kolorekta – do konca januára bolo zaslaných 20 tisíc testov zdravotnými poisťovňami. Pozývanie na skrining rakoviny prsníka sa začalo v septembri 2019 a v októbri 2019 na skrining rakoviny krčka maternice. Jednotlivé skriningy sa vykonávajú v zmysle zákona 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ktorá bola novelizovaná v roku 2019. V roku 2018 bol založený Národný onkologický inštitút (NOI), ktorý bude plniť úlohu národného skriningového centra. Výsledky skriningu sa môžu

merat' rôznymi spôsobmi, jedným z nich je okrem percentuálnej účasti na skríningu aj napríklad sledovanie zmien v epidemiologických ukazovateľoch. Viac informácií je momentálne dostupných na Národnom onkologickom registri Slovenskej republiky. Od 13.12.2019 sú na webovej stránke NCZI zverejnené doplnené dáta z NOR SR o incidenčné ukazovatele až na úroveň okresov a úmrtnosť na onkologické ochorenia v SR taktiež až na úroveň okresov podľa pohlavia a jednotlivých diagnóz, ktorých primárnym zdrojom je Štatistický úrad SR. Ako novinku na Slovensku NOR SR a NCZI prináša prognózy vývoja výskytu zhubných nádorov v SR, ktoré siahajú až do roku 2030 a sú vypočítané na základe vlastných evidovaných údajov. Výsledok prognózy je štatistický odhad, ktorý je vypočítaný pomocou štatistických modelov, ktoré sú celosvetovo používané pre túto problematiku. Odhady incidencie iných inštitúcií môžu byť rozdielne vzhľadom na odlišné metodiky a preto musia byť príslušne chápané a interpretované. Prognóza počtu obyvateľov je prevzatá z INFOSTAT (Inštitút informatiky a štatistiky, ktorý je podriadenou organizáciou Štatistického úradu SR). Rozšírený obsah webu NCZI vrátane prognóz: <https://iszi.nczisk.sk/nor.sr/>, alebo z umiestnenia na stránke NCZI www.nczisk.sk v častiach – ATUALITY a REGISTRE.

Odborné usmernenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky pre realizáciu programu oportúnneho a populačného skríningu kolorektálneho karcinómu, publikované vo Vestník MZ SR, Čiastka 1-9 1. februára 2018, Ročník 66.

Cieľ 3: Zabezpečiť geografickú dostupnosť a kvalitu dlhodobej zdravotnej starostlivosti o seniorov v súlade s demografickým vývojom v SR.

Opatrenia:

Optimalizovať sieť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v takom počte a zložení, aby sa zabezpečila efektívna, dostupná, plynulá, sústavná a odborná zdravotná starostlivosť s prihliadnutím na stúpajúci počet seniorov a s prihliadnutím na vývoj chorobnosti seniorov.

Gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: samosprávne kraje

T: priebežne 2015 - 2020

V súčinnosti s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR bol 4. 6. 2019 do medzirezortného pripomienkového konania predložený návrh zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (LP/2019/453), súčasťou ktorého bolo primárne zvýšiť bezpečnosť pacienta a vytvoriť predpoklady na zvýšenie kvality poskytovanej ústavnej zdravotnej starostlivosti. Kvalita a efektívne využitie zdrojov majú byť tiež podporené vytvorením úrovni nemocníc (lokálna, regionálna, národná, špecializované a kompetenčné centrá) so zadanými rozsahmi poskytovanej zdravotnej starostlivosti a minimálnymi počtami zdravotných výkonov ako kvalitatívnym indikátorom poskytovanej starostlivosti. Navrhuje sa zároveň právna úprava poskytovania následnej ústavnej zdravotnej starostlivosti a právna úprava, ktorou sa zabezpečí presun pevnej siete poskytovateľov do verejnej minimálnej siete poskytovateľov. Cieľom navrhovanej právnej úpravy je okrem iného

a) zavedenie ošetrovného pre osoby zabezpečujúce starostlivosť osobe, ktorá 1) po ukončení hospitalizácie (najmenej 7 dní) pre závažnú poruchu zdravia potrebuje poskytovanie domácej starostlivosti (najmenej 30 dní) na základe potvrdenia príslušného ošetrojúceho lekára; ošetrovné sa bude vyplácať najviac 90 dní alebo

2) má potvrdené nevyliciteľné ochorenie a bola mu indikovaná paliatívna starostlivosť.

b) Rozšírenie okruhu oprávnených osôb na ošetrovné o chorého príbuzného v priamom rade a súrodenca.

c) Predĺženie obdobia na poskytovanie dávky ošetrovné zo súčasných 10 dní na 14 dní.

Dňa 21. 8. 2019 bol materiál s výnimkou stratifikácie schválený vo vláde SR. Toho istého dňa bol materiál zaslaný do NR SR link: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=7455> už ako vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. 1. 1. 2019 Ministerstvo

zdravotníctva Slovenskej republiky podľa zákona 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vydalo štandardný postup: „Komplexný ošetrovateľský manažment pacienta v zariadení sociálnej pomoci“.

Cieľ 4: Zlepšiť zdravotné uvedomenie starších ľudí, v oblasti preventívneho očkovania s dôrazom na zlepšenie zdravia, predlžovanie života a zlepšovanie kvality života celej populácie pomocou výchovy k zdraviu, podpory zdravia, prevencie chorôb a iných foriem zdravotných intervencií.

Gestor: MZ SR, ÚVZ SR, RÚVZ

T: priebežne 2014 – 2020

Každý rok sa SR zapája do Európskeho imunizačného týždňa (EIW). Kampaň vznikla na podporu imunizácie ako dôležitého nástroja na prevenciu ochorení preventabilných očkovaním a ochranu života. EIW je organizovaný v spojení s ďalšími regionálnymi iniciatívami WHO a Svetovým imunizačným týždňom.

V apríli v rokoch 2018 a 2019 bola v rámci EIW pre širokú verejnosť zabezpečená realizácia zdravotno-výchovných aktivít zameraných na zvyšovanie informovanosti (prednášky spojené s besedami, informácie v printových médiách, v TV vysielaní, v rozhlasovom vysielaní, na internetových stránkach, a infopaneloch, distribúcia plagátov, letákov, poradenská činnosť – osobná, telefonická, písomná, e-mailom) o význame očkovania, ako dôležitého preventívneho opatrenia.

Aktivity úradov verejného zdravotníctva počas EIW boli orientované na 4 cieľové skupiny – laickú verejnosť, zdravotníckych pracovníkov, rómsku populáciu a iné rizikové skupiny.

Pre cieľovú skupinu – seniori – úrady verejného zdravotníctva v SR realizovali edukačné aktivity počas októbra 2018, 2019 v rámci „Mesiaca úcty k starším“. Na pôde RÚVZ v SR zrealizovali deň otvorených dverí na tému „Pohybová aktivita ako prevencia vzniku osteoporózy a pádov seniorov“, v zariadeniach pre seniorov boli zrealizované besedy so seniormi na témy: „Očkovanie = upevnenie dobrého zdravia a prevencia už existujúcich ochorení, Zvoľ si zdravý životný štýl a myslí na prevenciu rakoviny hrubého čreva“. Edukovaných bolo 1 587 seniorov. .

Cieľ 5: Vypracovať metodické usmernenie o postupe zdravotníckych pracovníkov pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti seniorom ohrozených domácim násilím s cieľom predchádzať formám diskriminácie starších ľudí.

Gestor: MZ SR, hlavný odborník MZ SR pre geriatricu

T: rok 2014

„Odborné usmernenie Ministerstva zdravotníctva SR o postupe zdravotníckych pracovníkov pri ohrození seniorov násilím“ bolo uverejnené vo Vestníku Ministerstva zdravotníctva SR, čiastka 8-9, zo dňa 13. augusta 2015, Ročník 63

Cieľ 6: Podporovať aktívne starnutie, zdravý životný štýl a celkové zdravie seniorov formou edukačných aktivít zamestnancami regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike prostredníctvom individuálneho, skupinového a hromadného poradenstva.

Opatrenie:

Podpora aktívneho starnutia, zdravého životného štýlu a celkového zdravia seniorov.

Gestor: MZ SR, ÚVZ SR, RÚVZ SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie, Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Nadácia Memory, iné mimovládne subjekty.

T: priebežne 2014 – 2020

Úrady verejného zdravotníctva v SR v rokoch 2018 a 2019 participovali svojimi zdravotno-výchovnými aktivitami na medzinárodnej kampani „Týždeň mozgu“ a na Svetovom dni

Alzheimerovej choroby. Boli zrealizované prednášky s besedami, vedomostné a kognitívne aktivity. Edukovaných bolo 1614 seniorov.

V rámci medzinárodnej kampane „Týždeň mozgu“ úrady verejného zdravotníctva v zariadeniach pre seniorov, v knižniciach, na ZŠ, SŠ zrealizovali prednášky spojené s diskusiou, vedomostné kvízy, kognitívne aktivity na témy napr. „Vplyv nezdravého životného štýlu na činnosť mozgu, Mozog – čo mu škodí a čo prospieva, Mozog a jeho fungovanie“. Cieľom aktivít bolo upriamiť pozornosť širokej verejnosti na ľudský mozog a jeho činnosť, hovoriť o prevencii mozgových ochorení a o vplyve zdravého životného štýlu na dobré fungovanie mozgu.

V rámci Svetového dňa Alzheimerovej choroby bola pre širokú verejnosť zabezpečená realizácia zdravotno-výchovných aktivít zameraných na priblíženie problematiky demencie, zvýšiť povedomie o tomto závažnom ochorení a v oblasti prevencie poukázať na aktívny a zdravý spôsob života. Pracovníci úradov verejného zdravotníctva uskutočnili prednášky spojené s diskusiou, vedomostnými a kognitívnymi aktivitami najmä pre cieľovú skupinu seniorov na témy: „Alzheimerova choroba – vznik, príznaky, prevencia, Porovnanie zmien pri normálnom starnutí a pri Alzheimerovej chorobe“.

7.4.3. Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

1.3. Podporovať opatrenia na prevenciu inštitucionalizácie a závislosti na dlhodobej starostlivosti.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s MZ SR

Spolupracujúce subjekty: obce a VÚC, seniorské organizácie

T: priebežne 2014 – 2020

Ministerstvo zdravotníctva SR vykonalo analýzu vývoja popri dlhodobej, následnej a sociálnej starostlivosti do roku 2030. Na základe toho bola pripravená následná ústavná zdravotná starostlivosť spolu so stratifikáciou ako aj koncepcia potrebných zmien v následnej a sociálnej starostlivosti. Koncepcia bola transformovaná do legislatívnych zmien spolu so stratifikáciou v júni 2019. Ministerstvo zdravotníctva SR a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR po analýze zdravotného systému a sociálneho systému neidentifikovali v súčasnosti právne prekážky, aby sa poskytovatelia zdravotnej starostlivosti mohli registrovať a poskytovať zároveň zdravotnú starostlivosť aj sociálne služby a následne ich mali hradené podľa predpisov oboch rezortov a dohodli sa na úpravách vlastných systémov.

Každoročná príprava verejnej výzvy na predkladanie žiadosti o poskytnutie dotácie v oblasti „Podpora duševného zdravia“ a plnenie jednotlivých úloh vyplývajúcich z plánu realizácie úloh Národného programu duševného zdravia: (2019, 2020 a 2021) a Národného onkologického programu. .

7.4.5. Koordinácia a integrácia dlhodobej zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb

Cieľ 1: Vytvoriť právne podmienky na možnosť úhrady nákladov za zdravotnú starostlivosť v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti poskytovanej vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb zo zdrojov verejného zdravotného poistenia.

Gestor: MZ SR v spolupráci s MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: obce a VÚC, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotné poisťovne, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

T: 2014

Od júla 2014 novelizáciou zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti došlo k prepojeniu so zákonom o sociálnych službách a možnosti úhrady výkonov ošetrovateľskej starostlivosti v sociálnych zariadeniach z prostriedkov verejného zdravotného poistenia na základe zmluvy so zdravotnou poisťovňou.

Zákonom č. 351/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, bolo

umožnené poskytovať ošetrovateľskú starostlivosť, ak ju poskytujú zamestnanci, ktorí spĺňajú podmienky na výkon zdravotníckeho povolania aj bez zmluvy so zdravotnou poisťovňou.

Ministerstvo životného prostredia SR

7.7.4. Životné prostredie, jeho kvalita a udržateľnosť

Organizácie rezortu životného prostredia Slovenskej republiky vytvárajú také podmienky, ktoré umožňujú starším ľuďom získavať informácie a vedomosti, týkajúce sa životného prostredia. Napr. Národná ZOO Bojnice ponúka pre seniorov a držiteľov ZŤP aktivity v centre environmentálnej výchovy a v areáli ZOO vo forme výučbových programov, tvorivých dielní či rôznych workshopov a seminárov. Slovenské banské múzeum v Banskej Štiavnici realizovalo množstvo podujatí pre seniorov a spolupracovalo s rôznymi seniorskými centrami ako sú: denné centrum seniorov Sv. Anton, Jednota dôchodcov Slovenska, Banská Štiavnica a pod. V múzeu ochrany prírody a jaskyniarstva sa konali prednášky a exkurzie v rámci študijného odboru Environmentálna výchova pre univerzitu 3. veku pri Akadémii ozbrojených síl M.R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši a iné. Slovenská agentúra životného prostredia oslovuje rôzne vekové kategórie obyvateľstva vrátane seniorov, prostredníctvom medzinárodného filmového festivalu Ekotopfilm – Envirofilm a prostredníctvom podujatia Festival Zeme.

Cieľ 1: Zabezpečiť starším ľuďom prístup k vzdelávacím, kultúrnym a duchovným aktivitám v oblasti starostlivosti o životné prostredie a poskytnúť im dostatok príležitostí na ich osobnostný rozvoj aj vo vyššom veku.

Opatrenie: Zabezpečiť environmentálnu výchovu a vzdelávanie prostredníctvom edukačných programov pre cieľovú skupinu seniorov.

Gestor: MŽP SR a jeho vecne príslušné organizácie

Spolupracujúce subjekty: Kluby dôchodcov, seniorské organizácie, Živica1

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Organizácie rezortu životného prostredia Slovenskej republiky (napr. Slovenské banské múzeum, Národná Zoologická záhrada v Bojniciach, Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky) poskytujú starším ľuďom (dôchodcom a držiteľom ZŤP) možnosť navštíviť svoje expozície a výstavy s výraznou zľavou na vstupnom. Okrem toho v celom areáli boli prebudované chodníky na bezbarierové s prístupom ku všetkým expozíciám. V rámci Slovenského múzea ochrany prírody a jaskyniarstva je zriadená hubárska a bylinkárska poradňa. Slovenská agentúra životného prostredia každoročne v rámci medzinárodného filmového festivalu, filmov o životnom prostredí Ekotopfilm - Envirofilm slovenskému divákovi prináša najnovšie dokumentárne filmy z celého sveta z oblasti ochrany životného prostredia. Vstup na toto podujatie je bezplatný pre širokú verejnosť.

Cieľ 2: Umožniť dôchodcom návštevu expozícií a výstav so zľavou na vstupnom; dobudovať bezbariérové prístupy v areáli zoologickej záhrady.

Opatrenie: Dôchodcom je poskytnutá možnosť navštíviť expozície múzeí, jaskýň a zoologickej záhrady so zľavou na vstupnom.

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky poskytuje zľavy na vstupnom pre osoby staršie ako 60 rokov vo výške 1 Eur zo základného vstupného do jednotlivých jaskýň. V roku 2019 poskytla takéto zľavy pre viac ako 39 000 návštevníkov sprístupnených jaskýň. ŠOP SR prevádzkuje aj Informačné stredisko s expozíciou prírody Pienin, kde je vstup voľný pre všetky vekové kategórie návštevníkov. V roku 2019 ŠOP SR zorganizovala pre verejnosť 7 výstav o ochrane prírody: Mokrade – poklady prírody (Sečovce), 30 rokov ochrany prírody v Cerovej vrchovine (Rimavská Sobota, Lučenec, Filľakovo), Natura Excelenta (Trebíšov), Ekoplágát (Banská Bystrica), Premena do krásy (výstava o motýľoch, Spišská Stará Ves), Vysoko na krídlach - čo vieme o orlovi kriľavom (Stará Ľubovňa), Parki krajobrazove (poľské chránené územia vo fotografii, Medzilaborce), s voľným vstupom pre

všetkých návštevníkov. Výstavy boli nainštalované v priestoroch ŠOP SR, v knižniciach, múzeách a prezrelo si ich cca 3 000 návštevníkov, vrátane seniorov. Národná ZOO Bojnice, prebudovala všetky chodníky v rámci areálu na bezbarierové s prístupom ku všetkým expozíciám.

Gestor: MŽP SR

Spolupracujúce subjekty: vecne príslušné organizácie MŽP SR

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Cieľ 3: Zabezpečiť informovanosť najmä starších ľudí o počasí, smogových, meteorologických a protipovodňových výstrahách, o vlnách horúčav, o kvalite životného prostredia.

Opatrenie: Prevádzkovať monitorovacie strediská kvality životného prostredia ako službu občanom, najmä starším a obyvateľom so zdravotnými ťažkosťami.

Gestor: MŽP SR

Spolupracujúce subjekty: vecne príslušné organizácie MŽP SR

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Rezort životného prostredia zabezpečuje aj monitorovacie stanice kvality životného prostredia. Stanice sú rozmiestnené po celom území Slovenskej republiky v počte 38 staníc. Momentálne Slovenský hydrometeorologický ústav pripravuje projekt „Skvalitnenie Národnej monitorovacej siete kvality ovzdušia“ v rámci ktorého by sa mala spustiť prevádzka ďalších 12 monitorovacích staníc v Slovenskej republike.

Cieľ 4: Formou spoločenských, vzdelávacích a kultúrno-výchovných akcií, stretnutí študentov so staršou generáciou pozitívne pôsobiť na rozvoj osobností mladej generácie a zároveň zapojiť staršiu generáciu do spoločenského diania a týmto pozitívne vplyvať na medzigeneračné vzťahy.

Opatrenie: Realizovať spoločenské, vzdelávacie a kultúrno-výchovné akcie pozitívne ovplyvňujúce medzigeneračné vzťahy.

Gestor plnenia opatrenia: MŽP SR a jeho vecne príslušné organizácie

Spolupracujúce subjekty: Kluby dôchodcov, seniorské organizácie, študenti

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

V dňoch 9.-11.10.2019, pri príležitosti 100. výročia vzniku štátnej ochrany prírody na Slovensku, sa v Liptovskom Mikuláši konal 25. ročník Stretnutia seniorov štátnej ochrany prírody Slovenska. Podujatie sa každoročne organizuje pre bývalých aj súčasných pracovníkov ochrany prírody v seniorskom veku za účasti ich mladších kolegov. Slovenská agentúra životného prostredia chce ako partner medzinárodného festivalu filmov o trvalo udržateľnom rozvoji Ekotopfilm- Envirofilm 2019 osloviť širokú verejnosť návratom časti sprievodných aktivít pre rôzne vekové skupiny z interiéru obchodného centra Európa v Banskej Bystrici do prírody. V mestskom parku preto pripravila spolu s partnerskými organizáciami Festival Zeme rozmanité aktivity, ktoré budú na jednotlivých stanovištiach zamerané najmä na ochranu ovzdušia. Od najmladších po najstarších festivalových fanúšikov sa dozvedeli aj množstvo ďalších zaujímavých a inšpirujúcich informácií o ochrane a tvorbe životného prostredia.

Združenie miest a obcí Slovenska

V časti : Ochrana ľudských práv, podpora aktívnej nezávislosti a občianskej účasti starších ľudí **5.5. Podpora dobrovoľníctva ako zdroja sebarealizácie a sociálnych kontaktov starších ľudí**

Cieľ 2: Zvýšiť informovanosť o možnostiach výkonu dobrovoľníckej práce v sociálnych službách, zabezpečiť prístup seniorov k týmto informáciám v záujme uľahčenia participácie starších ľudí na vzájomnej svojpomoci, na práci medzigeneračných skupín v komunitách, vytváranie príležitostí na realizáciu potenciálu seniorov.

Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Odpočet ZMOS:

ZMOS hoci nie je priamo gestorom tohto cieľa, mimo naplánovaných aktivít vyplývajúcich z Národného programu aktívneho starnutia, v roku 2019 realizoval v rámci NP Podpora kvality sociálneho dialógu sériu aktivít venovaných dobrovoľníctvu.

Združenie miest a obcí Slovenska spracovalo analytickú štúdiu venovanú tejto problematike a súčasťou tejto aktivity sú aj špeciálne dokumenty, ktoré uľahčia orientáciu v problematike a pomôžu aktívne rozvíjať dobrovoľnícku činnosť v mestách a obciach.

Boli vydané: Newsletter číslo 1/2019 s názvom Dobrovoľníctvo v samospráve a podtitulom Vstup do problematiky. Newsletter číslo 2/2019 s názvom Dobrovoľníctvo v samospráve a podtitulom Koncepcná podpora dobrovoľníctva a Newsletter číslo 3/2019 s názvom Dobrovoľníctvo v samospráve a podtitulom Príklady dobrej praxe.

Dňa 16. septembra 2019 sa uskutočnil seminár „Dobrovoľníctvo ako predpoklad aktívnych komunít“. Cieľom podujatia bolo umožniť širokej odbornej a laickej verejnosti zúčastniť sa sociálneho dialógu k tejto téme, pomenovať problémy, hľadať riešenia a navrhnúť opatrenia, ktoré pomôžu rozširovaniu dobrovoľníctva. Účastníci formou panelových diskusií formulovali nástroje a možnosti pre realizáciu opatrení, skvalitnenie postavenia dobrovoľníkov, zamestnancov a zamestnávateľov vo vzťahu k štátu aj samospráve.

Link k jednotlivým aktivitám spracovanej témy:

https://www.zmos.sk/dobrovolnictvo-v-samosprave-krok-k-aktivnym-komunitam--oznam/mid/419520/.html#m_419520

Projekt bol realizovaný vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

V časti: Nezávislý, bezpečný a kvalitný život starších ľudí

7.2. Bývanie

Cieľ: Zlepšiť prístup k dôstojnému a cenovo dostupnému bývaniu s dôrazom na podporu sociálneho nájomného bývania.

Opatrenia:

1.2. Motivovať mestá a obce vo výstavbe nájomných bytov pre sociálne ohrozené skupiny poskytovaním podporných nástrojov, ako sú dotácie, zvýhodnené úvery a iné stimulačné opatrenia.

Gestor: MDVRR SR

Spolupracujúce subjekty: ZMOS, Únia miest Slovenska a samosprávne kraje

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Odpočet ZMOS:

ZMOS dňa 3. decembra 2009 organizoval seminár na tému Podpora nájomného bývania samosprávou, ktorého sa zúčastnilo 85 osôb. Jeho cieľom bolo predstavenie nových trendov súvisiacich s ekonomikou, mobilitou ako aj demografickým vývojom a možnosťami miest a obcí pri výstavbe a prevádzke nájomného

bývania. Ďalšími úlohami tohto podujatia bolo získať a tlmočiť poznatky o súčasnom stave nájomného bývania na Slovensku (vrátane jeho rizík a výhod), predstaviť informácie o navrhovaných opatreniach na ďalší rozvoj tohto typu bývania a praktickom postupe pri príprave projektov a žiadostí o dotáciu MDV SR a úver ŠFRB na obstaranie nájomných bytov.

Link k jednotlivým aktivitám spracovanej témy

https://www.zmos.sk/podpora-najomneho-byvania-oznam/mid/419520/.html#m_419520

K téme bola spracovaná analýza: Podpora nájomného bývania

[file:///C:/Users/pc/Downloads/02_Podpora%20n%C3%A1jomnC3%A9ho%20b%C3%BDvania%20FINAL%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/pc/Downloads/02_Podpora%20n%C3%A1jomnC3%A9ho%20b%C3%BDvania%20FINAL%20(1).pdf)

Projekt bol realizovaný vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Združenie samosprávnych krajov

Bratislavský samosprávny kraj

5.1. Presadzovanie práv, právom chránených záujmov a potrieb starších ľudí prostredníctvom podpory seniorských organizácií

Cieľ 1: Subjekty presadzujúce záujmy starších ľudí považovať za aktívnych partnerov pri tvorbe verejných politík, využívať ich vedomosti, skúsenosti a potenciál na zlepšenie situácie starších ľudí aj v oblasti sociálnej politiky, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú.

Plnenie: úloha priebežne plnená.

Bratislavský samosprávny kraj (ďalej len „BSK“) uzavrel v roku 2015 s Krajskou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku v Bratislave memorandum o partnerstve a spolupráci, ktorým vyjadrili spoločnú vôľu k vzájomnej spolupráci v napĺňaní kvality a dôstojnosti každodenného života seniorov žijúcich na území BSK. Cieľom spolupráce od marca 2018 do februára 2020 je aj využívanie skúseností a poznatkov seniorov na poskytovanie kvalitných služieb v sociálnej a zdravotnej oblasti, vytváranie podmienok pre kultúrne, športové a spoločenské aktivity, presadzovanie nových poznatkov a skúseností zo života spoločnosti, podporovanie informovanosti a vzdelávacích programov v rámci celoživotného vzdelávania pre seniorov v regióne BSK.

Cieľ 2: Posudzovať politiky a opatrenia z hľadiska ich vplyvu na starších ľudí s dôrazom na zabránenie diskriminácií na základe veku a na ochranu ľudských práv a slobôd.

Plnenie: úloha priebežne plnená.

Napriek tomu, že poskytovanie sociálnych služieb výlučne seniorom nepatrí do priamej kompetencie vyšších územných celkov, občania v dôchodkovom veku tvoria veľkú časť populácie, ktorej BSK prostredníctvom zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti poskytuje sociálne služby alebo prostredníctvom neverejných poskytovateľov zabezpečuje sociálnu službu. BSK všetkým osobám bez rozdielu veku zabezpečuje sociálne služby v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania. Na základe princípu rovnosti a nediskriminácie umožňuje aj starším osobám so zdravotným postihnutím za podmienok stanovených zákonom o sociálnych službách, využívať sociálne služby slobodne, uplatňuje ich právo výberu sociálnej služby, formy jej poskytovania a tiež právo výberu poskytovateľa sociálnej služby.

Cieľ 4: Podporiť účasť starších ľudí na živote spoločnosti a presadzovať ich práva, právom chránené záujmy a potreby aj cez seniorské organizácie.

Plnenie: úloha priebežne plnená.

BSK organizuje a podporuje účasť seniorov so zdravotným postihnutím na kultúrnom živote, záujmových aktivitách a športe. Cieľom týchto aktivít je vyzdvihnúť užitočnosť starších ľudí pre spoločnosť a podporiť medzigeneračnú solidaritu a spoluprácu, ktorá vedie k vzájomnému emočnému obohateniu sa a podpore.

Seniormi boli v rokoch 2018 až 2020 najviac ocenené aktivity:

- Župná olympiáda seniorov, v rámci ktorej seniori každoročne súťažia o Putovný pohár predsedu BSK. Cieľom podujatia je poskytnúť seniorom hravou formou príležitosť na športovanie, pohyb, zábavu a nadviazanie nových priateľstiev.
- Komunitné plávanie v Gaudeamus- zariadenie komunitnej rehabilitácie, ktoré poskytuje seniorom priestor na relax a šport v novovybudovanom komplexnom centre hydroterapie. Seniormi s ťažkým zdravotným postihnutím majú možnosť v rámci sociálnej integrácie stretnúť sa a zaplávať si nielen so svojimi rovesníkmi ale aj napr. s deťmi a mladými dospelými v troch moderných bazénoch. BSK vyšiel v ústrety seniorom tým, že seniormi nad 62 rokov majú nárok na zľavnené vstupné.
- Vzdelávacie semináre, ktoré BSK organizuje v pravidelných intervaloch a ktoré sú zamerané na rôzne okruhy tém. Semináre sú bezplatné a môžu sa ich zúčastňovať nielen prijímatelia sociálnych služieb, ale aj ich rodinní príslušníci a verejnosť.

- Tradičné podujatia – vianočné, veľkonočné, fašiangové, výlety, návštevy divadiel, koncertov, rekreačné pobyty, Ples seniorov BSK.

5.3. Účasť starších ľudí na rozhodovaní vo veciach, ktoré sa ich priamo dotýkajú na všetkých úrovniach, ich právo slobodnej voľby a participácia na živote v spoločnosti

Cieľ 1: Zapájať do plánovania, tvorby, poskytovania a komunitného rozvoja (vrátane rozvoja sociálnych služieb) ústretových starším ľuďom a zodpovedajúcim ich potrebám a preferenciám, starších ľudí a ich rodiny ako potenciálnych užívateľov.

Plnenie: úloha priebežne plnená.

BSK uzavrel v roku 2015 s Krajskou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku v Bratislave memorandum o partnerstve a spolupráci, ktorým vyjadrili spoločnú vôľu k vzájomnej spolupráci v napĺňaní kvality a dôstojnosti každodenného života seniorov žijúcich na území BSK. Cieľom spolupráce od marca 2018 do februára 2020 je aj využívanie skúseností a poznatkov seniorov na poskytovaní kvalitných služieb v sociálnej a zdravotnej oblasti, vytváranie podmienok pre kultúrne, športové a spoločenské aktivity, presadzovanie nových poznatkov a skúseností zo života spoločnosti, podporovanie informovanosti a vzdelávacích programov v rámci celoživotného vzdelávania pre seniorov v regióne BSK.

Cieľ 2: Zabezpečiť pre starších ľudí právo voľby a spolurozhodovania o forme, spôsobe, rozsahu a mieste poskytovania pomoci a podpory v záujme zabezpečenia dôstojnosti v starobe a pri poskytovaní pomoci.

Plnenie: úloha priebežne plnená.

Sociálne služby žiadateľom o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby BSK zabezpečuje na základe slobodnej vôle občana a umožňuje mu slobodný výber poskytovateľa sociálnej služby, druh a formu sociálnej služby. Pri poskytovaní sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK majú prijímatelia sociálnych služieb právo (priamo, alebo prostredníctvom volených zástupcov) podieľať sa na určovaní životných podmienok v zariadení pri úprave domáceho poriadku, pri riešení vecí súvisiacich s podmienkami a kvalitou poskytovania sociálnych služieb a pri výbere aktivít vykonávaných vo voľnom čase.

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

Cieľ: Zabrániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi.

Opatrenie 1.1.: Klásť dôraz na elimináciu diskriminácie na základe veku a ochranu ľudských práv pri poskytovaní sociálnych služieb.

Plnenie: úloha priebežne plnená

Pri poskytovaní sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK je kladený dôraz na prevenciu a elimináciu diskriminácie každého druhu, vrátane diskriminácie na základe veku. Odbor sociálnych vecí Úradu BSK sledoval, aby zariadenia sociálnych služieb v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti používali prostriedky netelesného a telesného obmedzenia prijímateľov sociálnych služieb v súlade so zákonom č. 448/2008 o sociálnych službách v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov. Dohliadal, aby zariadenia sociálnych služieb mali vypracovanú smernicu, ako postupovať v prípade použitia prostriedkov netelesného a telesného obmedzenia klientov a aby každé použitie týchto prostriedkov bezodkladne oznámili MPSVR SR a zároveň zákonnému zástupcovi, opatrovníkovi, alebo inej blízkej osobe prijímateľa sociálnej služby.

Vyžadoval, aby zariadenia sociálnych služieb dbali na dodržiavanie Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorý sa týka aj prijímateľov sociálnych služieb v seniorskom veku.

Opatrenie 1.2: Vytvoriť podmienky na elimináciu zanedbávania, zneužitia a zlého zaobchádzania so staršími ľuďmi odkázanými na pomoc iných osôb poskytovaním kvalitných sociálnych služieb. Zvyšovať schopnosť sociálnych zamestnancov vyhľadávať a riešiť prípady

zneužívania, zlého zaobchádzania a zanedbávania starších ľudí, dôraz klásť na prevenciu, zabránenie vzniku takýchto javov.

Plnenie: úloha priebežne plnená

BSK spolupracuje s občianskym združením Poradenské Centrum Nádej, ktorého činnosť je zameraná na zvyšovanie povedomia a informovanosti starších ľudí, detí a iných znevýhodnených skupín, zachytenie nových prípadov domáceho násilia a poskytovanie odborného poradenstva. V sledovanom období občianske združenie poskytovalo poradenstvo aj seniorom, ktorí mohli byť obeťami domáceho násilia, alebo mohli identifikovať vo svojom okolí staršieho človeka, ktorý mohol byť obeťou domáceho násilia a nemusel si vedieť pomôcť sám.

5.5. Podpora dobrovoľníctva ako zdroja sebarealizácie a sociálnych kontaktov starších ľudí

Cieľ 1: Podporovať zapojenie starších ľudí do dobrovoľníckych aktivít a vytvárať podmienky na zapojenie dobrovoľníkov do aktivít určených pre seniorov, podporovať zapojenie mladých ľudí do poskytovania služieb seniorom v rámci dobrovoľníckej práce a upevňovať tým medzigeneračné väzby.

Plnenie: úloha priebežne plnená

Zariadenia sociálnych služieb vytvárajú príležitosti pre zapojenie dobrovoľníkov z komunity, bez ohľadu na ich vek. Okrem toho sa viaceré z týchto zariadení pravidelne zapájajú do dobrovoľníckych podujatí a iniciatív. Taktiež aj niektorí prijímatelia sociálnej služby v seniorskom veku sa z vlastnej iniciatívy zapájajú do dobrovoľníckych aktivít - pomáhajú iným prijímateľom sociálnej služby.

Cieľ 2: Zvýšiť informovanosť o možnostiach výkonu dobrovoľníckej práce v sociálnych službách, zabezpečiť prístup seniorov k týmto informáciám v záujme uľahčenia participácie starších ľudí na vzájomnej svojpomoci, na práci medzigeneračných skupín v komunitách, vytváranie príležitostí na realizáciu potenciálu seniorov.

Plnenie: úloha priebežne plnená

Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK aktívne prezentujú verejnosti a komunite dobrovoľníctvo ako možnosť zmysluplného uplatnenia sa pre záujemcov všetkých vekových kategórií. Deje sa tak prostredníctvom spoločenských podujatí (napr. dni otvorených dverí, kultúrne podujatia).

6.2.4. Celoživotné vzdelávanie

Cieľ 1: V záujme zvýšenia kvality života vytvárať nové a rozvíjať existujúce príležitosti na vzdelávanie ľudí vo vyššom veku na podporu ich aktívneho života a širšieho lepšieho uplatnenia sa na trhu práce.

Cieľ 5: Implementovať programy na zlepšenie finančnej gramotnosti starších ľudí.

Plnenie: úloha priebežne plnená

Malokarpatská knižnica v Pezinku v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK, ponúkla seniorom v rámci celoživotného vzdelávania:

- pravidelné cykly „Tréningy pamäti a koncentrácie“,
- vzdelávacie prednášky a prezentácie,
- neformálne vzdelávanie – individuálne konzultácie pre seniorov v oblasti počítačovej gramotnosti, vyhľadávania informácií na internete a v knižničných katalógoch.

7.4.1. Dostupnosť, kvalita a finančná udržateľnosť sociálnych služieb

Cieľ: Zabezpečiť dostupnosť, kvalitu a finančnú udržateľnosť sociálnych služieb.

Opatrenie 1.4. Zabezpečiť spolufinancovanie sociálnych služieb z verejných zdrojov pre všetkých prijímateľov bez rozdielu či čerpajú služby u verejných alebo neverejných poskytovateľov tak, aby vplyvom platenia úhrady za sociálnu službu nebolo ohrozené uspokojovanie životných nákladov (životných potrieb) platiteľov tejto úhrady (prijímateľa sociálnej služby, spoločne posudzovaných osôb, resp. ďalších povinných osôb).

Plnenie: úloha priebežne plnená

BSK v súlade so zákonom o sociálnych službách zabezpečuje občanom, ktorí sa ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia alebo nepriaznivého zdravotného stavu poskytovanie sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti, v zariadeniach sociálnych služieb neverejných poskytovateľov a tiež v zariadeniach sociálnych služieb zriadených inými vyššími územnými celkami. V prípade, ak BSK občanom sociálnu službu zabezpečí, poskytne v súlade so zákonom o sociálnych službách poskytovateľovi sociálnej služby finančný príspevok. BSK poskytuje finančné prostriedky na základe princípov nediskriminácie a umožňuje občanovi slobodný výber poskytovateľa sociálnej služby. Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK pri poskytovaní sociálnej služby uplatňujú príslušné ustanovenia zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách, týkajúce sa ochrany príjmu prijímateľa sociálnej služby.

Opatrenie 1.5. Pri tvorbe plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v súlade so zákonom č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja zohľadňovať potrebu rozvoja sociálnych služieb ako jedného z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v území.

Plnenie: úloha splnená

Priority Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja BSK na obdobie 2014-2020 v oblasti sociálnych vecí zohľadňujú potrebu rozvoja sociálnych služieb ako jedného z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja.

Opatrenie 1.8. Pokračovať v modernizácii a debarierizácii zariadení sociálnych služieb a zvyšovaní úrovne ich materiálno-technickej interiérovej vybavenosti (polohovateľné postele, zdravotnícke pomôcky pre klientov, technické zariadenia na zlepšenie manipulácie s fyzickými osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu, vybavenosť priestorov na výkon odborných metód práce s klientmi, odborných činností, pracovnej terapie, výchovno-vzdelávacej činnosti, rehabilitačnej činnosti, voľnočasových aktivít, signalizačné pomôcky, prístup k IKT – internet a pod.), a to v záujme zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb.

Plnenie: úloha priebežne plnená

Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK pokračujú v procese modernizácie, debarierizácie a zvyšovaní úrovne ich materiálno-technickej interiérovej vybavenosti v záujme zvyšovania kvality poskytovaných sociálnych služieb.

V roku 2018 boli na základe poskytnutej dotácie MPSVaR SR realizované v 7 zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK nasledujúce projekty: zakúpenie elektrických polohovateľných postelí s príslušenstvom, univerzálne zdviháky, nákup počítačovej techniky, hydraulikkej zdvíhacej stoličky, nákup interaktívnej tabule, dataprojektora a notebooku, nákup kuchynskej linky, drezu a kuchynského vybavenia a zakúpenie motorového vozidla na poskytovanie služby včasnej intervencie.

V roku 2019 boli na základe poskytnutej dotácie MPSVaR SR realizované v 8 zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK nasledujúce projekty: nákup stropného zdvíhacieho systému, športových zariadení na cvičenie, zakúpenie dvoch špeciálnych motorových vozidiel so zdvíhacou plošinou a kotviacim systémom pre invalidný vozík, realizácia debarierizácie kúpeľne, vstupnej brány s elektrickým ovládaním, protišmykovej podlahy a nákup materiálno-technického vybavenia.

V roku 2019 bolo podaných 5 žiadostí o poskytnutie dotácie z MPSVaR SR na rok 2020, k dnešnému dňu BSK nedisponuje informáciou o rozsahu ich podpory zo strany MPSVaR SR.

Opatrenie 1.9. Pokračovať v transformácii veľkokapacitných zariadení sociálnych služieb na zariadenia s nižšou kapacitou (zariadenia rodinného typu) v záujme uplatnenia individuálneho, na potreby konkrétneho človeka orientovaného prístupu v sociálnych službách.

Plnenie: úloha priebežne plnená

V sledovanom období sa začal proces deinštitucionalizácie a transformácie Domova sociálnych služieb a zariadenia podporovaného bývania MEREMA a Domova sociálnych služieb a zariadenia pre seniorov Rača. Transformačné plány zariadení boli schválené Zastupiteľstvom BSK a Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR bola podaná žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku na realizáciu procesu deinštitucionalizácie v oboch zariadeniach sociálnych služieb. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR rozhodnutím zo dňa 25.6.2019 schválilo BSK

žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku pre Domov sociálnych služieb a zariadenie podporovaného bývania MEREMA a rozhodnutím zo dňa 3.7.2018 schválilo BSK žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku pre Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Rača. Bolo vyhlásené verejné obstarávanie na stavebné práce a realizovali sa prvé fázy deinštitucionalizácie spočívajúce vo vzdelávaní pracovníkov.

Opatrenie 1.10. Podporovať rozvoj sociálnej rehabilitácie v domácej i inštitucionálnej starostlivosti v záujme vytvorenia podmienok na čo najdlhšie udržanie nezávislého spôsobu života.

Plnenie: úloha priebežne plnená

BSK dlhodobo podporuje rozvoj sociálnej rehabilitácie a jej poskytovanie ako súčasti poskytovaných sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK. V roku 2018 a 2019 boli na základe poskytnutej dotácie MPSVaR SR zrealizované projekty zamerané na zlepšenie podmienok pre výkon sociálnej rehabilitácie - nákup počítačovej techniky, kuchynskej linky, drezu a kuchynského vybavenia a športových zariadení na cvičenie.

Na poskytovanie sociálnej rehabilitácie ako samostatnej odbornej činnosti zameranej na podporu samostatnosti a sebestačnosti osôb so zdravotným postihnutím, poskytol BSK v roku 2018 a v roku 2019 finančný príspevok 2 neverejným poskytovateľom. Poskytovanie sociálnej rehabilitácie bolo zamerané na cieľovú skupinu osôb so zrakovým postihnutím a osôb s pervazívnou vývinovou poruchou.

Opatrenie 1.11. Vykonať revíziu siete služieb pre starších ľudí s duševnými poruchami a pre starších ľudí s viacnásobným zdravotným postihnutím a reštrukturalizovať ich tak, aby zodpovedali aktuálnej situácii a skutočným potrebám starších ľudí.

Plnenie: úloha priebežne plnená

BSK postupuje v zmysle Koncepcie rozvoja sociálnych služieb v kompetencii Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2018 – 2023, ktorý o.i. vychádzal aj zo základných východísk Časového a finančného plánu na podporu poskytovania sociálnych služieb pre občanov so psychiatrickými diagnózami (s prihliadnutím na špecifické diagnózy a poruchy správania) a pre občanov s viacnásobným postihnutím).

Opatrenie 1.12. Dôsledne vyhodnocovať vplyvy reforiem a opatrení v oblasti sociálnych služieb na súčasnú i budúcu situáciu starších ľudí.

Plnenie: úloha priebežne plnená

BSK dlhodobo poskytuje MPSVaR SR potrebnú súčinnosť v oblasti získavania podkladov pre vyhodnotenie vplyvov opatrení v oblasti sociálnych služieb.

Opatrenie 1.13. Odstrániť podhodnocovanie nárokov na finančné zabezpečenie sociálnych služieb vo verejných rozpočtoch („odstrániť“ hlasovanie za rozpočet, ktorý nezohľadňuje potreby na zabezpečenie sociálnych služieb).

Plnenie: úloha priebežne plnená

BSK v r.2018 vynaložil na sociálne zabezpečenie finančné prostriedky vo výške 23 319 702,16 EUR, v r.2019 vynaložil na sociálne zabezpečenie finančné prostriedky vo výške 27 198 586,21 EUR a na rok 2020 má BSK naplánované na tento účel vynaložiť finančné prostriedky vo výške 33 366 915,38 EUR. Rozpočet BSK na sociálne zabezpečenie je dlhodobo jedným z najvyšších spomedzi všetkých samosprávnych krajov.

Opatrenie 1.14. Zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb pre cieľovú skupinu (v oblasti bývania, stravovania, ponuky rôznych doplnkových služieb – rehabilitačných, voľnočasových a pod.).

Gestor: obce a VÚC

Plnenie: úloha priebežne plnená

Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK sa od roku 2011 systematicky venujú otázke štandardov kvality poskytovaných sociálnych služieb a ich implementácie. Pri poskytovaní sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK majú

prijímatelia sociálnych služieb právo (priamo, alebo prostredníctvom volených zástupcov) podieľať sa na určovaní životných podmienok v zariadení, pri úprave domáceho poriadku, pri riešení vecí súvisiacich s podmienkami a kvalitou poskytovania sociálnych služieb a pri výbere aktivít vykonávaných vo voľnom čase.

Opatrenie 1.15. Vybudovať kvalitnú a dostatočnú sieť špecializovaných zariadení.

Plnenie: úloha priebežne plnená

BSK svojou činnosťou a aktivitami zabezpečoval, aby aj osoby so zdravotným postihnutím mohli žiť nezávislý spôsob života a plne sa podieľať na všetkých aspektoch života. Pri poskytovaní sociálnych služieb dôraz kládol na to, aby sociálna služba bola pre občana dostupná z hľadiska druhu sociálnej služby, formy a miesta jej poskytovania a tiež z hľadiska finančných možností občana.

BSK v sledovanom období rozšíril kapacity špecializovaných zariadení (pre prijímateľov sociálnych služieb s Alzheimerovou chorobou, Parkinsonovou chorobou alebo demenciou rôzneho typu etiológie) v zariadeniach sociálnych služieb vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti.

Opatrenie 1.16. Regulovať počet lôžok vo veľkokapacitných zariadeniach sociálnych služieb.

Plnenie: úloha priebežne plnená

Znižovanie kapacít veľkokapacitných zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK je jednou z programových priorít Koncepcie rozvoja sociálnych služieb v kompetencii BSK. Tento proces dlhodobo prebieha vo viacerých zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK.

7.4.2. Rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí

Cieľ: Podporiť rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí.

Opatrenie 1.1. Podporovať zotrvanie starších ľudí v prirodzenom sociálnom (rodinnom) prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb, reagovať pritom na vývoj potreby rozvoja determinovaného počtom potenciálnych prijímateľov v území (veková štruktúra obyvateľstva v území) a mierou ich závislosti.

Plnenie: úloha priebežne plnená

Jednou z priorít a návrhov odporúčaní z pozície BSK pre samosprávy regiónu BSK, ktoré sú uvedené v Koncepcii rozvoja sociálnych služieb v kompetencii BSK je „Zabezpečiť pomoc starším ľuďom a ich opatrovateľom“. BSK odporučilo obciam umožniť občanom zotrvať v prirodzenom prostredí a uprednostňovať preto terénne sociálne služby pred pobytovými.

V súlade s touto filozofiou BSK v sledovanom období od marca 2018 do februára 2020 zapísal do Registra poskytovateľov sociálnych služieb:

- 2 poskytovateľov opatrovateľskej služby,
- 1 poskytovateľ, ktorý začal poskytovať sociálnu službu v dennom stacionári,
- 1 poskytovateľ prepravnej služby,
- 1 poskytovateľ, ktorý začal poskytovať sociálnu službu v dennom centre,
- 2 poskytovateľov podpornej služby – jedáleň.

7.4.3. Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

Cieľ: Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

Opatrenie 1.1. Vytvoriť podmienky na deinštitucionalizáciu sociálnych služieb - náhradu inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí vyžadujúcich dlhodobú pomoc a starostlivosť alternatívnym modelom siete spolupracujúcich a navzájom prepojených sociálnych služieb poskytovaných v integrovaných podmienkach miestnych komunít. Ide o potrebu poskytovania

takých sociálnych služieb, ktoré zabezpečia jednotlivcovi nezávislý život, aktivity a sociálnu participáciu.

Plnenie: úloha priebežne plnená

V sledovanom období sa začal proces deinštitucionalizácie a transformácie Domova sociálnych služieb a zariadenia podporovaného bývania MEREMA a Domova sociálnych služieb a zariadenia pre seniorov Rača. Transformačné plány zariadení boli schválené Zastupiteľstvom BSK a Ministerstvu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR bola podaná žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku na realizáciu procesu deinštitucionalizácie v oboch zariadeniach sociálnych služieb. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR rozhodnutím zo dňa 25.6.2019 schválilo BSK žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku pre Domov sociálnych služieb a zariadenie podporovaného bývania MEREMA a rozhodnutím zo dňa 3.7.2018 schválilo BSK žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku pre Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Rača. Bolo vyhlásené verejné obstarávanie na stavebné práce a realizovali sa prvé fázy deinštitucionalizácie spočívajúce vo vzdelávaní pracovníkov.

Opatrenie 1.2. Podporiť rozvoj terénnej sociálnej práce v obci poskytujúcej starším ľuďom a ich rodinám podporu a flexibilné služby a prispievajúcich k nezávislosti a sociálnej participácii starších ľudí.

Plnenie: úloha priebežne plnená

Vyššie uvedené služby spadajú medzi druhy sociálnych služieb a odborné činnosti, ktoré podľa zákona o sociálnych službách patria medzi kompetencie obcí. Jednou z priorít a návrhov odporúčaní z pozície BSK pre samosprávy regiónu BSK, ktoré sú uvedené v Koncepcii rozvoja sociálnych služieb v kompetencii BSK je „Zabezpečiť pomoc starším ľuďom a ich opatrovateľom“. BSK odporučilo obciam umožniť občanom zotrvať v prirodzenom prostredí a uprednostňovať preto terénne sociálne služby pred pobytovými.

7.4.4. Poskytovatelia neformálnej starostlivosti (opatrovatelia) a ich sociálna ochrana

Cieľ: Podporiť poskytovateľov neformálnej starostlivosti (opatrovateľov) a ich sociálnu ochranu.

Opatrenie 1.2. Vytvoriť podmienky na zvýšenie zamestnanosti starších žien, ktoré sa podieľajú na poskytovaní neformálnej pomoci rodinným príslušníkom odkázaným na pomoc iných fyzických osôb, najmä flexibilným pracovným časom a tiež prostredníctvom sociálnych služieb poskytovaných denne terénnou formou a ambulantnou formou.

Plnenie: úloha priebežne plnená

BSK vynakladá finančné prostriedky na poskytovanie alebo zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb ambulantnou formou pre občanov BSK so zdravotným postihnutím.

7.7.1. Mobilita starších ľudí, ľahko prístupná a cenovo dostupná doprava

Cieľ 1: Vytvárať podmienky na udržateľnú kvalitu života starších ľudí, pre mobilitu starších ľudí a cenovo dostupnú dopravu.

Opatrenie: udržať a podľa možnosti aj zlepšovať súčasnú úroveň poskytovaných zliav z cestovného pre starších cestujúcich.

V BSK majú seniori bezplatnú dopravu v rámci tarify IDS BK (Cenník č. 1/2015) osoby nad 70 rokov (musia sa preukázať SeniorPasom).

Nárok na zľavnenú dopravu (50% zľava) majú:

- osoby od dovŕšenia 60. roku veku, ktoré sú poberatelia starobného, invalidného resp. výsluhového dôchodku,
- osoby od dovŕšenia 62. roku veku,
- držiteľia preukazov ťažko zdravotne postihutej osoby a preukazov ťažko zdravotne postihutej osoby so sprievodcom.

Starší ľudia, ak majú nárok, môžu využiť aj dodatočné zľavy schválené Zastupiteľstvom Bratislavského samosprávneho kraja:

- od 1.11.2015 zavedenie dodatočnej zľavy 90% z ceny predplatného cestovného lístka v zóne 100+101 IDS BK pre držiteľov preukazov ŤZP/ŤZP-S s trvalým pobytom v Bratislavskom kraji, pre držiteľov Diamantovej plakety prof. MUDr. Janského s trvalým pobytom v Bratislavskom kraji a pre držiteľov preukazov účastníkov protikomunistického odboja a politických väzňov s trvalým pobytom v Bratislavskom kraji,
- od 1.5.2016 zvýšenie dodatočnej zľavy na 100% z ceny predplatného cestovného lístka v zóne 100+101 IDS BK pre držiteľov preukazov ŤZP/ŤZP-S s trvalým pobytom v Bratislavskom kraji, pre držiteľov Diamantovej plakety prof. MUDr. Janského s trvalým pobytom v Bratislavskom kraji, pre držiteľov preukazov účastníkov protikomunistického odboja a politických väzňov s trvalým pobytom v Bratislavskom kraji a ich príbuzní v prvom rade (manžel, manželka, brat, sestra, deti) s trvalým pobytom v Bratislavskom kraji.
- od 1.10.2016 zavedenie zľavy 100% z ceny predplatného cestovného lístka v zóne 100+101 IDS BK pre držiteľov preukazov protifašistického odboja s trvalým pobytom v Bratislavskom kraji a ich príbuzní v prvom rade (manžel, manželka, brat, sestra, deti) s trvalým pobytom v Bratislavskom kraji.

Na základe cenníka cestovného BSK č. 1/2016, sa mimo územia IDS BK určuje bezplatné cestovné aj pre držiteľov SeniorPasu.

Na základe cenníka cestovného BSK č. 1/2016 sa mimo územia IDS BK určuje jednosmerné zľavnené cestovné pre:

- ťažko zdravotne postihnuté osoby, ktoré sú držiteľmi preukazu ŤZP a ŤZP-S,
- osoby od dovŕšenia 60. roku veku, ktoré sú poberateľmi starobného, invalidného resp. výsluhové dôchodku,
- osoby od dovŕšenia 62 rokov veku,
- osoby od dovŕšenia 70 rokov veku, v prípade, ak nie sú držiteľmi SeniorPasu na DK.

Cieľ 2: Podpora mobility starších ľudí formou zlepšovania prístupnosti dopravnej infraštruktúry a služieb verejnej osobnej dopravy

Spoločnosť Slovak lines má k dispozícii a využíva v doprave nízkopodlažné vozidlá - Iveco Crossway v počte 85 ks a Iveco Rosero First v počte 4 ks.

7.7.2. Informovanosť a dostupnosť kultúry, podpora solidarity a súdržnosti medzi generáciami

Cieľ 1: Rozvíjať aktívny prístup seniorov ku kultúre, podporovať rozvoj ich kultúrnych potrieb s cieľom motivovať ich k tvorbe kultúrnych hodnôt a tým aj k zmysluplnej tvorbe vlastného života, napomáhať ich začlenenie do spoločnosti a proces sociálnej inklúzie.

Bratislavský samosprávny kraj je zriaďovateľom siedmych kultúrnych zariadení. Sú to 4 divadlá – Divadlo ARÉNA, Divadlo ASTORKA KORZO '90, Bratislavské bábkové divadlo a Divadlo LUDUS, a ďalšie 3 kultúrne zariadenia – Malokarpatské osvetové stredisko v Modre, Malokarpatské múzeum v Pezinku a Malokarpatská knižnica v Pezinku. Všetky kultúrne zariadenia plnili v sledovanom období úlohy z Národného programu aktívneho starnutia v oblasti informovanosti a dostupnosti kultúry nasledovne:

- Divadlo ARÉNA poskytuje seniorom 20% zľavu na vstupnom na divadelné a hudobné programy a pre ŤZP poskytuje 30% zľavu zo vstupného. Divadlo ARÉNA má vybudovaný bezbariérový vstup. Pre seniorov poskytuje voľné vstupenky na premietanie televíznych inscenácií raz mesačne v čase o 17,00 hod.. Divadelné predstavenia za sledované obdobie od marca 2018 do februára 2020 navštívilo 1 600 seniorov a premietanie televíznych inscenácií približne 2 000 seniorov.
- Divadlo ASTORKA Korzo '90 sprístupňuje divadelné predstavenia najmä verejné generálky občanom v seniorskom veku organizovaním hromadných návštev prostredníctvom organizácií združujúcich týchto občanov / Kluby dôchodcov, Združenia dôchodcov a pod./ Za obdobie od marca 2019 do februára 2020 navštívilo predstavenia Divadla ASTORKA Korzo '90 približne 960 seniorov. Divadlo poskytlo týmto občanom 40 až 50 % zľavu na vstupnom.
- Bratislavské bábkové divadlo sa podieľa na plnení programu tým, že poskytuje zľavy na vstupnom pre seniorov vo výške 50%.
- Malokarpatské osvetové stredisko v Modre úzko spolupracuje s Klubmi dôchodcov v obciach a mestách BSK ako aj s Jednotou dôchodcov. Každoročne organizujú Ples seniorov pre 26 obcí BSK (400-600 účastníkov) a usporadúvajú mnohé súťaže a prehliadky v oblasti ZUČ:

- Folklór Konc jak živé – rozprávači a sólo tanečníci účasť divácka aj súťažná,
- Závodské bezchleba hody – prehliadka nositeľov tradícií – dychové hudby, výstavy krojov, historických vozidiel,
- Cyrilometodské prehliadky – aktívne cirkevné a iné zbory BSK,
- Krojová zábava,
- Jablkové hodovanie,
- Divadlá a recitácie, Malokarpatský slávik.
- Malokarpatské múzeum v Pezinku poskytuje seniorom zľavu zo vstupného vo výške 25 % a organizuje prednáškovú činnosť podľa vyžiadania v DSS Pezinok.
- Malokarpatská knižnica v Pezinku poskytuje zvýhodnené členské v knižnici pre seniorov, počas mesiaca úcty k starším poskytuje zápisné do knižnice zdarma a organizuje podujatie so seniormi, bývalými pracovníkmi Malokarpatskej knižnice v Pezinku.

Trnavský samosprávny kraj

5. Ochrana ľudských práv, podpora aktívnej nezávislosti a občianska účasť starších ľudí

5.1. Presadzovanie práv, právom chránených záujmov a potrieb starších ľudí prostredníctvom podpory seniorských organizácií

Cieľ 1: Subjekty presadzujúce záujmy starších ľudí považovať za aktívnych partnerov pri tvorbe verejných politík, využívať ich vedomosti, skúsenosti a potenciál na zlepšenie situácie starších ľudí aj v oblasti sociálnej politiky, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú.

Trnavský samosprávny kraj (ďalej len TTSK) aj v období marec 2018 – február 2020 naďalej spolupracoval na základe podpísaného „Memoranda o partnerstve a spolupráci“ s Krajskou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku, v ktorom sa zaviazal podporovať aktivity a iniciatívy dôchodcov smerujúce a umožňujúce rozvoj ich vlastnej podnikateľskej činnosti v regióne, podporovať cezhraničnú spoluprácu a spoločné aktivity seniorov a TTSK.

Cieľ 2: Posudzovať politiky a opatrenia z hľadiska ich vplyvu na starších ľudí s dôrazom na zabránenie diskriminácií na základe veku a na ochranu ľudských práv a slobôd.

TTSK v súlade so zákonom o sociálnych službách zabezpečuje poskytovanie sociálnych služieb všetkým občanom, ktorí sa ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii a to bez rozdielu veku. Zariadenia sociálnych služieb - organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK (ďalej len ZSS OvZP TTSK) sa aktívne podieľajú na posudzovaní rôznych opatrení v rámci vlastných riešení problematických oblastí pri poskytovaní sociálnej služby uplatňujú príslušné ustanovenia zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách týkajúce sa ochrany ľudských práv a slobôd.

V rokoch 2018 a 2019 bol vypracovaný Dodatok č. 1 a Dodatok č. 2 ku „Konceptii rozvoja sociálnych služieb na území TTSK 2015-2020“, kde jedným z hlavných cieľov, ktoré by mal TTSK dosiahnuť do roku 2020 je eliminácia násilia a skvalitnenie monitoringu osôb ohrozených násilím.

TTSK zohľadňuje ochranu ľudských práv a slobôd a záujmy seniorov tiež pri tvorbe všeobecne záväzných nariadení (ďalej „VZN“) TTSK.

Cieľ 4: Podporiť účasť starších ľudí na živote spoločnosti a presadzovať ich práva, právom chránené záujmy a potreby aj cez seniorské organizácie.

TTSK naplnil cieľ 4 bodu 5.1 v predmetnom období prostredníctvom viacerých aktivít:

- v spolupráci medzi TTSK a Krajskou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku v Trnave sa pravidelne realizovali spoločné projekty ako napríklad Župná olympiáda seniorov, Mesiac úcty k starším.

- seniori žijúci a profesijne pôsobiaci na území TTSK boli aj v roku 2018 – 2019 laureátmi ocenení TTSK za oblasť kultúry, športu, sociálnej starostlivosti, zdravotníctva a pedagogiky.

- rôzne seniorské organizácie sú zastúpené medzi subjektmi, ktoré sú podporované na základe dotačného systému TTSK v rámci jednotlivých výziev.
- TTSK prostredníctvom 18 kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti zabezpečoval seniorom prístup ku kultúrnym hodnotám návštevami na kultúrnych podujatiach v divadle, múzeách, galériách a knižniciach, ktoré sú pre nich zvýhodnené zľavami zo vstupného, v divadle je v prípade generálok poskytovaný vstup zdarma. Prístup zdarma bol poskytovaný na podujatia organizované osvetovými strediskami.
- seniori sa aktívne zúčastňovali na prehliadkach organizovaných osvetovými zariadeniami, kde sa prezentovali v zborovom speve, folklórnych speváckych a tanečných súboroch. Múzeá realizovali podujatia s ukážkami ľudových remesiel, na ktorých predvádzali svoje zručnosti práve seniori.
- študenti stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK sa venovali práci so seniormi počas obdobia marec 2018 – február 2020, poskytovali seniorom v ZSS OvZP TTSK zdravotnícke a kozmetické služby za prijateľné ceny, na školskom pracovisku poskytovali stravovanie seniorom po celý školský rok, navštevovali ZSS OvZP TTSK a trávili čas s PSS pri spoločenských hrách, čítaní, organizovali rôzne zbierky, besedy, semináre a prednášky pre kluby dôchodcov.
- v rámci Európskeho týždňa mobility sa zapojili študenti do aktivity „Prechádzka so seniormi“. Účelom aktivity bolo zobrať imobilných dôchodcov na prechádzky a spríjemniť im voľný čas.
- pri príležitosti Dňa župy bolo organizované podujatie pod názvom „Úcta k starším, úcta k tradíciám“.
- uskutočnil sa „Deň otvorených dverí“ s cieľom upevňovať sociálne kontakty seniorov s rodinnými príslušníkmi, obyvateľmi obce, ako aj s inými subjektmi.
- PSS sa spolupodieľali na kultúrnospoločenských podujatiach, zúčastnili sa benefičného koncertu VITAE LUDUS.
- v ZSS OvZP TTSK sa realizovali rôzne aktivity i činnosti, ktorých cieľom je začleniť PSS do spoločnosti v oblasti, ako je záujmová činnosť, kultúrna činnosť, rekreačná činnosť, v rámci týchto aktivít sa PSS zúčastnili divadelného predstavenia, organizovali sa výlety po kultúrnych pamiatkach na Slovensku a v Čechách, uskutočňovali sa pravidelné voľnočasové aktivity, hudobné popoludnia pri heligónke, pri dychovej hudbe, športovo - zábavné hry, vernisáže.
- TTSK - organizuje spolu so ZSS – OvZP TTSK podujatie „Putovanie za vierou“, kde má každý PSS sprievodcu - zamestnanca zo svojho zariadenia. Cieľom podujatia je poskytnúť priestor pre uspokojenie duchovných potrieb u PSS, prevažne staršieho veku, ktorých domovom sa stalo zariadenie. V rokoch 2018 a 2019 navštívili Poľsko - putovanie po miestach, kde žil pápež Ján Pavol II a Taliansko, kde putovali po miestach, kde sa narodil, pôsobil a zomrel Páter Pio.

5.2 Právna ochrana seniorov

Cieľ 1: Zabezpečiť osvetu seniorov v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok a zneužívajúcich praktík poskytovateľov služieb alebo dodávateľov tovarov.

Odbor sociálnych vecí TTSK vykonal za obdobie od marca 2018 do februára 2020 37 kontrol úrovne poskytovaných sociálnych služieb v ZSS, kde sa poskytujú sociálne služby aj seniorom, z toho 17 bolo vykonaných v ZSS OvZP TTSK, 13 kontrol bolo v subjektoch na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a 7 u neverejných poskytovateľov poskytujúcich sociálne služby v špecializovanom zariadení, domove sociálnych služieb a dennom stacionári. Kontroly boli zamerané okrem iného aj na obsah zmlúv medzi ZSS a PSS o poskytovaní sociálnej služby PSS a na dodržiavanie ľudských práv a slobôd seniorov. Zároveň TTSK dôsledne prešetroval všetky podnety a sťažnosti smerujúce k porušovaniu ľudských práv seniorov v zariadeniach sociálnych služieb. Väčšina sťažností bola vyhodnotená ako neopodstatnená.

Z hľadiska prevencie zneužívania seniorov sa ZSS OvZP TTSK zameriavali na osvetu a priebežne distribuovali dostupné informačno – edukačné materiály, organizovali besedy k daným témam, napr. v rámci ochrany PSS ako spotrebiteľa robili prednášky pre PSS o možných nástrahách a nekalých praktikách predajcov.

Ak prijímatelia sociálnych služieb trpia duševnou poruchou, ich práva sú zabezpečované a chránené cestou súdu.

5.3. Účasť starších ľudí na rozhodovaní vo veciach, ktoré sa ich priamo dotýkajú na všetkých úrovniach, ich právo slobodnej voľby a participácia na živote v spoločnosti

Cieľ 1: Zapájať do plánovania, tvorby, poskytovania a komunitného rozvoja (vrátane rozvoja sociálnych služieb) ústretových starším ľuďom a zodpovedajúcim ich potrebám a preferenciám, starších ľudí a ich rodiny ako potenciálnych užívateľov.

Spolupráca s Krajskou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku pokračovala aj v období marec 2018 – február 2020. Každoročne v októbri z príležitosti „Mesiaca úcty k starším“ usporiadal odbor sociálnych vecí Úradu TTSK v spolupráci s výborom Jednoty dôchodcov Slovenska v Trnave spoločenskú akciu pre 200 seniorov trnavského regiónu.

Zamestnanci odboru sociálnych vecí ÚTTSK sú členmi pracovnej skupiny k tvorbe Komunitného plánu sociálnych služieb na roky 2017 – 2021 v meste Trnava a Hlohovec, v rámci ktorých sa každoročne hodnotia potreby občanov – seniorov v sociálnej oblasti a návrhy priorít pre jej rozvoj na nasledujúcich päť rokov.

Cieľ 2: Zabezpečiť pre starších ľudí právo voľby a spolurozhodovania o forme, spôsobe, rozsahu a mieste poskytovania pomoci a podpory v záujme zabezpečenia dôstojnosti v starobe a pri poskytovaní pomoci.

TTSK zabezpečuje v súlade so zákonom o sociálnych službách občanom bez rozdielu veku, ktorí sa ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii poskytovanie sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti a v zariadeniach sociálnych služieb neverejných poskytovateľov. Umožňuje využívať sociálne služby slobodne, uplatniť právo výberu sociálnej služby, formy jej poskytovania a tiež právo výberu poskytovateľa sociálnej služby. TTSK zabezpečuje v zmysle platnej legislatívy poskytovanie sociálnej služby fyzickým osobám s trvalým pobytom vo svojom územnom obvode u poskytovateľa sociálnej služby, ktorého zriadil iný VÚC a zároveň uhrádza ekonomicky oprávnené náklady týmto poskytovateľom sociálnej služby spojené s poskytovaním sociálnej služby.

ZSS OvZP TTSK majú v zmysle VZN TTSK zriadenú stravovaciu komisiu, ktorej členom je aj zástupca z radu PSS a ktorý participuje pri zostavovaní jedálneho lístka, prípadne navrhuje zmeny jedál z hľadiska racionálnej a diabetickej stravy.

Zamestnanci ZSS OvZP TTSK podporujú právo všetkých prijímateľov sociálnej služby, teda aj seniorov, uplatňovať svoj vplyv pri rozhodovaní v komunite. PSS sa aktívne zapájajú pri tvorbe strategickej vízie, poslania, plánu poskytovania sociálnych služieb prostredníctvom samosprávy PSS – napr. na komunitných sedeniach sa vyjadrujú k účasti na kultúrnych, spoločenských a iných podujatiach a na živote v zariadení. Taktiež majú možnosť vyjadriť svoje návrhy a pripomienky prostredníctvom schránok na to určených.

V ZSS OvZP TTSK bolo všetkým PSS, ktorí sú spôsobilí voliť, počas volieb v rokoch 2018 a 2019 zabezpečené uplatniť volebné právo. Imobilní obyvatelia mali zabezpečenú prenosnú volebnú urnu priamo v ZSS. V zmysle zákona o voľbách č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva sa volieb zúčastnili aj PSS s obmedzenou spôsobilosťou.

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

Cieľ: Zabrániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi.

Opatrenia:

1.1. Klásť dôraz na elimináciu diskriminácie na základe veku a ochranu ľudských práv pri poskytovaní sociálnych služieb.

1.2. Vytvoriť podmienky na elimináciu zanedbávania, zneužitia a zlého zaobchádzania so staršími ľuďmi odkázanými na pomoc iných osôb poskytovaním kvalitných sociálnych služieb. Zvyšovať schopnosť sociálnych zamestnancov vyhľadávať a riešiť prípady zneužívania, zlého zaobchádzania a zanedbávania starších ľudí, dôraz klásť na prevenciu, zabránenie vzniku takýchto javov.

Umiestnením v zariadení sociálnych služieb občania nestrácajú žiadne zo svojich základných ľudských práv a slobôd, naopak rešpektujú zmeny osobnosti v dôsledku choroby, veku, nové formy komunikácie, správania, obliekania a záľub, znásobujú vážnosť rešpektovania práv a slobôd prijímateľov sociálnych služieb (ďalej len PSS).

V rámci zavádzania kvality poskytovania sociálnych služieb je dodržiavanie základných ľudských práv a právom chránených záujmov zabezpečované prostredníctvom Štandardov kvality sociálnych služieb spolu s vypracovaním procesov odborných postupov pri poskytovaní sociálnych služieb. TTSK má snahu predchádzať prípadnému šikanovaniu, zneužívaniu alebo zlému - agresívnemu správaniu voči prijímateľom sociálnej služby. Zamestnanci zariadení sú povinní pri svojej práci dodržiavať ustanovenia Etického kódexu sestry a Etického kódexu sociálneho pracovníka.

Odbor sociálnych vecí TTSK naďalej sledoval, aby zariadenia sociálnych služieb v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti používali prostriedky netelesného a telesného obmedzenia prijímateľov sociálnych služieb v súlade s § 10 zákona č. 448/2008 o sociálnych službách. Dohliadal, aby zariadenia sociálnych služieb mali vypracovanú smernicu, ako postupovať v prípade použitia prostriedkov netelesného a telesného obmedzenia klientov a aby každé použitie týchto prostriedkov bezodkladne oznámili MPSVR SR a zároveň zákonnému zástupcovi, opatrovníkovi, alebo inej blízkej osobe prijímateľa sociálnej služby.

Táto problematika bola začiatkom roka 2019 odprezentovaná na Konferencii zameranej na zneužívanie a násilie páchané na starších pod názvom „Zneužívanie a násilie na starších – Nový fenomén spoločnosti“, konaná pod záštitou Ministerstva vnútra SR a ktorej sa zúčastnili zamestnanci ZSS OvZP TTSK a zamestnanci odboru sociálnych vecí ÚTTSK.

5.5. Podpora dobrovoľníctva ako zdroja sebarealizácie a sociálnych kontaktov starších ľudí

Cieľ 1: Podporovať zapojenie starších ľudí do dobrovoľníckych aktivít a vytvárať podmienky na zapojenie dobrovoľníkov do aktivít určených pre seniorov, podporovať zapojenie mladých ľudí do poskytovania služieb seniorom v rámci dobrovoľníckej práce a upevňovať tým medzigeneračné väzby.

Seniori sú nielen objektom dobrovoľníckej práce, ale v súčasnosti je trend vykonávania dobrovoľníckej práce práve seniormi, čím sú zapájaní do spoločenského a verejného života. Podpora dobrovoľníckych aktivít sa realizuje v rámci rôznych projektov, možnosť stať sa dobrovoľníkom je ponúkaná i študentom stredných škôl, ktorí navštevujú ZSS a kluby dôchodcov v rámci odbornej praxe. Verejnosť je o možnostiach výkonu dobrovoľníckych aktivít informovaná prostredníctvom regionálnych médií (napr. Trnavsko, Holičan).

TTSK aj v roku 2018 a 2019 prostredníctvom vyhlásených výziev na predkladanie žiadostí o dotáciu v rámci programu Podpora kultúrnych, umeleckých aktivít podporil vybrané aktivity seniorov. Výzva bola zameraná na podporu kultúrnych aktivít, podporu vydávania pôvodnej tvorby a skvalitnenie organizovaného využitia voľného času. Prostredníctvom tohto grantového programu boli v roku 2018 schválené dotácie pre organizácie a občianske združenia pre seniorov vo výške 15 840 € a v roku 2019 vo výške 12 050 €. V zmysle Výzvy č. 1/O/2019 „Podpora zdravia, prevencie chorôb a aktivít zameraných na pomoc pre sociálne odkázaných občanov Trnavskej župy“ boli finančne podporené organizácie, občianske združenia finančnou čiastkou 19 718 €.

V zmysle Výzvy č. 1/2019 „Podpora zdravia, prevencie chorôb a aktivít zameraných na pomoc pre sociálne odkázaných občanov Trnavskej župy“ boli finančne podporené organizácie a občianske združenia finančnou čiastkou 44 167 €.

Odbor sociálnych vecí Úradu TTSK v spolupráci s OZ Navzájom lepší v roku 2019 organizoval konferenciu „Dobrovoľníctvo ako cesta obohacovania“. Na konferencii sa zúčastnili odborníci z Platformy dobrovoľníckych centier a organizácií, ktorí združujú aktérov práce s dobrovoľníkmi na Slovensku. Predstavili inovácie zo zahraničia, zázemie pre tvorbu propagácie a realizácie významných národných i medzinárodných projektov. DSS Holíč pokračoval v inkluzívnom dobrovoľníctve PSS v rámci zariadenia na základe vypracovaného „Plánu inkluzívneho dobrovoľníctva“. V období od marca 2018 do februára 2020 bolo v DSS Holíč 5 dobrovoľníkov, pričom do dobrovoľníckych aktivít sa zapojilo aj 27 žiakov miestnych škôl.

6. Zamestnanosť a zamestnateľnosť starších ľudí

V TTSK sú zamestnávaní občania rôznych vekových kategórií, nevynímajúc ani pracovníkov v dôchodkovom veku. V inštitúciách nie sú diskriminovaní občania a vek nie je dôležitým a rozhodujúcim atribútom na prijatie do pracovného pomeru.

TTSK vo vzťahu k starším ľuďom aktívne pristupuje k ich zastúpeniu v spoločnosti aj po skončení produktívneho veku a podporuje rôznymi formami nielen ich ďalšie vzdelávanie, ale aj zabezpečuje prístup k novým technológiám, podporuje starších ľudí a seniorov v športových a voľnočasových aktivitách.

6.2. Starší ľudia na trhu práce

Cieľ 2: Zvýšiť možnosť zamestnať sa na kratší pracovný úväzok uchádzačom o zamestnanie vo veku 50 a viac rokov dovtedy, kým získajú nárok na starobný dôchodok.

V súčasnosti je v OvZP TTSK zamestnaných na plný aj čiastočný úväzok 3749 zamestnancov:

- v sociálnej oblasti pracuje 934 zamestnancov, z toho je 591 vo veku 51 a viac rokov, čo je 63,27 %,
- v oblasti kultúry pracuje 314 zamestnancov, z toho je 176 zamestnancov vo veku 51 a viac rokov, čo je 56,05 %,
- v oblasti školstva pracuje 2501 zamestnancov, z toho je 1435 vo veku 51 a viac rokov, čo je 57,37 %.

7.1 Zdravotná starostlivosť

Cieľ 3: Zabezpečiť geografickú dostupnosť a kvalitu dlhodobej zdravotnej starostlivosti o seniorov v súlade s demografickým vývojom v SR.

Opatrenia: Optimalizovať sieť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v takom počte a zložení, aby sa zabezpečila efektívna, dostupná, plynulá, sústavná a odborná zdravotná starostlivosť s prihliadnutím na stúpajúci počet seniorov a na vývoj chorobnosti seniorov.

TTSK sa podieľa na zabezpečení poskytovania zdravotnej starostlivosti v rozsahu verejnej minimálnej siete poskytovateľov podľa Nariadenia vlády SR č. 640/2008. Poskytovanie ambulantnej zdravotnej starostlivosti je tak dostupné pre všetky vekové kategórie, teda aj seniorov.

Odbor zdravotníctva rieši problémy seniorov s poskytovaním zdravotnej starostlivosti operatívne s cieľom zabezpečiť dostupnosť, odbornosť a plynulosť poskytovania zdravotnej starostlivosti, aktualizoval všetky zdravotné obvody lekárov prvého kontaktu, to znamená, že každý občan má podľa trvalého alebo prechodného pobytu prideleného lekára (všeobecného lekára pre deti a dorast, všeobecného lekára pre dospelých, zubného lekára a gynekológa).

V roku 2018 TTSK vydal povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia – liečebne dlhodobu chorých v Hlohovci, pričom v súčasnej dobe sa tu nachádza 33 lôžok.

Odbor zdravotníctva aktívne komunikuje so zdravotnými poisťovňami v prípade zazmluvňovania agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti.

7.2 Bývanie

Cieľ: Zlepšiť prístup k dôstojnému a cenovo dostupnému bývaniu s dôrazom na podporu sociálneho nájomného bývania.

Opatrenia:

1.2 Motivovať mestá a obce vo výstavbe nájomných bytov pre sociálne ohrozené skupiny poskytovaním podporných nástrojov, ako sú dotácie, zvýhodnené úvery a iné stimulačné opatrenia. *V Pláne hospodárskeho a sociálneho rozvoja TTSK 2016 – 2020 je Sociálna prioritná oblasť, ktorá je orientovaná na rast kvality života s dôrazom na kvalitný ľudský kapitál, prispievajúci k zamestnanosti v regióne za predpokladu dobudovania a skvalitnenia infraštruktúry. Špecifický cieľ orientovaný na skvalitnenie života obyvateľov kraja a bod 2.3.10 je zameraný na výstavbu sociálnych bytov, nájomných bytov a rodinných domov.*

7.4.1. Dostupnosť, kvalita a finančná udržateľnosť sociálnych služieb

Cieľ: Zabezpečiť dostupnosť, kvalitu a finančnú udržateľnosť sociálnych služieb.

Opatrenia:

1.2 Vytvoriť právne podmienky na zabezpečenie finančnej udržateľnosti a dostupnosti sociálnych služieb zavedením viaczdrojového financovania sociálnych služieb.

1.4. Zabezpečiť spolufinancovanie sociálnych služieb z verejných zdrojov pre všetkých prijímateľov bez rozdielu či čerpajú služby u verejných alebo neverejných poskytovateľov tak, aby vplyvom platenia úhrady za sociálnu službu nebolo ohrozené uspokojovanie životných nákladov (životných potrieb) platiteľov tejto úhrady (prijímateľa sociálnej služby, spoločne posudzovaných osôb, resp. ďalších povinných osôb).

TTSK zabezpečuje v súlade so zákonom o sociálnych službách a v zmysle platnej legislatívy občanom, ktorí sa ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii poskytovanie sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti a v zariadeniach sociálnych služieb neverejných poskytovateľov a poskytovanie sociálnej služby aj fyzickým osobám s trvalým pobytom vo svojom územnom obvode u poskytovateľa sociálnej služby, ktorého zriadil iný VÚC a zároveň uhrádza ekonomicky oprávnené náklady týmto poskytovateľom sociálnej služby spojené s poskytovaním sociálnej služby.

V roku 2018 boli ekonomicky oprávnené náklady uhradené 36 PSS a v roku 2019 boli ekonomicky oprávnené náklady uhradené 40 PSS, ktorým bola poskytovaná sociálna služba v zariadeniach zriadených iným vyšším územným celkom.

ZSS OvZP TTSK pri poskytovaní sociálnej služby určujú sumu úhrady v zmysle príslušného ustanovenia zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách týkajúce sa ochrany príjmu prijímateľa sociálnej služby a v súlade s VZN TTSK.

TTSK venuje oblasti sociálnej pomoci náležitú pozornosť, o čom svedčí aj pravidelný ročný nárast objemu finančných prostriedkov poskytnutých odborom sociálnych vecí Úradu TTSK:

- upravený rozpočet na rok 2018 vo výške 22 157 457,- €, nárast oproti predchádzajúcemu roku je 4,7%.
- upravený rozpočet na rok 2019 vo výške 24 594 661,- €, nárast oproti predchádzajúcemu roku je 3,9%.
- schválený rozpočet na rok 2020 vo výške 28 989 424,- €, nárast oproti predchádzajúcemu roku je 17,9%.

DSSpD Košúty sa zapojilo do troch projektov. Získali finančnú dotáciu na realizáciu XII. ročníka hudobného festivalu „Košútsky hudobný kľúč“ prostredníctvom rozpočtu Ministerstva kultúry.

DSSpDD Galanta sponzorsky dostalo 3 dary: Tricykel v hodnote 390,- €, osobné motorové vozidlo Škoda Scala v hodnote 15 500,- €, klimatizáciu do objektu špecializovaného zariadenia v hodnote 3 158,- €.

DSSpDD Šintava má spracovanú víziu a stratégiu rozvoja formou rozšírenia kapacity navýšiť kapacitu zariadenia na 40 miest v súlade so zákonom 448/2008 o sociálnych službách. Touto víziou reaguje na dopyt spoločnosti po ďalších voľných miestach pre znevýhodnených ľudí. Vízia je v súlade s Dodatkom k PHSR TTSK.

V roku 2019 bolo uvedené do užívania Centrum sociálnych služieb (ďalej len CSS) v Galante, kde bude poskytovaná Prepravná služba pre ZŤP a seniorov.

1.5. Pri tvorbe plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v súlade so zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja zohľadňovať potrebu rozvoja sociálnych služieb ako jedného z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v území.

V Pláne hospodárskeho a sociálneho rozvoja TTSK 2016 – 2020 je na sociálnu oblasť zameraná sociálna prioritná oblasť, ktorá je orientovaná na rast kvality života s dôrazom na kvalitný ľudský kapitál, prispievajúci k rastu zamestnanosti v regióne za predpokladu dobudovania a skvalitnenia infraštruktúry.

Špecifický cieľ:

2.3 Podpora poskytovania sociálnych služieb a sociálna inklúzia

2.3.1. Skvalitňovanie poskytovania sociálnych služieb

2.3.2. Podpora podnikateľskej činnosti v sociálnych službách a pomoci znevýhodneným obyvateľom

2.3.3. Podpora pri zabezpečovaní zvyšovania vzdelanostnej úrovne a integrácie príslušníkov marginalizovaných komunít a znevýhodnených a ohrozených osôb v kraji

2.3.4. Podpora pri prechode z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť

2.3.5. Podpora dobrovoľníckej činnosti postihnutým, a inak znevýhodneným obyvateľom kraja

2.3.6. Podpora informačných služieb v sociálnej oblasti

2.3.7. Výstavba, rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia existujúcich sociálnych zariadení, zabezpečenie materiálne - technického vybavenia zariadení, vrátane motorových vozidiel a garáží

2.3.8. Podpora vytvárania podmienok pre akreditované subjekty s výkonom opatrení v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

2.3.9. Podpora vzniku špecializovaných zariadení, zariadení podporovaného bývania a rehabilitačných stredísk

2.3.10. Výstavba sociálnych bytov, nájomných bytov a rodinných domov

Špecifický cieľ je orientovaný na skvalitnenie života obyvateľov kraja prostredníctvom lepšieho poskytovania sociálnych služieb a podnikateľskú činnosť v sociálnych službách, podporu pri prechode z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť, podporu dobrovoľníckej činnosti.

V období od marca 2018 do februára 2020 bola rozšírená sieť sociálnych služieb v trnavskom kraji o nedostatkové druhy a formy sociálnych služieb - u neverejných poskytovateľov vznikli 2 zariadenia pre seniorov, požičiavanie pomôcok (1) a 2 neverejní poskytovatelia poskytujúci opatrovateľskú službu. Pribudlo 6 obcí – verejných poskytovateľov poskytujúcich opatrovateľskú službu.

V roku 2019 sa transformáciou Krízového strediska vytvorilo Špecializované zariadenie v Trnave, ktoré poskytuje sociálne služby deťom vo veku od 3 do 7 rokov s diagnózou autizmu.

1.6 Zabezpečiť uplatňovanie štandardov kvality sociálnych služieb a hodnotenie podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby.

TTSK kontinuálne zabezpečuje plnenie podmienok kvality v systéme poskytovania sociálnych služieb. V ostatných rokoch uskutočnil viaceré opatrenia. Poskytol finančné prostriedky na vytvorenie pracovných miest pre manažérov kvality vo všetkých zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK a tiež prostriedky na materiálne vybavenie ich pracovných priestorov. Zabezpečil odborné certifikované zaškolenie všetkých manažérov kvality v OvZP ako aj pracovníčky Odboru sociálnych vecí - metódičky pre oblasť podmienok kvality.

Plnenie podmienok kvality v ZSS sa postupne uskutočňuje v zmysle požiadaviek zákona o sociálnych službách. V každom zariadení – OvZP je vytvorený manažérsky systém kvality. Zavedením systémov manažérstva kvality sa vytvorili nielen podmienky na plnenie kvality, ale zároveň je splnený aj jeden z cieľov definovaných v Koncepcii rozvoja sociálnych služieb na území Trnavského samosprávneho kraja 2015 – 2020.

Uvedené skutočnosti vytvárajú predpoklad na to, aby ZSS – OvZP uspeli v systéme hodnotenia podmienok kvality v čo najvyššej možnej miere.

Za účelom neustáleho zlepšovania podmienok kvality a zvyšovania spokojnosti klientov a tiež ich rodinných príslušníkov, sa využíva viacero nástrojov na získanie spätnej väzby. Zistené výsledky slúžia ako podnety na skvalitňovanie sociálnych služieb.

1.7 Zabezpečiť celoživotné vzdelávanie zamestnancov v sociálnych službách, najmä odborných zamestnancov v priamom kontakte s prijímateľmi sociálnych služieb, v záujme dosiahnutia integrovaného prístupu k zdraviu, pohode a starostlivosti o starších ľudí so zohľadnením sociálnych a psychologických aspektov starnutia ako jedného z prostriedkov zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb.

V ZSS OvZP TTSK boli v uplynulom období zabezpečené zo strany zamestnávateľa vzdelávacie aktivity pre všetkých zamestnancov podľa ich vzdelávacích potrieb a pracovnej pozície. V každom roku zamestnanci absolvovali školenia v oblasti BOZP a CO, bola zabezpečená individuálna a skupinová supervízia pre všetkých zamestnancov.

Odborné kurzy absolvované zamestnancami sa týkali prevažne: bazálnej stimulácie, posunkovej reči, kurzy prvej pomoci, kurz maséra. V niektorých ZSS OvZP TTSK absolvovali zamestnanci úseku sociálnej rehabilitácie a výchovy akreditovaný vzdelávací program „inštruktor sociálnej rehabilitácie“ alebo „inštruktor rozvoja pracovných zručností“. Zvyšovanie odbornej spôsobilosti zamestnancov zdravotného úseku bolo zabezpečované stavovskými komorami formou sústavného vzdelávania.

Od januára 2019 sa začal realizovať „Prvý podporný projekt pre pomáhajúce profesie“. Cieľom je zabezpečiť prevenciu pred emočnou a psychickou záťažou poskytovateľov sociálnej služby, čo vedie k zlepšeniu pracovnej pohody, výkonnosti a zlepšeniu kvality podmienok života prijímateľov v zariadeniach sociálnych služieb.

V roku 2019 prebiehal pilotný cyklus projektu. Postupne prejdú vzdelávaním všetci zamestnanci ZSS organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti – ukončenie rok 2022.

1.8. Pokračovať v modernizácii a debarierizácii zariadení sociálnych služieb a zvyšovaní úrovne ich materiálno-technickej interiérovej vybavenosti (polohovateľné postele, zdravotnícke pomôcky pre klientov, technické zariadenia na zlepšenie manipulácie s fyzickými osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu, vybavenosť priestorov na výkon odborných metód práce s klientmi, odborných činností, pracovnej terapie, výchovno-vzdelávacej činnosti, rehabilitačnej činnosti, voľnočasových aktivít, signalizačné pomôcky, prístup k IKT – internet a pod.), a to v záujme zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb.

Počas obdobia marec 2018 – február 2020 vo všetkých ZSS OvZP TTSK kontinuálne pokračovala modernizácia, debarierizácia a zabezpečovanie zvyšovania úrovne materiálno-technickej vybavenosti všetkých ubytovacích priestorov a priestorov určených na výkon odbornej činnosti s PSS uskutočňované podľa potrieb a finančných možností jednotlivých zariadení.

V roku 2018 bol v DSS Galanta uskutočnený projekt „Zateplenie fasády a strechy špecializovaného zariadenia“ v celkovej hodnote 41 376,47,- €, začal sa realizovať projekt „Výmeny obkladov dlažieb, zdravotníckej, rekonštrukcia kuchyne v DSS“, v celkovej výške 87 088,51,- €. Časť rekonštrukcie bola uskutočnená a financovaná v priebehu roka 2018 jednalo sa hlavne o rekonštrukciu izieb, denných miestností a sociálnych zariadení vo výške 58 89,42,- €. V roku 2019 sa dokončil projekt - modernizácia kuchyne vo výške 28 499,09,- €. V danom období prebehla v DSS Zavar modernizácia a debarierizácia zariadenia sociálnych služieb – celkovej sume 44 756,91,- €.

DSS Rohov každoročne pokračuje v modernizácii a debarierizácii a zabezpečuje zvyšovanie úrovne vybavenosti všetkých ubytovacích priestorov a priestorov určených na výkon odbornej činnosti s PSS.

1.9. Pokračovať v transformácii veľkokapacitných zariadení sociálnych služieb na zariadenia s nižšou kapacitou (zariadenia rodinného typu) v záujme uplatnenia individuálneho, na potreby konkrétneho človeka orientovaného prístupu v sociálnych službách.

Počas obdobia marec 2018 – február 2020 nebola uskutočnená transformácia žiadneho existujúceho ZSS na zariadenie rodinného typu. Aj napriek tomu, že v blízkej budúcnosti transformácia na zariadenie rodinného typu nie je plánovaná, našou snahou je riešiť problematiku veľkokapacitných ZSS. Jedným zo spôsobov je proces deinštitucionalizácie – viď opatrenie 7.4.3; 1.1. Prostredníctvom deinštitucionalizácie sa síce neznižuje pôvodná kapacita zariadenia, ale vytvoria sa viaceré bytové jednotky, v ktorých bude umiestnený menší počet klientov. Týmto sa charakter poskytovanej služby priblíži sociálnym službám komunitného typu.

1.10. Podporovať rozvoj sociálnej rehabilitácie v domácej i inštitucionálnej starostlivosti v záujme vytvorenia podmienok na čo najdlhšie udržanie nezávislého spôsobu života.

TTSK v období marec 2018 – február 2020 poskytol finančný príspevok na poskytovanie sociálnej rehabilitácie ako samostatnej odbornej činnosti pre: Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska Bratislava (KST), Poradensko-rehabilitačné centrum sluchovo postihnutých Trnavského kraja Trnava, Centrum pre nevidiacich a slabozrakých Slovenska, n. o. Zavar.

ZSS OvZP TTSK, ako poskytovateľ sociálnej služby plánovali poskytovanie sociálnej služby v súlade s § 9 zákona č. 448/2008 Z. z. podľa individuálnych potrieb, schopností a cieľov PSS. Súčasťou individuálneho plánu je aj program sociálnej rehabilitácie, v rámci ktorého sa snaží pripraviť PSS na samostatnosť, nezávislosť a sebaistoť pri sebaobslužbe a úkonoch starostlivosti o domácnosť. V záujme vytvorenia podmienok na návrat do prirodzeného prostredia mali PSS v rámci sociálnej rehabilitácie možnosť prostredníctvom pracovných terapií osvojiť si resp. udržať pracovné návyky, zručnosti.

V rámci voľnočasových aktivít boli zabezpečované prvky muzikoterapie, arteterapie, biblioterapie, kanisterapie, duchovnej terapie, pohybové aktivity, fungujú tvorivé dielne (krajčírka, cukrárenská, keramická, drevárska...). Svoje výrobky, ktoré vytvorili v rámci ergoterapie, mali možnosť prezentovať napr. na Vianočných, resp. Veľkonočných trhoch.

1.11. Vykonať revíziu siete služieb pre starších ľudí s duševnými poruchami a pre starších ľudí s viacnásobným zdravotným postihnutím a reštrukturalizovať ich tak, aby zodpovedali aktuálnej situácii a skutočným potrebám starších ľudí.

V roku 2018 a 2019 bol vypracovaný Dodatok č.1 a Dodatok č. 2 ku „Koncepcii rozvoja sociálnych služieb na území TTSK 2015-2020“, kde bola vykonaná analýza poskytovateľov sociálnych služieb na úrovni okresov trnavského regiónu.

1.14. Zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb pre cieľovú skupinu (v oblasti bývania, stravovania, ponuky rôznych doplnkových služieb – rehabilitačných, voľnočasových a pod.).

Počas obdobia marec 2018 – február 2020 vo všetkých ZSS OvZP TTSK kontinuálne pokračovali zainteresovaní zamestnanci v zavádzaní podmienok kvality do každodennej praxe v súlade so zákonom o sociálnych službách – vid' opatrenie 1.6.

Všetky ZSS OvZP TTSK v predmetnom období v záujme zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb v oblasti bývania pokračovali v modernizácii priestorov zariadenia, redukcii lôžok, zabezpečovali dodávku kvalitných potravín pre prijímateľov sociálnej služby, hlavne výrobkov nutrične vhodných pre starších ľudí s akcentom na racionálnu výživu, zabezpečovali pre prijímateľov sociálnej služby nutričnú doplnkovú výživu – nápoj Medidrink – vid' opatrenie 1.8.

Na zabránenie sociálnej izolácie starších ľudí boli v zariadeniach sociálnych služieb vytvárané podmienky tým, že im boli denne ponúkané možnosti na zmysluplné využívanie voľného času prostredníctvom pracovných terapií a záujmových činností. Pravidelne boli organizované jednodňové výlety, týždenné pobyty, spoločenské akcie – vid' opatrenie 1.10.

1.15. Vybudovať kvalitnú a dostatočnú sieť špecializovaných zariadení.

V sledovanom období TTSK pretransformoval 1 ZSS pre dospelých - v rámci už existujúcej kapacity vyčlenil 39 miest pre špecializované zariadenie. Transformáciou Krízového strediska v Trnave vzniklo špecializované zariadenie s kapacitou 10 miest, kde je poskytovaná sociálna služba ambulantnou formou deťom s diagnózou autizmus vo veku od 3 do 7 rokov. V decembri 2019 bolo odovzdané do užívania nové Centrum sociálnych služieb v Galante, kde budú poskytované sociálne služby ambulantnou formou v špecializovanom zariadení s kapacitou 10 miest.

Spolu je v špecializovaných zariadeniach OvZP TTSK kapacita 305 miest.

Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb poskytujú špecializovanú starostlivosť v šiestich špecializovaných zariadeniach s kapacitou 252 miest pre celoročný pobyt a 35 miest v dvoch špecializovaných zariadeniach s ambulantnou formou.

1.16. Regulovať počet lôžok vo veľkokapacitných zariadeniach sociálnych služieb.

Znižovanie kapacít veľkokapacitných zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK dlhodobo prebieha vo viacerých ZSS OvZP TTSK. Redukcia lôžok prebieha aj v súvislosti s procesom plnenia podmienok vyhlášky MZ SR č. 210/2016 Z. z..

7.4.2. Rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí

Cieľ: Podporiť rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí.

Opatrenia:

1.1. Podporovať zotrvanie starších ľudí v prirodzenom sociálnom (rodinnom) prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb, reagovať pritom na vývoj potreby rozvoja determinovaného počtom potenciálnych prijímateľov v území (veková štruktúra obyvateľstva v území) a mierou ich závislosti.

Terénne sociálne služby a ambulantné sociálne služby pre seniorov sú prevažne v kompetencii miest a obcí.

7.4.3. Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

Cieľ: Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

Opatrenia:

1.1 Vytvoriť podmienky na deinštitucionalizáciu sociálnych služieb - náhradu inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí vyžadujúcich dlhodobú pomoc a starostlivosť alternatívnym modelom siete spolupracujúcich a navzájom prepojených sociálnych služieb poskytovaných v integrovaných podmienkach miestnych komún. Ide o potrebu poskytovania takých sociálnych služieb, ktoré zabezpečia jednotlivcovi nezávislý život, aktivity a sociálnu participáciu.

V období marec 2018 – február 2020 sa na území TTSK aj naďalej rozvíjala deinštitucionalizácia (ďalej len DI) ZSS. Do procesu DI sú jednotlivé vybrané zariadenia zapájané postupne:

DSSpDD Okoč bol v programovom období 2007 – 2013 v rámci Národného projektu „Podpora procesu DI a transformácie systému sociálnych služieb“ vybraný do prípravnej fázy DI a komunitného plánovania sociálnych služieb. Prvé aktivity sa realizovali v rokoch 2014 -2015. TTSK získal nenávratný finančný príspevok z Integrovaného regionálneho operačného programu (IROP). V súčasnosti (2019 – 2020) je zariadenie pripravené začať s verejným obstarávaním a následne s výstavbou bytových jednotiek.

DSSpDD Rohov, DSSpD Košúty sú zapojené do prípravnej etapy DI. Zariadenia prechádzajú (2019 - 2020) tzv. „mäkkou časťou“ projektu – vzdelávaním. Cieľom tejto etapy je okrem prípravných aktivít tiež vypracovanie transformačného plánu.

DSSpD Veľký Meder, DSSpDD Medveďov, DSSpD Moravský Sv. Ján sú zapojené do prípravnej etapy DI. Koncom roka 2019 podali uvedené zariadenia žiadosť o zapojenie sa do Národného projektu DI a podpora transformačných tímov ZSS. V januári 2020 boli Implementačnou agentúrou MPSVR SR tieto žiadosti schválené .

1.2. Podporiť rozvoj terénnej sociálnej práce v obci poskytujúcej starším ľuďom a ich rodinám podporu a flexibilné služby a prispievajúcich k nezávislosti a sociálnej participácii starších ľudí.

V Dodatku č. 1 a v Dodatku č. 2 „Konceptie rozvoja sociálnych služieb na území TTSK 2015-2020“, sú v Implementačnej časti podrobne rozpracované konkrétne ciele a opatrenia, ktoré musia byť zrealizované v nasledujúcom období. Jednou z prioritných oblastí je oblasť poskytovania sociálnych služieb – rozvoj siete sociálnych služieb. V rámci tejto prioritnej oblasti by mal byť zrealizovaný cieľ AA1 Dobudovanie siete sociálnych služieb a zvýšenie ich dostupnosti, nakoľko niektoré druhy sociálnych služieb, resp. zariadení sociálnych služieb (predovšetkým formou terénnych, ambulantných a nízkokapacitných pobytových sociálnych služieb) sú v TTSK nedostatočne rozvinuté alebo úplne absentujú.

7.4.4. Poskytovatelia neformálnej starostlivosti (opatrovatelia) a ich sociálna ochrana

Cieľ: Podporiť poskytovateľov neformálnej starostlivosti (opatrovateľov) a ich sociálnu ochranu.

Opatrenia:

1.2. Vytvoriť podmienky na zvýšenie zamestnanosti starších žien, ktoré sa podieľajú na poskytovaní neformálnej pomoci rodinným príslušníkom odkázaným na pomoc iných fyzických osôb, najmä flexibilným pracovným časom a tiež prostredníctvom sociálnych služieb poskytovaných denne terénnou formou a ambulantnou formou.

V ZSS OvZP TTSK je v súčasnosti celkový počet zamestnancov 934 z toho je 591 vo veku 50 a viac rokov, čo je 63,27 % z celkového počtu zamestnancov, pričom väčšiu časť zamestnancov tvoria ženy.

1.4. Zabezpečiť rozvoj odľahčovacej služby pre rodinných opatrovateľov v záujme udržania ich fyzického a duševného zdravia

V ZSS OvZP TTSK bola v roku 2018 poskytovaná odľahčovacia služba pre opatrovateľov, ktorí sa starajú o ľudí odkázaných na pomoc inej fyzickej osoby v domácom prostredí v 6 ZSS a v roku 2019

poskytovaná odľahčovací služba pre opatrovateľov, ktorí sa starajú o ľudí odkázaných na pomoc inej fyzickej osoby v domácom prostredí v 9 ZSS.

7.7. Skvalitňovanie života starších ľudí

7.7.1. Mobilita starších ľudí, ľahko prístupná a cenovo dostupná doprava

Cieľ 2: Podpora mobility starších ľudí formou zlepšovania prístupnosti dopravnej infraštruktúry a služieb verejnej osobnej dopravy

Doprava - tento cieľ sa v uvedenom období priebežne plní v TTSK vznikla nová výnimočná mapa, ktorá cestujúcim priblíži prímestské autobusové linky v rámci kraja. Obsahuje spoje všetkých troch dopravcov, zobrazená je každá zastávka na daných linkách. Projekt mapovanie prímestských spojov však mapou nekončí. Postupne sa cestujúci seniori môžu tešiť aj na aktuálne informácie o svojich spojoch, ich lokalite a obsadenosti.

V záujme ďalšieho zlepšenia kvality ciest a zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky TTSK systémovo pristupuje k príprave investičných akcií zameraných na zlepšenie stavu ciest a mostov TTSK.

TTSK pokračoval v rekonštrukciách a modernizáciách ciest II. a III. triedy vo svojom vlastníctve, pri rekonštrukciách križovatiek, prípadne výstavbe okružných križovatiek kladie dôraz, aby stavebné prevedenie uľahčilo život občanov s ťažkým zdravotným postihnutím,.

Z hľadiska dopravy, ktorú zabezpečuje financovaním Trnavský samosprávny kraj je v prímestskej autobusovej doprave v súčasnosti platný výmer cestovného, ktorým sa zvýhodňuje cestovanie pre zdravotne ťažko postihnuté osoby a sprievodcov zdravotne ťažko postihnutých osôb. V rámci uplatňovania cestovného pre „senior“ cestujúcich vo verejnej osobnej železničnej doprave je zabezpečený starším ľuďom prístup k cenovo dostupnej a bezplatnej doprave. Cieľ o vytváraní podmienok pre mobilitu starších ľudí je zabezpečený prostredníctvom modernizácie a debarierizácie dopravných prostriedkov, železničných staníc a zastávok a budovaní vizuálnych a automatických hlasových informačných systémov pre cestujúcu verejnosť v železničných staniciach a zastávkach. TTSK uhrádza stratu, ktorá vzniká poskytovaním zliav zo svojho rozpočtu.

Nitriansky samosprávny kraj

5.1. Presadzovanie práv, právom chránených záujmov a potrieb starších ľudí prostredníctvom podpory seniorských organizácií

Cieľ 1: Subjekty presadzujúce záujmy starších ľudí považovať za aktívnych partnerov pri tvorbe verejných politík, využívať ich vedomosti, skúsenosti a potenciál na zlepšenie situácie starších ľudí aj v oblasti sociálnej politiky, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú

Nitriansky samosprávny kraj (ďalej len NSK) spolupracoval a naďalej bude spolupracovať so zariadeniami sociálnych služieb (ďalej len ZSS) v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK ako aj s Jednotou dôchodcov v Nitre pri presadzovaní a ochrane práv a slobôd seniorov na svojom území.

Cieľ 2: Posudzovať politiky a opatrenia z hľadiska ich vplyvu na starších ľudí s dôrazom na zabránenie diskriminácií na základe veku a na ochranu ľudských práv a slobôd

NSK pri tvorbe koncepčných materiálov a všeobecne záväzných nariadení postupuje v zmysle platnej legislatívy a podľa princípov verejných politík podpory aktívneho starnutia. ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK spolu s neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb sú povinné koncipovať všetku svoju internú dokumentáciu tak, aby boli dodržiavané základné ľudské práva a slobody v zmysle platnej legislatívy.

Cieľ 4: Podporiť účasť starších ľudí na živote spoločnosti a presadzovať ich práva a právom chránené záujmy a potreby aj cez seniorské organizácie

Pre seniorov, ktorým sa poskytujú sociálne služby v ZSS sa organizujú kultúrne, športové, oddychové a zábavné podujatia, ako aj návštevy knižníc, divadla a pod. Seniori z jednotlivých ZSS sa pri tejto príležitosti navzájom stretávajú.

Aj NSK pre seniorov zo ZSS vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti zrealizoval v rokoch 2018 aj 2019 dve akcie, ktoré aj finančne zabezpečil:

1. Domov baví domov - v mesiaci úcty k starším - v októbri, celokrajská prehliadka hudobnej a dramatickej tvorby klientov v ZSS.
2. Zdobenie medovníkov – vianočná akcia v spolupráci so školami v pôsobnosti NSK, ktoré napečú medovníky a pripraví materiál na zdobenie. Upečené medovníčky zdobia prijímatelia sociálnych služieb v seniorskom veku.

Personál ZSS vedie seniorov jednotlivými aktivitami a individuálnym prístupom k sebestačnosti a samostatnosti.

5.2. Právna ochrana seniorov

Cieľ 1: Zabezpečiť osvetu seniorov v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok a zneužívajúcich praktík poskytovateľov služieb alebo dodávateľov tovarov

Osveta seniorov v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok je v ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK zabezpečovaná prostredníctvom poskytovania sociálneho poradenstva. Pri návrhu zmluvy o poskytovaní sociálnej služby je žiadateľ o poskytovanie sociálnej služby podrobne oboznámený so všetkými bodmi zmluvy v jemu zrozumiteľnej forme a taktiež s internými predpismi ZSS za prítomnosti rodinného príslušníka alebo inej blízkej osoby. V rámci prevencie ZSS pravidelne organizujú komunitné stretnutia prijímateľov sociálnej služby (ďalej len PSS) na tému predchádzania kriminalite páchanej na senioroch, na ktorých sú im vysvetlené riziká, ktorým by mohli byť vystavení. Minimálne raz do roka ZSS organizujú preventívne prednášky s príslušníkmi Mestskej polície, polície SR, s pracovníkmi MV SR, odbor prevencie kriminality, besedy na tému „šmejdi“, „Seniori pozor, nestaňte sa obeťami podvodníkov a zlodějov“, alebo „Ako sa nestáť obeťou trestného činu“. V rámci projektu „Bezpečný senior“ boli poučení, ako sa pred podvodníkmi dokonale chrániť. Osveta proti nekalým praktikám podvodníkov je zabezpečovaná aj prostredníctvom rôznych propagačných materiálov a oznamov na nástenke, prostredníctvom osobných rozhovorov a diskusií so seniormi na rôzne témy a spoluprácou s ich rodinami. Zamestnanci ZSS seniorov upozorňujú na zvýšenú obozretnosť pri kúpe tovarov a pri podpisovaní rôznych dokumentov.

5.3. Účasť starších ľudí na rozhodovaní vo veciach, ktoré sa ich priamo dotýkajú na všetkých úrovniach, ich právo slobodnej voľby a participácia na živote v spoločnosti

Cieľ 1: Zapájať do plánovania, tvorby poskytovania a komunitného rozvoja (vrátane rozvoja sociálnych služieb) ústretových starším ľuďom a zodpovedajúcim ich potrebám a preferenciám, starších ľudí a ich rodiny ako potenciálnych užívateľov

Seniori majú možnosť zúčastňovať sa zasadnutí mestských zastupiteľstiev a v Nitre aj Zastupiteľstva NSK. PSS, ktorí sú spôsobilí voliť, majú právo sa volieb zúčastniť. Pokiaľ sa jedná o imobilných obyvateľov, títo majú zabezpečenú prenosnú volebnú urnu priamo v ZSS.

Cieľ 2: Zabezpečiť pre starších ľudí právo voľby a spolurozhodovania o forme, spôsobe, rozsahu a mieste poskytovania pomoci a podpory v záujme zabezpečenia dôstojnosti v starobe a pri poskytovaní pomoci

Starší ľudia majú plné právo voľby a rozhodnutia sa o akú formu, spôsob, rozsah a miesto poskytovania pomoci a podpory sa môžu uchádzať. Všetky potrebné informácie a usmernenia sú im poskytnuté na Odbore sociálnych vecí Úradu NSK.

Ak sa im poskytujú sociálne služby v ZSS, sú tam zriadené stravovacie komisie, ktorých členovia sú zástupcovia z radov obyvateľov, majú právo rozhodovať o zložení jedálneho lísta. V niektorých ZSS si obyvatelia založili „parlament“ alebo „výbor obyvateľov“, ktorý sa podieľa na rozhodovaní o podmienkach a kvalite poskytovaní sociálnych služieb. Zvolení zástupcovia predkladajú vedeniu ZSS návrhy a pripomienky všetkých PSS. Podieľajú sa aj na organizovaní spoločenských podujatí.

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

Cieľ: Zabrániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi

Opatrenia:

Opatrenie 1.1.

ZSS zabráňujú zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu s PSS na základe dodržiavania medzinárodných dohôd o ľudských právach a tiež na základe vykonávania pracovnej činnosti zamestnancov ZSS v súlade s platnými internými dokumentmi: dokument postupu Proces implementácie základných ľudských práv a slobôd, Domáci poriadok, Etický kódex, smernica Ochrana a dodržiavanie základných ľudských práv a slobôd PSS, Metodický pokyn ochrany a dodržiavania ľudských práv a slobôd. Seniori v ZSS majú k dispozícii schránku sťažností, požiadaviek a námetov, kde môžu anonymnou formou nahlásiť porušovanie ľudských práv a slobôd. PSS sa tiež môžu v prípade výskytu zneužívania a zlého zaobchádzania zo strany zamestnancov obrátiť na kľúčového pracovníka, ktorý zistenú skutočnosť rieši na stretnutí interdisciplinárneho tímu a následne sú prijaté náležité nápravné opatrenia zo strany vedenia ZSS.

Opatrenie 1.2.

ZSS k eliminácii zanedbávania, zneužitia a zlého zaobchádzania s PSS využívajú predovšetkým dodržiavanie interných dokumentov ZSS uvedených v predchádzajúcom bode. Taktiež plány a programy supervízií odborných zamestnancov ZSS, ďalej je to sociálne poradenstvo určené PSS a tiež využívanie kontrolných mechanizmov (interné kontroly so zameraním na dodržiavanie ľudských práv a slobôd PSS v ZSS realizované vedúcimi zamestnancami, externé kontroly realizované v ZSS). PSS sa môžu v prípade výskytu zneužívania a zlého zaobchádzania zo strany zamestnancov obrátiť na kľúčového pracovníka, ktorý zistenú skutočnosť predstaví na stretnutí interdisciplinárneho tímu a následne budú prijaté náležité nápravné opatrenia zo strany vedenia ZSS.

5.5. Podpora dobrovoľníctva ako zdroja sebarealizácie a sociálnych kontaktov starších ľudí

Cieľ 1: Podporovať zapojenie starších ľudí do dobrovoľníckych aktivít a vytvárať podmienky na zapojenie dobrovoľníkov do aktivít určených pre seniorov, podporovať zapojenie mladých ľudí do poskytovania služieb seniorom v rámci dobrovoľníckej práce a upevňovať tým medzigeneračné väzby

V roku 2020 v ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK, ktoré nie sú zamerané pre detských klientov sa podieľalo na celkovom výkone dobrovoľníckej činnosti 229 dobrovoľníkov. Veková štruktúra týchto dobrovoľníkov bola nasledovná: počet dobrovoľníkov vo veku od 18 do 44 rokov (mladí dospelí a mladší stredný vek) bol 125 a počet dobrovoľníkov vo veku nad 65 rokov (starší dospelý vek) bol 47. Komparáciou týchto zosumarizovaných údajov vyplynulo, že aj starší ľudia sa aktívne zapájajú do dobrovoľníckych činností.

Dobrovoľník v ZSS zohráva nesmierne dôležitú úlohu v rámci celkového skvalitňovania poskytovaných sociálnych služieb, je prínosom nielen pre ZSS, ale aj pre samotného prijímateľa sociálnej služby. Prax dokazuje, že medzigeneračné prepojenie seniorov umiestnených v ZSS a mladých dobrovoľníkov je prínosom pre obe strany – seniorov naplňa a mladých obohacuje. V rámci dobrovoľníckej činnosti mladých ľudí, resp. študentov sa v ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK osvedčila spolupráca s UKF v Nitre, najmä s FSVaZ.

Cieľ 2: Zvýšiť informovanosť o možnostiach výkonu dobrovoľníckej práce v sociálnych službách, zabezpečiť prístup seniorov k týmto informáciám v záujme uľahčenia participácie starších ľudí na vzájomnej svojpomoci, na práci medzigeneračných skupín v komunitách, vytváranie príležitostí na realizáciu potenciálu seniorov

Súčasnú dobu charakterizuje boom informačných a mediálnych technológií. Práca s PC, komunikácia prostredníctvom sociálnych stránok, vyhľadávanie informácií pomocou webových kanálov už dávno nie je len doménou mladých ľudí. V nadväznosti na túto skutočnosť je jednou z alternatív zvyšovania informovanosti o možnostiach vykonávať dobrovoľnícku prácu v sociálnej sfére aj využívanie webových portálov. Na webovej stránke ÚNSK, v sekcii Odbor sociálnych

vecí, článok: „Dobrovoľník v zariadení sociálnych služieb je systémová zmena a otvorenie sa komunite“ poskytuje záujemcom prvotné informácie o dobrovoľníckej činnosti. V súčasnosti ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK využívajú rôzne spôsoby informovania verejnosti o možnostiach výkonu dobrovoľníckej činnosti napr. webová stránka ZSS, FB, doručovanie plagátov na stredné školy, rozposielanie informačných bulletinov po obci, informačné tabule v priestoroch ZSS, oslovenie prostredníctvom obecného rozhlasu.

Významnú rolu však naďalej zohrávajú osobné rozhovory pri stretnutiach s príbuznými klientov, so záujemcami o zamestnanie, s návštevníkmi pri rôznych podujatiach organizovaných v ZSS, so študentmi pri výkone absolventskej praxe, oslovenie bývalých zamestnancov vrátane tých, ktorí odišli do starobného dôchodku.

7.4.1. Dostupnosť, kvalita a finančná udržateľnosť sociálnych služieb

Cieľ: Zabezpečiť dostupnosť, kvalitu a finančnú udržateľnosť sociálnych služieb

O zvýšenie kvality a humanizáciu poskytovaných sociálnych služieb sa ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK snažia prostredníctvom modernizácie a humanizácie objektov a tiež navyšovaním počtu zamestnancov a zvyšovaním plátov. Sociálne služby sa poskytujú s prihliadnutím na individuálne a špecifické potreby PSS.

Opatrenia:

Opatrenie 1.4.

Financovanie zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK je zabezpečené rozpočtom NSK. Od roku 2018 v zmysle zákona o sociálnych službách poskytuje NSK neverejným poskytovateľom sociálnych služieb u ktorých si objednal poskytovanie soc. služby pre svojich občanov finančný príspevok na prevádzku (ďalej FPP) v zákonom stanovenej výške, a v roku 2019 NSK poskytol aj finančný príspevok pri odkázanosti (ďalej FPO). Tento príspevok bol poskytnutý nad rámec povinnosti NSK, nakoľko sa jednalo o zaregistrovanie novej sociálnej služby o ktorú bol záujem a MPSVR SR tento príspevok neposkytol. Poskytnutím FPP a FPO sme zabezpečili aj finančnú dostupnosť pre záujemcov o sociálnu službu, pretože sa im znížila úhrada.

Opatrenie 1.5.

Pri tvorbe plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v NSK je zohľadňovaná potreba rozvoja sociálnych služieb v zmysle národných priorít rozvoja sociálnych služieb a Koncepcie rozvoja sociálnych služieb v regióne Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2018 - 2023.

Opatrenie 1.6.

V súlade so zákonom o sociálnych službách a v súvislosti so zavedením jednotných postupov práce a jednotnej formy pri vypracovaní štandardov kvality, ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK vypracovali s podporou Odboru sociálnych vecí Úradu NSK štandardy kvality sociálnych služieb v štyroch oblastiach: dodržiavanie základných ľudských práv a slobôd, procedurálne podmienky, personálne podmienky, prevádzkové podmienky.

V ZSS sa kladie dôraz na to, aby prijímateľom sociálnych služieb boli poskytnuté také informácie o sociálnej službe, ktoré sú pre nich a ich rodinu dostupné, úplné a zrozumiteľné. ZSS zabezpečujú možnosť využitia právnej pomoci prostredníctvom „Centra právnej pomoci“.

Obyvatelia ZSS majú možnosť vyjadrovať svoje názory, návrhy, spokojnosť, resp. nespokojnosť formou dotazníkov vedených v ZSS, taktiež majú právo podávať sťažnosti, podnety alebo pripomienky ku kvalite poskytovaných sociálnych služieb v ZSS. V ZSS sú zriadené stravovacie komisie, ktorých členovia sú aj zástupcovia z radov obyvateľov ZSS. Majú právo spolupodieľať sa na tvorbe jedálneho lístka. V niektorých ZSS sú zriadené samosprávy obyvateľov ZSS („parlament“ alebo „výbor obyvateľov“), ktoré sa podieľajú na rozhodovaní o podmienkach a kvalite poskytovaní sociálnych služieb a na celkovom dianí v zariadení (participujú na tvorbe interných predpisov, kultúrnych programov, záujmovej činnosti a pod.). ZSS spolupracujú so súdmi a sú nápomocné pri uplatňovaní práv prijímateľov sociálnych služieb a pri vybavovaní úradných záležitostí.

Opatrenie 1.7.

Proces celoživotného vzdelávania zamestnancov v sociálnych službách prebiehal vo všetkých ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK. Pri plánovaní systému celoživotného vzdelávania zamestnancov pracujúcich v ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK odbor sociálnych vecí ÚNSK vychádzal z reálnych potrieb poskytovateľov sociálnych služieb. Odbor sociálnych vecí zabezpečil v roku 2018 vzdelávanie odborných zamestnancov v ZSS jednotne, so zameraním na riešenie niektorých otázok interdisciplinárnym tímom v ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK – alkoholizmus a drogová závislosť klientov. V roku 2019 bol modul vzdelávania zameraný na zásady komunikácie v sociálnej práci, komunikačné zručnosti zamestnancov ZSS vo vzťahu k PSS a k rodine PSS a riešenie krízových situácií. Vzdelávanie bolo určené aj pre zamestnancov, ktorí pracujú so seniormi. V rokoch 2018 a 2019 si ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK zabezpečili vzdelávania svojich zamestnancov aj individuálne, v týchto oblastiach: prevencia týrania a zneužívania starých ľudí, prevencia kriminality u seniorov, reminiscencia v práci so seniormi s demenciou, validácia, paliatívna starostlivosť, bazálna starostlivosť, komunikačné zručnosti, zvládanie agresívneho správania, správna psychohygiena. Každé vzdelávanie bolo ukončené hodnotením vzdelávania a následne bolo sledované uplatnenie v praxi. V rámci celoživotného vzdelávania zamestnancov prebehla vo všetkých ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK individuálna aj skupinová supervízia zabezpečená prostredníctvom UKF v Nitre alebo prostredníctvom externých supervízorov.

Opatrenie 1.8.

ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK v roku 2018 čerpali kapitálové výdavky vo výške 2 171 tis. Eur, bežné výdavky účelovo určené na opravu a údržbu vo výške 1 149 tis. Eur a 191 tis. Eur z dotácií z MPSVR SR vrátane spoluúčasti NSK. Z finančných prostriedkov boli rekonštruované sociálne zariadenia, kúpeľne, kotolne, balkóny, boli realizované rekonštrukcie a modernizácie stravovacej prevádzky a jedálne, ubytovacích pavilónov, nákup a montáž protipožiarňových dverí, montáž požiarneho schodišťa, montáž koľajnicového stropného zdvíhacieho systému. Kapitálové výdavky v roku 2018 boli čerpané aj na vylepšenie technologického vylepšenia pracovní, stravovacích prevádzok a vozového parku. Z dôvodu debarierizácie sa kupovali schodolezy, toaletné sprchové kreslo s výškovým nastavením a iné. Z bežných výdavkov sa vymieňali okná, opravovali chodníky, výťahy a strechy, realizovali sa hygienické maľovky, kupovalo sa interiérové vybavenie, napr.: 70 elektrických polohovateľných postelí s antidekubitným matracom, 39 nočných stolíkov s odkladacou doskou, 23 paravanov, 40 ks relaxačných kresiel, materiálno-technické vybavenie na snoezelen.

V roku 2019 bolo čerpaných 3 087 tis. Eur na kapitálové výdavky, na bežné výdavky účelovo určené na opravu a údržbu 1 438 tis. Eur a 186 tis. Eur z dotácií z MPSVR SR vrátane účasti NSK.

Z finančných prostriedkov boli zrekonštruované strechy a podkrovné priestory, montáž elektrickej požiarnej signalizácie, montáž protipožiarňových dverí, zateplenie budov, stavebné úpravy pracovní, rekonštrukcia elektroinštalácie, rekonštrukcia kúpeľní, vybudovanie dažďovej kanalizácie, rekonštrukcia plochej strechy. Obstaral sa stropný zdvíhací systém pre 2 zariadenia, kúpili sa 4 motorové vozidlá, z toho jedno 9-miestne špeciálne motorové vozidlo so zdvíhacou hydraulickou plošinou, opravovali sa výťahy, podlahové krytiny, chodníky, chladiace a mraziace zariadenie, vzduchotechniky. NSK obstaral aj v roku 2019 celkovo 65 elektrických polohovateľných postelí s antidekubitným matracom, 45 nočných stolíkov s odkladacou doskou, paravany, 17 polohovacích a masážnych kresiel. Tiež sa obstaralo materiálno-technické vybavenie na terapiu – snoezelen, vyvýšené záhony, bicykle a iné.

Opatrenie 1.9.

NSK plánoval v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu realizovať projekt deinštitucionalizácie sociálnych služieb v dvoch ZSS.

V rokoch 2018 – 2019 sme pripravovali podklady k deinštitucionalizácii zariadenia „LIPKA“, ZSS Lipová, avšak pre viaceré zmeny vo výzve na podanie žiadosti o NFP, z dôvodu podanej petície od potencionálnych susedov a z dôvodu problému pri hľadaní vhodných lokalít sme žiadosť nepodali, ale sa pripravujeme na ďalšie programové obdobie.

Opatrenie 1.10.

NSK podporuje rozvoj sociálnej rehabilitácie a jej poskytovanie v domácej starostlivosti aj v ZSS. Na základe zmluvy o poskytovaní finančného príspevku NSK poskytol v roku 2018 aj 2019 a naďalej

bude poskytovať finančný príspevok na poskytovanie sociálnej rehabilitácie ako samostatnej odbornej činnosti 1 neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby - občianskemu združeniu Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska. Združenie na základe predmetnej zmluvy poskytuje sociálnu rehabilitáciu terénnou a ambulantnou formou prostredníctvom 1 poradcu aj starším občanom v rámci NSK.

Opatrenie 1.11.

Za účelom vypracovania analýzy požiadaviek PSS a ďalších obyvateľov v územnom obvode vyššieho územného celku podľa jednotlivých druhov a foriem sociálnych služieb a cieľových skupín bolo uskutočnených niekoľko pracovných stretnutí v priebehu mesiacov marec až máj 2019 za účasti zástupcov miest a obcí NSK ako aj zástupcov poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode NSK. Cieľom stretnutí bolo spoločne definovať údaje do analýzy, spracovať SWOT analýzy a na základe predložených dotazníkov sa následne zozbierali relevantné dáta podľa druhu a foriem sociálnych služieb, pričom na základe získaných informácií viaceré obce NSK prehodnotili a doplnili aj svoje komunitné plány. Výsledkom tejto činnosti bol schválený Dodatok č. 1 ku Koncepcii rozvoja sociálnych služieb v regióne NSK na roky 2018-2023.

Opatrenie 1.12.

NSK v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb vo svojom regióne pravidelne vyhodnocuje dopad reforiem, národných plánov a dohovorov. Zároveň poskytuje súčinnosť pri získavaní podkladov pre vyhodnotenia MPSVR SR a nové legislatívne zmeny pripomienkuje.

Opatrenie 1.13.

NSK i napriek zmene financovania sociálnych služieb od 1.1.2018, kedy prechádza povinnosť platiť finančný príspevok pri odkázanosti na MPSVR SR, NSK neznížil v roku 2018 rozpočet pre neverejných poskytovateľov sociálnych služieb. Nevyčerpané finančné prostriedky, pôvodne rozpočtované na FP pri odkázanosti, boli použité na ďalšie výdavky na sociálne služby.

Rozpočet na bežné výdavky na sociálne služby bol v roku 2018 vo výške 40 130 tis. Eur, z toho 36 672. tis Eur pre verejných poskytovateľov v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK a 3 458 tis. Eur pre neverejných poskytovateľov sociálnych služieb.

Rozpočet na bežné výdavky na sociálne služby bol v roku 2019 čerpaný vo výške 47 305 tis. Eur, z toho 43 318. tis Eur pre verejných poskytovateľov v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK a 3 988 tis. Eur pre neverejných poskytovateľov sociálnych služieb.

Opatrenie 1.14.

Zákon o sociálnych službách zaviedol povinnosť poskytovateľa sociálnej služby plniť podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby a to predovšetkým s akcentom na ich ľudsko-právny charakter. *Zvyšovanie kvality poskytovaných služieb v oblasti bývania v ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK zabezpečuje* debarierizáciou ubytovacích a spoločenských priestorov, vytváraním nových ubytovacích priestorov, resp. rekonštrukciou existujúcich, modernizáciou vybavenia obytných a spoločenských priestorov, renováciou a rekonštrukciou sociálnych zariadení a kúpeľní. Samozrejmosťou je zútulňovanie interiéru ZSS prostredníctvom tematických výzdob za aktívnej spoluúčasti PSS.

Zvyšovanie kvality poskytovaných služieb v oblasti stravovania v ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK zabezpečuje rekonštrukciou, modernizáciou stravovacích priestorov v zmysle hygienických a prevádzkových požiadaviek cieľovej skupiny a ich zabezpečením klimatizačnými jednotkami. Pri zostavovaní jedálneho lístka sa prihliada na dodržiavanie zásad zdravej výživy, rešpektujú sa požiadavky PSS, zachovávajú sa miestne gurmánske zvyklosti, sezónnosť a dbá sa na dodržiavanie stravnej jednotky. Na transport naporciovej stravy sa používajú špeciálne upravené termokazety, aby sa minimalizovalo riziko kontaminácie hotového pokrmu.

Zvyšovanie kvality poskytovaných služieb v oblasti ponuky doplnkových služieb v ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK zabezpečuje modernizáciou, resp. rekonštrukciou spoločenských miestností, knižníc, internetových miestností, dielní na ručné práce, zariadením multisenzorických snoezelen miestností, multigeneračnej zóny za účelom aktívneho trávenia voľného času, fit-parku. PSS majú možnosť ďalšieho výberu doplnkových služieb ako napr. holičské a kadernícke služby, pedikúra, manikúra, napĺňanie spirituálnych potrieb, účasť na prednáškach, spoločenských

a kultúrnych podujatiach. PSS chodia spolu na akcie a výlety do zariadení podobného typu v rámci NSK.

PSS má možnosť participovať na zvyšovaní úrovne kvality poskytovaných služieb vo všetkých oblastiach a to napr. vyjadrením svojho názoru, postrehu v dotazníku spokojnosti.

Opatrenie 1.15.

K 31.12.2019 je v registri poskytovateľov sociálnych služieb v druhu sociálnej služby špecializované zariadenie zapísaných 2378 miest, čo je oproti roku 2017 celkový nárast o 360 miest. Z toho v ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK je nárast o 284 miest a u neverejných poskytovateľov sociálnych služieb je nárast o 76 miest.

Ku skvalitňovaniu poskytovaných sociálnych služieb v ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK prispieva aj to, že v roku 2018 z pôvodného počtu 2040,5 zamestnancov bol celkový počet navýšený o 38,5 zamestnancov. V priebehu roka 2019 došlo k navýšeniu o ďalších 60 zamestnancov. Konečný stav počtu zamestnancov v ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK k 01.01.2020 celkom 2139,5 zamestnancov.

Opatrenie 1.16.

K zníženiu miest vo veľkokapacitných zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK zatiaľ nedochádza, ale OSV ÚNSK pripravuje materiál, v ktorom sú zapracované aj požiadavky v zmysle vyhlášky č. 210/2016 Z.z. Podmienky vyhlášky majú za dôsledok znížovanie kapacít v niektorých ZSS.

7.4.2. Rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí

Cieľ: Podporiť rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom prostredí

NSK podporuje už vzniknuté ambulantné a terénne sociálne služby, aj vznik nových, ktoré zabezpečia zotrvanie seniorov v domácom prostredí čo najdlhšie.

Opatrenie 1.1.

Pre danú skupinu ľudí v sledovanom období v rokoch 2018 a 2019 NSK zapísal do registra poskytovateľov sociálnych služieb 7 poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí poskytujú sociálne služby ambulantnou formou (2 denné centrá, 1 denný stacionár, 3 komunitné centrá a 1 nocľaháreň) a 14 poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí poskytujú sociálne služby terénnou formou (3 komunitné centrá, 2 monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, 4 opatrovateľské služby, 3 prepravné služby a 2 terénne služby krízovej intervencie).

7.4.3. Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

Cieľ: Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

NSK zabezpečuje humanizáciu podporou deinštitucionalizácie, skvalitňovaním existujúcich sociálnych služieb vo svojom regióne a individuálnym prístupom k PSS.

Opatrenie 1.1.

NSK pripravuje proces deinštitucionalizácie v dvoch zariadeniach vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti. Zároveň podporujeme a vytvárame podmienky na poskytovanie sociálnej služby na komunitnej úrovni.

7.4.4. Poskytovatelia neformálnej starostlivosti (opatrovatelia) a ich sociálna ochrana

Cieľ: Podporiť poskytovateľov neformálnej starostlivosti (opatrovateľov) a ich sociálnu ochranu

V ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK sa pri určovaní pracovnej doby a pri rozpisoch služieb prihliada na potreby zamestnancov, napr. možnosti dopravy na pracovisko, opatrovanie blízkeho rodinného príslušníka, z rodinných dôvodov a pod.

Opatrenie 1.2.

ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK poskytujú sociálne služby aj ambulantnou formou, čo v konečnom dôsledku môžeme chápať ako jednu z podmienok na zvýšenie zamestnanosti starších žien, ktoré sa podieľajú na poskytovaní neformálnej pomoci rodinným príslušníkom odkázaným na pomoc iných fyzických osôb. V ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK sa zo strany zamestnancov nestretli s požiadavkou flexibilného pracovného času z dôvodu poskytovania neformálnej pomoci rodinným príslušníkom odkázaným na pomoc iných fyzických osôb.

Trenčiansky samosprávny kraj

5. OCHRANA ĽUDSKÝCH PRÁV, PODPORA AKTÍVNEJ NEZÁVISLOSTI A OBČIANSKA ÚČASŤ STARŠÍCH ĽUDÍ.

5.1. Presadzovanie práv, právom chránených záujmov a potrieb starších ľudí prostredníctvom podpory seniorských organizácií

Cieľ 1 : Subjekty presadzujúce záujmy starších ľudí považovať za aktívnych partnerov pri tvorbe verejných politík, využívať ich vedomosti, skúsenosti a potenciál na zlepšenie situácie starších ľudí aj v oblasti sociálnej politiky, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú.

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

Trenčiansky samosprávny kraj (ďalej len „TSK“) vo všetkých oblastiach v rámci svojich kompetencií podporuje zvyšovanie povedomia spoločnosti – sociálna oblasť, školstvo, kultúra, doprava, zdravotníctvo. Snahou TSK je umožniť starším osobám - seniorom viesť nezávislý spôsob života a postupne zohľadňovať ich potreby. V roku 2019 bolo uzatvorené na ďalšie obdobie Memorandum o spolupráci medzi TSK a Krajskou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku (ďalej len „KOJD“). Bolo zorganizovaných mnoho zaujímavých a jedinečných podujatí ako napr. medzinárodné športové hry, Senior expo 2019 – konferencia „Za zdravý životný štýl seniorov“ a pod.. Od roku 2014 až po súčasnosť podporil TSK aktivity a podujatia seniorov v rámci rôznych dotačných schém a grantov sumou viac ako 37 tisíc eur.

Plní sa priebežne.

Cieľ 2 : Posudzovať politiky a opatrenia z hľadiska ich vplyvu na starších ľudí s dôrazom na zabránenie diskriminácii na základe veku a na ochranu ľudských práv a slobôd.

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

TSK v rámci výkonu a zabezpečovania výkonu svojich originálnych pôsobností zabezpečoval koordináciu implementácie Národného programu aktívneho starnutia pre roky 2014-2020 a ich plnenie priebežne počas celého obdobia marec 2018 - február 2020 aj prostredníctvom riadenia, kontrolovania a financovania organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti v oblastiach - sociálnych služieb, školstva,

zdravotníctva, dopravy a kultúry. Občianska spoločnosť bola zahrnutá do procesu monitorovania prostredníctvom svojich volených zástupcov - poslancov Zastupiteľstva TSK, útvaru hlavného kontrolóra TSK a členov jednotlivých komisií Zastupiteľstva TSK – neposlancov.

Plní sa priebežne.

Cieľ 4: Podporiť účasť starších ľudí na živote spoločnosti a presadzovať ich práva, právom chránené záujmy a potreby aj cez seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

Jednou z hlavných zložiek činnosti seniorov je vzdelávanie od jednorazových besied a prednášok, cez celoročné vzdelávacie cykly, až po niekoľkoročné štúdium v rámci Univerzity tretieho veku, kde seniori môžu realizovať svoje záujmy a potreby. TSK finančne podporuje činnosť KOJD v rámci grantového programu. TSK zároveň prostredníctvom svojich organizácií šíri informácie o právach všetkých osôb, či už seniorov alebo ľudí so zdravotným znevýhodnením.

Plní sa priebežne.

5.2. Právna ochrana seniorov

Cieľ 1: Zabezpečiť osvetu seniorov v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok a zneužívajúcich praktík poskytovateľov služieb alebo dodávateľov tovarov.

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

TSK sa aktívne podieľa na podpore aktivizácie a začleňovania seniorov do diania v spoločnosti a to hlavne prostredníctvom svojich organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti, ktoré organizujú rôzne besedy so zamestnancami policajného zboru so zameraním na pomoc seniorom – osvetu na zabránenie diskriminácie na základe veku ale aj na elimináciu páchania násilia na senioroch. Kultúrne zariadenia TSK sa v rámci svojej činnosti nezameriavali na zvyšovanie právneho povedomia seniorov, sústreďovali sa na aktivity iného charakteru (rozvoj kognitívnych funkcií, zdravý životný štýl a pod.).

Plní sa priebežne.

5.3. Účasť starších ľudí na rozhodovaní vo veciach, ktoré sa ich priamo dotýkajú na všetkých úrovniach, ich právo slobodnej voľby a participácia na živote v spoločnosti

Cieľ 1: Zapájať sa do plánovania, tvorby, poskytovania a komunitného rozvoja ústretovým starším ľuďom a zodpovedajúcim ich potrebám a preferenciám, starších ľudí a ich rodiny ako potencionálnych užívateľov.

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

TSK je zriaďovateľom 24 zariadení sociálnych služieb (ďalej len „ZSS“), z toho je 17 kombinovaných (špecializované zariadenie, domov sociálnych služieb). V procese plánovania komunitného rozvoja sa prihliada na potreby a špecifiká prijímateľov sociálnych služieb (ďalej len „prijímateľ“), pričom v maximálnej možnej miere sa zohľadňujú aj požiadavky rodinných príslušníkov, aby nedochádzalo k narušeniu sociálnych väzieb v rodine. Dbá sa na účasť prijímateľov na rôznych stretnutiach organizovaných mestskými či obecnými úradmi, a to hlavne Dni rodiny, Dni otvorených dverí, aktívna účasť na voľbách a pod.

Plní sa priebežne.

Cieľ 2: Zabezpečiť pre starších ľudí právo voľby a spolurozhodovania o forme, spôsobe, rozsahu a mieste poskytovania pomoci a podpory v záujme zabezpečenia dôstojnosti v starobe a pri poskytovaní pomoci.

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

Poskytovanie sociálnych služieb prebieha v súlade so základnými ľudskými právami a slobodami, prirodzenou ľudskou dôstojnosťou a s princípmi nediskriminácie. ZSS v maximálnej možnej miere rešpektujú a podporujú rozvoj schopností, zručností a vedomostí prijímateľov na zachovanie ich vlastnej identity ale aj osobnej integrity. V ZSS sú vytvorené tzv. výbory obyvateľov, prostredníctvom ktorých sa prijímatelia aktívne zúčastňujú na chode zariadenia (tvorba jedálneho lístka, tvorba domáceho poriadku, činnosť zariadenia, tvorba individuálneho plánu...). Ide o tzv. právo voľby spolurozhodovania o forme, spôsobe, rozsahu a mieste poskytovania pomoci a podpory v záujme zabezpečenia dôstojnosti v starobe a pri poskytovaní pomoci. V neposlednom rade zariadenia poskytujú sociálne poradenstvo nielen prijímateľom ale aj žiadateľom, ktorí žiadajú o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu, ale aj občanom u ktorých je zrejmé, že je pre nich vhodná iná sociálna služba. Podstatou je, aby sa k občanom dostali informácie, na základe ktorých sa môžu slobodne rozhodnúť.

Plní sa priebežne.

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

Cieľ: Zabrániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi

Opatrenia:

- 1.1. Klásť dôraz na elimináciu diskriminácie na základe veku a ochranu ľudských práv pri poskytovaní sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

TSK prostredníctvom svojich organizácií aktívne podporuje, aby sa predišlo k zabráneniu zneužívania starších ľudí tvorbou interných smerníc (telesné a netelesné obmedzenia, určenie pravidiel pre prijímanie darov, riešenie sťažností ...) a aktívnou spoluprácou s KOJD a PZ SR. **V priebehu rokov 2018-2019 aktívne preveril plnenie povinností poskytovateľa sociálnej služby v súvislosti s používaním netelesných ale aj telesných obmedzení prijímateľov sociálnych služieb vo všetkých svojich ZSS, pričom nebolo zistené že by dochádzalo k porušovaniu ľudských práv.** Zamestnanci ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK sa pravidelne zúčastňujú supervízie, kde sa predchádza vyhoreniu zamestnanca, rôznymi prednáškami sa učia odborne a ľudsky správať voči prijímateľom a k svojim kolegom, neustále si osvojujú a učia svoje kompetencie, čím sa predchádza zlému zaobchádzaniu s prijímateľom.

- 1.2. Vytvoriť podmienky na elimináciu zanedbávania, zneužitia a zlého zaobchádzania so staršími ľuďmi odkázanými na pomoc iných osôb poskytovaním kvalitných sociálnych služieb. Zvyšovať schopnosť sociálnych zamestnancov vyhľadávať a riešiť prípady zneužívania, zlého zaobchádzania a zanedbávania starších ľudí, dôraz klásť na prevenciu, zabránenie vzniku takýchto javov.

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

TSK naďalej prostredníctvom poskytovateľov sociálnych služieb (či už zriadených alebo tých, ktorých finančne podporuje – t.j. neverejných poskytovateľov) vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti zabezpečuje dodržiavanie ľudských práv seniorov, prostredníctvom odborných zamestnancov im poskytuje sociálne poradenstvo v zmysle platnej legislatívy. **Za posledné obdobie došlo takmer k trojnásobnému zvýšeniu finančných príspevkov pre neverejných poskytovateľov sociálnych služieb práve na poskytovanie sociálneho poradenstva pre všetky vekové kategórie občanov.**

Plní sa priebežne.

5.5. Podpora dobrovoľníctva ako zdroja sebarealizácie a sociálnych kontaktov starších ľudí

Cieľ 1: Podporovať zapojenie starších ľudí do dobrovoľníckych aktivít a vytvárať podmienky na zapojenie dobrovoľníkov do aktivít určených pre seniorov, podporovať zapojenie mladých ľudí do poskytovania služieb seniorom v rámci dobrovoľníckej práce a upevňovať tým medzigeneračné väzby
Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

TSK prostredníctvom poskytovateľov sociálnych služieb naďalej realizuje prepojenie staršej a mladšej generácie v rámci dobrovoľníckej činnosti, ktorá sa praktizuje spoluprácou študentov, ktorí vykonávajú dobrovoľnícku činnosť a tým prispievajú k lepšej integrácii prijímateľov. Spolupracujúcimi subjektmi sú okrem ďalších poskytovateľov sociálnych služieb aj UPSVaR, Kluby dôchodcov, Únia žien, Stredné odborné školy,...

Plní sa priebežne.

Cieľ 2: Zvýšiť informovanosť o možnostiach výkonu dobrovoľníckej práce v sociálnych službách, zabezpečiť prístup seniorov k týmto informáciám, zabezpečiť prístup seniorov k týmto informáciám v záujme uľahčenia participácie starších ľudí na vzájomnej svojpomoci, na práci medzigeneračných skupín v komunitách, vytváranie príležitostí na realizáciu potenciálu seniorov

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

Zvýšenie informovanosti o možnosti výkonu dobrovoľníckej práce, zabezpečenia prístupu seniorov k týmto informáciám... poskytovatelia tieto aktivity zabezpečujú pravidelnými besedami na školách, zverejnením na webovej stránke svojho zariadenia, médiami, obnovou informácií na informačných tabuliach zariadení.

Plní sa priebežne.

6. ZAMESTNANOSŤ A ZAMESTNATEĽNOSŤ STARŠÍCH ĽUDÍ

6.2.4. Celoživotné vzdelávanie

Cieľ 1: V záujme zvýšenia kvality života vytvárať nové a rozvíjať existujúce príležitosti na vzdelávanie ľudí vo vyššom veku na podporu ich aktívneho života a širšieho lepšieho uplatnenia sa na trhu práce.

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

Akadémia tretieho veku v Trenčíne pokračovala vo svojom vzdelávaní aj počas tohto obdobia. Boli naplánované ďalšie semináre za aktívnej účasti rôznych odborníkov, hlavne v oblasti výživy a zdravia. Osvedčenie o absolvovaní dostávajú v závere školského roka všetci účastníci akadémie, ktorí sú prítomní najmenej na šiestich seminároch. Cieľom je rozšíriť vedomosti, dozvedieť sa nové poznatky z oblasti zdravotníctva, vedy, práva, kultúry a spoločenského života, ale hlavne kvalitne si vyplniť svoj voľný čas. Pripravený program prednášok na celý školský rok dostane každý poslucháč, ktorý sa zúčastní na jeho otvorení. Akadémia tretieho veku v Trenčíne vznikla v roku 1987 na podnet lekárky Rúth Kratinovej a pracovníkov trenčianskej nemocnice. Jej prvý ročník sa konal v školskom roku 1987/1988.

Plní sa priebežne.

7. NEZÁVISLÝ, BEZPEČNÝ A KVALITNÝ ŽIVOT STARŠÍCH ĽUDÍ

7.4. Sociálne služby

7.4.1. Dostupnosť, kvalita a finančná udržateľnosť sociálnych služieb

Cieľ: Zabezpečiť dostupnosť, kvalitu a finančnú udržateľnosť sociálnych služieb

1.2. Vytvoriť právne podmienky na zabezpečenie finančnej udržateľnosti a dostupnosti sociálnych služieb zavedením viaczdrojového financovania sociálnych služieb

Termín plnenia: 2014

Stav:

TSK má vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti celkom 24 zariadení sociálnych služieb, z toho 15 špecializovaných zariadení, ktoré boli zriadené z dôvodu poskytovania sociálnej služby práve seniorom, ktorí vzhľadom k svojim diagnózam nemohli byť umiestňovaní v zariadeniach pre seniorov (Alzheimerova a Parkinsonova choroba, demencia rôzneho typu a etiológie, schizofrénia, organický psychosyndróm ťažkého stupňa, skleróza multiplex). V prípade požiadavky o umiestnenie u neverejných alebo iných verejných poskytovateľov, služba je zabezpečovaná s podporou finančných prostriedkov z verejných zdrojov. V priebehu roka 2019 došlo k navýšeniu lôžok v špecializovaných zariadeniach transformáciou lôžok v domove sociálnych služieb celkom o 39 lôžok. Vzhľadom k požiadavke obyvateľov, v transformácii budeme pokračovať aj v ďalšom období.

Splnené.

1.4. Zabezpečiť spolufinancovanie sociálnych služieb z verejných zdrojov pre všetkých prijímateľov sociálnej služby bez rozdielu či čerpajú služby u verejných alebo neverejných poskytovateľov tak, aby vplyvom platenia úhrady za sociálnu službu nebolo ohrozené uspokojovanie životných nákladov platiteľov tejto úhrady

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

Pri tvorbe rozpočtu v časti sociálne zabezpečenie dochádza medziročne k nárastu objemu finančných prostriedkov v rámci bežných výdavkov. TSK zabezpečuje poskytovanie sociálnej služby s prihladnutím na výber občana odkázaného na pomoc inej fyzickej osoby. V rámci TSK poskytujú sociálnu službu poskytovatelia, ktorým sa z verejných zdrojov poskytujú finančné prostriedky na pokrytie celej kapacity zariadenia nakoľko je o jeho služby zo strany verejnosti záujem.

Pri platení úhrady za poskytované sociálne služby sa dodržiavajú ustanovenia zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov. V prípade, že občan nemá na úhradu a túto povinnosť nie je možné previesť na inú osobu, zariadenie eviduje pohľadávku, ktorá bude uplatnená najneskôr v konaní o dedičstvo. Prijatie odkázaného občana do zariadenia sociálnych služieb nie je podmienené výškou jeho príjmu.

Plní sa priebežne.

1.5. Pri tvorbe PHSR v súlade so zákonom č.539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja zohľadňovať potrebu rozvoja sociálnych služieb ako jedného z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v území.

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

V PHSR na roky 2013-2023 sa v strategickej časti uvádza v opatrení 4.1 Podpora sociálneho začlenenia – potrebné rozvíjať sociálne služby pre seniorov a špecializované zariadenia pre osoby so špecifickými ochoreniami. Taktiež sa pripravuje deinštitucionalizácia DSS-Adamovské Kochanovce – prechod do komunitných služieb s nízkou kapacitou. TSK vo svojom rozpočte zohľadňuje potreby debarierizácie a modernizácie existujúcich zariadení sociálnych služieb. Potreba a rozvoj sociálnych služieb je spracovaná aj v Koncepcii rozvoja sociálnych služieb TSK na roky 2015-2020, ktorej aktualizácia s prihladnutím na demografickú situáciu za rok 2018 bola schválená Zastupiteľstvom TSK.

Plní sa priebežne.

1.6. Zabezpečiť uplatňovanie štandardov kvality sociálnych služieb a hodnotenie podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

Snahou TSK je pripraviť zariadenia sociálnych služieb tak, aby spĺňali jednotlivé kritériá určené v štandardoch kvality sociálnych služieb z hľadiska dodržiavania ľudských práv, personálnych, procedurálnych ale aj prevádzkových podmienok. V priebehu sledovaného obdobia boli zamestnanci vzdelávaní na rôznych odborných seminároch, ktoré sa týkali práve podmienok kvality v zariadeniach. Taktiež sa zúčastnili odborného a certifikovaného vzdelávania v oblasti manažérstva kvality. Kontinuálne sa pokračovalo v zavádzaní podmienok kvality a pripravovali sa pracovné stretnutia na TSK, kde si vzájomne vymieňali svoje praktické skúsenosti.

Plní sa priebežne.

1.7. Zabezpečiť celoživotné vzdelávanie zamestnancov v sociálnych službách, najmä odborných zamestnancov v priamom kontakte s prijímateľmi sociálnych služieb.....

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

V priebehu sledovaného obdobia TSK zabezpečil vzdelávanie všetkých zamestnancov pracujúcich v oblasti sociálnych služieb – verejní a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb, občianske združenia a cirkevné organizácie. Išlo o semináre, ktorých cieľom bolo poskytovanie sociálnych služieb osobám s diagnózou schizofrénia. Poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti v zariadení sociálnych služieb (spolupráca s Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou), prevencia prenosu infekcií a stravovanie v zariadeniach sociálnych služieb (spolupráca s Regionálnym úradom verejného zdravotníctva). TSK zabezpečoval vzdelávanie aj prostredníctvom svojich zariadení – a to „Ako spolupracovať v multidisciplinárnom tíme a pochopiť holistický prístup pri práci s prijímateľom sociálnych služieb“ – išlo o prípravu na hodnotenie kvality, ktoré začalo od septembra 2019. CSS-SLOVEN realizuje kreditové vzdelávania pre zdravotníckych pracovníkov nielen v zariadeniach sociálnych služieb. Zamestnanci zariadení sa ďalej zúčastnili doplňujúceho vzdelávania – kurzu inštruktor sociálnej rehabilitácie. Vzdelávanie je v rámci TSK uskutočňované aj prostredníctvom Informačno-poradenského centra, ktoré len v priebehu roka 2019 zorganizovalo viacero seminárov v spolupráci s Implementačnou agentúrou MPSVR SR, a to:

- máj 2019 workshop k NP DI PTT, október 2019 informačný seminár k NP DI PTT, odborný seminár v rámci národného projektu Kvalita sociálnych služieb, ktorého sa zúčastnili zamestnanci zariadení sociálnych služieb z TSK a cieľom ktorého bola podpora sociálneho začlenenia zraniteľných cieľových skupín (osôb odkázaných na sociálne služby) prostredníctvom poskytovania kvalitných sociálnych služieb, seminár určený pre prijímateľov zapojených do výzvy OP LZ DOP 2018/4.2.1/01 Podpora opatrovateľskej služby a mal názov "Ako správne implementovať".

Plní sa priebežne.

1.8. Pokračovať v modernizácii a debarierizácii zariadení sociálnych služieb.....

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

TSK priebežne vyčleňuje v rozpočte finančné prostriedky na debarierizáciu zariadení vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti. V roku 2018 / 2019 bolo použitých na realizáciu opatrení v súvislosti s debarierizáciou celkom 1 940 273,00 Eur z kapitálových výdavkov pre 15 zariadení sociálnych služieb, a to pre:

CSS – Bánovce nad Bebravou (vybudovanie bezbariérového vchodu a rekonštrukcia sociálnych zariadení); CSS – AVE, Dubnica nad Váhom (rekonštrukcia objektu budovy - projektová dokumentácia zahŕňa komplexnú rekonštrukciu podkrovných priestorov, novú strechu, výmenu výtahu, zateplenie budovy, bezbariérové vstupy, energetickú úspornosť budovy - začiatok realizácie január 2020); CSS – SLOVEN, Slavnica (rekonštrukcia objektu č. 4 s vybudovaním samostatného bezbariérového výtahu); CSS – BYSTRICAN, Považská Bystrica (rekonštrukcia osobného výtahu); CSS – DOMINO, Prievidza (rekonštrukcia izieb so zabudovaním stropného zdvižného zariadenia, rekonštrukcia objektu sociálnych služieb, ktorá rieši internú bezbariérovosť a vybudovanie nového parkoviska); HUMANITY – CSP, Prievidza (zakúpenie zdvihacieho zariadenia); CSS – KOLONKA,

Púchov (debarierizácia kúpeľne); DSS – Púchov – Nosice (komplexná rekonštrukcia objektu s prístavbou výťahu a rekonštrukciu izieb a hygienických zariadení); CSS – LIPOVEC, Horné Srnie (debarierizácia kúpeľní a toaliet); CSS – LIPA, Kostolná – Záriečie (prístavba výťahu a vrátnice); CSS – DEMY, Trenčín (vybudovanie stoličkového výťahu a zdvíhacieho stropného zariadenia); CSS – Nová Bošáca (obstaranie stropného zdvíhacieho zariadenia); CSS – Nádej, Dolný Lieskov (prístavba výťahu a spojovacej chodby); CSS – Bôrik, Nitrianske Pravno (stavebné úpravy interiérových priestorov); CSS – JUH, Trenčín (debarierizácia sociálnych zariadení).

Poskytovatelia sociálnych služieb využívajú možnosti, ktoré zlepšujú a zvyšujú kvalitu poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom dotácií poskytnutých v súlade so zákonom č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR.

Plní sa priebežne.

1.9. Pokračovať v transformácii veľkokapacitných zariadení sociálnych služieb na zariadenia s nižšou kapacitou

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

Je naďalej podporovaný proces deinštitucionalizácie zariadenia DSS - Adamovské Kochanovce, ktorej stratégiu vláda Slovenskej republiky schválila v decembri roku 2011. V rámci rozpočtu sú vyčlenené finančné prostriedky na kúpu vhodných pozemkov, ktoré budú spĺňať všetky kritériá. V auguste 2019 bol proces prípravy zavŕšený predložením ŽoNFP cez Operačný program IROP. Realizácia investičného projektu výstavby v zmysle nastaveného časového harmonogramu realizácie projektu sa predpokladá od 3/2020 do 8/2022.

Plní sa priebežne.

1.10. Podporovať rozvoj sociálnej rehabilitácie v domácej i inštitucionálnej starostlivosti v záujme vytvorenia podmienok na čo najdlhšie udržanie nezávislého spôsobu života

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

V rámci TSK sú sociálne služby, ako je sociálna rehabilitácia a sociálne poradenstvo, poskytované okrem ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK aj prostredníctvom neverejných poskytovateľov, ktorým je poskytovaný finančný príspevok na prevádzku. TSK navýšil počet hodín poskytovania sociálneho poradenstva takmer dvojnásobne (rok 2018 – 2600 hodín a rok 2019 4700 hodín). Zároveň finančne podporil každý rok poskytovanie 2000 hodín sociálnej rehabilitácie.

TSK v sledovanom období zabezpečoval poskytovanie sociálnej služby aj v rehabilitačnom stredisku u neverejného poskytovateľa sociálnej služby v NSK, ktorý poskytuje ambulantnú sociálnu službu. TSK poskytuje finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby pre občana so sluchovým postihnutím s trvalým pobytom v územnom obvode TSK s každoročným navýšením jeho výšky. Pri porovnaní roku 2017 a 2019 sa jedná približne o 90% nárast objemu poskytnutých finančných prostriedkov.

Poskytovanie sociálnej rehabilitácie ako samostatnej odbornej činnosti je v TSK zabezpečené prostredníctvom Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska pre občanov so zrakovým postihnutím, bez obmedzenia veku, to znamená aj starším občanom. Sociálna služba je poskytovaná jedným inštruktorom sociálnej rehabilitácie s plným pracovným úväzkom predovšetkým s dôrazom na podporu samostatnosti, nácvik práce s kompenzačnými a optickými pomôckami, ako aj nácvik úkonov sebaobsluhy. Súčasťou tejto odbornej činnosti je aj práca s prijímateľmi pri nácviku priestorovej orientácie a samostatnom pohybe v interiéri aj exteriéri. V sledovanom období bol z TSK poskytnutý finančný príspevok na prevádzku pre poskytnutie 2000 h sociálnej rehabilitácie s medzioročným nárastom objemu poskytnutých finančných prostriedkov cca o 50%.

Súčasťou poskytovania sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb podmienených odkázanosťou bez ohľadu na formu poskytovanej sociálnej služby je aj poskytovanie sociálnej rehabilitácie personálom, ktorý spĺňa kvalifikačné predpoklady. Poskytovanie sociálnej rehabilitácie je súčasťou individuálnych plánov, ktoré je zariadenie sociálnych služieb povinné vypracovávať.

Neverejným poskytovateľom sociálnej služby pri porovnaní rokov 2018 a 2019 TSK poskytol objem finančných prostriedkov s medziročným nárastom o 50 tis. Eur.

Plní sa priebežne.

1.11. Vykonať revíziu siete služieb pre starších ľudí s duševnými poruchami a pre starších s viacnásobným zdravotným postihnutím a reštrukturalizovať ich tak, aby zodpovedali aktuálnej situácii a skutočným potrebám starších ľudí

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

TSK v roku 2019 schválilo Zastupiteľstvo TSK aktualizáciu Koncepcie rozvoja sociálnych služieb na roky 2015-2020 v zmysle národných priorít rozvoja sociálnych služieb a s ohľadom na komunitné plány obcí vo svojom regióne. Súčasťou bola aktualizácia údajov jednotlivých cieľových skupín vzhľadom k demografickému vývoju obyvateľstva (seniori, osoby so zdravotným postihnutím, ohrozené skupiny detí a mládeže, osoby bez prístrešia, osoby v akútnej kríze – obe domáceho násillia) a vzhľadom k zadefinovaniu potreby počtov miest pre jednotlivé druhy sociálnych služieb.

Plní sa priebežne.

1.12. Dôsledne vyhodnocovať vplyvy reforiem a opatrení v oblasti sociálnych služieb na súčasnú i budúcu situáciu starších ľudí

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

TSK sleduje dopady jednotlivých právnych predpisov v sociálnej oblasti a pravidelne v rámci medzirezortných pripomienkových konaní podáva návrhy.

Plní sa priebežne.

1.13. Odstrániť podhodnocovanie nárokov na finančné zabezpečenie sociálnych služieb vo verejných rozpočtoch („odstrániť“ hlasovanie za rozpočet, ktorý nezohľadňuje potreby na zabezpečenie sociálnych služieb)

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

Snahou TSK je neznižovať rozpočet na sociálne služby, dôkazom čoho sú aj medziročné nárasty objemu finančných prostriedkov určených na sociálne zabezpečenie v rámci bežných výdavkov. V rámci kapitálových výdavkov TSK vo svojom rozpočte prioritne poskytuje finančné prostriedky na modernizáciu a debarierizáciu (ako externú, tak aj internú).

Pre rozpočtový rok 2018 bol objem finančných prostriedkov schválený vo výške 21707 482 eur, čo v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka predstavovalo zvýšenie bežných výdavkov medziročný nárast v percentuálnom vyjadrení o 10,2%. Objem finančných prostriedkov pre verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb plánovaný v celkovom objeme 923 543 eur, bol v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka nižší a medziročný pokles bežných výdavkov bol o 319 016 tis. eur.

Pre rozpočtový rok 2019 bol objem finančných prostriedkov na bežné výdavky (24 832 397 eur) v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka zvýšený takmer o 3 173 tis. eur, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje medziročný nárast o 14,6 %. Objem finančných prostriedkov pre verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb pre rok 2019 bol plánovaný na úrovni predchádzajúceho roka 2018, t.j. v celkovom objeme 923 543 eur.

Pre rozpočtový rok 2020 je objem finančných prostriedkov stanovený vo výške 26 822 255 eur, čo v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka predstavuje zvýšenie bežných výdavkov takmer o 1 990 tis. eur a predstavuje medziročný nárast o 8,0% pre zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja. Objem finančných prostriedkov pre verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb má pre rok 2020 plánovaný medziročný nárast približne o 111 tis. eur v celkovom objeme 1 034 945 eur.

Schválený rozpočet TSK prechádza v priebehu roka viacerými úpravami, ktoré flexibilne reagujú na vzniknuté požiadavky zabezpečenia sociálnych služieb a zmeny platnej legislatívy.

Plní sa priebežne.

1.14. Zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb pre cieľovú skupinu (v oblasti bývania, stravovania, ponuky rôznych doplnkových služieb – rehabilitačných, voľnočasových a pod.)

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

Vo všetkých ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK pokračovalo zvyšovanie kvality poskytovaných sociálnych služieb zavádzaním štandardov kvality ale aj ďalších doplnkových služieb s prihliadnutím na individuálne potreby prijímateľov.

Plní sa priebežne.

1.15. Vybudovať kvalitnú a dostatočnú sieť špecializovaných zariadení

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

TSK už postupne od roku 2011 aktívne vytvára podmienky pre poskytovanie sociálnych služieb osobám so špecifickými diagnózami. Aktualizovaním údajov, ktoré slúžili k zabezpečeniu dostupnosti sociálnych služieb pre jednotlivé cieľové skupiny obyvateľov sa dospelo k záveru, že sa v jednotlivých ZSS bude poskytovať sociálna služba konkrétnej cieľovej skupine napr. s diagnózou schizofrénia, v ďalšom Alzheimerova choroba a pod., čím sa dosiahlo objektívne rozloženie špecializovaných zariadení po celom kraji. Týmto spôsobom sa pokračovalo aj naďalej a v súčasnosti sa postupne transformujú nevyužívané lôžka v jednotlivých domovoch sociálnych služieb na špecializované lôžka. V roku 2018 bolo novovybudované špecializované zariadenie a v roku 2019 bola začatá rekonštrukcia špecializovaného zariadenia pre osoby s autizmom. Pri spracovávaní podkladov pre rozmiestnenie poskytovateľov v závislosti na cieľových skupinách sa vychádzalo hlavne z údajov v NCZI a potrieb občanov nášho kraja.

Plní sa priebežne.

1.16. Regulovať počet lôžok vo veľkokapacitných zariadeniach sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

TSK plní priebežne opatrenie – od roku 2018 došlo k zníženiu kapacít o viac 20 lôžok vo veľkokapacitných zariadeniach. Prihliadalo sa najmä na dodržiavanie platnej legislatívy, ktorá súvisí s poskytovaním sociálnych služieb.

Plní sa priebežne.

7.4.2. Rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí

Cieľ: Podporiť rozvoj terénnych a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí

1.1. Podporovať zotrvanie starších ľudí v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb, reagovať pritom na potreby rozvoja determinovaného počtom potenciálnych prijímateľov v území a mierou ich závislosti

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

TSK objednáva poskytovanie sociálnej služby a poskytuje finančné prostriedky na zabezpečenie ambulantných foriem sociálnych služieb pre svojich občanov či už u neverejných alebo iných verejných poskytovateľov sociálnej služby. V rámci sociálneho poradenstva odporúča poskytovanie prednostne terénnej a ambulantnej formy sociálnej služby.

TSK má záujem v rámci podpory terénnych a ambulantných foriem služieb zabezpečiť zotrvanie osôb čo najdlhšie vo svojom prirodzenom sociálnom prostredí. Tento záujem je možné naplniť aj poskytovaním takých druhov služieb, ako sú podporné sociálne služby a služby s využitím telekomunikačných technológií. V októbri 2019 boli oslovené vybrané mestá v súvislosti so spoluprácou v pripravovanom projekte v rámci podpory a zotrvania občana vo svojom prirodzenom prostredí.

Následne ešte v októbri 2019 bola spracovaná a na webovej stránke TSK zverejnená štúdia uskutočniteľnosti projektu **„Zavedenie nástrojov pre podporu asistovaného života“**, aby sa k tomuto dokumentu mohli vyjadriť všetky stavovské organizácie i ostatné subjekty, ktoré sa venujú informatizácii a digitalizácii systémov verejnej správy. Predmetom realizácie projektu „Zavedenie nástrojov pre podporu asistovaného života“ je zvýšenie využívania asistenčných technológií v zmysle § 52 zákona 448/2008 Z. z. v aktuálnom znení „Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci“ s cieľom umožniť znevýhodneným občanom:

1. zotrvanie v prirodzenom domácom prostredí;
2. skorší návrat do domáceho prostredia po hospitalizácii, resp. poskytnutí sociálnej služby;

Priamym výstupom projektu bude elektronická služba „Poskytovanie nástroja pre podporu asistovaného života“, ktorú TSK sprístupní tým subjektom na území TSK, ktoré poskytujú sociálnu službu osobe odkázanej na pomoc inej osoby. Prevádzku tejto elektronickej služby zabezpečí TSK, čo umožní poskytovateľom sociálnych služieb odbúrať starostlivosť o relevantné informačné technológie. Týmto projektom VUC napĺňa kompetenciu podľa §4 zákona 302 /2001: podieľa sa na riešení problémov, ktoré sa týkajú viacerých obcí na území samosprávneho kraja. Implementácia nástroja, ktorý bude monitorovať domáce prostredie občana so slabšou zdravotnou alebo fyzickou kondíciou a signalizovať neštandardné situácie dohliadajúcej osobe je nevyhnutná podmienka pre oddialenie nástupu občana do pobytového zariadenia. Predpokladom poskytnutia nástrojov je, že klient je spôsobilý pre osamelý život, ale okrem pomoci s vybranými úkonmi v zmysle jednotlivých stupňov odkázanosti v dohodnutých termínoch hrozí pri osamelom živote riziko vzniku neštandardnej situácie, kedy si klient sám nedokáže privolať pomoc alebo si neuvedomuje, že by si pomoc privolať mal. V novembri 2019 Zastupiteľstvo TSK schválilo predloženie ŽoNFP za účelom realizácie projektu „Podpora AAL v podmienkach TSK“ realizovaného v rámci výzvy č. OPII-2019/7/9-DOP na predkladanie Žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku so zameraním na „Digitálnu inklúziu“, ktorého ciele sú v súlade s cieľmi operačného programu Integrovaná infraštruktúra a s rozvojovými dokumentmi Trenčianskeho samosprávneho kraja. Zároveň schválilo aj zabezpečenie realizácie projektu v súlade s podmienkami poskytnutia pomoci, zabezpečenie finančných prostriedkov na spolufinancovanie realizovaného projektu vo výške rozdielu celkových oprávnených výdavkov projektu a poskytnutého NFP v súlade s podmienkami poskytnutia pomoci, t. j. maximálne do výšky 250 000,00 Eur a zabezpečenie financovania prípadných neoprávnených výdavkov z rozpočtu TSK.

Plní sa priebežne.

7.4.3. Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou DI sociálnych služieb

Cieľ 2: Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou DI sociálnych služieb

Opatrenia:

1.1.Vytvoriť podmienky na DI – náhradu inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí vyžadujúcich dlhodobú pomoc a starostlivosť alternatívnym modelom siete spolupracujúcich a navzájom prepojených sociálnych služieb.....

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

V rokoch 2018-2019 pokračoval proces prípravy projektu s názvom „Vytvorenie podmienok pre deinštitucionalizáciu Domova sociálnych služieb Adamovské Kochanovce“. Prebiehalo vyhľadávanie vhodných stavebných pozemkov, komunikácia so zástupcami obecných samospráv, spracovanie projektovej dokumentácie nových bezbariérových objektov s uplatnením princípov univerzálneho navrhovania, územné a stavebné konania v obciach, kde bude prebiehať výstavba: v Mníchovej Lehotě, Chocholnej – Velčiciach, Trenčíne a v Adamovských Kochanovciach.

Proces prípravy investičného projektu s názvom „Vytvorenie podmienok pre deinštitucionalizáciu DSS Adamovské Kochanovce“ bol časovo náročný najmä v súvislosti so zabezpečením vhodných stavebných pozemkov pre výstavbu nových komunitných zariadení sociálnych služieb rodinného typu. V auguste 2019 bol proces prípravy zavŕšený predložením ŽoNFP cez Operačný program IROP. Realizácia investičného projektu výstavby v zmysle nastaveného časového harmonogramu realizácie projektu sa predpokladá od 3/2020 do 8/2022.

V období rokov 2018-2019 boli realizované projektové aktivity, ktoré svojím zameraním prispievali aj k plneniu opatrenia v súvislosti so šírením povedomia o Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. Takýmto bol aj cezhraničný projekt „Spoločná cesta k novému domovu“, ktorý bol realizovaný v období od februára 2018 až do mája 2019 s partnermi z ČR. Jeho cieľom bolo zvýšenie povedomia predstaviteľov samospráv ako aj širokej verejnosti o problematike Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím a z neho vyplývajúceho smerovania rozvoja sociálnych služieb v SR. Ťažiskovou témou informačných aktivít projektu bola deinštitucionalizácia veľkokapacitných zariadení sociálnych služieb a rozvoj komunitných služieb v regióne Trenčianskeho samosprávneho kraja v kontexte práv zdravotne postihnutých osôb a nezávislého života.

Medzi hlavné aktivity je možné zaradiť tlač informačných letákov o podpore komunitných služieb a nezávislého života a ich distribúcia širokej verejnosti, výrobu propagačného spotu o právach osôb so zdravotným postihnutím, jeho zverejnenie na webovej stránke VÚC a distribúcia na mini DVD, rôzne informačné aktivity v obciach regiónu zamerané na zvýšenie informovanosti starostov obcí, poslancov a občanov o Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, jeho uplatňovaní v praxi smerom k deinštitucionalizácii, komunitným sociálnym službám a nezávislému životu.

Prezentovanie príkladov dobrej praxe z Českej republiky, exkurzia pre verejnosť do komunitných zariadení sociálnych služieb v ČR.

Plní sa priebežne.

7.4.4. Poskytovatelia neformálnej starostlivosti (opatrovatelia) a ich sociálna ochrana

Cieľ: Podporiť poskytovateľov neformálnej starostlivosti (opatrovateľov) a ich sociálnu ochranu

Opatrenie:

1.2. Vytvoriť podmienky na zvyšovanie zamestnanosti starších žien, ktoré sa podieľajú na poskytovaní neformálnej pomoci rodinným príslušníkom odkázaných na pomoc iných fyzických osôb, najmä flexibilným pracovným časom a tiež prostredníctvom sociálnych služieb poskytovaných denne terénnou a ambulantnou formou

Stav:

V zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK je zamestnaných 1283 zamestnancov, z ktorých takmer 80% tvoria ženy a v celkovom počte zamestnancov je cca 800 zamestnancov vo veku nad 50 a viac rokov.

Plní sa priebežne

1.5. Podporovať poskytovanie dlhodobej starostlivosti v komunitách s previazanosťou a kontinuitou neformálnej starostlivosti aj formálnej starostlivosti v záujme vytvorenia podmienok na zosúladienie pracovného a rodinného života

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

Trenčiansky samosprávny kraj vytvára podmienky a podporuje poskytovanie dlhodobej starostlivosti v rámci zákonných možností a to najmä v zdravotníckych zariadeniach – všeobecných nemocniciach, ktoré má vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti. Jedná sa o NsP Prievidza so sídlom v Bojniciach, NsP

Považská Bystrica a NsP Myjava. Taktiež vytvárame podmienky na zabezpečenie starostlivosti o seniorov v rámci geriatrických oddelení, ktoré boli zriadené v NsP Prievidza so sídlom v Bojniciach a NsP Považská Bystrica. Geriatrické oddelenie funguje aj v rámci FN Trenčín.

V ostatných nemocniciach, ktoré poskytujú zdravotnú starostlivosť na území Trenčianskeho samosprávneho kraja podporujeme poskytovanie dlhodobej starostlivosti tak, aby bola pre občanov Trenčianskeho samosprávneho kraja dostupná v blízkosti bydliska. Oddelenia pre dlhodobo chorých sú zriadené a prevádzkované aj v nasledovných všeobecných nemocniciach, ktoré poskytujú ústavnú zdravotnú starostlivosť na území TSK:

- Fakultná nemocnica Trenčín,
- NsP Ilava, n.o.
- NEMOCNICA Handlová – 2. súkromná nemocnica, s.r.o.
- NEMOCNICA Bánovce – 3. súkromná nemocnica, s.r.o.
- Nemocnica na okraji mesta, n.o. Partizánske

Dlhodobú starostlivosť o seniorov v komunitách zabezpečujú aj všeobecné ambulancie pre dospelých ako aj agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti.

Plní sa priebežne

7.4.5. Koordinácia a integrácia dlhodobej zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb

Cieľ 1: Vytvoriť právne podmienky na možnosť úhrady nákladov za zdravotnú starostlivosť v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti poskytovanej vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb zo zdrojov verejného zdravotného poistenia.

Termín plnenia: priebežne 2014-2020

Stav:

Plní sa priebežne

Zvyšovanie kvality života seniorov je jednou z dôležitých oblastí, ktorú TSK podporuje a zároveň aktívne reaguje na potreby seniorov.

Žilinský samosprávny kraj

5. Ochrana ľudských práv, podpora aktívnej nezávislosti a občianska účasť starších ľudí

5.1. Presadzovanie práv, právom chránených záujmov a potrieb starších ľudí prostredníctvom podpory seniorských organizácií

Cieľ 1: *Subjekty presadzujúce záujmy starších ľudí považovať za aktívnych partnerov pri tvorbe verejných politík, využívať ich vedomosti, skúsenosti a potenciál na zlepšenie situácie starších ľudí aj v oblasti sociálnej politiky, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú.*

Gestor: *MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC*

Spolupracujúce subjekty: *zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie*

Termín plnenia: *priebežne 2014 - 2020*

Vykonávané priebežne. Žilinský samosprávny kraj (ďalej aj „ŽSK“) spolupracuje so seniorskými organizáciami, predovšetkým s Jednotou dôchodcov, ale aj s inými subjektmi presadzujúcimi záujmy starších ľudí. Do Komisie sociálnej pomoci zastupiteľstva Žilinského samosprávneho kraja je od roku 2014 trvale prizývaná predsedníčka základnej organizácie Jednoty dôchodcov na Slovensku (ZO JD Žilina) - pani Mária Žideková. Nakoľko je ŽSK zriaďovateľom 26 účelne zlúčených zariadení sociálnych služieb, v ktorých sú poskytované sociálne služby takmer 3 500 klientom (nemalú skupinu z nich tvoria aj seniory), je spolupráca ŽSK so zástupcami prijímateľov sociálnych služieb samozrejmosťou.

ŽSK zriadil 6. 11. 2018 poradný orgán Radu seniorov, ktorý bude nápomocný v oblasti práv a zvyšovania kvality života seniorov v Žilinskom kraji. Úlohou je aktívne sa spolupodieľať na

zvyšovaní kvality života seniorov v kraji, ochrane ich práv a podpore ich aktívneho starnutia. Radu seniorov tvoria zástupcovia všetkých regiónov a 1 koordinátor z odboru sociálnych vecí ŽSK. Rada zasadá spravidla raz za polroka. Rada seniorov ŽSK je stálym poradným a konzultačným orgánom predsedníčky ŽSK pre otázky postavenia seniorov v kraji. ŽSK založil Nadáciu ŽSK pre podporu rodiny a Rodinné centrum, kde cieľom je pomáhať a podporovať nielen rodiny, ale aj jednotlivcov v ťažkej sociálnej a ekonomickej situácii a podporovať a rozvíjať dobrovoľnícke aktivity v Žilinskom samosprávnom kraji. Zakladáme Centrá pre podporu rodiny v každom regióne a pripravili sme projekt unikátneho Alzheimer centra.

Cieľ 2: *Posudzovať politiky a opatrenia z hľadiska ich vplyvu na starších ľudí s dôrazom na zabránenie diskriminácii na základe veku a na ochranu ľudských práv a slobôd.*

Gestor: *MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC*

Spolupracujúce subjekty: *zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie*

Termín plnenia: *priebežne 2014 – 2020*

Vykonávané priebežne. Žilinský samosprávny kraj spolu so zástupcami prijímateľov sociálnych služieb sa aktívne podieľa na posudzovaní rôznych politík a opatrení z hľadiska ich vplyvu na seniorov v rámci aktívneho pripomienkovania návrhov zákonov a ich novelizácií, ale taktiež v rámci vlastných návrhov a riešení problematických a rizikových oblastí ochrany ľudských práv a slobôd starších ľudí, v rôznych sférach života občanov.

V rámci sociálneho poradenstva pomáhajú zariadenia sociálnych služieb svojim prijímateľom s ochranou ich práv a právom chránených záujmov. Najčastejšie - pri komunikácii s exekútormi, samosprávou a sociálnou poisťovňou, či bankovými inštitúciami, pri vybavovaní osobných dokladov a vypisovaní rôznych tlačív. Zariadenia sociálnych služieb rešpektujú ochranu ľudských práv a slobôd s dôrazom zabránenia diskriminácie na základe veku, rasy, pohlavia alebo iné postavenie prijímateľa sociálnej služby, ktoré sú tiež zakotvené v interných a organizačných smerniciach zariadení.

Cieľ 4: *Podporiť účasť starších ľudí na živote spoločnosti a presadzovať ich práva, právom chránené záujmy a potreby aj cez seniorské organizácie.*

Gestor: *obce a VÚC*

Spolupracujúce subjekty: *seniorské organizácie*

Termín plnenia: *priebežne 2014 - 2020*

Žilinský samosprávny kraj podporuje účasť starších ľudí na živote spoločnosti priamo, prostredníctvom zariadení vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti alebo podporou seniorských organizácií.

V roku 2018 a 2020 sa ŽSK prostredníctvom 26 účelne zlúčených zariadení sociálnych služieb pokračoval v šírení práv osôb v dôchodkovom veku. Celkovo 10 poradenských centier poskytovalo základné sociálne poradenstvo pre osoby v rôznych krízových situáciách.

Zariadenia sociálnych služieb navzájom medzi sebou spolupracujú. Zároveň spolupracujú s dobrovoľníkmi a rôznymi inštitúciami, Jednotou dôchodcov prostredníctvom ktorých sa snažia vykonávať spoločné aktivity pre osoby v dôchodkovom veku.

Priamo na rozhodovaní o živote v zariadení sociálnych služieb môžu klienti participovať prostredníctvom Výboru obyvateľov, kde presadzujú v zariadení svoje záujmy a potreby – tvorba jedálničkov, návrhy mimo časových aktivít, rada obyvateľov, individuálne plánovanie. Členovia výboru sa stretávajú pravidelne a jeho členovia ako zástupcovia názoru väčšiny klientov v prítomnosti sociálnych pracovníčok tlmočia svoje požiadavky, pripomienky a návrhy, ktoré sú následne prerokované s vedením zariadenia.

Rozhodovanie v oblasti stravovania je zabezpečované prostredníctvom Stravovacej komisie, ktorá sa pravidelne stretáva. Klienti v nej dávajú pripomienky k strave.

Jednota dôchodcov sa svojou činnosťou aktívne podieľa na podpore začlenenia našich seniorov do spoločnosti. Rôznymi aktivitami nielen v zariadení, ale aj mimo zariadenia sa podieľajú na tom, aby sa zabránilo ich sociálnemu vylúčeniu, aktivizujú ich k posilneniu sebestačnosti a sebarealizácie. Okrem iného cieľom týchto aktivít je aj vyzdvihnúť užitočnosť starších ľudí pre spoločnosť.

Odbor kultúry Úradu Žilinského samosprávneho kraja zabezpečoval realizovanie programu aktívneho starnutia na území Žilinského kraja od marca 2018 do februára 2020 najmä prostredníctvom činnosti kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja. Všetky kultúrne organizácie pôsobením v jednotlivých regiónoch Žilinského kraja plnia predovšetkým odborné funkcie, vyplývajúce z príslušných zákonov a platnej legislatívy. Pri plnení svojho odborného poslania organizujú, príp. participujú na organizačnom a finančnom zabezpečení množstva kultúrno-výchovných a vzdelávacích podujatí a aktivít: divadelných, tanečných predstavení, koncertov, výstav, súťaží, festivalov a pod., ktoré sú zamerané a prístupné pre seniorov, podporujú solidaritu medzi generáciami a vytvárajú podmienky na ovplyvňovanie kvality a rozsahu voľnočasových aktivít s osobitným zreteľom na vekovú kategóriu seniorov. Knižnice umožňujú využívanie internetu i prístup k rozličným typom informácií prostredníctvom online katalógov i web stránky knižníc a tým prispievajú na podporu a rozvoj života osôb v dôchodkovom veku.

Zariadenia sociálnych služieb ŽSK sa svojou činnosťou aktívne podieľajú na podpore začlenenia starších ľudí do spoločnosti, zabráňujú ich sociálnemu vylúčeniu, aktivizujú ich k posilneniu sebestačnosti a poskytujú im sociálne služby, ktoré svojím rozsahom, formou a spôsobom poskytovania umožňujú realizovať ich základné ľudské práva a slobody a zachovávajú ich ľudskú dôstojnosť. Táto činnosť vyplýva zariadeniam sociálnych služieb priamo zákonom o sociálnych službách.

5.2. Právna ochrana seniorov

Cieľ 1: Zabezpečiť osvetu seniorov v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok a zneužívajúcich praktík poskytovateľov služieb alebo dodávateľov tovarov.

Gestor: seniorské organizácie zastúpené vo Výbore pre seniorov v spolupráci s obcami a VÚC
Spolupracujúce subjekty: MS SR, MH SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, Rozhlas a televízia Slovenska (ďalej len „RTVS“), univerzity a vysoké školy, inštitúcie ďalšieho vzdelávania

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vykonávané priebežne. Pri zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja fungujú centrá sociálneho poradenstva. V súčasnosti je ich 10. Osveta seniorov ŽSK v rámci zariadení je zabezpečená formou prednášok, ktoré boli realizované Odborom prevencie kriminality kancelárie ministerky vnútra v Žiline (projekt zameraný na preventívne aktivity s vybranými skupinami obetí „Bezpečný senior“) a Mestskou políciou (projekt „Bezpečnosť seniorov a riešenie krízových situácií“). Formou osobných pohovorov a informácií pre klientov zo strany sociálnych pracovníkov, ako aj formou informačných letákov prístupných v spoločných priestoroch zariadenia – „Seniorský vek je zmena, nie je dôvod na zlodejské prekvapenia“ od Mestskej polície a „Seniori pozor, nestajte sa obeťou zlodejov a podvodníkov, pri komunikácii s cudzími osobami buďte opatrní“ od Policajného zboru SR. Vykonávanie akýchkoľvek predvážiacich a predajných akcií v zariadení je možné iba po odsúhlasení riaditeľom zariadenia (v sledovanom období boli požiadavky na predaj textilu a doplnkov, kozmetiky, kníh a podobne). Všetci odborní zamestnanci vykonávajú podľa potreby pohovory a oboznámenia pre príbuzných a známych klientov, ktorí by sa dali zneužiť pri nekalých obchodných praktikách hlavne z dôvodu vysokého veku a zdravotného stavu.

Cieľom aktivít je aj podporiť proces aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami, klásť dôraz na dôstojne prežitý, nezávislý a plnohodnotný život, podporovať činnosti, ktoré pozitívne ovplyvňujú život seniorov, odstrániť stereotypy spojené s vekom a odbúrať bariéry.

5.3. Účasť starších ľudí na rozhodovaní vo veciach, ktoré sa ich priamo dotýkajú na všetkých úrovniach, ich právo slobodnej voľby a participácia na živote v spoločnosti

Cieľ 1: Zapájať do plánovania, tvorby, poskytovania a komunitného rozvoja (vrátane rozvoja sociálnych služieb) ústretových starším ľuďom a zodpovedajúcim ich potrebám a preferenciám, starších ľudí a ich rodiny ako potenciálnych užívateľov.

Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb a zástupcami prijímateľov sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vykonávané priebežne. Žilinský samosprávny kraj uvedený cieľ zabezpečuje prostredníctvom 26 zariadení sociálnych služieb v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti. V rámci zariadení je aktívne zabezpečovaná účasť klientov (vrátane seniorov) na voľbách vybavovaním voličských preukazov, zabezpečením možnosti voliť priamo v zariadení (volebné urny, volebné okrsky), informovaním o aktuálnom dianí prostredníctvom dennej tlače, násteniek, prednášok a seminárov.

Klienti zariadení majú možnosť priamo sa podieľať na rozhodovaní prostredníctvom Výboru obyvateľov. Členovia výboru sa stretávajú pravidelne a jeho členovia ako zástupcovia názoru klientov tlmočia svoje požiadavky, pripomienky, názory (príprava a zloženie stravy, výber a zabezpečenie voľno - časových aktivít, kultúrnych a spoločenských podujatí a pod.).

Cieľ 2: Zabezpečiť pre starších ľudí právo voľby a spolurozhodovania o forme, spôsobe, rozsahu a mieste poskytovania pomoci a podpory v záujme zabezpečenia dôstojnosti v starobe a pri poskytovaní pomoci.

Gestor: obce a VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb a zástupcami prijímateľov sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vykonávané priebežne priamym poskytovaním sociálneho poradenstva Žilinským samosprávnym krajom alebo prostredníctvom 26 zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti, resp. prostredníctvom 10 centier sociálneho poradenstva. Nadácia ŽSK pre podporu rodiny a Rodinné centrum, kde jej cieľom je pomáhať a podporovať nielen rodiny, ale aj jednotlivcov v ťažkej sociálnej a ekonomickej situácii

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

Cieľ: Zabrániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi.

Opatrenie 1.1. Klásť dôraz na elimináciu diskriminácie na základe veku a ochranu ľudských práv pri poskytovaní sociálnych služieb.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vykonávané priebežne. Eliminácia diskriminácie na základe veku a ochrana ľudských práv pri poskytovaní sociálnych služieb je zabezpečená priamo v ustanovení § 5 a 6 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách.

V zariadeniach sociálnych služieb je vytvorený súbor opatrení a vnútorných predpisov, ku ktorým patrí predovšetkým Etický kódex pracovníka v zariadení sociálnych služieb, externá supervízia, domáci poriadok - základné ľudské práva a slobody; práva a povinnosti prijímateľa a poskytovateľa sociálnej služby. Prijímatelia majú možnosť predkladať vedeniu zariadenia akékoľvek podnety a sťažnosti, pripomienky. Úzko a aktívne sa spolupracuje s rodinou, zabezpečujú sa návštevy príbuzných, priateľov a osôb, ktorým klienti dôverujú.

Dodržiavanie týchto ustanovení zákona ŽSK priamo zisťuje prostredníctvom výkonu kontroly úrovne poskytovania sociálnej služby, prešetrovaním sťažností a iných podaní (aj anonymných) alebo z vlastného podnetu.

ŽSK taktiež podporuje vzdelávanie zamestnancov odboru sociálnych vecí ŽSK a zamestnancov zariadení sociálnych služieb v oblasti dodržiavania ľudských práv prijímateľov sociálnych služieb.

Opatrenie 1.2. Vytvoriť podmienky na elimináciu zanedbávania, zneužitia a zlého zaobchádzania so staršími ľuďmi odkázanými na pomoc iných osôb poskytovaním kvalitných sociálnych služieb. Zvyšovať schopnosť sociálnych zamestnancov vyhľadávať a riešiť prípady zneužívania, zlého

zaobchádzania a zanedbávania starších ľudí, dôraz klásť na prevenciu, zabránenie vzniku takýchto javov.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vykonávané priebežne. ŽSK vytvára podmienky na elimináciu nevhodného zaobchádzania so staršími ľuďmi priamo poskytovaním sociálneho poradenstva alebo prostredníctvom zariadení sociálnych služieb v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti, centier sociálneho poradenstva a ďalších poskytovateľov sociálnych služieb. V predmetnej oblasti taktiež spolupracuje s ďalšími príslušnými orgánmi a inštitúciami, najmä s obcami, ÚPSVR, orgánmi činnými v trestnom konaní a pod.

Takmer pravidelne v rámci prednášok, besied, ale aj pri individuálnej terapeuticko-poradenskej práci s prijímateľmi sociálnych služieb sú informovaní, ako postupovať pri ich zneužívaní a zlom zaobchádzaní. Významný dôraz sa kladie na odstránenie diskriminácie a dodržiavanie a ochranu ľudských práv a slobôd. Okrem uvedených aktivít majú prijímatelia sociálnych služieb aj na nástenkách v zariadení vymenované všetky dôležité informácie a inštitúcie, ktoré môžu seniorom pomôcť riešiť ich problémy v rôznych oblastiach, či už pri porušovaní ľudských práv, pri zlom zaobchádzaní, týraní a podobne. Profesionálna a odbornosť zamestnancov je zabezpečená školeniami, seminármi a pravidelnou supervíziou, ktorá sa koná viackrát v priebehu roka a vždy keď je to potrebné.

Opatrenie 1.3. Sprísniť reguláciu, dohľad a sankcie na predaj tovarov a služieb seniorom formou prezentácií a súťaží, ktoré majú manipulatívny a nátlakový charakter. Informovať verejnosť o najčastejšie sa vyskytujúcich nekalých obchodných praktikách. Zakotviť právnu úpravu, podľa ktorej by za určitých podmienok bolo možné odňať oprávnenie na výkon činnosti subjektom poskytujúcim finančné služby v prípade porušenia zákona.

Gestor: MH SR, MV SR,

Spolupracujúce subjekty: MS SR, MF SR, NBS, obce, VÚC, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vykonávané priebežne prostredníctvom zariadení sociálnych služieb ŽSK a ďalších poskytovateľov sociálnych služieb v Žilinskom kraji v rámci organizovania seminárov, prednášok alebo iných aktivít v oblasti prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti páchanej na senioroch. V rámci individuálneho plánovania sa vedú rozhovory o príčinách vzniku sociálno-patologických javov a ich predchádzaniu, preventívne výchovné aktivity zamerané na nadobúdanie sociálnych zručností, aktivity zamerané na problém agresívneho a problémového správania. Seminäre zamerané na podvodníkov, ktorí navštevujú domácnosti seniorov a následne ich okrádajú

5.5. Podpora dobrovoľníctva ako zdroja sebarealizácie a sociálnych kontaktov starších ľudí

Cieľ 1: Podporovať zapojenie starších ľudí do dobrovoľníckych aktivít a vytvárať podmienky na zapojenie dobrovoľníkov do aktivít určených pre seniorov, podporovať zapojenie mladých ľudí do poskytovania služieb seniorom v rámci dobrovoľníckej práce a upevňovať tým medzigeneračné väzby.

Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Cieľ 2: Zvýšiť informovanosť o možnostiach výkonu dobrovoľníckej práce v sociálnych službách, zabezpečiť prístup seniorov k týmto informáciám v záujme uľahčenia participácie starších ľudí na vzájomnej svojpomoci, na práci medzigeneračných skupín v komunitách, vytváranie príležitostí na realizáciu potenciálu seniorov.

Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Cieľ 3: Umožniť starším ľuďom aktívne sa zúčastňovať na dobrovoľníckej práci. Uznať význam dobrovoľníckej práce pri zvyšovaní kvality života starších ľudí a pre celú spoločnosť.

Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Všetky tri ciele sú vykonávané priebežne prostredníctvom zariadení sociálnych služieb ŽSK. V zariadeniach sociálnych služieb ŽSK sú realizované rôzne aktivity, na realizácii ktorých sa v niektorých prípadoch zúčastňujú aj dobrovoľníci. Zariadenia tak spolupracujú s rôznymi základnými, strednými a vysokými školami, s umeleckými školami, s nemocnicami, kultúrnymi organizáciami a záujmovými združeniami, s rôznymi aktivistami, podnikateľskými subjektmi, s cirkevnými organizáciami ale aj s jednotlivcami.

Aktívne sa na dobrovoľníckych činnostiach realizovaných v zariadeniach ŽSK podieľajú aj mnohí seniori z rôznych záujmových združení a seniori – občania. Aktívni seniori prichádzajú spríjemniť život našim seniorom v zariadeniach a naopak; seniori – susedia klientov našich zariadení pomáhajú napr. pri realizovaní pracovnej terapie alebo záujmových činností nácvikom zručností a praktickými ukážkami. Zároveň podporovať zapojenie sa mladých ľudí do poskytovania služieb seniorom v rámci dobrovoľníckej práce a upevňovať tým medzigeneračné väzby.

Niektoré zariadenia pravidelne spolupracujú so seniormi, ktorí oživujú kultúrne podujatia ukážkami domáckych prác (tkanie, spracovávanie ovčej vlny a pod.) a zapájajú sa do programových podujatí (ukážky prípravy a ochutnávky ľudových jedál).

V kultúrnych organizáciách Žilinského samosprávneho kraja je dobrovoľnícka práca realizovaná formou dobrovoľníckej služby seniorov, ktorí ako dobrovoľníci zastrešujú niektoré podujatia pre verejnosť, resp. deti a mládež, kultúrnych organizácií a realizujú ich bez nároku na odmenu. Organizácie využívajú možnosť dobrovoľníctva a upevňovania medzigeneračných väzieb v rámci tvorivých dielní seniorov s deťmi, workshopov amatérskych umelkýň - senioriek s deťmi a mládežou, ako aj pri zabezpečovaní lektorskej činnosti pre deti v rámci projektu „Podpora komunitných aktivít“.

6. Zamestnanosť a zamestnateľnosť starších ľudí

6.2. Starší ľudia na trhu práce

6.2.2. Služby zamestnanosti pre starších zamestnancov a podpora rozvoja striebornej ekonomiky

Cieľ 1: Zvýšiť zamestnanosť a zamestnateľnosť starších ľudí prostredníctvom intenzívnych vzdelávacích kurzov zameraných na prácu s informačnými technológiami pre ľudí vo veku 50 a viac rokov evidovaných na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MF SR, MH SR, ÚPSVaR, AZZZ SR, RÚZ, VÚC, MŠVVŠ SR, vedecko-výskumné akademické inštitúcie

Termín: 2014 -2020

Cieľ 4: Podporovať rozvoj nových (atypických) foriem zamestnania zvyšujúcich flexibilitu trhu práce pre starších zamestnancov vo veku 50 a viac rokov.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MF SR, MH SR, ÚPSVaR, AZZZ SR, RÚZ, VÚC, MŠVVŠ SR, vedecko-výskumné akademické inštitúcie

Termín: 2014 -2020

V zariadeniach sociálnych služieb ŽSK je zamestnaná nemalá skupina zamestnancov vo veku 50 a viac rokov a taktiež zamestnanci v dôchodkovom veku. Zariadenia ŽSK vytvárajú podmienky pre zamestnávanie starších ľudí a tým podporiť rozvoj „striebornej ekonomiky“. V niektorých zariadeniach ŽSK sú zamestnaní na dohodu o vykonaní práce aj klienti zariadení, spravidla dôchodcovia.

6.2.4. Celoživotné vzdelávanie

Cieľ 1: V záujme zvýšenia kvality života vytvárať nové a rozvíjať existujúce príležitosti na vzdelávanie ľudí vo vyššom veku na podporu ich aktívneho života a širšieho lepšieho uplatnenia sa na trhu práce.

Gestor: MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, ÚPSVaR, vysoké školy, ZMOS, VÚC, mimovládne organizácie, inštitúcie ďalšieho vzdelávania

Termín plnenia: priebežne 2014 - 202

Prostredníctvom celoživotného vzdelávania sa ŽSK snaží vytvárať v centrách odborného vzdelávania a prípravy podmienky pre zabezpečenie základnej úrovne rozvoja kompetencií jednotlivca pre jeho profesijný a osobnostný rozvoj v oblasti finančnej gramotnosti, podnikateľských kompetencií, komunikácie vo svetových jazykoch, digitálnej gramotnosti a aktívneho občianstva. Stredné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK popri poskytovaní školského vzdelávania ponúkajú v rámci ďalšieho celoživotného vzdelávania akreditované kurzy i neakreditované vzdelávanie, rekvalifikačné kurzy, vyššie odborné štúdium, večerné pomaturitné kvalifikačné štúdium, kurzy cudzích jazykov, overovanie odbornej spôsobilosti v učebných odboroch i kurzy na získanie vodičského oprávnenia.

Strategickým cieľom Žilinského samosprávneho kraja v oblasti celoživotného vzdelávania je zabezpečiť kvalitný výchovno-vzdelávací proces prostredníctvom kvalifikovaných a odborne zdatných pedagógov na gymnáziách a stredných odborných školách a zaistiť tak udržateľnosť vysokej úrovne odborného vzdelávania a prípravy. V tejto oblasti Žilinský samosprávny kraj:

- prináša ponuku kurzov, rekvalifikačných kurzov, certifikácií a iných foriem celoživotného vzdelávania prostredníctvom stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK;
- podporuje a spoluorganizuje odborné semináre pre pedagogických zamestnancov;
- podporuje kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov;
- podporuje celoživotné vzdelávanie v centrách odborného vzdelávania a prípravy pri stredných odborných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK;
- podporuje s inštitúciami ponúkajúcimi celoživotné vzdelávanie a kariérové poradenstvo.

Aktivita Program LabVIEW

Spojená škola v Nižnej má pozitívne skúsenosti so vzdelávaním v systéme LabVIEW, ktoré pripraví žiakov odborov zameraných na elektrotechniku na zmeny, ktoré prinesie technologická revolúcia INDUSTRY 4.0. Tá bude postavená na úplnej automatizácii výrobných procesov, na zdieľaní obrovského množstva dát v ľubovoľnom čase a priestore a vznikne potreba odborníkov, schopných pracovať v tomto prostredí. Preto aj odborné vzdelávanie musí v tomto kontexte zmeniť svoj obsah. Grafický program LabVIEW urýchľuje pochopenie žiakov, ich učenie a umožňuje učiteľom matematiky a fyziky ukázať ich ako analytické vedy.

V školskom roku 2018/2019 sa začali realizovať vzdelávacie semináre pre pedagógov ďalších stredných škôl a zabezpečí sa požadovaný softvér. Zároveň sa zintenzívni spolupráca s Elektrotechnickou fakultou Žilinskej univerzity v Žiline, ktorá poskytuje vzdelávanie v systéme LabVIEW.

Kultúrne organizácie sa podieľajú na realizácii tréningov pamäte pre seniorov, kurzov základov počítačovej zručnosti, osvetových podujatí na rôzne odborné zdravotnícke témy, prednášok v spolupráci s Ústavom celoživotného vzdelávania Žilinskej univerzity. Krajská knižnica v Žiline vytvára priestor pre prednáškovú činnosť študentov Univerzity 3. veku.

Cieľom všetkých uvedených činností, ktoré sa realizujú v kultúrnych organizáciách v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK i mimo nich, je podporiť proces aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami a podporovať činnosti, ktoré pozitívne ovplyvňujú život seniorov a plniť úlohy Národného programu aktívneho starnutia. V tendre realizácie týchto činností plánujú organizácie pokračovať i naďalej.

7. Nezávislý, bezpečný a kvalitný život starších ľudí

7.1. Zdravotná starostlivosť

Cieľ 1: Znížiť úmrtnosť na srdcovocievne ochorenia.

Opatrenie: Redukcia štandardizovanej úmrtnosti na ischemickú chorobu srdca u ľudí pod 75 rokov, redukcia miery fajčenia, najmä u vysokorizikových osôb, ktoré prekonali infarkt myokardu, cievnu mozgovú príhodu, tranzitórnu ischemickú ataku alebo majú diabetes, resp. ochorenie periférnych ciev dolných končatín, zlepšenie včasnej detekcie hypertenzie a zníženie počtu nevyliciteľných hypertonikov a súčasne zlepšenie liečby hypertenzie.

Gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: ÚVZ SR

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Žilinský samosprávny kraj je zriaďovateľom štyroch nemocníc a jednej polikliniky, zároveň je vlastníkom budov – centier zdravotnej starostlivosti, ktorých priestory sú prenášané za účelom poskytovania zdravotnej starostlivosti.

Žilinský samosprávny kraj investuje finančné prostriedky do svojich zdravotníckych zariadení na rekonštrukciu a modernizáciu oddelení a zakúpenie prístrojovej techniky. V roku 2019 investovanie predstavovalo výšku 5,4 mil. €.

Medzi najväčšie investície so zreteľom na zníženie úmrtnosti srdcovocievnych ochorení patrí:

- Rekonštrukcia JIS interná v Kysuckej nemocnici s poliklinikou v Čadci (ďalej aj KNsP)
- Zakúpenie defibrilátora s kardiostimulátorom, centrálny monitorovací systém internej JIS
- Automatické externé defibrilátory pre sanitné vozidlá, ultrazvuk pre ambulanciu detskej kardiológie, EKG prístroje, tlakový holter, EKG holter pre interné oddelenie,

V súčasnosti je v riešení vybavenie Automatickými externými defibrilátormi všetky budovy Centier zdravotnej starostlivosti. Zároveň sa pripravuje projekt vzdelávania vybraných pracovníkov ŽSK a laickej verejnosti v oblasti kardiopulmonálnej resuscitácie a akútneho poskytnutia prvej pomoci.

Cieľ 2: Zlepšiť včasnú diagnostiku kolorektálneho karcinómu, karcinómu prsníka, karcinómu krčka maternice prostredníctvom vyššej účasti obyvateľstva na preventívnych programoch zameraných na prevenciu kolorektálneho karcinómu, karcinómu prsníka, karcinómu krčka maternice.

Opatrenie:

Program prevencie kolorektálneho karcinómu, program prevencie karcinómu prsníka, program prevencie karcinómu krčka maternice; vytvorenie národného skriningového centra, vyšetriť čo najväčšiu časť populácie Slovenska nad 50 rokov tak, aby sa odhalilo čo najviac včasných štádií ochorenia, čo by viedlo k zníženiu úmrtnosti na kolorektálny karcinóm (KRCa), karcinóm krčka maternice a karcinóm prsníka.

Gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: ÚVZ SR

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Zdravotnícke zariadenia ŽSK prevádzkujú pracoviská a realizujú diagnostické výkony zamerané na včasné zachytenie onkologických ochorení. Široké spektrum diagnostických a intervenčných výkonov s využitím najnovších metód diagnostického zobrazovania sú vykonávané na moderných diagnostických prístrojoch. Zobrazovacie techniky ako skiagrafia, CT vyšetrenie, sonografia, mamografia ... sú určené na včasnú diagnostiku ochorení. Dolnooravská NsP a Kysucká NsP realizujú výkony aj a svojich pracoviskách magnetickej rezonancie (MR).

Využívajú sa najnovšie metódy snímkovania – priama digitalizácia, ktorá zahŕňa aj spoluprácu s inými a vyššími pracoviskami v SR. Obrazová dokumentácia je zasielaná na jednotlivé oddelenia v rámci nemocnice okamžite (systém PACS).

Cieľ 3: Zabezpečiť geografickú dostupnosť a kvalitu dlhodobej zdravotnej starostlivosti o seniorov v súlade s demografickým vývojom v SR.

Opatrenia:

Optimalizovať sieť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v takom počte a zložení, aby sa zabezpečila efektívna, dostupná, plynulá, sústavná a odborná zdravotná starostlivosť s prihliadnutím na stúpajúci počet seniorov a s prihliadnutím na vývoj chorobnosti seniorov.

Gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: samosprávne kraje

Termín plnenia: priebežne 2015 - 2020

Žilinský samosprávny kraj si uvedomuje demografický vývoj obyvateľstva a potrebu zdravotníckych zariadení dlhodobej starostlivosti.

Ústavné zdravotnícke zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK disponujú 300 chronickými lôžkami, ktoré sú na uvedenú starostlivosť určené.

Liečebne dlhodobo chorých, paliatívne oddelenia poskytujú zdravotnú starostlivosť pre pacientov vyžadujúcich dlhodobú starostlivosť.

Kysucká NSP Čadca prevádzkuje Domov ošetrovateľskej starostlivosti, kde je poskytovaná na 25 lôžkach nepretržitá ošetrovateľská starostlivosť, ošetrovateľskú rehabilitáciu a služby s nimi súvisiace osobám, ktorých zdravotný stav vyžaduje nepretržité poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti dlhšie ako 24 hodín, pričom si nevyžaduje sústavnú zdravotnú starostlivosť poskytovanú lekárom a nie je možné ju poskytovať v prirodzenom sociálnom prostredí.

Riešenie je v rozšírení rezidentského programu o ďalšie špecializačné odbory, ktorých je na základe analýz nedostatkov s prihliadnutím na potreby konkrétneho regiónu, pri zohľadnení chorobnosti, dostupnosti. Východisko zo situácie nie je možné bez aktívnej spolupráce so zdravotnými poisťovňami, ktoré sú rozhodujúcim článkom pri zazmluvňovaní a financovaní poskytovateľov zdravotnej starostlivosti.

Žilinský samosprávny kraj sa v súčasnosti zamýšľa nad motivovaním zdravotníckych pracovníkov k zotrvaniu pracovať v kraji.

7.4. Sociálne služby

Cieľ: Zabezpečiť dostupnosť, kvalitu a finančnú udržateľnosť sociálnych služieb.

Opatrenie 1.1. Vytvoriť právne podmienky na zabezpečenie finančnej udržateľnosti a dostupnosti sociálnych služieb zavedením viaczdrojového financovania sociálnych služieb.

Gestor: MPSVR SR, MF SR

Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: 2014

Žilinský samosprávny kraj aktívne spolupracuje na vytvorení právnych podmienok zabezpečenia finančnej udržateľnosti a dostupnosti sociálnych služieb, konkrétne riaditeľka odboru sociálnych vecí ŽSK je členkou odbornej pracovnej skupiny vytvorenej na tento účel na MPSVR SR. ŽSK založil Nadáciu ŽSK pre podporu rodiny a Rodinné centrum, kde sa poskytuje sociálne poradenstvo aj v otázkach rodinných vzťahov, zotrvanie seniorov v rodinnom prostredí. Iniciuje sa vznik ďalších Rodinných centier pomoci v ŽSK.

Opatrenie 1.3. Vytvoriť podmienky na využitie prostriedkov grantových programov, štrukturálnych fondov, najmä z Európskeho sociálneho fondu (Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia), Regionálneho operačného programu (prioritná os 2. Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately) a dotácií v rámci dotačnej politiky MPSVR SR na rozvoj a modernizáciu sociálnych služieb, s celoplošným pokrytím, bez vylúčenia bratislavského kraja.

Gestor: MPSVR SR, MPRV SR, ÚV SR

Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

V rámci štruktúry ŽSK je zriadené SORO pre Integrovaný operačný program (IROP) v záujme uľahčenia prístupu subjektov z územia kraja ku zdrojom IROP na aktivity v oblasti rozvoja sociálnych

služieb. Pre zlepšenie informovanosti a prístupu subjektov z územia kraja ku zdrojom zo štrukturálnych fondov EÚ sa ŽSK zapojil do projektu vytvorenia a prevádzkovania Integrovannej siete informačno – poradenských centier (IPC) a zriadil IPC pre Žilinský kraj. V priebehu roka 2018 IPC pre Žilinský kraj zrealizoval viaceré informačné aktivity ohľadom možností získania externých zdrojov, ako napr. infoseminár k výzvam z operačného programu Efektívna verejná správa na podporu mimovládnych neziskových organizácií z fondov EÚ či informačné semináre z OP Ľudské zdroje.

Opatrenie 1.5. *Pri tvorbe plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v súlade so zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja zohľadňovať potrebu rozvoja sociálnych služieb ako jedného z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v území.*

Gestor: MPSVR SR, VÚC, obce

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Jednou z významných priorít platného PHSR ŽSK pre roky 2014 – 2020 je aj potreba rozvoja a skvalitňovania sociálnych služieb.

Uvedená priorita sa premieta najmä v strategickom ciele 3 – dosiahnuť vyššiu uplatniteľnosť ľudského kapitálu na trhu práce a sociálnu inklúziu všetkých znevýhodnených skupín, prioritne v špecifickom ciele 3.3 – zabezpečiť prispôsobenie služieb sociálnej a zdravotnej starostlivosti a sociálnoprávnej ochrany a kurately hlavným výzvam súčasnosti.

Opatrenie 1.4. *Pri tvorbe plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v súlade so zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja zohľadňovať potrebu rozvoja sociálnych služieb ako jedného z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v území.*

Gestor: VÚC a obce

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vykonávané priebežne. V rámci tvorby Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja - prostredníctvom odborných pracovných skupín bola zohľadňovaná aj potreba rozvoja sociálnych služieb na území kraja podľa relevantných potrieb príslušného regiónu a v súlade s príslušnými strategickými a koncepčnými dokumentmi SR, najmä s Národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb na roky 2014 - 2020.

ŽSK prostredníctvom odboru dopravy a územného plánovania obstaráva Územný plán veľkého územného celku Žilinského kraja a jeho aktualizácie. Ide o územnoplánovaciu dokumentáciu regionálnej úrovne, ktorá je spracovaná v mierke M = 1:50 000. To znamená, že rieši územné rozvojové javy nadregionálneho a regionálneho významu len v primeranej podrobnosti plôch a územných koridorov. Vzhľadom na podrobnosť riešenia sa nezaoberá rozvojovými zámermi miestneho významu a stavebnými úpravami jednotlivých stavieb. To je úlohou príslušných stavebných úradov miestnej úrovni v konaniach o umiestnení stavby.

Územný plán veľkého územného celku Žilinského kraja v platnom znení okrem iného v záväznej časti stanovuje záväzné regulatívy a zásady územného rozvoja v oblasti sociálnej infraštruktúry. Vzhľadom na podrobnosť riešenia územnoplánovacej dokumentácie majú všeobecný charakter.

Opatrenie 1.6. *Zabezpečiť celoživotné vzdelávanie zamestnancov v sociálnych službách, najmä odborných zamestnancov v priamom kontakte s prijímateľmi sociálnych služieb, v záujme dosiahnutia integrovaného prístupu k zdraviu, pohode a starostlivosti o starších ľudí so zohľadnením sociálnych a psychologických aspektov starnutia ako jedného z prostriedkov zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb.*

Gestor: MPSVR SR, poskytovatelia sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Žilinský samosprávny kraj aktívne spolupracuje s príslušnými inštitúciami (najmä s MPSVR SR a Inštitútom pre výskum práce a rodiny) na zabezpečení celoživotného vzdelávania zamestnancov v sociálnych službách.

Zariadenia ŽSK majú preškolených pracovníkov napr. v: koncepte Bazálna stimulácia, Aktivizácia seniorov prostredníctvom pohybových cvičení, Tréningoch pamäti, Ľudských právach v sociálnych službách, Prevencii komplikácií u klientov so zníženou mobilitou, Úvode do aktivizácie seniorov v zariadeniach sociálnych služieb, Zvládání agresívneho správania u klientov so psychotickou diagnózou a iných oblastiach.

Organizácie sa podieľajú na realizácii tréningov pamäte pre seniorov, kurzov základov počítačovej zručnosti, osvetových podujatí na rôzne odborné zdravotnícke témy, prednášok v spolupráci s Ústavom celoživotného vzdelávania Žilinskej univerzity. Krajská knižnica v Žiline vytvára priestor pre prednáškovú činnosť študentov Univerzity 3. veku.

Cieľom všetkých uvedených činností, ktoré sa realizujú v kultúrnych organizáciách v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK i mimo nich, je podporiť proces aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami a podporovať činnosti, ktoré pozitívne ovplyvňujú život seniorov a plniť úlohy Národného programu aktívneho starnutia. V tendencii realizácie týchto činností plánujú organizácie pokračovať i naďalej.

Opatrenie 1.7. Pokračovať v modernizácii a debarierizácii zariadení sociálnych služieb a zvyšovaní úrovne ich materiálno-technickej interiérovej vybavenosti (polohovateľné postele, zdravotnícke pomôcky pre klientov, technické zariadenia na zlepšenie manipulácie s fyzickými osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu, vybavenosť priestorov na výkon odborných metód práce s klientmi, odborných činností, pracovnej terapie, výchovno-vzdelávacej činnosti, rehabilitačnej činnosti, voľnočasových aktivít, signalizačné pomôcky, prístup k informačno-komunikačným technológiám internet a pod.), a to v záujme zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb.

Gestor: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vykonávané priebežne každý rok v rámci schváleného rozpočtu príslušného zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK, prípadne úpravou rozpočtu zariadenia v priebehu roka.

Budovy: zariadenia soc. služieb ŽSK, v ktorých je potrebné riešiť bezbariérovosť:

Zariadenia sociálnych služieb sa stávajú postupne bezbariérovými v súlade s platnou legislatívou.

V roku 2018 a roku 2019 získal ŽSK z MPSVaR SR dotácie na modernizáciu a debarierizáciu zariadení sociálnych služieb. Získané finančné prostriedky boli účelovo využité hlavne na zvyšovanie kvality poskytovaných sociálnych služieb pre PSS a zabezpečenie bezbariérových vstupov a rôznych pomôcok (napr. polohovateľné postele, stoličkový výťah, stropný závesný systém, inštalácia signalizačného zariadenia sestra – klient, bezbariérové kúpeľne, pásový schodolez...), ktoré sú určené pre prijímateľov v zariadeniach sociálnych služieb.

Budovy: kultúrne zariadenia ŽSK:

Bezbariérovosť je v kultúrnych zariadeniach ŽSK zabezpečovaná priebežne v súlade s platnou legislatívou a plánom investícií ŽSK.

- Knižnice ŽSK zabezpečujú pre znevýhodnených používateľov dostupnosť informácií prostredníctvom rôznych druhov literatúry i verejného internetu.
- Znevýhodnení užívatelia knižníc majú možnosť využívať služby prostredníctvom webovej stránky knižnice, kde je dostupný on-line katalóg knižnice a osobné konto čitateľa.

Budovy: zdravotnícke zariadenia ŽSK:

V rokoch 2018 a 2019 prebiehala modernizácia a debarierizácia v každej zo štyroch nemocníc ŽSK v súlade s platnou legislatívou a plánom investícií ŽSK.

Ostatné budovy ŽSK:

V rokoch 2018 a 2019 sa na vybraných stavbách a budovách ŽSK robili úpravy na riešenie bezbariérovosti – jedálne v zariadení sociálnych služieb (ZpS a DSS Dolný Kubín), dokončená v roku 2019 bola aj rekonštrukcia spoločenskej miestnosti, okrem iného bezbariérový výťah. Nadstavba budovy a modernizácia interiérov (DSS Synnóvia, Žilina) – kolaudácia naplánovaná v marci 2020. Vykonávali sa stavebné úpravy ako výmena protišmykovej podlahy, rekonštrukcia interiérov zariadení sociálnych služieb, rekonštrukcia bezbariérových hygienických zariadení, odstraňovanie prahov, výmena protišmykovej podlahy.

V rámci dotačnej politiky MPSVaR SR sa zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK pravidelne uchádzajú p dotácie na rozvoj a modernizáciu sociálnych služieb.

Opatrenie 1.8. Pokračovať v transformácii veľkokapacitných zariadení sociálnych služieb na zariadenia s nižšou kapacitou (zariadenia rodinného typu) v záujme uplatnenia individuálneho, na potreby konkrétneho človeka orientovaného prístupu v sociálnych službách.

Gestor: VÚC, obce a MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Podpora zo strany ŽSK v procese DI:

- pomoc pri výbere zariadení sociálnych služieb na podporu prechodu poskytovania sociálnych služieb z inštitucionálnej formy na komunitnú
- monitoring pripravenosti zapojených zariadení sociálnych služieb
- umožnenie vzdelávania sa zamestnancov ZSS v oblasti prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť – akreditované vzdelávanie

Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK, ktoré sa rozhodli zapojiť do vyhlásenej výzvy na predkladanie ŽoNFP na podporu prechodu poskytovania sociálnych služieb z inštitucionálnej formy na komunitnú prostredníctvom IROP – prvé kolo

DSS a ZpS Zákamenné, DSS a SZ Liptovský Hrádok, CSS Straník

09/2019 - vyhlásená nová výzva **Deinštitucionalizácia sociálnych zariadení** na predkladanie ŽIADOSTI O POSKYTNUTIE NENÁVRATNÉHO FINANČNÉHO PRÍSPEVKU

Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK, ktoré sa rozhodli zapojiť do (druhého kola) vyhlásenej výzvy na predkladanie ŽoNFP na podporu prechodu poskytovania sociálnych služieb z inštitucionálnej formy na komunitnú:

CSS TAU Turie, CSS Kamence, CSS Tvrdosín.

Národný projekt: Deinštitucionalizácia sociálnych zariadení, doba realizácie: august 2018 až október 2023

Reealizátor: Implementačná agentúra MPSVR SR v spolupráci s partnermi

Účasť zástupcov všetkých partnerov národného projektu:

1. Implementačná agentúra MPSV SR,
2. Rada pre poradenstvo v sociálnej práci,
3. Fakulta architektúry STU, Výskumné a školiace centrum bezbariérového navrhovania – CEDA ,
4. Slovenská únia podporovaného zamestnávania.

Cieľové skupiny :

- deti a plnoleté fyzické osoby, ktorým sa poskytujú sociálne služby
- verejní a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb
- zamestnanci vykonávajúci politiky a opatrenia v oblasti sociálneho začlenenia vo verejnom aj v neverejnom sektore

Projekt ponúka akreditované vzdelávanie pre min. 4 zamestnancov (celkom 176 hodín) v celkovom počte 22 dní.

Súčasťou vzdelávania budú aj pracovné cesty do CZ a AT.

- doba zapojenia v projekte – priemerne 23 mesiacov pre jedno ZSS.
- počet členov transformačného tímu – minimálne 4 zamestnanci ZSS.
- metodická, odborná a koordinačná podpora pri tvorbe Transformačného plánu – priemerne 26 hodín konzultácií mesačne počas maximálne 23 mesiacov.
- podpora zo strany regionálnych koordinátorov/konzultantov.
- individuálna a skupinová supervízia – cca 96 hodín počas zapojenia v projekte.
- tuzemské a zahraničné študijné cesty (napr. ČR a Rakúsko) pre zamestnancov ZSS a zriaďovateľa.
- akreditované vzdelávanie v rozsahu:

- Rada pre poradenstvo v sociálnej práci – 96 hodín
- Slovenská únia podporovaného zamestnávania – 48 hodín
- CEDA - Fa architektúry STU - Výskumné a školiace centrum bezbariérového navrhovania – 32 hodín

- celkovo 176 hodín (22 dní) /ZSS – pre 4 zamestnancov.

Štátna pomoc: Pri akreditovanom vzdelávaní bude uplatňovaná Schéma pomoci de minimis na podporu vzdelávania pri procese deinštitucionalizácie zariadení sociálnych služieb (schéma DM - 6/2018) – nepriama štátna pomoc vo výške 4 255,70 EUR.

Opatrenie 1.9. Podporovať rozvoj sociálnej rehabilitácie v domácej i inštitucionálnej starostlivosti v záujme vytvorenia podmienok na čo najdlhšie udržanie nezávislého spôsobu života.

Gestor: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vykonávané priebežne. Žilinský samosprávny kraj má vytvorenú stabilnú a regionálne primerane rozloženú sieť zariadení sociálnych služieb, v ktorých sa okrem iných činností poskytuje aj sociálna rehabilitácia. ŽSK taktiež financuje poskytovanie sociálnej rehabilitácie ako samostatnej odbornej činnosti prostredníctvom Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska.

Sociálnu rehabilitáciu vykonávajú inštruktori sociálnej rehabilitácie s dôrazom na podporu samostatnosti, nezávislosti, sebestačnosti najmä u imobilných klientov, niektorých ležiacich obyvateľov a prijímateľov umiestnených na špecializovanom oddelení. Sociálna rehabilitácia je zameraná na rozvoj základných sociálnych zručností, aktivizáciu a posilňovanie návykov pri sebaobslužke, pri úkonoch starostlivosti o svoje bývanie a pri základných sociálnych aktivitách.

Na udržanie a podporu pohybovej aktivity prijímateľov sociálnej služby sú využívané rehabilitačné miestnosti a telocvičňa, kde klienti pod odborným vedením cvičia cviky vhodné pre seniorov s rôznymi pohybovými obmedzeniami.

Zariadenia sociálnych služieb podporujú rozvoj komplexnej sociálnej rehabilitácie prostredníctvom podpory odborného vzdelávania svojich zamestnancov (špecializované sociálne poradenstvo, canisterapia, bazálna stimulácia, snoezelen a pod.)

Opatrenie 1.10. Vykonat' revíziu siete služieb pre starších ľudí s duševnými poruchami a pre starších ľudí s viacnásobným zdravotným postihnutím a reštrukturalizovať ich tak, aby zodpovedali aktuálnej situácii a skutočným potrebám starších ľudí.

Gestor: VÚC a obce, poskytovatelia sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vykonávané priebežne. V každom regióne kraja sú poskytované sociálne služby pre uvedenú cieľovú skupinu. Nakoľko počet ľudí s duševnými poruchami stúpol, vyžadujú si individuálny prístup s ohľadom na ich chorobu alebo postihnutie. Prijímatelia sociálnej služby s rovnakým druhom choroby alebo postihnutia reagujú na rovnaké podnety rozdielne.

Zariadenia sociálnych služieb taktiež napomáhajú k začleneniu prijímateľov do spoločnosti a vytvárajú priestor na kultúrnu sebarealizáciu v podobe rôznych podujatí, ktoré boli v sledovanom období realizované:

- kultúrne a spoločenské aktivity,
- pamäťové cvičenia,
- tanečno – pohybové aktivity,
- spoločenské hry v zariadení, mimo neho,
- kultúrno-osvetová činnosť,
- prednášky, ktoré prezentujú náboženskú činnosť,
- besedy o otázkach zdravia a prevencie chorôb, zdravého životného štýlu,
- športové aktivity zamerané na podporu zdravého životného štýlu v zariadení a mimo neho,
- aktivity na podporu ľudových zvykov a tradícií,

- aktivity zamerané na rozvoj pracovných zručností,
- stretnutia zamerané na udržanie duševnej a fyzickej pohody – canisterapia,
- výlety zamerané na spoznávanie Slovenska,
- oslavy jubilantov.

DSS Synnómia plánuje rozšíriť portfólio poskytovaných služieb o Denný stacionár, ktoré sa budú týkať aj starších ľudí.

Opatrenie 1.11. *Dôsledne vyhodnocovať vplyvy reforiem a opatrení v oblasti sociálnych služieb na súčasnú i budúcu situáciu starších ľudí.*

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s VÚC a obcami

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: *priebežne 2014 - 2020*

Vykonávané priebežne. Žilinský samosprávny kraj sa aktívne podieľa na posudzovaní vplyvov rôznych reforiem a opatrení v oblasti sociálnych služieb z hľadiska ich vplyvu na seniorov v rámci aktívneho pripomienkovania návrhov zákonov a ich novelizácií, ale taktiež v rámci vlastných návrhov a riešení problematických a rizikových oblastí v rôznych sférach života občanov.

Opatrenie 1.12. *Odstrániť podhodnocovanie nárokov na finančné zabezpečenie sociálnych služieb vo verejných rozpočtoch („odstrániť“ hlasovanie za rozpočet, ktorý nezohľadňuje potreby na zabezpečenie sociálnych služieb).*

Gestor: VÚC a obce

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb

Termín plnenia: *priebežne 2014 - 2020*

Žilinský samosprávny kraj patrí medzi samosprávne kraje, ktoré vyčleňujú najvyšší podiel finančných prostriedkov na sociálnu oblasť, takmer 40 % z celkového rozpočtu.

Opatrenie 1.13. *Zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb pre cieľovú skupinu (v oblasti bývania, stravovania, ponuky rôznych doplnkových služieb – rehabilitačných, voľnočasových a pod.).*

Gestor: obce a VÚC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb

Termín plnenia: *priebežne 2014 - 2020*

Vykonávané priebežne každý rok v rámci schváleného rozpočtu príslušného zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK. Taktiež je v zariadeniach ŽSK poskytovaný celý rad činností, ktorých cieľom je zvýšiť úroveň kvality poskytovaných sociálnych služieb. V zariadeniach ŽSK sú vytvárané podmienky na rôzne športové aktivity, kultúrno-spoločenské podujatia, poskytujú sa kvalitné odborné činnosti ako bazálna stimulácia, liečebná rehabilitácia, terapia v snoezelen miestnosti, canisterapia, hipoterapia, taktiež biblioterapia, arteterapia, muzikoterapia, reminiscenčná terapia, bazálna stimulácia, pracovná terapia, zriadené sú rôzne dielne a miestnosti na prácu s drevom, textilným materiálom, hlinou, sklom a pod. Niektorí klienti majú možnosť navštevovať Univerzitu tretieho veku.

Opatrenie 1.14. *Vybudovať kvalitnú a dostatočnú sieť špecializovaných zariadení.*

Gestor: obce a vyššie územné celky

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb

Termín plnenia: *priebežne 2014 - 2020*

Žilinský samosprávny kraj zabezpečuje poskytovanie sociálnych služieb v špecializovanom zariadení vo všetkých regiónoch prostredníctvom 24 účelne zlúčených zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti, celkovo v 38 prevádzkach (t. j. 38 miest poskytovania) s celkovou kapacitou cca 1 337. Prevažnú väčšinu klientov tvoria seniori a klienti v produktívnom veku.

Opatrenie 1.15. *Regulovať počet lôžok vo veľkokapacitných zariadeniach sociálnych služieb.*

Gestor: *obce a vyššie územné celky*

Spolupracujúce subjekty: *poskytovatelia sociálnych služieb*

Termín plnenia: *priebežne 2014 - 2020*

Vykonávané priebežne. Zariadenia sociálnych služieb v rámci plnenia štandardov kvality postupne pristupujú k regulácii počtu lôžok. Z toho 3 zariadenia sociálnych služieb sú zapojené do procesu deštitucionalizácie a transformácie sociálnych služieb a ďalšie 3 zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK, sa rozhodli zapojiť do (druhého kola) vyhlásenej výzvy na predkladanie ŽoNFP na podporu prechodu poskytovania sociálnych služieb z inštitucionálnej formy na komunitnú.

7.4.2. Rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí

Cieľ: *Podporiť rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí.*

Opatrenie 1.1. *Podporovať zotrvanie starších ľudí v prirodzenom sociálnom (rodinnom) prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb, reagovať pritom na vývoj potreby rozvoja determinovaného počtom potenciálnych prijímateľov v území (veková štruktúra obyvateľstva v území) a mierou ich závislosti.*

Gestor: *VÚC a obce, poskytovatelia sociálnych služieb*

Spolupracujúce subjekty: *zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb*

Termín plnenia: *priebežne 2014 – 2020*

Vykonávané priebežne. Žilinský samosprávny kraj podporuje zotrvanie starších v prirodzenom sociálnom prostredí prostredníctvom informovania občanov v rámci poskytovania sociálneho poradenstva priamo na Žilinskom samosprávnom kraji, prostredníctvom zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti, resp. prostredníctvom 10 centier sociálneho poradenstva.

Žilinský samosprávny kraj poskytuje komunitné služby prostredníctvom zariadení sociálnych služieb (ambulantné, poradenské, terénne). V roku 2019 ŽSK zriadil denné centrum v priestoroch CSS ANIMA v Liptovskom Mikuláši. V roku 2019 ŽSK zriadil službu včasnej intervencie (ambulantnou formou a terénou formou) v priestoroch CSS ANIMA v Liptovskom Mikuláši. V roku 2018 CSS Fantázia v Kysuckom Novom Meste začala poskytovať špecializované sociálne poradenstvo pre osoby trpiace Alzheimerovou chorobou a taktiež dospelými s mentálnym postihnutím (ambulantné, poradenské, terénne).

- Financovanie komunitných služieb ŽSK – poskytovanie finančného príspevku pre neverejných poskytovateľov špecializovaného sociálneho poradenstva, tlmočnickej služby, služby včasnej intervencie, sociálnej rehabilitácie;
- Skvalitňovanie poskytovaných sociálnych služieb (znižovaním kapacity zariadení, zriaďovaním jednolôžkových izieb, uplatňovaním „komunitnej“ filozofie v poskytovaní soc. služieb a pod.);
- CSS Straník pripravuje doplnenie sociálnej služby: Jedáleň s miestom poskytovania sociálnej služby (ambulantnej a terénnej formy); Denný stacionár (ambulantnou formou);
- Rešpektovanie a uplatňovanie princípov deinštitucionalizácie a transformácie v plánovaní sociálnych služieb.

7.4.3. Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

Cieľ: *Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb*

Opatrenie 1.1. Vytvoriť podmienky na deinštitucionalizáciu sociálnych služieb - náhradu inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí vyžadujúcich dlhodobú pomoc a starostlivosť alternatívnym modelom siete spolupracujúcich a navzájom prepojených sociálnych služieb poskytovaných v integrovaných podmienkach miestnych komunít. Ide o potrebu poskytovania takých sociálnych služieb, ktoré zabezpečia jednotlivcovi nezávislý život, aktivity a sociálnu participáciu.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s VÚC a obcami

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

ŽSK sa zapojil do národného projektu modelovania a overovania jednotného postupu zásadných zmien prechodu z inštitucionálnej sociálnej starostlivosti na komunitnú. Podpora zo strany ŽSK v procese DI:

- pomoc pri výbere zariadení sociálnych služieb na podporu prechodu
- poskytovania sociálnych služieb z inštitucionálnej formy na komunitnú
- monitoring pripravenosti zapojených zariadení sociálnych služieb
- umožnenie vzdelávania sa zamestnancov ZSS v oblasti prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť – akreditované vzdelávanie

Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK, ktoré sa rozhodli zapojiť do vyhlásenej výzvy na predkladanie ŽoNFP na podporu prechodu poskytovania sociálnych služieb z inštitucionálnej formy na komunitnú prostredníctvom IROP – prvé kolo

DSS a ZpS Zákamenné, DSS a ŠZ Liptovský Hrádok, CSS Straník

09/2019 - vyhlásená nová výzva **Deinštitucionalizácia sociálnych zariadení** na predkladanie ŽIADOSTI O POSKYTNUTIE NENÁVRATNÉHO FINANČNÉHO PRÍSPEVKU

Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK, ktoré sa rozhodli zapojiť do (druhého kola) vyhlásenej výzvy na predkladanie ŽoNFP na podporu prechodu poskytovania sociálnych služieb z inštitucionálnej formy na komunitnú: CSS TAU Turie, CSS Kamence, CSS Tvrdošín.

Žilinský samosprávny kraj má už v súčasnosti v zriaďovateľskej pôsobnosti zariadenia sociálnych služieb, v ktorých sú poskytované komunitné sociálne služby. Sú to predovšetkým ambulantné a týždenné pobytové sociálne služby pre deti, mladých dospelých a dospelých s duševnými poruchami a poruchami správania, a to v každom regióne; taktiež komunitné pobytové sociálne služby pre seniorov a dospelých v zariadeniach s nižšou kapacitou;

ŽSK taktiež zabezpečuje rôzne služby krízovej intervencie prostredníctvom zariadení vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti a taktiež financovaním neverejných poskytovateľov týchto služieb a poradenských služieb.

Opatrenie 1.2. Podporiť rozvoj terénnej sociálnej práce v obci poskytujúcej starším ľuďom a ich rodinám podporu a flexibilné služby a prispievajúcich k nezávislosti a sociálnej participácii starších ľudí.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Opatrenie 1.3. Podporovať opatrenia na prevenciu inštitucionalizácie a závislosti na dlhodobej starostlivosti.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s MZ SR

Spolupracujúce subjekty: obce a VÚC, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Vykonávané priebežne. Žilinský samosprávny kraj rešpektuje a podporuje opatrenia na prevenciu inštitucionalizácie a závislosti na dlhodobej starostlivosti.

Úspešne zapojené do Národného projektu deinštitucionalizácie 3 zariadenia sociálnych služieb: DSS a ZpS Zákamenné, DSS a SZ Liptovský Hrádok, CSS Straník – podpora informačných tímov, rganizovaného Implementačou agentúrou MPSVaR SR. Do druhého kola vyhlásenej výzvy na predkladanie ŽoNFP na podporu prechodu poskytovania sociálnych služieb z inštitucionálnej formy na komunitnú sa prihlásili ďalšie 3 zariadenia sociálnych služieb: CSS TAU Turie, CSS Kamence, CSS Tvrdošín.

7.4.4. Poskytovatelia neformálnej starostlivosti (opatrovatelia) a ich sociálna ochrana

Cieľ: Podporiť poskytovateľov neformálnej starostlivosti (opatrovateľov) a ich sociálnu ochranu.

Opatrenie 1.2. Vytvoriť podmienky na zvýšenie zamestnanosti starších žien, ktoré sa podieľajú na poskytovaní neformálnej pomoci rodinným príslušníkom odkázaným na pomoc iných fyzických osôb, najmä flexibilným pracovným časom a tiež prostredníctvom sociálnych služieb poskytovaných denne terénnou formou a ambulantnou formou.

Gestor: obce a VÚC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Opatrenie 1.5. Podporovať poskytovanie dlhodobej starostlivosti v komunitách s previazanosťou a kontinuitou neformálnej starostlivosti aj formálnej starostlivosti v záujme vytvorenia podmienok na zosúladenie pracovného a rodinného života.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s MZ SR, obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Vykonávané priebežne. V zariadeniach sociálnych služieb Žilinského samosprávneho kraja je zamestnaných cca 900 zamestnancov vo veku 50 a viac rokov, z ktorých väčšina sú ženy. Zariadenia sociálnych služieb ŽSK ako zamestnávateľia tejto cieľovej skupiny sa snažia prispôbovať pracovný čas ich dopravným možnostiam a rodinným pomerom.

7.4.5. Koordinácia a integrácia dlhodobej zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb

Cieľ 1: Vytvoriť právne podmienky na možnosť úhrady nákladov za zdravotnú starostlivosť v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti poskytovanej vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb zo zdrojov verejného zdravotného poistenia.

Gestor: MZ SR v spolupráci s MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: obce a VÚC, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotné poisťovne, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Termín plnenia: 2014

Žilinský samosprávny kraj sa aktívne podieľal na vytvorení právnych podmienok uhrádzania nákladov na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb zo zdrojov verejného zdravotného poistenia. Niektoré zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK majú uzatvorenú zmluvu so VZP. Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK tak zabezpečujú a poskytujú zdravotnú a ošetrovateľskú starostlivosť, vrátane predpísanej primeranej všestrannej rehabilitácie pre klientov zariadenia. Ošetrovateľskú starostlivosť poskytujú zamestnanci zariadenia, ktorí spĺňajú podmienky na výkon zdravotníckeho povolania osobám, ktorým sa poskytujú sociálne služby.

7.7. Skvalitňovanie života starších ľudí

7.7.1. Mobilita starších ľudí, ľahko prístupná a cenovo dostupná doprava

Cieľ 2: Podpora mobility starších ľudí formou zlepšovania prístupnosti dopravnej infraštruktúry a služieb verejnej osobnej dopravy

Gestor: MDVRR SR

Spolupracujúce subjekty: ústredné orgány štátnej správy, vyššie územné celky, policajný zbor MV SR, miestne a regionálne správy, vzdelávací sektor, zdravotné organizácie, dopravní a územní plánovači, výcvikové zariadenia a autoškoly atď.

Termín plnenia: priebežne počas celého trvania realizácie stratégie „Národný plán na zvýšenie bezpečnosti cestnej premávky na roky 2011-2020“

Žilinský samosprávny kraj financuje prímestskú autobusovú dopravu vykonávanú vo verejnom záujme, čím prispieva k zvyšovaniu kvality prepravy, zároveň nesie na pleciach sociálnu politiku štátu v oblasti dopravy, pretože znáša všetky náklady spojené s poskytovaním zliav žiakom, študentom, seniorom a hendikepovaným spoluobčanom (občanom s obmedzenou schopnosťou pohybu).

Sociálne zľavy z cestovného sú v pravidelnej prímestskej autobusovej doprave poskytované pre: deti, žiakov a študentov, osoby ťažko zdravotne postihnuté a ich sprievodcov, rodičov na návštevu detí zdravotne postihnutých, ktoré sú umiestnené v školských, sociálnych alebo zdravotníckych zariadeniach a pre občanov po dovŕšení 70. roku veku, resp. 65. roku veku.

Za obdobie rokov 2014 až 2019 Žilinský samosprávny kraj v rámci prímestskej autobusovej dopravy poskytuje okruh zliav – osobitného cestovného/platené z dopravnej karty pre nasledovné skupiny cestujúcich:

- Jednosmerné osobitné cestovné pre prepravu občanov vo veku 65 -70 rokov v sobotu, nedeľu, vo sviatok a deň pracovného pokoja, v pracovný deň od 16.00 hod. do 24.00 hod. – za každých aj začatých 25 km,
- Jednosmerné osobitné cestovné prepravu občanov nad 70. rokov veku – za každých aj začatých 25 km,
- Jednosmerné osobitné cestovné pre prepravu ťažko zdravotne postihnutých osôb, ktoré sú držiteľmi preukazov ŤZP-S – za každých aj začatých 25 km,
- Jednosmerné osobitné cestovné pre prepravu dieťaťa do dovŕšenia 6.roku veku - zavedenie symbolického/evidenčného cestovného – za každých aj začatých 25 km.

Európsky týždeň mobility sa každoročne koná v rovnakom čase už 17 rokov. Žilinská župa sa zapojila po druhýkrát.

Týždeň mobility trval od pondelka 16. septembra do nedele 22. septembra, kde cestujúci prímestskými autobusmi môžu cestovať za zvýhodnené ceny lístkov so zľavou až do výšky 47%. V rámci prímestskej pravidelnej autobusovej dopravy na území Žilinského kraja bolo uplatňované zľavnené cestovné pre všetkých cestujúcich platiacich jednosmerné obyčajné cestovné ako v hotovosti, tak z dopravnej karty.

Dopravcovia SAD Žilina, a. s. a ARRIVA Liorbus, a. s., ktorí vykonávajú prímestskú autobusovú dopravu na základe zmluvy o výkone vo verejnom záujme, vo svojom prepravnom poriadku, upravujú práva a povinnosti cestujúcich so zdravotným postihnutím a cestujúcich so zníženou pohyblivosťou. Títo cestujúci majú právo na vyhradené miesto v autobuse. Dopravca je povinný v každom vozidle vyhradiť a zreteľne označiť dve miesta na sedenie.

Žilinský samosprávny kraj v spolupráci so zmluvnými dopravcami podporuje a zabezpečuje obnovu vozidlového parku a zvyšuje počet nízko-podlažných vozidiel typu Low Entry vo verejnej autobusovej doprave.

Žilinský samosprávny kraj sa úspešne zapojil do medzinárodného projektu s názvom „RUMOBIL“ Žilinský samosprávny kraj sa úspešne zapojil do medzinárodného projektu, ktorého skratka je „RUMOBIL“, čo v preklade znamená Mobilita v európskych regiónoch vidieckeho charakteru prechádzajúcich demografickými zmenami. Hlavným partnerom projektu je Ministerstvo regionálneho rozvoja a dopravy Saská -Anhaltska (Nemecko) a ostatní 12 projektoví partneri sú z ďalších šiestich krajín Európy (Slovensko, Taliansko, Poľsko, Maďarsko, Česko, Chorvátsko). Mobilita založená len na automobilovej doprave spôsobuje v mestách ako aj na dedinách Európy množstvo problémov. Vidiecke oblasti čelia starnutiu populácie a celkovému odlivu obyvateľstva. Projekt Európskej únie –

RUMOBIL sa chce venovať práve tejto problematike prostredníctvom zozbierania vedomostí pre nastavenie prijateľných riešení vidieckej verejnej prepravy. Riešenia založené na pozitívnej praktickej skúsenosti pomôžu európskym regiónom zvýšiť mobilitu a kvalitu života svojich obyvateľov.

7.7.2. Informovanosť a dostupnosť kultúry, podpora solidarity a súdržnosti medzi generáciami

Žilinský samosprávny kraj je zriaďovateľom 22 kultúrnych organizácií – štyroch múzeí, piatich galérií, dvoch divadiel, piatich kultúrnych stredísk, piatich knižníc a hvezdárne.

Odbor kultúry Úradu Žilinského samosprávneho kraja zabezpečoval realizovanie programu aktívneho starnutia na území Žilinského kraja najmä prostredníctvom činnosti kultúrnych organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja. Pri plnení svojho odborného poslania organizujú, príp. participujú na organizačnom a finančnom zabezpečení množstva kultúrno-výchovných a vzdelávacích podujatí a aktivít: divadelných, tanečných predstavení, koncertov, výstav, súťaží, festivalov a pod., ktoré sú zamerané a prístupné pre seniorov, podporujú solidaritu medzi generáciami a vytvárajú podmienky na ovplyvňovanie kvality a rozsahu voľnočasových aktivít s osobitným zreteľom na vekovú kategóriu seniorov.

Cieľ 1: *Rozvíjať aktívny prístup seniorov ku kultúre, podporovať rozvoj ich kultúrnych potrieb s cieľom motivovať ich k tvorbe kultúrnych hodnôt a tým aj k zmysluplnej tvorbe vlastného života, napomáhať ich začlenenie do spoločnosti a proces sociálnej inklúzie. na podporu aktívneho starnutia, rozvoja a napĺňania kultúrnych potrieb seniorov – oblasť kultúra:*

Opatrenie 1.2. *Podporovať dostupnosť kultúry pre seniorov prostredníctvom organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR.*

Gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín: 2014 – 2020

Kultúrne organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK svojou činnosťou a zameraním komplexne zabezpečujú informovanosť a dostupnosť kultúry obyvateľom regiónov Žilinského kraja a poskytujú všestranné možnosti kupevňovaniu súdržnosti medzi generáciami. **Knižnice** navyše okrem všestrannej knižnično-informačnej a kultúrnej funkcie plnia vo vzťahu k svojim návštevníkom a používateľom i funkciu sociálnu. Svoje služby a informácie sprístupňujú aj obyvateľom zariadení pre seniorov, domovov sociálnych služieb a centier sociálnych služieb, pre ktorých realizujú donáškovú službu knižničných dokumentov a v ktorých organizujú svoje podujatia. Knižnice zároveň realizujú čitateľské súťaže zamerané na podporu čítania kníh, ktoré sú pracovníkmi knižníc prinášané do jednotlivých zariadení. Vybrané knižnice poskytujú verejný prístupový bod na internet so špeciálnym softvérom pre slabozrakých a nevidiacich, ktorý je vo väčšine využívaný používateľmi v seniorskom veku a taktiež požičiavanie zvukových kníh.

Múzeá v rámci svojej odbornej činnosti príležitostne vykonávajú lektorskú a záujmovú činnosť v domovoch dôchodcov. Seniori aktívne spolupracujú s odbornými pracovníkmi múzeí pri rôznych výskumoch z oblasti histórie, duchovnej a materiálnej kultúry, počas ktorých odovzdávajú svoje skúsenosti, spomienky a informácie, ktoré je možné využiť pri vedeckej práci pracovníkov.

Organizácie zároveň poskytujú seniorom zľavu zo vstupného, prípadne vstupné zdarma do svojich expozícií. Mnohé z nich poskytujú návštevníkom aj bezbariérový prístup. Všetky tieto opatrenia zvyšujú dostupnosť kultúry pre seniorov v Žilinskom kraji.

Opatrenie 1.3. *Rozvíjať neformálne celoživotné vzdelávanie seniorov prostredníctvom kultúrnych mechanizmov a kultúrnych inštitúcií s cieľom zvyšovať povedomie o význame aktívneho starnutia, predchádzať diskriminácií a sociálnemu vylúčeniu.*

Gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín: 2014 – 2020

Organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK realizujú širokú škálu podujatí pre seniorov, spolupracujú s klubmi dôchodcov, občianskymi združeniami, Jednotou dôchodcov na Slovensku, Ustavom celoživotného vzdelávania Žilinskej univerzity a inými organizáciami, ktoré podporujú myšlienku aktívneho starnutia. Týmto spôsobom zapájajú do spoločenskej činnosti aktívnych seniorov, ktorí majú možnosť svoje životné, pracovné a umelecké schopnosti odovzdať mladšej generácii.

Medzi realizované podujatia patria napríklad:

- kurzy tréningov pamäte, ktoré sú zamerané na nácvik rôznych učebných a pamäťových techník,
- počítačové kurzy pre seniorov, ktoré sa zameriavajú na osvojenie si základných zručností pri práci s počítačom, textovým editorom a internetom,
- večery vážnej hudby pre seniorov, so zameraním na poznávanie života a diela slávnych hudobných skladateľov,
- autorské besedy so spisovateľmi a ilustrátormi,
- výstavy venované umeleckej tvorbe seniorov,
- kultúrne podujatia zamerané na sebarealizáciu seniorov v rámci umeleckého prednesu,
- osvetové podujatia na rôzne odborné zdravotnícke témy.

Kultúrne strediská prostredníctvom odborných lektorov umožnili seniorom v rámci voľnočasových aktivít ďalšie vzdelávanie, ako aj metodickú pomoc. Boli realizované workshopy ľudových remesiel, tvorivé dielne, plenéry a klubové stretnutia, festivaly a prehliadky.

Krajská hviezdáreň v Žiline realizuje prednášky a semináre z oblasti astronómie, fyziky a prírodných vied a taktiež realizuje mimoriadne pozorovania a animačné programy určené pre seniorov.

Informácie o realizovaných a zrealizovaných aktivitách sú zverejnené na webových stránkach kultúrnych zariadení, ako aj webovej stránke Žilinského samosprávneho kraja.

Opatrenie 1.4. *Zvýšiť dostupnosť informácií o kultúre a možnostiach aktívnej participácie na tvorbe kultúrnych hodnôt pre seniorov.*

Gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín: 2014 – 2020

Kultúrne organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK prostredníctvom svojej edičnej, propagačnej a mediálnej činnosti sprístupňujú informácie o kultúre v regiónoch kraja. Informácie sú umiestnené v priestoroch organizácií vo forme plagátov, pozvánok, informačných letákov a zároveň prostredníctvom sociálnych sietí, webových stránok, printových médií, regionálnych týždenníkov a televízie či rádia. Tlačené pozvánky a emaily sú zasielané aj do inštitúcií pre seniorov, prípadne poverení pracovníci pravidelne navštevujú tieto inštitúcie a občianske združenia, kde informujú o pripravovaných aktivitách, ponuke aktuálnych podujatí a služieb. Zároveň získavajú podnety zo strany seniorov na skvalitnenie činnosti a služieb seniorom.

Krajská samospráva taktiež participuje na príprave a koordinuje výstavbu cykloturistických trás v kraji ako sú Rajecká cyklomagistrála, Terchovská cyklomagistrála, jedinečná cyklodopravná trasa spájajúca obec Strečno s mestom Martin a Vážska cyklomagistrála vedúca popri kanáli rieky Váh z Budatína až na hranicu Trenčianskeho samosprávneho kraja.

7.7.6. Jednoduché technológie pre starších ľudí, prispôsobovanie tovarov a služieb potrebám starších ľudí

Cieľ 2: *Pri budovaní informačných a komunikačných systémov vo verejných a súkromných inštitúciách prihliadať na zmenené potreby a schopnosti starších ľudí.*

Gestor: MH SR

Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce a mestá

Termín plnenia: priebežne počas rokov 2014 – 2020

Vykonávané priebežne. Žilinský samosprávny kraj má v súčasnosti zavedený systém elektronizácie verejnej správy. Pri jeho zavádzaní sa v rámci možností prihliada aj na potreby starších ľudí. Nakoľko je však relevantný predpoklad, že nie každá fyzická osoba (predovšetkým seniori) bude môcť využívať elektronickú službu.

Banskobystrický samosprávny kraj

5. Ochrana ľudských práv, podpora aktívnej nezávislosti a občianska účasť starších ľudí.

5.1. Presadzovanie práv, právom chránených záujmov a potrieb starších ľudí prostredníctvom podpory seniorských organizácií.

Cieľ 1: Subjekty presadzujúce záujmy starších ľudí považovať za aktívnych partnerov pri tvorbe verejných politík, využívať ich vedomosti, skúsenosti a potenciál na zlepšenie situácie starších ľudí aj v oblasti sociálnej politiky, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú.

Vyhodnotenie:

V priebehu októbra 2018 sa v rámci procesu prípravy Koncepcie rozvoja sociálnych služieb v Banskobystrickom samosprávnom kraji na roky 2019 – 2025 (ďalej „Koncepcia BBSK“) uskutočnili v 8 okresoch kraja pracovné stretnutia pre zástupcov všetkých okresov z radov verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, zástupcov samosprávy a zástupcov občianskej spoločnosti. Stretnutia prebiehali samostatne pre jednotlivé cieľové skupiny občanov vrátane cieľovej skupiny seniorov s cieľom získať podnety zúčastnených zástupcov k smerovaniu sociálnych služieb v kraji. Na všetkých stretnutiach k príprave Koncepcie BBSK pre cieľovú skupinu seniorov sa zúčastnili zástupcovia Jednoty dôchodcov, v jednom prípade zástupca Slovenského zväzu telesne postihnutých.

V roku 2019 boli zástupcovia Jednoty dôchodcov pozvaní na seminár o sociálnych službách, ako aj dostali z Odboru sociálnych služieb a zdravotníctva BBSK (ďalej „OSSZ BBSK“) ponuku odborných prednášok na okresných stretnutiach Jednoty dôchodcov.

OSSZ BBSK v roku 2019 pripravil podklady na prednášku pre zástupcu krajskej Jednoty dôchodcov o koncepčných zámeroch BBSK na roky 2019 až 2025 a o aktuálnych problémoch seniorov pre celoslovenské stretnutie krajských organizácií Jednoty dôchodcov za účasti zástupcov vlády SR. Okrem toho vystúpili 3 zamestnanci BBSK na regionálnom seminári v Banskej Bystrici s prednáškou na tému aktívneho starnutia a starostlivosti o seniorov a na odbornom seminári k problematike občanov so zdravotným znevýhodnením v rámci projektu Zraniteľní v digitálnom veku (OZ BAGAR).

Na pravidelnej báze je spolupráca OSSZ BBSK s poskytovateľmi sociálnych služieb, a to hlavne so zariadeniami v zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK (ďalej „ZSS BBSK“), ktorí mali možnosť presadzovať záujmy prijímateľov sociálnych služieb v rámci individuálnych konzultácií a v rámci pracovných porád s riaditeľmi ZSS BBSK, ako aj pri tvorbe VZN. V roku 2018 bolo 6 porád s riaditeľmi ZSS BBSK, z toho bolo 5 výjazdových regionálnych porád a v roku 2019 bolo 7 porád, z toho bolo 5 výjazdových regionálnych porád. V roku 2018 boli prioritne zaraďované témy a diskusie o aktuálnych problémoch v oblasti sociálnych služieb, o smerovaní a rozvoji ZSS BBSK, v roku 2019 boli prezentácie Koncepcie BBSK, ako aj iné oblasti vrátane riešenia otázky bezbariérovosti (v novembri 2019 bola do programu pracovnej porady zaradená prednáška na tému „Univerzálne navrhovanie objektov zariadení sociálnych služieb“ s lektorkou z Fakulty architektúry STU v Bratislave, CEDA).

Začiatkom roku 2020 bola pracovná porada so sociálnymi pracovníkmi ZSS BBSK prioritne k problematike novelizovaného VZN o úhradách. Za obdobie od roku 2010 došlo v ZSS BBSK prvýkrát od 1.2.2020 k zvýšeniu úhrad za poskytované sociálne služby pri zachovaní zákonnej ochrany príjmu (po zohľadnení valorizácie dôchodkov a iných faktorov).

Spolupráca s neverejnými poskytovateľmi je hlavne formou individuálnych konzultácií pred aj počas poskytovania sociálnych služieb.

Cieľ 2: *Posudzovať politiky a opatrenia z hľadiska ich vplyvu na starších ľudí s dôrazom na zabránenie diskriminácii na základe veku a na ochranu ľudských práv a slobôd.*

Vyhodnotenie:

OSSZ BBSK sleduje politiky a opatrenia týkajúce sa starších ľudí, aktívne sa zapája do pripomienkových konaní návrhov zákonov, ich novelizácií, koncepčných materiálov a premieta súčasné trendy do vlastnej regionálnej politiky.

Napriek tomu, že sociálne služby pre seniorov sú v súlade s platnou legislatívou prioritne v kompetencii obcí a miest, prijímatelia v seniorskom veku sú hlavnou cieľovou skupinou, ktorej BBSK poskytuje sociálne služby. Aj v prípade neverejných poskytovateľov prevažujú zariadenia sociálnych služieb určené pre seniorov.

V rámci kontrolnej činnosti v ZSS BBSK a ZSS neverejných poskytovateľov sa zamestnanci OSSZ BBSK zameriavajú okrem iného aj na oblasť kontroly dodržiavania základných ľudských práv a slobôd seniorov. OSSZ BBSK vyvíja súčasne aktivity na zvýšenie informovanosti zamestnancov ZSS BBSK, zamestnancov neverejných aj obecných ZSS o otázke ľudských práv a slobôd seniorov. Ako spoluorganizátor seminára s názvom „Ľudské práva (ako na to ?)“ zameraného na aplikáciu ľudských práv v sociálnych službách, BBSK poskytol v roku 2018 priestory Rade pre poradenstvo v sociálnej práci (t.j. seminár realizovaný s podporou MS SR v rámci dotačného programu na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom), ktorého sa zúčastnili verejní aj neverejní poskytovatelia.

V rokoch 2018 a 2019 sa zamestnanci ZSS BBSK zúčastňovali rôznych akreditovaných vzdelávaní zameraných na oblasť dodržiavania ľudských práv v sociálnych službách organizovaných vzdelávacími agentúrami (napr. v Tatra akadémii v Prievidzi témy: Ľudské práva v sociálnych službách – dobrá prax, Prostriedky obmedzenia klienta v sociálnych službách) a iné témy vzdelávacích agentúr, kde sa problematika ľudských práv riešila sprostredkovane. V roku 2019 prebiehalo v ZSS BBSK vzdelávanie, ktoré realizovala TERRA GRATA, n.o. so sídlom v Banskej Bystrici v rámci výzvy MPSVR SR Poradenstvo a osвета v oblasti prevencie a eliminácie diskriminácie.

Cieľ 4: *Podporiť účasť starších ľudí na živote spoločnosti a presadzovať ich práva, právom chránené záujmy a potreby aj cez seniorské organizácie.*

Vyhodnotenie:

Zariadenia určené pre občanov v seniorskom veku zriadené BBSK, obcami aj neverejnými poskytovateľmi spolupracujú s dennými centrami v obciach a s Jednotou dôchodcov (hlavne organizácia spoločných podujatí). Okrem toho sa zúčastňujú rôznych akcií, ktoré sú organizované miestnou komunitou, kultúrnymi inštitúciami a inými subjektami.

5.2. Právna ochrana seniorov.

Cieľ 1: *Zabezpečiť osvetu seniorov v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok a zneužívajúcich praktík poskytovateľov služieb alebo dodávateľov tovarov.*

Vyhodnotenie:

Vo všetkých ZSS sociálni pracovníci poskytujú seniorom kvalifikované sociálne poradenstvo a realizujú osvetu v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok a zneužívajúcich praktík. Zúčastňujú sa rôznych školení vrátane takých, aby dokázali seniorom v ZSS pomáhať eliminovať problém ich zneužívania. Realizujú besedy, osobné pohovory a diskusie s prijímateľmi s poukázaním na príklady zneužívajúcich praktík, prípadne prezentujú modelové situácie nátlakových spôsobov predaja tovarov, služieb a iných v praxi sa vyskytujúcich zneužívajúcich praktík, čítajú seniorom príklady z tlače, poskytujú informácie dostupné z médií. ZSS vyvíjajú iniciatívy, ktorými znemožňujú prítomnosť osôb, ktoré by mohli zneužiť seniorov pre svoj zisk. Viaceré zariadenia majú na svojich informačných nástenkách letáky Policajného zboru SR, v ktorých upozorňujú seniorov, aby pri komunikácii s cudzími ľuďmi boli opatrní, aby sa nestali obeťou zlodejov a podvodníkov.

5.3. Účasť starších ľudí na rozhodovaní vo veciach, ktoré sa ich priamo dotýkajú na všetkých úrovniach, ich právo slobodnej voľby a participácia na živote spoločnosti.

Cieľ 1: *Zapájať do plánovania, tvorby, poskytovania a komunitného rozvoja (vrátane rozvoja sociálnych služieb) ústretových starším ľuďom a zodpovedajúcim ich potrebám a preferenciám, starších ľudí a ich rodiny ako potenciálnych užívateľov.*

Vyhodnotenie:

Na BBSK bolo v priebehu rokov 2018 až február 2020 predložených spolu 424 komunitných plánov obcí a miest (t.j. 82% z celkového počtu obcí a miest v kraji), kde boli premietnuté potreby a preferencie občanov týchto obcí a miest v sociálnej oblasti. Komunitné plány boli jedným z podkladov v rámci prípravy Koncepcie rozvoja sociálnych služieb BBSK na roky 2019 – 2025.

Participácia seniorov a ich zastupiteľských organizácií na živote spoločnosti je aj v rámci ďalších rozvojových aktivít BBSK. BBSK vstúpil v roku 2019 do partnerstva s Európskou komisiou a Svetovou bankou v rámci iniciatívy Catching-Up Regions (Dobiehajúce regióny), ktorá je určená na podporu menej rozvinutých regiónov. Jednou z priorít je rozvoj integrovaných sociálno-zdravotných služieb pre seniorov prostredníctvom navrhnutého modelu.

V rámci tejto iniciatívy boli v roku 2019 organizované tri výjazdové regionálne stretnutia v troch okresoch kraja (Rimavská Sobota, Revúca a Veľký Krtíš) zamerané na zisťovanie potrieb a možností daného regiónu pre vytvorenie a overenie funkčnosti vytvoreného modelu. V januári 2020 boli tri regionálne stretnutia v okresoch Revúca a Rimavská Sobota za spoluúčasti zástupcov vybraných samospráv, zástupcov tretieho sektora, miestnych akčných skupín, Jednoty dôchodcov Slovenska a ďalších aktérov. Vo februári 2020 bolo vybrané územie na kreovanie pilotného modelu sociálnych služieb na komunitnej báze, ktorý sa bude v budúcnosti overovať.

Cieľ 2: *Zabezpečiť pre starších ľudí právo voľby a spolurozhodovania o forme, spôsobe, rozsahu a mieste poskytovania pomoci a podpory v záujme zabezpečenia dôstojnosti v starobe a pri poskytovaní pomoci.*

Vyhodnotenie:

V rámci posudkovej činnosti BBSK, ako aj návštevy občana na Úrade BBSK z iného dôvodu, je poskytované sociálne poradenstvo, v rámci ktorého je občanom poskytnutá komplexná informácia o možnostiach pomoci, forme, spôsobe, rozsahu a mieste poskytovania pomoci v sociálnej oblasti a aj o iných inštitúciách, na ktoré sa môžu obrátiť a čo môžu od nich požadovať.

V ZSS BBSK sa raz ročne realizujú dotazníkové prieskumy spokojnosti klientov vo všetkých oblastiach týkajúcich sa ich života v zariadení. Dotazníkové prieskumy slúžia ku skvalitneniu života prijímateľov v rozhodujúcich oblastiach pre ich život. V ZSS BBSK sú vytvorené výbory obyvateľov, ktoré sa podieľajú na rozhodovaní prostredníctvom zvolených zástupcov (hlavne stravovanie, medziľudské vzťahy, pripomienkovanie tvorby VZN BBSK o úhradách, voľnočasové aktivity a pod.). ZSS BBSK a niektoré neverejné zariadenia majú zriadené skrinky určené pre anonymné podanie podnetov a sťažností. ZSS BBSK majú vypracované smernice pre ich podávanie a riešenie. Podnety riešia aj priamo na schôdzach prijímateľov, o čom vedú písomné záznamy. Podobne aj viacerí neverejní poskytovatelia zapájajú svojich klientov v ZSS do spolurozhodovania (hlavne v procese tvorby jedálnych lístkov a plánu voľnočasových aktivít).

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi.

Cieľ: *Zabrániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi.*

Opatrenie 1.1.: *Klást' dôraz na elimináciu diskriminácie na základe veku a ochranu ľudských práv pri poskytovaní sociálnych služieb.*

Vyhodnotenie:

Eliminácia diskriminácie na základe veku a ochrana ľudských práv pri poskytovaní sociálnych služieb je predmetom záujmu ZSS BBSK, ZSS obcí aj neverejných poskytovateľov. BBSK v rámci svojej kontrolnej činnosti v ZSS zriadených BBSK a ZSS neverejných poskytovateľov kontroluje dodržiavanie ľudských práv pri poskytovaní sociálnych služieb. BBSK tiež prešetruje podnety a sťažnosti (vrátane anonymných) na porušovanie ľudských práv seniorov v zariadeniach sociálnych služieb.

V roku 2018 sa z celkového počtu 23 podnetov a sťažností v kraji 5 týkalo seniorov. Boli uzatvorené ako neopodstatnené, v 2 prípadoch boli uložené odporúčania vo veci komunikácie s príbuznými a podávania stravy.

Pri vykonaní 2 kontrol vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb v BBSK neboli zistené skutočnosti, ktoré by naznačovali porušenie práv seniorov.

V roku 2019 zamerail BBSK kontroly v zariadeniach sociálnych služieb BBSK najmä na otázky dodržiavania ľudských práv prijímateľov sociálnych služieb označené ako tzv. metodicko - inšpekčné kontroly nadväzujúce na hodnotenie kvality sociálnych služieb. Vykonaných bolo 9 metodicko – inšpekčných kontrol (z toho bolo 5 v zariadeniach pre seniorov), na základe ktorých boli zariadeniam poskytnuté odporúčania s cieľom predchádzať porušeniam ľudských práv a zlému zaobchádzaniu s prijímateľmi sociálnej služby vrátane seniorov.

Ďalšie 3 hĺbkové kontroly boli vykonané u neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, pričom zneužívanie a zlé zaobchádzanie so seniormi zistené nebolo.

Z celkového počtu 32 vybavených podnetov a sťažností v roku 2019 sa seniorov týkalo 10 podaní, z toho v 4 prípadoch boli uložené opatrenia a odporúčania týkajúce sa podávania stravy, nedostatku aktivít pre seniorov, nedostatočných komunikačných zručností personálu, prevádzkových nedostatkov súvisiacich s kvalitou života, avšak nešlo o zlé zaobchádzanie so seniormi.

Viaceré ZSS majú schránky na podnety, majú vypracovanú smernicu k ochrane ľudských práv, resp. je ochrana ľudských práv zapracovaná v inom dokumente.

Opatrenie 1.2.: Vytvoriť podmienky na elimináciu zanedbávania, zneužitia a zlého zaobchádzania so staršími ľuďmi odkázanými na pomoc iných osôb poskytovaním kvalitných sociálnych služieb. Zvyšovať schopnosť sociálnych zamestnancov vyhľadávať a riešiť prípady zneužívania, zlého zaobchádzania starších ľudí, dôraz klásť na prevenciu, zabránenie vzniku takýchto javov.

Vyhodnotenie:

Predpokladom poskytovania kvalitných sociálnych služieb je poznanie potrieb, záujmov a potenciálu prijímateľov sociálnych služieb. Všetci zamestnanci zariadení sú vedení k tomu, aby k starším ľuďom pristupovali profesionálne a dbali na elimináciu ich zanedbávania a zneužívania.

Zamestnanci sa zúčastnili na prednáškach zameraných na prevenciu zlého zaobchádzania so seniormi, ako napr. v roku 2019 prednášky „Ako sa nestáť obeťou podvodníkov a zlodejov“ organizovanej MV SR, resp. konferencie Zneužívanie a násilie na starších v spolupráci s Mestom Banská Bystrica, prednáška „Zlepšenie prístupu obetí trestných činov k službám a vytvorenie kontaktných bodov pre obeť“ a iné.

Zariadenia v BBSK vytvárajú podmienky na predchádzanie rôznych foriem kriminality (napr. možnosť úschovy cenných vecí a finančnej hotovosti, inštalovanie kamerového systému pri vstupe do zariadenia s cieľom zamedziť vstupu nežiadúcich osôb do ZSS, menovky pre dobrovoľníkov, aby mohli byť identifikovateľní, zverejňovanie dôležitých kontaktov na nástenkách, poradenstvo prijímateľom pri podpisovaní dokumentov, telefonických objednávkach tovarov a pod.).

Zariadenia v BBSK organizovali alebo zabezpečovali pre svojich prijímateľov rôzne aktivity, ako napríklad:

- besedy na tému „Seniori, ako sa nestáť obeťou trestného činu“ v spolupráci s MV SR,
- prednášky Okresného riaditeľstva Policajného zboru: „Bezpečnosť je prvoradá“,
- besedy s príslušníkmi policajného zboru,
- besedy zamestnancov s prijímateľmi o rôznych praktikách zneužívania, o rizikách pri podomovom obchode, tzv. predvádzajúcich akciách a o formách ochrany pred zneužívaním; ako sa chrániť pred kriminalitou vrátane sprostredkovania kontaktov, osôb

a inštitúcii, ktoré treba kontaktovať v prípade ohrozenia seniora, čo je uverejňované na nástenke,

- návčky odhaľovania a odmietania nekalých praktík predávajúcich,
- besedy prijímateľov so seniormi, ktorí sa už sami stali obeťou, boli oklamaní, okradnutí,
- besedy s lekármi o prevencii sociálno-patologických javov u seniorov (napr. zvládanie agresívneho správania, alkoholizmu a pod.),
- besedy v spolupráci so zástupcami finančných inštitúcií na tému finančnej bezpečnosti, praktík podvodníkov, manipulácie s finančnou hotovosťou,
- sprostredkovanie prevenčných programov pre seniorov vysielaných prostredníctvom televízie a rozhlasu,
- zaraďovanie informácií ohľadne prevencie pred zneužívaním do vysielania interného rozhlasu vysielajú na tému prevencie,
- zverejňovanie propagačného materiálu Seniori hľadáte radu (Stali ste sa obeťou trestného činu) – Národný projekt MV SR,
- prednášky o ochrane spotrebiteľa, organizované v spolupráci so zástupcom spotrebiteľského centra a iné.

Vzhľadom na skutočnosť, že sociálne služby pre seniorov sú poskytované prevažne zariadeniami sociálnych služieb s celoročnou pobytovou formou, sú seniori do určitej miery chránení pred páchatelmi rôznej trestnej činnosti.

5.5. Podpora dobrovoľníctva ako zdroja seberealizácie a sociálnych kontaktov starších ľudí.

Cieľ 1: Podporovať zapojenie starších ľudí do dobrovoľníckych aktivít a vytvárať podmienky na zapojenie dobrovoľníkov do aktivít určených pre seniorov, podporovať zapojenie mladých ľudí do poskytovania služieb seniorom v rámci dobrovoľníckej práce a upevňovať tým medzigeneračné väzby.

Vyhodnotenie:

Dobrovoľníctvo v kraji nie je dostatočne rozvinuté napriek jeho významnej úlohe v oblasti sociálnych služieb. Do dobrovoľníckych aktivít sa zapájajú hlavne externí dobrovoľníci, pričom výrazne prevažujú mladí ľudia, v menšom zastúpení sú seniori. Svojou činnosťou sa aktívne podieľajú na rozvoji a zveľaďovaní zariadení sociálnych služieb, ako aj na eliminácii pocitov osamelosti a sociálnej izolácie seniorov prameniacich z nepriaznivého zdravotného stavu a ich umiestnenia v zariadení sociálnych služieb. Niekoľko dobrovoľníkov sa zapája do terénnej opatrovateľskej služby, hlavne v rámci pomoci pri vedení a údržbe domácností, nákupoch a vychádzkach so seniormi. Keďže viaceré zariadenia spolupracujú so študentmi, uviedli, že využívajú ich pomoc hlavne počas letných mesiacov a prázdnin.

Viaceré ZSS sú evidované ako subjekt dobrovoľníctva a spolupracujú s dobrovoľníkmi z Centra dobrovoľníctva v Banskej Bystrici a z Platformy dobrovoľníckych centier a organizácií na medzinárodnej úrovni, ako aj s dobrovoľníkmi zo SČK, z rôznych organizácií, a firiem (napr. tých, ktoré poskytujú granty, z výrobných podnikov, z finančných inštitúcií, z nadácií). Niektorí poskytovatelia využívajú pri získavaní dobrovoľníkov priamy kontakt prostredníctvom svojich zamestnancov v kostoloch, cirkevných spoločenstvách, na základných a stredných školách, v detských folklórnych súboroch, detských speváckych súboroch, skautských a iných detských a mládežníckych záujmových krúžkoch a skupinách, v detských domovoch, využívajú kontakt so študentami zdravotníckych škôl a sociálnej práce vykonávajúcimi v ZSS odbornú prax, s účastníkmi kurzov opatrovania, v knižniciach a pod. Dôležitým prvkom pri získavaní dobrovoľníkov sú sociálne siete a webové stránky. Dobrovoľníci kontaktujú ZSS aj z vlastnej iniciatívy.

V rokoch 2018 a 2019 boli externými dobrovoľníkmi v zariadeniach sociálnych služieb v kraji vykonávané rôzne aktivity, napr. návštevy OZ Červený nos s projektom Smiech nepozná vek; besedy s lekármi, spisovateľmi, kňazmi a zaujímavými ľuďmi; besedy s dobrovoľníkmi zo SČK; prednášky o rôznych zaujímavostiach, napr. o hradoch a zámkoch; exkurzie; zapojenie do celoslovenskej vinčentskej zbierky „Boj proti hladu“ (napr. pečením koláčov); návštevy detí a študentov zo škôl (za

účelom rozhovorov so seniormi, kultúrnych vystúpení, spevu, hry na hudobné nástroje, spoločenských hier a hlavolamov); spoločné tvorivé dielne; čítanie a besedy o knihách; aktivity v záhrade; spoločné kvízy; cvičenia; rôzne terapie (kanisterapia, muzikoterapia, reminiscenčná terapia a iné); pomoc pri opatrovateľských činnostiach; nákupy s prijímateľmi resp. pre prijímateľov; spoločné pečenie koláčov; výroba vianočných ozdôb a výzdoby; výroba masiek na fašiangy; príprava plesov (napr. Jánsky ples DDaDSS Dubová); spoločné brigády v areáloch ZSS; údržbárske práce; modlitby, sprevádzanie prijímateľov k lekárom, kaderníčke, na bohoslužby; spoločné vychádzky a iné.

Cieľ 2: *Zvýšiť informovanosť o možnostiach výkonu dobrovoľníckej práce v sociálnych službách, zabezpečiť prístup seniorov k týmto informáciám v záujme uľahčenia participácie starších ľudí na vzájomnej svojpomoci, na práci medzigeneračných skupín v komunitách, vytváranie príležitostí na realizáciu potenciálu seniorov.*

Vyhodnotenie:

V rámci Týždňa dobrovoľníctva prebiehajú takmer vo všetkých zariadeniach sociálnych služieb v kraji rôzne aktivity, zamerané najmä na zveľaďovanie interiérov a exteriérov zariadení, ale aj na priamy kontakt s prijímateľmi prostredníctvom kultúrnych programov - tanečné, spevácke, hudobné a divadelné vystúpenia, spoločenské hry, čítania, sprevádzanie imobilných klientov, pomoc pri sebaobslužných úkonoch. Obdobné dobrovoľnícke aktivity prebiehajú aj v rámci Dňa dobrovoľníctva. Zariadenia sociálnych služieb a poradenské organizácie informujú o týchto aktivitách prostredníctvom svojich webových stránok, regionálnych a miestnych novín, cez Platformu dobrovoľníckych centier, cez Facebook, ale aj v spolupráci najmä s Rádiom Regina, TV Hronka, RTVS, prezentáciou dobrovoľníckej činnosti v Centre dobrovoľníctva a pod. S cieľom získania starších ľudí pre dobrovoľnícke aktivity je často využívaný priamy kontakt zamestnancov ZSS s nimi najmä v denných centrách, cirkevných spoločenstvách, kostoloch a Univerzite tretieho veku.

Do dobrovoľníckej činnosti sa zapájajú okrem externých dobrovoľníkov aj prijímatelia v ZSS, a to v takom rozsahu, ako im to ich zdravotný stav dovolí (hlavne pomoc pri servírovaní stravy, pri nákupoch pre iných prijímateľov, sprevádzaní ku kaderníčke, do cukrárne a na prechádzkach, roznášaní novín, časopisov a pošty prijímateľom, pri čítaní, pomoc na vrátnici, pri úprave exteriéru zariadení vrátane kvetinových záhonov, pri výrobe ozdôb, vianočnej výzdoby, pri organizovaní kultúrno-spoločenských akcií a iné).

7. Nezávislý, bezpečný a kvalitný život starších ľudí.

7.4. Sociálne služby.

7.4.1. Dostupnosť, kvalita a finančná udržateľnosť sociálnych služieb.

Cieľ: *Zabezpečiť dostupnosť, kvalitu a finančnú udržateľnosť sociálnych služieb.*

Opatrenie 1.4.: *Zabezpečiť spolufinancovanie sociálnych služieb z verejných zdrojov pre všetkých prijímateľov bez rozdielu, či čerpajú služby u verejných alebo neverejných poskytovateľov tak, aby vplyvom platenia úhrady za sociálnu službu nebolo ohrozené uspokojovanie životných nákladov (životných potrieb) platiteľov tejto úhrady (prijímateľa sociálnej služby, spoločne posudzovaných osôb, resp. ďalších povinných osôb).*

Vyhodnotenie:

BBSK každoročne financuje zariadenia sociálnych služieb vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti tak, aby bola zabezpečená ich bezproblémová prevádzka, ale aj ich rozvoj. Okrem toho v záujme zabezpečenia dostupnosti sociálnych služieb pre seniorov poskytuje finančné príspevky neverejným poskytovateľom pre tie zariadenia a sociálne služby, ktoré má vo svojej kompetencii.

Pri stanovení výšky úhrady pre prijímateľov sociálnych služieb zariadenia sociálnych služieb zohľadňujú príjem prijímateľa sociálnej služby tak, aby mu z jeho príjmu zostal mesačný zostatok stanovený zákonom č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách.

V roku 2018 platili prijímatelia za sociálne služby v ZSS BBSK 30,7 % a v roku 2019 to bolo 26,5 % z celkových nákladov za tieto služby, zvyšok bol financovaný v prevažnej miere zo zdrojov BBSK a čiastočne zo zdrojov zdravotných poisťovní a z Úradov práce, sociálnych vecí a rodiny.

Tab. č. 1 – Prehľad o financovaní zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK zameraných prevažne na prijímateľov sociálnych služieb v seniorskom veku za rok 2018 až 2020.

Druh služby	Názov zariadenia BBSK	Rozpočet zo zdrojov BBSK (v eur)			Priemerný počet prijímateľov sociálnych služieb v ZSS BBSK k 31.12.	
		Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2018	Rok 2019
ZPS, DSS	Stredisko DD/DSS Nová Baňa	205638	247619	281198	19,74	19,47
ZPS, DSS	DD/DSS Klenovec	250970	278914	303580	22,00	22,60
ZPS, DSS	DD/DSS Slovenská Ľupča	288877	313688	326426	25,95	25,90
ZPS, DSS	DD/DSS Kremnica	354355	429478	464853	32,99	33,19
ZPS, DSS	DD/DSS Tisovec	404996	458047	498307	43,00	40,66
ZPS, DSS	DD/DSS Krupina	447059	537343	562854	40,51	40,92
ZPS, DSS	DD/DSS Hron Dubová	432875	510203	548089	49,62	49,53
ŠZ	ŠZ Tereza Hronec	689932	783003	879466	52,92	53,58
ZPS, DSS	DD/DSS Sušany	577952	687875	701034	54,08	54,17
ZPS, DSS	DD/DSS Sebedín-Bečov	627888	763346	822371	64,00	60,40
ZPS, DSS	DD/DSS Terany	548501	649289	678092	64,66	65,64
ZPS, DSS	DD/DSS Hriňová	789062	963067	1023693	89,33	89,47
ZPS, DSS	DD/DSS Rimavská Sobota	1085055	1264980	1379930	115,95	114,65
ZPS, DSS	DD/DSS Luna, Brezno	1071074	1254205	1363940	118,16	118,43
ZPS, DSS	DD/DSS Veľký Krtíš	1167864	1391016	1459879	138,36	139,92
ZPS, DSS, ŠZ	Domov Márie, B. Štiavnica	1317344	1696751	1774150	133,41	123,92
ZPS, DSS	DD/DSS Žiar n/Hr.	1184344	1409209	1518069	147,93	148,13
ZPS, DSS	DD/DSS Záhonok Zvolen	1388682	1673218	1709387	168,84	156,42
ZPS, DSS	DD/DSS Tornaľa	1236139	1459731	1633873	157,05	156,58
ZPS, DSS	DDaDSS Tuhárske námestie Lučenec + Ambra Lučenec do 31.12.2019	2049146	2382448		250,69	248,91
ZPS, DSS, ŠZ	DD/DSS Senium B.B.	1270902	1581191	1758545	117,59	150,80
ZPS, DSS	ZSS Ambra Lučenec od 1.1.2020			1094307		
ZPS, DSS	ZSS Harmónia Lučenec od 1.1.2020			1578475		
	SPOLU	17388655	20734621	22360518	1906,78	1913,29

Pozn: ZPS – zariadenie pre seniorov, DSS – domov sociálnych služieb, ŠZ – špecializované zariadenie.

Tab. č. 2 – Prehľad o financovaní zariadení sociálnych služieb neverejných poskytovateľov zameraných prevažne na prijímateľov sociálnych služieb v seniorskom veku za roky 2018 až 2020.

Druh sociálnej služby	Neverejný poskytovateľ	Počet zazmluvnených prijímateľov sociálnych služieb			Výška poskytnutého finančného príspevku zo zdrojov BBSK (v eur)		
		Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2018	Rok 2019	k 28.2. 2020
DSS	SENIOR ACTIVE Hriňová n.o., Hriňová	9	3	3	1 513	1 108	1 080
DSS	DOMINIK n.o. Veľká Lehota	0	6	6	0	2 216	2 160
DSS	DSS "Nádej" Krupina n.o., Krupina	0	4	4	0	2 363	2 280
DSS	Betánia Kalinovo, n.o., Kalinovo	9	7	7	11 320	13 759	3 990
DSS	DSC - ELIM, n.o., Zvolen	7	0	0	6 811	0	0
DSS	Chanava - Diakonické centrum reformovanej cirkvi, Chanava	1	0	0	1 473	0	0
DSS	DCH Rožňava, Dom sv.Vincenta, Kokava n.R.	4	3	4	7 284	4 941	2 280
ŠZ	Samaritánka, n.o., Žarnovica	6	6	6	4 746	16 336	5 580
ŠZ	DOMINIK n.o. , Veľká Lehota	14	14	14	14 996	31 943	13 860
ŠZ	GRANDPARK n.o. Želiezovce	5	5	5	7 343	14 068	4 200
ŠZ	HRONOV n.o. Brusno	0	27	28	0	25 885	26 040
ŠZ	Alzheimercentrum Piešťany n.o.	0	3	2	0	2 565	1 680
SŽ	Dignitas n.o. Plášťovce	0	1	0	0	2 678	0
	SPOLU pre cieľovú skupinu seniorov	55	79	79	55 486	117 862	63 150

Pozn: DSS – domov sociálnych služieb, ŠZ – špecializované zariadenie.

Zariadenia pre seniorov, ktoré sú prioritne zamerané na poskytovanie sociálnych služieb pre seniorov, patria do kompetencie obcí a miest a sú financované okrem úhrad od prijímateľov aj z príspevkov, ktoré zariadeniam poskytuje MPSVR SR. Do kompetencie BBSK patrí poskytovanie sociálnych služieb a poskytovanie finančných príspevkov na prevádzku pre domovy sociálnych služieb a špecializované zariadenia, ktoré časť príspevku od roku 2018 dostávajú aj z MPSVR. V roku 2018 si BBSK objednal poskytovanie sociálnych služieb pre 55 občanov v seniorskom veku v domovoch sociálnych služieb a v špecializovaných zariadeniach a poskytol príspevky v celkovej výške 55 486 eur. Z dôvodu zmeny spôsobu výpočtu finančného príspevku na prevádzku od 1.10.2019 BBSK poskytuje finančný príspevok pre väčší počet občanov. V roku 2019 si BBSK objednal poskytovanie služieb celkovo pre 79 seniorov a poskytol príspevky v celkovej výške 117 862 eur. V roku 2020 boli zatiaľ uzatvorené len zálohové zmluvy s poskytovateľmi sociálnych služieb na obdobie prvých troch mesiacov, a to celkovo pre 79 občanov vo výške 63 150 eur.

Opatrenie 1.5.: Pri tvorbe plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v súlade so zákonom č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja zohľadňovať potrebu sociálnych služieb ako jedného z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v území.

Vyhodnotenie:

BBSK má schválený Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2015 až 2023, kde sú zapracované v rámci prioritnej oblasti 2 Lepšia kvalita života – Služby pre ľudí aj špecifické ciele, a to: 2.2. Podporovať sociálnu inklúziu prostredníctvom komunitne poskytovaných služieb a 2.3. Zabezpečiť efektívne, kvalitné a udržateľné služby sociálnej a zdravotnej starostlivosti pre všetky skupiny obyvateľstva, a opatrenia 2.1.1. Zabezpečenie koncepčného a systémového prístupu k poskytovaniu verejných služieb, opatrenie 2.3.2. – Zabezpečenie procesu deinštitucionalizácie, opatrenie 2.3.3. – Vytváranie služieb poskytovaných komunitným spôsobom.

Opatrenie 1.8.: Pokračovať v modernizácii a debarierizácii ZSS a zvyšovaní úrovne ich materiálno-technickej interiérovej vybavenosti (polohovateľné postele, zdravotnícke pomôcky pre klientov, technické zariadenia na zlepšenie manipulácie s FO s obmedzenou schopnosťou pohybu, vybavenosť priestorov na výkon odborných metód práce s klientmi, odborných činností, pracovnej terapie, výchovno-vzdelávacej činnosti, rehabilitačnej činnosti, voľnočasových aktivít, signalizačné pomôcky, prístup k IKT – internet a pod.) a to v záujme zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb.

Vyhodnotenie:

OSSZ BBSK mal v roku 2018 a 2019 k dispozícii tzv. pasportizačné listy ZSS BBSK, obsahujúce údaje o budovách a pozemkoch, o technicko- materiálnom zabezpečení obytných miestností, o stravovacej prevádzke, o technicko-prevádzkovom zabezpečení zariadenia, údaje o problémoch, ktoré je potrebné riešiť z pohľadu manažmentu zariadenia (t.j. potreba rekonštrukcie, opráv a pod.), z ktorých OSSZ BBSK operatívne spracovával štatistiky a analýzy. Začiatkom roka 2018 vypracoval analýzu o priestorových podmienkach ZSS BBSK z hľadiska plnenia, resp. neplnenia požiadaviek a podmienok Vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Pasportizačné listy zároveň OSSZ BBSK využíva ako podklad pre pridelovanie zdrojov z rozpočtu na modernizáciu a debarierizáciu ZSS BBSK, ktorá sa realizuje v rámci rozpočtu bežných aj kapitálových výdavkov akceptujúc finančné možnosti BBSK.

V roku 2018 bolo použitých na realizáciu opatrení v súvislosti s debarierizáciou ZSS BBSK celkom 1 532 145 eur z kapitálových výdavkov pre 9 zariadení (t.j. na rekonštrukcie a debarierizácie kúpeľní a hygienických zariadení v DDaDSS Zvolenská Slatina, v DDaDSS Tornaľa, v DDaDSS Senium Banská Bystrica; nákup sprchovacieho lehátku pre DDaDSS Luna Brezno; nákup hygienickej hydraulickéj stoličky pre Domov Márie Banská Štiavnica; nákup zdvíhacieho zariadenia pre DDaDSS Nová Baňa; rekonštrukciu výťahu v DDaDSS Tornaľa; vybudovanie rampy pre imobilných prijímateľov v DDaDSS Bukovec, budova v Hrochoti; vypracovanie projektovej dokumentácie pre vybudovanie lôžkových výťahov v DDaDSS Rimavská Sobota a projektovej dokumentácie k rekonštrukcii časti zariadenia DDaDSS Zvolen; na komplexnú rekonštrukciu budovy DDaDSS Senium Banská Bystrica).

Na modernizáciu ZSS BBSK bolo vynaložených celkom 321 000 eur, najmä na nákup interiérového vybavenia a polohovateľných postelí a na modernizáciu interiéru (predovšetkým hygienických zariadení) ako aj exteriéru zariadení.

V roku 2019 boli v rámci kapitálových výdavkov vynaložené celkové finančné prostriedky vo výške 165 380 eur na odstraňovanie bariér (t.j. na rekonštrukciu a debarierizáciu kúpeľní a hygienických zariadení v DDaDSS Tisovec, v DDaDSS Veľký Krtíš a v SZ Tereza Hronec; nákup vakových zdvihačkov pre DDaDSS Tisovec a DDaDSS Hriňová; nákup hygienickej hydraulickéj stoličky pre Domov Márie Banská Štiavnica; na debarierizáciu vstupu do budovy a záhrady pre DDaDSS Tisovec; automaticky otváracie dvere v SZ Tereza Hronec; rekonštrukciu časti zariadenia v DDaDSS Zvolen; rekonštrukciu a debarierizáciu vstupu do budovy pre DDaDSS Tornaľa; spracovanie projektovej dokumentácie k výstavbe vonkajšieho výťahu pre DDaDSS Tuhárske námestie Lučenec).

Na modernizáciu interiérového vybavenia (nábytok, polohovateľné postele) a interiéru (predovšetkým hygienických zariadení) bolo vynaložených 247 660 eur v rámci rozpočtu bežných výdavkov.

Všetky novoregistrované zariadenia obcí, miest, neverejných poskytovateľov a BBSK, už musia spĺňať podmienku bezbariérovosti pre to, aby boli do Registra poskytovateľov sociálnych služieb Banskobystrického kraja zapísané.

Bezbariérový prístup je na Úrad BBSK, ktorý sídli v bezbariérovej budove, čo umožňuje bezproblémový prístup všetkým občanom bez ohľadu na vek a zdravotné postihnutie.

Opatrenie 1.9.: *Pokračovať v transformácii veľkokapacitných ZSS na zariadenia s nižšou kapacitou (zariadenia rodinného typu) v záujme uplatnenia individuálneho, na potreby konkrétneho človeka orientovaného prístupu v sociálnych službách.*

Vyhodnotenie:

Transformácia sa realizuje vo všetkých zariadeniach BBSK, a to v rovine prístupu personálu k prijímateľovi sociálnych služieb, a to ako k subjektu a nie k objektu sociálnych služieb.

Do procesu deinštitucionalizácie v BBSK boli v hodnotenom období 2018, 2019 až 2020 zapojené aj 2 domovy sociálnych služieb (Domov sociálnych služieb so sídlom v Ladomerskej Vieske a FEMINA Domov sociálnych služieb so sídlom vo Veľkom Blhu), kde sú aj občania v seniorskom veku. Z celkovej kapacity 150 miest (50 Ladomerská Vieska a 100 Veľký Blh) je počet prijímateľov v seniorskom veku 53 (16 v L. Vieske a 37 vo V. Blhu), čo predstavuje 35% z celkovej kapacity (32% v Ladomerskej Vieske a 37% vo Veľkom Blhu), ďalších 28 prijímateľov má vek od 55 do 62 rokov.

K zahájeniu transformácie Domova sociálnych služieb v Ladomerskej Vieske došlo koncom v roku 2018 schválením aktuálneho transformačného plánu. V roku 2018 došlo k zakúpeniu pozemku v Žiari nad Hronom s cieľom výstavby nového objektu zariadenia podporovaného bývania s kapacitou 12 miest; ďalej k zakúpeniu dvojdomu v obci Ladomerská Vieska, ktorý bude zrekonštruovaný pre špecializované zariadenie s kapacitou 12 miest; k príprave rekonštrukcie existujúceho objektu (oddeleného od hlavného objektu terajšieho DSS), kde bude špecializované zariadenie s kapacitou 12 miest. V súčasnom hlavnom objekte DSS, ktorý bude slúžiť ako Centrum denných aktivít pre prijímateľov a pre administratívu, je plánovaná rekonštrukcia a nadstavba. Cieľom projektu je vytvorenie siete rôznorodých pobytových, ambulantných a neskôr aj terénnych služieb. Z existujúceho počtu 50 prijímateľov DSS, bude do prvej etapy DI zapojených 36 prijímateľov, ostatní budú v 2. etape DI.

V roku 2019 prebiehali vzdelávacie aktivity zamestnancov, supervízia, vypracovávanie projektovej dokumentácie, zahájenie stavebného a územného konania k stavbe a rekonštrukciám objektov a príprava žiadosti nenávratný finančný príspevok, ktorá bude podaná v roku 2020.

V zariadení FEMINA Domova sociálnych služieb vo Veľkom Blhu transformačný tím zahájil v roku 2019 vypracovávanie transformačného plánu, ktorý ešte nemá definitívnu podobu. V DSS prebiehali a budú prebiehať vzdelávacie aktivity v rámci národného projektu Deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb - Podpora transformačných tímov, OP Ľudské zdroje, v rámci ktorého sú zamestnanci pripravovaní na zmenu prístupu k prijímateľom s dôrazom na individuálny prístup, na nové formy práce s prijímateľmi, v rámci čoho už začali s prípravou prijímateľiek s najvyšším stupňom samostatnosti na ich presťahovanie zo zariadenia a poberanie alternatívnych služieb. V decembri 2019 bolo v obci Veľký Blh mimo areálu zariadenia vytvorené tréningové pracovisko, bol vytýpovaný 1 objekt v meste Rimavská Sobota pre zriadenie zariadenia podporovaného bývania (2 bytové jednotky), vyhládávajú sa ďalšie nehnuteľnosti a pozemky pre výstavbu nových objektov.

Opatrenie 1.10.: *Podporovať rozvoj sociálnej rehabilitácie v domácej i inštitucionálnej starostlivosti v záujme vytvorenia podmienok na čo najdlhšie udržanie nezávislého spôsobu života.*

Vyhodnotenie:

Sociálna rehabilitácia ako samostatná odborná činnosť je poskytovaná 1 neverejným poskytovateľom pre občanov so zrakovým postihnutím. V roku 2019 bola poskytnutá 182 prijímateľom sociálnej rehabilitácie (v roku 2018 bolo 192 prijímateľov) v počte úkonov 856 (v roku 2018 bolo 768 úkonov), a to vo všetkých okresoch Banskobystrického kraja. Bola poskytnutá v rozsahu 1 428 hodín priamej práce s klientmi (v roku 2018 bolo 1 527 hodín) prevažne individuálnou formou. Výška finančného príspevku z rozpočtu BBSK v roku 2019 bola 37 908 eur, v roku 2018 bola 33 411 eur.

Okrem toho jednotlivé zariadenia sociálnych služieb zamestnávajú inštruktorov sociálnej rehabilitácie, ktorí pracujú s prijímateľmi sociálnych služieb umiestnenými v zariadeniach sociálnych služieb. V roku 2018 boli v ZSS BBSK pracovné úväzky inštruktorov sociálnej rehabilitácie v počte 130,10, v roku 2019 boli 132,1, čo je aj súčasný stav. Na sociálnej rehabilitácii sa podieľajú aj sociálni pracovníci zariadení, v roku 2018 boli ich pracovné úväzky 104,5 a v roku 2019 boli 106,5, čo pretrváva do súčasnosti. Pracovné úväzky asistentov sociálnej práce v roku 2018 boli 14 a v roku 2019 a 2020 boli 12.

Opatrenie 1.11.: *Vykonať revíziu siete služieb pre starších ľudí s duševnými poruchami a pre starších ľudí s viacnásobným zdravotným postihnutím a reštrukturalizovať ich tak, aby zodpovedali aktuálnej situácii a skutočným potrebám starších ľudí.*

Vyhodnotenie:

Koncom roka 2018 bola vykonaná revízia siete služieb v ZSS BBSK v prospech rozšírenia sociálnych služieb určených pre seniorov. V dôsledku toho došlo v 2 zariadeniach BBSK k pretransformovaniu časti ich kapacity a k zaregistrovaniu novej sociálnej služby špecializované zariadenie (ďalej „SZ“), a to od 1.1.2019 v DDaDSS BUKOVEC Sebedín Bečov, budova v Hrochoti - 23 miest (so zameraním na Alzheimerovu chorobu a Parkinsonovu chorobu) a od 1.4.2019 v DDaDSS Senium Banská Bystrica – 38 miest (pre Alzheimerovu chorobu, demencie rôzneho typu etiologie a Parkinsonovu chorobu), pričom nedošlo k navýšeniu celkovej kapacity týchto zariadení, došlo však k navýšeniu personálu (v Hrochoti o 3 zamestnancov a v Banskej Bystrici o 9 zamestnancov).

Ďalšie zmeny druhu poskytovaných sociálnych služieb v existujúcich ZSS BBSK boli v prospech počtu miest v zariadeniach pre seniorov (ďalej „ZPS“), kde sa v roku 2019 vytvorilo 332 miest ale bez navýšenia celkovej pôvodnej kapacity tých zariadení, kde nové miesta v ZPS vznikli.

Počet miest v ZPS zriadených BBSK k 31.12.2018 bol 806 miest a k 31.12.2019 bol 1 138 miest. Počet miest v SZ zriadených BBSK k 31.12.2018 bol 99 miest a k 31.12.2019 bol 160 miest (čo je nárast o 61 miest). Aj v domovoch sociálnych služieb ZSS BBSK je ešte stále z minulosti prevaha občanov v seniorskom veku.

Obdobne je to aj v prípade neverejných poskytovateľov a obcí, kde prevažujú zariadenia sociálnych služieb určené pre seniorov. Počet miest v ZPS neverejných poskytovateľov k 31.12.2018 bol 831 miest a k 31.12.2019 bol 960 miest, čo je nárast o 129 miest. V prípade obecných ZPS bola k 31.12.2018 kapacita 523 miest, k 31.12.2019 bola 526 miest. Kapacita SZ prevažne pre seniorov k 31.12.2018 aj 31.12.2019 bola 52 miest v prípade neverejných poskytovateľov a 43 miest v prípade obcí a miest.

Vo všetkých zariadeniach BBSK je dôraz je kladený na postupné zabezpečenie celkovej bezbariérovosti ZSS BBSK v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi zo zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a v nadväznosti na vyhlášku MZ SR č. 259/2008 Z.z. Investovanie do zlepšenia priestorových podmienok zároveň vytvorí možnosť pre ďalšie zmeny druhov sociálnych služieb, primárne so zameraním na zvýšenie kapacít SZ pre seniorov s duševnými poruchami, nakoľko uvedená služba je obligatórnou kompetenciou VÚC a dopyt po nej má stúpajúcu tendenciu.

Opatrenie 1.12.: *Dôsledne vyhodnocovať vplyvy reforiem a opatrení v oblasti sociálnych služieb na súčasnú i budúcu situáciu starších ľudí.*

Vyhodnotenie:

BBSK pravidelne každý rok predkladá do Zastupiteľstva BBSK vyhodnotenie koncepcie rozvoja sociálnych služieb v kraji za predchádzajúci kalendárny rok, ktorého súčasťou sú štatistiky a prehľady o zariadeniach sociálnych služieb, sociálnych službách a sociálnom poradenstve. Sú východiskom pre ďalšie analýzy a opatrenia BBSK.

Zvyšujúci sa počet seniorov vrátane seniorov s vyšším vekom znamená zvýšený počet súčasných aj potenciálnych prijímateľov sociálnych služieb. V zmysle platnej legislatívy primárne patria sociálne služby pre ľudí v seniorskom veku do pôsobnosti miestnej samosprávy a až pri potrebe špecializovanej starostlivosti nastupuje zodpovednosť BBSK poskytnúť sociálnu službu v SZ. V BBSK je však situácia, keď napr. v prípade zariadení pre seniorov obce majú k 31.12.2019 len 20% kapacít ZPS

v kraji, neverejní poskytovatelia 37% a ZSS BBSK predstavujú až 43% existujúcich kapacít ZPS v kraji (okrem toho má BBSK špecializované zariadenia a DSS s pôvodnými miestami pre seniorov). Len 26% obcí kraja má zaregistrovanú terénnu opatrovateľskú službu, 4% obcí kraja má registrovanú prepravnú službu, 3% obcí má registrované denné stacionáre, 0,6% obcí má registrované monitorovanie a signalizáciu potreby pomoci, 2,7% obcí má registrované denné stacionáre.

Hlavne občanom s nižším stupňom odkázanosti sú určené terénne služby, podporné služby alebo sociálna služba v dennom stacionári. Takéto služby sú v kraji nedostatkové a tiež pre občana finančne náročnejšie ako celoročná služba. Tým sa občania s nižším stupňom odkázanosti dostávajú do nevýhodnej situácie. Financovanie domácej opatrovateľskej služby (ďalej: „OSL“) je nesystémové. Projekty na podporu terénnej OSL sú časovo obmedzené, nie je zabezpečená kontinuita vo financovaní a teda ani v poskytovaní OSL. V kraji je 135 obcí registrovaných ako poskytovatelia OSL a k nim 24 neverejných poskytovateľov (ďalší neverejní poskytovatelia sú v registroch iných samosprávnych krajov s pôsobnosťou na území SR), pričom poskytovanie OSL nie je kontinuálne, keďže závisí od dostupných finančných a personálnych zdrojov. Novela zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách zmenou systému financovania a znížením výšky finančného príspevku z MPSVR SR v neprospech ambulantných foriem sociálnych služieb, hlavne denných stacionárov, priniesla problémy s ich ďalším prevádzkovaním, ako aj so zriaďovaním nových ambulantných služieb.

Do ZSS s celoročnou pobytovou formou sú umiestňovaní občania s vyšším stupňom odkázanosti, pričom najvyššiu ponuku takejto služby v kraji má BBSK (ZPS, ŠZ, príp. DSS).

Opatrenie 1.13.: *Odstrániť podhodnocovanie nárokov na finančné zabezpečenie sociálnych služieb vo verejných rozpočtoch („odstrániť“ hlasovanie za rozpočet, ktorý nezohľadňuje potreby na zabezpečenie sociálnych služieb).*

Vyhodnotenie:

BBSK financuje ZSS vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti a poskytuje finančný príspevok pre neverejných poskytovateľov.

Tab. č. 3 – Prehľad o financovaní ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK za roky 2013 až 2020.

Financovanie ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok. 2018	Rok 2019	Rok 2020 (k 26.2.)
Celkový rozpočet na sociálne služby (len zdroje BBSK v eur)	21 056 686	22 203 467	22 845 924	24 028 500	25 130 000	27 359 172	32 189 690	35 033 600
z toho: prevažne pre cieľovú skupinu seniorov	13 358 961	14 090 247	14 404 098	15 350 441	15 894 569	17 388 588	20 734 432	22 360 518
Percentuálne vyjadrenie financovania seniorov z celkového rozpočtu	63,44%	63,46%	63,05%	63,88	63,25	63,55	64,41	63,83
Priemerný počet klientov v ZSS BBSK prevažne pre seniorov	1 933,61	1 955,60	1 952,12	1 945,75	1 930,05	1 906,54	1 913,29	x

Nakoľko počet prijímateľov sociálnych služieb - seniorov v ZSS BBSK sa v rokoch 2013 až 2020 výraznejšie nezmenil, je financovanie uvedenej cieľovej skupiny dlhodobo na porovnateľnej úrovni, keďže došlo len k zmene druhu sociálnych služieb pre seniorov.

Tab. č. 4 – Prehľad o financovaní neverejných poskytovateľov za roky 2013 až 2018.

Financovanie neverejných poskytovateľov	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020 (k 26.2.)
Celkový rozpočet pre neverejných poskytovateľov (v eur)	2 850 318	2 521 221	2 790 000	2 900 000	3 250 000	2 317 000	2 355 000	3 600 000 * (na celý rok 2020)
z toho: prevažne pre seniorov	947 195	761 447	353 176	272 820	311 930	55 486	117 862	63 150 ** (na 3 mesiace)
percentuálne vyjadrenie financovania seniorov z celkového rozpočtu	33,23%	30,20%	12,66%	9,41%	9,59%	2,4%	5 %	-
Počet zazmluvnených seniorov	223	301	81	59	58	55	79	79

Pozn.:

* V roku 2020 je uvedený rozpočet pre neverejných poskytovateľov na celý rok 2020

** V roku 2020 bol neverejným poskytovateľom zatiaľ poskytnutý príspevok len formou zálohy na obdobie prvých 3 mesiacov.

V dôsledku legislatívnych zmien obce a neverejní poskytovatelia poskytujúci služby v kompetencii obcí dostávajú od roku 2012 finančný príspevok z MPSVR SR. Od roku 2018 dostávajú aj neverejní poskytovatelia poskytujúci sociálne služby v kompetencii VÚC priamo z MPSVR SR aj finančný príspevok pri odkázanosti, ktorý pôvodne poskytoval VÚC. To sa premietlo do skutočnosti, že poskytovanie finančných príspevkov pre neverejných poskytovateľov pre cieľovú skupinu seniorov z rozpočtu BBSK má postupne klesajúcu tendenciu. Zatiaľ čo v roku 2011 bolo neverejným poskytovateľom poskytnutých 1 684 000 eur na financovanie sociálnych služieb pre seniorov, v roku 2013 to bolo 947 195 eur a v roku 2018 to bolo už len 55 486 eur. Legislatívne zmeny zároveň od roku 2014 neumožňujú poskytovanie sociálnych služieb pre seniorov v domovoch sociálnych služieb, preto klesá dopyt po tejto službe a zvyšuje sa dopyt po službách v zariadení pre seniorov, ktoré sú v kompetencii obcí a miest a sú financované z MPSVR SR. Z uvedeného dôvodu klesli nároky na rozpočet BBSK pre neverejných poskytovateľov zameraných na prijímateľov v seniorskom veku. V dôsledku zmeny spôsobu výpočtu príspevku na prevádzku, ktorý poskytuje neverejným poskytovateľom BBSK sa opätovne od roku 2019 navyšujú nároky na rozpočet pre cieľovú skupinu seniorov, pričom hlavne narastá počet seniorov v špecializovaných zariadeniach.

Opatrenie 1.14.: Zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb pre cieľovú skupinu (v oblasti bývania, stravovania, ponuky rôznych doplnkových služieb – rehabilitačných, voľnočasových a pod.).

Vyhodnotenie:

Zvyšovanie kvality poskytovaných sociálnych služieb je hlavným cieľom koncepčných materiálov BBSK, ktorý sa priebežne realizuje na rôznych úrovniach a v rôznych oblastiach. Iniciatívy zamerané

na zvyšovanie kvality sa vzťahujú na všetky cieľové skupiny občanov vrátane občanov v seniorskom veku. V existujúcich ZSS BBSK určených pre seniorov sa zvyšuje úroveň ubytovania, dopĺňujú sa kompenzačné pomôcky, nakupujú sa rôzne druhy pomôcok na uľahčenie práce zamestnancov pri manipulácii s imobilnými prijímateľmi sociálnych služieb, zabezpečuje sa bezbariérovosť, modernizujú sa spoločenské priestory, zavádzajú sa moderné technológie a internet, zvyšuje sa odbornosť zamestnancov.

K zvýšeniu kvality sociálnych služieb pre skupinu seniorov prispieva aj registrácia nových neverejných a obecných zariadení sociálnych služieb, ktoré majú spravidla vyšší štandard priestorového a materiálového vybavenia a nižšiu kapacitu.

Vo všetkých ZSS sa pozornosť venuje voľnočasovým aktivitám. Ich organizovanie je plne v kompetencii ZSS a prispôbujú sa zdravotnému stavu a individuálnym potrebám a záujmom prijímateľov sociálnych služieb. Voľnočasové aktivity sú súčasťou ročných, mesačných a týždenných plánov. Účasť na nich je zaznamenaná v individuálnych plánoch vypracovaných osobitne pre každého klienta s cieľom v maximálne možnej miere využiť a rozvíjať jeho potenciál. Individuálne plány sú v spolupráci s prijímateľmi a ich rodinnými príslušníkmi vypracovávané, pravidelne vyhodnocované a aktualizované. Voľnočasové aktivity sú organizované aj v spolupráci medzi zariadeniami sociálnych služieb navzájom a v spolupráci s inými organizáciami, prípadne dobrovoľníkmi.

V rokoch 2018 a 2019 ZSS BBSK pokračovali v procese udržiavania zavedeného systému manažérstva kvality podľa normy EN ISO 9001:2008 a STN EN ISO 9001.

Každé ZSS BBSK má uzatvorenú vlastnú zmluvu s vykonávateľom – akreditovaným certifikačným orgánom, na základe ktorej si v rokoch 2018 a 2019 ZSS BBSK zabezpečovali pokračovanie recertifikácie a udržiavanie systému manažérstva.

V roku 2018 prebehol v 20 ZSS BBSK recertifikačný audit za účelom udržiavania zavedeného systému manažérstva kvality. V 7 zariadeniach sociálnych služieb prebehol prvý dozorný audit po recertifikačnom audite a v 2 ZSS BBSK prebehol druhý dozorný audit v procese recertifikácie nezávislého posúdenia existujúceho systému manažérstva kvality.

V roku 2019 v rámci udržiavania zavedeného systému manažérstva kvality v ZSS BBSK prebehli audity systému manažérstva kvality nasledovne: 7 recertifikačných auditov, 1 prvý dozorný audit a 20 druhých dozorných auditov.

V záujme skvalitňovania sociálnych služieb sa veľká pozornosť venuje vzdelávaniu manažmentu, sociálnych pracovníkov a ostatných zamestnancov tak verejných ako aj neverejných zariadení, ako s tým súvisiacim zavádzaním nových metód práce s prijímateľmi sociálnych služieb.

V roku 2018 sa na 469 vzdelávacích aktivitách zúčastnilo 750 zamestnancov všetkých ZSS BBSK (t.j. 44% z celkového počtu zamestnancov), v prípade neverejných poskytovateľov sa vzdelávalo na 235 vzdelávacích aktivitách 313 zamestnancov. Deväť ZSS BBSK spolupracovalo celkom s 13 zahraničnými partnermi a 12 neverejných poskytovateľov so 16 zahraničnými partnermi (výmena pracovných skúseností a výmenné pracovné návštevy zamestnancov, účasť na medzinárodných konferenciách a seminároch, e-mailová komunikácia so zahraničnými partnermi v rôznych oblastiach, diskusie cez webkameru – prenos vzdelávania, exkurzie a krátkodobé praxe zahraničných študentov v zariadeniach a pod.). V roku 2019 sa na 532 vzdelávacích aktivitách zúčastnilo 1 049 zamestnancov ZSS BBSK (t.j. 62% z celkového počtu zamestnancov), v prípade neverejných poskytovateľov sa vzdelávalo na 274 vzdelávacích aktivitách 439 zamestnancov. Deväť ZSS BBSK spolupracovalo celkom s 13 zahraničnými partnermi a 10 neverejných poskytovateľov s 13 zahraničnými partnermi.

Zo strany OSSZ Úradu BBSK boli pre zamestnancov poskytovateľov zorganizované v roku 2018 dve aktivity, a to v Banskej Bystrici výklad k novele zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách riaditeľom a zamestnankyňou odboru sociálnych služieb MPSVaR SR a ďalej v DDaDSS LUNA Brezno seminár „Poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti v ZSS BBSK“, kde odbornú časť zastrešili zamestnanci Všeobecnej zdravotnej poisťovne, a. s., Bratislava a pobočka Banská Bystrica. BBSK okrem toho poskytol priestor Rade pre poradenstvo v sociálnej práci k realizácii seminára o aplikácii ľudských práv v sociálnych službách „Ľudské práva – ako na to?“ určeného pre zamestnancov zariadení sociálnych služieb v kraji.

V júni 2019 zorganizoval OSSZ BBSK odborný seminár „Je BBSK pripravený na starnutie obyvateľstva? Sociálne služby v kontexte demografických zmien“ za účasti MPSVaR

a Implementačnej agentúry pre starostov obcí a odbornú verejnosť. V septembri 2019 zorganizoval OSSZ BBSK v DDaDSS v Žari nad Hronom pre ZSS BBSK dvojdnový seminár „Poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb“.

Riaditelia a zamestnanci ZSS BBSK, zariadení obcí a miest a neverejných poskytovateľov sa zúčastňovali na vzdelávacích aktivitách k štandardom kvality. Okrem toho sa vzdelávali na rôzne iné témy, ktoré priamo, resp. sprostredkovane súvisia s kvalitou poskytovaných služieb pre prijímateľov v seniorskom veku (napr. Prevencia a eliminácia všetkých foriem diskriminácie seniorov a osôb so zdravotným postihnutím, Alzheimerova choroba – workshop, Alzheimerova choroba a demencia, Ako porozumieť a zvládať nežiadúce správanie u ľudí s Alzheimerovou chorobou, Zneužívanie a násilie na starších „Nový fenomén v spoločnosti“, Starostlivosť o seniorov s demenciou, Prevencia pádov, Aktivizácia seniorov v ZSS, Inovácie a starostlivosť o inkontinentných pacientov, Aktivizácia seniorov prostredníctvom pohybových cvičení s využitím prvkov psychomotorickej terapie, Demencia a inkontinencia, Senior trpiaci demenciou – jedinečná osobnosť, Prevencia komplikácií u klientov so zníženou mobilitou, Výživa geriatrického pacienta, Efektívna nutričná starostlivosť, Poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti v ZSS, Školenie prvej pomoci s názornými ukážkami, Arteterapia pri práci so seniormi, Ľudské práva v sociálnych službách – dobrá prax, Prostriedky obmedzenia klienta v sociálnych službách a pod.). V priebehu roka 2019 sa ZSS začali postupne prihlasovať a zúčastňovať dvojdnových odborných seminárov na tému „Odborná príprava a metodická podpora poskytovateľov sociálnych služieb“, ktoré organizuje IA MPSVR SR v spolupráci s Informačno-poradenskými centrami v rámci národného projektu Kvalita sociálnych služieb. Seminäre pre poskytovateľov sociálnych služieb budú prebiehať do septembra 2022 a sú zamerané na implementáciu podmienok kvality podľa prílohy č. 2 k zákonu 448/2008 Z.z. o sociálnych službách.

V súvislosti s plnením podmienok kvality sociálnej služby majú ZSS BBSK vypracované vnútorné normatívne akty, s ktorými oboznamujú prijímateľov služieb a ich rodinných príslušníkov.

Opatrenie 1.15.: Vybudovať kvalitnú a dostatočnú sieť špecializovaných zariadení.

Vyhodnotenie:

Špecializované zariadenia určené prevažne pre seniorov sú prevádzkované v 5 okresoch kraja (Banská Bystrica – 3 zariadenia, Banská Štiavnica – 1 zariadenie, Brezno – 1 zariadenie, Žarnovica – 2 zariadenia a Žiar nad Hronom – 1 zariadenie). Ich počet sa v kraji zvýšil v porovnaní s rokom 2017 o 3 zariadenia (1 neverejné a 2 ZSS BBSK) a počet miest o 89 miest. Všetky zariadenia sú zamerané na občanov s Alzheimerovou chorobou, 3 z nich aj pre demencie rôzneho typu etiológie, v 3 prípadoch aj na Parkinsonovu chorobu a v ďalšom aj na schizofréniu.

Tab. č. 5 - Prehľad o počte miest a zariadení, ktoré poskytujú sociálnu službu v špecializovanom zariadení podľa okresov a zriaďovateľov v kraji od roku 2013 do 28.2.2020.

Špecializované zariadenia určené prevažne pre seniorov	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	K 26.2. 2020
Celkový počet špecializovaných zariadení prevažne pre seniorov v kraji	3	4	5	5	5	5	8	8
z toho: ZSS BBSK	2	2	2	2	2	2	4	4
ZSS neverejné	1	1	2	2	2	2	3	3
ZSS obecné	0	1	1	1	1	1	1	1

Špecializované zariadenia určené pre prevažne seniorov	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	K 26.2. 2020
Celková kapacita špecializovaných zariadení prevažne pre seniorov v kraji	101	111	166	166	166	166	255	255
z toho: ZSS BBSK	99	99	99	99	99	99	160	160
ZSS neverejné	2	2	24	24	24	24	52	52
ZSS obecné	0	10	43	43	43	43	43	43

Opatrenie 1.16.: *Regulovať počet lôžok vo veľkokapacitných ZSS.*

Vyhodnotenie:

V BBSK dlhodobo nedochádza k zvyšovaniu počtu lôžok vo veľkokapacitných zariadeniach, ktoré boli uvedené do prevádzky v minulosti. Vo viacerých prípadoch došlo k ich zníženiu v záujme zvyšovania úrovne priestorových a materiálnych podmienok na poskytovanie služieb. Nové pobytové zariadenia pre cieľovú skupinu seniorov, ktoré boli zaregistrované, majú len výnimočne trojlôžkové izby, spravidla sú tu dvojlôžkové izby, prípadne jednolôžkové izby, pričom celková kapacita zariadenia zodpovedá súčasným maximálnym normám stanoveným legislatívou, resp. je nižšia (napr. v roku 2019 bolo zaregistrované 1 zariadenie pre seniorov s kapacitou 28 miest).

7.4.2. Rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí

Cieľ: *Podporiť rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí.*

Opatrenie 1.1.: *Podporovať zotrvanie starších ľudí v prirodzenom sociálnom (rodinnom) prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb, reagovať pritom na vývoj potreby rozvoja determinovaného počtom potenciálnych prijímateľov v území (veková štruktúra obyvateľstva v území) a mierou ich závislosti.*

Vyhodnotenie:

Pri analýze sociálnych služieb pre seniorov vnímame ako najväčší problém nedostatočné zabezpečenie terénnych sociálnych služieb, o čom svedčí aj skutočnosť, že vo väčšine obcí tieto služby nie sú neposkytované. Najviac je zastúpená terénna opatrovateľská služba. Avšak opatrovateľskú službu v domácnostiach má zaregistrovanú len 26% obcí kraja (133 v roku 2018 a 135 v roku 2019, k tomu 23 neverejných poskytovateľov v roku 2018 a 24 neverejných poskytovateľov v roku 2019). Ostatné terénne služby sú zanedbateľné. Nie je docenený ich skutočný význam, rozsah ich poskytovania (aj časový – noc, sviatkov) nie je v súlade s reálnymi potrebami občanov.

Sociálna služba monitorovanie a signalizácia potreby pomoci je zaregistrovaná len v mestách Banská Bystrica, Brezno a Lučenec. V roku 2018 ani 2019 nedošlo k nárastu počtu jej poskytovateľov.

V rokoch 2018 a 2019 neboli zaregistrovaní noví poskytovatelia prepravnej služby. Prepravná služba bola občanom naďalej poskytovaná 15 verejnými poskytovateľmi v mestách Banská Bystrica, Zvolen, Filľakovo, Žarnovica, v obciach Veľká Čalomija, Prenčov, Šoltýska, Lesenice, Opatovská Nová Ves, Čeláre, Kiarov, Olováry, Lenka, Jelšava, Záhorce a 4 neverejnými poskytovateľmi so sídlom v Rimavskej Sobote, Banskej Štiavnici, Poltári, Žiari nad Hronom.

Nezvýšil sa počet poskytovateľov služby požičiavanie pomôcok; naďalej sa služba poskytuje 6 verejnými poskytovateľmi v meste Banská Bystrica, Brezno, Lučenec, Kremnica, Žarnovica a obci Málinec, 1 neverejným poskytovateľom v Žiari nad Hronom a ÚNSS, ktorá požičiava pomôcky vo viacerých okresoch kraja. ÚNSS poskytuje sprievodcovskú a predčitateľskú službu pre občanov so zrakovým postihnutím.

Tab. č. 6 - Prehľad o počte poskytovateľov sociálnych služieb poskytovaných v teréne prevažne pre seniorov od roku 2018 do 28.2.2020.

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov								
	Spolu k 31.12. 2018	Spolu k 31.12. 2019	Spolu k 26.2. 2020	z toho:					
				Neverejní poskytovatelia			Verejní poskytovatelia		
				2018	2019	2020	2018	2019	2020
Opatrovateľská služba	156	159	159	23	24	24	133	135	135
Prepravná služba	19	19	19	4	4	4	15	15	15
Sprievodcovská služba a predčitateľská služba	1	1	1	1	1	1	0	0	0
Požičiavanie pomôcok	8	8	8	2	2	2	6	6	6
Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	3	3	3	0	0	0	3	3	3
Sociálna rehabilitácia	1	1	1	1	1	1	0	0	0

V súvislosti s demografickým vývojom je zjavné, že potreba týchto služieb bude neustále stúpať. Z hľadiska kvality života seniorov sú najlepším riešením pre občana, pretože zotrúva vo svojom prirodzenom - rodinnom prostredí a z ekonomického hľadiska sú pre samosprávu finančne výhodnejšie ako služby, ktoré sa poskytujú v inštitúciách s celoročnou pobytovou formou. Ich poskytovanie aj financovanie je však v kompetencii obcí. Obce, argumentujúc nízkym objemom disponibilných zdrojov, nevyčleňujú dostatočné prostriedky na terénne služby. Občania z dôvodu obavy a neistoty, že získajú terénne služby v potrebnom rozsahu a v dostupnej cene, uprednostňujú zaužívanú a dostupnejšiu inštitucionálnu starostlivosť (ktorá je pre nich často aj finančne dostupnejšia). Nízky je tiež počet miest v denných stacionároch (ďalej „DS“) určených prevažne pre seniorov, ktorých kapacita sa v porovnaní s rokom 2017 znížila z 345 miest (z toho obce 180 miest a neverejní poskytovatelia 165 miest) na 314 miest (z toho obce 216 miest a neverejní poskytovatelia 98 miest).

7.4.3. Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

Cieľ: Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb.

Opatrenie 1.1.: Vytvoriť podmienky na deinštitucionalizáciu sociálnych služieb – náhradu inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí vyžadujúcich dlhodobú pomoc a starostlivosť alternatívnym modelom siete spolupracujúcich a navzájom prepojených sociálnych služieb poskytovaných v integrovaných podmienkach miestnych komunít. Ide o potrebu poskytovania takých sociálnych služieb, ktoré zabezpečia jednotlivcovi nezávislý život, aktivity a sociálnu participáciu.

Vyhodnotenie:

Pri stretnutiach s verejnými aj neverejnými poskytovateľmi BBSK usmerňuje v tom zmysle, aby sa viac orientovali na poskytovanie sociálnych služieb na komunitnej úrovni, čo má zapracované aj vo svojich koncepčných materiáloch. V rámci konzultácií so záujemcami o poskytovanie sociálnych služieb v zariadeniach určených pre seniorov zamestnanci OSSZ BBSK usmerňujú v tom zmysle, aby záujemcovia zriaďovali nízkokapacitné zariadenia, ktoré sú umiestnené priamo v komunite v prepojení na občiansku vybavenosť, s dobrou dopravnou dostupnosťou, s možnosťou využívať

všetky služby, aké sú poskytované občanom príslušnej obce. Prioritne sú však usmerňovaní k zriaďovaniu ambulantných, podporných a terénnych sociálnych služieb.

Ako podporné služby je v registri BBSK zapísaných 32 denných centier v 11 obciach, 3 jedálne a 5 práčovní.

Zariadenia sociálnych služieb dlhodobo predstavujú hlavnú formu poskytovania sociálnych služieb v kraji. Za hodnotené obdobie BBSK v prípadoch 2 zariadení zahájil proces deinštitucionalizácie domovov sociálnych služieb (v Ladomerskej Vieske a Veľkom Blhu), kde sú zahrnutí aj prijímatelia v seniorskom veku.

Opatrenie: 1.2. - *Podporiť rozvoj terénnej sociálnej práce v obci poskytujúcej starším ľuďom a ich rodinám podporu a flexibilné služby a prispievajúcich k nezávislosti a sociálnej participácii starších ľudí.*

Vyhodnotenie:

BBSK vedie Register poskytovateľov sociálnych služieb Banskobystrického kraja. Súčasťou procesu registrácie sú poradenstvo a individuálne konzultácie so starostami obcí, s primátormi miest a neverejnými poskytovateľmi, v rámci ktorých sú zo strany BBSK usmerňovaní v tom zmysle, aby sa prioritne zameriavali na terénne služby a rozvoj terénnej sociálnej práce v obci.

7.4.4. – Poskytovatelia neformálnej starostlivosti (opatrovatelia) a ich sociálna ochrana.

Cieľ: Podporiť poskytovateľov neformálnej starostlivosti (opatrovateľov) a ich sociálnu ochranu.

Opatrenie 1.2. – *Vytvoriť podmienky na zvýšenie zamestnanosti starších žien, ktoré sa podieľajú na poskytovaní neformálnej pomoci rodinným príslušníkom odkázaným na pomoc iných fyzických osôb, najmä flexibilným pracovným časom a tiež prostredníctvom sociálnych služieb poskytovaných denne terénnou formou a ambulantnou formou.*

Vyhodnotenie:

Vzhľadom na to, že terénne a ambulantné sociálne služby v kraji nie sú dostatočne zastúpené, nie sú vytvorené ani podmienky na zvýšenie zamestnanosti starších žien, ktoré sa podieľajú na poskytovaní neformálnej pomoci rodinným príslušníkom odkázaným na pomoc iných fyzických osôb.

V ZSS prevažnú časť zamestnancov tvoria ženy, medzi ktorými sú aj staršie ženy. Väčšinou pracujú v nepretržitej prevádzke ZSS, kde sú limitované možnosti pre flexibilný pracovný čas.

Opatrenie 1.5. – *Podporovať poskytovanie dlhodobej starostlivosti v komunitách s previazanosťou a kontinuitou neformálnej starostlivosti aj formálnej starostlivosti v záujme vytvorenia podmienok na zosúladenie pracovného a rodinného života.*

Vyhodnotenie:

Pre poskytovanie dlhodobej starostlivosti v komunitách Banskobystrického kraja s previazanosťou a kontinuitou neformálnej starostlivosti v záujme vytvorenia podmienok na zosúladenie pracovného a rodinného života nie sú vytvorené podmienky (ekonomické, personálne), komunity nespĺňajú požadovaný účel, pretože sú spravidla nefunkčné, dobrovoľníctvo tu nemá tradície – funguje len sporadicky, hlavne v rámci cirkevných spoločenstiev a susedských výpomocí.

Košický samosprávny kraj

5.1. Presadzovanie práv, právom chránených záujmov a potrieb starších ľudí prostredníctvom podpory seniorských organizácií

Cieľ 1: Subjekty presadzujúce záujmy starších ľudí považovať za aktívnych partnerov pri tvorbe verejných politík, využívať ich vedomosti, skúsenosti a potenciál na zlepšenie situácie starších ľudí aj v oblasti sociálnej politiky, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

T: priebežne 2014 – 2020

Úrad KSK

Je zriaďovateľom 4 zariadení pre seniorov s kapacitou 340 miest. Zároveň realizuje a financuje sieť špecializovaných sociálnych poradcov, spolu s pracovníkmi kancelárie prvého kontaktu na Úrade KSK, ktorí sú k dispozícii všetkým skupinám ohrozeným sociálnym vylúčením, či ďalším sociopatologickým javom, vrátane seniorov.

Dobrovoľnícke centrum Košického kraja

Pravidelne (raz mesačne) zasielalo všetkým klubom seniorov, denným centrá, domovom sociálnych služieb v Košickom kraji pozvánku na tematické stretnutia seniorov k témam dôležitým pre KSK, ku ktorým zo svojich skúseností mohli vyjadriť svoj názor, na základe ktorého sme sa snažili potom realizovať dobrovoľnícke aktivity.

Cieľ 2: Posudzovať politiky a opatrenia z hľadiska ich vplyvu na starších ľuďoch s dôrazom na zabránenie diskriminácií na základe veku a na ochranu ľudských práv a slobôd.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

T: priebežne 2014 – 2020

Úrad KSK

V oblastiach kompetenčnej pôsobnosti kraja, ktoré sa dotýkajú seniorov sa snažíme zohľadňovať potreby tejto cieľovej skupiny. V zariadeniach pre seniorov v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK sú spracované celoživotné plány vzdelávania zamestnancov zariadení pre seniorov. KSK aktívne vystupuje pri pripomienkovaní rôznych vládnych dokumentov, pri spracovávaných dokumentoch v Košickom kraji (PHSR, stratégia dobrovoľníctva atď.), ktoré sa týkajú seniorov.

Cieľ 3: Poskytovať odbornú pomoc a podporu formou dotácií seniorským organizáciám, na rozvoj sociálnych činností v sociálnej oblasti, ktoré sú v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVR SR“).

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

T: priebežne 2014 – 2020

Úrad KSK

Seniorské organizácie môžu požiadať KSK podľa platného VZN o dotáciách o pridelenie dotácie na svoju činnosť.

Zariadenie sociálnych služieb

Zariadenia sociálnych služieb hľadajú stále nové zdroje financovania sociálnych služieb. Pravidelne sa uchádzajú o podporu MPSVaR formou dotácií. ZSS Harmónia v novembri 2019 podala projekt na získanie finančných prostriedkov z dotácií MPSVaR na interiérové vybavenie piatich ubytovacích buniek s cieľom humanizácie životného prostredia seniorov.

Dobrovoľnícke centrum Košického kraja

Raz štvrťročne ponúkalo seniorským organizáciám, klubom seniorov a domovom sociálnych služieb, aby nahlásili do dobrovoľníckeho centra pripravované a očakávané dobrovoľnícke akcie vo svojom okolí, na ktorých ako seniori participujú a dobrovoľnícke centrum im pomáha s propagáciou, nájdením

nových dobrovoľníkov a taktiež finančne prispieva na nákup materiálu (farby na natieranie, vrecia na odpad, rukavice) a zapožičaním záhradného náradia.

Cieľ 4: Podporiť účasť starších ľudí na živote spoločnosti a presadzovať ich práva, právom chránené záujmy a potreby aj cez seniorské organizácie.

Gestor: obce a VÚC

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

T: priebežne 2014 – 2020

Úrad KSK

Košický samosprávny kraj podporuje účasť starších ľudí na živote spoločnosti priamo, prostredníctvom zariadení vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti alebo podporou seniorských organizácií.

Zariadenia sociálnych služieb sa svojou činnosťou aktívne podieľajú na procese začlenenia starších ľudí do spoločnosti, zabráňujú ich sociálnemu vylúčeniu, aktivizujú ich k posilneniu sebastačnosti rôznymi aktivitami. Tieto boli realizované priamo v zariadeniach so zapojením klientov a spolupracujúcich subjektov, napr. dni otvorených dverí, maškarné plesy, akcie v rámci týždňa dobrovoľníctva a predajno-prezentačné výstavy na veľkú noc, ako aj vianočné trhy.

KSK aktívne vytvára a financuje služby pre potreby seniorov, napr. špecializovaných zariadení poskytovaných ambulantnou formou, sociálneho poradenstva či sociálnej rehabilitácie. V roku 2019 odbor sociálnych vecí zaregistroval a rozbehol činnosť 4 požičovní pomôcok.

Harmonia Strážske

Aktívne podporuje integráciu seniorov – svojich klientov do spoločnosti podľa ich možností a preferencií, minimalizuje ich sociálne vylúčenie a aktivizuje ich vhodnými aktivitami k sebastačnosti.

Integračné aktivity zrealizované pre seniorov v priebehu roka 2019:

- súťaž v aranžovaní kytíc v meste Strážske pri príležitosti osláv výročia SNP
- spevácka súťaž Zlatý slávik v Košiciach a Strážčanský slávik meste Strážske
- celodenný výlet do Ochtinskej aragonitovej jaskyne a Betliara
- rekreačný pobyt na Zemplínskej šírave
- návšteva veľkonočnej výstavy, jarmoku a vianočných trhov v Humennom
- vianočný galaprogram a iné podujatia realizované v meste Strážske

Zariadenie sociálnych služieb pravidelne organizuje priamo v zariadení množstvo kultúrnych a spoločenských podujatí v súčinnosti s rôznymi miestnymi a regionálnymi organizáciami, napr. pri príležitosti Októbra - mesiaca úcty k starším; Fašiangová, Katarínska a Silvestrovská zábava, oslavy MDŽ a Dňa matiek.

Za účelom aktivizácie a udržiavania schopností a zručností seniorov zariadenie sociálnych služieb pravidelne organizuje vedomostné kvízy na rôzne témy; realizuje reminiscenčnú terapiu a tréningy pamäte. Seniori majú v zariadení možnosť vyplniť zmysluplne svoj voľný čas a integrovať sa do skupín formou záujmovej činnosti - krúžok varenia pečenia, počítačový a spevácky krúžok, krúžok spoločenských hier, biblioterapia, muzikoterapia, relaxačné aktivity v snoezelene. Pravidelne je do zariadenia prizvané divadlo za účelom kultúrno – umeleckých zážitkov seniorov. Aktívnejší seniori, ktorým to zdravotný stav dovoľuje, majú možnosť návštev divadla, kina alebo iných kultúrnych podujatí v blízkych okresných mestách.

Harmonia je prístupná verejnosti a každoročne organizuje deň otvorených dverí spojený s prezentáciou jednotlivých činností, aktivít a zručností prijímateľov sociálnych služieb. Podporuje rodinné väzby prijímateľov sociálnych služieb, napr. pozvaním príbuzných na oslavy jubilantov, či konzultačnými stretnutiami s príbuznými.

Pri zabezpečovaní duchovných potrieb seniorov zariadenie veľmi dobre spolupracuje s miestnymi cirkevnými inštitúciami, ktoré v kaplnke zariadenia vysluhujú bohoslužby trikrát týždenne.

Dobrovoľnícke centrum Košického kraja

Má už štvrtý rok spustený dobrovoľnícky program Adoptuj si svoju škôlku. Tento program je určený pre seniorov, ktorí nemajú vlastné vnúčatá alebo ich nevidia často a chcú tráviť viac času s menšími deťmi. Spolupráca napomáha udržiavať seniorov vitálnych, napomáha medzigeneračnému dialógu a z veľkej miery pomáha samotným materským školám. Seniori chodia s deťmi na výlety, na kultúrne podujatia, čítajú im na obed pred spaním rozprávky či pripravujú besiedky pre rodičov.

DCKK má aj v rámci krajského oceňovania Srdce na dlani kategóriu Seniorský dobrovoľník, ktorá je veľmi obľúbená a každoročne nominácie podnecujú aj ďalších seniorov byť aktívny.

Dobrovoľnícke centrum Košického kraja sleduje dianie v kluboch seniorov a pokiaľ klub nemá svoje priestorové zázemie, snaží sa centrum pomôcť a s miestnou samosprávou a prostredníctvom dobrovoľníckych aktivít dopomôcť k vhodnému priestoru na využívanie seniormi.

Dobrovoľnícke centrum každoročne vyzýva počas Týždňa dobrovoľníctva k zapojeniu sa seniorov do aktivít a naopak, k pomoci tým seniorom, ktorí sa už aktívne zapojiť nevládzu.

5.2. Právna ochrana seniorov

Cieľ 1: Zabezpečiť osvetu seniorov v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok a zneužívajúcich praktík poskytovateľov služieb alebo dodávateľov tovarov.

Gestor: seniorské organizácie zastúpené vo Výbore pre seniorov v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: MS SR, MH SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, Rozhlas a televízia

Slovenska (ďalej len „RTVS“), univerzity a vysoké školy, inštitúcie ďalšieho vzdelávania

T: priebežne 2014 – 2020

Úrad KSK

V roku 2019 Odbor sociálnych vecí vstúpil do partnerstva s projektom Ministerstva vnútra SR: Zlepšenie prístupu obetí trestných činov k službám a vytvorenie kontaktných bodov pre obeť. V Košiciach bol zriadený kontaktný bod pre obeť trestných činov. Dňa 27.6.2019 sa zástupcovia Úradu KSK spolu so špecializovanými sociálnymi poradcami zúčastnili na vzdelávaní osôb prvého kontaktu, ktorého cieľom je zvýšiť úspešnosť identifikácie obetí trestných činov a poskytnúť im relevantné informácie o činnosti kontaktných bodov. V rámci tohto vzdelávania boli prezentované najnovšie poznatky z praxe v oblasti zneužívania seniorov a páchania trestnej činnosti s úmyslom zneužiť práve túto cieľovú skupinu na nekalé obohatenie sa.

Zástupcovia projektu prezentovali svoju činnosť aj na stretnutí komunitných centier a terénnych sociálnych pracovníkov 10.9.2019, ktorý sa konal na Úrade KSK.

Subsidium Rožňava

V minulom roku sa zrealizovali preventívne aktivity smerom k ochrane seniorov pred podvodmi v spolupráci s políciou.

Zariadenie má vypracované postupy na zamedzenie týrania, zanedbávania a zneužívania seniorov, na ochranu ich práv a dôstojnosti.

Harmonia Strážske

Osveta seniorov sa realizuje prostredníctvom spolupráce s výborom obyvateľov v oblasti financovania sociálnych služieb, stravovania, riešenia rôznych problémov. Potencionálne riziká u seniorov sú riešené formou plánov rizík.

Vo februári 2019 sa v zariadení zrealizovala prednáška s príslušníkmi policajného zboru SR na tému ochrany seniorov pred zneužitím. Seniori pozor, nestaňte sa obeťou zlodejov a podvodníkov.

Psychosociálne centrum Košice

Realizovalo pre seniorov odborné prednášky na aktuálne témy, odborné poradenstvo a preventívne programy. Išlo o poskytovanie bezplatného sociálneho poradenstva a to najmä akreditované špecializované sociálne poradenstvo pre seniorov.

Poskytovanie bezplatných odborných činností v rámci poradenského procesu (napr. odb. činnosť: základné sociálne poradenstvo/informačné, ochrana práv a právom chránených záujmov, preventívne poradenstvo a i.).

5.3. Účast' starších ľudí na rozhodovaní vo veciach, ktoré sa ich priamo dotýkajú na všetkých úrovniach, ich právo slobodnej voľby a participácia na živote v spoločnosti

Cieľ 1: Zapájať do plánovania, tvorby, poskytovania a komunitného rozvoja (vrátane rozvoja sociálnych služieb) ústretových starším ľuďom a zodpovedajúcim ich potrebám a preferenciám, starších ľudí a ich rodiny ako potenciálnych užívateľov.

Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb a zástupcami prijímateľov sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

T: priebežne 2014 – 2020

Pobočky Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti v kraji

V košickom kraji, pri zariadeniach pre seniorov, ktorých zriaďovateľom je Úrad Košického samosprávneho kraja fungujú dva kontaktné body Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti pre pacientov s Alzheimerovou chorobou a ich rodinných príslušníkov. Je to pri ZSS ARCUS Košice a ZSS Subsidium Rožňava. V každom z nich sa realizuje aspoň 1 aktivita mesačne. Zamerané sú na pravidelné stretnutia s prijímateľmi a ich rodinnými príslušníkmi za účasti rôznych odborníkov (1x mesačne), tiež stretnutia za účasti psychológa, psychiatra, zástupcov spoločnosti Parkinson Slovensko a odborných lekárov, organizujú sa aj stretnutia pre širokú verejnosť pod názvom „týždeň mozgu“.

EZÚS Via Carpatia Košice

Vypracovalo v roku 2019 Stratégiu aktívneho starnutia Košického kraja na roky 2019 - 2023. Stratégia pozostáva z analytickej, strategickej a návrhovej časti. Súčasťou stratégie je aj akčný plán pozostávajúci s možných projektových zámerov. EZÚS Via Carpatia sa v rámci svojej činnosti, snaží o naplnenie vypracovanej stratégie s cieľom zlepšiť život aktívnym seniorom na našom území.

Dobrovoľnícke centrum Košického kraja

Centrum podporuje komunitný rozvoj seniorov. Každý mesiac zrealizovali tematické stredu, pričom ich vždy hosťoval iný klub seniorov a okrem témy na daný mesiac sa samotné Kluby zoznamujú so zázemím, aké je vytvorené iným klubom a vymieňajú si skúsenosti, či pri spoločných témach sa sieťujú.

Psychosociálne centrum Košice

Zapájalo seniorov v dennom stacionári do plánovania činností a tvorbe pravidiel. Aktívne spolupracovalo na tvorbe individuálneho plánu na základe ich individuálnych potrieb a požiadaviek.

Cieľ 2: Zabezpečiť pre starších ľudí právo voľby a spolourozhodovania o forme, spôsobe, rozsahu a mieste poskytovania pomoci a podpory v záujme zabezpečenia dôstojnosti v starobe a pri poskytovaní pomoci.

Gestor: obce a VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb a zástupcami prijímateľov sociálnych služieb

T: priebežne 2014 – 2020

Zariadenia pre seniorov

V zariadeniach pre seniorov v zriaďovateľskej pôsobnosti, ale aj u neverejných poskytovateľov pracujú výbory seniorov, ktoré zastupujú klientov pri tvorbe jedálneho lístka, plánu voľnočasových aktivít, ďalšom rozvoji soc. služieb a pod.

Úrad KSK

Úrad KSK v kancelárii prvého kontaktu poskytuje poradenstvo o zariadeniach pre seniorov, o postupe pri podávaní žiadostí o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu, o forme, mieste poskytovania soc. služby a o možnostiach konkrétnej pomoci seniorom. KSK vytvára v kraji sieť špecializovaných poradcov v kraji, ktorých úlohou je priamo v prirodzenom prostredí seniorov poskytovať pomoc, napr. – pri výbere miesta poskytovania sociálnej služby, o poskytovateľoch

jednotlivých druhov sociálnych služieb, pri získavaní informácií o nárokoch na kompenzačné pomôcky o opatrovateľskej službe, o denných stacionároch, denných centrách a pod. V roku 2019 bol Úrad KSK iniciátorom vytvorenia krajskej siete požičovní zdravotníckych pomôcok, ktoré sú veľkou pomocou pre rodiny seniorov, ktorým sa akútne alebo trvalo zhorší zdravotný stav.

Psychosociálne centrum Košice

Poskytovalo informácií o sociálnej službe. V rámci ponuky je dôležitá dobrovoľnosť výberu sociálnej služby a dohoda o poskytovaní sociálnych služieb v zariadení v súlade so zákonom č. 448/2008.

Realizovalo tiež poskytovanie bezplatného sociálneho poradenstva a to najmä akreditované špecializované sociálne poradenstvo pre seniorov, poskytovanie bezplatných odborných činností v rámci poradenského procesu (napr. odb. činnosť: základné sociálne poradenstvo/informačné, ochrana práv a právom chránených záujmov, preventívne poradenstvo a i.).

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

Cieľ: Zabrániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi.

Opatrenia:

1.1. Klásť dôraz na elimináciu diskriminácie na základe veku a ochranu ľudských práv pri poskytovaní sociálnych služieb.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

T: priebežne 2014 – 2020

Úrad KSK

KSK pri vykonávaných kontrolách v zariadeniach sociálnych služieb v špecializovaných zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti aj u neverejných poskytovateľoch dbá o dodržiavanie ľudských práv prijímateľov sociálnych služieb. V zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti sú spracované celoživotné plány vzdelávania zamestnancov za účelom poskytovania sociálnych služieb pre túto cieľovú skupinu adresne, so zameraním na individuálne potreby, predchádzanie porušovaniu ľudských práv. Ako prevencia pred zlým zaobchádzaním so seniormi a eliminácie ich zneužívania sa realizuje každoročné interné vzdelávanie zamestnancov týkajúce sa ochrany ľudských práv seniorov.

Psychosociálne centrum Košice

Počas roka prebiehala edukácia v dennom stacionári o úcte k starším a potrebe pomoci starším, odborné prednášky na danú tému, diskusie... Realizovalo sa poskytovanie bezplatného sociálneho poradenstva a to najmä akreditované špecializované sociálne poradenstvo pre seniorov, poskytovanie bezplatných odborných činností v rámci poradenského procesu (napr. odb. činnosť: základné sociálne poradenstvo/informačné, ochrana práv a právom chránených záujmov, preventívne poradenstvo a i.).

1.2. Vytvoriť podmienky na elimináciu zanedbávania, zneužitia a zlého zaobchádzania so staršími ľuďmi odkázanými na pomoc iných osôb poskytovaním kvalitných sociálnych služieb. Zvyšovať schopnosť sociálnych zamestnancov vyhľadávať a riešiť prípady zneužívania, zlého zaobchádzania a zanedbávania starších ľudí, dôraz klásť na prevenciu, zabránenie vzniku takýchto javov.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

T: priebežne 2014 – 2020

Úrad KSK

KSK zaviedol úzku spoluprácu s Krajskou jednotou dôchodcov, v rámci ktorej dochádza k pravidelnej výmene informácií ohľadne možných hrozieb týkajúcich sa najmä nekalých obchodných praktík niektorých podomových obchodníkov a ostatných záležitostí týkajúcich sa ochrany spotrebiteľa. Je možné po predchádzajúcej dohode zrealizovať osvetové prednášky na vopred dohodnutú tému v zariadeniach pre seniorov, v prípade potreby aj v niektorých obciach v rámci územnej pôsobnosti KSK.

Psychosociálne centrum Košice

Pravidelne realizovalo odborné poradenstvo pre verejnosť a rodinných príslušníkov, rozhovory so seniormi o prevencii a opatreniach...

Poskytovalo bezplatné sociálne poradenstvo a to najmä akreditované špecializované sociálne poradenstvo pre seniorov, poskytovanie bezplatných odborných činností v rámci poradenského procesu (napr. odb. činnosť: základné sociálne poradenstvo/informačné, ochrana práv a právom chránených záujmov, preventívne poradenstvo a i.)

1.3. Sprísniť reguláciu, dohľad a sankcie na predaj tovarov a služieb seniorom formou prezentácií a súťaží, ktoré majú manipulatívny a nátlakový charakter. Informovať verejnosť o najčastejšie sa vyskytujúcich nekalých obchodných praktikách. Zvážiť prijatie právnej úpravy, podľa ktorej by za určitých podmienok bolo možné odňať oprávnenie na výkon činnosti subjektom poskytujúcim finančné služby v prípade porušenia zákona.

Gestor: MH SR, MV SR,

Spolupracujúce subjekty: MS SR, MF SR, NBS, obce, VÚC, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

T: priebežne 2014 – 2020

Úrad KSK

Na plnení tejto úlohy participovali zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti poskytujúce služby pre seniorov podľa potreby.

1.4. Vytvárať podmienky na zabránenie sociálnej izolácie starších ľudí, ktorá je jedným z rizikových faktorov možného týrania a zanedbávania starších ľudí, prípadne ich manipulácii.

Gestor: obce

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

T: priebežne 2014 – 2020

Psychosociálne centrum Košice

Poskytovalo bezplatné sociálne poradenstvo a to najmä akreditované špecializované sociálne poradenstvo pre seniorov, poskytovanie bezplatných odborných činností v rámci poradenského procesu (napr. odb. činnosť: základné sociálne poradenstvo/informačné, ochrana práv a právom chránených záujmov, preventívne poradenstvo a i.)

1.5. Zvyšovať bezpečnosť, ochranu života, zdravia a majetku starších ľudí, brániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi a násiliu voči starším ľuďom – pokračovať v realizácii preventívnych projektov zameraných na seniorov (celoslovenský projekt „Bezpečná jeseň života“ a projekty na regionálnej úrovni).

Gestor: MV SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie, tretí sektor

T: priebežne 2014 – 2020

Psychosociálne centrum Košice

Poskytovalo v danej oblasti bezplatné sociálne poradenstvo a to najmä akreditované špecializované sociálne poradenstvo pre seniorov, poskytovanie bezplatných odborných činností v rámci

poradenského procesu (napr. odb. činnosť: základné sociálne poradenstvo/informačné, ochrana práv a právom chránených záujmov, preventívne poradenstvo a i.)

5.5. Podpora dobrovoľníctva ako zdroja sebarealizácie a sociálnych kontaktov starších ľudí

Cieľ 1: Podporovať zapojenie starších ľudí do dobrovoľníckych aktivít a vytvárať podmienky na zapojenie dobrovoľníkov do aktivít určených pre seniorov, podporovať zapojenie mladých ľudí do poskytovania služieb seniorom v rámci dobrovoľníckej práce a upevňovať tým medzigeneračné väzby.

Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

T: priebežne 2014 – 2020

Úrad KSK

V roku 2019 bolo zrealizovaných v zariadeniach pre seniorov viac ako 100 aktivít, na ktorých seniori spolupracovali aj na príprave a realizácii.

Harmónia Strážske

Za účelom stimulácie záujmov a aktivizácie prijímateľov sociálnych služieb, ako aj v záujme uchovávania ľudových tradícií ZSS Strážske spolupracuje už šiesty rok s Krúžkom paličkovanej čipky Pavučinka v Strážskom na dobrovoľníckej úrovni. Predsedníčka tejto organizácie týždenne navštevuje ak dobrovoľnícka zariadenie a vedie prijímateľov k osvojovaniu si zručností paličkovania. Ďalšiu formu dobrovoľníctva zariadenie Harmonia využíva pri organizácii každoročných športových hier pre prijímateľov zariadení sociálnych služieb v pôsobnosti Košického samosprávneho kraja. Študenti Strednej zdravotníckej školy v Michalovciach sú súčinní pri realizácii sprievodných aktivít (maľovanie na tvár a stánok zdravia) tejto celokrajšej akcie.

Dobrovoľnícke centrum Košického kraja

Dobrovoľnícke centrum Košického kraja v roku 2019 pre seniorov realizovalo:

- Program Adoptuj si svoju škôlku, zameranú na medzigeneračný dialóg
- Program háčkovania Kreda a Dorky, ktoré sú symbolom dobrovoľníctva Košického kraja a seniorov udržiava v stave pestovať a udržiavať si jemnú motoriku
- Pobytové aktivity na Tokaji, kde s miestnymi seniormi pomáhajú pri výsadbe záhonov, či pri tvorbe výrobkov na prezentáciu Tokaja
- Organizuje každý mesiac stretnutie so seniormi, kde ich informuje o nasledujúcich dobrovoľníckych aktivitách, do ktorých sa môžu zapojiť
- Aktívne vyzýva (a veľmi úspešne) kluby seniorov k zapojeniu sa do Týždňa dobrovoľníctva.
- Vytvára dobrovoľnícke programy a robí nábory dobrovoľníkov pre domovy sociálnych služieb
- Hľadá a pripravuje dobrovoľníkov pre seniorov, ktorým je potrebné už pomáhať aj priamo v domácnosti, či pri sprievode na vyšetrenia, či s nákupmi a podobne.

Psychosociálne centrum Košice

V rámci činnosti v dennom stacionári boli zapájaní klienti do dobrovoľníckej činnosti, bola poskytovaná dobrovoľnícka činnosť pre študentov, pomoc pri sebarealizácii seniorov, napr. svojpomocné skrášľovanie okolia bytových domov.

Cieľ 2: Zvýšiť informovanosť o možnostiach výkonu dobrovoľníckej práce v sociálnych službách, zabezpečiť prístup seniorov k týmto informáciám v záujme uľahčenia participácie starších ľudí na vzájomnej svojpomoci, na práci medzigeneračných skupín v komunitách, vytváranie príležitostí na realizáciu potenciálu seniorov.

Cieľ 3: Umožniť starším ľuďom aktívne sa zúčastňovať na dobrovoľníckej práci. Uznať význam dobrovoľníckej práce pri zvyšovaní kvality života starších ľudí a pre celú spoločnosť.

Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

T: priebežne 2014 – 2020

Dobrovoľnícke centrum Košického kraja

Dobrovoľnícke centrum Košického kraja vytvorilo každomesačne stretnutia so seniormi práve z toho dôvodu, aby ich vedeli vždy aktuálne informovať o možnostiach dobrovoľníctva. V jednotlivých zariadeniach sociálnych služieb umiestňuje dobrovoľníkov podľa nahlásených potrieb.

Uznanie dobrovoľníckej práce sa snaží dobrovoľnícke centrum prezentovať najmä samostatnou kategóriou na oceňovaní dobrovoľníkov Srdce na dlani, kde sa špeciálny dôraz kladie na prínos seniorského dobrovoľníctva.

6.2. Starší ľudia na trhu práce

Cieľ: Zvyšovať mieru zamestnanosti a zamestnateľnosť starších ľudí vo veku 50 a viac rokov.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „ÚPSVaR“), vedecko-výskumné a akademické inštitúcie, sociálni partneri

T: priebežne 2014 – 2020

Harmónia Strážske

Dvaja prijímatelia sociálnej služby zariadenie podporovaného bývania HARMONIA v Strážskom vo veku nad 50 rokov do júna 2019 boli evidovaní v evidencii uchádzačov o zamestnanie ÚPSVaR Michalovce a zároveň vykonávali aktívnu činnosť formou menších obecných služieb v meste Strážske za účelom získavania a udržiavania pracovných zručností a pracovnej disciplíny. Z dôvodu ukončenia poskytovania sociálnej služby ZPB v zariadení sociálnych služieb Harmonia ku dňu 31.7.2019 boli títo prijímatelia presťahovaní.

6.2.4. Celoživotné vzdelávanie

Cieľ 1: V záujme zvýšenia kvality života vytvárať nové a rozvíjať existujúce príležitosti na vzdelávanie ľudí vo vyššom veku na podporu ich aktívneho života a širšieho lepšieho uplatnenia sa na trhu práce.

Opatrenie:

Celoživotné vzdelávanie má vytvoriť také prostredie, v ktorom bude môcť osoba počas celého života získavať a prehĺbovať svoju kvalifikáciu tak, ako to momentálne vyžaduje trh práce. Slovenská republika, ako členská krajina EÚ, je na posledných priečkach v účasti dospelých na celoživotnom vzdelávaní. V spolupráci s relevantnými partnermi je potrebné motivovať ľudí k ďalšiemu vzdelávaniu aj vyššou kvalitou vzdelávacích programov, ktoré by boli jasnejšie zamerané na požiadavky na trhu práce. Je nevyhnutné ponímať vzdelávanie seniorov ako významný prostriedok aktívneho starnutia aj v období po ukončení profesijného života. Zvýšenie dostupnosti a orientácie v oblasti ďalšieho vzdelávania pre dospelú populáciu je možné dosiahnuť aj prostredníctvom lepšieho prístupu k informáciám o možnostiach celoživotného vzdelávania sa. Pri tvorbe programov ďalšieho vzdelávania a predvídania budúcich požiadaviek na zručnosti je potrebné využívať aj existujúce prognostické informácie a hodnotenia OECD (PISA, PIAAC). V spolupráci s MPSVR SR a ÚPSVaR predkladať návrhy dopytovo-orientovaných výziev, ktoré by reagovali na aktuálnu situáciu na trhu práce s potrebou dopĺňania a získavania nových poznatkov, zručností a potrieb záujmového vzdelávania seniorov.

Gestor: MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, ÚPSV a R, vysoké školy, ZMOS, VÚC, mimovládne organizácie, inštitúcie ďalšieho vzdelávania

T: priebežne 2014 – 2020

Celoživotné vzdelávanie je zabezpečené prostredníctvom centier odborného vzdelávania a prípravy pri stredných odborných školách, ktoré ponúkajú akreditované vzdelávacie programy podľa svojho zamerania a v spolupráci so zamestnávateľmi. Cieľom je ponúkať také vzdelávanie pre občanov, aby bolo možné na základe týchto programov sa uchádzať o zamestnanie, resp. zvýšiť si kvalifikáciu. Vzdelávacie programy majú COVaP zverejnené na svojej stránke, uchádzať sa o ne môže občan bez ohľadu na jeho vek.

Okrem vzdelávania na COVaP môžu stredné školy ponúkať externú, diaľkovú formu štúdia:

- napríklad mnohé stredné zdravotnícke školy v Košickom kraji ponúkajú vyššie odborné štúdium v odboroch: diplomovaný optometrista / diplomovaný fyzioterapeut / diplomovaná všeobecná sestra a ponúkajú aj pomaturitné kvalifikačné štúdium (externá večerná forma) v odboroch zdravotnícky záchranár / praktická sestra
- SOŠ Prakovce ponúka externé štúdium v odboroch hostinský - hostinská;
- SPŠ stavebná a geodetická, Košice ponúka externé štúdium v odbore staviteľstvo a geodézia
- SPŠ elektrotechnická, Košice ponúka vyššie odborné štúdium v odbore počítačové systémy
- SOŠ, Košice – Šaca ponúka externé štúdium v odbore mechanik- opravár
- SOŠ poľnohospodárstva a služieb na vidieku, Košice ponúka externé štúdium v odboroch: krajinárske úpravy a tvorba krajiny / obchod a podnikanie / kuchár / predavač
- SOŠ Kukučínova 23, Košice ponúka externé štúdium v odboroch: stolár / murár
- SOŠ automobilová predaj a servis vozidiel
- SOŠ Ostrovskeho, Košice ponúka externé štúdium v odboroch mechanik počítačových sietí / grafik digitálnych médií
- SOŠ technická, Michalovce ponúka externé štúdium v odboroch: strojárstvo/ elektrotechnika / mechanik – elektrotechnik / elektromechanik – silnoprúdová technika
- SOŠ Strážske ponúka externé štúdium v odbore podnikanie v remeslách a službách
- SOŠ Veľké Kapušany strojárstvo / podnikanie v remeslách a službách / elektromechanik - silnoprúdová technika / hostinský - hostinská
- SOŠ obchodu a služieb, Rožňava + SOŠ drevárska, SNV ponúkajú externé štúdium v odbore podnikanie v remeslách a službách
- SOŠ, Markušovská cesta, SNV ponúka externé štúdium v odboroch: predaj a servis vozidiel / vlasová kozmetika / elektromechanik
- Hotelová akadémia, SNV ponúka externé štúdium v odboroch: podnikanie v remeslách a službách / kuchár
- SOŠ Pribeník ponúka externé štúdium v odboroch: agropodnikanie / spoločné stravovanie / kuchár

Cieľ 4: Pri formulovaní nového programového obdobia definovať ukazovateľ zvyšovania digitálnej gramotnosti starších ľudí za účelom zlepšovania ich digitálnej gramotnosti.

Opatrenie:

Vytvárať a podporovať programy na zlepšenie digitálnej gramotnosti a zároveň podporovať informovanosť na zvýšenie záujmu a odbúranie obáv starších ľudí v súvislosti s využívaním IKT. Zintenzívniť a podporovať vzdelávanie v oblasti IKT a používanie moderných technológií (obsluha bankomatov, internet banking, používanie platobných a iných elektronických kariet, mobilných telefónov atď.)

Gestori: MF SR, MŠVVŠ SR

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, vedecko-výskumné a akademické inštitúcie, vzdelávacie inštitúcie, tretí sektor

T: priebežne 2014 – 2020

Dobrovoľnícke centrum Košického kraja

Dobrovoľnícke centrum Košického kraja v roku 2019 spolu s firmou T-Systems realizovalo prieskum medzi seniormi ohľadom vytvorenia aplikácie virtuálneho stretávania klubov seniorov a domovov sociálnych služieb. Taktiež pravidelne nabádame seniorov k využívaniu sociálnych sietí a to najmä

motiváciou k podporovaniu a hlasovaniu za projekty, ktoré sa nachádzajú v ich mestských častiach. Keďže v súčasnosti množstvo grantových výziev podporuje projekty práve na základe hlasovania. Týmto systémom a pomocou pri hlasovaní sa ich snažíme na našich pravidelných stretnutiach sprevádzať.

7.1. Zdravotná starostlivosť

Cieľ 3: Zabezpečiť geografickú dostupnosť a kvalitu dlhodobej zdravotnej starostlivosti o seniorov v súlade s demografickým vývojom v SR.

Opatrenia:

Optimalizovať sieť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v takom počte a zložení, aby sa zabezpečila efektívna, dostupná, plynulá, sústavná a odborná zdravotná starostlivosť s prihliadnutím na stúpajúci počet seniorov a s prihliadnutím na vývoj chorobnosti seniorov.

Gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: samosprávne kraje

T: priebežne 2015 - 2020

Úrad KSK

Z dôvodu nepriaznivého demografického vývoja sa na Slovensku v strednodobom horizonte predpokladá výrazný nárast dopytu po zdravotníckych službách najmä v oblasti starostlivosti o staršiu generáciu. Sektor zdravotníctva bude ovplyvňovať nárast počtu výkonov zdravotno-sociálnej starostlivosti z dôvodu starnutia populácie. Pripravené sú preto opatrenia systému zdravotníctva, medzi ktoré patria najmä:

- implementácia integrovaného modelu poskytovania zdravotnej starostlivosti – komunitne poskytovaná zdravotná starostlivosť založená na silnom postavení všeobecných lekárov, agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti (ADOS),
- snaha o zvýšenie efektivity využitia existujúcich finančných zdrojov v zdravotníctve v spolupráci s MZ SR prostredníctvom efektívneho prerozdelenia finančných prostriedkov, vzájomnou spoluprácou so zdravotnými poisťovňami, zariadeniami, ktoré budú efektívne nakladať so zdrojmi / príjmami/,
- vytvorenie nákladovo efektívneho systému sociálno-zdravotných lôžok pre dlhodobo chorých, ktorých akútne zhoršenie chronického ochorenia nie je možné terapeuticky zvládnuť v domácom prostredí a to vyžaduje dlhodobejšiu integrovanú odbornú zdravotnú a sociálnu starostlivosť poskytovanú v komunite, ale nevyžaduje využitie nákladovo náročnejších lôžok v nemocniciach (tzv. mimoriadne finančnú náročnú zdravotnú starostlivosť - predchádzanie),
- podpora preventívnych programov a aktivít na predchádzanie prenosných a neprenosných ochorení, zdravotného postihnutia (pravidelná preventívna starostlivosť v ambulanciách všeobecných lekárov pre dospelých, všeobecných lekárov pre deti a dorast.
- vybudovanie nových DSS, centier sociálnej starostlivosti z dôvodu naliehavosti a nárastu polymorbidných pacientov

Nutnou podmienkou funkčnosti integrovaného modelu poskytovania zdravotnej starostlivosti je spustenie a funkčnosť rýchlej, dostupnej a efektívne fungujúcej výmeny informácií (eHealth).

7.4. Sociálne služby

7.4.1. Dostupnosť, kvalita a finančná udržateľnosť sociálnych služieb

Cieľ: Zabezpečiť dostupnosť, kvalitu a finančnú udržateľnosť sociálnych služieb.

Opatrenia:

1.1. Na základe záverov auditu verejnej správy prehodnotiť možnosť poskytovania finančného príspevku zo štátneho rozpočtu na poskytovanie sociálnej služby podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy v súlade s možnosťami štátneho rozpočtu.

Gestor: MPSVR SR, MF SR
Spolupracujúce subjekty: ZMOS
T: priebežne 2014 - 2020

Harmónia Strážske

Za sledované obdobie bolo realizovaných niekoľko vzdelávacích aktivít zameraných na zvýšenie kvality poskytovaných sociálnych služieb:

- vzdelávanie formou workshopu o Alzheimerovej chorobe a demencii – 2 zamestnanci
- Úvod do starostlivosti o klientov s demenciou a CMP v zariadeniach soc. služieb – 4 zamestnanci
- Starostlivosť o klienta s agresívnym správaním – 5 zamestnancov
- odb. seminár Poznatky z monitoringu v ZSS. Strategické plánovanie a riadenie zmien v soc. službách – 5 zamestnancov
- odborný seminár Tvorivá divadelná dielňa – 3 zamestnanci
- Sociálne služby v zariadení pre FO odkázané na pomoc inej FO a FO, ktoré dovŕšili dôchodkový vek, poznatky z výkonu dohľadu – 3 zamestnanci
- Zvládanie agresívneho správania u klientov so psychiatrickou diagnózou v sociálnych službách – 3 zamestnanci
- medzinárodná konferencia Inovatívne trendy v ošetrovateľskej starostlivosti o dlhodobo chorých – 2 zamestnanci
- absolvovanie odborného kurzu Manažér kvality – 1 zamestnanec
- odborné interné školenie psychiatrom Schizofrénna porucha – všetci zamestnanci

IDEA Prakovce

Od roku 2019 je v zariadení IDEA – DSS Prakovce zavedený procesný prístup, procesné riadenie, čím sa zabezpečuje uplatňovanie štandardov kvality podľa zákona 448/2008 Z.z. o sociálnych službách. Zariadenie má spracovanú príručku implementácie podmienok kvality so štandardami kvality. Procesy sú rozdelené na manažérske procesy, hlavné procesy a podporné procesy.

Zavedli sa práca s dokumentačnými systémami:

- Dokumentačný systém opatrovateľského procesu podľa prof. Moniky Krohwinkel
- Dokumentačný systém ošetrovateľského procesu
- Dokumentačný systém riadenia rizík
- Dokumentačný systém sociálneho poradenstva
- Dokumentačný systém individuálneho plánovania s programom sociálnej rehabilitácie

V našom zariadení sú činnosti plánované, vykonávané (a zaznamenané), kontrolované (monitorované a merané) a vyhodnotené.

1.2 Vytvoriť právne podmienky na zabezpečenie finančnej udržateľnosti a dostupnosti sociálnych služieb zavedením viaczdrojového financovania sociálnych služieb.

Gestor: MPSVR SR, MF SR

Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

Úrad KSK

Dostupnosť sociálnych služieb KSK zabezpečuje na základe dopytu. Vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti si ponechal 4 zariadenia pre seniorov s celkovou kapacitou 340 miest. Zároveň má v zriaďovateľskej pôsobnosti 4 špecializované zariadenia s kapacitou 344 miest z toho 38 ambulantnou formou. Pre neverejných poskytovateľov bolo v roku 2018 zazmluvnených v špecializovaných zariadeniach 310 miest, v roku 2019 bolo zazmluvnených 331 miest u neverejných poskytovateľov a 344 miest u verejných poskytovateľov, z toho 38 ambulantnou formou.

Výšku finančného príspevku na klienta KSK každoročne zvyšuje, podľa výdavkov v zariadeniach v zriaďovateľskej

pôsobnosti KSK. Dostupnosť sociálnych služieb je zabezpečená aj garanciou ochrany príjmu pri poskytovaní sociálnych služieb.

1.3. Vytvoriť podmienky na využitie prostriedkov grantových programov, štrukturálnych fondov, najmä z Európskeho sociálneho fondu (Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia), Regionálneho operačného programu (prioritná os 2. Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately) a dotácií v rámci dotačnej politiky MPSVR SR na rozvoj a modernizáciu sociálnych služieb, s celoplošným pokrytím, bez vylúčenia bratislavského kraja.

Gestor: MPSVR SR, MPRV SR, ÚV SR

Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

T: priebežne 2014 - 2020

Úrad KSK

Pre zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja sa podarilo získať grant na deinštitucionalizáciu zariadenia Lidwina v Strážskom vo výške NFP 1 956 380,33 EUR.

1.4. Zabezpečiť spolufinancovanie sociálnych služieb z verejných zdrojov pre všetkých prijímateľov bez rozdielu či čerpajú služby u verejných alebo neverejných poskytovateľov tak, aby vplyvom platenia úhrady za sociálnu službu nebolo ohrozené uspokojovanie životných nákladov (životných potrieb) platiteľov tejto úhrady (prijímateľa sociálnej služby, spoločne posudzovaných osôb, resp. ďalších povinných osôb).

Gestor: MPSVR SR, VÚC, obce

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

T: priebežne 2014 - 2020

Úrad KSK

Úloha je plnená priebežne. Úrad KSK financuje sociálne služby poskytované seniorom v špecializovaných zariadeniach na základe dopytu žiadateľov bez rozdielu, či ide o verejného alebo neverejného poskytovateľa. Počet zazmluvnených miest v jednotlivých druhoch a formách sociálnych služieb závisí od skutočnej potreby, resp. od skutočného záujmu odkázaných občanov o poskytnutie tejto služby.

1.5. Pri tvorbe plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v súlade so zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja zohľadňovať potrebu rozvoja sociálnych služieb ako jedného z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v území.

Gestor: VÚC a obce

T: priebežne 2014 - 2020

Úrad KSK

Potreba rozvoja sociálnych služieb v kraji je zohľadňovaná v koncepcii rozvoja sociálnych služieb, ktorá vychádza z demografického vývoja v kraji, so zohľadnením potreby sociálnych služieb v kraji a potrieb jednotlivých cieľových skupín v kraji.

1.6. Zabezpečiť uplatňovanie štandardov kvality sociálnych služieb a hodnotenie podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

T: priebežne 2016- 2020

Úrad KSK

Úrad Košického samosprávneho kraja sa zameriava na kvalitu poskytovaných služieb v sociálnych zariadeniach. V roku 2019 realizoval 30 kontrol kvality a poskytovanej starostlivosti v sociálnych zariadeniach v kraji.

1.7. Zabezpečiť celoživotné vzdelávanie zamestnancov v sociálnych službách, najmä odborných zamestnancov v priamom kontakte s prijímateľmi sociálnych služieb, v záujme dosiahnutia integrovaného prístupu k zdraviu, pohode a starostlivosti o starších ľudí so zohľadnením sociálnych a psychologických aspektov starnutia ako jedného z prostriedkov zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb.

Gestor: MPSVR SR, poskytovatelia sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: VÚC, obce

T: priebežne 2014 – 2020

Úrad KSK

Za účelom zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb bolo v roku 2018 v zariadeniach vyškolených viac ako 213 zamestnancov, témy školení a seminárov: pracovník pre rozvoj pracovných zručností, inštruktor sociálnej rehabilitácie, práca s agresívnym klientom, individuálne plánovanie, manažér kvality, validácia, demencia, telesné a netelesné obmedzovanie, kľúčový zamestnanec a ošetrovateľská starostlivosť. V súvislosti so zavádzaním procesného riadenia v ZSS bolo vyškolených 52 zamestnancov z 13 zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK. Z dôvodu meniacej sa štruktúry prijímateľov sociálnych služieb, nárastu počtu prijímateľov s prejavmi agresívneho správania ohrozujúceho samotného prijímateľa, zamestnancov a ostatných prijímateľov zariadení, potreby špecifickému prístupu k prijímateľom s Alzheimerovou chorobou, je potrebné vzdelávaniu zamestnancov zariadení sociálnych služieb venovať zvýšenú pozornosť aj v budúcnosti pre zabezpečenie sociálnej služby v kvalite, ktorá bude rešpektovať ľudskú dôstojnosť prijímateľov, zabezpečiť poskytovanie bezpečných sociálnych služieb a zabezpečiť záujem o prácu v zariadeniach sociálnych služieb. V roku 2019 bolo z 13 zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK vrátane supervízií do vzdelávania zapojených celkovo 5431 zamestnancov.

1.8. Pokračovať v modernizácii a debarierizácii zariadení sociálnych služieb a zvyšovaní úrovne ich materiálno-technickej interiérovej vybavenosti (polohovateľné postele, zdravotnícke pomôcky pre klientov, technické zariadenia na zlepšenie manipulácie s fyzickými osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu, vybavenosť priestorov na výkon odborných metód práce s klientmi, odborných činností, pracovnej terapie, výchovno-vzdelávacej činnosti, rehabilitačnej činnosti, voľnočasových aktivít, signalizačné pomôcky, prístup k IKT – internet a pod.), a to v záujme zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb.

Gestor: VÚC, obce, poskytovatelia sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR

T: priebežne 2014 – 2020

Úloha sa plní priebežne.

Harmónia Strážske

Aktivity zrealizované v ZSS Harmonia Strážske za účelom modernizácie a humanizácie prostredia:

- hygienická maľba izieb prijímateľov
- výmena zastaranej PVC podlahy v izbách prijímateľov (počet - 14) a izbe sestier
- rekonštrukcia a modernizácia spoločných kúpeľní pre prijímateľov (počet – 3)
- rekonštrukcia a modernizácia vstupného priestoru zariadenia

- zakúpenie a montáž záhradného altánku so sedením pre voľnočasové účely prijímateľov v exteriéri zariadenia
- zriadenie fajčiarskych kútikov pre prijímateľov – vybudovanie deliacich stien
- rekonštrukcia a modernizácia kuchynky pre prijímateľov
- zakúpenie veľkokapacitnej práčky
- zakúpenie plynového ohrievača vody TUV (havarijný stav)

EZUS Via Carpathia

Projekt I-CARE SMART - Interreg Central Europe - sa zaoberá problematikou starnúcej populácie v EÚ a snaží sa podporiť starostlivosť o seniorov. Cieľom projektu I -CARE-SMART je vybudovať a posilniť spoluprácu medzi organizáciami, ktoré sú schopné poskytovať najmodernejšie technológie v oblasti zdravotnej a sociálnej starostlivosti o seniorov. Projekt prispeje k rozvoju účinných riešení reagujúcich na špecifické potreby starších ľudí v oblasti zdravotnej starostlivosti a sociálnej pomoci. Prinesie komplexný súbor nástrojov a odporúčaní, ako zapojiť seniorov a podniky do spoločného vytvárania inovácií zameraných na používateľov. Vývoj inovatívnych riešení bude testovaný konečnými užívateľmi v rámci interaktívnych stretnutí a prostredníctvom tzv. „living-lab“ testov. Okrem toho projekt vytvorí platformu „SilverStar“, ktorá uľahčí cezhraničnú spoluprácu.

Hlavnými výstupmi projektu sú:

- Súbor nástroj pre zaangažovanie seniorov a podnikov do procesu tvorby produktov a služieb pre seniorov,
- Príručka zameraná na proces spolupráce a inovačné metódy, ktoré budú využité pri návrhu produktov a služieb pre seniorov,
- Pilotné podujatia organizované v každej partnerskej krajine zamerané na predstavenie inovatívnych riešení v oblasti starostlivosti o seniorov,
- Pracovné tímy v každom regióne, ktoré sa budú podieľať na vytváraní týchto riešení,
- Platforma pre spoluprácu všetkých zainteresovaných strán v oblasti starostlivosti o seniorov.

1.9. Pokračovať v transformácii veľkokapacitných zariadení sociálnych služieb na zariadenia s nižšou kapacitou (zariadenia rodinného typu) v záujme uplatnenia individuálneho, na potreby konkrétneho človeka orientovaného prístupu v sociálnych službách.

Gestor: VÚC, obce a MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

T: priebežne 2014 – 2020

Úrad KSK

Úrad KSK sa zapojil do procesu Deinštitucionalizácie sociálnych služieb (ďalej len „DI“) prostredníctvom zariadenia LIDWINA – Domov sociálnych služieb, Strážske (ďalej len „zariadenie LIDWINA“). Projekt by sa mal realizovať do konca roka 2020.

Zariadenia sociálnych služieb za účelom plnenia vyhlášky o minimálnych priestorových podmienkach ...postupne znižujú svoje kapacity v tých izbách, kde sú m2 nepostačujúce pre prijímateľov.

1.10. Podporovať rozvoj sociálnej rehabilitácie v domácej i inštitucionálnej starostlivosti v záujme vytvorenia podmienok na čo najdlhšie udržanie nezávislého spôsobu života.

Gestor: VÚC , obce, poskytovatelia sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

T: priebežne 2014 – 2020

Úrad KSK

KSK financuje poskytovanie sociálnej rehabilitácie ako samostatnej odbornej činnosti prostredníctvom ÚNSS. V rokoch 2018 a 2019 boli na túto činnosť vyčlenené finančné prostriedky:.

Sociálna rehabilitácia:

- Rok 2018: 1250 hod. - 30 700 €
- Rok 2019: 1151 hod. - 32 879,70 €

1.11. Vykonať revíziu siete služieb pre starších ľudí s duševnými poruchami a pre starších ľudí s viacnásobným zdravotným postihnutím a reštrukturalizovať ich tak, aby zodpovedali aktuálnej situácii a skutočným potrebám starších ľudí.

Gestor: VÚC a obce, poskytovatelia sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

T: priebežne 2014 – 2020

Úrad KSK

KSK pravidelne (min. 1x ročne) prehodnocuje potrebu siete sociálnych služieb pre starších ľudí, ktorá vyplýva z analytickej časti koncepcie rozvoja sociálnych služieb KSK a žiadostí o zabezpečenie sociálnych služieb doručených KSK. Za týmto účelom každoročne dochádza k prehodnoteniu počtu zazmluvnených miest u neverejných poskytovateľov. Vo všetkých špecializovaných zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK boli zriadené kontaktné body Alzheimerovej spoločnosti (Arcus Košice, Via Lux Košice – Barca, Subsídium Rožňava). Poradilo sa zriadiť kontaktný bod v zariadení VIA LUX – DSS a ZpS Košice, súčasťou ktorého je aj miestnosť prvého kontaktu. Táto je denne otvorená, k dispozícii hlavne rodinným príslušníkom, ktorí sa starajú o príbuzného s Alzheimerovou chorobou.

1.13. Odstrániť podhodnocovanie nárokov na finančné zabezpečenie sociálnych služieb vo verejných rozpočtoch („odstrániť“ hlasovanie za rozpočet, ktorý nezohľadňuje potreby na zabezpečenie sociálnych služieb).

Gestor: VÚC a obce

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb

T: priebežne 2014 – 2020

Úrad KSK

Objem finančných prostriedkov v rozpočte KSK vyčlenených na sociálnu oblasť sa každoročne zvyšuje. Potreba sociálnych služieb – dopyt – zodpovedá vytvorenej sieti sociálnych služieb v kraji, ročne je vybavených 95% z celkového počtu doručených žiadostí o poskytovanie sociálnych služieb.

1.14. Zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb pre cieľovú skupinu (v oblasti bývania, stravovania, ponuky rôznych doplnkových služieb – rehabilitačných, voľnočasových a pod.).

Gestor: obce a VÚC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb

T: priebežne 2014 – 2020

Úrad KSK

Košický samosprávny kraj pristúpil k postupnému zavádzaniu komplexného informačného systému (ďalej len „IS“) v zariadeniach soc. služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK (ZSS). IS je moderný nástroj, ktorý predstavuje komplexné spravovanie a vedenie sociálnej, personálnej a majetkovej agendy šitý pre zariadenia sociálnych služieb. Hlavným cieľom zavedenia tohto systému je zvýšenie efektivity práce v zariadení pomocou špecializovaných nástrojov pre často opakované operácie (vedenie depozít, automatický prepočet úhrad klientov, objednávanie počtu jedál v závislosti od skutočného počtu klientov a zamestnancov, vedenie individuálnych plánov a ošetrovateľskej dokumentácie..). IS pozostáva z modulov - sociálna oblasť, dokumentácia klienta, stravovacia časť, sklady, zamestnanci, majetok, manažérska časť, ktoré sú navzájom prepojené.

Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti z dôvodu zvyšovania kvality života prijímateľov organizovali mnohé akcie, ktoré sa každoročne opakujú – fašiangové a katarínske zábavy a dni otvorených dverí (t.j. 13 zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti). Medzi pravidelné podujatia patrí aj organizovanie športových hier pre prijímateľov sociálnych služieb, organizovanie tvorivých dielní I. ročník Zlatého slávika.

V záujme zvýšenia kvality poskytovaných soc. služieb KSK pokračuje v modernizácii zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti, v zlepšovaní podmienok, vo voľnočasových aktivitách: napr.: zavedenie bazálnej stimulácie, poradne pre seniorov cez internet, káblovej televízie, vytvorenie jednoposteľových izieb, poskytovanie nadštandardných služieb (rehabilitácia, hydroterapia), prepravná služba,

Boli zavedené nové techniky zamerané na zmenu prístupu ku klientovi, rozvoj ergoterapie, napr. rezonančná muzikoterapia, eukanistika, výroba šperkov, práca s pedigom, výroba balzamov, Vítkov chodník zameraný na stimuláciu chodidiel pohybu a koordinácie, kognitívne schopnosti rozvíjané v Snoezelen miestnosti.

EZUS Via Carpathia

Projekt SKHU Ambassadors - Interreg SKHU

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie kvality života starších ľudí (60+) prostredníctvom vytvorenia centier aktívneho starnutia a zabezpečenia cezhraničných vzdelávacích služieb slovensko-maďarskými ambasádormi.

Hlavnými výstupmi projektu sú:

- Vytvorenie platformy pre seniorov pozostávajúcej z 2 hlavných častí:
 - o Banka láskavostí – pozostávajúce z databázi seniorov, platformy určenej na posilnenie dobrovoľníckej činnosti prepajajúca seniorov so súkromným, verejným a neziskovým sektorom.
 - o SKHU Ambasádori- vytvorenie expertného zodpovedného za vzdelávanie seniorov v oblastiach ako: zdravá strava, finančná gramotnosť, bezpečnosť...
- Vytvorenie centier aktívneho starnutia (ISK, IHU) za účelom konania vzdelávacích a telesných kurzov.
- Realizácia pilotných projektov
- Posilnenie sociálnej súdržnosti medzi dôchodcami v SVK-HU prihraničnej oblasti.

Harmónia Strážske

ZSS Harmonia má veľmi dobrú dlhoročnú spoluprácu so Zemplínskym osvetovým strediskom v Michalovciach. Prostredníctvom projektu ZOS Inklúzia bez limitov, šanca do života sme zrealizovali:

- v novembri 2019 workshop na výrobu mydlových kytíc a tak doplnili ponuku záujmových aktivít pre prijímateľov sociálnych služieb,
- v decembri 2019 v mestskej kultúrnej sále v Strážskom divadelné predstavenie známeho divadla Romathan pre prijímateľov ZSS Harmonia, ale aj okolitých zariadení sociálnych služieb.

V decembri 2019 ZSS Harmonia v spolupráci s dobrovoľníckymi organizáciami zrealizovalo pre osamelých seniorov viacero projektov pri príležitosti vianočných sviatkov - Koľko lásky sa zmestí do krabičky od topánok, Vianočná pošta a Vianočný zázrak.

1.15. Vybudovať kvalitnú a dostatočnú sieť špecializovaných zariadení.

Gestor: obce a vyššie územné celky

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia soc. služieb

T: priebežne 2014 – 2020

Úrad KSK

Sociálne služby pre seniorov zabezpečuje KSK aj v špecializovaných zariadeniach. V roku 2018 bol z rozpočtu KSK poskytnutý finančný príspevok na 310 miest v špecializovaných zariadeniach u neverejných, 344 u verejných + 38 ambulantnou formou. V roku 2019 to bolo 331 neverejných a 344 verejných, z toho 38 v ambulantnej starostlivosti.

1.16. Regulovať počet lôžok vo veľkokapacitných zariadeniach sociálnych služieb.

Gestor: obce a vyššie územné celky

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia soc. služieb

T: priebežne 2014 – 2020

Realizuje sa priebežne, odstánili sa viac lôžkové izby, vznikajú jednolôžkové izby, postupne sa znižuje kapacita tých zariadení, ktoré neplnili vyhlášku o minimálnych štandardoch na ubytovacie zariadenia.

7.4.2. Rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí

Cieľ: Podporiť rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí

Opatrenia:

1.1. Podporovať zotrvanie starších ľudí v prirodzenom sociálnom (rodinnom) prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb, reagovať pritom na vývoj potreby rozvoja determinovaného počtom potenciálnych prijímateľov v území (veková štruktúra obyvateľstva v území) a mierou ich závislosti.

Gestor: VÚC a obce, poskytovatelia sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

T: priebežne 2014 – 2020

Úrad KSK

Prevádzka 2 kontaktných miest (tzv. informačných bodov) pre poskytovanie poradenstva, ktorých účelom je poskytovať poradenstvo a podporu najmä pre rodinných príslušníkov ľudí, trpiacimi alzheimerovou chorobou (zariadenie VIA LUX, Košice a LUMEN Trebišov).

V zriaďovateľskej pôsobnosti KSK sú vytvorené dve špecializované zariadenia – ambulantná forma: Arcus Košice – 10 miest, Subsidium Rožňava – 10 miest. V zariadení ARCUS Košice je ambulantná služba využívaná na viac 80%. V zariadení SUBSIDIUM Rožňava nie je zo strany klientov o poskytovanie tejto služby záujem. Pre zatriaktivnenie služby zariadenie budúcim klientom ponúkalo aj možnosť prepravy do a zo zariadenia, informácie o službe boli uverejnené v miestnej tlači, TV, na mestskom úrade a pod.. Napriek uvedenému nie je kapacita využívaná a KSK navrhne zrušenie tejto formy sociálnej služby.

Psychosociálne centrum Košice

Toto zariadenie naplňa danú prioritu poskytovaním ambulantnej sociálnej služby a poskytovaním poradenstva pre rodiny, klienti nie sú odkázaní na pobytové soc. služby, poskytovanie bezplatného sociálneho poradenstva a to najmä akreditované špecializované sociálne poradenstvo pre seniorov, poskytovanie bezplatných odborných činností v rámci poradenského procesu (napr. odb. činnosť: základné sociálne poradenstvo/informačné, ochrana práv a právom chránených záujmov, preventívne poradenstvo a i.).

7.4.3. Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

Cieľ: Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

Opatrenia:

1.1. Vytvoriť podmienky na deinštitucionalizáciu sociálnych služieb - náhradu inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí vyžadujúcich dlhodobú pomoc a starostlivosť alternatívnym modelom siete spolupracujúcich a navzájom prepojených sociálnych služieb poskytovaných v integrovaných podmienkach miestnych komunít. Ide o potrebu poskytovania takých sociálnych služieb, ktoré zabezpečia jednotlivcovi nezávislý život, aktivity a sociálnu participáciu.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s VÚC a obcami

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

T: priebežne 2014 – 2020

t.č. je 6 zariadení sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK zapojených do „makého“ projektu DI.

1.3. Podporovať opatrenia na prevenciu inštitucionalizácie a závislosti na dlhodobej starostlivosti.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s MZ SR

Spolupracujúce subjekty: obce a VÚC, seniorské organizácie

T: priebežne 2014 – 2020

Psychosociálne centrum Košice

Danú prioritu naplňa poskytovaním ambulantnej sociálnej služby a poskytovaním poradenstva pre rodiny klienti nie sú odkázaní na pobytové soc. služby, poskytovaním bezplatného sociálneho poradenstva v poradenskej kancelárii PSC v centre mesta a to najmä akreditované špecializované sociálne poradenstvo pre seniorov, poskytovaním bezplatných odborných činností v rámci poradenského procesu (napr. odb. činnosť: základné sociálne poradenstvo/informačné, ochrana práv a právom chránených záujmov, preventívne poradenstvo a i.).

7.4.4. Poskytovatelia neformálnej starostlivosti (opatrovatelia) a ich sociálna ochrana

Cieľ: Podporiť poskytovateľov neformálnej starostlivosti (opatrovateľov) a ich sociálnu ochranu.

Opatrenia:

1.1. Zabezpečiť prístup k informáciám a k základnému školeniu o problematike starostlivosti o starších ľudí odkázaných na pomoc iných osôb aj osobám, ktoré poskytujú neformálnu pomoc.

Gestor: obce

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

T: priebežne 2014 – 2020

V roku 2019 začal KSK poskytovať odľahčovaciu službu vo všetkých zariadeniach v svojej zriaďovateľskej pôsobnosti a týmto krokom podporil opatrovateľov napriek tomu, že ide o priamu kompetenciu obcí.

1.4. Zabezpečiť rozvoj odľahčovacej služby pre rodinných opatrovateľov v záujme udržania ich fyzického a duševného zdravia

Gestor: obce

T: priebežne 2014 – 2020

V roku 2019 začal KSK poskytovať odľahčovaciu službu vo všetkých zariadeniach v svojej zriaďovateľskej pôsobnosti a týmto krokom podporil opatrovateľov napriek tomu, že ide o priamu kompetenciu obcí.

7.4.5. Koordinácia a integrácia dlhodobej zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb

Cieľ 1: Vytvoriť právne podmienky na možnosť úhrady nákladov za zdravotnú starostlivosť v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti poskytovanej vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb zo zdrojov verejného zdravotného poistenia.

Gestor: MZ SR v spolupráci s MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: obce a VÚC, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotné poisťovne, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb

T: 2014

Úrad KSK

V roku 2018 došlo k uzatvoreniu zmluvy so všeobecnou zdravotnou poisťovňou v zariadení SUBSIDIUM, Rožňava od 01.07.2018, v zariadení VIA LUX, Košice - Barca od 01.11.2018, v zariadení ARCUS, Košice od 01.07.2018. V zariadení ARCUS Košice došlo od 01.08.2018 k

uzavretiu zmluvy so zdravotnou poisťovňou Dôvera a od 01.09.2018 so zdravotnou poisťovňou UNION.

7.6. Sociálne začlenenie starších ľudí, ktorí majú ťažké zdravotné postihnutie

Cieľ: Podporovať sociálne začlenenie starších ľudí, ktorí majú ťažké zdravotné postihnutie.

Opatrenie:

Poskytovať účelovo viazané peňažné dávky za účelom zmiernenia znevýhodnení vyplývajúcich z ťažkého zdravotného postihnutia.

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: ÚPSVaR

T: priebežne 2014 – 2020

Psychosociálne centrum Košice

Subjekt poskytuje sociálne služby v dennom stacionári, začlenenie do komunity, zabránenie izolácii, udržiavanie aktivity a sebaobslúžnych činností.

7.7. Skvalitňovanie života starších ľudí

7.7.1. Mobilita starších ľudí, ľahko prístupná a cenovo dostupná doprava

Cieľ 1: Vytvárať podmienky na udržateľnú kvalitu života starších ľudí, pre mobilitu starších ľudí a cenovo dostupnú dopravu.

Opatrenie:

Udržať a podľa možností aj zlepšovať súčasnú úroveň poskytovaných zliav z cestovného pre starších cestujúcich.

Gestor: v oblasti poskytovania sociálnych zliav MDVRR SR; v oblasti poskytovania komerčných zliav – jednotlivé železničné spoločnosti

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, jednotliví dopravcovia v železničnej doprave na základe Zmluvy o dopravných službách vo verejnom záujme

T: priebežne 2014 – 2020

Úrad KSK

V prímestskej autobusovej doprave v KSK výška cestovného prostredníctvom bezkontaktnéj čipovej karty zostala zachovaná a občania po dovŕšení 70. roku veku od 1. 8. 2019 na území KSK cestujú ešte výhodnejšie.

Psychosociálne centrum Košice

Seniorom a ich rodinným príslušníkom je poskytované sociálne poradenstvo o možnosti využívania cestovných zliav, informovanosť o rôznych alternatívnych spôsoboch dopravy pre seniorov.

Cieľ 2: Podpora mobility starších ľudí formou zlepšovania prístupnosti dopravnej infraštruktúry a služieb verejnej osobnej dopravy

Opatrenie:

Zvýšenie počtu bezbariérových prístupov k dopravnej infraštruktúre a zvýšenie počtu nízkopodlažných vozidiel verejnej osobnej dopravy.

Gestor: MDVRR SR

Spolupracujúce subjekty: relevantní prijímatelia pre projekty v rámci súčasného a budúceho operačného programu v sektore dopravy

T: priebežne do konca roku 2020

Úrad KSK

V roku 2019 premávalo v prímestskej autobusovej doprave v KSK celkovo 22 nízkopodlažných autobusov.

7.7.2. Informovanosť a dostupnosť kultúry, podpora solidarity a súdržnosti medzi generáciami

Cieľ 1: Rozvíjať aktívny prístup seniorov ku kultúre, podporovať rozvoj ich kultúrnych potrieb s cieľom motivovať ich k tvorbe kultúrnych hodnôt a tým aj k zmysluplnej tvorbe vlastného života, napomáhať ich začlenenie do spoločnosti a proces sociálnej inklúzie.

Opatrenia na podporu aktívneho starnutia, rozvoja a napĺňania kultúrnych potrieb seniorov – oblasť kultúra:

1.1. Podporovať prostredníctvom dotačného systému MK SR aktívnu účasť seniorov na tvorbe kultúrnych hodnôt.

Gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

T: priebežne 2014 – 2020

Psychosociálne centrum Košice

Realizuje návštevy kultúrnych podujatí, divadiel, múzeí, galérií, výstav, prednášok, workshopov. Zapojenie sa do programu Úsmevy pre Košice.

Banické múzeum v Rožňave

Múzeum podporuje, napomáha seniorom začleniť sa do spoločnosti a poskytuje pomoc pri realizácii autorských výstav /poskytuje svoje priestory na výstavy, na besedy a komentované prehliadky s daným autorom/. V roku 2019 múzeum spolupracovalo s Jurajom Halyákom (80) a Janou Kušnierovou (obaja dôchodcovia), ktorí tu mali autorské výstavy (Jubilejná výstava: Obrazy a plastiky - Juraj Halyák). Autorská výstava: Špachtľou a štetcom– Jana Kušnierová.

Divadlo Romathan Košice

Divadlo Romathan svojou umeleckou činnosťou sa usiluje o naplnenie umeleckých a spoločenských cieľov. Snažíme sa o dostupnosť a informovanosť širokej verejnosti o našich kultúrnych aktivitách. Samozrejme, že k širokej verejnosti patrí aj staršia generácia na ktorú nezapúdame. Oslovujeme OZ, soc. zariadenia, Kluby domov dôchodcov, obecné úrady, mestské kultúrne strediská a iné a ponúkame im z nášho repertoáru rôzne umelecké programy- divadelné hry, hudobno- zábavné programy.

Gemerské osvetové stredisko Rožňava

- 1.Špecifická podpora činnosti seniorských členiek Klubu paličkovanej čipky zriadeného pri GOS.
2. Autorská výstava výtvarných prác a prezentácia literárnej tvorby aktívneho regionálneho seniora Alberta Šmihulu pri príležitosti 80-tych narodenín.

1.2. Podporovať dostupnosť kultúry pre seniorov prostredníctvom organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR.

Gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

T: priebežne 2014 – 2020

Galéria umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi

- Orbis Pictus / Rozhovory o umení

Realizácia: 1x mesačne. Prednáškový vzdelávací cyklus Galérie umelcov Spiša ORBIS PICTUS je cielene zameraný na medzi-odborové kultúrne podujatia, nadväzujúce na doterajšiu činnosť galérie s cieľom prekročiť limitovaný rámec výtvarného umenia, pričom dochádza k vzájomnej interakcii

umení a k jeho chápaniu v širších súvislostiach. Zámerom projektu je sprístupnenie vybraných umeleckých žánrov pre rôzne cieľové skupiny a vekové kategórie.

- Koncert v galérii

Realizácia: niekoľkokrát ročne. Koncerty vážnej a experimentálnej hudby organizované pre všetky vekové kategórie.

- DUF-ART

Realizácia: 1x ročne. Projekt organizovaný

v spolupráci so Spišským osvetovým strediskom. Multimediálna inscenácia spojená s tancom a projekciou určená pre všetky vekové kategórie.

Zemplínska knižnica G. Zvonického v Michalovciach 2019

- Kruté objatie – posedenie pri knihe

Dňa 18.3.2019 bola naša regionálna autorka Anna Garbinská pozvaná na besedu o svojej tvorbe a spomienkach zo života do Klubu seniorov č. 1. Beseda bola spojená s predajom kníh a autogramiádou. Podujatia sa zúčastnilo 25 seniorov.

- Literárne dni seniorov mesta Michalovce 2019

VIII. ročník literárnych dní seniorov mesta Michalovce pripravila knižnica v spolupráci s mestskou organizáciou Jednoty dôchodcov Slovenska. Podujatie sa uskutočnilo pod záštitou p. primátora mesta Michalovce Viliama Záhorčáka. Po úvodných príhovoroch nasledovala prehliadka seniorov v prednese poézie, prózy a prezentácie vlastnej tvorby. V závere zazneli cenné tipy pre ženy bez ohľadu na vek z knihy E. Tekelyovej Byť ženou je úžasné, ktoré vyvolali úsmev aj smiech.

- Vďaka patrí Vám

Október je mesiac, ktorý je oslavou jesene života a pripomienkou úcty k všetkým starším ľuďom. Tak sme aj v našej knižnici opäť po roku, dňa 24.10.2019, pripravili stretnutie našich bývalých kolegyň (16). Mali možnosť zaspomínať si na časy strávené v knižnici i mimo nej. Nechýbali fotografie a videá ich najbližších, ktoré si na stretnutí ukazovali, a pripomenuli si, čo sa za posledný rok udialo a zmenilo v ich živote.

- Babka na rebríku a iné dedkoviny - Stretnutie starých rodičov a vnúčat v knižnici

Detské oddelenie Zemplínskej knižnice Gorazda Zvonického v Michalovciach v spolupráci s XXII. Materskou školou pripravili netradičné podujatie Babka na rebríku a iné dedkoviny, alebo spoločné hľadanie lásky ku knihám starých rodičov a ich vnúčat. 5. novembra 2019 sa v knižnici stretli starí rodičia a ich vnúčatka, aby obnovili čaro a potešenie z kníh. Deti si pripravili pre starkých kultúrny program a malé vlastnoručne vyrobené darčeky. Babky a dedkovia si zaspomínali na rozprávkové knihy, ale aj na návštevu knižnice v okresnom meste. V rámci aktivity Hráme sa s rozprávkou sa deti pokúsili o interaktivitu s rozprávkou (hádanky, čítanie s porozumením) a starí rodičia si zopakovali výrobu najobľúbenejších skladačiek z papiera. Vyrábali z novín a papiera čiapky, lietadielka, harmoniky a iné.

V závere podujatia si všetci v Babičkinej cukrárni pochutnali na sladkých dobrotách. Podujatia sa zúčastnilo 65 starých rodičov a vnúčat.

Knižnica pre svojich seniorov ponúka aj celoročné bezplatné zápisné a donášku kníh do Domova pre seniorov na Hollého ulici v Michalovciach.

Zemplínska knižnica v Trebišove

Podpora dostupnosti kultúry pre seniorov je v našej organizácii sprostredkúvaná za pomoci rôznych služieb. Najviac prospešnou službou v prospech seniorov je Donáška kníh pre menej pohyblivých spoluobčanov starších, imobilných aj dlhodobo chorých.

Lumen Trebišov

Pre klientov zariadení LUMEN Trebišov, zariadenie pre seniorov a Charitného domu J. Machalu v Trebišove sa v mesiacoch marec – december 2019 uskutočnili aktivity, na podporu dostupnosti kultúry pre seniorov :

- Čo nevieš sa dozvieš - interaktívny kvíz, ktorý hrovou formou informoval klientov domova sociálnych služieb o knihách a knižnici, ale aj o meste, v ktorom žijú.

- Čítaním k lepšiemu mentálnemu zdraviu - pôsobenie kníh na klienta prostredníctvom biblioterapie
- Máj dobre si ma pamätaj – tréning pamäte prispôsobený veku klientov
- ITY učenie nikdy nekončí – hodina otázok a odpovedí, ktorej cieľom je poskytnúť praktickú pomoc a rady v používaní PC techniky

Gemerská knižnica Pavla Dobšinského

Pre seniorov v zariadeniach aj pre seniorskú verejnosť v priestoroch knižnice sme pripravili 18 rôznych aktivít, stručne zhrňujem za rok 2016 a 2017, priebežne realizujeme individuálnu počítačovú gramotnosť pre používateľov seniorov, (práca s PC, práca na internete, posielanie správ a pod):

Plavba pamäťou - prezentácia, pre Subsídium

- Relaxujeme s hudbou a cvičíme pamäť- hovorená bibliografia, spojená s hud. ukážkami pre Klub dôchodcov
- Knižnice sveta - prezentácia, prednáška pre Subsídium
- Pôvab a múdrosť staroby - prezentácia a hovorená bibliografia pre For region Nadabula
- Relaxujeme s hudbou – ukážky hudby pre For region Nadabula
- Rožňavský veľtrh pre seniorov – realizovaný v 2016,2017, - Mesto Rožňava a viac spoluorgan., odborné prednášky, prezentácie, ukážky liter. Zamerané na zdravý životný štýl, sociálnu prácu, pomoc, trávenie voľného času a nápady na aktivity
- Seniori v knižnici- prezentácia služieb a pomoci pre verejnosť, pre For region Nadabula, Klub dôchodcov
- Tvorivé aktivity pre začiatočníkov- pletieme z papiera (ružičky, košíky, venčeky)
- Ako si to pohľadám - orientácia vo fonde a na internete- praktické ukážky a výklad pre Klub dôchodcov a For region Nadabula
- Pestrý život s knihou – odporúčané tituly na voľný čas a štúdium pre senior. Verejnosť, Klub dôchodcov, For region,
- Týždeň mozgu – aktivity na mozgové cvičenia pre seniorov
- Jesenné listie – evergríny, hudba a pohyb pre Klub dôchodcov a For region
- Muzikoterapia – pre Amáliu
- Pohľad na iné kultúry sveta – hovorená bibliografia pre Jasanimu

Pre seniorov v zariadeniach aj pre seniorskú verejnosť v priestoroch knižnice sme pripravili 28 rôznych aktivít, stručne zhrňujem za rok 2018 a 2019, priebežne realizujeme cyklus informačných, vzdelávacích a biblioterapeutických stretnutí, tréningy pamäte, tvorivé aktivity. Spolupracujeme s 6 sociálnymi zariadeniami pre seniorov v regióne.

Aktívny v každom veku – cyklus tréningov pamäti, Rožňavský veľtrh pre seniorov – realizovaný v r. 2018,2019, ako partner, odborné prednášky, prezentácie, ukážky literatúry: zamerané na zdravý životný štýl, sociálnu prácu, pomoc, trávenie voľného času a nápady na aktivity.

Nech nikto nie je sám, Knižnica-priestor pre rozvoj, Štyri ročné obdobia, Biblické príbehy v kostoloch, Umenie našej mladosti, Láska mojimi očami, Dary krásnej jari, Kniha v každom veku, Malá kniha Hygge, Vyrobneme si srdiečko, Poverky na Slovensku, Jesenné tvorenie.

Niektoré aktivity sa priebežne opakujú pre rôzne skupiny, buď v zariadeniach pre seniorov, alebo prídu do našich priestorov a žiadajú si pripraviť podujatie na zadané témy.

Zemplínske osvetové stredisko, Michalovce

- Jedným z projektov, ktorý napĺňa Národný program aktívneho starnutia je projekt Srdce ako dar, v ktorom je jeden septembrový deň venovaný kultúrnej tvorbe seniorov. Projekt napĺňa zároveň aj zámary Celoštátnej ochrany a rozvoja ľudských práv v nadväznosti na dohovory OSN. V roku 2019 bol realizovaný 16.ročník.
- 4 tvorivé dielne, realizované priamo v Michalovskom domove seniorov počas mesiacov apríl, máj a jún.
- Aj jeseň života je krásna bola prehliadkou záujmovo – umeleckej činnosti v mesiaci jún. V roku 2019 v mesiaci jún sa uskutočnil 3.ročník v MsKS Michalovce.

Divadlo Romathan Košice

Snažíme sa oboznámiť a priblížiť staršej generácii rómsku kultúru, tradície, zvyky /.

Dňa 27.6. 2019 sme seniorom ponúkli predstavenie.

- Úsmevné príbehy Rómov. Bola to 78. premiéra Divadla Romathan.

Dňa 17. 10. 2019 DR uviedlo v Dome umenia Košice spoločný koncert pod názvom:

Divadlo Romathan a Štátna filharmónia pod jednou strechou. Na tomto koncerte sa okrem širokej verejnosti zúčastnilo aj veľa seniorov čo nás veľmi potešilo.

Svojimi kultúrnymi podujatiami sa snažíme zanechať v tejto staršej generácii pekné veselé momenty, príjemné chvíle, umelecký zážitok a tak im spríjemniť aktívne starnutie.

Kultúrne centrum Medzibodrožia a Použia,
Kráľovský Chlmec

Vďaka vhodnej polohe a bezbariérovosti Regionálnej muzeálnej expozícií J. Mailátha všetky poskytnuté služby a organizované podujatia sú dostupné aj pre seniorov.

Múzeum každoročne organizuje tematické výstavy, tvorivé dielne a kultúrne programy, ktoré sú zamerané svojou tematikou aj pre staršiu generáciu. Vzhľadom na širokospektrálny výber kultúrnych programov pre seniorov sa naskytne možnosť nahliadnuť do oblasti umenia, prírody, histórie, regionálnych poznatkov a pod.

Múzeum pre dôchodcov poskytuje zľavnené ceny vstupného do expozícií múzea, nad 70 rokov vstup je bezplatný.

Ceny nových kníh sú pre seniorov vysoké. Vypožičiavaním z Regionálnej knižnice sa sprístupnia knihy za primeranú cenu pre dôchodcov – knižnica poskytuje zľavu na členstvo za polovičnú cenu. V rámci knižnično-informačných služieb zabezpečuje taktiež donášku kníh do domu pre čitateľov v staršom veku.

Knižnica ponúka aj internetové služby pre seniorov.

Špeciálnou ponukou pre čitateľov je požičiavanie zvukových kníh – beletria a náučná literatúra na CD.

Banické múzeum v Rožňave

Aktivity realizované Banickým múzeom - krátkodobé výstavy, prednášky, besedy, tvorivé aktivity, komentované prehliadky sú dostupné pre všetky vekové skupiny. Spolupracujeme s Klubom dôchodcov, so sociálnymi zariadeniami Amalia, Jasanima.

Podľa potreby múzeum zabezpečí aj prednášky s banickou, historickou a národopisnou tematikou priamo v zariadení. V roku 2019 seniormi najnavštevovanejšie výstavy boli: Obrazy a plastiky, Špachtlou a štetcom, RETROvýstava, Znovuzrodené pamiatky II, Čo bolo pred 1989?, Ľudovít Feld. Seniormi najnavštevovanejšie aktivity / prednášky, besedy, tvorivé dielne, komentované prehliadky/: Prednáška pre širokú verejnosť k výstave Znovuzrodené pamiatky II., Životné podmienky väzňov v koncentračnom tábore Auschwitz – Birkenau; O živote a tvorbe Ľudovíta Felda (1904 – 1991, - Premietanie dokumentárnych filmov o košickom výtvarníkovi Ľudovítovi Feldovi (1904 – 1991, veľkonočné, vianočné tvd

-Spomienka na november '89. 30 rokov po...

Diskusia s Fedorom Gálom a Rastislavom Káčerom

Zemplínske múzeum v Michalovciach

Prezentačné aktivity organizácie sú koncipované tak, aby oslovili širokú verejnosť, aj staršiu generáciu. Oblúbeným podujatím u seniorov sú „Špacirky po varošu“, ktoré múzeum organizuje niekoľkokrát v roku. V rámci cyklu „Poznajme regionálne dejiny“ odborní pracovníci navštevujú michalovský domov seniorov, kde v rámci prednášok a besied si vzájomne odovzdávajú poznatky z regionálnych dejín, umenia, či tradičnej ľudovej kultúry. O novootvorené stále expozície Zemplínskeho múzea prejavujú záujem dôchodcovia jednotlivci, ale aj organizované skupiny v rámci aktivít klubov dôchodcov z Michaloviec aj širokého okolia (Trebišov, Prešov, Košice, Humenné, Užhorod, Budapešť...).

Bábkové divadlo v Košiciach

BDK je svojou činnosťou primárne zamerané na detského diváka. Od roku 2017 BDK každoročne uvádza jednu činohernú divadelnú inscenáciu určenú pre diváka od 15 rokov. Na tieto predstavenia poskytuje divadlo seniorom zľavnené vstupné podľa aktuálne platného cenníka.

1.3. Rozvíjať neformálne celoživotné vzdelávanie seniorov prostredníctvom kultúrnych mechanizmov a kultúrnych inštitúcií s cieľom zvyšovať povedomie o význame aktívneho starnutia, predchádzať diskriminácií a sociálnemu vylúčeniu.

Gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

T: priebežne 2014 – 2020

Galéria umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi

- Projekt ŽENY ON LINE

Realizácia: 1x mesačne. Cieľom programu je podporiť kreativitu znevýhodnenej skupiny žien bez vekového obmedzenia (sociálne a zdravotné znevýhodnenia) prostredníctvom realizácie kreatívnych výtvarných workshopov. Zámerom a prínosom projektu je motivovať ženy ku voľno-časovým aktivitám, obohatiť ich kultúrny život a plne ich angažovať do aktivít organizovaných galériou.

- Vansovej Lomnička

Realizácia: 1x ročne (11.3.2019). Projekt organizovaný v spolupráci s Úniou žien Slovenska. Okresná postupová súťaž žien rôznych vekových kategórií v umeleckom prednese poézie a prózy.

- Poetický Spiš Jednoty dôchodcov Slovenska

Realizácia: 1x ročne (6. 9. 2019). Projekt realizovaný v spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska. Krajská prehliadka v prednese poézie a prózy členov krajskej a okresnej organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska.

Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach

V knižnici pripravili a zrealizovali tematické workshopy/tvorivé dielne na rozvíjanie jemnej motoriky, v knižnici pracuje klub aktívnych senioriek Nádej v umení - zameraný na art terapiu, v pobočke na Terasе sme mali sériu besied s psychológom Jánom Tejcom s témami vhodnými pre seniorov, mali sme kurz konverzačnej angličtiny pre dospelých, pravidelne organizujeme prednášky o cestovaní a poznávaní cudzích krajín. Pripravili sme e-learning, čo je obdoba univerzity tretieho veku v elektronickej podobe, aktuálne realizujeme pilotný cyklus zameraný na tému cestovného ruchu.

Zemplínska knižnica G. Zvonického v Michalovciach 2019

V Zemplínskej knižnici G. Zvonického v Michalovciach sa pravidelne každú poslednú stredu v mesiaci stretávajú seniori, ktorí sa venujú písaniu - vlastnej tvorby. Svoju tvorbu (hlavne poéziu) tematicky zamerajú na udalosti, ako sú: Veľkonočné sviatky, zima, jar, jarné obdobie, MDŽ, Deň matiek... Z prózy sú to väčšinou príbehy, spomienky na určité udalosti z ich života. V LK Čriepky – senior je zaevidovaných 9 členov a v roku 2019 sa stretli 8-krát. Na stretnutiach sa venovali aj príprave Zborníka z tvorby členov LK Čriepky – senior, ktorý bol vydaný koncom roka pod názvom Súznenie na vlnách času.

- Aby pamäť lepšie pracovala, tréning pamäti (4 stretnutia)

Pre klientov Denného stacionára sv. Kláry sme pripravili už šiesty ročník preventívneho a aktivizačného programu pod názvom Aby pamäť lepšie pracovala. Celkovo ide o päť stretnutí, ktoré majú byť štartom pre ďalšie aktivity na tréning pamäti pre klientov centra. Aktivity sú zamerané na rôzne cvičenia, ktoré priamo pôsobia na pamäť, pozornosť, myslenie, orientáciu a reč. Stretnutia sa konali v priestoroch Denného stacionára sv. Kláry, v Michalovciach. Programu sa účastní 10 seniorov.

Zemplínska knižnica v Trebišove

Celoživotné vzdelávanie je organizované cez projekt

Knižnica @ škola aktívnych seniorov, ktorý bol podporený z dotácie Ministerstva kultúry Slovenskej republiky, pokračuje podujatiami pre aktívnych seniorov v mesiacoch jún – december 2019. Účelom

tohto projektu bola sociálna aktivácia seniorov, využitie ich skúsenosti, znalosti, zručnosti, ale aj kapacít na aktívnu participáciu v projekte a vyvolanie ochoty zdieľať svoje vedomosti a vášeň s ostatnými. Oslovení seniori boli ochotní participovať a lektorovať v projekte, angažovať sa v prospech ostatných, aby aj ich v tom podporili a odovzdať ostatným svoje profesijné a životné skúsenosti. Projekt umožnil aktívnym seniorom ovplyvňovať spoločenský život, naučil správne formulovať svoje potreby a požiadavky a vedieť ich predniesť a prezentovať, ako aj rozhodovať o nich a podieľať sa na ich realizácii, udržať seniorov v aktivite a prispel k zvýšeniu ich sebestačnosti. Podporil sa tým komunitný život seniorov, ale aj knižnice, čo prispelo k jej výbornému PR. Spoločnými aktivitami sme si vytvorili veľmi priateľský priestor medzi seniormi a knižnicou, vybudovali vzájomný rešpekt, dôveru, radosť zo spoločných stretnutí a prelínanie sa medzigeneračných vzťahov. Témy jednotlivých aktivít:

- Záhrada a iné hobby
- Zdravie a životný štýl
- V priateľstve s knižnicou a knihami
- Sociálno-právne minimum
- Región a vianočné tradície

Mimo projektové aktivity realizované v mesiacoch január – december 2019:

- Korene fašiangovania - javy a prvky z ľudovej kultúry viažuce sa k fašiangovému obdobiu, zo série podujatí tradičnej ľudovej kultúry
- Cesta viery pokračuje - o svojej misijnej ceste v Peru porozprávala laická misionárka z Trebišova Lucia Závodná
- Míľniky Trebišova - pri príležitosti októbra Mesiaca úcty k starším a 3 významných výročí mesta Trebišov a to 90. výročia vzniku okresu Trebišov, 100. výročia sídla župného úradu a 765. výročia prvej písomnej zmienky o meste Trebišov, prezentácia krátkeho dokumentu Míľniky Trebišova
- Prevencia osteoporózy - odborná prednáška organizovaná v spolupráci s Regionálnym úradom verejného zdravotníctva o zvýšení povedomia a prevencii, diagnostike a liečbe osteoporózy.

Zemplínske osvetové stredisko, Michalovce

- V roku 2019 v projekte Inklúzia bez limitov boli realizované 4 kurzy neformálneho vzdelávania- Ako vidím, Ako žijem, Ako pracujem v médiách, Ako tvorím.
- Barlička nádeje- neformálne vzdelávanie a tematické zážitkové vzdelávacie aktivity pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva.
- Abilympiáda- súťažná prehliadka pracovných schopností a zručností vrátane neformálneho vzdelávania sa uskutočnila v roku 2018 aj v roku 2019 v galérii ZOS Michalovce.
- Výstava paličkovanej čipky bola krajskou prehliadkou prác seniorov v mesiaci októbri 2019 v Kulturparku Košice.
- Ako sa nestáť obeťou podvodu- cyklus prednášok o tom, ako chrániť seniorov pred podvodníkmi sa uskutočnil v Klube dôchodcov č.4 v Michalovciach v spolupráci s ORPZ MI.

Kultúrne centrum Medzibodrožia a Použia, Kráľovský Chlmec

V súčasnej dobe najpočetnejšiu skupinu obyvateľstva regiónu Medzibodrožia a Použia tvoria seniori. V rámci uvedeného obdobia KCMaP organizovala početné stretnutia, prednášky a výstavy zamerané na staršiu generáciu.

Regionálna knižnica pripravila a realizovala viacero podujatí určených pre túto skupinu čitateľov:

- Stretnutie so spisovateľom Ing. László Magyar
- Beseda s autorom Bodnár Gyula
- Pamätné literárne stretnutie na česť autora Lajosa Gyürehu
- Literárne stretnutie so spisovateľom György Hogya a Tibor Szomolai

Prostredníctvom výstav a tvorivých dielní sa vytvárajú nové spôsoby na oslovenie a zapájania zdatných remeselníkov v staršom veku. Ich tvorby prezentujeme formou dvoch remeselníckych výstav ako Veľkonočná nálada a Vianočné sny. Počas festivalov a rôznych kultúrno spoločenských podujatí (Kráľovská Bakchiáda, Tokajský Festival, Svätomartínsky festival, obecné dni) a tvorivých dielní majú možnosť svoje znalosti a tvorby prezentovať a odovzdať mladšej generácii.

KCMap svojimi kultúrnymi podujatiami zamerané na tradície a folklór sa snaží zanechať staršej generácii umelecký zážitok a aktívne využívanie voľného času a tak im spríjemniť a okoreniť dôchodkový život.

Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína v Trebišove

V rámci celoživotného záujmového vzdelávania občanov organizujeme vzdelávanie dospelých a seniorov v rámci Akadémie tretieho veku. Akadémia tretieho veku predstavuje jednu z možností ako prežiť poproduktívny vek plnohodnotným spôsobom. Trojročné štúdium na Akadémii tretieho veku pozostávalo z prednášok z rôznych oblastí – právo, história, psychológia, astronómia, geografia okresu, Tokajská vína cesta, medicína a zdravý životný štýl seniorov. Trojročný vzdelávací cyklus v júni 2019 úspešne ukončilo 8 účastníkov.

1.4. Zvýšiť dostupnosť informácií o kultúre a možnostiach aktívnej participácie na tvorbe kultúrnych hodnôt pre seniorov.

Gestor: MK SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

T: priebežne 2014 – 2020

Galéria umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi

Galéria umelcov Spiša v rámci marketingových kampaní informuje širokú verejnosť, jednotlivcov i krajské organizácie a združenia o konaní podujatí, ktoré sú koncipované pre rôzne vekové kategórie. S krajskými organizáciami (napr. Jednota dôchodcov Slovenska, Únia žien Slovenska) a mestskými zariadeniami (Domovy dôchodcov) funguje dlhodobá spolupráca pri realizácii špecifických programoch určených pre staršiu vekovú kategóriu – seniorov.

Zemplínska knižnica G. Zvonického v Michalovciach

O svojich aktivitách pre seniorov informuje prostredníctvom pozvánok, plagátov umiestnených na verejných priestranstvách a v kluboch dôchodcov a tiež prostredníctvom už vopred vytvorenej databázy kontaktov.

Zemplínska knižnica v Trebišove

Zvyšovanie informovanosti o kultúre zabezpečujeme nielen pozvánkami na verejných miestach ale aj formou sociálnych sietí facebook, intagram a online chatu, kde sa môže čitateľská i nečitateľská verejnosť pýtať knižnice na otázky, ktoré ich zaujímajú. Knižnica, aby bola bližšie tejto komunite čitateľov, tak sa aktívne zúčastňuje ich pravidelných mesačných stretnutí v klube seniorov, kde následne informuje o novinkách v knižnici. Jednou z možností využitia služieb je biblioschránka, ktorá umožňuje vrátiť knihy pohodlne, bez nutnosti zdolávania schodov do sídla knižnice.

Hvezdárň Michalovce

V roku 2019 sme pokračovali v podujatiach pre seniorov v Domove seniorov na Holého ulici prednáškami z kozmonautiky „Cesta na Mars“, „Kozmonautika včera, dnes a zajtra“ a cestopisnou prednáškou „Dominikánska republika – raj v Karibiku“. V rámci dobrovoľníctva navštívili hvezdárň seniori z tohto domova spolu s pracovníkmi Sociálnej poisťovne, obzreli si budovu, d'alekohľad v hlavnej kupole, našu meteorologickú stanicu na terase a vypočuli si prednášku „Krásy oblohy“.

Zemplínske osvetové stredisko, Michalovce

Zemplínske osvetové stredisko má vytvorenú databázu subjektov, prostredníctvom ktorej sa udržiavajú kontakty v rámci spolupráce pri projektovej činnosti aj pri výkone jednotlivých aktivít klubového typu, kurzovej činnosti a výtvarnej tvorby.

Kultúrne centrum Medzibodrožia a Použia, Kráľovský Chlmec

Podujatia KCMap, ponuky a služby Regionálnej knižnice a múzea využíva vysoký počet seniorov a to individuálne i v skupinách z miestnych zariadení pre seniorov ako napr. Klub dôchodcov Veľké Kapušany, Domov sociálnych služieb Kráľovský Chlmec, Seniormed z Veľkého Horeša a podobne.

Miestne zariadenia sú pravidelne informované pomocou elektronických propagačných materiálov vo forme e-mailu aj v podobe plagátov, letákov o aktuálnych podujatiach KCMaP.

Banické múzeum v Rožňave

Banické múzeum v Rožňave má vytvorenú databázu subjektov prostredníctvom ktorej aj seniori sú pravidelne informovaní o kultúrnych činnostiach a vzdelávacích možnostiach organizovaných múzeom.

Múzeum Spiša v Spišskej Novej Vsi

K celoživotnému vzdelávaniu seniorov prispieva Múzeum Spiša aktívnou spoluprácou s Jednotou dôchodcov Slovenska, domovmi dôchodcov, klubmi seniorov, s Univerzitou tretieho veku, jednak tým, že pre nich pripravuje prednášky a podujatia, ale aj zapájaním samotných seniorov do organizácie rôznych podujatí.

Národopisné múzeum v Smižanoch:

Dramatizácia knihy M. R. Martákovkej Chlapčekomu leto žiakmi ZŠ Komenského Smižany v spolupráci s Národopisným múzeom v Smižanoch a starších členov folklórnej skupiny Smižančanka zo Smižian

Čaro ornamentu - vernisáž výstavy za aktívnej účasti

Klubu dôchodcov Odorín.

Kaštieľ a letohrádok Dardanely v Markušovciach:

Komentovaná prehliadka k výstave – Osudy Máriássyovcov z markušovského kaštieľa

Pútavá forma prehliadky prispôbena záujmu seniorov združených v Klube dôchodcov Trenčín,

Zariadení pre seniorov Bardejov a v

Klube dôchodcov Hrišovce

Provinčný dom v Spišskej Novej Vsi:

Prednášky pre členov Akadémie tretieho veku v Spišskej Novej Vsi

Provincia - autor scenára expozície predstavil členom Akadémie tretieho veku v Spišskej Novej Vsi obsah novo sprístupnenej expozície múzea. Záujem akademikov sa sústredil na vzácnu kolekciu obrazov hodnostárov a richtárov provincie. Prednáška Letopisy v obrazoch a zoznámenie sa s rodom Habsburgovcov.

Spolupráca s mestskými organizáciami dôchodcov na Slovensku

Komentované prehliadky, vedené samotnými kurátormi, k výstavám, spojené s diskusiou /Kalvária; Provincia 16 sp.miest; Provinčný dom; 100 rokov bez Štefánika; Od babičky na bylinky; A.Matzová & fotoateliér Matz/

Prehliadky mesta pre seniorov /prehliadka upozorní na architektúru a pútavé príbehy niektorých historických domov v centre mesta, ktoré spoznávajú/

Spolupráca s Klubom spoločnosti M.R.Štefánika v Spišskej Novej Vsi / prednášky a besedy, marec 2019 venované matke M.R.Štefánika, október zamerané na jeho život a úmrtie/

Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína v Trebišove

Realizované aktivity našej organizácie sú plne dostupné pre všetky vekové skupiny obyvateľstva, teda aj seniorov,

Poskytujeme zvýhodnené vstupné pre dôchodcov nad 70 rokov.

Tvorivé dielne vytvárajú priestor pre všetkých, ktorí majú chuť si vlastnoručne vyskúšať nové a zaujímavé umelecké techniky, ktorí si chcú tvorivo oddýchnuť, inšpirovať sa a vytvoriť si pre seba niečo originálne. V roku 2019 pre záujemcov sme pripravili 6 tvorivých dielní.

Na úseku astronómie sme pre seniorov zrealizovali 2 multimediálne prednášky.

Kultúrne podujatie organizované MaKCJZ v Trebišove sú miestom na aktívnu účasť seniorov / vystúpenia folklórnych skupín, prezentácia tradičných jedál, tvorivé dielne/

Spišská knižnica

Spišská knižnica od roku 2010 pripravuje mesačné Literárne hodinky pre klientov domova dôchodcov v Spišskej Novej Vsi. Seniori aktívne vnímajú hudobno-slovné pásma, recitály a organizátor požíva

aj komorné spevácke zbory zo Spišskej Novej Vsi a Levoče v rámci vianočných a veľkonočných sviatkov alebo mesiaca úcty k starším. Doteraz odpremiérovali tvorcovia 120 týchto programov.

V roku 2019 Spišská knižnica prezentovala tri Literárne hodinky pre klientov Centra sociálnych služieb Humanitár v Levoči s perspektívou uvádzania ďalších programov.

V októbri 2019 Spišská knižnica v spolupráci s okresnom organizáciou Slovenského zväzu zdravotne postihnutých a Jednoty dôchodcov zorganizovala prvý ročník festivalu Tvorivá jeseň v Dome kultúry na spišskonovoveskom sídlisku Mier.

V doterajších siedmich ročníkoch podujatí kresťanskej kultúry Spišská biblická jeseň bola každý rok zaradená jedna diskusia na tému úcty k starším, problematike medzigeneračných vzťahov.

V rámci podujatia Via Apis Scepusiensis – Cesty včely na Spiši 2019 prezentovala dermatologička MUDr. Darina Repková seniorom terapeutické účinky včelích produktov na zdravie, duševnú aj fyzickú kondíciu ľudí v pokročilom veku.

Lektori v dôchodcovskom veku aj záujemcovia o biblické texty sa v období január – december 2019 zúčastňovali v Spišskej knižnici na kurze rétoriky pre lektorov Božieho slova – Lectio Dei Verbum a dialógov s členom činohry SND, pedagógom VŠMU doc. Mgr. Art Štefanom Bučkom.

Spišské osvetové stredisko v Spišskej Novej Vsi

V rámci všetkých našich aktivít (súťaže, prehliadky, workshopy, festivaly...) mali možnosť zapojiť sa aj dôchodcovia. Mnohí dôchodcovia sú aktívnymi členmi našich klubov: Film klub, Art klub (foto, výtvarné umenie) pri SOS. Aktívne spolupracujeme s vedúcimi folklórnych skupín, kde v prevažnej miere vedúcu pozíciu zastávajú dôchodkyne. Dôchodcov zapájame taktiež v mnohých prípadoch ako členov porôt na našich súťažiach

7.7.4. Životné prostredie, jeho kvalita a udržateľnosť

Cieľ 1: Zabezpečiť starším ľuďom prístup k vzdelávacím, kultúrnym a duchovným aktivitám v oblasti starostlivosti o životné prostredie a poskytnúť im dostatok príležitostí na ich osobnostný rozvoj aj vo vyššom veku.

Opatrenie:

Zabezpečiť environmentálnu výchovu a vzdelávanie prostredníctvom edukačných programov pre cieľovú skupinu seniorov.

Gestor: MŽP SR a jeho vecne príslušné organizácie

Spolupracujúce subjekty: Kluby dôchodcov, seniorské organizácie, Živica18

T: priebežne 2014 – 2020

Harmónia Strážske

V súčinnosti s Centrom voľného času v Strážskom zariadenie sociálnych služieb Harmonia zorganizovalo v decembri 2019 spoločné stretnutie seniorov a detí zo ZŠ pod názvom Z babičkinho denníka za účelom odovzdávania a udržiavania vianočných tradícií a zvykov.

Psychosociálne centrum Košice

Záujmové aktivity v rámci denného stacionára: Starostlivosť o kvetinové záhony, záhony s liečivými bylinami a ich využitie pre zdravie, prechádzky do okolitej prírody, zbieranie bylín prospešných pre zdravie. Edukácia v oblasti udržateľnosti životného prostredia a recyklovania odpadu. Návštevy kultúrnych inštitúcií (výstavy, prednášky, podujatia).

Cieľ 4: Formou spoločenských, vzdelávacích a kultúrno-výchovných akcií, stretnutí študentov so staršou generáciou pozitívne pôsobiť na rozvoj osobností mladej generácie a zároveň zapojiť staršiu generáciu do spoločenského diania a týmto pozitívne vplývať na medzigeneračné vzťahy.

Opatrenie:

Realizovať spoločenské, vzdelávacie a kultúrno-výchovné akcie pozitívne ovplyvňujúce medzigeneračné vzťahy.

Gestor: MŽP SR a jeho vecne príslušné organizácie
Spolupracujúce subjekty: Kluby dôchodcov, seniorské organizácie, študenti
T: priebežne 2014 – 2020

Psychosociálne centrum Košice

Pravidelné stretnutia seniorov so študentmi na praxi v zariadení, podpora medzigeneračných vzťahov. V rámci komunity sú podporované medzigeneračné vzťahy – v zariadení (denný stacionár) sú klienti rôznych vekových skupín. Realizujú sa aj návštevy kultúrno – spoločenských podujatí. Prostredníctvom diskusií medzi generáciami edukácia k úcte k starším a podpora udržiavania zvykov a tradícií.

7.7.6. Jednoduché technológie pre starších ľudí, prispôbovanie tovarov a služieb potrebám starších ľudí

Cieľ 1: Podpora technických inovácií v oblasti výroby jednoduchých zariadení pre starších ľudí.

Spôsob plnenia:

Podporovať technické inovácie v oblasti jednoduchých zariadení pre domácnosti (len s najdôležitejšími základnými funkciami), ktoré dokážu starší ľudia samostatne využívať aj vo vysokom veku, resp. so zmenenými schopnosťami.

Gestor: MH SR

Spolupracujúce subjekty: vývojové pracoviská, VŠ, akadémie

T: priebežne 2014 – 2020

Psychosociálne centrum Košice

Zabezpečenie bezbarierového prístupu prostredníctvom Schodolezu.

Prešovský samosprávny kraj

Bod 5. Ochrana ľudských práv, podpora aktívnej nezávislosti a občianska účasť starších ľudí

5.3. Účasť starších ľudí na rozhodovaní vo veciach, ktoré sa ich priamo dotýkajú na všetkých úrovniach, ich právo slobodnej voľby a participácia na živote v spoločnosti

Prešovský samosprávny kraj v roku 2019 vypracoval a následne schválil Konceptiu rozvoja sociálnych služieb v Prešovskom samosprávnom kraji na roky 2020-2025. Zverejnený návrh koncepcie bol predložený na verejnú diskusiu a k návrhu koncepcie mala možnosť sa vyjadriť aj široká, teda aj seniorská, verejnosť.

Zástupcovia seniorských organizácií ako napr. Jednota dôchodcov Slovenska sa aktívne zúčastňovali regionálnych stretnutí, ktoré predchádzali samotnej tvorbe koncepcie, kde mali možnosť vyjadriť svoje návrhy, prípadne pripomienky.

V predmetnej koncepcii je spracovaná samostatná časť, ktorá sa venuje problematike sociálnych služieb zameraných na seniorov.

Opatrenia sa plnia priebežne.

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

Oproti predchádzajúcemu obdobiu nedošlo k zmene, v zriaďovateľskej pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja je 25 zariadení sociálnych služieb, z toho je 12 domovov sociálnych služieb, 4 zariadenia sú kombináciou služieb - zariadenie pre seniorov, domov sociálnych služieb a špecializované zariadenie (so zameraním na Alzheimerovu chorobu, demencie rôzneho typu etiológie, Parkinsonovu chorobu), 4 zariadenia sú kombináciou sociálnych služieb - domov sociálnych služieb a špecializované zariadenie (Alzheimerova choroba, demencie rôzneho typu etiológie, Parkinsonova choroba), 1 zariadenie je kombináciou domova sociálnych služieb a špecializovaného

zariadenia (so zameraním na schizofréniu), 3 zariadenia sú kombináciou domova sociálnych služieb a špecializovaného zariadenia (so zameraním na schizofréniu a organický psychosyndróm ťažkého stupňa) a 1 zariadenie je kombináciou domova sociálnych služieb a špecializovaného zariadenia (so zameraním na pervazívnu vývinovú poruchu - autizmus).

Sociálne služby seniorom sú poskytované v zariadeniach pre seniorov, v špecializovaných zariadeniach s cieľovou skupinou občanov, ktorých zdravotné postihnutie je Alzheimerova choroba, demencie rôzneho typu etiológie, príp. Parkinsonova choroba. Zároveň aj v domovoch sociálnych služieb, v rámci vekovej skladby prijímateľov sociálnych služieb, tvoria časť seniori. Uvedené druhy sociálnych služieb sú zároveň poskytované aj neverejnými poskytovateľmi, ktorí tieto služby poskytujú v územnom obvode Prešovského samosprávneho kraja.

Za sledované obdobie Prešovský samosprávny kraj vykonal desať kontrol zameraných na plnenie podmienok na zápis do registra počas poskytovania sociálnej služby a zároveň na plnenie povinností poskytovateľa sociálnej služby, a to tak u verejných ako aj u neverejných poskytovateľov. V prípade zistenia nedostatkov boli prijaté opatrenia na ich odstránenie. Ďalej Prešovský samosprávny kraj prešetroval sťažnosti a podnety občanov.

Opatrenia sa plnia priebežne.

5.5. Podpora dobrovoľníctva ako zdroja sebarealizácie a sociálnych kontaktov starších ľudí

Vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb bola dobrovoľnícka práca realizovaná prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny a bola vykonávaná na úsekoch priamej starostlivosti o prijímateľa sociálnych služieb, na pozícii asistent opatrovateľa.

Dobrovoľnícka činnosť je realizovaná aj bývalými zamestnancami zariadení sociálnych služieb, resp. ich rodinnými príslušníkmi, prípadne aktívnymi seniormi, ktorí prichádzajú do zariadení a venujú sa prijímateľom sociálnych služieb najmä v oblasti voľnočasových aktivít.

Opatrenia sa plnia priebežne.

7. Nezávislý, bezpečný a kvalitný život starších ľudí

7.4. Sociálne služby

7.4.1. Dostupnosť, kvalita a finančná udržateľnosť sociálnych služieb

Opatrenie 1.3.

Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja a aj neverejní poskytovatelia sociálnych služieb každý rok využívajú možnosť uchádzať sa o dotácie, ktoré poskytuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v zmysle zákona NR SR č. 544/2010 Z. z. o dotáciách, a to dotáciu na podporu rozvoja sociálnych služieb.

Opatrenie 1.4.

Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja sú napojené na rozpočet samosprávneho kraja. Za sledované obdobie MPSVR SR, v zmysle platnej legislatívy, poskytovalo finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou, medzi ktoré patria aj zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár. Prešovský samosprávny kraj poskytoval finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejným poskytovateľom v rámci rozpočtu, ktorý mal samosprávny kraj schválený pre sociálnu oblasť, okrem iných, aj pre domovy sociálnych služieb a špecializované zariadenia, v ktorých sa poskytujú sociálne služby aj seniorom.

Opatrenie 1.6.

Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja vypracúvajú interné smernice k uplatňovaniu štandardov kvality sociálnych služieb.

Opatrenie 1.7.

Zamestnanci zariadení sociálnych služieb sa zúčastnili vzdelávacích aktivít a seminárov so zameraním na starostlivosť o seniorov napr. na témy: Senior trpiaci demenciou – jedinečná osobnosť, Aktivizácia seniorov prostredníctvom pohybových cvičení s využitím prvkov psychomotorickej terapie, Starostlivosť o klienta s agresívnym správaním, Zavedenie prvkov paliatívnej starostlivosti v pobytových zariadeniach sociálnych služieb, Úvod do aktivizácie seniorov v zariadeniach sociálnych služieb.

Zároveň zariadenia sociálnych služieb školia zamestnancov v rámci interných seminárov.

Opatrenie 1.8.

Zariadenia sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK riešia problematiku bezbariérovosti financovaním z vlastných zdrojov, z projektov, resp. prostredníctvom dotácií na podporu rozvoja sociálnych služieb a na podporu vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zmysle zákona NR SR č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR.

V rámci modernizácie a debarierizácie ZSS bola riešená bezbariérovosť objektov, a to napr. vytváraním bezbariérového prostredia prostredníctvom rekonštrukcie kúpeľní, nákupom osobného lôžkového výťahu, zvislej zdvíhacej plošiny, vakového zdvíhaku, stoličkového výťahu, sprchovacích hygienických stoličiek, inštaláciou madiel. Zakúpené boli elektricky polohovateľné lôžka s antidekubitným matracom pre imobilných prijímateľov. Modernizácia bola riešená dovybavením priestorov na realizáciu rehabilitačnej činnosti a voľnočasových aktivít.

Opatrenie 1.10.

Zariadenia sociálnych služieb v územnom obvode Prešovského samosprávneho kraja sa pravidelne venujú sociálnej rehabilitácii tak ako ju definuje paragrafové znenie u jednotlivých druhov sociálnych služieb zameraných na seniorov, či už je to zariadenie pre seniorov, špecializované zariadenie, denný stacionár, zariadenie opatrovateľskej služby. Sociálna rehabilitácia je súčasťou individuálnych plánov, jej napĺňanie je pravidelne vyhodnocované. V spolupráci s rodinnými príslušníkmi prijímateľov sociálnych služieb pomáhajú pri realizácii sociálnej rehabilitácie aj v domácom prostredí.

Opatrenie 1.14.

Rovnako v období marec 2018 – február 2020 zariadenia sociálnych služieb, okrem poskytovania starostlivosti definovanej zákonom o sociálnych službách, zabezpečovali zvyšovanie kvality sociálnych služieb aj poskytovaním ďalších činností.

Kvalita bývania prijímateľov sociálnych služieb sa zlepšovala aj postupným znižovaním počtu lôžok na izbách.

Prijímatelia sociálnych služieb sa znova zúčastňovali rôznych druhov terapií, či už biblioterapia, muzikoterapia, dramaterapia, venovali sa ručným prácam, pripravovali svoje výrobky na rôzne druhy prezentácie, zúčastňovali sa na duchovnom živote. Mali možnosť využiť kadernícke i pedikérske služby, masáže. Absolvovali rekreačné pobyty.

Opatrenie 1.15.

Za sledované obdobie marec 2018 – február 2020 boli do registra Prešovského samosprávneho kraja zapísaní šiesti neverejní poskytovatelia sociálnej služby v špecializovanom zariadení, pričom piati so zameraním na cieľovú skupinu fyzických osôb s Alzheimerovou chorobou, Parkinsonovou chorobou a demenciami rôzneho typu etiológie a jeden poskytovateľ so zameraním na cieľovú skupinu fyzických osôb so zdravotným postihnutím, ktorým je schizofrénia, mániodepresia a demencia.

Opatrenia sa plnia priebežne.

7.4.2. Rozvoj terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí.

Opatrenie 1.1.

Prešovský samosprávny kraj ako registrový úrad zapisuje do registra v zmysle zákona o sociálnych službách poskytovateľov terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb – v prípade seniorov ide najmä o poskytovanie opatrovateľskej služby a poskytovanie sociálnej služby v dennom stacionári.

Za sledované obdobie bolo do registra zapísaných 16 poskytovateľov opatrovateľskej služby.

V období od marca 2018 do februára 2020 boli do registra zapísaní ďalší siedmi poskytovatelia sociálnej služby v dennom stacionári, z toho dvaja neverejní poskytovatelia s kapacitou 27 miest a piati verejní poskytovatelia s kapacitou 84 miest.

Opatrenia sa plnia priebežne.

7.4.3. Humanizácia sociálnych služieb spojená s podporou deinštitucionalizácie sociálnych služieb

Opatrenie 1.1.

Do projektu deinštitucionalizácie boli v sledovanom období zaradené štyri zariadenia sociálnych služieb – Centrum sociálnych služieb Zátisie v Snine, Domov sociálnych služieb sv. Jána z Boha v Spišskom Podhradí, Domov sociálnych služieb v Legnave a Centrum sociálnych služieb Domov pod Tatrami v Batizovciach.

Opatrenie 1.2.

Do registra Prešovského samosprávneho kraja boli za sledované obdobie zapísaní traja poskytovatelia terénnej sociálnej služby krízovej intervencie, z toho dvaja neverejní poskytovatelia a jeden verejný poskytovateľ.

Opatrenia sa plnia priebežne.

7.4.4. Poskytovatelia neformálnej starostlivosti (opatrovatelia) a ich sociálna ochrana

Opatrenie 1.2.

Registráciou poskytovateľov sociálnych služieb zameraných na seniorov (či už verejných, resp. neverejných), a to terénnej sociálnej služby – opatrovateľská služba a ambulantnej sociálnej služby – denný stacionár sa vytvárajú podmienky na zvýšenie zamestnanosti starších žien, ktoré sa podieľajú na poskytovaní neformálnej pomoci rodinným príslušníkom odkázaným na pomoc iných fyzických osôb.

Opatrenia sa plnia priebežne.

Jednota dôchodcov na Slovensku

NPAS v celom rozsahu vzala na vedomie a podporila svojimi hlasmi Republiková rada JDS v roku 2014 a na svojom jubilejnom X. sneme v júni 2015 ho JDS zapracovala do svojich Programových cieľov na nasledujúce obdobie. Následne v rámci svojej hodnotiacej a rozborovej činnosti venovala ich realizácii priebežnú pozornosť. Svedčia o tom dokumenty, prijaté na výročných rokovaníach Republikovej rady v rokoch 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, ako aj na celoslovenskom XI. sneme JDS v roku 2018.

Na základe hodnotiacich správ zo všetkých ôsmich KO JDS sa dá konštatovať, že Rady starších, utvárané pri rôznych stupňoch samosprávnych orgánov, začali svoju činnosť aj veľmi aktívne, napr. v Trenčianskom, Nitrianskom, Košickom a Žilinskom kraji, v mestách Bratislava, Bardejov, Nitra, Trenčín, Košice, Rožňava, Trnava, Malacky, Žiar nad Hronom, Lučenec, Revúca, Brezno a d., avšak počas celého hodnoteného obdobia nadobúdala ich činnosť v nejednom prípade už iba symbolickú formu. K oživeniu ich aktivity prišlo v citeľnej miere po komunálnych voľbách v roku 2018, kedy všetky KO JDS aj mnohé OO JDS i miestne organizácie JDS iniciovali pracovné stretnutia s predstaviteľmi samosprávnych orgánov a komunálnymi poslancami. Na základe týchto rokovaní boli podpísané alebo nanovo potvrdené dokumenty (memorandá) o vzájomnej spolupráci na úrovni VÚC Bratislava, Trenčín, Prešov, Košice, Žilina. Obdobné dokumenty majú potvrdené mnohé mestské organizácie JDS s predstaviteľmi mest. samosprávy hlavne v prešovskom, menej v nitrianskom, trenčianskom a bratislavskom kraji, len sporadicky v ostatných krajoch SR.

Treba konštatovať, že najväčšia ústretovosť zo strany komunálnych úradov aj poslaneckých zborov smerom k seniorom sa prejavuje v podpore zriadených denných centier DC aj ďalších sociálnych zariadení a služieb, ktoré priamo podliehajú pod ich správu. Smerom k organizáciám JDS vychádzajú v ústrety najčastejšie formou finančnej dotácie na základe predložených projektov, už menej pri riešení vhodných priestorov pre ich činnosť. V tomto majú mnohé ZO JDS a OO JDS aj celkom negatívnu skúsenosť. Naopak veľmi dobré podmienky pre svoju činnosť majú napr. ZO aj OO JDS v Bardejove, Malackách, Pezinku, BA – Ružinov, BA – Dúbravka, Spišská Nová Ves, Rožňava, Košice – mesto, Trnava, Topoľčany, Trenčín, a pod. Pomerne dobrá spolupráca funguje pri organizovaní rôznych kultúrnych, športových, osvetových aj zábavných podujatí, najmä ak sa seniori do nich zapájajú aj svojou organizátorskou aktivitou. Najpočetnejším spoločensko-kultúrnym podujatím, ktoré si už vytvorilo tradíciu, je stretnutie seniorov (aj členov JDS) s predstaviteľmi komunálnej samosprávy pri príležitosti Mesiaca úcty k starším.

Celoslovenské stretnutie seniorov pri príležitosti Mesiaca úcty k starším iniciovalo po celých 6 rokov plnenia NPAS aj samotné MPSVaR v úzkej spolupráci s ústredím JDS. Na tomto stretnutí preberali navrhnutí nominanti nielen z radov JDS Ďakovné listy ministra PSVaR Ing. J. Richtera za dlhoročnú zásluhnú prácu v prospech rozvoja sociálneho programu, sociálnej a zdravotnej starostlivosti aj záujmových aktivít pre seniorov. Kultúrnym programom prispeli umelci RND a DAB v Nitre, pp. Laiferová, Kocianová, Oňová, Belešová a d. a tiež žiaci a študenti bratislavských LŠU.

Oblasť ochrany ľudských práv, podpory aktívnej nezávislosti a občianskej starostlivosti o starších ľuďoch a seniorov:

Formy, metódy a prostriedky vzájomnej kooperácie v tejto oblasti sa líšia podľa jednotlivých krajov a počas celého sledovaného obdobia majú rôznu krivku nárastu či útlmu. Napr. v Nitrianskom a Trnavskom kraji má táto súčinnosť formu každoročného Komunitného plánu a naň nadväzuje pravidelná spolupráca s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny. Podpora činnosti seniorov má formu finančných dotácií aj poskytovania priestorov na vzdelávacie, kultúrne či športové podujatia. Mestský úrad Nitra 1x týždenne poskytuje seniorom právnu pomoc zdarma, v pravidelných ročných intervaloch sa konajú prednášky aj terénne cvičenia v spolupráci s odd. polície aj orgánmi SČK, zamerané na ochranu seniorov pred negatívnymi spoločenskými javmi, ale aj k bezpečnosti v cestnej premávke či k poskytovaniu prvej pomoci.

V Prešovskom kraji na základe platného Memoranda... poskytuje VÚC každoročne na každého člena JDS finančnú podporu á 1 € a navyše možno žiadať aj o ďalšiu finančnú podporu formou podaných projektov. Takto v r. 2018 bola KO JDS poskytnutá dotácia vo výške 5 000 € na realizáciu celoslovenských ŠH seniorov združených v JDS. Pri výjazdovom rokovaní Vlády SR boli poskytnuté finančné prostriedky OO JDS v Bardejove, Svidníku, Kežmarku, Sabinove a Snine v úhrnnej výške 20 000 €. Funkcionári KO JDS Prešov sa zúčastnili stretnutia pracovníkov sociálnych zariadení v správe VÚC a mali tak možnosť podieľať sa na tvorbe Programu soc. zabezpečenia v kraji. Veľmi dobre funguje spolupráca s odbormi soc. vecí a rodiny pri organizovaní prednášok, sociálneho a právneho poradenstva aj pri podpore miestnych aktivít seniorov. Zatiaľ ostáva nedoriešená otázka dostatku vhodných priestorov pre OO JDS aj viaceré ZO JDS, nakoľko priestory sú poskytované bezplatne len na činnosť denných centier.

V Trenčianskom kraji sú vytvorené dobré podmienky pre vzájomnú spoluprácu nielen na úrovni kraja, ale aj niektorých okresov a miest: Trenčín, Partizánske, Prievidza a ďalšie, čo sa odzrkadľuje vo finančných dotáciách, poskytovaní právnej pomoci, podpore rôznych záujmových aktivít miestneho, regionálneho aj celoslovenského rozsahu (celoslovenské ŠH JDS, celoslovenské výstavy Zlaté ruky 2017, 2018, 2019). Funguje dobrá spolupráca KO JDS s Centrom prevencie MV SR Trenčín, odborom soc. a zdravot. starostlivosti TSK, s RÚVZ Trenčín, Fakultou soc. vied Trnava, riaditeľstvom výstaviska Center Expo a ďalšími subjektmi. V prednáškovej činnosti zaznamenáva aj KO JDS Trnava dobré skúsenosti zo spolupráce s pracovníkmi OÚVZ, fakult zdravotníctva a soc. práce UMC Trnava a TU Trnava. Výborným podujatím býva každoročne Reumatologický deň kraja za širokej účasti seniorskej verejnosti.

Dobré výsledky vzájomnej spolupráce JDS s komunálnymi orgánmi štátnej správy aj príslušnými orgánmi polície, zdravotníctva a spoločenskými organizáciami SČK, SZPB, SZPP a ďalšími hodnotia KO JDS Košice, KO JDS Žilina aj KO JDS B. Bystrica.

V Bratislavskom kraji možno hodnotiť vzájomnú spoluprácu JDS s príslušnými orgánmi štátnej správy na rôznom stupni kvality. Kým na úrovni kraja zaznamenáva ústretovosť pri poskytovaní finančných dotácií aj priestoru na činnosť P KO JDS a k niektorým krajským podujatiam, v samotnom meste Bratislava, ktoré je rozdelené na 5 OO JDS, je úroveň spolupráce s radnicou aj MÚ jednotlivých mestských častí rôzna, výrazne poznačená výsledkami komunálnych volieb. Ako veľmi dobrú možno vyzdvihnúť spoluprácu v MČ BA – Dúbravka, Karlová Ves, Vajnory, Petržalka, zlepšila sa v MČ Ružinov, zhoršila v BA Staré Mesto, Nové Mesto, Rača a už druhé volebné obdobie nenachádza dostatočnú odozvu u primátora mesta. Opačnú skúsenosť majú organizácie JDS v okresoch Malacky a Pezinok, kde sa dlhodobo riešia problémy seniorov, starostlivosť o nich aj veľká podpora pri organizovaní jednotlivých podujatí (napr. celoslovenská prehliadka speváckych súborov v Pezinku, celý rad krajských ŠH v Malackách a pod.).

O vzájomnej súčinnosti možno naprieč celým Slovenskom hovoriť v nadväznosti na dobrovoľnícke aktivity seniorov združených v JDS. Prejavujú sa v starostlivosti o životné prostredie, hlavne o objekty historického a sakrálneho zamerania, tiež o údržbu parkov a verejných priestranstiev. Ďalšie aktivity súvisia so starostlivosťou a opaterou chorých a prestárlych seniorov v domácom prostredí. Smerom k denným aj stabilným soc. zariadeniam sú to pravidelné návštevy kultúrno-spoločenského a v ostatnom čase aj športovo-zábavného a turisticko-poznávacieho zamerania. Osobitnou kapitolou dobrovoľníckej činnosti sú aktivity a podujatia ZO JDS smerujúce k deťom – pre rodiny v hmotnej núdzi, detské domovy aj deti dlhodobo choré alebo zdravotne či psychicky postihnuté. Tu popri finančnej a materiálnej pomoci má veľký význam prejavovaná empatia a psychoterapia.

K aktívnym dlhodobým formám v živote seniorov patrí čoraz viac potreba celoživotného vzdelávania. Práve JDS iniciovala základy „Univerzít 3. veku“ (UTV), keď prvá z nich bola otvorená na UK v Bratislave 15. 10. 1990. Vtedajšie ústredie JDS rokovalo s MŠ SR a angažovalo sa v prospech založenia renomovaného inštitútu ako špecifickej vzdelávacej možnosti pre seniorov na vysokých školách. Nakoľko sa tento model ujal aj na iných VŠ v SR, vznikla v roku 1994 Asociácia UTV na Slovensku (ASUTV), aby vytvorila priestor na vzájomnú kooperáciu. V súčasnosti pôsobí po Slovensku 20 UTV, z nich 17 je členom ASUTV. V akademickom roku 2018/2019 bolo vo vzdelávacích aktivitách aktívne zapojených celkom 7 934 starších učiacich sa, z nich je 87 % žien, mnohí študujúci už prekročili hranicu 75 rokov. Všetky KO JDS spolupracujú s týmito vysokoškolskými inštitúciami nielen ich propagáciou, ale napomáhajú hlavne pri otvorení

detašovaných oddelení. Takto sa darí eliminovať najvypuklejšiu prekážku v štúdiu seniorov - dopravu do miesta danej VŠ.

Popri UTV aktívne pracujú v mnohých nielen krajských mestách Akadémie tretieho veku (ATV) – prípadne aj pod iným obdobným názvom. Napr. ATV v Trečíne funguje nepretržite už 34 rokov a máva ročne cca 140 poslucháčov. Akadémia strieborného veku v Novej Dubnici funguje 14 rokov s počtom 120 účastníkov. ATV v Revúcej otvorilo 8 rôznych odborov a pri počte po 50 vyučovacích hodín ich úspešne absolvovalo 148 frekventantov (napriek zložitosti regionálnej dopravy v okr. Veľký Krtíš). Tematické zameranie ATV je široké a pestré od filozofie, práva, histórie, cez témy zdravotníckej, záhradkárskej, ovocinárskej, dietetickej, národopisnej až k rôznym umeleckým disciplinám vrátane ľudových remesiel, ale aj fotografovanie a výpočtová technika. Počet ATV a ich oddelení, nakoľko u nich neplatí podmienka ukončeného stredoškolského štúdia maturitou, by mohol byť vzhľadom na záujem zo strany seniorov ešte väčší, keby bol dostatok aj dostupnosť vhodných priestorov na ich výučbu či praktický výcvik. V prípade záujmu o IT je to aj nedostatok príslušnej techniky.

Ďalším problémom je financovanie štúdia. Nakoľko v SR zatiaľ neexistuje právna úprava, ktorá by riešila dobrovoľné vzdelávanie seniorov a nie sú známe ani žiadne dostupné granty na jeho financovanie, musia si účastníci UTV a ATV hradiť štúdium sami, čo je pri súčasnej výške star. dôchodkov značná položka. Prekážkou býva aj dostupnosť miesta VŠ vzhľadom na obmedzenú hromadnú dopravu vo viacerých slovenských regiónoch, napr. okresy Veľký Krtíš, Malacky, okresy na Orave, pod Tatrami, na Zemplíne.

K pravidelnej ročnej činnosti všetkých ZO JDS patria tematické prednášky, zamerané hlavne na zdravotnú, právnu a sociálnu osvetu. Do ich realizácie sa ochotne zapájajú príslušné odbory obecných úradov i pracoviská polície a zdravotníctva v nadväznosti na aktuálne projekty prevencie vyhlásené príslušnými ministerstvami.

K rozširovaniu znalostí a informácií v zdravotnej, sociálnej a právnej oblasti prispievajú aj odborné a informačné články pravidelne uverejňované v časopise JDS 3.vek.

Záverom možno konštatovať, že táto oblasť životného štýlu seniorov v SR má rastúci trend, a preto si zaslúži všestrannú podporu štátu aj širokej občianskej verejnosti.

Významnou a občianskou verejnosťou často hodnotenou je oblasť zdravotnej starostlivosti a zabezpečovania bezpečného a kvalitného života seniorov. Je to oblasť, kde ústredie JDS aj jeho odborné komisie (zdravotná aj sociálna) neustále spolupracovali s príslušnými ministerstvami i poslancami NR SR na príprave mnohých návrhov legislatívneho aj realizačného postupu, aby sa situácia hlavne v oblasti zdravotnej starostlivosti riešila. Ide v nej o časovú dostupnosť na vyšetrenie najmä k lekárom – špecialistom, na rehabilitačné úkony, avšak aj o cenovú úhradu odborných vyšetrení a liekov. V regiónoch, kde prešli nemocnice do súkromných rúk, narástli povinné poplatky aj čakacie lehoty na odb. vyšetrenia, narastajú problémy s lekárskou pohotovosťou aj s dopravou do zdrav. zariadení. Sú to však problémy, ktoré sa týkajú len seniorov.

Seniorov sa bytostne dotýkajú podmienky zdravotno-sociálnej starostlivosti a opatery vo forme sociálnych a zdravotných služieb aj zariadení, ktoré sú v správe štátu, VÚC, ale aj cirkevných a súkromných prevádzkovateľov. Preto sme v JDS vítali každý pozitívny krok, ktorý iniciovalo v tejto oblasti hlavne MPSVaR SR, ale aj VÚC a ď. Predmetnou problematikou sa zaoberali mnohé pracovné rokovania funkcionárov JDS s príslušnými orgánmi št. správy a komunálnymi poslancami (nielen v predvolebnom období) so striedavým úspechom. Otvoreným problémom stále ostáva zdĺhavý proces umiestňovania seniorov do DD.

Kým v oblasti sociálnej starostlivosti možno hovoriť za sledované roky o pozitívnom vzostupe, v oblasti zdravotnej starostlivosti hodnotí JDS značný posun len v kvalite a propagácii preventívnych opatrení. Zameriavajú sa na vzdelávanie seniorov a podporné aktivity propagácie preventívnych vyšetrení, zdravej výživy, zdravého životného štýlu, znalosti pravidiel a úkonov prvej pomoci, psychoterapeutickú prevenciu. Napr. v Trenčíne sa už po 8-krát od r. 2011 uskutočnila tematická výstava Senior Expo na výstavisku Expo Center, ktorej súčasťou bývajú aj tematické konferencie (od r. 2016 sú na celoslovenskej úrovni). Ústredie JDS zorganizovalo 2 tematické konferencie zamerané na sociálnu a zdravotnú problematiku, každoročne sa aspoň raz konali pracovné rokovania zástupcov JDS s príslušnými ministrami a ich najbližšími spolupracovníkmi.

V rámci ZO JDS sa uskutočňuje množstvo podujatí zameraných na aktuálnu sociálnu či zdravotnú problematiku a využívajú sa k ich realizácii vlastné personálne aj finančné zdroje, alebo ponuka zo strany MÚ, miestnych sponzorov i špecialistov.

V oblasti skvalitňovania života seniorov sa hodnotené obdobie realizácie NPAS snád' najvýraznejšie prejavilo v možnosti cestovania vlakovou dopravou zdarma. Značná časť ZO JDS odvtedy omnoho častejšie zaraďuje do svojich plánov činnosti poznávacie výlety a zájazdy po Slovensku, návštevy múzeí, rôznych kultúrnych podujatí, divadiel a pod. v krajských a regionálne významných strediskách. Na mnohé z týchto podujatí (hlavne pri cestovaní autobusom) prispievajú účelovými dotáciami miestne samosprávy i darmi miestni sponzori. Je čoraz viac ubytovacích zariadení po Slovensku, ktoré ponúkajú seniorom niekoľkodňové pobyty s rehabilitačnými procedúrami so zľavou aj s doplnkovými kultúrno-poznávacími i zábavno-športovými aktivitami.

Osobitnou kapitolou podujatí sú týždenné rekreačno-liečebné pobyty (RLP), ktoré sa začali v rámci JDS organizovať od r. 2005 a sú viazané na účelovú dotáciu MPSVaR. Medzi seniormi sú veľmi obľúbené vďaka dostupnej cene so zľavou, ale aj kúpeľným lokalitám. V r. 2014 bola nane zväšená dotácia MPSVaR SR na 210 000 €, čo umožnilo realizovať až 4 200 pobytov. V r. 2019 dosiahla táto dotácia výšku 250 000 € na 5 000 pobytov u 11 poskytovateľov. Od roku 2005 do roku 2018 bolo uskutočnených 23 256 pobytov za 1 mil. 695 tisíc € dotácií.

Ku skvalitneniu života seniorov prispeli mnohé legislatívne zmeny uskutočnené v SR za ostatné roky: Nárast výšky dôchodkov, úprava výšky dôchodkov u starodôchodcov, vianočný príspevok a jeho zdvojnásobenie aj rozšírenie jeho poberateľov, prijatie novej koncepcie valorizácie dôchodkov, odvodová úľava pre pracujúcich dôchodcov – dohodárov, nárast opatrovateľského príspevku do výšky minimálnej mzdy, atď. Vo viacerých mestách využívajú seniori zľavy na cestovnom v MHD, funguje služba sociálneho taxíka (napr. v BA, Nitre a pod.), mnohé divadlá, múzeá, knižnice, galérie poskytujú seniorom zľavy na vstupnom a pod.

Na kvalitu života človeka pozitívne či negatívne vplýva predovšetkým jeho najbližšie sociálne prostredie. V mnohých prípadoch u seniorov to už nie sú príbuzní, ale práve komunita seniorov, vekovo aj záujmami najbližších. Nárast členskej základne (t.č. dosahuje 103 000 čl.) svedčí o vytváraní podnetnej a empatickej sociálnej klímy vo vnútri ZO JDS aj čoraz širšej ponuke podujatí, ktoré obohacujú život seniorov. Pociť spolupatričnosti aj spoločenskej užitočnosti, radosť z uskutočnených aktivít, ale aj vzájomné porozumenie, podpora, priateľstvo sú benefity, ktoré pozitívne obohacujú každodenný život každého jednotlivca.

Oblasť dostupnosti kultúry, podpory solidarity a súdržnosti medzi generáciami

V mnohých prípadoch sú práve seniori – členovia JDS iniciátormi podujatí miestneho či regionálneho významu. V úzkej spolupráci so samosprávnymi orgánmi, osvetovými zariadeniami i ďalšími záujmovými či spoločenskými subjektmi organizujú podujatia na oživenie ľudových a národných tradícií. Sú medzi nimi aj aktivity 3-generačné: kultúrne, folklórne, umelecko-remeselné aj športovo-turistické.

V každom kraji SR pracujú folklórne, spevácke, tanečné aj hudobné skupiny aj súbory, ktoré sa rokmi pretransformovali z pôvodných detských a mládežníckych na seniorské. A tie sa v súčasnosti venujú aj novému detskému či mládežníckemu dorastu. Veľkú pozornosť venujú zberateľskej a archívnej činnosti, hoci v mnohých prípadoch len na miestnej amatérskej úrovni. Napr. v okrese Spišská Nová Ves poriada OO JDS každoročne podujatie, kde prezentujú ZO JDS históriu či ľudovú slovesnosť svojej obce či regiónu vždy na určenú tému, napr. tradičné remeslá, naši slávni rodáci, na priadkach a pod. KO JDS Prešov eviduje 20 seniorských súborov, KO JDS Trenčín 55 speváckych súborov a skupín, KO JDS Trnava až 75. Všetky KO JDS a čoraz viac aj okresných OO JDS poriada každoročne prehliadky speváckych súborov, ale aj tematicky zamerané regionálne festivaly, napr.: Babička nášho kraja (Bardejov, Stará Ľubovňa), Matky mojej reč (Nitra), Vojenské piesne (Martin) a pod. Špecifickou oblasťou rozvoja kultúry je umelecká záujmová činnosť. V prípade seniorov dosahuje v nejednom prípade úroveň celoživotnej amatérskej i profesionálnej tvorby, a preto sa teší značnej obľube aj diváckemu záujmu organizovanie tematických či jubilejných výstav a tak možnosť prezentácie svojich diel v mieste, regióne, kraji. Popri rôznych výtvarných a remeselných technikách sa sporadicky prezentuje v spolupráci s knižnicami literárna tvorba a v ostatnom čase získavajú

popularitu aj gastronomické výstavky a ochutnávky, dokonca súťaže v príprave obľúbeného regionálneho jedla (guľáš, klobásy, šišky, vianočné medovníky, kapustnica a pod.)

Na celoslovenskej úrovni organizuje JDS každoročne podujatia, ktoré majú postupový charakter a už vybudovanú tradíciu: Celoslovenské športové hry a Memoriál RNDr. K. Vajnorského majú za sebou 22 ročníkov, Celoslovenská prehliadka speváckych súborov – 20 ročníkov, Zlaté ruky – celoslovenská prehliadka umeleckej a remeselnej tvorivosti seniorov – 7 ročníkov, Prehliadka v umeleckom prednese poézie, prózy a vlastej tvorby seniorov – 6. ročníkov. Lokalita realizácie týchto podujatí sa každým rokom mení, nakoľko sa jedná o početom účastníkov a priestorovo, finančne aj organizačne náročné projekty (v r. 2019 sa konali v Lipt. Mikuláši, Zvolene, Trenčíne a Topoľčiankach). Napriek svojej náročnosti znamenajú tieto veľké projekty pozitívny prínos do vzájomnej komunikácie seniorov i organizácii JDS a k bližšiemu spoznávaní histórie aj súčasnosti toho ktorého mesta.

Záujem seniorov o kultúrne podujatia je veľmi vysoký, ich dostupnosť je však obmedzovaná finančne aj dopravou. Preto je vítaný každý ústretový krok zo strany samosprávnych orgánov (dotácie), kult. inštitúcií aj osvetových zariadení (zľavy na vstupnom, Otvorené návštevné dni, putovné výstavy, zájazdové div. predstavenia a koncerty) a pod. Medzi ústretových partnerov patria riaditeľstvá mnohých škôl (MŠ, ZŠ, SŠ s internátom aj ZUŠ), ktoré poskytnú svoje priestory aj športoviská, dokonca aj v čase šk. prázdnin, dodajú kultúrny program napr. ku Dňu matiek a otcov, k Mesiacu úcty k starším a pod., dodajú odb. poradcov pri tvorbe výstav i pri spracovávaní žiadostí o dotácie a pod.

Administratívu v tejto oblasti sťažujú komplikované žiadosti o dotácie, požadovanie Potvrdenia o právnej subjektivite (IČO) organizácie, požadované výberové konania aj pri veľmi nízkych finančných položkách (napr. na ozvučenie sály, prenájom priestorov či gastroslužieb a pod.). Pri celoslovenských podujatiach, ktoré sa nedajú organizovať len z obmedzených fin. prostriedkov JDS, spôsobuje značné komplikácie neskorá reakcia príslušného ministerstva na zadaný projekt o finančnú dotáciu, prípadne jej absencia (v r. 2019 – MK SR).

Vítaným impulzom pre oblasť kultúry a spoločenského rozvoja sú družobné styky medzi organizáciami JDS v rámci Slovenska (napr. Košice a Žilina), ale aj so seniorskými organizáciami a združeniami v zahraničí. Ústredie JDS má širšie rozvinutú spoluprácu s vedením Rady českých seniorov, na základe ktorej popri časte výmene skúseností sa realizuje aj vzájomná účasť seniorských družstiev na celoštátnych ŠH na Slovensku aj v Česku. Intenzívne družobné styky pestujú napr.: OO JDS Bardejov so seniormi v Olomouci a Karlových Varoch (ČR) aj v poľskom meste Gorlice, s ďalšími poľskými mestami sa družia OO JDS Sabinov, Snina, Poprad, KO JDS Trenčín so seniormi Juhomoravského a Zlínskeho kraja v ČR, MsO JDS v Modre s českými mestami Hustopeče a Benátky nad Jizerou, seniori

zo Žilinského a Košického kraja súťažili na ŠH v Ostrave, ZO JDS Vysoká pri Morave má nadviazané družobné styky so seniormi z Maďarska aj z Moravy a pod.

O výbornú propagáciu slovenského folklóru na medzinárodnej úrovni sa postaralo viacero seniorských súborov, v ostatnom čase to bol napr. súbor Radosť z Pezinka na Morave, súbory Slnečnice z Čadce a Sihotiar pri ZO JDS č. 27 Trenčín na medzinárodnom festivale v Chorvátsku na ostrove Rab a spevácka skupina Rozmarija z Vinného okr. Michalovce zožala úspech medzi 42 súbormi z 8 krajín Európy na festivale Zlaté roky v ukrajinskom Ľvove.

V oblasti osvetu a kultúry majú svoju nezastupiteľnú úlohu masmédiá. V seniorskej verejnosti, vzhľadom na väčšiu rezervu voľného času, je o ich produkty oveľa širší a hlbší záujem. Možno s uspokojením konštatovať, že viaceré denníky a týždenníky (napr. Pravda, Hospodárske noviny, regionálna tlač a pod.) venujú sociálnej agende, zameranej na seniorov, väčšiu pozornosť ako v predošlom období. Omnoho menší priestor venujú seniorom rozhlasové a televízne stanice. Svetlou výnimkou je TV relácia Generácia, ktorá napriek nie práve výhodnému vysielačiemu času na programe TV II sa teší početnej sledovanosti nielen medzi seniormi. S redakciou Generácie JDS úspešne spolupracuje.

JDS má aj svoj vlastný časopis „3. vek“, ktorý má za sebou 24 ročníkov a vychádza ročne v 6 číslach. Prináša množstvo informácií o činnosti organizácií JDS, organizačných úlohách, vážnych celospoločenských témach, ale aj odborné informácie so sociálnou, právnou a zdravotníckou tematikou. Jeho výroba je podmienená prísunom financií z účelovej dotácie MPSVaR SR, nakoľko vychádza v 4 000 náklade a ZO JDS ho dostávajú zdarma.

Oblasť starostlivosti o životné prostredie

Ku kvalite každodenného života človeka (aj seniora) patrí kvalita okolitého životného prostredia. Aj tejto téme venujú členovia JDS značnú pozornosť predovšetkým na pôde ZO, a to vo forme prednášok, besied s poslancami a odborníkmi, prípadne podpornými petíciami. Hlavne však konkrétnymi pracovnými aktivitami. Sú nimi: pravidelné brigády na úprave verejných priestranstiev, pietnych miest, parkov a kvetinových záhonov, pri oprave lavičiek a hrových prvkov na detských ihriskách, pri oprave kaplniek a krížov, opustených hrobov. Patrí k nim upozorňovanie na divoké skládky aj jarňé čistenie jarkov, potokov a studničiek, vysádzanie drevín aj kvetov.

V rámci dôležitých preventívnych opatrení viaceré ZO JDS vyhlásili „boj igelitovým taškám“ a ponúkajú ako alternatívu textilné tašky, zhotovené v krúžkoch šikovných rúk. Veľkej obľube medzi seniormi sa tešia prednášky o zdravej výžive, liečivých rastlinách, mede, o potrebe separovania odpadu a jeho ekologickej likvidácii a pod. V edukatívnych činnostiach sa často obracajú k deťom v MŠ a žiakom v ZŠ, aby sa tak aktívne zapojili do ekologickej výchovy dorastajúcej generácie.

Seniori vítajú každú novú rubriku v rozhlasovom a televíznom vysielaní, ktorá je zameraná na záhradkárstvo, ovocinárstvo, ochranu životného prostredia a prírodovedu. Sú toho názoru, že všetky verejné médiá by sa mali ďaleko viac venovať celospoločenskej edukácii zameranej na ekológiu, ale aj právnu, vlasteneckú a citovú výchovu občanov, na medzigeneračnú empatiu.

Záver

NPAS bol významným dokumentom, ktorý v mnohých smeroch predstavoval podrobnú metodiku pre vytvorenie väzieb bezprostrednej a účinnej spolupráce príslušných ministerstiev, orgánov štátnej správy na všetkých stupňoch a nimi riadených organizácií a dobrovoľných organizácií aj občianskych združení, ktoré smerujú svoju činnosť k starším ľuďom a seniorom.

V praxi JDS sa osvedčil ako jeden z dôležitých impulzov pri plánovaní činnosti aj tvorbe väzieb medzi jednotlivými stupňami vnútornej organizácie JDS a príslušnými orgánmi štátnej správy aj miestnej samosprávy. Bol priebežne hodnotený na rokovaníach RR JDS a tiež XI. sneme.

Združenie kresťanských seniorov Slovenska

Na základe listu ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 7427/2020-M_ODSP Vám predkladám správu o plnení úloh Národného programu aktívneho starnutia 2014 – 2020 z pohľadu Združenia kresťanských seniorov Slovenska (ZKS). Pri hodnotení plnenia Národného programu aktívneho starnutia 2014 – 2020 považujeme za potrebné na úvod uviesť niekoľko poznámok. V čase svojho vzniku išlo nepochybne o veľmi progresívny a ambiciózny strategický dokument, ktorý treba vysoko oceniť. Priniesol viaceré pozitíva a za tie úprimná vďaka. Ak sa pri tomto hodnotení sústredíme najmä na nesplnené ciele, nechceme znižovať význam dokumentu ani všetkých, ktorí sa usilovali o jeho realizáciu. Sme však už tesne pred záverom jeho sedemročného obdobia a už sa pripravuje nový NPAS na roky 2021 – 2030. ZKS považuje za vhodné vyjadriť sa k zásadným témam, v ktorých ešte možno do záveru roka 2020 pokročiť alebo v ktorých je vhodné sa poučiť pre ďalšie obdobie. Za nedostatočné napríklad považujeme plnenie časti 5.1 Presadzovanie práv prostredníctvom podpory seniorských organizácií a najmä cieľa 3: Poskytnúť odbornú pomoc a podporu formou dotácií seniorským organizáciám... Nielen skúsenosti ZSK ukazujú na to, že okrem menších grantov seniorské organizácie neboli a nie sú pripravené na realizáciu väčších a náročnejších projektov najmä z európskych zdrojov (napríklad Európsky sociálny fond) a nemajú v tom dostatočnú odbornú pomoc a podporu. To by sa v novom programovom období malo zmeniť. Za mimoriadne nedostatočné považujeme plnenie časti 6.2.1. Vekový manažment. Zo stanovených 4 cieľov sa plne realizoval iba prvý, keď sa Výbor pre seniorov zmenil na Radu vlády pre práva seniorov a jej názov sa doplnil o zásadnú druhú časť... a prispôsobovanie verejných politík procesu starnutia populácie. S plnením ďalších to však už je podstatne horšie. Čiastočne sa splnil Cieľ 2: Definovať vekový manažment a vytvoriť zásady vekového manažmentu pre zamestnávateľov (v 2 súkromnej a verejnej správe). MPSVaR vydalo brožúrku, ktorá obsahuje definíciu a zásady vekového manažmentu a očividne pri tom vychádza najmä z českých zdrojov a nimi využívaných pôvodných prameňov. Nedošlo však k výraznejšej snahe aplikovať tieto zásady na slovenské pomery a komunikovať s tunajšími zamestnávateľmi, či už v súkromnej sfére, alebo verejnej správe. Nezačal sa plniť Cieľ 3: Motivovať zamestnávateľov (v súkromnej a verejnej správe) k aplikácii vekového manažmentu, podporiť zamestnávanie starších zamestnancov a motivovať zamestnancov zotrvať na trhu práce./ či Cieľ 4: Stanoviť minimálny rozsah nutne aplikovaných zásad vekového manažmentu vrátane systému auditu pre ich aplikáciu. Dnes sa situácia na trhu práce mení, vzrastá záujem aj o starších pracovníkov a vekový manažment by mal nájsť svoj miesto nielen v novom NPAS, ale najmä čo najskôr v praxi. Plnenie časti 6.2.4. tiež pokrívajú, konkrétne cieľa 2: Legislatívne ukotviť jednotlivé druhy a formy vzdelávania starších ľudí do vzdelávacieho systému SR a vôbec sa nepokročilo pri realizácii cieľa 3: Finančne zabezpečiť jednotlivé druhy a formy vzdelávania starších ľudí. Za veľmi vážnu považujeme situáciu v častiach 7. 1. Zdravotná starostlivosť, 7.2. Bývanie a 7.4. Sociálne služby. Stav zdravotníctva je notoricky známy, nesplnila sa zásadná požiadavka /viď 7. 4.5./ Koordinácia a integrácia dlhodobej zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb. Nepokročilo sa v nájomnom bývaní. A v sociálnych službách sa nesplnili dva kľúčové body NPAS aj praxe: Opatrenie 1.1. a 1.4... poskytovanie finančného príspevku podľa stupňa odkázanosti... a s tým súvisiace rozdiely v prípade verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb. A veľmi nedostatočne sa plní časť 7.4.2. Rozvoj terénnych a ambulantných sociálnych služieb, podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí. To ZKS duchu svojej filozofie považuje za mimoriadne dôležité a chce všestranne presadzovať. Uviedli sme len najvýznamnejšie body, v ktorých je nevyhnutné pokiaľ možno ešte v tomto období pokročiť a v ďalšom oveľa aktívnejšie než dosiaľ realizovať nielen v záujme seniorov, ale celej spoločnosti. Starnutie populácie je jednou z najväčších výziev súčasnosti a budúcnosti. ZKS je pripravené zapojiť sa do systémových a udržateľných riešení.

Gestor č. 20

Fórum pre pomoc starším – národná sieť

Ochrana ľudských práv, podpora aktívnej nezávislosti a občianska účasť starších ľudí

5.1. Presadzovanie práv, právom chránených záujmov a potrieb starších ľudí prostredníctvom podpory seniorských organizácií

Cieľ 1: Subjekty presadzujúce záujmy starších ľudí považovať za aktívnych partnerov pri tvorbe verejných politík, využívať ich vedomosti, skúsenosti a potenciál na zlepšenie situácie starších ľudí aj v oblasti sociálnej politiky, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Fórum sa aktívne zaoberá ochranou práv a zabezpečovaním potrieb starších. Uskutočňujeme množstvo aktivít. Monitorujeme postavenie starších a vypracovali si odborné materiály o problematike porušovania práv starších, zneužívania, zanedbávania starostlivosti a páchania násilia a týrania na tejto skupine. Realizovali sme projekty na národnej úrovni o tejto problematike. Naším cieľom je zabezpečenie dôstojnej staroby a aktívneho zapojenia sa starších do ovplyvňovania verejných politík. Predkladali sme naše materiály, prieskumy, závery z konferencií kompetentným inštitúciám.

Zrealizovali sme odborné semináre a konferencie za účasti zástupcov samosprávy, verejnej správy a akademickej obce, cieľovej skupiny – starších z rôznych regiónov, ktorí sa aktívne podieľali na definovaní ich potrieb a problémov.

Uskutočnili sme dotazníkový prieskum o formách zneužívania a páchania násilia v rodinách, ale v sociálnych zariadeniach.

Starších sme školili, zapájali do vzdelávacích akcií, zapájali sme ich do hodnotenia a presadzovania svojich požiadaviek, ako i do formovania návrhov a podnetov na zlepšenia ich života.

Aktívne sme pracovali v expertných skupinách na európskej úrovni v rámci aktivít AGE- Platform Europe, ktoré definovali návrhy a podnety pre európske organizácie v rámci spolupráce s EK a EP.

Cieľ 3: Poskytovať odbornú pomoc a podporu formou dotácií seniorským organizáciám, na rozvoj sociálnych činností v sociálnej oblasti, ktoré sú v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVR SR“).

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Fórum pre pomoc starším realizovalo projekty podporené MPSVaR na činnosť- vydávanie časopisu Fórum seniorov, ktorý vyšiel v roku 2018 3 krát, 2019 5 krát v náklade 3 000 ks. V rámci tohto časopisu poskytujeme starším v rámci celého Slovenska dôležité informácie, poradenstvo, a rady ako sa brániť proti rôznym nekalým praktikám a zneužívaniu.

V rámci podpory ministerstva sme zrealizovali aj projekt v rámci členstva a medzinárodnej spolupráce v rámci medzinárodnej siete AGE – Platform Europe, ktorá sa zaoberá problematikou starších v EU. V rámci tohto projektu sme sa zúčastnili 4 medzinárodných stretnutí a konferencií.

Sme členom medzi národnej siete, ktorá sa zaoberá problematikou starších, prispievame svojimi návrhmi a podnetmi pre riešenie problematiky starnutia staroby na európskej úrovni.

Realizovali sme projekty podporené MS v oblasti ochrany a presadzovania práv starších a realizovali sme i rôzne projekty so zahraničnou spoluprácou . Poskytovali sme informácie členským organizáciám o prijatých zákonoch, normách v prospech skvalitňovania života starších.

Cieľ 4: Podporiť účasť starších ľudí na živote spoločnosti a presadzovať ich práva, právom chránené záujmy a potreby aj cez seniorské organizácie.

Gestor: obce a VÚC

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Fórum aktívne zapájalo starších do ochrany a presadzovania vlastných práv, zúčastňovali sa našich akcií. Zástupcovia starších z rôznych regiónov aktívne pracovali vo vytvorenom Parlamente seniorov, kde definovali problémy a potreby starších.

Fórum pre pomoc starším realizovalo množstvo aktivít na ochranu práv starších ľudí, čo je jednou z hlavných úloh tejto organizácie. Starší z rôznych regiónov sa zúčastňovali akcií na národnej i regionálnej úrovni. V rámci Parlamentu seniorov, ktorý pracuje v rámci Fóra, sú zastúpení zástupcovia organizácií, Klubov seniorov z celého Slovenska. Starší v rámci týchto akcií aktívne pracovali v expertných skupinách na spracovávaní návrhov a podnetov zlepšovania ich života a na základe získaných vedomostí aktívne pracovali aj na miestnej úrovni a tieto prenášali do svojich klubov, ako i spolupráce so samosprávou.

V rámci našich stretnutí, sme aktívne zapojili starších do definovania problémov v oblasti ochrany základných práv starších a definovania problémov v oblasti zneužívania, zanedbávania, týrania a domáceho násillia. Na národnom stretnutí a rokovaní Parlamente seniorov sme prijali konkrétne závery a podnety na ich riešenie, ktoré sme zaslali i MPSVaR. Výsledky rokovaní a závery sme prezentovali na Radách vlády pre seniorov.

Realizovali sme školenia a workshopy priamo v regiónoch, pre zvyšovanie právneho vedomia a zručnosti starších v obhajobe a presadzovaní vlastných práv a realizovali sme ďalšie aktivity na prevenciu proti porušovaniu práv - informácie cez internet, listy, letáky a poskytovali sme im dôležité informácie na osobných stretnutiach a v rámci poradenstva.

5.2. Právna ochrana seniorov

Cieľ 1: Zabezpečiť osvetu seniorov v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok a zneužívajúcich praktík poskytovateľov služieb alebo dodávateľov tovarov.

Gestor: seniorské organizácie zastúpené vo Výbore pre seniorov v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: MS SR, MH SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, Rozhlas a televízia Slovenska (ďalej len „RTVS“), univerzity a vysoké školy, inštitúcie ďalšieho vzdelávania

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Fórum pre pomoc starším realizuje vo svojej činnosti ochranu a presadzovanie práv a robí množstvo akcií na osvetu a prevenciu priamo v členských organizáciách Fóra, kluboch dôchodcov po celom Slovensku.

Realizovali sme osvetu a prevenciu proti uplatňovaniu rôznych nekalých obchodných praktík. Prispeli sme k tomu, že sa zvýšilo právne vedomie starších ľudí.

Uskutočnili sme školenia a odborné prednášky ako sa brániť proti rôznym nekalým praktikám, kde a na koho sa obrátiť a prezentovali sme im konkrétne formy zneužívania starších a ako postupovať pri uzatváraní zmlúv a ako sa vyhnúť podvodom a nevýhodným zmluvám rôznych špekulantov a podvodníkov.

Upozorňovali sme na nekalé praktiky a ohrozenia pre seniorov poskytovaním reverzných hypoték a snahou rôznych subjektov získať majetok a obydlie starších za nevýhodných podmienok, čo spôsobuje starším vážne ohrozenia a stratu bývania.

V rámci stretnutí sme robili osvetu tým, že sme im predložili letáčky a materiály s informáciami ako sa brániť, ako uplatňovať svoje práva, kde sa obrátiť v prípade zneužitia, podpísania nevýhodných zmlúv, ako postupovať v prípade porušovania ich práv, poskytovali sme im informácie o súčasnej legislatíve.

V rámci regiónov Slovenska sme uskutočnili za rok 2018 a 2019 spolu 95 workshopov v rámci osvetu a prevencie so staršími v rôznych regiónoch Slovenska v spolupráci s políciou, samosprávami a seniorskými organizáciami

Spolupracovali sme s rôznymi subjektmi so samosprávami, Policajným prezídiom, Ministerstvom vnútra, Ministerstvom spravodlivosti, Komisárkou pre osoby so zdravotným postihnutím, miestnou políciou a rôznymi klubmi a seniorskými organizáciami v rámci celého Slovenska, ale aj expertmi, ktorých sme zapojili do našich aktivít.

Robili sme veľkú kampaň a poskytovanie informácií o problematike zneužívania rôznymi nekalými praktikami v médiách. O našich aktivitách a o tejto problematike bolo uverejnených viac článkov v dennej tlači v rôznych časopisoch. Uskutočnilo sa niekoľko relácií v RTVS. Markíze, TA3, LUX, v Slovenskom rozhlase, Lumene a iných printových médiách, časopisoch – Slovenka, Pravde, rôznych regionálnych časopisoch. Z našich preventívnych a informačných akciách bolo zverejnených viac správ i cez TASR.

Zvyšovali sme informovanosť verejnosti v oblasti ľudských práv a a konkrétnych problémov starších o zneužívaní, ako i páchaní násilia a týrania starších– spolupracovali sme s rôznymi médiami RTVS, Markíza, Joj, TA3, LUX, Rádio Lumen ako aj miestnymi televíziami. Poskytli sme viacero informácií v rôznych národných i regionálnych časopisoch a denníkoch. S rádiom Lumen realizujeme spoločný projekt v rámci ktorého realizujeme pravidelné mesačné relácie o rôznych témach, hlavne o ochrane a prevencii porušovania práv starších.

Zúčastnili sme sa tiež celoslovenského stretnutia, ktoré organizovalo Ministerstvo vnútra a Policajný zbor pre svojich pracovníkov a poskytli sme im obsiahle informácie o nekalých praktikách pri zneužívaní starších a naše poznatky zo Senior linky, ktoré oni môžu využiť pri ochrane občana.

Cieľ 2: Zverejňovať právne rubriky a čitateľské poradne v časopisoch pre seniorov, organizovať pravidelné regionálne poradne a prednášky na témy ochrany práv seniorov v závislosti od konkrétnych problémov, ktoré rezonujú v spoločnosti – vytvoriť priestor pre osobné konzultácie a riešenie konkrétnych právnych problémov.

Gestor: seniorské organizácie zastúpené vo Výbore pre seniorov

Spolupracujúce subjekty: MS SR, MPSVR SR, MŠVVŠ SR, RTVS, vysoké školy a univerzity, inštitúcie ďalšieho vzdelávania

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Fórum pre pomoc starším aktívne spolupracovalo s rôznymi inštitúciami – samospráva, polícia, štátne inštitúcie, ministerstvo spravodlivosti, práce, vnútra a policajného zboru v oblasti informovanosti a prevencie – realizovali spoločné akcie – workshopy v regiónoch, poskytovali sme im naše poznatky a konkrétne prípady zneužívania, týrania, upozorňovali na porušovanie práv starších či už v zariadeniach, v domácnostiach, ako i používania rôznych nekalých obchodných praktík. Poskytovali sme kontrolným orgánom sťažnosti a podnety, ktoré boli spoločne riešené.

Uskutočnili sme 95 prednášok v rámci stretnutí v regiónoch zamerané na prevenciu a ochrany práv starších v spolupráci s Mestskou políciou a samosprávou kde sme im poskytli konkrétne informácie o zákonných normách, ako sa brániť proti zneužívaniu a porušovaniu ich práv. Konkrétnymi príkladmi z praxe sme starších upozornili na používanie nekalých praktík, páchaní trestných činov a ohrozovaní tejto skupiny rôznymi asociálmi. Urobili sme prednášky ako sa brániť, kde sa obrátiť v prípade ich zneužívania.

Uskutočnili sme 2 školenie zástupcov klubov seniorov z celého Slovenska o presadzovaní a uplatňovaní svojich práv, kde boli dôležité prednášky o ochrane práv spotrebiteľa a boji proti porušovaniu práv starších. Naše aktivity boli zamerané na zvyšovanie sa ich právneho vedomia a znalostí o zákonoch.

Na stretnutí boli prijaté návrhy, aby sa zamedzilo rôznych klamných a zavádzajúcich reklám o tovaroch a službách a poskytovaní rôznych pôžičiek o zneužívaní a páchaní násillia na starších. Starší reagovali kriticky na problém, že je veľa rôznych reklám na pôžičky uvádzané vo verejných médiách. Taktiež bola požiadavka na obmedzenie násillia a vulgarizmu v rôznych reláciách a filmoch ktoré propagujú a šíria napätie, násillie a degradujú hodnoty života.

Naše prednášky sme tiež zamerali ako si udržať dobré zdravie. ako riešiť problémy zneužívania, násillia a týrania starších.

Naša organizácia prevádzkuje bezplatné poradenstvo a bezplatnú telefonickú Senior linku, ktorá je celoslovenská a obracajú sa na nás občania z rôznych regiónov Slovenska. Za rok 2018 bolo viac ako 3 125 hovorov starších, a 350 občanom sme poskytli osobné poradenstvo, v roku 2019 bola poskytnutá po moc cez Senior linku 3 712 starším a osobné konzultácie 345 občanom z celého Slovenska. Starším sme pomohli riešiť ich problémy, ťažké situácie a pomohli obetiam páchania domáceho násillia. Spracovali sme a predložili aj na Rade vlády správu o problematike páchania domáceho násillia. Vypracovali sme Manuál o tejto téme, prieskum aké formy páchania násillia na starších sú, aké sú príčiny, ako sa starší môžu brániť a návrhy ako tento problém riešiť.

Uverejnili sme niekoľko odborných článkov v rôznych odborných časopisoch, pre Lekársku komoru, rôzne prednášky na národných a medzinárodných konferenciách, stretnutiach v rámci celého Slovenska

5.3. Účasť starších ľudí na rozhodovaní vo veciach, ktoré sa ich priamo dotýkajú na všetkých úrovniach, ich právo slobodnej voľby a participácia na živote v spoločnosti

Cieľ 1: Zapájať do plánovania, tvorby, poskytovania a komunitného rozvoja (vrátane rozvoja sociálnych služieb) ústretoých starším ľuďom a zodpovedajúcim ich potrebám a preferenciám, starších ľudí a ich rodiny ako potenciálnych užívateľov.

Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb a zástupcami prijímateľov sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Cieľom Fóra pre pomoc starším je dosiahnuť skvalitnenie života a dôstojnosť staršej generácie a ich ochrana proti porušovaniu ich práv, a tiež príprava koncepcií na riešenie rastúceho problému zneužívania, týrania a zanedbávania starších.

Najdôležitejšími aktivitami a úlohou je aktivizácia starších a zapájanie starších na tomto procese čo vytvára predpoklad dobrej a dlhodobej spolupráce, vytvorenie motivácie pre aktívne zapájanie starších a aj expertov do monitorovania konkrétneho uplatňovania práv starších ako i hľadanie riešení a prevenciu.

Fórum rozšírilo spoluprácu so širokým okruhom organizácií, klubmi seniorov, samosprávami a ďalšími inštitúciami. Máme neustály konkrétny styk so seniormi a prebieha neustála konzultácia s nimi, čím získavame pre svoju prácu cenné poznatky o ich potrebách a ich problémoch a starší sú aktívne zapojení do diskusií a definovaní svojich problémov a predkladaní návrhov na zlepšenie svojho života .

Aktívne starší pracujú v rámci vytvoreného Parlamentu seniorov, ktorý je významným subjektom a môže ovplyvňovať politické a právne rozhodnutia, vstupovať do tvorby a prijímania legislatívnych návrhov a ktoré ovplyvňujú postavenie a život starších na Slovensku.

Starší z rôznych regiónov majú značné znalosti o problematike a dokážu veľmi aktívne a s prehľadom pripomienkovať rôzne dokumenty, dávajú fundované návrhy na riešenia. Získané vedomosti z našich podujatí a školení využívajú vo svojich organizáciách, kde o problémoch diskutujú a predkladajú ich svojim rovesníkom vo svojich organizáciách ako i v rámci komunikácie so samosprávami. Parlament seniorov, má vlastný štatút a plán práce a je vhodnou formou aktívnej práce starších v definovaní svojich návrhov a podnetov pre zlepšenie ich postavenia k čomu ich my motivujeme. Do práce zapájame ďalších expertov pre riešenie zneužívania, násillia a týrania starších osôb.

Spoluprácu s rôznymi subjektmi a staršími v rámci európskych sietí zahraniční účastníci hodnotili toto aj ako našu prednosťou pri realizácii aj medzinárodných projektov. Naše aktivity aj v rámci medzinárodných podujatí boli zaradené medzi príklady dobrej praxe. Konkrétna spolupráca so staršími a zástupcami samospráv nám pomáha poznať konkrétne situácie, získanie konkrétnych údajov, monitorovanie a kontrolu uplatňovania zákonov v praxi čo je dôležitým zdrojom informácií pre riešenie problémov a potrieb starších. Práve táto skutočnosť nám pomohla v riešení zneužívania starších a boji proti nekalým praktikám a možnosť predkladať návrhy na prijatie zákona proti zneužívaniu starších nekalými praktikami

V rámci našej činnosti sme aktívne spolupracovali so zahraničnými partnermi AGE európskej platformy v Bruseli, prezentovali sme naše dosiahnuté výsledky v riešení problematiky starnutia a staroby na európskej úrovni.

Pracovali sme v odborných skupinách antidiskriminačnej, sociálnej inklúzie a ochrany SPEG. a zúčastňovali sme sa medzinárodných stretnutí kde sme veľmi úspešne prezentovali Slovensko a naše aktivity boli uznané ako príklady dobrej praxe

Zúčastnili sme sa 4 medzinárodných stretnutí v rámci ktorých sme prezentovali naše aktivity, ale i spoluprácu s rôznymi inštitúciami o práci na Národnom pláne aktívneho starnutia, prácu vo Výbore seniorov, ale aj dosiahnuté pozitívne výsledky v ochrane práv starších – ako prijatie zákona o nekalých praktikách.

Podieľali sme sa na spracovaní komunitných plánov VUC v Žiline, spolupracovali sme s VUC Trenčín a Trnava a spolupráci v prospech starších a ochrany ich práv.

Cieľ 2: Zabezpečiť pre starších ľudí právo voľby a spolurozhodovania o forme, spôsobe, rozsahu a mieste poskytovania pomoci a podpory v záujme zabezpečenia dôstojnosti v starobe a pri poskytovaní pomoci.

Gestor: obce a VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb a zástupcami prijímateľov sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Fórum zrealizovalo medzinárodný projekt o aktívnom zapojení starších do verejného a politického života. V rámci projektu sme motivovali ľudí k účasti na voľbách, oboznamovali ich s činnosťou inštitúcií EU a ich vplyv na život a zabezpečenie dôstojnosti v starobe.

Fórum je členom medzinárodnej organizácie AGE – Platform Europe v Bruseli, ktorá aktívne spolupracuje s EK, EP. Delegácia starších ľudí sa zúčastnila aj medzinárodného stretnutia v EP v Bruseli, kde starší mali možnosť prezentovať svoje názory a život na Slovensku a tiež získať informácie o živote starších v členských krajinách EU.

V rámci aktivít na Slovensku sme našim členom, ako i ďalším organizáciám poskytovali informácií o práci EK, EP a zahraničných organizácií v prospech riešenia problémov starších, oboznamovali sme ich s prácou konkrétnych európskych inštitúcií a význam účasti starších vo voľbách do EP. Pred voľbami do EP sme vyzývali starších k účasti vo voľbách s poukázaním na prospech členstva EU pre zlepšenie a skvalitnenie života v starobe. Komunikovali sme s kandidátmi na poslancov s cieľom získať ich pre angažovanie sa v problematike starších. Podarilo sa nám získať 5 slovenských poslancov EP na spoluprácu v rámci európskej siete AGE- Platform Europe a našou organizáciou v rámci vytvorenej Interskupiny, ktorá sa bude zaoberať problémami starších ľudí v EU a s cieľom presadzovať návrhy a podnety zo Slovenska.

5.4. Zneužívanie a zlé zaobchádzanie so staršími ľuďmi

Cieľ: Zabrániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi.

Opatrenia:

1.1. Klásť dôraz na elimináciu diskriminácie na základe veku a ochranu ľudských práv pri poskytovaní sociálnych služieb.

Gestor: MPSVR SR v spolupráci s obcami a VÚC

Spolupracujúce subjekty: poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Fórum sa dlhodobo zaoberá problematikou zneužívania i týrania starších. Našou iniciatívou bolo i zvolanie mimoriadneho Výboru seniorov, kde sme sa špeciálne zaoberali touto témou. Aktívne spolupracujeme s Ministerstvom vnútra, Policajným prezídiom na riešení tohto problému. Naša organizácia tému páchania násilia otvorila na Slovensku. V Rade vlády sme predložili Správy o zneužívaní a páchaní násilia na starších.

Sme jednou z organizácií, ktorá sa špeciálne zaoberá problematikou zneužívania starších v domácom prostredí ako i v sociálnych a zdravotných službách a pomocou obetiam násilia páchaného na starších. Predložili sme podnety na porušovanie ich práv, ktoré sme riešili spoločne s Komisárkou pre osoby so zdravotným postihnutím, Políciou, samosprávou. Boli podané aj podnety na trestné stíhanie, kde za trestný čin páchania násilia boli za tento čin páchatelia i odsúdení.

Prispeli sme ku kvalitnejším službám, podarilo sa odstraňovať nedostatky v ich poskytovaní v spolupráci s kompetentnými inštitúciami. Spolupracovali sme s Komisárkou pre osoby so zdravotným postihnutím, poskytlí sme tomuto Úradu konkrétne podnety o porušovaní práv v zabezpečovaní dôstojnosti, kvality služieb, zneužívania a zanedbávania starostlivosti na základe sťažností a podnetov občanov. Na základe týchto podnetov boli realizované monitoriny v jednotlivých zariadeniach, ktoré v prevažnej miere potvrdili porušovanie práv starších a následne boli pripravené podklady na ich odstránenie.

V rámci prevádzky poradenského centra a Senior linky sme riešili sťažnosti na diskrimináciu o porušovanie práv starších v niektorých zariadeniach. Podali sme konkrétne podnety na zlé zaobchádzanie v zariadeniach sociálnych služieb.

Riešili sme konkrétne prípady podávaním podnetov na VÚC, samosprávy a príslušné kontrolné orgány, aj kontrolnému orgánu MPSVaR. V prípade podaných sťažností starších sme tieto riešili s kompetentnými orgánmi – sociálnymi odbormi, samosprávou a podarilo sa nám aj viacero konkrétnych prípadov pozitívne vyriešiť a následne bola urobená náprava a odstránenie nedostatkov. Občanom sme radili ako sa brániť, ako a kde podávať sťažnosti, ako si svoje práva vymáhať, podarilo sa nám aj konkrétne ochrániť život a zabrániť ďalšiemu porušovaniu práv tých, ktorí pomoc potrebovali.

Iniciovali sme Reformu opatrovníckeho práva na základe našich skúseností a konkrétnych prípadov z praxe. Na tejto reforme sme na MS aktívne pracovali ako dôležitý subjekt, ktorý sa touto tematikou dlhodobo zaoberá navrhovali sme riešenia.

Prezentovali sme naše poznatky aj v rámci konferencie MS pre sudcov zaoberajúcich sa rodinným právom, čo vyvolalo širokú diskusiu-

Uskutočnili sme 12 odborných seminárov v rôznych regiónoch v spolupráci s VUC, samosprávou. Hlavnou témou týchto seminárov bola informovanosť o probléme hlavne násilia, definovania problémov porušovania práv starších a to páchaním domáceho násilia, ako i zlého zaobchádzania v rôznych oblastiach a zariadeniach. Upozorňovali sme starších na rôzne formy páchania domáceho násilia a ochranu svojich práv a to hlavne ohrozenia, ktoré spôsobuje prepisovanie, darovanie vlastného majetku, spísanie nevýhodných zmlúv s rodinnými príslušníkmi, čo je najčastejší problém následného páchania domáceho násilia a zlého zaobchádzania so staršími.

Uskutočnili sme 2 celoslovenské školenia starších – zástupcov rôznych organizácií z celého Slovenska zamerané na porušovanie práv starších, zneužívanie, týranie a páchanie násilia na starších.

Máme poznatky, že v poslednej dobe značne narastá problém násilia a týrania starších osôb čo im spôsobuje vážne problémy, znižuje kvalitu a dôstojnosť starších a má vplyv na zvyšovanie chudoby tejto skupiny – hlavne v rámci finančného zneužívania starších

Uskutočnili sme prieskum do ktorého boli zapojení starší ľudia formou dotazníkov, Tento prieskum sme robili v rôznych regiónoch Slovenska za účelom zistenia konkrétnych údajov tohto problému. Prieskum sme zrealizovali za účelom zistiť aké sú formy násilia, týrania a zneužívania starších, kde sa najčastejšie vyskytuje a akými formami rôznych nekalých obchodných praktík sú porušované práva starších ľudí.

Spracovali sme Manuál o páchaní násilia na starších a poskytovaní pomoci obetiam násilia

1.3. Sprísniť reguláciu, dohľad a sankcie na predaj tovarov a služieb seniorom formou prezentácií a súťaží, ktoré majú manipulatívny a nátlakový charakter. Informovať verejnosť o najčastejšie sa vyskytujúcich nekalých obchodných praktikách. Zvážiť prijatie právnej úpravy, podľa ktorej by za určitých podmienok bolo možné odňať oprávnenie na výkon činnosti subjektom poskytujúcim finančné služby v prípade porušenia zákona.

Gestor: MH SR, MV SR,

Spolupracujúce subjekty: MS SR, MF SR, NBS, obce, VÚC, poskytovatelia sociálnych služieb, zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Naša organizácia sa téme zneužívania starších nekalými obchodnými praktikami venuje viac ako 18 rokov.

Fórum na základe konkrétnych informácií definovalo problémy a formy zneužívania starších rôznymi nekalými obchodnými praktikami a uzatváraním nevýhodných obchodných zmlúv a zmlúv s nebankovými subjektmi. V tejto oblasti sme úzko spolupracovali s Ministerstvom spravodlivosti, kde sme poskytli konkrétne údaje a formy zneužívania starších a podieľali sme sa na príprave Reformy opatrovníckeho práva.

Z komunikácie so staršími v poradenskom centre i cez bezplatnú Senior linku Fórum máme poznatky o používaní konkrétnych nekalých obchodných praktík a zneužívania starších rôznymi službami a nebankovými subjektmi. Tieto informácie sme predložili na MV SR, MS SR, Policajnému prezídiu ako i MF SR o konkrétnych formách a praktikách, konkrétnych subjektoch, ktoré používali rôzne nekalé praktiky a realizovali rôzne nátlakové akcie, porušovali práva a slobodu starších. Na základe našich poznatkov sme podali i podnety na dôvodné podozrenie páchania trestnej činnosti, zneužívania starších osôb a daňové úniky z týchto predajov. Toto bolo i riešené postihom týchto nepoctivých a ziskuchtivých podnikateľov, ktorých praktiky boli zastavené.

Spolupracujeme s viacerými inštitúciami, ktoré sa zaoberajú činnosťou v oblasti ľudských práv tu na Slovensku, ale aj v zahraničí. Najvýznamnejšou bola spolupráca s ministerstvom spravodlivosti, s ktorými sme pravidelne konzultovali konkrétne porušovania práv starších, predložili sme im dôležité podklady – uzavreté zmluvy s predajcami, ktoré používali nekalé praktiky a poskytli poškodeným poradenstvo a pomoc.

Naša organizácia a konkrétne prezidentka Fóra Lubica Gálisová prezentovala túto problematiku ako líder hringu priamo v Európskom parlamente. Naše poznatky a aktivity boli prezentované a prijaté ako príklad dobrej praxe pre riešenie tejto problematiky aj na európskej úrovni.

V regiónoch Slovenska sme realizovali stretnutia, workshopy, osobnú komunikáciu na elimináciu a prevenciu násilia a zneužívania starších a poskytovanie konkrétnej pomoci a poradenstva. Tieto stretnutia sme realizovali v spolupráci so samosprávou, políciou, Klubmi a organizáciami seniorov.

1.4. Vytvárať podmienky na zabránenie sociálnej izolácie starších ľudí, ktorá je jedným z rizikových faktorov možného týrania a zanedbávania starších ľudí, prípadne ich manipulácii.

Gestor: obce

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Zvyšovali sme informovanosť verejnosti v oblasti poznania ľudských práv a problémov starších – spolupracovali sme s rôznymi médiami RTVS, Markíza, Joj, TA3, LUX, Rádio Lumen ako aj miestnymi televíziami. Poskytli sme viacero informácií v rôznych národných i regionálnych časopisoch a denníkoch. V mestách a obciach sme poskytli obsiahle informácie o nekalých praktikách pri zneužívaní starších a naše poznatky zo Senior linky, ktoré oni môžu využiť pri ochrane občana.

Definovali sme problémy v ochrane základných práv starších a problémov v oblasti zneužívania, zanedbávania, týrania a domáceho násilia. V rámci stretnutí, ktoré sme organizovali starší navrhujú sprísniť postihy za trestné činy zneužívania, zanedbávania a týrania starších ako chránenej osoby.

V rámci tejto problematiky spolupracujeme so zahraničnými partnermi AGE – Platform Europe v Bruseli. Zúčastnili sme sa 4 medzinárodných stretnutí v rámci ktorých sme prerokovávali dôležité oblasti zneužívania a postavenia starších, finančného zneužívania a uplatňovanie nových foriem v riešení problematiky starnutia a staroby na európskej úrovni. V rámci zahraničnej spolupráce sme prezentovali prijaté riešenia a pozitívne prístupy k riešeniu zneužívania starších. Naše podnety hlavne o finančnom zneužívaní o ktorých sme predložili konkrétne dôkazy z realizovaného prieskumu sa dostali do medzinárodných dokumentov.

1.5. Zvyšovať bezpečnosť, ochranu života, zdravia a majetku starších ľudí, brániť zneužívaniu a zlému zaobchádzaniu so staršími ľuďmi a násiliu voči starším ľuďom – pokračovať v realizácii preventívnych projektov zameraných na seniorov (celoslovenský projekt „Bezpečná jeseň života“ a projekty na regionálnej úrovni).

Gestor: MV SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie, tretí sektor

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Fórum pre pomoc starším prevádzkuje činnosť Poradenského centra a bezplatného telefonického poradenstva Senior linku . V rámci nášho poradenského centra, ako i cez bezplatnú telefonickú Senior linku s pôsobnosťou v rámci celého Slovenska poskytujeme poradenstvo a pomoc starším v ich rizikových situáciách, hlavne v riešení prípadov porušovania práv rovnakého zaobchádzania, diskriminácie, zneužívania a násilia hlavne v domácnostiach. Poskytujeme pomoc a poradenstvo hlavne obetiam domáceho násilia, ako i násilia v iných oblastiach, sociálnych a zdravotných zariadeniach. Konkrétne prípady sme riešili s kompetentnými orgánmi, podávali sme podnety na ich riešenie.

Poskytovali sme poradenstvo a pomoc občanom, ktorí sa stretli s nekalými praktikami rôznych predajcov a podvodníkov, pomoc obetiam zneužívania a týrania v rodinách, sporoch o dedičstvo, v zabezpečovaní služieb a starostlivosti, vzťahových problémoch v rodinách a zlého zaobchádzania so staršími.

Uskutočnili sme vzdelávacie a preventívne aktivity, prednášky v rámci celého Slovenska.

Vydali sme letáky, rôzne materiály s cieľom informovať starších o ohrozeniach a ako sa brániť, kde nájsť pomoc, ako sa týmto praktikám brániť. V rámci nášho časopisu sme ich informovali o dôležitých informáciách o tomto probléme, o konkrétnych príkladoch, čo je pre nich najvhodnejšia forma.

V poradenskom centre sme poskytovali bezplatnú pomoc hlavne občanom, ktorí boli obeťami násilia, objektom zneužitia rôznymi predajcami, pri uzatváraní nevýhodných a úžerníckych zmlúv cez nebankové subjekty, ako i obetiam násilia.

Poradenskú činnosť sme vykonávali aj formou celoslovenskej bezplatnej telefonickej Senior linky. Zmonitorovali sme konkrétne problémy, ktoré sme konzultovali s odborníkmi. Konkrétne prípady sme riešili so samosprávou, políciou a inými inštitúciami s cieľom pomôcť starším.

V rámci tejto činnosti v rokoch 2018 a 2019 sme poskytli pomoc v poradenskom centre a tiež formou bezplatnej telefonickej Senior linky, ktorá sa za niekoľko rokov jej prevádzky veľmi osvedčila. V rámci tejto pomoci sme starším pomohli vyriešiť ich ťažké životné situácie, pomoc pri

ochrane majetku, života , osobnej slobody a poskytnutia potrebných informácií a poradenstva v ich problémoch.

V spolupráci s políciou – odborom prevencie sme zrealizovali spoločné akcie na prevenciu a zvyšovanie právneho vedomia , zvyšovania bezpečnosti a ochranu života a majetku i zdravia starších ľudí priamo v regiónoch Slovenska

Zástupcovia našej organizácie sa zúčastňovali aktivít, ktoré realizovalo MV SR za účelom poskytnutia informácii členom policajného zboru o používaní konkrétnych foriem nekalých praktík v praxi a skúseností starších ľudí

5.5. Podpora dobrovoľníctva ako zdroja sebarealizácie a sociálnych kontaktov starších ľudí

Cieľ 1: Podporovať zapojenie starších ľudí do dobrovoľníckych aktivít a vytvárať podmienky na zapojenie dobrovoľníkov do aktivít určených pre seniorov, podporovať zapojenie mladých ľudí do poskytovania služieb seniorom v rámci dobrovoľníckej práce a upevňovať tým medzigeneračné väzby.

Gestor: obce, VÚC v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb

Spolupracujúce subjekty: zástupcovia prijímateľov sociálnych služieb, seniorské organizácie

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Fórum podporuje a iniciuje starších k dobrovoľnej a prospešnej práci pre spoločnosť.

Pravidelne raz ročne realizujeme celoslovenskú anketu Senior roka v reprezentatívnych priestoroch Zlatej sály bojnického zámku. V rámci tejto akcie oceňujeme najaktívnejších starších ľudí z rôznych regiónov Slovenska, ktorí sú príkladom nielen pre svojich rovesníkov, ale i pre celú spoločnosť. Starší významnou mierou prispievajú k obnove kultúrnych pamiatok, tvorbe hodnôt a zachovanie kultúrneho dedičstva, poskytovanie služieb a pomoci starším a chorým spoluobčanom, zapájajú sa do rôznych kultúrnych a spoločenských aktivít.

Touto akciou Fórum poukazujeme i na významný prínos starších pre spoločnosť, okolie i rodinu. Prispievame tým i k lepšej komunikácii rôznych generácií. Z tejto akcie bol spracovaný aj film, ale taktiež sme spracovali 25 minútovú reláciu, ktorá bola vysielaná v RTVS.

Naším cieľom bola zmena pohľadu spoločnosti na staršieho človeka, ktorý je často prezentovaný negatívne ako príťaž spoločnosti, rodiny. Z toho dôvodu sme v médiách prezentovali pozitívny obraz staršieho človeka a jeho aktívny prístup k riešeniu vlastného postavenia a uskutočnili sme aktivity v ktorých sme prezentovali pozitívny prínos starších pre spoločnosť, rodinu, región či mesto. Tiež je veľmi dôležité, aby v spoločnosti bol prezentovaný názor, že starší človek je súčasť a dá sa povedať koreňmi rodiny a nositeľmi histórie, tradícií a mnohých zručností a múdrosti. Prispeli sme k lepším vzťahom v rodinách a tiež k tomu, že v obciach a mestách si viac všimli týchto aktívnych starších ľudí-

Zrealizovali sme 25 prednášok na školách základných, stredných aj na učilištiach o postavení starších a zapojení sa do medzigeneračnej spolupráce, ako i poskytovania služieb a pomoci starším.

Zapojili sme mladých do projektu Anjel pomoci starším, kde mladí ľudia poskytovali konkrétnu pomoc starším a zlepšovanie ich postavenia, hlavne tým, ktorí nemajú blízku osobu, alebo ich rodina nenavštevuje.

V rámci našich aktivít sme aj udelili mladým ocenenie a titul Anjel pomoci starším, čím sme ich motivovali zapájať sa do tejto činnosti. Je dôležité, že mladí získajú nielen vedomosti o živote

starších, ale ako sami hovoria prispieva to k ich hlbšiemu poznaniu života, rozpoznanie hodnôt a lepšiemu prístupu k svojim povinnostiam.

Z tejto aktivity bol natočený aj film, ktorý je príkladom aj pre iné školy a inštitúcie zapájať sa do týchto aktivít.

Zúčastnili sme sa medzinárodnej konferencie organizovanej Trnavskou Univerzitou, kde sme prezentovali dôležitosť aktívnej spolupráce generácií, čo je užitočné pre starších, ako i pre mladých tým, že získavajú skúsenosti a zručnosti od starších.

6.2.4. Celoživotné vzdelávanie

Cieľ 4: Pri formulovaní nového programového obdobia definovať ukazovateľ zvyšovania digitálnej gramotnosti starších ľudí za účelom zlepšovania ich digitálnej gramotnosti.

Opatrenie:

Vytvárať a podporovať programy na zlepšenie digitálnej gramotnosti a zároveň podporovať informovanosť na zvýšenie záujmu a odbúranie obáv starších ľudí v súvislosti s využívaním IKT. Zintenzívniť a podporovať vzdelávanie v oblasti IKT a používanie moderných technológií (obsluha bankomatov, internet banking, používanie platobných a iných elektronických kariet, mobilných telefónov atď.).

Gestori: MF SR

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, MŠVVŠ SR, vedecko-výskumné a akademické inštitúcie, vzdelávacie inštitúcie, tretí sektor

Termín plnenia: priebežne 2014 - 2020

Fórum realizovalo medzinárodný projekt, v rámci ktorého sme poskytovali vzdelávanie využívania IKT – práca s počítačmi, ako i používanie moderných technológií a to práca s tabletami a smartfónmi. Uskutočnili sme 16 kurzov po 2 hodinách v 3 organizáciách na rôzne témy – využitie voľného času, zdravie, komunikácia s verejnými a vládnymi inštitúciami a ochrana práv starších. Boli vypracované školiace moduly vhodné na využitie a získanie informácií vhodných pre seniorov s cieľom zvýšenia ich gramotnosti, získania potrebných informácií a zručností pri ochrane vlastných práv a zlepšenie ich kvality života.

V rámci školení sme zvyšovali právne vedomie starších, a prispievali sme k finančnej gramotnosti starších.

Fórum realizovalo v rámci svojich aktivít zvyšovanie finančnej gramotnosti starších. Realizovali sme školenia, workshopy a desiatky stretnutí v regiónoch. Vzdelávali sme ich hlavne o spotrebiteľských právach a ochrane proti rôznym finančným zneužívaniam. Uskutočnili sme prednášky o tejto téme v rámci národného stretnutia.

Starších sme vzdelávali ako používať platobné karty, ako komunikovať s finančnými inštitúciami, ako uzatvárať zmluvy, ako hospodáriť s finančnými prostriedkami. Zvyšovali sme ich finančnú gramotnosť.

V rámci realizovaného medzinárodného projektu o finančnej gramotnosti starších ľudí, naše poznatky boli využité aj v rámci spracovania informácií o finančnom zneužívaní tejto skupiny na európskej úrovni. Naše aktivity v rámci tohto projektu boli zaradené ako príklady dobrej praxe aj v boji proti nekalým obchodným praktikám a spolupráca v riešení tejto problematiky s rôznymi národnými inštitúciami a následne prijatia nového zákona.

Cieľ 5: Implementovať programy na zlepšenie finančnej gramotnosti starších ľudí.

Opatrenia:

Vypracovať orgánmi verejnej správy metodiky a realizovať osvetové kampane zamerané na finančné vzdelávanie starších ľudí.

Gestori: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: Centrum vzdelávania MPSVR SR, MŠVVŠ SR, MF SR, Inštitút bankového vzdelávania Národnej banky Slovenska, RTVS

Termín plnenia: priebežne 2014 – 2020

Zrealizovali sme prieskum o finančnom zneužívaní starších v rámci ktorého sme definovali konkrétne formy finančného zneužívania starších a ich ohrozovanie stratou majetku a sebestačnosti

Naše konkrétne informácie boli dôležitým údajom pre vypracovanie materiálov EK. Prispeli sme k tomu, že finančné zneužívanie bolo zahrnuté v správe EK, nakoľko naša organizácia poskytla ako jediná organizácia z členských krajín EÚ konkrétne údaje z realizovaného prieskumu o tejto téme.

Poskytovali sme informácie v médiách o finančnej gramotnosti, robili sme prevenciu, prednášky. Vzdelávali sme starších.

7.1. Zdravotná starostlivosť

Cieľ 6: Podporovať aktívne starnutie, zdravý životný štýl a celkové zdravie seniorov formou edukačných aktivít zamestnancami regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike prostredníctvom individuálneho, skupinového a hromadného poradenstva.

Opatrenie:

Podpora aktívneho starnutia, zdravého životného štýlu a celkového zdravia seniorov.

Gestor: MZ SR, ÚVZ SR, RÚVZ SR

Spolupracujúce subjekty: seniorské organizácie, Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Nadácia Memory, iné mimovládne subjekty.

Termín: priebežne 2014 - 2020

Fórum pre pomoc starším organizovalo prednášky o zdravom štýle života, ako si udržať dobré zdravie, o aktívnom starnutí, ktoré má vplyv na zlepšenie kvality života ako i dlhšie zotrvanie v domácom prostredí.

Zaoberali sme sa hlavne otázkou prevencie a ochrany psychického a mentálneho zdravia a otázkou Alzheimerovej choroby. Uskutočnili sme niekoľko prednášok na túto tému za účasti odborníkov.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR

ODPOČET BODU 6.2.2 SLUŽBY ZAMESTNANOSTI PRE STARŠÍCH ZAMESTNANCOV A PODPORA ROZVOJA STRIEBORNEJ EKONOMIKY NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 – 2020

Stav a vývoj nezamestnanosti so zreteľom na občanov starších ako 50 rokov

Miera evidovanej nezamestnanosti (MEN) dosiahla v priemere za rok 2019 5,00 %, čo v porovnaní s rokom 2018 (5,42 %) predstavovalo medziročný pokles o 0,42 p. b.

Miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla v decembri 2019 4,92 %. Medzimesačne, v porovnaní s novembrom 2019 (4,92 %) bola na rovnakej úrovni. Medziročne poklesla o 0,12 p. b. (v decembri 2018 5,04 %).

Stav celkového počtu uchádzačov o zamestnanie (ďalej len „UoZ“) dosiahol v decembri 2019 165 455 osôb. Medzimesačne, v porovnaní s novembrom 2019 (165 562 osôb), poklesol o 107 osôb (o 0,06 %). Medziročne poklesol o 4 347 osôb, čo je o 2,56 % menej (v decembri 2018 169 802 osôb).

Priemerný počet UoZ v evidencii úradov práce, sociálnych vecí a rodiny (UPSVR) dosiahol v roku 2019 168 030 osôb. V porovnaní s rokom 2018 (181 703 osôb) je to pokles o 13 673 osôb, o 7,52 %.

Stav disponibilných UoZ dosiahol v decembri 2019 135 517 osôb. Medzimesačne, v porovnaní s novembrom 2019 (135 507 osôb), nárast o 10 osôb (o 0,01 %). Medziročne poklesol o 2 681 osôb, čo je o 1,94 % menej (v decembri 2018 138 198 osôb).

Priemerný počet disponibilných UoZ dosiahol v roku 2019 počet 137 438 osôb. V medziročnom porovnaní je to pokles o 11 801 osôb, o 7,91 % (v roku 2018 149 239 UoZ).

K 31.12.2019 bolo v evidencii 48 426 občanov starších ako 50 rokov, ktorí predstavovali 29,27 % z celkového počtu UoZ. V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roka (50 677), bol registrovaný pokles o 2 251 osôb. Podiel občanov starších ako 50 rokov sa znížil oproti rovnakému obdobiu minulého roka o 0,58 p. b. Podiel UoZ nad 50 rokov na celkovom počte UoZ podľa okresov k 31.12.2019 ilustruje nasledovná mapa.

V priemere bolo v roku 2019 v evidencii 48 696 občanov starších ako 50 rokov, oproti rovnakému obdobiu roka 2018 (53 161 osôb), to predstavovalo pokles o 4 465 osôb a podielovo bol zaznamenaný pokles o 0,28 p. b. Vývoj UoZ - občanov starších ako 50 rokov v roku 2019 a 2018 ilustruje graf :

V roku 2019 mali v priemere najvyšší podiel na celkom počte UoZ občanov starších ako 50 rokov UoZ so stredným odborným vzdelaním (stupeň vzdelania 13), podiel 36,79 % (17 917 osôb). Druhú skupinu tvorili UoZ so základným vzdelaním (stupeň vzdelania 11), podiel 25,86 % (12 594 osôb). Tretiu najväčšiu skupinu tvorili UoZ s úplným stredným odborným vzdelaním (stupeň vzdelania 14), podiel 20,05 % (9 764 osôb).

Aktivity úradov PSVR pre občanov starších ako 50 rokov veku realizované v oblasti sprostredkovania zamestnania

Zákon č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“) definuje v § 8 znevýhodnených UoZ, medzi ktorými sú aj UoZ, občania starší ako 50 rokov veku. Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „úrady PSVR“) v SR pristupujú individuálne k potrebám jednotlivých UoZ v oblasti sprostredkovania zamestnania. Úrady PSVR majú zavedený jednotný prístup k UoZ upravený platnou internou normou, v rámci ktorej sú popísané postupy, ako pracovať s UoZ. Občan, ktorý je zaradený ako UoZ je pridelený k zamestnancovi oddelenia služieb pre občana (ďalej len „OSO“) podľa miesta trvalého bydliska. S občanom je vedený riadený rozhovor, cieľom ktorého je zistiť predstavy UoZ, jeho potreby, prekážky, možnosti uplatnenia. Individuálnou prácou sa úrady PSVR zameriavajú na postupné odstránenie bariér, ktoré sú prekážkou pre uplatnenie sa UoZ na trhu práce. Ide o vzájomnú spoluprácu jednotlivých úsekov a oddelení na úradoch PSVR (zamestnanci OSO, odborní poradcovia, zamestnanci aktívnych opatrení na trhu práce, zamestnanci kompenzácií,

oddelení hmotnej núdze a štátnych sociálnych dávok, teda všetkých zainteresovaných podľa potreby toho, ktorého UoZ).

Každému UoZ sú poskytované základné informačno-poradenské služby v oblasti služieb zamestnanosti, najmä aké má UoZ práva, povinnosti ako UoZ, aké nástroje aktívnych opatrení na trhu práce sú úradom PSVR poskytované a aké projekty úrad PSVR realizuje. Organizuje výberové konania, ponuky konkrétnej práce a pod. V oblasti sociálnych vecí poskytuje informácie o podmienkach poskytovania dávky v hmotnej núdzi, o možnostiach poberania štátnych sociálnych dávok, ktoré poskytujú úrady PSVR pri splnení zákonných podmienok. Na ľahšiu orientáciu sú zriadené na každom úrade PSVR (pracovisku) recepcie a vyvolávacie systémy. Na recepcii sa občan môže informovať o tom kde je, čo potrebuje, kto ho vybaví v akej veci, preberie si tu všetky typy žiadostí, odovzdá dokumenty, vyvolávací systém umožní občanovi natypovať si jednoduchými krokmi o poskytnutie akých informácií, prípadne žiadostí v akej oblasti má záujem a podľa toho mu vyvolávací systém vydá poradové číslo u konkrétneho zamestnanca OSO (uvedie poradové číslo klienta a číslo pracoviska úradu PSVR).

Z hľadiska umiestniteľnosti na trhu práce a pri zohľadnenej dĺžky evidencie na úrade PSVR sú UoZ rozdelení na 4 kategórie, a to :

- A - mladí do 29 rokov veku,
- B - nad 50 rokov veku,
- C - dlhodobo nezamestnaní UoZ,
- D - neumiestniteľní UoZ .

Za starších UoZ sú považovaní tí , ktorí patria do kategórie B. Z hľadiska umiestniteľnosti patria medzi stredne ťažko umiestniteľných UoZ. Majú zvyčajne veľa pracovných skúseností, pracovných návykov, na druhej strane pre mnohých zamestnávateľov sú malo flexibilní, nezaujímaví z hľadiska už možných zdravotných problémov z dôvodu veku. Na druhej strane oceňujú, že nemajú prehnané mzdové nároky, vedľa sa objektívnejšie zhodnotiť. Uvedené sa potvrdilo aj z hľadiska výsledkov riadených rozhovorov s touto kategóriou UoZ. Väčšinou chcú vykonávať práce, ktoré robili v minulosti, zriedka požadujú úplnú zmenu kvalifikácie získanú rôznymi typmi vzdelávania, ak majú záujem vzdelávať sa, ide skôr o nadstavby už získaných kvalifikačných predpokladov. Patria do skupiny, ktorá nemá veľký záujem o začatie podnikania, získania príspevku na podnikanie, majú skôr záujem byť zamestnancami u zamestnávateľa.

K činiteľom, ktoré plnia úlohu stimulátorov zvyšovania zamestnateľnosti, zamestnanosti resp. podporujú udržanie na trhu práce osoby staršie ako 50 rokov veku možno zaradiť nástroje aktívnych opatrení na trhu práce (ďalej len „AOTP“) podľa zákona o službách zamestnanosti. Úlohou AOTP je predovšetkým uľahčiť a urýchliť prechod nezamestnaných občanov do práce a prostredníctvom špecifických programov, udržiavať schopnosť ľudí pracovať a nájsť si miesto na trhu práce. V rámci AOTP sa realizujú a podporujú opatrenia, programy, projekty a aktivity, ktoré uľahčujú integráciu a reintegráciu UoZ, najmä skupín osôb znevýhodnených na trhu práce, medzi ktoré patria aj UoZ vo veku 50 a viac rokov (ďalej len UoZ vo veku 50 +“) prostredníctvom nástrojov aktívnych opatrení na trhu práce.

Nástroje aktívnych opatrení na trhu práce napomáhajú aj rozvoju podnikania podporou vytvárania nových pracovných miest (ďalej len „PM“) a udržiavania existujúcich PM a zamestnancov zamestnaných na týchto podporovaných miestach.

Jednotlivé nástroje AOTP možno členiť podľa ich zacielenia na:

- A. Nástroje AOTP zvyšujúce zamestnateľnosť,
- B. Nástroje AOTP zvyšujúce zamestnanosť
- C. Nástroje podporujúce udržanie existujúcich PM
- D. Národné projekty realizované podľa § 54 zákona o službách zamestnanosti v rámci Operačného programu Ľudské zdroje – prioritná os 3 - Zamestnanosť
- E. Projekty realizované podľa § 54 zákona o službách zamestnanosti financované zo zdrojov štátneho rozpočtu Slovenskej republiky

A. Nástroje AOTP zamerané na zvyšovanie zamestnateľnosti

Medzi nástroje AOTP orientované na ponukovú stránku trhu práce, t. j. na rozvoj potenciálu pracovnej sily a zvyšovanie jej zamestnateľnosti, ktoré sa poskytujú aj UoZ vo veku 50+ patria:

1. Náhrada časti cestovných výdavkov UoZ, ktoré súvisia s absolvovaním vstupného pohovoru alebo výberového konania u zamestnávateľa alebo s účasťou na skupinovom sprostredkovaní zamestnania, ktoré organizuje Ústredie PSVR alebo úrad PSVR na území Slovenskej republiky pre zamestnávateľa alebo pre zamestnávateľa z členského štátu Európskej únie - § 32 ods. 12 písm. d)

Úrad PSVR na účely sprostredkovania zamestnania poskytuje UoZ náhradu časti cestovných výdavkov, ktoré súvisia s absolvovaním vstupného pohovoru alebo výberového konania u zamestnávateľa alebo s účasťou na skupinovom sprostredkovaní zamestnania, ktoré organizuje Ústredie PSVR alebo úrad PSVR na území Slovenskej republiky pre zamestnávateľa alebo pre zamestnávateľa z členského štátu EÚ, ak sú cestovné výdavky vyššie ako štyri eurá, a to vo výške 70 % z preukázaných cestovných výdavkov, najviac v sume 35 eur v úhrne za všetky cesty uskutočnené v kalendárnom mesiaci. V období od marca 2018 do januára 2020 bola náhrada časti cestovných výdavkov poskytnutá celkom 4 526 UoZ. Zo všetkých UoZ, ktorým bola poskytnutá náhrada časti cestovných výdavkov, bolo 584 UoZ vo veku 50+, čo predstavuje 12,90 % z celkového počtu UoZ.

2. Odborné poradenské služby - § 43 zákona

Odborné poradenské služby (ďalej len „OPS“) sú zamerané na ovplyvňovanie rozhodovania a správania sa UoZ, vytváranie súladu medzi osobnostnými predpokladmi UoZ a požiadavkami na vykonávanie určitého zamestnania, sociálnu a pracovnú adaptáciu UoZ:

- zisťovaním osobnostných predpokladov, schopností UoZ a zhodnotením jeho kompetencií (napr. Bilancia kompetencií, Hodnotiace a rozvojové centrum a pod.)
- vypracovaním individuálneho akčného plánu na podporu pracovného uplatnenia znevýhodneného UoZ,
- diagnostikovaním a rozpoznaním prekážok vstupu na trh práce,
- vytvorením osobnostného profilu UoZ na určenie aktivít, opatrení a služieb potrebných na jeho začlenenie na trh práce,
- zhodnotením pre zaradením na vzdelávaciu aktivitu,
- rozvíjaním zručností pre riadenie vlastnej kariéry.

Úrad PSVR môže odborné poradenské služby zabezpečiť UoZ a záujemcom o zamestnanie individuálnou alebo skupinovou formou. Celkovo boli OPS za obdobie marec 2018 až január 2020 poskytnuté 51 186 klientom, z toho 13 925 UoZ vo veku 50+ (27,21%).

3. Vzdelávanie a príprava pre trh práce UoZ - § 46 zákona

Vzdelávanie a príprava pre trh práce UoZ (ďalej len „VzPrTP“) je teoretická alebo praktická príprava UoZ, ktorú si vyžaduje jeho uplatnenie na trhu práce a ktorá mu umožňuje získať nové odborné vedomosti, zručnosti a schopnosti na účel pracovného uplatnenia vo vhodnom zamestnaní. Pri určovaní obsahu a rozsahu VzPrTP sa vychádza z doterajšej úrovne odborných vedomostí, zručností a schopností UoZ tak, aby boli účelne využité pri získavaní nových odborných vedomostí, zručností a schopností. VzPrTP UoZ môže byť zabezpečené úradom PSVR alebo z vlastnej iniciatívy UoZ. V sledovanom období od marca 2018 do januára 2020 bolo realizované VzPrTP z vlastnej iniciatívy pre 33 UoZ, z toho boli 7 UoZ vo veku 50+ (21,21 %) v rámci národného projektu (ďalej len „NP“) „Vzdelávanie UoZ“ a zo zdrojov štátneho rozpočtu SR. Od januára 2020 sa začalo realizovať vzdelávanie zabezpečené úradom PSVR v rámci NP „Vzdelávanie UoZ“. V januári 2020 bolo zaradených 39 UoZ, z toho boli 3 UoZ vo veku 50+ (7,69 %).

4. Podpora rekvalifikácie UoZ (REPAS+) - § 54 odsek 1 písm. d) zákona

Rekvalifikácia (REPAS+) je príprava UoZ na uplatnenie sa na trhu práce s cieľom nadobudnúť odborné vedomosti a zručnosti v rekvalifikačnom kurze. UoZ, ktorý má problém uplatniť sa na trhu práce, si môže zvoliť druh pracovnej činnosti, na ktorú sa chce rekvalifikovať a poskytovateľa rekvalifikácie, ktorý rekvalifikáciu zrealizuje. Úrad PSVR uhrádza UoZ príspevok na rekvalifikáciu vo výške kurzovného a príspevok na cestovné a stravné pre UoZ vo výške 4,76 € za každý absolvovaný deň rekvalifikačného kurzu.

V období od marca 2018 do januára 2020 bolo na rekvalifikáciu (REPAS+) zaradených 17 257 UoZ. V rámci REPAS+ bolo podporených 3 177 UoZ vo veku 50+ (18,41%). REPAS+ bol v tomto období realizovaný v rámci NP „Vzdelávanie UoZ“, Vzdelávanie mladých UoZ“ a po ich ukončení v rámci

NP „Vzdelávanie UoZ – 2“, NP „Vzdelávanie mladých UoZ – 2“ a v rámci BSK zo štátneho rozpočtu SR.

5. Podpora kľúčových kompetencií (KOMPAS+) - § 54 odsek 1 písm. d) zákona

V rámci kompetenčných kurzov (KOMPAS+) sa podporujú vybrané kľúčové kompetencie UoZ uplatniteľné na trhu práce – komunikačné zručnosti (vrátane sociálnych kompetencií), osobnostný rozvoj (vrátane manažérskych a podnikateľských kompetencií), počítačové a jazykové zručnosti. S ohľadom na posilňovanie kľúčových kompetencií si UoZ môže zvoliť kompetenčný kurz, o ktorý má záujem a poskytovateľa kompetenčného kurzu, ktorý kompetenčný kurz zrealizuje. Úrad PSVR uhrádza UoZ príspevok na kompetenčný kurz vo výške kurzovného a príspevok na cestovné a stravné pre UoZ vo výške 4,76 € za každý absolvovaný deň kompetenčného kurzu. V období od marca 2018 do januára 2020 bolo na kompetenčné kurzy (KOMPAS+) zaradených 8 668 UoZ, z nich bolo podporených 1 096 UoZ vo veku 50+ (12,64%). KOMPAS+ bol v tomto období realizovaný v rámci NP „Vzdelávanie UoZ“, NP „Vzdelávanie UoZ“ a po ich ukončení v rámci NP „Vzdelávanie UoZ – 2“, NP „Vzdelávanie UoZ - 2 a v rámci BSK zo štátneho rozpočtu SR.

6. Príspevok na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj - § 52 zákona

Aktivačná činnosť formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb pre samosprávny kraj je podpora udržiavania pracovných návykov dlhodobo nezamestnaného občana, ktorý je poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi. Menšie obecné služby pre obec alebo menšie služby pre samosprávny kraj dlhodobo nezamestnaný občan vykonáva nepretržite najviac počas šiestich kalendárnych mesiacov v rozsahu najviac 20 hodín týždenne okrem týždňa, v ktorom sa aktivačná činnosť začala, s možnosťou jej opakovaného vykonávania najviac počas ďalších dvanástich kalendárnych mesiacov. Do aktivačnej činnosti formou menších obecných služieb pre obec alebo formou menších služieb bolo v období od marca 2018 do januára 2020 zaradených 14 869 UoZ, z toho 3 396 UoZ (22,83,69 %) vo veku 50+ .

7. Príspevok na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby - § 52a zákona

Dobrovoľnícka služba je forma aktivácie UoZ vykonávaním dobrovoľníckej činnosti, ktorej cieľom je získanie praktických skúseností pre potreby trhu práce. Počas vykonávania dobrovoľníckej služby úrad PSVR poskytuje UoZ paušálny príspevok vo výške sumy životného minima poskytovaného jednej plnoletej fyzickej osobe na úhradu nevyhnutných výdavkov na stravovanie, ubytovanie a výdavkov na cestovné z miesta jeho trvalého pobytu alebo prechodného pobytu do miesta vykonávania dobrovoľníckej služby. V období od marca 2018 do januára 2020 bolo na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby zaradených 9 845 UoZ, z toho 3 907 UoZ vo veku 50+(39,68 %).

B. Nástroje AOTP zamerané na zvyšovanie zamestnanosti

Medzi nástroje AOTP orientované na stimulovanie dopytu po pracovnej sile najmä formou poskytovania príspevkov zamestnávateľom a UoZ na podporu vytvárania nových pracovných miest, ktoré sa poskytujú aj UoZ vo veku 50+ patria:

1. Príspevok uchádzačovi o zamestnanie na samostatnú zárobkovú činnosť - § 49 zákona

Príspevok sa poskytuje na čiastočnú úhradu nákladov súvisiacich s vytvorením pracovného miesta na samozamestnanie a následným najmenej trojročným prevádzkovaním SZČ. Príspevok sa poskytuje UoZ, ktorí budú prevádzkovať živnosť podľa živnostenského zákona alebo vykonávať poľnohospodársku výrobu vrátane hospodárenia v lesoch a na vodných plochách podľa zákona o súkromnom podnikaní občanov. V období od marca 2018 do januára 2020 bolo prostredníctvom tohto príspevku podporených 3 356 UoZ, z ktorých bolo 326 UoZ vo veku 50+ (9,71 %).

2. Príspevok na zamestnávanie znevýhodneného UoZ - § 50 zákona

Príťažlivým a zaujímavým pre zamestnávateľov je aj príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného UoZ, čoho dôkazom je nezanedbateľný počet novovytvorených pracovných miest zamestnávateľmi. Prostredníctvom tohto opatrenia štát priamo stimuluje tvorbu nových pracovných miest na Slovensku, čo sa v konečnom dôsledku prejavuje pozitívnym vplyvom, predovšetkým na regionálny rozvoj. Príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý prijme znevýhodneného UoZ do pracovného pomeru na vytvorené pracovné miesto. Ide o univerzálny široko koncipovaný príspevok na podporu zamestnávania znevýhodnených UoZ, ktorí sú vedení v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace

a poskytuje sa na úhradu časti celkovej ceny práce. V období od marca 2018 do januára 2020 bolo týmto príspevkom podporených 2 041 znevýhodnených UoZ, z toho 713 UoZ vo veku 50+ (34,93 %).

3. Príspevok na podporu regionálnej a miestnej zamestnanosti – § 50j zákona

Príspevok na podporu regionálnej a miestnej zamestnanosti sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorým je: obec alebo samosprávny kraj; právnická osoba, ktorej zakladateľom alebo zriaďovateľom je obec alebo samosprávny kraj, na zamestnávanie znevýhodnených UoZ starších ako 50 rokov alebo UoZ ktorí dosiahli nižšie ako stredné odborné vzdelanie alebo dlhodobo nezamestnaných UoZ, vedených v evidencii najmenej tri mesiace ak pracovný pomer je dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času. Týmto nástrojom bolo v období od marca 2018 do januára 2020 podporených 6 984 znevýhodnených UoZ, z toho 3 491 UoZ nad 50 rokov veku (49,99 %).

4. Príspevok na zriadenie chránenej dielne a chráneného pracoviska - § 56 zákona

V roku 2018 úrad PSVR poskytoval príspevok na zriadenie chránenej dielne (ďalej len „CHD“) alebo chráneného pracoviska (ďalej len „CHP“) zamestnávateľovi, ktorý na zriadené PM v CHD alebo na CHP prijal do pracovného pomeru UoZ so zdravotným postihnutím (ďalej len „ZP“), vedeného v evidencii UoZ najmenej jeden mesiac. Príspevok bol určený výlučne na zriaďovacie náklady CHD/CHP. V období od marca 2018 do januára 2020 bolo na nástroj umiestnených 265 občanov so zdravotným postihnutím, z toho 118 UoZ OZP vo veku 50+ (44,53 %).

5. Príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatne zárobkovej činnosti - § 57 zákona

Úrad PSVR môže poskytnúť príspevok UoZ – občanovi so zdravotným postihnutím (ďalej len „OZP“) na samostatnú zárobkovú činnosť (ďalej len „SZČ“) prevádzkovanú na CHP nepretržite najmenej dva roky. Príspevok sa poskytuje UoZ – OZP, ktorí budú prevádzkovať živnosť podľa živnostenského zákona alebo vykonávať poľnohospodársku výrobu vrátane hospodárenia v lesoch a na vodných plochách podľa zákona o súkromnom podnikaní občanov. Prostredníctvom tohto opatrenia bolo v období od marca 2018 do januára 2020 podporené vytvorenie 118 pracovných miest, pričom 31 pracovných miest (26,27%) vytvorili UoZ OZP vo veku 50 +.

C. Udržanie existujúcich pracovných miest

Medzi nástroje AOTP zamerané na podporu udržania zamestnancov v zamestnaní, udržanie existujúcich PM a predchádzanie zrušenia PM alebo hromadného prepúšťania zamestnancov, ktoré sa poskytujú aj UoZ vo veku 50 + patrí:

1. Vzdelávanie a príprava pre trh práce zamestnanca - § 47 zákona

VzPrTP zamestnancov vykonáva zamestnávateľ v záujme ich ďalšieho pracovného uplatnenia a s cieľom zvýšiť ich vzdelanostnú úroveň, pracovný potenciál a adaptabilitu na trhu práce. Úrad PSVR môže zamestnávateľovi poskytnúť príspevok na VzPrTP zamestnancov, ak sa zaviazal, že po skončení VzPrTP bude týchto zamestnancov zamestnávať najmenej počas 12 mesiacov alebo VzPrTP uskutoční ako súčasť opatrení, ktoré umožňujú predísť alebo obmedziť HP. V roku 2018 neboli na VzPrTP zaradení žiadni zamestnanci. V období od marca 2018 do januára 2020 bolo na VzPrTP zaradených 269 zamestnancov, z nich nikto vo veku 50+. Vzdelávanie zamestnancov bolo v tomto období realizované aj v rámci § 54 ods. 1 písm. d) zákona o službách zamestnanosti (v rámci regionálneho projektu). Na VzPrTP bolo na vzdelávanie zaradených 833 zamestnancov, z toho 26 zamestnancov vo veku 50+ (0,03%).

2. Príspevok na podporu udržania pracovných miest - § 50k zákona

Príspevok možno poskytnúť zamestnávateľovi, ktorý najmenej tri mesiace pred podaním žiadosti o poskytnutie príspevku udržal PM aj v prípade pretrvávajúcich vážnych prevádzkových dôvodov vymedzených v písomnej dohode so zástupcami zamestnancov, na základe ktorých po dohode s úradom PSVR na prechodné obdobie obmedzí svoju prevádzkovú činnosť tak, že nebude zamestnancom prideliť prácu v rozsahu najmenej 6 % a najviac 40 % ustanoveného týždenného pracovného času. V roku 2018 a 2019 neboli na predmetné opatrenie zaradení žiadni zamestnanci.

3. Príspevok na dochádzku za prácou - § 53 zákona

Príspevok sa poskytuje mesačne na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzku z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu zamestnanca do miesta výkonu zamestnania uvedeného v pracovnej zmluve a späť. V období od marca 2018 do januára 2020 bol príspevok na dochádzku za prácou poskytnutý celkom 31 265 žiadateľom, z toho bolo 5 254 žiadateľov vo veku 50+ (16,80%).

4. Príspevok na podporu mobility za prácou - § 53a zákona

Príspevok na podporu mobility za prácou sa poskytuje UoZ ako úhrada časti výdavkov na bývanie súvisiacich so zmenou trvalého pobytu alebo prechodného pobytu o najmenej 50 kilometrov v súvislosti so získaním zamestnania najmenej na 6 mesiacov. V období od marca 2018 do januára 2020 bolo príspevkom na podporu mobility za prácou podporených celkom 977 žiadateľov, z toho bolo 36 žiadateľov vo veku 50+ (3,68%).

5. Príspevok na udržanie občana so ZP v zamestnaní - § 56a zákona

Zamestnávateľovi, ktorý zamestnával viac ako 25 % občanov so ZP z priemerného evidenčného počtu svojich zamestnancov, sa poskytoval príspevok na udržanie občana so ZP v zamestnaní. Od 1.5.2013 mohol úrad PSVR uzavrieť dohodu o poskytnutí tohto príspevku len s tým zamestnávateľom, ktorý nemal priznané postavenie chránenej dielne. V sledovanom období od marca 2018 do januára 2020 bolo týmto nástrojom AOTP podporených 41 zamestnancov, z toho 27 zamestnancov vo veku 50+ (65,85%).

6. Príspevok na činnosť pracovného asistenta - § 59 zákona

Príspevok na činnosť pracovného asistenta poskytoval úrad PSVR, ak z druhu zdravotného postihnutia a z vykonávanej pracovnej činnosti zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnnej osoby vyplýva potreba pracovného asistenta, a to mesačne najmenej vo výške 41 % a najviac vo výške 70 % celkovej ceny práce podľa § 49 ods. 4 zákona o službách zamestnanosti. V období od 1. 3. 2018 do 31. 1. 2020 bolo na pracovné miesta pracovných asistentov zaradených 2 269 pracovných asistentov, z toho bolo 753 vo veku 50+ (33,19%).

7. Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov CHD alebo CHP a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov - § 60 zákona

Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov CHD alebo CHP) na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov sa poskytoval právnickej osobe alebo fyzickej osobe, ak o tento príspevok písomne požiadala najneskôr do konca prvého kalendárneho mesiaca štvrtého nasledujúceho po štvrtroku, za ktorý príspevok žiada. V období od 1. 3. 2018 do 31. 1. 2020 bolo prostredníctvom tohto opatrenia podporených 12 019 občanov so ZP, z toho pre 6 175 pre občanov so ZP vo veku 50+ (51,38%).

D. Národné projekty realizované podľa § 54 zákona o službách zamestnanosti v rámci Operačného programu Ľudské zdroje - prioritná os 3 Zamestnanosť.

Podľa svojho obsahového zamerania a cieľov môžu byť tieto projekty zamerané na ktorýkoľvek z vyššie uvedených nástrojov AOTP, do ktorých sú zaradovaní aj UoZ vo veku 50+.

1. NP „Chceme byť aktívni na trhu práce“ (50+)

Cieľom NP je zlepšenie postavenia znevýhodnených UoZ podľa § 8 ods. 1 písm. b) zákona o službách zamestnanosti – občanov vo veku 50+, zvýšenie ich zamestnatel'nosti a zamestnanosti prostredníctvom poskytovania finančných príspevkov na podporu vytvorenia pracovného miesta. V období od marca 2018 do januára 2020 bolo do NP zaradených 1 191 UoZ vo veku 50+.

2. NP „Šanca na zamestnanie“

Cieľom NP bolo zlepšenie postavenia znevýhodnených UoZ podľa §8 zákona o službách zamestnanosti na trhu práce, zvýšenie zamestnatel'nosti a zamestnanosti znevýhodnených UoZ, zníženie dlhodobej nezamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti. Finančný príspevok sa poskytoval zamestnávateľovi, ak vytvoril pracovné miesto z niektorej z vymedzených oblastí verejného zamestnávania na dobu najmenej 3 mesiace. NP začal v decembri 2015 bol ukončený v septembri 2018. V období od marca 2018 do januára 2020 bolo do NP zaradených 54 UoZ, z toho 24 UoZ vo veku 50+ (44,44%).

3. NP „Cesta na trh práce“

Cieľom NP je zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnatel'nosti a zamestnanosti UoZ a znevýhodnených UoZ podporou vytvárania pracovných miest, zníženie nezamestnanosti, osobitne dlhodobej nezamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti v najmenej rozvinutých okresoch, ktoré dlhodobo vykazovali vysokú mierou evidovanej nezamestnanosti. Realizácia projektu prebieha v najmenej rozvinutých okresoch podľa zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Národný projekt začal v marci 2017. V rámci národného projektu je možné poskytnúť finančný príspevok v okresoch:

Banskobystrický kraj - okresy Lučenec, Rimavská Sobota, Poltár, Revúca, Veľký Krtíš,

Košický kraj – okresy Rožňava, Sobrance, Trebišov,

Prešovský kraj - okresy Kežmarok, Sabinov, Svidník, Vranov n/Topľou.

Národný projekt sa realizuje prostredníctvom šiestich aktivít:

Aktivita č. 1 Poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvárania pracovných miest pre UoZ/ZUoZ. Cieľom aktivity č. 1 je podpora vytvárania pracovných miest pre UoZ, najmä pre ZUoZ, poskytovaním finančného príspevku. Hlavnou aktivitou je poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý prijme do pracovného pomeru UoZ, najmä ZUoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, na dobu minimálne 20 mesiacov, pričom finančný príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi mesačne najviac počas prvých 15 mesiacov. V období od marca 2018 do januára 2020 bolo do aktivity č. 1 zaradených 270 UoZ/znevýhodnených UoZ, z toho 37 UoZ vo veku 50+ (13,70%).

Aktivita č. 2 Poskytovanie finančných príspevkov na podporu vytvárania pracovných miest pre znevýhodnených UoZ v sociálnych podnikoch pracovnej integrácie. Cieľom aktivity č. 2 je aktivácia znevýhodnených UoZ podporou vytvárania pracovných miest v sociálnych podnikoch pracovnej integrácie. Hlavnou aktivitou je poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvárania pracovných miest pre znevýhodnených UoZ s osobitným zreteľom na dlhodobo nezamestnaných občanov v sociálnych podnikoch pracovnej integrácie. Do tejto aktivity bolo v období od marca 2018 do januára 2020 zaradených 35 znevýhodnených UoZ, z toho 16 UoZ vo veku 50+ (45,71%).

Aktivita č. 3 Podpora vytvárania pracovných miest u verejných zamestnávateľov. Cieľom aktivity je zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti, zníženie dlhodobej nezamestnanosti podporou vytvárania pracovných miest u verejných zamestnávateľov vo vymedzených oblastiach verejného zamestnávania. Hlavnou aktivitou je poskytovanie finančného príspevku verejnému zamestnávateľovi, najmenej počas 3 mesiacov a najviac počas 12 mesiacov v závislosti od dohodnutej doby trvania pracovného pomeru. Do aktivity č. 3 bolo v období od marca 2018 do januára 2020 zaradených 418 UoZ, z toho 129 UoZ vo veku 50+ (30,86%).

Aktivita č. 4 Zamestnám sa sám aj v poľnohospodárskej prvovýrobe - Cieľom aktivity č. 4 je zníženie nezamestnanosti UoZ podporou vytvárania pracovných miest na samozamestnávanie. Hlavnou aktivitou je poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvárania pracovných miest samozamestnaním UoZ/ZUoZ, ktorí budú ako SZČO prevádzkovať SZČ v rôznych odvetviach. Pracovné miesto na samozamestnanie môže UoZ vytvoriť aj v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby. V období od marca 2018 do januára 2020 bolo v rámci aktivity č. 4 vytvorených 37 pracovných miest na samozamestnanie, z toho pre 7 UoZ vo veku 50+.

Aktivita č. 5 Poskytovanie finančného príspevku na dochádzanie za prácou - Cieľom aktivity je zvýšenie zamestnanosti a udržanie pracovných miest podporou mobility pracovnej sily. Hlavnou aktivitou je poskytovanie finančného príspevku žiadateľovi, ktorý bol UoZ/ZUoZ a ktorý bol vyradený z evidencie UoZ z dôvodu uvedeného v § 36 ods. 1 písm. a) zákona na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzanie za prácou a ktorý dochádza z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu do miesta výkonu zamestnania uvedeného v pracovnej zmluve. V rámci aktivity č. 5 bolo v období od marca 2018 do januára 2020 zaradených 7 636 UoZ, z toho 997 UoZ vo veku 50 + (13,05%).

Aktivita č. 6 Poskytovanie individualizovaných služieb UoZ - Cieľom tejto aktivity je podporovať UoZ pri nachádzaní pracovného uplatnenia prostredníctvom intenzívneho a individualizovaného poradenského procesu, ktorý zohľadňuje individuálnu sociálnu situáciu UoZ. Cieľovou skupinou sú všetci UoZ evidovaní v evidencii UoZ s trvalým pobytom na území 12-ich najmenej rozvinutých okresov SR. Za obdobie marec 2018 až január 2020 bolo do poskytovania individualizovaných služieb zaradených 14 191 UoZ, z toho 4 488 UoZ vo veku 50+ (31,63%).

4. NP „Cesta na trh práce 2“

Cieľom NP je zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti UoZ a znevýhodnených UoZ podporou vytvárania pracovných miest, zníženie nezamestnanosti, osobitne dlhodobej nezamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti v najmenej rozvinutých okresoch, ktoré dlhodobo vykazovali vysokú mierou evidovanej nezamestnanosti. Realizácia projektu prebieha v najmenej rozvinutých okresoch podľa zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. NP sa začal realizovať v júni 2018. V rámci NP je možné poskytnúť finančný príspevok v okresoch :Banskobystrický kraj - okresy Lučenec, Rimavská Sobota, Poltár, Revúca, Veľký Krtíš, Košický kraj – okresy Rožňava, Sobrance, Trebišov, Gelnica , Košice-okolie, Michalovce,

Prešovský kraj - okresy Kežmarok, Sabinov, Svidník, Vranov n/Topľou, Bardejov, Medzilaborce, Snina, Levoča, Stropkov. NP sa realizuje prostredníctvom troch opatrení:

Opatrenie č. 1 Poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvárania pracovných miest pre UoZ/ZUoZ - V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý príjme do pracovného pomeru UoZ, najmä ZUoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, na dobu minimálne 20 mesiacov, pričom finančný príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi mesačne najviac počas prvých 15 mesiacov. V období od marca 2018 do januára 2020 bolo do opatrenia č. 1 zaradených 3 147 UoZ/znevýhodnených UoZ, z toho 797 UoZ vo veku 50 + (25,32%).

Opatrenie č. 2 Podpora vytvárania pracovných miest u verejných zamestnávateľov - V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku verejnému zamestnávateľovi na podporu vytvorenia pracovného miesta, najmenej počas 3 mesiacov a najviac počas 12 mesiacov v závislosti od dohodnutej doby trvania pracovného pomeru. Na opatrenie č. 2 bolo v období od marca 2018 do januára 2020 zaradených 2 023 UoZ, z toho 782 UoZ vo veku 50+ (38,65%).

Opatrenie č. 3 Zamestnám sa sám aj v poľnohospodárskej prvovýrobe - V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku na samozamestnanie UoZ/ZUoZ, ktorí budú ako SZČO prevádzkovať SZČ v rôznych odvetviach. Pracovné miesto na samozamestnanie môže UoZ vytvoriť aj v odvetví poľnohospodárskej prvovýroby. Za vytvorenie pracovného miesta sa považuje začatie vykonávania SZČ a jej nepretržité vykonávanie najmenej dva roky. V období od marca 2018 do januára 2020 bolo v rámci opatrenia vytvorených 1 108 pracovných miest na samozamestnanie, z toho pre 148 UoZ vo veku 50+ (13,35%).

5. NP „Cesta na trh práce 3“

Cieľom NP je zlepšenie postavenia UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti UoZ a znevýhodnených UoZ podporou vytvárania pracovných miest, zníženie nezamestnanosti, osobitne dlhodobej nezamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti v najmenej rozvinutých okresoch, ktoré dlhodobo vykazovali vysokú mierou evidovanej nezamestnanosti. Realizácia projektu prebieha v najmenej rozvinutých okresoch podľa zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. NP sa začal realizovať v novembri 2019. V rámci NP je možné poskytnúť finančný príspevok v okresoch: Banskobystrický kraj - okresy Lučenec, Rimavská Sobota, Poltár, Revúca, Veľký Krtíš, Košický kraj – okresy Rožňava, Sobrance, Trebišov, Gelnica, Košice-okolie, Michalovce, Prešovský kraj - okresy Kežmarok, Sabinov, Svidník, Vranov n/Topľou, Bardejov, Medzilaborce, Snina, Levoča, Stropkov. NP sa realizuje prostredníctvom troch opatrení:

Opatrenie č. 1 Poskytovanie finančného príspevku na podporu vytvárania pracovných miest pre UoZ/ZUoZ

V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý príjme do pracovného pomeru UoZ, najmä znevýhodneného UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, na dobu určitú minimálne 17 mesiacov, na dobu neurčitú minimálne 20 mesiacov. Zamestnávateľovi sa finančný príspevok poskytuje najdlhšie po dobu 12/15 mesiacov v závislosti od uzatvorenia pracovného pomeru na dobu určitú/neurčitú. V období od marca 2018 do januára 2020 bolo do opatrenia č. 1 zaradených 257 UoZ/znevýhodnených UoZ, z toho 62 UoZ vo veku 50 + (24,13%).

Opatrenie č. 2 Podpora vytvárania pracovných miest u verejných zamestnávateľov - V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku verejnému zamestnávateľovi na podporu vytvorenia pracovného miesta, počas 3-9 mesiacov pri uzatvorení pracovného pomeru na dobu určitú a 3-12 mesiacov pri uzatvorení pracovného pomeru na dobu neurčitú.

Za vytvorenie pracovného miesta sa považuje uzatvorenie pracovného minimálne na dobu 3 mesiace. Na opatrenie č. 2 bolo v období od marca 2018 do januára 2020 zaradených 232 UoZ, z toho 79 UoZ vo veku 50+ (34,05%).

Opatrenie č. 3 Poskytovanie finančného príspevku na dochádzanie za prácou - V rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku žiadateľovi, ktorý bol UoZ/ZUoZ a ktorý bol vyradený z evidencie UoZ z dôvodu uvedeného v § 36 ods. 1 písm. a) zákona na úhradu časti cestovných výdavkov na dochádzanie za prácou a ktorý dochádza z miesta trvalého pobytu alebo z miesta prechodného pobytu do miesta výkonu zamestnania uvedeného v pracovnej zmluve. V rámci opatrenia č. 3 bolo v období od marca 2018 do januára 2020 zaradených 337 UoZ, z toho 54 UoZ vo veku 50 + (16,02%).

6. NP „Cesta z kruhu nezamestnanosti“

Cieľom NP bola podpora zamestnanosti a znižovanie nezamestnanosti dlhodobo nezamestnaných UoZ podľa § 8 ods. 1) písm. c) zákona o službách zamestnanosti prostredníctvom získania a prehľbovania pracovných zručností. Hlavnou aktivitou bolo poskytovanie finančných príspevkov zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto prijal do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny na plný alebo polovičný úväzok na dobu minimálne 15 mesiacov, resp. na neurčitý čas. NP začal v decembri 2015 a bol ukončený 31.10.2018. V období od marca 2018 do januára 2020 do tohto NP bolo zaradených 21 UoZ, z toho 11 UoZ vo veku 50+(52,38 %).

7. NP „Reštart – Príležitosť pre dlhodobo nezamestnaných vrátiť sa na trh práce“

Cieľom NP je prostredníctvom poskytovania finančných príspevkov motivovať dlhodobo nezamestnaných občanov (ďalej len „DNO“), vedených v evidencii UoZ viac ako 24 mesiacov, k nájdeniu si zamestnania alebo k účasti na zapracovaní za účelom získania resp. prehľbovania praktických skúseností pre potreby trhu práce. NP je realizovaný prostredníctvom dvoch opatrení:

Opatrenie č. 1: Podpora aktívnych DNO - v rámci opatrenia ide o poskytovanie finančného príspevku aktívnym DNO, ktorí si nájdu zamestnanie a budú vyradení z evidencie UoZ z dôvodu vzniku pracovného pomeru a preukázaného nástupu do zamestnania. Finančný príspevok sa poskytuje mesačne, počas obdobia minimálne 1 a maximálne 12 mesiacov, na základe uzatvorenej dohody medzi zamestnancom (predtým DNO) a úradom PSVR. V rámci opatrenia č. 1 bolo v období od marca 2018 do januára 2020 bolo podporených 2 327 DNO (zamestnancov), z toho 763 UoZ vo veku 50+(32,78%).

Opatrenie č. 2: Zapracovanie u zamestnávateľa za účelom získania a obnovy pracovných návykov - v rámci opatrenia ide o poskytovanie mesačného finančného príspevku pre DNO a zamestnávateľov na vykonávanie zapracovania u zamestnávateľa. Je to forma aktivácie DNO vykonávaním zapracovania u zamestnávateľa, ktorej cieľom je získanie, prehľbovanie praktických skúseností pre potreby trhu práce. V období od marca 2018 do januára 2020 bolo v rámci tohto opatrenia zapojených 2 392 DNO, z toho 1 052 UoZ vo veku 50+(43,97%). NP bol ukončený v decembri 2019.

8. NP „Umiestňovanie dlhodobo nezamestnaných občanov na trhu práce s využitím neštátnych služieb zamestnanosti“

Cieľom NP je zlepšenie postavenia dlhodobo nezamestnaných UoZ na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti, obnova pracovných návykov a aktívna pomoc pri ich umiestnení na trhu práce, prostredníctvom agentúr dočasného zamestnávania (ADZ). Príspevok je paušálny, vypláca sa za umiestnenie dlhodobo nezamestnaného UoZ na trhu práce a je určený na refundáciu časti nevyhnutných výdavkov ADZ, spojených s umiestnením DN UoZ na trhu práce. V roku 2018 sa umiestnilo na trhu práce 17 DNO - UoZ, z toho 5 DN UoZ vo veku 50+. V roku 2019 už neboli umiestnení žiadni DNO – UoZ, nakoľko projekt bol ukončený.

9. NP „Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva - 2“

Cieľom NP je zlepšiť postavenie UoZ a znevýhodnených UoZ na trhu práce, zvýšiť ich zamestnateľnosť a zamestnanosť, znížiť dlhodobú nezamestnanosť a podporiť rozvoj miestnej a regionálnej zamestnanosti poskytovaním finančných príspevkov oprávneným zamestnávateľom na podporu vytvorenia krátkodobých pracovných miest pre nezamestnaných v širšej oblasti obnovy kultúrneho dedičstva, ako sú hrady, pevnosti, mestské hradby, kaštiele, kúrie, kláštory, historické parky a historické objekty, s perspektívou dlhodobého zamestnania v tejto oblasti. Integráciou UoZ a znevýhodnených UoZ do NP sa sledujú aj ciele, ktoré spočívajú v pozitívnom dopade NP na ekonomiku, rozvoj cestovného ruchu a celkové oživenie v regiónoch postihnutých značnou mierou nezamestnanosti, s multiplikačným efektom na ubytovacie, reštauračné a iné služby. Hlavnou aktivitou NP je podpora vytvorenia pracovného miesta pre UoZ a znevýhodneného UoZ. Na vytvorené PM bolo v období od marca 2018 do januára 2020 zaradených 1 398 UoZ/ZUoZ, z toho 481 UoZ vo veku 50+ (34,40%).

10. NP „Podpora individualizovaného poradenstva pre dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie“

NP sa realizuje prostredníctvom dvoch aktivít:

Aktivita č. 1 Bilancia kompetencií pre dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie

Bilancia kompetencií pre dlhodobu nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie (ďalej len „DN UoZ“) je realizovaná prostredníctvom externých dodávateľov, vybraných v zmysle zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní. Aktivita je určená pre dlhodobu nezamestnaných UoZ, ktorí nemajú predstavu o svojom uplatnení sa na trhu práce, alebo ktorí z objektívnych dôvodov potrebujú zmeniť svoje pracovné zameranie a je k tomu nevyhnutná poradenská podpora formou bilancie kompetencií. Poradenský proces je zameraný na pomoc pri hľadaní profesijného smerovania a rozvoji zručností pri riadení vlastnej kariéry. Realizácia tejto aktivity začala v decembri 2018. Za obdobie od decembra 2018 do januára 2020 bolo do Bilancie kompetencií zaradených 8 276 DN UoZ, z toho 2 364 UoZ vo veku 50+ (28,56 %).

Aktivita č. 2 Podpora individualizovaného poradenstva pre dlhodobu nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie. Podpora individualizovaného poradenstva pre DN UoZ je realizovaná internými odbornými poradcami úradov PSVR a je zameraná na podporu ťažko umiestniteľných dlhodobu nezamestnaných UoZ pri nachádzaní pracovného uplatnenia prostredníctvom individuálnych, skupinových a individualizovaných poradenských aktivít. Tieto aktivity sú zamerané najmä na analýzu a komplexné zhodnotenie celkového potenciálu UoZ z hľadiska uplatniteľnosti na trhu práce, identifikáciu bariér, stanovenia opatrení na zvýšenie možností uplatnenia sa na trhu práce, mobilizácie individuálnych zdrojov a posilnenia motivácie k proaktívnemu prístupu k riešeniu dlhodobej nezamestnanosti. Za obdobie marec 2018 až január 2020 bolo do poskytovania individualizovaného poradenstva zaradených 20 740 DN UoZ z toho 8 378 DN UoZ vo veku 50+ (40,40 %).

E. Projekty realizované podľa § 54 zákona o službách zamestnanosti, financované zo zdrojov štátneho rozpočtu Slovenskej republiky

1. Motivačný interný projekt pre dlhodobu nezamestnaných: „Zvýšenou aktivitou k zamestnaniu“
Jedným z opatrení Akčného plánu na posilnenie integrácie DNO na trhu práce v SR bola od roka 2017 realizácia interného projektu „Zvýšenou aktivitou k zamestnaniu“ (ďalej len „ZAZ“) . Interný motivačný projekt ZAZ je realizovaný vlastnými personálnymi kapacitami. Cieľom realizácie tohto projektu je zvýšenie zamestnanosti a uplatniteľnosti DNO na trhu práce prostredníctvom intenzívneho individuálneho prístupu zo strany zamestnancov úradu PSVR (poskytovanie informačno-poradenských služieb, vydávanie odporúčaní, zaraďovanie na výberové konania, AOTP...), ale aj zo strany DNO (aktívna práca s ISTP, využívanie bezplatného internetového sprievodcu www.istp.sk). Intenzívnou prácou namotivovať DNO k aktivite pri hľadaní zamestnania, zlepšení svojho sociálneho statusu, ako aj statusu celej rodiny. Do NP bolo od začiatku jeho realizácie (1.2.2017) k 31.12. 2019 zaradených 67 101 UoZ z radov DNO, z toho 21 600 DNO vo veku 50+ (32,19%).

2. NP „Šanca na zamestnanie pre BSK“
Cieľom NP bolo zlepšenie postavenia znevýhodnených UoZ podľa § 8 zákona na trhu práce, zvýšenie zamestnateľnosti a zamestnanosti znevýhodnených UoZ, zníženie dlhodobej nezamestnanosti, podpora rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti. Išlo o obdobný projekt ako NP „Šanca na zamestnanie“ s tým rozdielom, že tento NP je financovaný výlučne zo zdrojov štátneho rozpočtu a bol realizovaný len na území Bratislavského samosprávneho kraja. V období od marca 2018 do januára 2020 bolo do projektu zaradených 61 znevýhodnených UoZ, z toho 32 UoZ vo veku 50+ (52,45 %).

3. Projekt „Pripravený na prácu“
Projekt „Pripravený na prácu“ sa realizuje v zmysle uznesenia Vlády SR k opatreniam na odstránenie bariér pre trvalo udržateľný rozvoj automobilového priemyslu na Slovensku. Tento projekt je rozdelený na 2 fázy.

V rámci 1. fázy sa realizuje vzdelávací program Inkluzívne vzdelávanie, zameraný na zvýšenie kompetencií potrebných na ľahšie uplatnenie účastníkov projektu v oblasti strojárnej a automobilovej výroby. Po absolvovaní Inkluzívneho vzdelávania sú UoZ pripravení na pracovnú pozíciu operátor výroby.

2 fáza projektu je zameraná na odborné vzdelávanie v akreditovaných vzdelávacích programoch – mechatronik, priemyselný mechanik, nástrojár, mechanik prípravkov, elektrotechnik automatizačnej techniky, autoelektrikár, automechanik, mechanik v automobilovom priemysle, pracovník logistiky a skladového hospodárstva, operátor CNC strojov, obrábač kovov, strojní mechanik - zámočník a pracovník automatizácie v strojárnej výrobe. V období od marca 2018 do januára 2020 bolo do tohto projektu zaradených 18 440 UoZ, z toho 3 682 UoZ vo veku 50+ (19,97 %).

ODPOČET BODU 7.5 HMOTNÁ NÚDZA A CHUDOBA NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 - 2020

Hmotná núdza

V marci 2018 bola pomoc v hmotnej núdzi poskytovaná 76 801 klientom, z toho vo vekovej kategórii 50+ bola táto pomoc poskytovaná 28 224 klientom, čo predstavuje 36,75 % z celkového počtu poberateľov dávky v hmotnej núdzi.

V januári 2020 bola pomoc v hmotnej núdzi poskytovaná 60 345 klientom, z toho vo vekovej kategórii 50+ bola táto pomoc poskytovaná 23 213 klientom, čo predstavuje 38,47 % z celkového počtu poberateľov dávky v hmotnej núdzi.

Počet poberateľov hmotnej núdze		
Obdobie	Celkový súčet	50 a viac rokov
marec 2018	76 801	28 224
apríl 2018	76 374	28 275
máj 2018	74 880	28 023
jún 2018	73 127	27 549
júl 2018	71 181	26 989
august 2018	69 747	26 554
september 2018	67 959	25 897
október 2018	67 366	25 599
november 2018	66 462	25 281
december 2018	66 466	25 208
január 2019	66 046	25 104
február 2019	65 413	24 265
marec 2019	65 898	24 506
apríl 2019	65 869	24 598
máj 2019	64 899	24 456
jún 2019	63 931	24 118
júl 2019	62 595	23 747
august 2019	61 655	23 471
september 2019	61 005	23 326
október 2019	60 776	23 289
november 2019	60 221	23 155
december 2019	60 617	23 291
január 2020	60 345	23 213

Z tabuľky je zrejmé, že v období od marca 2018 do januára 2020 mal počet poberateľov hmotnej núdze ako aj počet poberateľov hmotnej núdze vo vekovej kategórii 50 a viac rokov klesajúcu tendenciu. Za sledované obdobie sa celkový počet poberateľov hmotnej núdze znížil o 21,43% a počet poberateľov vo veku 50+ rokov o 17,75%.

Úrad geodézie, kartografie a katastra SR

Cieľ 2: Zvýšiť úroveň katastra, geodézie a kartografie pre obyvateľov pomocou moderného informačného systému, zlepšiť prístup k údajom z katastra nehnuteľností z pohľadu efektívnosti pre občanov, vrátane starších ľudí, ako aj zamestnancov rezortu a taktiež neustále udržiavať jeho aktuálnosť a bezpečnosť s cieľom zabezpečiť priority a úlohy na úseku geodézie, kartografie a katastra.

Opatrenie:

Ukončiť implementáciu prebiehajúcich programov - Operačného programu informatizácia spoločnosti – Elektronické služby katastra nehnuteľností (ESKN) a Základná báza údajov pre geografický informačný systém (ZB GIS).

Gestor: Úrad geodézie, kartografie a katastra SR

Spolupracujúce subjekty: organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti ÚGKK SR a miestne orgány štátnej správy vykonávajúce štátnu správu na úseku geodézie, kartografie a katastra

T: priebežne do roku 2020

Úloha sa priebežne plní

Projekt Elektronické služby katastra nehnuteľností bude poskytovať 45 elektronických služieb. K prvým 15. službám pribudlo v roku 2019 ďalších 30 elektronických služieb.

Medzi služby, ktoré sú k dispozícii už od októbra 2015, a sú pre záujmovú skupinu občanov, patrí:

- Poskytnutie informácie z KN o vlastníkoch a iných oprávnených osobách
- Poskytnutie informácie z KN o nehnuteľnostiach
- Poskytnutie informácie z KN o právach k nehnuteľnostiam
- Poskytnutie výpisu z listu vlastníctva z KN
- Poskytnutie informácie z KN o súpise parciel z registra C a E
- Poskytnutie informácie z KN o súpise stavieb
- Poskytnutie informácie z KN o súpise vlastníkov
- Poskytnutie informácie z KN o súpise správcov
- Poskytnutie informácie z KN o súpise nájomcov
- Poskytnutie informácie z KN o súpise iných oprávnených osôb

Realizuje sa poskytovanie výpisov z listov vlastníctva na právne účely prostredníctvom Integrovaných obslužných miest.

Poskytovanie informácií z katastra nehnuteľností sa vykonáva aj cestou Klientskych centier (KAMO), ktoré zriaďuje a riadi Ministerstvo vnútra SR.

Národná banka Slovenska

Národná banka Slovenska (ďalej len „NBS“) si uvedomuje, že nízka finančná gramotnosť obyvateľov na Slovensku je častou príčinou problémov, do ktorých sa spotrebiteľia dostanú. NBS chápe zvyšovanie finančnej gramotnosti zraniteľných skupín obyvateľstva, medzi ktorých patria aj seniori, ako súčasť ochrany finančného spotrebiteľa v kontexte celoživotného vzdelávania. Táto činnosť spočíva najmä v poskytovaní dôležitých informácií spotrebiteľom, aby sa vedeli správne rozhodnúť pri výbere finančnej služby. Za kľúčové však považujeme, aby spotrebiteľia informáciám aj rozumeli.

1. Spotrebiteľom, teda aj seniorom je k dispozícii podstránka www.nbs/spotrebiteľ, ako súčasť internetovej stránky NBS. Cieľom podstránky je poskytnúť verejnosti všetky informácie týkajúce sa ochrany spotrebiteľa na jednom mieste. Na stránke môžu nájsť najdôležitejšie informácie, ktoré im pomôžu zorientovať sa na trhu financií. Rovnako sú prostredníctvom stránky propagované vzdelávacie aktivity NBS v tejto oblasti. Od novembra 2019 je na stránke www.nbs.sk dostupný on-line kvíz finančnej gramotnosti „Máte finančnú gramotnosť v malíčku?“. Otázky vychádzajú z reálnych životných situácií v oblasti finančnej gramotnosti a ochrany finančného spotrebiteľa a obsahujú aj vysvetlenie a zdôvodnenie správnej odpovede.
2. NBS pripravila v dňoch 23. – 24. októbra 2019 už druhý ročník podujatia s názvom Dni finančného spotrebiteľa 2019, ktorého nosnou témou bolo: „Ako sa má správať zodpovedný spotrebiteľ?“. Pre seniorov sme pripravili špeciálnemu prednášku, ktorá im pomohla zorientovať sa vo svete financií. Taktiež sa mali možnosť zapojiť do pripravených aktivít, ktoré sa realizovali interaktívne. Pracovníci NBS sa seniorom snažili pomôcť a poradiť pri riešení rôznych finančných situácií.
3. NBS pripravila v júli 2018 finančnú príručku pre seniorov „Všetko, čo by ste mali vedieť o peniazoch“, ktorá pútavou formou krátkych textov a krížoviek poskytne informácie o produktoch a pojmoch z finančného trhu, s ktorými sa táto skupina ľudí stretáva. Príručka bola poskytovaná seniorom v rámci podujatí organizovaných NBS.
4. Aby sa informácie o spotrebiteľských právach dostali k širokej verejnosti teda aj k seniorom, NBS ponúka štyri informačné materiály na rôzne spotrebiteľské témy. Letáky sú dostupné aj v elektronickej forme na internetovej stránke NBS. Témy letákov sú: „Ochrana finančného spotrebiteľa“, „5P zodpovedného spotrebiteľa“, „Potrebujete peniaze? Spotrebiteľský úver – ako na to“, „Ponúkli Vám životné poistenie? Ako sa rozhodnúť“.
5. NBS zverejňuje na www.nbs.sk/upozornenia upozornenia, ktorých cieľom je informovať a vzdelávať širokú verejnosť v aktuálnych témach.
6. V roku 2018 boli prezentované rôzne spotrebiteľské témy v televízii TA3 v relácii „5 minút o vašich financiách“.
7. Jedným z cieľov komunikačnej politiky NBS je ďalej sa podieľať na implementácii vzdelávania zameraného na podporu rozvoja finančnej gramotnosti a zabezpečiť primeranú informovanosť o svojej činnosti. Na dosiahnutie tohto cieľa NBS schválila v októbri 2019 Stratégiu Národnej banky Slovenska na podporu finančnej gramotnosti. Schválené projekty vyplývajúce zo stratégie budú obsahovať aj vzdelávacie aktivity pre seniorov.

NBS naďalej spolupracuje ako poradný orgán s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ako aj s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky na plnení úloh vyplývajúcich z Národného program aktívneho starnutia.

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví

Úloha:

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví má v Národnom programe aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020 uvedenú úlohu pod číslom 7.7.5. v znení:

„Cenová dostupnosť energií, ktorej cieľom je, prostredníctvom štátnej regulácie sieťových odvetví, pri využití možností daných zákonom č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach, prijímať opatrenia na ochranu domácností starších ľudí a dôchodcov, ako zraniteľných odberateľov elektriny a plynu.“

Vykonané opatrenia v sledovanom období (03/2018 – 02/2020):

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej „úrad“) aktívne využíva nástroje cenovej regulácie ustanovené všeobecne záväznými právnymi predpismi:

- zákon č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach,
- zákon č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- vyhláška úradu č. 18/2017 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike a niektoré podmienky vykonávania regulovaných činností v elektroenergetike,
- vyhláška č. 223/2016 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v plynárenstve,
- a iné,

s cieľom zabezpečiť kvalitné dodávky elektrickej energie a plynu za primerané ceny zraniteľným odberateľom elektriny a plynu v domácnostiach.

Na základe schválenej regulačnej politiky na roky 2017 – 2021, ktorá definuje ciele a priority pre všetky regulované oblasti, ktoré spadajú do pôsobnosti úradu, a vychádzajúc z výsledkov aplikačnej praxe, vznikla potreba úprav niektorých zavedených praktík, v cenovej regulácii. K zapracovaniu zmien, za účelom zlepšenia systému regulácie a odstránenia neaktuálnych ustanovení, úrad v rokoch 2018 a 2019 vydal a zverejnil v Zbierke zákonov SR novelizácie nasledovných vyhlášok:

- vyhláška č. 18/2017, ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike a niektoré podmienky vykonávania regulovaných činností v elektroenergetike,
- vyhláška č. 223/2016, ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v plynárenstve,
- vyhláška č. 248/2016, ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v tepelnej energetike,
- vyhláška č. 21/2017, ktorou sa ustanovuje cenová regulácia výroby, distribúcie a dodávky pitnej vody verejným vodovodom a odovzdávania a čistenia odpadovej vody verejnou kanalizáciou.

Aktuálne je v legislatívnom procese novelizácia vyhlášky úradu č. 24/2013 Z. z., ktorou sa ustanovujú pravidlá pre fungovanie vnútorného trhu s elektrinou a pravidlá pre fungovanie vnútorného trhu s plynom.

V úvode roka 2020 úrad, v zmysle § 9 ods. 3 písm. f) zákona o regulácii, predložil na Úrad vlády SR informatívny materiál „Konceptiu na ochranu odberateľov, splňajúcich podmienky energetickej chudoby“ s tým, že požiadal o jeho zaradenie na rokovanie vlády SR.

Okrem toho úrad, využívajúc svoje zákonné kompetencie na ochranu spotrebiteľov, aktívne obhajuje práva a oprávnené záujmy spotrebiteľov a zraniteľných odberateľov v záväzkových vzťahoch s regulovanými subjektami v energetike a plynárenstve.

Pritom zohľadňuje osobitne zraniteľných odberateľov, starších ľudí a dôchodcov. Úrad sa angažuje aj v prevencii nekalých obchodných praktík niektorých sprostredkovateľov a podomových obchodníkov.

V súčasnosti prebieha štvrtý rok regulačného obdobia, ktoré začalo v roku 2017. V Regulačnej politike na obdobie rokov 2017 – 2021 sa nachádza množstvo ustanovení, ktoré kladú veľký dôraz na ochranu zraniteľných odberateľov elektriny a plynu, ako aj problematiku energetickej chudoby.

V rámci cenovej regulácie v sieťových odvetviach vykonáva, na základe zákona č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov

(ďalej len „zákon o regulácii“), cenovú reguláciu dodávky elektriny a plynu zraniteľným odberateľom (domácnosti a malé podniky) formou stanovovania maximálnych cien za dodávku elektriny a plynu, ktoré nemôžu byť prekročené, ale jednotliví dodávatelia môžu ponúkať rôzne produkty a služby ako benefity pre zraniteľných odberateľov elektriny a plynu.

V súčasnej dobe v podmienkach SR existuje dostatočná konkurencia v tomto segmente trhu, ktorá zabezpečuje priaznivé ceny za dodávku elektriny a plynu (počet dodávateľov plynu pre domácnosti s celoslovenskou pôsobnosťou je 18 a počet dodávateľov elektriny pre domácnosti s celoslovenskou pôsobnosťou je 17).

Úrad legislatívnymi opatreniami naďalej zabezpečuje existenciu tejto konkurencie a neustále sa snaží o ďalší rozvoj trhu s elektrinou a plynom. Viac informácií o samotných cenách, ako aj celkový prehľad o trhu s elektrinou a plynom, je možné nájsť vo výročných správach úradu.

Porovnanie maximálnych cien za dodávku elektriny a plynu pre zraniteľných odberateľov je zabezpečené formou cenovej kalkulačky, ktorá je úradom zverejnená na jeho webovom sídle.

Úrad taktiež pristúpil k novelizácii zákona o regulácii, kde zmenou v znení zákona č. 164/2017 Z. z. s účinnosťou od 28.06.2017 zaviedol povinnosť dodávateľa elektriny a plynu predkladať pri návrhu ceny vyhodnotenie vplyvu návrhu ceny na jednotlivé skupiny odberateľov, ako nástroj na ochranu zraniteľného odberateľa elektriny a plynu.

Taktiež pri rozhodovaní o cenách za dodávku elektriny a plynu zraniteľným odberateľom plynu zohľadnil účel regulácie podľa § 3 ods. 1 zákona o regulácii, a to transparentným a nediskriminačným spôsobom zabezpečiť dostupnosť tovarov a s nimi súvisiacich regulovaných činností za primerané ceny a v určenej kvalite a zachoval úroveň primeraného zisku pri dodávke plynu na úrovni 1. roku regulačného obdobia, resp. pri dodávke elektriny na úrovni roku 2018, v ktorom schvaľoval cenu za dodávku elektriny pre regulované subjekty, pričom primeraný zisk bol upravený len o výšku jadrovej inflácie. Úrad pri svojom rozhodovaní týmto regulačným opatrením zároveň zohľadnil oprávnený záujem regulovaných subjektov (dodávateľov elektriny a plynu) na primeraný zisk.

Úrad naďalej pokračuje v zverejňovaní vývoja ceny elektriny na burze PXE a plynu na burze EEX, čím poskytuje odberateľom informácie o vývoji cien elektriny a plynu v mesačných intervaloch.

Odberateľ elektriny a plynu má možnosť sa tak ľahšie orientovať v ponuke dodávateľov a taktiež môžu porovnať svoju aktuálnu cenu dodávky s vývojom cien elektriny na burze, poprípade uvidia očakávaný vývoj cien elektriny v budúcnosti.

Veľmi dôležitou úlohou úradu je aj výkon kontrol, s cieľom odhaľovať a brániť používaniu nekalých praktík v súťaži o zákazníka. V aktuálnom sledovanom období sa úrad usiluje čo najviac vyjsť v ústrety všetkým zraniteľným odberateľom (taktiež pri vybavovaní podnetov doručených na úrad od starších osôb) – úrad analyzuje ich problémy, prešetruje skutkový stav aj u regulovaných subjektov a poskytuje čo najviac informácií a rád, ako postupovať v danej veci za účelom uľahčenia riešenia.

Úrad neustále monitoruje situáciu na trhu s elektrinou a plynom a hľadá optimálne riešenia a možnosti pre ochranu zraniteľných odberateľov elektriny a plynu.

Rozhlas a televízia Slovenska

V súvislosti s realizáciou svojho programového zámeru, venovanému oblasti vysielania relácií zameraných na tematiku seniorského veku, RTVS realizuje svoj programový záväzok v zmysle **Zákona 308/2000 Z.z. (Zákon o vysielaní a retransmisii)**, kde sa venuje aj problematike seniorov. Napĺňanie verejnej služby RTVS vo vzťahu k starším ľuďom je potrebné chápať aj v širších súvislostiach. Celý program RTVS je koncipovaný na základe univerzality a zabezpečení dostupnosti širokého spektra informácií a zábavy pre všetkých.

Dostupnosť je jednak základnou otázkou ľudských práv a tiež nevyhnutnosťou k čomu možno najlepšiemu využitiu potenciálu v daných ekonomických a sociálnych podmienkach.

RTVS sa v rámci svojich televíznych a rozhlasových programových služieb systematicky venuje aj starším divákovi a poslucháčovi, pričom dôraz kladie na premyslenú dramaturgiu. Vysiela pre nich množstvo dokumentárneho, zábavného, hudobného, či dramatického programu, ako i pravidelné magazíny. Ťažisko programov je koncentrované na programových službách Dvojka, ktorá reflektuje špecifické cieľové skupiny a Trojka, ktorej programový okruh je zameraný priamo na starších divákov.

Relácia pre skôr narodených **Generácia – zlaté roky života** je o ľuďoch, ktorí svoj seniorský vek žijú naplno. Vysiela sa každú sobotu predpoludním na Dvojke pod moderátorskou taktovkou Oľgy Belešovej. Pozitívny vplyv na seniorskú myseľ má pôvodný dokumentárny seriál RTVS **Moja diagnóza**, ktorý v každej epizóde prináša príbeh jednej diagnózy a možné cesty k jej uzdraveniu. Približuje rekondičné pobyty a edukáciu o liečbe. Život a činnosti ľudí so zdravotným znevýhodnením reflektuje relácia **Cesta**.

Duchovný rozmer môžu diváci nájsť v náboženskom magazíne **Orientácie**. Okrem toho, že mapuje život veriacich, predstavuje aj sakrálnu umenie, fotografie a filateliu. **Televízny posol** je venovaný evanjelikom s ekumenickým presahom na ďalšie cirkvi.

Motiváciu na voľnočasové aktivity a zaujímavé tipy pre záhradkárov, ale aj domácich majstrov uvádza magazín **Farmárska revue**. Veľkej diváckej obľube sa teší folklórna hitparáda **Kapura**, ktorá ponúka folklórnu hitparádu s možnosťou hlasovania. Popularitu divákov si získala aj folklórna relácia **Zem spieva** na Jednotke. Život v regiónoch naživo každý pracovný deň od pondelka do štvrtka striedavo z Košíc a Banskej Bystrice prináša magazín **Regina**, ktorý zbiera aktuálne a tematické informácie zo života ľudí v jednotlivých regiónoch.

Talkshow Aleny Heribanovej **Anjeli strážni** sa vysiela od roku 2004, doposiaľ. Od jej začiatku sa v relácii vystriedalo vyše päťsto hostí z celého sveta - umelcov, lekárov, vedcov, športovcov a ďalších výnimočných osobností. Cyklus krátkometrážnych televíznych dokumentárnych filmov **GEN.sk** portrétuje významné žijúce osobnosti na Slovensku. O zaujímavých osobnostiach regiónov z rôznych oblastí života sú aj medailóny **NeCelebrity**. Tieto dokumenty opisujú životné príbehy ľudí a ponúkajú pohľad na ich prácu a činy, ktoré sú prínosom pre spoločnosť.

Už vyše desať rokov sa vysiela relácia **Noc v archíve**. Cez ukážky z relácií a dokumentov spomína na televíziu pred roka 1989. Tieto archívne ukážky sú doplnené vtipnými komentármi moderátorov Mikuláša Michelčíka a Radoslava Kurica. Reláciu **Retro noviny** uvádza emeritný archivár RTVS Milan Antonič. Ide o kolekciu spravodajských šotov, ktoré boli pred niekoľkými rokmi vysielané na Dvojke. Jednotka uvádza vo večerných hodinách hudobno-zábavnú talkshow Eleny Vacvalovej **Zlaté časy**. Spolu s Milanom Lasicom a hosťami cestujú v čase prostredníctvom televízneho archívu.

Od jesene 2013 moderátor Emil Horváth ml. každý týždeň víta v štúdiu legendárnych tvorcov divadelného a televízneho odvetvia v cykle **Herecké legendy**. Na rozhovory nadväzuje dramatická tvorba z archívu, ktorú spája meno hereckej legendy a divákovi sa tak ponúka príležitosť pripomenúť si výrazné osobnosti.

Premyslená dramaturgia reflektujúca výročia osobností a historické udalosti je ťažiskom dvoch denných pásiem vo vysielaní Dvojky počas pracovných dní. Predpoludním seniorov vítajú dramatické, hudobné a zábavné programy z uplynulých desaťročí a popoludní prináša dokumentárna tvorba z archívu faktografiu a zaujímavosti. História a jej presah do súčasnosti uvádza každý štvrtok na

Dvojke moderátor Ľubomír Bajanič v diskusnej relácii o histórii **SK DEJINY**. Je to populárno-náučná diskusia o objavovaní zlomových okamihov našich dejín.

Dramatiku, zväčša od šesťdesiatych rokov, môžu diváci sledovať pravidelne každý týždeň. Ide o filmy pre pamätníkov na Jednotke alebo si môžu vybrať z večernej ponuky Dvojky, ktorá uvádza hodnotné česko-slovenské filmy a seriálovú televíznu klasiku. V rámci stratégie zachovania kultúrneho dedičstva sa RTVS venuje obnove audiovizuálnych diel, ktoré prechádzajú skenovaním do vysokej kvality a následnou digitálnou retušou.

22. decembra 2019 RTVS spustila svoj tretí kanál, Trojku. Ide o programový okruh zameraný na starších divákov, v ktorom je štruktúra programov vyskladaná z archívnej pôvodnej televíznej tvorby. Hlavné motto okruhu znie: „S Trojkou nikdy nezostarneš.“ Archív RTVS za vyše pol storočia televízneho vysielania obsahuje všetky žánre – od dokumentov, cez dramatické, hudobné a zábavné programy až po publicistiku, či vzdelávanie. RTVS chce Trojkou prezentovať tvorivé a umelecké výkony nielen pamätníkom, ale aj mladším divákom.

Celodenné vysielanie Trojky je rozdelené do dvoch blokov. Dopoludňajší blok tvorí varenie, zábava a hudba a popoludňajší blok je venovaný dramatike a dokumentárnej tvorbe. Do hlavného vysielacieho času sa vrátili legendárne **Bratislavské pondelky**. Utorok patria detektívkam, kriminálnym a špiónážnym seriálom. Stredy sú venované zábavnej publicistike, ako **Liga pasáž** Borisa Filana, **Dávne stretnutia na želanie** alebo **Mojich sedem divov**, kde účinkovali legendy Milan Lasica, Ladislav Chudík, Július Satinský, Pavel Dvořák, Marián Labuda st., Stano Dančiak, Peter Lipa a ďalší. Štvrtky a nedele Trojka prináša televízne seriály, ktoré vyrobila Česko-slovenská televízia a neskôr Slovenská televízia. V rámci hudobno-zábavných piatkov vysiela **Repete** alebo **Kaviareň Sláviu** a sobota je zameraná na zábavu z televízneho archívu. Každý deň Trojka vysiela paralelne hlavné večerné televízne správy a Sekcia športu pripravuje skrátené športové spravodajstvo. Veľký priestor dostali publicistické relácie, ktoré ani po rokoch nestratili nič na svojej aktuálnosti (**Klub Rozmarín**, **Elixír**). Prezentovali sme v nich sociálno-právne a zdravotnícke poradenstvo, motivovali sme k aktívnej starobe, k aktívnemu životnému štýlu, prezentovali sme inšpiratívne životné príbehy seniorov i aktivity Klubov dôchodcov. Duševná pohoda seniorov je neodmysliteľnou súčasťou lepšej kvality ich života. Vzhľadom k finančne náročnejšej dostupnosti kultúrnych podujatí – vrátili sme seniorom kvalitnú kultúru na obrazovky. Predovšetkým cez televízne inscenácie známe zo slávnych bratislavských pondelkov (napríklad: Čierne ovce v réžii Vida Horňáka, Šesť postáv hľadá autora v réžii Magdy Lokvencovej a mnohé iné – ku koncu februára je to viac ako 100 dramatických diel). Podľa spätnej väzby vieme, že seniori ocenili aj dokumenty o osobnostiach vedy, kultúry a umenia (Filčík, Mistrik, Kráľovičová, Fulla, Guderna, Kompánek, Hála, Tatarka, Mňačko, Hell, Bel a mnohí iní). Ako aj znova uvedený cyklus **Trezor** v ktorom sme priblížil ľudský rozmer našich národných buditeľov. Iste – v neposlednom rade k duševnej pohode seniorov prispeli i žánrovo pestré hudobné programy a nepochybne aj kvalitná archívna zábava. Do budúcnosti plánuje tento televízny kanál uvádzať vlastný formát zameraný na seniorov pod názvom Encyklopédia prevencie, ktorý sa sústreďí na zvyšovanie digitálnej gramotnosti dôchodcov, využívanie moderných technológií, dopravnú osvetu, a v neposlednom rade na zdravie vo všeobecnosti a zdravie pohybového aparátu zvlášť.

Tvármi Trojky sa stali, dnes už moderátorské legendy, Soňa Müllerová a Alena Heribanová. Tento oddychový kanál prezentuje to najlepšie, čo sa v Česko-slovenskej a Slovenskej televízii vytvorilo, ako napríklad **Nemocnica na okraji mesta**, **Zlatá brána**, **Profily Jula Satinského**, **Safari** a množstvo ďalších formátov.

V rámci rozhlasového vysielania si môžu seniori vypočuť rôzne relácie a publicistické seriály zamerané na poradenstvo a tiež relácie s ťažiskom na kultúrny a duchovný život. Rádio Regina Západ prináša formáty: **Duchovné horizonty**, **Vademecum**, **Dotyky**, **Záhradkári**, **Klub farmárov**, **Občiansky klub**, **Rádio Vatikán**, **Zvony nad krajinou**. Pre seniorov môže byť cenná tiež večerná poradenská relácia **Pohotovosť**, čo je publicistická relácia so zameraním na zdravotnícke témy, s možnosťou telefonovať do štúdia. Rádio Regina Východ vysiela každú nedeľu reláciu Božie mlyny, ktorá reflektuje zaujímavé náboženské témy a aktuality z duchovného života na východnom Slovensku.

Na folklór a kultúrne dedičstvo našich predkov sa zameriavajú napríklad relácie: **Brieždenie**, **Kapela**, **hraj!**, **Husličky z javora**. Relácia **Studnička** čerpá zo studnice nášho folklóru a tradícií, prináša

unikátne nahrávky ľudovej hudby z rozhlasového archívu a spomienky na protagonistov folklórneho hnutia.

V roku 2020 sa na Rádiu Devín bude vysielat' 52 dielny seriál **Desať Dekád Divadla**, ktorý reflektuje históriu divadelníctva na dnešnom území Slovenska, s výrazným akcentom na 100-ročnú históriu Slovenského národného divadla. Host'ami relácií budú poprední divadelní kritici, historici, teoretici, pedagógovia a pamätníci divadelného diania.

Pre milovníkov hudby sú tu napríklad relácie: **Gramoretour**, ktorá cez prezentáciu LP platní, archívnych skvostov populárnej hudby 20. storočia, prináša návrat „praskajúcich“ vinylových platní, či relácia **Hudobné spomienky**, čo je retrospektívny výber z hudobnej tvorby. V neposlednom rade je u seniorov obľúbený formát **Hudobné pozdravy**, ktorý je vysielaný na všetkých troch okruhoch Rádia Regina.

Rozhlas a televízia Slovenska ponúka koncerty Symfonického orchestra Slovenského rozhlasu [SOSR] verejnosti za zvýhodnené vstupné (dôchodcovia a študenti), a ostatné koncerty, ktorých usporiadateľom je RTVS je vstupné zdarma, čím RTVS sprístupňuje kultúru širokej verejnosti bez rozdielu veku a finančných možností.

Veríme, že vyššie uvedené informácie nielen v plnej miere naplňajú požiadavky vyplývajúce zo zákona, ale aj spoločnosti ako takej.

Kapitola 7.1 Zdravotná starostlivosť, ciele 4. a 6.

Z pohľadu verejného zdravotníctva starostlivosť o celú populáciu vyplýva z úloh Zákona č.355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia, predlžovanie života a zlepšovanie kvality života celej populácie pomocou podpory zdravia, prevencie chorôb a iných foriem zdravotníckych intervencií.

Cieľ 4: Zlepšiť zdravotné uvedomenie starších ľudí, v oblasti preventívneho očkovania s dôrazom na zlepšenie zdravia, predlžovanie života a zlepšovanie kvality života celej populácie pomocou podpory zdravia, prevencie chorôb a iných foriem zdravotných intervencií.

Každý rok sa SR zapája do Európskeho imunizačného týždňa (EIW). Kampaň vznikla na podporu imunizácie ako dôležitého nástroja na prevenciu ochorení preventabilných očkovaním a ochranu života. EIW je organizovaný v spojení s ďalšími regionálnymi iniciatívami WHO a Svetovým imunizačným týždňom.

V apríli v rokoch 2018 a 2019 bola v rámci EIW pre širokú verejnosť zabezpečená realizácia zdravotno-výchovných aktivít zameraných na zvyšovanie informovanosti (prednášky spojené s besedami, informácie v printových médiách, v TV vysielaní, v rozhlasovom vysielaní, na internetových stránkach, a infopaneloch, distribúcia plagátov, letákov, poradenská činnosť – osobná, telefonická, písomná, e-mailom) o význame očkovania, ako dôležitého preventívneho opatrenia.

Aktivity úradov verejného zdravotníctva počas EIW boli orientované na 4 cieľové skupiny – laickú verejnosť, zdravotníckych pracovníkov, rómsku populáciu a iné rizikové skupiny.

Pre cieľovú skupinu – seniori – úrady verejného zdravotníctva v SR realizovali edukačné aktivity počas októbra 2018, 2019 v rámci „Mesiaca úcty k starším“. Na pôde RÚVZ v SR zrealizovali deň otvorených dverí na tému „Pohybová aktivita ako prevencia vzniku osteoporózy a pádov seniorov“, v zariadeniach pre seniorov boli zrealizované besedy so seniormi na témy: „Očkovanie = upevnenie dobrého zdravia a prevencia už existujúcich ochorení, Zvoľ si zdravý životný štýl a myslí na prevenciu rakoviny hrubého čreva“. Edukovaných bolo 1 587 seniorov.

Cieľ 6: Podporovať aktívne starnutie, zdravý životný štýl a celkové zdravie seniorov formou edukačných aktivít zamestnancami RÚVZ v SR prostredníctvom individuálneho, skupinového a hromadného poradenstva.

Úrady verejného zdravotníctva v SR realizujú celospoločenskú prevenciu prostredníctvom poradenskej činnosti v 36 poradenských centrách ochrany a podpory zdravia (Poradniach zdravia) a zdravotno-výchovnými aktivitami pracovníkmi odborov podpory zdravia. Poradne zdravia sú zriadené pri každom regionálnom úrade verejného zdravotníctva v SR, sú určené všetkým obyvateľom SR, ktorí prejavia záujem o svoje zdravie a chcú poznať svoje individuálne riziko vzniku chronických neinfekčných ochorení. V roku 2018 bolo vo vekovej kategórii 55 – 64 rokov vyšetrených spolu 930 klientov a vo vekovej skupine nad 65 rokov 750 klientov.

Úrady verejného zdravotníctva v SR v rokoch 2018 a 2019 participovali svojimi zdravotno-výchovnými aktivitami na medzinárodnej kampani „Týždeň mozgu“ a Svetovom dni Alzheimerovej choroby. Boli zrealizované prednášky s besedami, vedomostné a kognitívne aktivity. Edukovaných bolo 1614 seniorov.

V rámci medzinárodnej kampane „Týždeň mozgu“ úrady verejného zdravotníctva v zariadeniach pre seniorov, v knižniciach, na ZŠ, SŠ zrealizovali prednášky spojené s diskusiou, vedomostné kvízy, kognitívne aktivity na témy napr. „Vplyv nezdravého životného štýlu na činnosť mozgu, Mozog – čo mu škodí a čo prospieva, Mozog a jeho fungovanie“. Cieľom aktivít bolo upriamiť pozornosť širokej

verejnosti na ľudský mozog a jeho činnosť, hovoriť o prevencii mozgových ochorení a o vplyve zdravého životného štýlu na dobré fungovanie mozgu.

V rámci Svetového dňa Alzheimerovej choroby bola pre širokú verejnosť zabezpečená realizácia zdravotno-výchovných aktivít zameraných na priblíženie problematiky demencie, zvýšiť povedomie o tomto závažnom ochorení a v oblasti prevencie poukázať na aktívny a zdravý spôsob života. Pracovníci úradov verejného zdravotníctva uskutočnili prednášky spojené s diskusiou, vedomostnými a kognitívnymi aktivitami najmä pre cieľovú skupinu seniorov na témy: „ Alzheimerova choroba – vznik, príznaky, prevencia, Porovnanie zmien pri normálnom starnutí a pri Alzheimerovej chorobe“.

Národný inšpektorát práce

NIP k plnení úloh týkajúcich sa inšpekcie práce, t. j. časti „6.2.3. Nediskriminujúce, bezpečné a zdravé pracovné podmienky“ uvádza nasledovné:

Cieľ 1: Zvýšiť bezpečnosť zamestnancov starších ako 50 rokov a ochranu ich zdravia pri práci prostredníctvom dôslednej cielenej inšpekcie práce realizovanej jedenkrát za dva roky zameranej na dodržiavanie právnych predpisov v oblasti pracovnoprávných vzťahov a v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Termín splnenia: priebežne 2014 - 2020

Gestor: inšpektoráty práce

Spôsob plnenia:

Cieľom celoslovenských previerok v roku 2014, 2016 a 2017 bola kontrola stavu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s konkrétnym zameraním na vytvorenie vhodných pracovných podmienok zohľadňujúcich potreby zamestnancov vo veku nad 50 rokov, úpravu ich pracovísk a pracovných miest z ergonomického hľadiska, podmienky práce so zohľadnením zdravotného stavu, psychosociálnej záťaže, faktorov spôsobujúcich stres a vyvolávajúcich zdravotné problémy a pod.

Inšpektori práce pri previerkach vychádzali z hodnotenia rizík zamestnávateľov, t. j., či v písomnom hodnotení rizík zamestnávateľa zohľadnili špecifiká týkajúce sa vyššieho veku zamestnancov. Kontrolovaným subjektom bolo v zmysle platnej legislatívy v rámci vykonávaných previerok poskytované aj odborné poradenstvo. Celoslovenské úlohy boli vykonané v podnikateľských subjektoch, v ktorých sa predpokladalo zamestnávanie zamestnancov rôznych vekových kategórií. V rámci tejto úlohy bolo inšpektorátmi práce vykonaných spolu 168 previerok, pričom najviac previerok bolo vykonaných u zamestnávateľov s počtom zamestnancov 50 až 249. Najpočetnejšie zastúpenou právnou formou kontrolovaných subjektov bola spoločnosť s ručením obmedzeným. Výber sa sústredil na rôzne odvetvia, prednostne na odvetvie priemyselnej výroby, stavebníctvo, veľkoobchod a maloobchod. Prednostný výber týchto odvetví je zdôvodnený tým, že ide o odvetvia, kde je vyšší predpoklad fyzicky namáhavej práce. V priemyselných podnikoch bola kontrola pracovných podmienok zameraná na vykonanie opatrení v súvislosti s manipuláciou so spracovávaným materiálom a manipuláciou s bremenami, nakoľko v zmysle platnej legislatívy je to oblasť, kde sú zamestnávateľa povinní vykonať opatrenia aj vzhľadom na vek zamestnancov. Inšpektori práce sa zamerali na povinnosť zamestnávateľov posúdiť zdravotnú spôsobilosť na prácu preventívnymi lekáorskými prehliadkami vo vzťahu k práci, na dodržanie podmienok výkonu prác na rizikových pracoviskách, ako aj na všeobecné povinnosti zamestnávateľov v záujme zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

V zmysle zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v znení neskorších predpisov zamestnávateľa majú prihliadať pri zaradení zamestnancov na výkon práce na ich zdravotný stav, posúdenie zdravotnej spôsobilosti na prácu, schopnosti na ich vek, kvalifikačné predpoklady a odbornú spôsobilosť. Vykonanými kontrolami možno konštatovať, že zamestnávateľa rešpektujú zákonom stanovené podmienky a pracoviská kontrolovaných zamestnávateľov boli ergonomicky prispôsobené všetkým zamestnancom bez rozdielu veku. Pri nábore a prijímaní nových zamestnancov sú rešpektované požiadavky zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej „Zákonník práce“). Zamestnávateľa uvádzali, že vekové kritériá nie sú prekážkou pri prijímaní nových zamestnancov, ale je to hlavne odbornosť. Najmä v priemyselných odvetviach sú uprednostňovaní zamestnanci s príslušným vzdelaním, odbornou spôsobilosťou a predchádzajúcou praxou. Viacero sociálnych výhod bolo zistených u tých zamestnávateľov, u ktorých pôsobí odborová

organizácia, snažiaca sa presadiť pre zamestnancov výhody nad rámec Zákonníka práce. Zamestnanci napr. pri dovŕšení 50 rokov veku dostávajú finančnú odmenu podľa počtu odpracovaných rokov, alebo dostávajú odmenu pri pracovných jubileách, ako aj nárok na zvýšené odstupné pri skončení pracovného pomeru výpoveďou.

Získané informácie, týkajúce sa postavenia starších zamestnancov a úrovne ich bezpečnosti a ochrany zdravia na pracoviskách zamestnávateľov boli tiež využité aj ako podklad na prípravu a získanie príkladov „Dobrej praxe“ k súťaži vyhlásenej Európskou agentúrou pre bezpečnosť a zdravie pri práci v rámci kampane 2016 – 2017 zameranej na vytvorenie zdravých pracovísk pre všetky vekové kategórie. Závery inšpekcie práce slúžili aj na prípravu tematického dňa SLIC počas slovenského predsedníctva v Rade EÚ v druhom polroku 2016. V súvislosti s vyššie uvedeným ďalej uvádzame, že v súčasnosti prebieha v poradí štvrtá celoslovenská úloha s týmto zameraním, ktorá v zmysle obsahového zamerania má byť ukončená 18. 12. 2020.

Cieľ 2: Odhaľovať a následnými účinnými opatreniami odstraňovať diskrimináciu na trhu práce z dôvodu veku a zabezpečiť tak starším ľuďom rovnaké zaobchádzanie v profesionálnom živote.

Termín splnenia: priebežne 2014 - 2020

Gestor: inšpektoráty práce

Spôsob plnenia:

V dňoch 14.-18.10.2013 a 18.-22.10.2013 bolo zrealizované vzdelávanie inšpektorov práce financované z Európskeho sociálneho fondu v rámci projektu „Zvyšovanie kvality poskytovaných verejných služieb vzdelávania zamestnancov inšpekcie práce“ na tému rozpoznávanie diskriminácie za účelom efektívneho výkonu inšpekcie práce v rozsahu 40 hodín týždenne. Predmetného vzdelávania sa zúčastnili 2 zamestnanci Národného inšpektorátu práce a 21 zamestnancov inšpektorátov práce. Národný inšpektorát práce v zmysle Koncepcie odborného vzdelávania zamestnancov sústavy inšpekcie práce s účinnosťou od 01. 01. 2018 zabezpečuje špecializačné kompetenčné vzdelávanie inšpektorov práce v oblastiach, ktorého cieľom je nadobudnutie alebo rozšírenie odbornosti inšpektora práce vo vybranej dozorovanej oblasti. K dnešnému dňu eviduje Národný inšpektorát práce v sústave inšpekcie práce 18 špecialistov v oblasti Diskriminácia a rodová rovnosť.